

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Turtledove_Harry-Videssosky_cyklus_4-Meče bojové legie.pdb

PDB Name: Turtledove Harry-Videossosky cy
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 30.4.2007
Modification Date: 30.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Harry Turtledove
Videssoský cyklus
4 – Meče bojové legie

OBSAH:

Tribun Marcus Scaurus se sblíží s císařovou neteří Alypii. Legie, která byla magicky přenesena do podivného světa se v tomto okamžiku nalézá daleko. Jejich vztah je vyzrazen a císař Thorisin Gavras odsuzuje Marcuse jako zrádce. Dává mu však ještě šanci - příslib svobody, pokud osvobodí bez pomoci armády povstaleckou provincii od fanatického uzurpátora. Marcus se vydává na cestu za doprovodu centuriona Gaia Philippuse, aby se o zdánlivě nemožný úkol pokusil. Osud mu není nakloněn. Dostává se daleko na západ, přímo do srdce svatyně největšího nepřítele Videssosu, Yezdu - a do mučírny ďábského, nesmrtelného čaroděje - prince Avshara. Zůstává malá jiskřička naděje. Bez rozkazu vyražejí na pochod muži z jeho legie!

Tři kohorty římské legie vedené vojenským tribunem Marcusem Aemiliem Scaurem a starším centurionem Gaiem Philippusem byly ze zálohy přepadeny Galy. Náčelník protivníku vyzval Marcuse k boji muže proti muži. Čepele Druidů se zabýskly v slunečních paprscích, ale jejich rychlost připomínala spíš blesk. Viridovixe i Římany obklopil světelný dóm. Objeví se v cizím světě, kde kněží boha Phose ovládali skutečnou magii a kde si je císařství najalo jako žoldnéře. Ve Videssosu, hlavním městě císařství, byl Marcus představen vojevůdci Mavriku Gavrasovi a jeho bratru Thorisinovi. Na jedné slavnosti se setkal i s Mavrikiovou dcerou Alypii, kromě toho s čarodějem Avsharem. Ten vyprovokoval souboj. Marcus díky svému meči zvítězil. Avshar hledal nejrůznější způsoby, jak jej znovu porazit. Nikdy neuspěl. Uprchl do své rodné země Yezd. západního nepřítele Videssosu. Nato vypukla válka. Hlavní město vřelo novým životem. Přibýlo zde vojáků, žoldnéřů a řady dalších, jejichž život byl spojen s válkou. Mezi muži z ostrovního Namdalenského vévodství a rodilými Videssosany narůstalo napětí. Hlavním důvodem byla víra, vzájemně se považovali za barbary a fanatičtí kněží ještě víc rozněcovali nepokoje. Nic nezmohl ani videssoský patriarcha Balmason, který nabádal lid k toleranci. Vypukla vzpoura. Marcusovi s jeho Římany se podařilo nastolit klid. Kromě toho zachránil namdalenskou ženu Helvis, která se posléze i se svým malým synem přestěhovala do kasáren Římanů.

V době, kdy se Videssoská armáda konečně pohnula na západ a vydala se proti Yezdu, Marcusova Helvis otěhotněla. Jeho bezmeznou radost však vzápětí vystřídal zlá zpráva.

Zjistil, že levé křídlo armády vede mladý a nezkušený Ortaias Sphrantzes, syn ministerského předsedy Vardena Sphrantzese.

O něco později se přidali tři Vaspurkanové Senpat Sviodo se svou ženou Nevrat a generál Gagik Bagratouni. Jakmile ho kněz Zemarkhos proklel, Bagratouni ho i s jeho psem polapil, nacpal do pytle a začal bít. Nakonec musel zasáhnout Marcus.

Když se po dlouhé době obě armády střetly, jejich síly byly vyrovnané. Rozhodlo kouzlo mága Avshara, které vyděsilo Ortaia tak, že uprchl. Zbývající část armády se zhroutila, císař byl zabit a vojáci zmizeli do všech světových stran. Chaos, který nastal, se římských vojáků nedotkl. Pomalu ustupovali na východ, zachránili kněze Nepose a později se přidali k Laonu Pakhymerovi. Přezimovali ve spřáteleném městě. Tam zjistili, že zbabělý Ortaias se prohlásil císařem a kromě toho se násilím oženil s Alypii.

Thorisin Gavras s dvěma tisíci vojáků přezimoval v sousedním městečku. Když se jim podařilo spojit se s legií, zaútočili na Videssos. Za pomoci malé skupinky lidí z města pronikli branami. Obránci uprchli a Avshar v převlečení za Ortaiova důstojníka Rhavase se pokusil použít nečistou magii. Byl poražen spojenou silou mečů Viridovixe a Marcuse. Pak nečekaně rychle zmizel.

Vzápětí byl císařem jmenován Thorisin. Alypiin sňatek prohlásil za neplatný a odsoudil Ortaia, aby sloužil jako pokorný mnich. Odhalil však další nesrovnalosti s penězi. Pověřil Marcuse, aby zkontroloval účetní a úředníky. Ten rychle zjistil, že mnoho bohatých leníků neplatí příslušné daně. Největším dlužníkem byl generál Onomagoulos, bývalý přítel Mavrikia Gavrase. Když se to Thorisin dozvěděl, poslal svého namdalenského vazala, hraběte Draxe, aby s Onomagoulosem jednal.

Kromě toho pověřil skupinu mužů, která měla za úkol vyhledat pomoc u Arshaumu na severu. Řecký lékař Gorgidas,

kterému se dosud nedařilo zvládnout léčitelskou magii, se k nim přidal i s Viridovixem, který v té době prchal před rozhněvaným milencem. Drax zabil Onomagoulose a vyhlásil západní teritorium namdalenským územím pod svou svrchovaností. Thorisin vyslal Marcuse a jeho legii, aby ho porazili.

Na severu byl Avsharovými příznivci zajat Viridovix. Podařilo se mu uprchnout do nomádské vesnice, ale ta byla brzy zničena. Viridovix a Batbaian uprchli. V té době Gorgidas a ostatní dorazili k arshaumskému vládci Arghunovi. Ar-ghun byl zachráněn v poslední chvíli Gorgidasem, když se ho vyslanec Yezdu pokusil otrávit. Arghun nato sebral armádu, aby Videssosu pomohl s útokem na Yezd. Cestou narazili na téměř zmrzlého Viridovixe. Gorgidasovi se konečně podařilo uplatnit znalosti léčivé magie a zachránit mu život.

Marcus táhl proti hraběti Draxovi a jeho Namdalenum. Po obtížném boji je porazil a jejich vůdce spolu s dalšími vzal do zajetí. Mezi nimi se nacházel též Soteric, Helvisin bratr. Helvis použila své ženské kouzlo včetně omamných nápojů na to, aby Marcuse uspala. Osvobodila vězně a společně s nimi i s Marcusovým dítětem utekla. Marcus se s bolestí v duši vrátil zpět a podal hlášení Thorisinovi.

Císař mu však příliš nevěřil a v přítomnosti Alypie nechal Nepose připravit drogu, která by Marcuse přinutila mluvit pravdu. Poté se ho vyptal na všechny podrobnosti tažení i osobní záležitosti, ale nakonec uznal, že Marcus je nevinný. Marcus se uchýlil k životu poustevníka a dále pracoval jako dozorce. Alypia s ním však hluboce soucítila. Pozvala ho na slavnost a od té chvíle se jejich životy změnily...

Ten náhrdelník ho zaujal na první pohled. „Rád bych si ten kousek prohlédl, jestli mohu,“ řekl Marcus Aemilius Scaurus.

„Který?“ otázal se klenotník, jakoby netušil, kam zrak zákazníka míří. Menší, zavalitý mužík s velkou pleší a[^] zvlněným černým plnovousem se v obchodování vyznal. Říman mu šperk znovu ukázal. Na řemeslníkově tváři se objevil hraný údiv. Zhoupł se do mírného úklonu: „Máte vynikající vkus, můj pane. Tohle je klenot hodný princezny.“

Vojenský tribun se nechtěně usmál, když prodavač nevědomky uhodl pravdu. Opravdu bych ho chtěl dát jedné z meh, pomyslel si. Nahlas ale zavrčel: „Cena tomu jistě odpovídá.“ Nemohl ponechat nic náhodě, protože ten náhrdelník musel mít.

Mužík, za léta sběhlý ve všech způsobech smlouvání, k němu vyslal ukřivděný[^] pohled. „Kdo tady mluví o penězích? Tady.“ řekl a vtiskl náhrdelník Marcusovi do ruky. „Vezměte si ho ke světlu a podívejte se zblízka. Uvidíte, že je úžasný. Podle toho, jak se vám bude líbit, se můžeme bavit dál. ale také nemusíme. Záleží na vás.“

Okny s doširoka otevřenými okenicemi proudil třeptivý sluneční svit. Severní větřík každou chvíli přihnál skupinku mraků, které se proháněly po obloze, zářily polokoule Phosových chrámů, roztroušené po celém Videssosu. Ve vzduchu již bylo cítit jaro. Vysoko na obloze kroužili rackové, kteří zdobili hlavní město po celý rok, ale někde poblíž tribun zaslechl ze střechy hvízdát ledňáčka, který si letos s návratem pospíšíl.

Pozorně se zadíval na šperk. Masivní, složitě propracovaný zlatý řetěz přímo vyvolával úžas. Podržel si ho před obličejem. Měsíce práce v úřadu výběrčího daní jeho zraku příliš neprosperovaly. Všechny devět do čtverce vybroušených smaragdů bylo výborně zasazeno. Jejich velikost podtrhávala úžasná, hluboce zelená barva. Přesně jako Alypiiny nádherné oči, pomyslel si zjehle. Mezi smaragdy se nacházelo osm oválných korálků krásných perel. V měnícím se osvětlení jejich prchavé barvy tančily a připomínaly třept moře.

„Není nejhorší,“ pravil Marcus s hranou lhostejností směrem ke klenotníkovi za pultem. Nyní teprve nastalo pravé smlouvání. Dohoda o cenu byla pro oba náročným soubojem.

„Tohle jsem už dlouho nezažil!“ prohlásil téměř zděšeně prodávce, utíraje si zpoceně čelo šátkem. Teď už se na Marcuse díval s respektem. „Podle vašeho přízvuku a chování vás odhaduji na Halogana a jako že je Phos nade mnou, všichni vědí, že severané na své peníze nehledí. Ale vy pane, vy jste neústupný, jak někdo zdejší.“

„Díky za kompliment,“ odvětil Marcus. Videssosané často tribuna považovali za jednoho ze severanů díky[^] jeho vysoké postavě a vlasům barvy koudele. Ostatně dost takových tu sloužilo jako žoldnéři. Většina jeho Římanů byla menší postavy, s olivově zbarvenou pletí, tmavými vlasy a očima stejně tmavého odstínu. Podobali se zdejšími lidmi. On však pocházel ze severoitalského městečka Mediolanum. Po nějakém předkovi keltského původu zdědil postavu a světlou kšticí, i když jeho rysy se spíše než galským podobaly hrubým německým, nebo — jak v tomto cizím světě říkali — haloganským.

Klenotník náhrdelník zabalil do vlny s opatrností a láskou odpovídající hodnotě vzácných kamenů. Marcus položil na pult kousky zlata v dohodnuté ceně. Řemeslník se nechtěl nechat ošidit, proto je po něm důkladně přepočítal. Pak teprve přikývl a otevřel železnou pokladnici. Hodil obnos dovnitř a řekl: „Chcete vrátit ve zlatě nebo ve stříbře?“

„Myslím, že raději ve stříbře.“ Místní zlaté mince byly nekvalitní, označené puncem zlaté třetinky, ale mající sotva poloviční tloušťku. Byly dost neoblíbené z pochopitelných důvodů: v měšci se ohýbaly nebo dokonce lámaly a často bývaly ošizené na váze a z nekvalitního kovu.

Marcus si schoval čtyři stříbrňáky do vávku upevněného na opasku a náhrdelník skryl pod tuniku. Při cestě do svého pokoje v paláci bude muset projít přes náměstí Palamas a po něm se potuluje řada chlápů se šikovnými prsty.

Prodávce se chápavě usmál: „Jste opatrný, pane a to je dobře. Přijít o takový klenot hned po jeho koupi by byla skutečně katastrofa. Zvláště, když to má být dar...“ spiklenecky mrknul.

„Přijít bych o něj opravdu nechtěl,“ odvětil Marcus, ale víc neprozradil. Bylo víc než zřejmé, že prodávce by zájímalo, komu je tak drahý náhrdelník určen, ale on měl teď jiné starosti.

Klenotník se mlčky uklonil a tak setrval, dokud Scaurus neopustil jeho obchod. Když tribun spěchal kolem otevřených oken, ještě mu uctivě zamával. Říman jen zběžně zasalutoval a spěchal dál.

Procházel na západ podél Středové ulice směrem k náměstí Palamas. Kolem něj chvátili Videssosané a vypadlo to, že mu nikdo z nich nevěnuje pozornost. Většina z nich byla oblečena do silných, rovně střižených tunik a baňatých vlněných kalhot, podobných jako měl on sám. Někteří se však přes dosud nepříznivé počasí procházeli v dlouhých

brokátových róbách, i když ty by se spíš hodily k slavnostnějším příležitostem. Naopak místní floutkové si vykračovali v oděvech opačného ražení — v tunikách s velkými, vzdouvajícími se rukávy, na zápěstích pevně utaženými, a s pohupujícími se řemeny a řemínky ve všech odstínech barev. Někteří z nich měli vyholena temena hlav. Namdalenové, především ti, kteří se nechali naverbovat jako žoldnéři, jinak smrtelní nepřátelé Videssosu, se vyholovali podobně. U nich to však mělo svůj účel — aby jim lépe padly helmice. Pro videssoské rváče to byla nyní nová, provokativní móda. Tribun nadskočil, když jeden z mužů tohoto vzhledu a ražení zavolal jeho jméno a rázně se vrhnul jeho směrem. Vzápětí se uklidnil, protože poznal dávného známého. Spíš podle zkažených zubů, než podle vzhledu, protože ten se za tu dobu patřičně změnil. „Vítej Arsabere,“ řekl a podal mu niku. Tenhle člověk byl jedním z hrdinů, kteří otevřeli městské brány, když se Thorisin Gavras pokoušel získat zpět imperiální trůn od jeho uzurpátora. Ortaia Sphrantzese, a bez zaváhání bojoval na jejich straně.

„Jsem rád, že tě vidím, Římane,“ křičel do všech stran Arsaber a Marcus se trochu nuceně usmál. Ten pitomý učitel, který neuměl ani pořádně vyslovovat, na jednom banketu překroutil jeho národnost a od té doby se to s ním táhlo. Rozradostněný, avšak zapomětlivý Videssosan pokračoval. „Jsem rád, že ti mohu představit svou ženu — tohle je Ze-nonis. Tihle tři mladíci jsou mí synové: Tzetzes, Stotzas a Boethios. Drahá, chlapci, tenhle muž je slavný Scaurus, jeden z těch, kteří porazili Namdaleny i byrokraty.“ Mrknul na tribuna. „Vsadím se, že boj s těmi druhými ti dal zabrat víc.“

„Asi ano,“ odvětil lehce odměřeně Marcus. Nechtěl se bavit o své práci a posledních měsících života, ale záhy roztál. Pohlédl na Zenonis — menší, klidně vyhlížející ženu kolem třicítky v pestrém hedvábném šátku, králičím kožichu a dlouhé, vlněné sukni — a přátelsky se s ní pozdravil. S vážnou tváří si potřásl rukou s Tzetzem, kterému bylo sotva šest. Zbývající dva chlapci byli příliš malí na to, aby mu věnovali nějakou pozornost; Stotzasovi byly necelé dva roky a Boethiose nesla Zenonis zavinutého v přikrývce.

Arsaber se tvářil spokojeně a tribun s jeho rodinou prohodil několik slov. Tento člověk by byl pravým příkladem usedlého rodinného života, nebýt jeho provokativního oděvu a mohutného obušku, který se mu pohupoval na opasku. Po chvíli řekl: „Tak pojď, miláčku, nebo ještě nakonec k bratránkovi Dryovi přijdeme pozdě.“ Ještě jednou vysvětlil Scaurovi, že spěchají na návštěvu a opět si chlapsky potřásl nikou.

Marcus se přistihl, že ještě chvíli poté zkoumá své prsty. Rozhodně to nebyl špatný nápad. Pokud vám nikou potřese takový Arsaber, je nutno si prsty přepočítat. Kradmo se podíval i na poklad ukrytý na hrudi, aby se ujistil, že je všechno v pořádku.

Přesto všechno na něj náhle padl smutek, aniž by věděl proč. Teprve po chvíli mu došlo, že Arsaberova rodina mu neuvěřitelně připomíná jeho vlastní, kterou měl, než Helvis zjistila, že svazky Namdaleny jsou pro ni silnější než ten, který ji poutal k němu, a opustila ho, když předtím pomohla k útěku svému bratru Sotericovi a několika dalším významným vězňům. Dítě, které nosila ve svém těle, by teď bylo téměř ve věku Arsaberova nejmladšího syna Boethia. Ale Helvis nyní byla daleko a Marcus se ani nemohl dozvědět, jestli je jejich dítě děvče nebo chlapec.

Ve své vlasti Itálii, v dobách, které nelze vrátit, navštěvoval filozofickou školu stoiků, kde se naučil klidně se vyrovnávat s nemocí i smrtí, pomluvami i intrikami. Sentiment nepatřil k jeho citům, alespoň ne k těm, které by si připouštěl. Nyní s takovým rozpoložením musel zápolit, i když se toho bál.

Vzpomínka na domov mu připomněla ostatní Římány. Co všechno přežili a jak se s tím smířili. Vlastně se mu po nich začalo stýskat ještě víc než po Helvis a dětech. V této zemi a v této době byli jediní, kteří mluvili jeho jazykem a sdíleli stejnou minulost, která byla Videssosanům a všem jejich sousedům cizí. Byl si jist, že bez větších problémů přežili zimu ve své posádce, ve městě Garsavra na západě. To vše byl výsledek tří nebo čtyř krátkých zpráv, které dostal od Gaia Philippuse. Bohužel starší centurion, i když byl výborný voják, nepatřil k literátům a jeho kusé zprávy Marcusovi nestačily, potřeboval víc, větší kontakt se svým původním světem.

Jeho pochmurná nálada připomínala rozbředlý sníh, kterým se brodil kolem dlouhé řady budov z rudé žuly. Zde byly uloženy císařské archívy, kromě toho tu sídlila ministerstva a nakonec i městská věznice. Vzpomněl si na šperk a opět sáhl pod tuniku, aby se dotkl náhrdelníku. Tentokrát ne z opatrnosti, ten dar mu dával pocit hřejivého bezpečí a odváděl myšlenky jinam. Tušil, že Alypia Gavra by právě touto dobou mohla být v jednom z archívů. Ráda se věnovala historii. Přesně takhle ji zastihl jednoho zimního dne před pár měsíci, tehdy ovšem sehrála roli náhoda a jejich přátelství se změnilo v něco významnějšího. Přes první nadšení se jejich schůzky odehrávaly mnohem méně často, než by si Marcus přál. Jako Thorisinova neteř byla Alypia svázána propracovanými ceremoniálními zásadami starobylého císařství o to víc, že současný císař neměl legitimního dědice.

Marcus se vyhýbal pomyšlení na potíže, které mu mohly díky novému vztahu vyvstat. Jestliže by byli odhaleni, mohl očekávat to nejhorší. I díky tomu, že Thorisin na svém trůnu neseděl příliš pevně. Císař by ho mohl vnímat jako ambiciózního kapitána žoldnéřů, který se snaží posílit svou vlastní pozici svazkem s princeznou. Marcus mu sice prokázal neocenitelné služby, ale také už věděl, že Thorisinova trpělivost i důvěra má své meze.

Na náměstí Palamas se jeho chmury rozptýlily už nadobro.

Pokud byl Videssos mikrokosmem mnohojazyčného císařství, tak tohle velké náměstí bylo přímo ukázkové. Objevovalo se zde zboží ze všech koutů světa a s ním i cizokrajní obchodníci. Několik Khamorthu, nomádů, překročilo Vides-soské moře. Připlavili se z dalekých končin, z Pristy, aby zde mohli prodávat zboží z Pardraské stepi — lůž, med, vosk.

Dvojice mohutných Haloganů se světlými, spletenými vlasy zde postavila svůj stánek s kožešinami, jantarem a dalšími dary své severské domoviny. Navzdory válce s Yezdem stále do Videssosu přijížděly karavany ze západu s nákladem koření, hedvábí, cukru a s otroky. Namdalenský kupec plívl k nohám znučeně vyhlížejícího Videssosana, který mu nabízel za náklad piva směšnou cenu. Další muž vystavoval neuvěřitelné množství nožů. Khatrishan, malý človíček, který vypadal téměř jako Khamortu, ale choval se jako občan hlavního města, vyjednával se zprostředkovatelem o tom, co by mohl dostat za náklad stavebního dříví. Hlasy i životy lidí se zde propojovaly v jeden velký a utěšující šum.

Sami Videssosané se odlišovali: pyšní, vypočítaví, čerství, halasní, připravení rychle zaútočit a stejně rychle se stáhnout. Nepřehledným davem se potulovali minstrelové, kteří zpívali a sami se při tom doprovázeli na bubínky, loutny nebo citery, které vydávaly jemně truchlivé tóny. Marcus, který neměl pro hudbu pochopení, je ignoroval, jak jen to šlo. Řada obyvatel však reagovala jinak: „Proč tu ubohou kočku raději neutopíte,“ vykřikl někdo, načež napadený umělec svou loutnu o hlavu dotýčného kritika přerazil. Nakonec je od sebe museli odtrhnout ostatní kolemjdoucí.

Imnichové z Phosových chrámů s vyholenými hlavami ve svých tradičních modrých róbách se míhali v davu. Řada z nich přesvědčovala věřící, aby se modlili k jejich bohu. Ale byli i tací, kteří smlouvali s obchodníky- o věcech pozemských se stejným zaujetím jako nevěřící. Písaři stáli za malými přenosnými pultíky, připraveni posloužit lidem, kteří sice nepatřili mezi chudé, ale přesto byli negramotní. Kejklíř nadával drobnému tesaři, protože do něj strčil tak, že upustil talíř. „Jdi k čertu,“ bránil se napadený. „Kdyby jsi byl opravdu dobrý, byl bys ten talíř chytil.“ Kuplíčky i dívky prodávající lásku všech národností a cen si tu s chladným, jindy podbízivým úsměvem vykračovaly a vypínaly své vnady. Handlíři přiskakovali k lidem a nabízel na prodej své koně, zatímco pomlouvali své konkurenty ve stejném druhu obchodu... Bylo to pestré divadlo, byl to sám život... Prodáváno se zde cokoli kromě skutečné lásky a lidských osudů. Prodávaly se tu ryby: olihně, tuňáci, úhoři, krevet} —jako v každém přístavním městě se i zde spotřebovávalo velké množství darů moře. Prodáván se zde pšeničný chléb, žitný chléb, ječné pečivo, vyzrálé sýry, ovesná kaše, pomeranče a citróny z dalekého západu, olivy a olivový olej, česnek a cibule, rybí omáčka. Kromě toho všeho mohl každý ochutnat za větší či menší obnos víno — většinou však bylo pro Marcuse příliš sladké. Přesto ochutnal hned několik druhů a najednou se cítil lépe. Jinými očima vnímal lžice, poháry, železné talíře, mosaz, dřevo i poctivé stříbro. Všiml si léků a medicín}, prý léčivé, zaručeně účinkujících afrodisiak, parfémů, ikon, amuletů, delší pohled věnoval knihám. Zvlášť když spatřil knihy kouzel. Tribun byl opatrný, dokonce i vůči dočasným čarodějům tady ve Videssosu, kde na rozdíl od Říma magie přece jen do určité míry} existovala. Boty, sandály, vypracované kožené opasky, slaměné kloubky, kůže, plátno, zlatem protkané látky a mnoho dalších lákadél už míjel z povzdálí.

V tu chvíli se od amfiteátru, mohutného oválu z vápence a mramoru, který tvořil jižní hranici náměstí Palamas, ozval výkřik. Ne výkřik, vlastně nelidský řev. Prodávač sušených fíků se na Marcuse ušklíbl: „Konečně pořádný zásah,“ poznamenal suše.

„Zřejmě máte pravdu,“ pravil Marcus a koupil si nějaké ovoce. Ani nevnímál jaké a proč, pojídal jeden kus za druhým. Málem vrazil přímo do důstojníka císařského jezdeckta Provhoze Mourtzoughlose.

Mourtzoughlos se netvářil právě přátelsky. Po jeho tváři se rozlil pohrdavý úsměv. „Bavíš se, cizince?“ zeptal se jedovatě. Odhodil z čela dlouhé vlasy a podrbal se v mohutné bradce.

„Celkem ano,“ odpověděl Marcus nejistěji, jak uměl. Ale pod Videssosanovým sardonickým pohledem začínal pomalu rudnout. Ačkoliv u jezdeckta sloužil jen deset let a bylo mu sotva třicet, měl Mourtzoughlos tu výhodu, že byl rodilý Videssosan. Chovat se před ním jako nějaké barbarské nemehlo by Marcusovi příliš nepomohlo. Mourtzoughlos patřil k císařským poddaným, kteří vždy a všude sledovali bdělým okem všechny cizince. To, že Říman byl úspěšným kapitánem, jen prohloubilo jeho podezření.

„Přímou od Thorisina vím, že jakmile vyschnou cesty, vyrazíme údolím Arandos proti Yezdu,“ oznámil mu s patřičným nadhledem Videssosan. Záměrné zdůraznění císařova křestního jména připomínalo slávu, kterou si vydobyl po Gavrasově boku v bitvě proti namdalenským vetřelcům východně u Opsikionu, v době, kdy Marcus nikým neoceněn bojoval na západě proti hraběti Draxovi a dalším Namdalencům. Takové zprávy se říkaly na poradách, na které už Říman, v současné době v nemilosti za Draxův útěk zosnovaný Helvis, nebyl zván.

Marcus přesto zareagoval pohotově: „Věřím, že si s nepřitelem dobře poradíme,“ pravil jistě. „Konečně, moji legionáři udrželi průchod Arandoským údolím v Carsavře po celou zimu.“

Mourtzoughlosovi byla tato připomínka evidentně nepříjemná. „Pravda,“ zaváhal. „To bylo tvé štěstí.“ Pohodil svým pláštěm, otočil se čelem vzad a kvapně odešel.

Marcus se musel jeho překotnému ústupu smát. Máš, cos chtěl, ty arogantní nádhro, pomyslel si. Mourtzoughlova imitace neupravené císařské bradky a rozcuchaných vlasů tribuna dráždily, kdykoliv je viděl. Thorisinovo přehlížení takových drobností bylo dáno jeho odporem k formalitám, eleganci a ceremoniálům všeho druhu. V případě kavaleristy se však jednalo o pózu a patolizalství. Na druhou stranu jeho zdobená pelerína byla ze silného sametu, opasek zdobily masivní, zlaté články a boty s ostruhami měl ušitě z tak jemné kůže, že by se hodila spíš na rukavice.

Marcus přistoupil k prodáváči, který- měl před sebou na tácech uzené sardinky. Několik z nich si koupil a vzápětí snědl doufaje, že jej Mourtzoughlos zpovzdálí sleduje.

Marcus s nepříliš dobrým pocitem rozlomil nebesky modrou pečeť na malém, srolovaném pergamentu. Řádky uvnitř byly psány jemným, pavoučím písmem, který okamžitě poznal, i když ho již několik let neviděl: „Považoval bych za čest, pokud byste mohl navštívit v mé rezidenci zítra odpoledne.“ S takovým rukopisem a s modrou pečeti nebyl podpis ani nutný: „Balsamon, ekumenický patriarcha Videssosa-nů.“

„Probaha, co ten po mě může tak chtít?“ přemítal tribun nahlas. Nenapadlo ho žádné rozumné vysvětlení. Pravda, nevěřil v Phose, což by samo mohlo dráždit kteréhokoliv duchovního v císařství. Balsamon ale nebyl typický duchovní. Než se stal prelátem, byl učencem a do úřadu patriarchy vnesl na Videssos nečekanou atmosféru tolerance. Takže po téhle krátké úvaze nebyl o nic moudřejší. Marcus si nenamlouval, že by po něm patriarcha prahnul kvůli jeho osobnímu kouzlu nebo nějakým výjimečným sympatiím. Tento muž, jak si musel, ač nerad, připustit, byl mnohem chytřejší než on.

Jeho stoická škola ho však naučila nedělat si starosti s problémy, jejichž řešení nebylo v jeho silách. Už brzy zjistí, o co tu vlastně jde. Zastrčil pergamen s pozváním do mošny a odmítl si dál lámat hlavu..

Balsamonova rezidence se nacházela vedle hlavního Phosova chrámu v severní části města nedaleko

Neorhesian-ského přístavu: poměrně prostorná budova se starými štu-katurami a kopulovitou červenou střechou. Kdekoli ve městě by působila obyčejně až nudně, ale tady, vedle přepychového Phosova chrámu, musela každého přímo trknout do očí.

Staré borovice před vchodem, pokroucené stářím, se navzdory ročnímu období zelenaly. Kdykoliv je Scaurus spatřil, uvědomoval si starobylost Videssosu. Oproti nim křoví a živý plot ještě nenasadily pupeny a vypínaly jen své holé, hnědé větve.

Tribun zaklepal na silné dubové dveře a vzápětí slyšel zvuk blížících se kroků. Statný, ramenatý kněz otevřel dokořán. „Prosím? Čím Ván. mohu posloužit?“ zeptal se upírajíc na Marcusovu cize vyhlížející postavu zvědavý pohled.

Tribun se představil, podal mu pergamen s pozváním a napjatě pozoroval, jak si jej čte. „Tudy prosím,“ pronesl kněz s respektem v hlase a vedl tribuna dovnitř domu dlouhou chodbou, přeplněnou slonovinovými figurkami, ikonami Phose a dalšími starožitnostmi.

Podle jeho vzhledu, rázné chůze i jizvy, která brázdila jeho vyholenou hlavu, nabyl Marcus jistotu, že jeho průvodce je bývalý voják. S největší pravděpodobností byl zaměstnán nejen jako sluha, ale také jako jeden z čmuchalů Thorisina Gavrase, které nasadil na Balsamona. Každý trochu prozíravý panovník si hlídal svého patriarchu. Politika a náboženství se ve Videssosu složitě proplétaly.

Kněz zaklepal na pootevřené dveře. „Co se děje?“ ozval se Balsamonův hlas. krásný tenor.

„Dostavil se cizinec, aby se s Vámi setkal, Vaše Svatosti, na Váš příkaz.“ řekl muž. jako kdyby se hlásil nadřízenému důstojníkovi.

„Skutečně? To je dobře. Potřebujeme spolu být o samotě, takže bys mohl na nějakou dobu odejít a nabrousit své oštěpy, Saboriosi.“ Tribunovo podezření se tedy potvrdilo a viděl, že Balsamon se příliš nezměnil — se svým minulým sluhou zacházel podobně.

Kupodivu místo toho, aby se Saborios urazil, což by měl jako Gennadios určitě udělat, jen řekl: „Každý z nich se už blýská, Vaše Svatosti. Možná bych měl raději vyleštit dýku.“ Pokynul Marcusovi: „Prosím, můžete jít dál.“ Když tak tribun učinil, kněz za ním zavřel dveře.

„Zbavit se tohoto člověka je snad nemožné,“ zabručel Balsamon, ale bylo zřejmé, že to nemyslí zle. „Posaď se, kde je ti libo,“ řekl tribunovi a mávnul rukou. Bylo jednoduché vydat takový pokyn, hůře se už dal splnit. Všude se povalovaly svitky, kodexy, kolem stěn studovny byly neuspořádaně nahromaděny psací tabulky, stejně jako na dvou postarších křeslech v místnosti.

Opatrně, aby nenarušil případný systém — pokud tedy nějaký existoval — Marcus přenesl stohy knih z jednoho z křesel na kamennou podlahu a uvelebil se. Křeslo pod jeho vahou vydalo nebezpečný zvuk, ale vydrželo.

„Vino?“ zeptal se Balsamon.

„Velmi rád.“

S určitou námahou se Balsamon zvedl ze své nízké pohovky, odzátkoval láhev a začal prohledávat chaos kolem sebe, aby našel pár sklenek. Pro nezasvěceného tlustý stařík s šedou brádkou v obnošené modré sutaně — která měla daleko i do té Saboriovy, ale byla stejně čistá — vypadal spíš jako penzionovaný kuchař než jako prelát.

Když se ale otočil a podal Marcusovi naprasklý pohár s vínem, bylo vidět nezměrnou sílu, která sálala z každého jeho pohybu i rysu. Když se mu člověk podíval do očí, lehce přehlédl jeho mrňavý nos a buclaté tváře. Z tohoto muže sálala moudrost, i když seji někdy snažil zakrývat.

Jeho oči rámovaly unavené, temné kruhy, doplněné svíslými váčky. Kůže měl až nezdravě bledou a na jeho vysokém čele byly zřetelné lehké potůčky potu. „Jste v pořádku?“ zeptal se Marcus znepokojeně.

„Jsi příliš mladý na to, aby ses mohl takto ptát,“ řekl patriarcha. „Když člověk dosáhne mého věku, je mu buďto dobře, neboje mrtvý.“ Jeho úsměv však nemohl zakrýt očividnou únavu a pocit, s jakou úlevou dosedl zpět na pohovku.

Zvedl nice do výšky a rychle zadrmolil svou modlitbu: „Chvála tobě, Phosi, Pane spravedlivý a dobrý, náš šlechetný ochránce, bdělý nad všemi pokušeními a vstřícný k našim přáním.“ Potom si odplivl na podlahu, odmítajíc tak božského nepřítele, ďábla Skotose. Tím odbyl nutný ceremoniál a vyprázdnil svůj pohár. „Napij se,“ pobídl tribuna. Marcus po něm obvyklý rituál neopakoval, načež patriarcha pozvedl obočí. „Pohane,“ prohodil. V řeči většiny kněží toto slovo znamenalo předešlou k nejhoršímu. U Balsamona to bylo konstatování, prosté zařazení člověka do patřičné skupiny, a možná také pokus Marcuse vyprovokovat.

Vino mělo vynikající chuť, i když jako ve většině případů by Scaurus dal přednost něčemu méně silnému. Balsamon opět vstal a oběma doplnil číše, potom se opatrně usadil zpět. Druhý pohár už pil tribun pomaleji, o to víc jej vychutnával.

Patriarcha ho důkladně pozoroval, až z toho Marcus míniě zneklidněl. Ve starcových očích byly zřetelné naběhlé červené žilky, ale ty neubraly nic na pronikavosti pohledu. Byl jedním z lidí, u kterých měl obavy, že umějí číst jeho myšlenky. „Čím Vám mohu pomoci. Vaše Svatosti?“ zeptal se pokud možno energicky a vyrovnaně.

„Jak oba víme, nejsem tvůj duchovní otec.“ prohodil patriarcha, opět bez jakéhokoli náznaku fanatismu, spíš to znělo lehce ironicky. Ale když znovu promluvil, bylo cítit tón opravdového obdivu. „Moc toho nenamluvíš... To my Videssosané jsme pravý opak, což nemusí být pokaždé výhoda.“

„Co jste mi chtěl sdělit?“

„Co jste mi chtěl sdělit?“, parodoval jej Balsamon. Smích začal otrásat jeho mohutným břichem. „Sedíš si tu jako nevinnost sama a každý, kdo neměl štěstí vidět tě v boji, by si myslel, že jsi jen další zatracený barbar, kterého je potřeba ošidit a podfouknout jako Halogana. Tobě se však daří. Tvoje mlčení je asi užitečný nástroj.“

Marcus jakoby nechtěně potvrdil jeho slova a jen mlčky pokrčil rameny. Balsamon se rozesmál ještě víc. Jeho veselí bylo neuvěřitelně nakažlivé. Tribun zjistil, že se sám bezděčně usmívá. Když ale podotknul „Popravdě, nenazýval bych tuhle zimu zrovna úspěšnou.“ dobrá nálada se rozplynula.

„Záleží, jak se na to díváš.“ oponoval mu Balsamon. „Nikdo není dokonalý a nikoho se štěstí nedrží věčně. Ale jak se to vezme...“ Zamyslel se a vystrčil bradu. Tentokrát byl jeho Was zamyšlený. „Co myslíš, co na tobě ta žena obdivuje?“ Bylo štěstí, že tribunův pohár stál na masivní opěrcce křesla. Kdyby ho držel v nice, určitě by mu upadl nebo by jeho ruka prozradila výrazné chvění. „Která?“ zeptal se neutrálně a doufal, že to znělo jen mírně zmateně, ale ne vystrašeně. „Pochopitelně že Alypia Gavra. Z jakého jiného důvodu bych pro tebe poslal?“ řekl Balsamon věčně. Potom zaregistroval výraz Marcusova obličej a jeho zájem vystřídalo překvapení. „Nenapadlo mě, že se tě to tak dotkne. Jsi bílý jako stěna. Dopij své víno a trochu se uklidni. Ona sama mě požádala, abych tě k sobě pozval.“

Scaurus se mechanicky napil. Bylo to příliš mnoho změn najednou a do jeho mysli se vkrádal strach s důvěrou v jednom těžko rozlišitelném akordu. „Asi mi toho chcete říct víc,“ pronesl po chvíli. Vybavila se mu jedna konkrétní obava. Má ho snad už dost a snaží se mu to oznámit takovýmto neosobním způsobem přes prostředníka? Zhluboka dýchal a mírně se protáhl. Ne, to není možné, kdyby tomu tak bylo, Alypia měla dost odvahy a upřímnosti, aby by mu to řekla přímo z očí do očí. V paměti se mu začaly vynořovat vzpomínky. Když byl nedávno opuštěn a zrazen jednou ženou, jak má věřit další?

V Balsamonových očích se zaleskly potměšilé jiskry, což bylo dobré znamení. Mírně pronesl: „Svěčila mi — a pro tebe by to nemělo zůstat tajemstvím — že si se mnou ode dneška za tři dny naplánovala schůzku, abych se s ní podělil o své vzpomínky na Ioannakise III, nebohého blázna, který byl císařem několik smolných let před Strobilem Sphrantzesem.“

„No a?“ Marcus nechápal. Alypia studovala historii už dávno před příchodem Římanů do Videssosu.

„Pokud by se náhodou stalo, že by třeba nedorazila nebo odešla jinam, při své senilitě a stáří si to myslím ani neuvědomím a budu stále dokola omílat své vzpomínky na Ioannakise.“

Tribunovi překvapením spadla čelist. Starý kněz se na něj udiveně podíval a přitom vypadal jako ztělesněná nevinnost. „Musím říct, že ta senilita a stařecká vetchost na vás nejsou příliš znát,“ řekl Scaurus.

Měl pocit, že na něj patriarcha mrknul, ale jistý si tím nebyl. „Ach, myšlenky přicházejí a odcházejí. Například mám pocit, že zítra si už nebudu většinu z toho, o čem zde dnes hovoříme, pamatovat. Zvláštní, že?“

„To asi ano,“ souhlasil tribun rozpačitě.

Potom patriarcha opět zvázněl a promnul si obličej nikou.

„Měl bys být chápavější a docenit míru rizika, které kvůli tobě postupuje.“ Přejel pohledem tribuna od hlavy kpatě. „Snad bude vše v pořádku. Oběma bych vám to přál. Vždycky se na tyto záležitosti dívala rozumně, ale po tom, co vytrpěla, si už žádný omyl nemůže dovolit.“

Marcus přikývl a bezděčně zatnul čelist. Poté, co byl u Maraghy zabit Thorisinův starší bratr a Alypiin otec Mavri-kos, mladý Ortaias Sphrantzes si usurpovat trůn a aby svou pozici ještě více upevnil, přinutil Alypii ke sňatku. Avšak Ortaiuův strýc Vardanes byl v této krátké, nešťastné vládě tou hlavní silou a z Alypie, kterou svému synovci brzy vzal, udělal něco jako loutku. Kdykoliv si tribun na tyto časy vzpomněl, dostával vztek. Bezděčně vyslovil své myšlenky.

„Tenkrát jsem si přál být Yezďanem, abych dal Vardanovi to, co si zasloužil.“

Patriarchova tvář zvázněla a začal si tribuna ještě podrobněji prohlížet. „Myslím, že se nemýlím, že ty jsi ten pravý.“ Nebyl to vtíp, jeho výraz zůstával stejný. „V této situaci riskuješ i ty sám,“ podotkl. Marcus už chtěl lehkomyšlně pokrčit rameny, ale Balsamonův pohled u to nedovolil. „Jestliže vytrváš, může z toho vyplynout větší problémy, než jaké si vůbec umíš představit a jenom Phos ví, jak to miže skončit.“

Balsamonův pohled nyní už tribuna nepokrytě provrtával. Jeho slova plynula stále pomaleji a Was byl stále hlubší.

Marcus cítil, jak jím projíždí mrazení. Videssoský kněz měl neuvěřitelné schopnosti — léčitelské i magické. Tribuna nikdy ani nenapadlo, že patriarcha je něco víc než jen velmi staří a vzdělaný muž. Teď začal mít jiné pocity. Jeho zdánlivě běžné věty zněly spíše jako věštba, než jako varování.

„Co ještě víte, co mi ještě můžete říct?“ zeptal se strnule Scaurus.

Balsamon sebou cuknul, jako kdyby ho tribun píchнул Tajuplné a hluboké soustředění se z jeho tváře vytratilo. „Cože? Vlastně nic,“ odpověděl už svým běžným hlasem a Marcus se v duchu proklínal za svou zvědavost.

Po té se už rozhovor stočil na bezvýznamné věci. Tribun si uvědomil, že se zklidňuje a obavy z něj pomalu vyprchávají.

Patriarcha byl velmi dobrý společník a neuvěřitelný vypravěč. S jemným vtípem se zmiňoval o slabostech jiných duchovních, vyprávěl o své sbírce slonovinových figurel - z Makuranu — „To je další důvod, proč nenávidět Yezd. Nejen že jsou tito ctitelé Skotose vrazi a zloději, ale také přerušil slibné se rozvíjející obchod.“ Přešel k intonaci, která připomínala spravedlivý hněv, ale také možná skrývala smích.

Ze své ošoupané tuniky smetl kousek vaječné skořápky a prohodil: „Vidíš, tak takhle je to s mou pořádkumilovností. Tohle jsem měl na sobě —“ Ukázal na zlatem zdobenou ro-chetu z modrého hedvábí, vyšívanou řadami blýskavých perel, — když jsem byl včera na snídani. Možná bych měl být vyloučený z církve za to, že jsem to takhle zaneřádl.“

„Další plus pro Zemarkhose,“ odvětil tribun. Fanatický kněz, držící Amorion na dalekém západě navzdory Yezdu i císařství, stále Balsamona i Thorisina zaplavoval kletbami za to, že neschvalovali jeho pogromy proti Vaspurakanům, zahnaným na jeho území útočníky z Yezdu. Jejich jediným hříchem bylo, že náboženské obřady na počest Phose neprobíhaly stejným způsobem, jako u Videssosanů.

„Raději mi to nepřipomínej,“ zatvářil se Balsamon ublíženě. „Ten muž je ďábel vydávající se za kněze a chová se jako vztekklé zvíře. Snažil jsem se přesvědčit místní synod, který ho zvolil, aby své rozhodnutí změnili, ale oni o tom nechťejí ani slyšet. 'Nevhodné vměšování z hlavního města', tak to ohodnotili. Připomíná mi to příběh o barvířově kočce, která spadla do kádě a byla pak modrá. Myši si myslely, že se stala mnichem. A tudíž proto přestane žrát maso.“

Tribun se již cítil naprosto uvolněně a s chutí se zasmál, jenže patriarchovy prsty výrazně zabubnovaly na jeho koleno. Jeho tvář se stáhla do vážnějšího výrazu. „Zajímalo by mě, kolik lidí nechal upálit od doby, co se dostal k moci — a co vůbec můžu dělat, abych ho zastavil.“ S povzdechem potřásl hlavou.

I jeho smutek působil kupodmi klidným dojmem. Po tom, co prožil, po řadě chyb kterých se dopustil i zklamání, jejichž příčinou byli jiní, Marcusovi vlastně vyhovovalo slyšet, že i tak mocný muž jako Balsamon občas neuspěje. Saborios, pracovitý sluha s chováním vojáka, jímž ostatně byl, otevřel Scaurovi dveře ještě dřív, než se stačil dotknout závorky.

Alypia Gavra se posadila na nepříliš velké posteli a jemně dloubla Marcuse do žeber. Ten překvapeně vydechl. Prohlížela si a potěškávala náhrdelník. „Ty jsi snad zešílel.“ podotkla s úsměvem. „Je tak nádherný — hrozně bych ho chtěla nosit, ale copak můžu? Jak vysvětlím, kdo mi jej dal? Proč ho na mě dosud nikdo neviděl?“

„Ta přehnaná praktičnost ti jako ženě nesluší,“ řekl Scaurus, ale bylo zřejmé, že ani on svá slova nemínil zcela vážně. Usmála se na něj. „Tak od tebe to skutečně sedí. Sice nejsi žena, ale...“ Oba se její narážce zasmáli.

„Hmmm.“ Marcus se rozkošnický protáhl. „Tušil jsem, že ti bude slušet, ale mýlil jsem se. Vypadáš v něm nádherně,“ zálibně se na ni zadíval. „Zvlášť, když máš na sobě jenom ten šperk a nehyzdí ho šaty a další doplňky.“

Všiml si, že se lehce začala červenat, vlastně od prsou až k rozkošnému obličejí. Bylo to zřetelné, protože její pleť byla mnohem průsvitnější, než bylo u videssoských žen běžné. Občas přemýšlel, zda její zemřelá matka neměla příměs ha-loganské krve. Její rysy působily mnohem jemněji než zjev jejího otce nebo strýce a její oči byly čistě zelené, což byla v císařském rodu rarita.

Znovu se v nich vzedmuly plamínky touhy. „Jsi zvíře,“ řekla a zkusila ho znovu šťouchnout. Ucuknul stranou. Kdysi se při tomhle škádlení dopustil chyby — sevřel její nene-chavou ruku a ona vzápětí ztuhla v panickém děsu. Po zážitcích s Vardanesem byla na každé omezování citlivá.

Při neustálém dotírání a uhýbání málem oba spadli z úzké postele: „Tady to máš,“ řekl Marcus. „Tohle pošťuchování je můj zlozvyk, který jsi nikdy neměla odkoukat. Pak to takhle dopadá.“

„Ráda dělám to, co ty,“ odpověděla s vážnou tváří. To ho jako vždycky dojalo. Občas prohodila podobné poznámky, které Marcuse rozněžňovaly. Helvis se ho snažila změnit podle svých představ, což způsobovalo, že byl naopak tvrdošíjný a držel se svých ustálených zvyků. Bylo to zvláštní, slyšet od ženy, že i jeho běžné chování, chyby a zlozvyky mohou pro ni mnoho znamenat.

Rozvážně přikývl, jako na potvrzení něčeho tak vážného, jako je vojenská přísaha. Potom chtěl něco říct, ale vyšlo z něj jen nesrozumitelné brumlání a cítil se jako blázen. Posadil se a dlouze ji políbil. „To není špatné,“ zašeptala.

Pod oknem i v drahém patře bylo slyšet, jak kvokají slípky a kuřata. Okenice byly dokořán, aby si mohli vychutnat čerstvý jarní vzduch. Marcus z úhlu svého pohledu zahlédl těžkopádné obrysy Phosova chrámu, který se nedaleko odsud zavrtával do nebeských výšin. Spolu s Alypií už v tomhle hostinci jednu schůzku v zimě prožili, takže bylo samozřejmé, že v době, kdy měla být u Balsamona, se sešli právě tady.

Hostinský Aetios, obtloustlý chlapík středního věku, nadával pacholkovi, který zapomněl vyhřebelcovat muly. Oči toho muže jiskřily pochopením, když Scaurus s princeznou požádali o pokoj, ale tribun si byl jistý, že to způsobila především vzpomínka na jejich předchozí návštěvu. Alypii nemohl tento člověk dobře znát. Ať to bylo jakkoli, mince na jeho dlani způsobila své a jemu se rozzářil obličej ještě víc. Prostě to byl obchodník jako kterýkoli jiný.

Alypia naznačila, že by už chtěla odejít. „Asi bych přece jenom měla navštívit Balsamona, i když už mi nezbývá moc času. Pak bychom oba byli vlastně nevinní...“ dodala trochu laškovně a trochu rozpačitě.

„Když teda musíš,“ odvětil Marcus trochu nevrle. Se všemi povinnostmi, které byly spojeny s její osobou jakožto neteri a nejbližší příbuznou císaře, se mohla odplížit z dohledu jen velmi zřídka a riziko každého jejich setkání bylo hroživější než blížící se bouřka. Byl šťastný za každý společný okamžik i proto, že si nikdy nemohl být jistý, zda není poslední.

Jako kdyby četla jeho myšlenky, přitiskla se k němu a povzdechla si: „Co budeme dělat dál? Thorisin to dřív nebo později odhalí a potom...“ Na chvíli se začala zajíkat, až přestala mluvit úplně a pokoušela se ná to nemyslet. Bylo to velmi bolestivé. Thorisin Gavras byl vlastně slušný člověk, ale bez jakýchkoli rozpaků ničil všechno, v čem cítil ohrožení, tedy hlavně ohrožení své moci. Po velmi nepříjemných situacích, které s ním Marcus před dvěma a půl lety zažil, považoval za těžké, ne-li nemožné ho jakkoli obelstít.

Třeba by se mu ale podařilo obrátit císařovu pozornost někam úplně jinam. „Přál bych si,“ řekl s určitým rozladěním, „aby se tvůj strýc oženil a měl vlastního potomka. Pak by měl jiné starosti a o tebe by se už tolik nestaral.“ „Alypia přikývla a bylo znát, že v tu chvíli myslela na totéž. „To je pravda. Asi bych měla klid, tedy do doby, než bych se musela provdat za některého z jeho přátel. Nyní si něco takového netroufne, protože má strach, že by mě někdo mohl použít proti němu. Zatím mě vnímá jako poklad, kterým k sobě jednoho dne někoho připoutá.“

Její výraz byl prázdný a její nehty se mu zaryly do ramene. Pak se napřímila a s hrdým výrazem pronesla: „Radši bych zemřela, než abych trpěla s mužem, kterého si nevyberu sama.“

Marcus příliš nevěřil, že to myslí doslova. Lehceji pohládl po zádech a snažil se zmírnit její rozrušení: „Skoda, že nejsem rodilý Videssosan,“ řekl. Aby byla princezna ze vznešeného rodu provdána za cizího kapitána žoldnéřů, byt měl důvěru císaře, to nepřípadalo mezi povýšenými Vides-sosany v úvahu.

„Sny a přání!“ rozhorlila se Alypia. „K čemu vlastně jsou? Jediné, co je jisté a nezvratné, je nebezpečí, které roste každým dnem, každou chvílí, kdy se vidíme. Jen Phos ví, kdy se tohoto prokletí zbavíme.“

Marcus mlčel. Ve Videssosu si člověk nikdy nebyl jistý, kdy se jedná o pouhou náhodu a kdy už se jedná o intriky⁷ nebo zlomyslnost. „Balsamon tvrdí něco podobného,“ řekl pomalu a Alypiin tázavý pohled mu připomněl zvláštní okamžik⁸ patriarchova věsteckého vytržení.

Když jí vše dopodrobna vyličil, postřelil, že úplně zesinala a lehce se chvěje. Nechtěla mu to vysvětlit, jen beze slova seděla. Náléhal na ni tak dlouho, až nevydržela a prozradila důvod svého rozrušení: „Něco podobného jsem u patriarchy už zažila. Sedí před tebou a vypadá to, že tě ani nevidí, tedy že nevidí tvé tělo, ale jako by ti četl v duši. Přitom jeho slova postrádají běžnou logiku, dokonce v tu chvíli ztrácí svůj obvyklý smysl pro humor.“

„Přesně tak to bylo,“ přikývl tribun. „Kolikrát se ti to stalo?“

„Jen jednou, i když jsem slyšela, že to u něj není tak neobvyklé. 'Phosův dar,' tak to nazývá, ale já si myslím, že je to spíš něco jako pronesená kletba. Sám mi o tom vyprávěl. To, že mi věří natolik, aby mň prozradil tak strašné tajemství, mi lichotí, ale na druhou stranu si říkám, že lepší je někdy nevědět...“ řekla a při tom hladila jeho ruku. „Jako by se bála být při takových myšlenkách sama. „Někdy má dar předvídavosti, ale vždy se to týká nepříjemných věcí, vždycky je to spíš zkáza než povzbuzení.“

Marcus tiše hvízdal. „To je skutečně nepříjemný dar...“ Potřásl hlavou. „Zvlášť pro tak veselého muže to musí být hrozné. Předvídat jen samé těžkosti a přesto jim čelit... le silnější, než bych byl na jeho místě já.“

Alypiina tvář odrážela stejné pocity.

„Při jaké příležitosti jsi to u něj zažila?“ vrátil se k původní otázce.

„Navštívil mého otce, těsně před tím, než vyrazil do Maraghy. Dohadovali se, vyměňovali si názor, pak to přešlo v ostrou hádku, kdy se vzájemně i uráželi. Jejich špon' byly už známé a vždycky se ukázalo, že ani jeden z nich to nemyslel tak úplně vážně. Nakonec je to škorpení přestalo bavit a patriarcha se chystal k odchodu. Najednou se změnil, jako by na něj dopadla neuvěřitelná tíha. Chvilí jen tak stál, pak úplně strnul a my jsme se k němu s otcem vrhli, abychom ho usadili do křesla. Mysleli jsme si, že se jedná o nevolnost. Setřásl nás, obrátil se k mému otci a řekl úplně jiným hlasem jediné slovo.“

„Tu změnu v jeho chování i ten Has znám,“ skočil jí do řeči Marcus. „Co tedy řekl?“

„Řekl jen „Sbohem!“,“ Alypia nemohla popřít své herecké nadání. Prokletí, které do toho slova vložila, tribuna přímo zmrazilo. I ona sama se při té vzpomínce roztřásla. „Nešlo si namlouvat, že je to jen běžné rozloučení, ačkoliv otec i Balsamon se pak ten pocit snažili přehlušit až přehnaným veselím. Ani jeden jsme tomu prostě nevěřili. Nikdy jsem Balsamona neviděla při bohoslužbě tak skleslého, jako další den.“

„Na to si vzpomínám,“ podotkl Marcus. „Byl jsem tam spolu s dalšími důstojníky. Tenkrát mě to hodně vrtalo hlavou. Myslel jsem, že si před odchodem do boje by se s námi mohl rozloučit lépe. Jak tě teď slyším, bylo to vlastně štěstí. Že jsme dostali vůbec nějaké pozhřebání.“

„Bylo to opravdu štěstí?“ opáčila chvějícím se hlasem. Nečekala žádnou odpověď a proto pokračovala dál. „A teď patriarcha ve svých vidinách spatřil tebe. Přisahám, že tě raději drive opustím, než abys kvůli mě měl trpět.“ A pak se k němu přitiskla s vášní, která hraničila se zoufalstvím.

„Ale z toho, co mi patriarcha řekl, nevyplývalo, že bychom se měli nebo dokonce mohli odloučit,“ oponoval Marcus.

„Cokoliv se stane, to se stát mělo a muselo.“ Toto pravidlo stoiků ji však příliš nezklidnilo. Mnohem lépe na ni působil dlouhý polibek. Ve společném objetí klesli zpět na lůžko, které pod jejich vahou hlasitě zaskřípalo.

Po chvíli se jemně dotkla se jeho tváře. Jako už tolikrát se usmála nad slabým strništěm jeho čerstvě oholených vousů, které bodaly do bříšek jejích prstů. „Jsi tvrdý muž,“ řekla mazlivě. Přesto, že pobýval už léta v zemi, kde se nosily dlouhé vousy, udržoval si oholenou tvář podle zvyků své domoviny. Vzala jeho hlavu do dlaní. „Jak mě vůbec mohlo napadnout, že bych tě opustila? Jenže zůstat spolu může být pro tebe ještě horší...“

„Miluju tě,“ byla jeho jediná odpověď. Sevřel ji v náručí tak silně, že nemohla skoro dýchat. To, co řekla, byla pravda, i on to tak cítil, ale neznal řešení.

„Já vím. Také tě moc miluji. Jak by bylo všechno jednodušší a bezpečnější, kdyby se něco takového nikdy nestalo.“ Podívala se ven a zděsila se, protože si nešlo nevšimnout, jak se prodloužily stíny. „Prosím, miláčku. Já už opravdu musím jít.“

Marcus se otočil na posteli a ona vstala. Rád sledoval její štíhlé tělo ve chvílích, než zvedla nice a přetáhla si přes hlavu dlouhé šaty ze zlatem protkávané vlny. Pravidelné obrazce z hedvábí zdůrazňovaly úzký pás i ladnou křivku boků. „Strašně ti sluší... tobě sluší všechno,“ povzdechl si.

„Ty mluvíš jako pravý dvořan,“ usmála se a vklouzla do sandálů. Rukou si upravila krátké rovné vlasy a typicky žensky dodala: „Ještě, že nenosím na hlavě ty hromady kudrlinek, které se musí pořád udržovat a jsou celý den jen na obtíž. To bychom se museli loučit mnohem dřív.“

Zahalila se do plátěného šátku meruňkové barvy, vyšívánek květinami a motýly, a vyskočila ke dveřím. „Tvůj náhrdelník,“ připomněl jí značně rozmrzele Marcus. Sám už také vstal z postele a oblékal se.

Sáhla si na šiji, aby jej sundala, ale vzápětí toho nechala. „Balsamon ho klidně může vidět a potom si ho schovám. Nakonec, kde jinde bych se s ním mohla pochlubit a dát najevo, jak pozorného mám milence?“

Marcus se v tu chvíli vyloženě rozzářil. Už dlouho nic podobného neslyšel, zvlášť když se spolu s Helvis neustále hádali. Alypia si povzdechla, protože jeho polibek byl neodbytný. „Už dost!“ odstrčila ho, i když její pohled mluvil jinak. „Ještě chvíli takhle pokračuj a patriarcha můj šperk dnes neuvidí.“

Marcus o krok ustoupil. „Je to příliš lákavé,“ řekl a v jeho hlase zněla římská tvrdohlavost. Alypia kývla na znamení souhlasu a zamířila k východu. Když odcházela, něco uvnitř jejího měšce zarachotilo. Marcus se zasmál. „Tehle zvuk znám. Budu hádat: Pero a vosková tabulka. Kdo vlastně byl ten Ioannakis IL, o kterém patriarcha mluvil?“

„Třetí. Ten druhý je již tři sta let mrtev.“ Jeho otázku brala zcela vážně. Historie, které se teď věnovala, jí zabírala hodně času. Když se jejich oči středy, podotkla. „Jsou různé druhy zálib, vždyť víš.“

„Mně to vysvětlovat nemusíš,“ odpověděl rychle. Nakonec kdyby se o nic podobného nezajímala, rozhodně by se nemohli setkávat tak často a už dávno by byli odhaleni.

„Vysvětlovat? A co? Jako že bych se ti chtěla omlouvat?“ Její hlas zněl najednou tvrdě. Neměla ráda, když někdo nebral její záliby vážně.

„Nemyslel jsem to tak,“ řekl smířlivě a viděl, že se uvolnila. „Možná bys mohla porovnat své poznámky s mým přítelem Gorgidasem, až se do Arshaumu vrátí z války.“ Najednou na něj padl pocit samoty a začal vzpomínat na řeckého lékaře, který byl v tu chvíli bůhví jak daleko. Přes svůj zvláštní vzhled a určitou zatrpkllost byl tím, co Homér nazýval „přítelem

lidstva'.

Mnoho Videssosanů by se nad nápadem přiučit se něčemu od cizince rozčílilo, ale Alypia byla v tomto ohledu výjimka. Dychtivě se chopila nové příležitosti: „Vzpomínám si jak jsi vyprávěl, že lidé ve světě, ze kterého jsi přišel, sepsávali dějiny. Bude pro mě velmi zajímavé, když se na historii budu moci podívat z jiného úluu. Bojím se, že u nás jsme příliš dlouho kopírovali jeden druhého.“

Znovu její pohled zamíni k oknu a mrzutě se podotkla: „Tak už se pokouším odejít potřetí. Prosím tě, neříkej ani slovo. Opravdu už musím...“ Přitiskla se k němu v posledním objetí, krátce, ale vášnivě ho políbila a zmizela za dveřmi.

Marcus zůstal několik okamžiků nehybně stát a díval se do míst, kterými odešla. Vždycky se snažili, aby je spolu nikdo neviděl. Dvojí setkání na stejném místě obnášelo velké riziko, ale v tomto případě nebezpečí vyvážila blízkost patriarchovy rezidence, která se nacházela v sousedství hostince. A Aetios, pokud se mu dobře zaplatilo, se už na nic nevyptával.

Aby překonal nepříjemné chvíle, sešel po schodech do výčepu a objednal si kožený měch piva. Občas mu chutnalo víc než sladké videssoské víno. Aetios před něj postavil vysoký, kůží potažený džbánec vína a dal najevo, že tohle je nejlepší nápoj, který může nabídnout. Když Říman odmítl vzít víno na vědomí, něco zabručel a odnesl ho dalšímu hostu.

Když sem Marcus odpoledne přišel, posedávalo ve výčepu jen pár lidí, ale nyní, když se den chýlil ke konci, se pomalu plnil dalšími a dalšími zákazníky. Většinou to byli dělníci: malíři plní skvrn od barev, pekari s šaty od mouky, truhláři, krejčí, obuvníci, holič s knírkem a bradkou navoskovanými do špiček; zženštilý chlapík zřejmě pracoval ve zdejších lázních. Mnozí z nich sem asi chodili pravidelně a přátelsky se zdravili, kdykoli zahlédli známý obličej. Hospodská rozhořčeně vykřikla, když ji holič plácl po zadku. Jeden z malířů, kteří popíjeli víno jak vodu, začal zpívat a dobrá polovina osazenstva se k němu přidala. Dokonce i Marcus tuhle píseň znal: „Z vína je pěkná opice, stačí jen jedna sklenice.“

Dopil svoje pivo a začal se houstnoucím davem prodírat k východu. Zaslechl, jak někdo říká svému společníkovi: „Co tady ten divný cizinec chce?“, ale jeho výška spolu s galským mečem, který se mu pohupoval u boku, mu umožnily projít mezi podnapilými hosty bez problémů.

Meč si bral vždy, když vycházel ven. Možná se moci druidů při své službě v Césarově armádě vysmíval, ale přesto jejich magie, uložená v této zbrani a ve zbrani Viridovi-xe, přenesla legionáře z Galie do Videssosu. A ve Videssosu, kde byla magie součástí každodenního života, budily oba kouzelné meče značný respekt. Nejen že působily nadpřirozeně silně v boji, kde dokázaly lehce rozseknout každé brnění, ale magické runy na jejich čepelích spolehlivě odrážely každý pokus ublížit jejich majiteli.

Zlaté kopule na vysokých věžích Velkého chrámu se v záři zapadajícího slunce rudě třpytily. Marcus se neubráníl té kráse a chvíli si ten pohled vychutnával, potom se obrátil a vydal se jižně ke Středové ulici. Ovšem nějaký spěch nepřipadal v úvahu. Dopravní ruch ucpal všechny menší spletité uličky Videssosu. Kromě pěších se zde pohybovaly ženy na oslech nebo v nosítkách, muži jedoucí na mulách či koních, bryčky a vozy, některé z nich naložené až po okraj zvířaty, zeleninou, ovocem a obilím. Zvířata hýkala a vřeštěla, vozkové zatínali ruce v pěst a někteří svírali ruce na svých nožích, když se dohadovali o průjezd, nenamazané nápravy vozů hlasitě vrzaly.

„Tak si klidně jdi. Stejně si myslím, že tě neznám,“ zaslechl rozhořčený hlas.

Obrátil se tím směrem. „Zdravím tě. Taso! V tom davu jsem si tě nevšiml.“

„To je dost možné, s těmi zauzlovanými chlupy, co mám na bradě.“ Velvyslanec z Khatriše pokrčil nos. Tento malý muž, připomínající vzhledem ptáka — Taso Vones, by vypadal jako téměř ideální Videssosan, nebýt jeho bradky, kterou měli ostatní císařovi poddaní s výjimkou kněží zastřiženou, zatímco on ji nechával bez jakékoliv údržby divoce růst. až mu padala téměř do poloviny hrudi. Neměl rád tuhle módu, ale jeho panovník Khagan na tom trval jako na připomínce, že vládnoucí třída Khatriše pochází z rodu Khamorthu. Vdávali se a ženili mezi sebou už dobrých osm set let a ani teď jejich tradice nemohly být porušovány.

Vones pootočil hlavou z tribunovi z tohoto úhlu ještě víc připomínal vrabce: čiperného, domýšlivého a strašně zvědavého. „Dlouho jsi mimo Videssos nepobýval, že? Thorisin tě konečně převedl do zálohy, co?“ vyzvídal.

„Tak nějak,“ odpověděl Marcus nejistě a v duchu se snažil vymyslet věrohodný příběh. Věděl, že ať řekne cokoli, bude děj muset dovést do dokonalosti tak, aby o něm mohl normálně mluvit a nezaplétal se do nevěrohodných lží. Kdyby jen tak něco řekl, mohl by u vyslance vyvolat nepříjemný dojem, a ten by se ho při své povaze vyptával do nekonečna.

Avšak zdálo se, že Vonese Marcusovi problémy až tolik nezajímají, protože sám byl nabitý novinkami, které mu nutně musel sdělit. „Kdybychom se nepotkali takhle náhodou, určitě bych za tebou v nejbližší době zašel.“

„Byl bych jenom rád.“

„Chtěl jsi spíš říct, že bych ti nebyl příliš na obtíž,“ namítl Khatrišan. Marcusovo popření takového výroku bylo upřímné. Tasova někdy až jedovatá upřímnost byla osvěžující ve srovnání s tradičním videssoským chováním. Vones lehce zaváhal, než se rozhodl pokračovat. „Mám řadu zpráv z Metepontu, pokud by tě zajímaly.“

Scaurus strnul. „Skutečně?“ zeptal se na první pohled neutrálně, ale zvědavost jím přímo lomcovala. Metepont ležel na západním pobřeží ostrovního Namdalenského vévodství. A navíc, bylo to město, odkud pocházela Helvis. Marcus se neubráníl povzdechu: „Raději mi je prozrad. Bude lepší, když se to dozvím dříve od tebe než od cizích lidí.“

„Jaká pocta, díky!“ Vones vypadal, trochu na rozpacích, které chce překryt žertem. Byl to stav, který u něj tribun neznal. Konečně ze sebe vysoukal: „Narodila se ti dcera. Mé informace jsou několik týdnů staré, ale pokud vím, oběma, tedy Helvis i dítěti, se daří dobře. Jmenuje se Emi-lia. To ale není namdalenské jméno; pochází snad z tvé země?“

„To je pravda, je to jedno z našich jmen,“ odvětil Marcus nepřítomně. Nebyl důvod si myslet, že Khatrišan si bude pamatovat jeho prostřední jméno, zvláště, když ho slyšel jen několikrát a to ještě před mnoha lety. Rád by věděl, jestli to

byl od Helvis spíš naschvál nebo forma omluvy. Potřásl hlavou. Dcera, kterou zřejmě nikdy neuvidí... „Jak ses to dozvěděl?“

„Jednoduše — od hraběte Draxe. Opět najímá žoldnéře, aby obnovil regimenty, které jsi mu loni rozbil. Mám pro tebe zprávu přímo od něj. Říkal, že by tě pro změnu velmi rád uvítal na své straně a že se ti to v každém případě vyplatí.“ Po chvíli váhání si tribun odplivl do prachu mezi dvěma kameny. „Asi zešilel. Každý člověk, který převlékne kabát jednou, převlékne ho i podruhé.“

Vones se jeho strohé úvaze zasmál. „Dokonce odhadoval, že nejdřív odmítneš, takže si to dobře rozmysli.“

Scaurus zůstal zachmuřený. Přemítal o nepříjemných způsobech a možnostech, jakými by ho mohl Drax vyšívát z Videssosu: Třeba by mohl Thorisinovi zaslat obdobnou informaci, jakou pro něj měl Taso, a nechat císaře, ať v něm kvasí poclrybnosti... Přemýšlel, jestli by tohle mohlo namdalenského hraběte napadnout. Nešlo to vyloučit. Drax byl proslulý záłudností jedovatého hada. Zatímco mnoho ostrovanů se po Videssosanech opičilo, velký hrabě se v intrikách mohl směle rovnat císařské rodině.

Marcus opět potřásl hlavou, teď již pomaleji, a připadal si jako člověk, kterému v uších zní bzukot včel. Minulost, a to bylo zcela zřejmé, nedokázal odhodit za hlavu.

„Hleďme, kdo to sem přichází,“ vykřikl Taso Vones a vytrhnul ho tak z jeho zasnění. „Oblíbený videssoský důstojník.“ Scaurus se obrátil, aby se podíval, kdo se zasloužil o tak sarkastickou poznámku. Neubránil se smíchu, když o půl bloku dál zahlédl Provhose Mourtzoughlose, téměř ukrytého za povozem plným jablek.

Kavalerista se chvíli tvářil, že si jich nevšímá, ale když na něj Taso zamával, zamířil k nim. Maly Khatrishan se zlomil v pase a hluboce, přehnaně zdvořile se uklonil. „Dobrý večer, Vaše excelence. Jak vidím, vyrazil jste do ulic navštívit chudé.“ Místo svých obvyklých parádních šatů na sobě Mourtzoughlos měl špatně padnoucí domácí tuniku s pytlovitými, blátivě zbarvenými kalhotami, zasunutými do nepříliš vábných bot. Přesto z něj stále číselo jeho přehnaná arogance a domýšlivost. Ze svých výšin shlédl na Vonese a pravil: „Pokud to opravdu musíš vědět, východňane. měl jsem pocit, že ukázka chudoby by mohla pomoci při smlouvání o ceně s některými chytráky.“ To tribuna překvapilo, bylo zřejmé, že tento muž je přece jen chytřejší, než by se na první pohled dalo usuzovat.

„A co vv, že jste se sešli zrovna tady?“ pokračoval Vi-dessosan. „Připravujete něco nekalého?“ Ani se nepokoušel maskovat své pohrdání.

„Spíš naopak, pokud se to tak vůbec dá označit.“, odpověděl Marcus. Sdělil Mourtzoughlovi Tasovu novinku o Draxovi a dodal: „Vzhledem k tomu, že se tak často vídáte s císařem, raději byste ho měl varovat.“

Výraz namyšlenost z Mourtzoughlosovy tváře zmizel tak rychle, že Taso Vones, marně skrývajíc smích, dostal záchvat kašle a museli ho chvíli bušit do zad. Když tribun zaregistroval, jak se kavalerista pokouší stůj co stůj zůstat vznešený i při poděkování, pocítil silné uspokojení. Ovšem za pouhých pár okamžiků ho přešlo.

„A to je vše?“ zeptal se Mourtzoughlos hlasitě, jako kdyby stál na divadle a všichni naslouchali jemu. Když neodpovídali, pokývl hlavou v krátké razantní úkloně. „Pak vám tedy oběma přeji příjemný večer.“ Vyrazil do ulic s výrazem, jako by ty dva nikdy nepotkal.

Když za ním Vones zakřičel, leknutím sebou trhl: „Koupíte si tu kobyliku, můj pane?“

„Co?“ otočil se nechápavě Mourtzoughlos. Z moment se vzpamatoval a odpověděl: „Ne. Myslím, že by se mi na ní nejezdilo dobře. Ta stará herka nemá vlastně žádnou cenu.“ Chladně se zasmál. „Ale byla to zajímavá zkušenost.“ A znovu se vydal v tom chatrném převleku svým směrem.

„Ten bídák je se sebou tak spokojený...“ podotkl Marcus, sotva Mourtzoughlos zmizel z jejich očí.

„To tedy je.“ Taso napodobil důstojníkův nepříjemný smích. „Jako většině takových i jemu ke štěstí stačí málo.“ Vzal tribuna za paži. „Vyrážíme spolu, co? Máš snad v měšci nějaké zlatky. Ale můžeme vyrazit, i kdybys neměl. Vsadím za tebe. Jdu si zahrát v kostky k namdalenskému obchodníkovi. Ostrované a hazardní liry — vždyť to znáš. A starý Frednis také skvěle vaří. Počkej, až uvidíš, jaké servíruje uzené ústřice nebo chřest s krabím masem!“ Olízl se s mlsností kočky, která cítí smetanu.

Marcus se omluvně poplácal po břicho. Dlouhé týdny za kancelářským stolem se na něm podepsaly a nebylo k přehlédnutí, že přibral na váze. Nakonec, řekl si, přece toho zase tolik nesním. „Proč ne?“ zněla jeho odpověď. Tribun zakopával ve tmě, když šplhal po kamenných schodech do své malé komůrky v kancelářském křídle císařského dvora. Dlouhé chodby, ve dne plné císařských úředníků, teď s hlasitou ozvěnou odrážely každý jeho krok. Z dálky ještě stále slyšel zpěv Tasa Vonese, jak se potácel ke svým komnatám v křídle velvyslanců.

Tentokrát měl svatou pravdu, připustil v duchu Marcus.

Namdalen Frednis své hosty nijak neomezoval, ba naopak, a týkalo se to jak jídla, tak pití. A hra v kostky byla vydařená. Ve Scaurově váčku cinkalo několik nových kousků zlata. Při jakékoliv římské liře by ho stáhli z kůže, ale oproti Videssosanům měl stále navrch. „Phosova přízeň,“ tak tomu říkali.

Úlomky měšičního svitu procházející nevelkými okny mu usnadňovaly cestu. Pečlivě počítal dveře, kolem kterých procházel. Místnosti v okolí jeho pokoje sloužily jako skladiště.

Náhle se zastavil a instinktivně sevřel rukojeť meče, protože zahlédl, jak škvírou pod jeho dveřmi zazářilo pronikavé světlo. Tiše zbraň vytasil. Kdo by to proboha mohl být? Zloděj? Špión? Vrah? Ať už to byl kdokoliv, přijde mu ta drzost draho. Jeho první myšlenka padla na Avshara a magii, ale kouzelné runy Druidů na meči nesvětélkovaly, což se dělo vždy, když poblíž působily takové síly. Byl to tedy pouhý člověk.

Vzal za petlici, prudce otevřel a vpadl do místnosti. „Kdo —?“, zakřičel, ale větu nedokončil.

Gaius Philippus stál v šermířském postoji vedle tribunova lůžka jako gladiátor ve střehu. Starší centurion se nedožil svého úctyhodného věku proto, aby si jej zkazil svou lehkomyšlností. Když viděl, do dveří vpadl Marcus, pozvedl svou čepel v pozdravu. „Trvalo ti to příliš dlouho,“ podotknul. „Už bude dost po půlnoci.“

„Co tady děláš?“ zeptal se ještě trochu, z mir, vyvedený Marcus a přistoupil k němu, aby mu potřásl pravicí. Dokud

neucítil ve své ruce jeho mozolnatou dlaň, měl pocit, že se spíš jedná o důsledek silného vína než o skutečného člověka.

„Léčím si své rán“, „odvětil zavalitý veterán a smál se tribunovu zmatku. To byla doslova pravda. Byl bosý, jeho rozvázané boty byly odkopnuté do rohu, jedna dokonce ležela cvočkovanou podrážkou vzhůru. Během dlouhého čekání na Marcuse si vytvořil pohodlí po všech stránkách, o čemž vypovídal prázdný džbán od vína.

„A jinak?“ usmál se tribun, především potěšen nad tím, že opět slyší libozvučnou latinu, která ladila jeho uchu. S rodnou řečí se nesetkal po celou zimu. A Gaius Philippus byl Říman: statečný, obratný v boji, ale jinak bez velké fantazie, ovšem to vyrovnávala jeho notná dávka tvrdohlavosti natolik, že se většinou dokázal probít k cíli, který si vytyčil.

Jeho přítomnost potvrzovala poslední rys jeho povahy. Začal vysvětlovat: „Ty zdejší zatracené kancelářské krysy neposlaly našim chlapcům za poslední dva měsíce žádné peníze. Jestli v nejbližší době nic nedostanou, začnou plnit území kolem Garsavry a potom bude marná jakákoliv opatření a pokusy o nastolení pořádku. Sám to znáš. Něco takového si nemůžeme dovolit.“

Markus přikývl. Legionáři coby žoldnéři Videssosu potřebovali mnohem citlivější zacházení než v dobách, kdy na nich plnou vahou ležela římská vojenská mašinérie. To, co z této tradice zůstávalo, způsobovalo, že byli v tomto císařství tak efektivními vojáky. Většina pěchoty zde totiž byla obyčejná chátra. Avšak nezaplacený žold mohl působit jako doutnák k sudu s prachem — stačí jiskra a dojde k výbuchu.

Tribun se přesto musel zeptat: „Proč jsi mi nedal písemnou zprávu?“

„Hlavně proto, že tihle zatracení Videssosané používají ke své škodě pro své koně mizerné cesty, které byly v zimě v hrozném stavu, ponořené do bláta, a to trvalo vlastně až donedávna. Před několika týdny konečně začaly být jakž takž schůdné. Jak dlouho by v takové situaci šel můj dopis, tím si nejsem jist. A také nevím, jak bych ti to přesně popsals.

Vždyť víš, že to není zrovna můj obor.“

„A mimo to,“ Gaius Philippus vystrčil čelist, aby zdůraznil to hlavní, „jestli chceš, aby bylo něco spolehlivě dotažené do konce, je nejlepší zaříditi si to sám. Chci, abys mi našel toho úředníka, který to takhle zpackal, a já si to s ním pořádně vyříkám. Jestli si ti zatracení císařovi poddaní chtějí najímat žoldnéře, aby za ně bojovali, měli by s nimi jednat na rovinu a především poctivě. A alespoň jeden z nich ode mě dostane lekci, že na to jen tak nezapomene.“

Marcus si už byl jistý, který z úředníků za to může. Představa, jak od postaršího centuriona dostává do těla, byla prostě víc než příjemná. „Zařídím to a udělám, co si přeješ,“ slíbil. „Docela bych ale chtěl u toho být. Bude to jako bys hodil na psací stůl vosí hnízdo a potom do něj ještě vrtal klacíkem.“

„A proč ne?“, opáčil Gaius Philippus s ještě větším zájmem. Spokojeně pokýval hlavou. Marcus si pomyslel, a nebylo to poprvé, že jeho energická vojenská tvář patří na sestercius nebo denár — elegantní krátký sestřih ocelově šedých vlasů, vyčnívající brada plná jizev, vysedlé lícní kosti a hrdý orlí nos z něj dělaly ideální předlohu pro portrét na římské minci.

Gaius ukázal rukou na prostou místnost, ve které nebyl žádný nábytek, kromě Marcusovy matrace a židle, která současně sloužila jako podstavec pro lampu a velmi starou skříň na šaty s typickými videssoskými obscénnostmi vyřezanými do dvířek.

„Domníval jsem se, že si žiješ lépe,“ řekl. „Jestli tohle je všechno, co od Thorisina dostáváš, to se raději vrať k nám. Uvažuješ o tom vůbec?“

Tribun bezmocně rozpráhl ruce: „Není to tak jednoduché. Moje pozice není nejlepší, zvlášť od doby, co jsem nechal Draxe uniknout.“

„Tak to tedy je,“ povzdechl si veterán se zjevným znechucením. Ten příběh samozřejmě znal. Vojáci, které Marcus poslal zpět poté, co slavný hrabě unikl, ho správně měli přivést. Starší centurion zaváhal, potom však pokračoval ve stejném tónu: „Mor na tu pletichářskou čubku.“ Hněv a rázné pohrdání v jeho hlase sílily. Ženy v jeho životě neměly místo, s výjimkou nejnutnějších tělesných požitků, nicméně city v této oblasti mu byly cizí.

Marcus zaváhal, mísil se v něm vděk za přítelova slova s touhou bránit Helvis. Nakonec raději mlčel. Po chvíli ticha změnil Gaius Philippus téma rozhovoru. „Chlapci tě postrádají, tribune, mám tě pozdravovat.“

„Skutečně?“ optal se Scarus rozechvěle. „To je od nich hezké.“ Vzpomínkou na ně ožil: „Kdo jim velí, když ty jsi tady ve městě?“

„No, protože ty tam nejsi a Junius Blaesus je po smrti,“ pokračoval Gaius Philippus, jak nejrychleji mohl. „Mladšího centuriona probodla Helvis. Pověřil jsem velením Sexta Mi-nuciuse.“ Povšiml si, jak tribun pozvedl obočí, a překotně začal vysvětlovat: „Já vím, je na to dost mladý, ale má talent. Dokáže tvrdě pracovat a jen tak někdo ho nepřeveze. Koneckonců má dost energie a síly na to, aby uzemnil každého, kdo by se mu vzpíral.“

„Dobře, dobře, asi ses rozhodl správně.“ Za více než třicet let v legii si dokázal starší centurion udělat o vojácích lepší obrázek než Marcus a tribun si toho byl vědom. Přesto nevydržel a vyzvídal dál: „Jak se k němu chovají místní vojáci?“ Od doby, kdy se objevili ve Videssosu, legionáři přijali mnoho místních rekrutů, aby jim pomáhali plnit jejich úkoly. Při svém římském myšlení možná Gaius Philippus neviděl žádnou hrozbu.

Z jeho odpovědi ale vyplynulo, že myslí na všechno:

„Gagik s ním vychází velmi dobře.“ Bagratouni velel dvěma stovkám Vaspurakanu organizovaných jako přepadový oddíl. Po vyhnání ze svého domova — Yezdu — a po hrůzách Zemarkhosova pogromu bojovali se zarputilostí a divokou odvahou pod svým rozvázným nakhararem. Další věta Gaia Philippuse Scaura ještě ujistila. „Minucius není tak hrdý, aby se Bagratouniho nezeptal na jeho názor.“

„To rád slyším,“ odvětil tribun. „Ještě, že jsem měl stejné štěstí já s tebou.“ Válečné umění už tehdy sice ovládal, ale když se v Galii přidal k Césarovi, byl jen politický dosa-zenec, zcela závislý na starším centurionovi. Gaius Philippus pokýval na souhlas. Scaurus se ještě zeptal: „A jak si vede Zepirin?“

Gaius se pousmál, ale tentokrát trochu jinak: „Bohužel, stále chce zůstat jen obyčejným vojákem.“

Tribun nebyl nadšený: „To se mi nelíbí. Ztrácíme v něm velmi schopného muže.“ Statný Halogan byl maršálem v císařské gardě Mavrikia Gavrasy, ale po Maraghské tragédii, kde padl císař a zbytek gardy byl povražděn, začal trpět výčitkami svědomí a odmítal být důstojníkem. Boj byl to jediné, co uměl, ale svými válečnými operacemi už nechtěl ohrožovat, kromě sebe, nikoho jiného.

„A Pakhymer?“ pokračoval v otázkách Marcus. Tentokrát z Gaiova hlasu zaznělo čiré pohrdání: „Pakhymer je — Pakhymer.“ Oba Římané se na sebe spiklenecky usmáli. Brigáda lehké kavalerie Laona Pakhymera z Khařrishe nebyla striktně vzato částí jejich jednotky, ale obě vojenské složky vedle sebe sloužily v Maraghském tažení. Pakhymerův snadný postup a styl získej vše, co získat můžeš, a to za jakoukoli cenu, vždycky přiváděl staršího centuriona k zoufalství. Ať už to ale dělal jakkoliv, nedalo se upřít, že dosahoval dobrých výsledků.

„Co by tě ještě mohlo zajímat?“ zabručel skoro sám pro sebe Gaius Philippus a nepřítomně si mnul starou jizvu na pravém předloktí. Levá ruka, chráněná štítem, byla téměř nedotčená. „Vlastně bych zapomněl,“ rozzářil se jak sluníčko.

„Máme novou dvojici poddůstojníků. Pulla a Vorenuse.“

„Oba najednou?“ opáčil Marcus bleskově.

„Jasně, oba najednou,“ souhlasil Gaius Philippus, aniž by zjevně vyvracel tribunovu nárážku. „Myslíš, že jsem tak neprozíravý, že bych povýšil jednoho a druhého ne?“ Oba vojáci spolu odedávna soupeřili ve všem možném. Tuto neutuchající řevnivost přerušili jen jednou, když si vzájemně zachránili život v boji s Draxovými Namdaleny.

„Takovým problémům je skutečně lepší se vyhnout,“ přitakal Marcus spěšně. Povzdech si. Silné víno, které pil u Fred-nise, cítil víc, než mu bylo milé. „Mám pocit, že si vedeš výborně, Gaie. Nemám dojem, ani výčitky svědomí, že bych vám chyběl. Všechno vedeš tak, že lépe bych to ani neuměl. Podle mě jsi schopnější než já.“

„Tohle už přede mnou neopakuj, Marcus!“ rozcířil se Gaius Philippus a bylo zřejmé, že to myslí smrtelně vážně.

„Vsadím se, že například to, co děláš nyní, bych nezvládl. Já ještě umím zařídit věci typu, koho povýšit, koho sesadit, zjistit, kterou cestou pochodovat, jak srovnat svou jednotku. Ale ten zbytek, zvláště vyšší taktiku — najít si správný postup i v jiných oblastech včetně Thorisina, srovnat úředníky; kteří pracují jeden proti druhému, vědět, kdy je třeba mlčet, držet si nějakého starého oficíra jen proto, aby byl šťastný a nezradil tě, když se k němu otočíš zády... to prostě nezvládám. Ještě, že cesty z hlavního města do Garsavry byly celou zimu blátivé, takže mě žádní zatracení Videssosané nemohli postrkovat osmi různými smety současně.“ Rozhodil ruce. „Vrať se prosím. Pro tohle všechno jsi pro nás nepostradatelný!“

Tohle byl snad nejdelší a nejzapálenější proslov, jaký kdy od něj Marcus slyšel. Přistoupil k němu a stiskl mu ruku.

„Děkuji ti, starý příteli,“ pravil procítěně.

„Proboha, za co? Vždyť jsem řekl jenom co si myslím a je to svatosvatá pravda!“ namítl Gaius Philippus, navenek stále stejně odhodlaný, jako vždycky, bez jediné známky přecitlivělosti. Ale jeho tvář prozrazovala přece jen jisté potěšení a rozpak}7 byly zřejmé už z toho, že neobratně přešlapoval z nohy na nohu. Nechtěně kopl do prázdného džbánu od vína a ten se svalil stranou, poskakující po nerovné podlaze. Veterán se po něm ohlédl. „Viš,“ řekl, „nebylo ho zrovna moc. Ještě rád bych se napil.“

Marcus neprotestoval. Bylo mu jasné, že druhého rána se mu hlava skoro rozskočí bolestí, ale starší centurion by se stejně nedal přesvědčit. Statečně tedy řekl dnešního večera už podruhé: „Proč ne?“ Věděl, že příští den bude po lakto prožitě noci víc než nepříjemný, ale i přesto vyrazili ven.

2.

Tibor Arshaumu se probíral do nového dne. Meče před jedním ze stanů vzhledem připomínajícím včelí úl se v ranním slunci třpytily, jedna ocel se odrážela od druhé. Jeden ze šermířů zakřičel a širokým úderem švihl proti svému sokovi. Druhý, menší muž, se mu pohotově vyhnul krátkým výpadem vpřed. Zastavil se jen několik palců od hrudi svého protějšku.

„Do háje s tebou, ty blázne,“ oddychoval Viridovix, klopýtl zpět a rukama naznačil, že se vzdává. Gal si pihovatým předloktím setřel pot z obličeje a odhrnul si z očí dlouhé vlasy měděné barvy. „Musel jsi tajně cvičit, aby ses teď mohl vytahovat.“

Gorgidas ho přeměřil nesmlouvavým pohledem: „A nemáš náhodou pocit, že jsi přede mnou otevřel zbytečně obranu?“ Původně, pracoval jako lékař, ale jeho největší láskou byla historie. Řek však rozhodně nebyl šermířem. Během své lékařské praxe viděl příliš mnoho zranění a bojů, římská legie ho k sobě připoutala, stejně jako Viridovixe. Když však zjistil, že k přežití si bude muset osvojit i schopnosti válečníka, začal se všemu učit se stejnou vytrvalostí, s jakou se před tím věnoval vědám.

Vysoký Kelt se usmál a jeho světlé oči zářily posměšnými jiskřičkami. „A co když jsem ji otevřel schválně? Problém byl ale v tom, že jsi příliš důvtipný na to, abys toho nevyužil. Na tvůj věk to vůbec nebylo špatné,“ vdodal, aby lékaře rozcířil. S výjimkou bradky, kterou si Řek nechal před nedávnem narůst a která už byla notně prokvetlá bílými prameny, byste mu při zběžném pohledu odhadovali jak pětadvacet, tak třeba i padesát let. Jeho štíhlá postava vyzařovala neuvěřitelnou zásobu energie, zatímco jeho obličej neprozrazoval nějaké známky ochablosti.

„Nevím, na co jsi tak nafoukaný. Nejsi o nic mladší než já,“ odsekl Gorgidas. Viridovixův úsměv se ještě víc rozzářil.

Vypnul se, prsty přejel své bujně zrzavé vousy, které mu visely téměř až k ramenům. Na rozdíl od svého přítele by v nich on nenalezl jediný náznak šedin.

„Jen se vytahuj, zatím máš čím, ale nic netrvá věčně,“, podotkl jedovatě Řek, „oba už chodíme v noci močit častěji než před několika lety, kdy jsme ještě byli na té příjemnější straně čtyřicítky. Tohle mi nevyvrátíš.“

„Tak tomu říkám přesný zásah,“ odvětil Viridovix. „Ale neboj se, že ti ho nevrátím!“ Vrhnul se na Gorgidase. Lékař stihl

svůj meč nastavit tak, aby odvrátil Galův úder. Razance rány však odmrštila zbraň, dar Gaia Philippuse, o kterém si myslel, že ho nikdy nevyužije, stranou a vyrazila mu ho z ruky.

„Víc než dobré,“ podotkl Kelt, zvedl meč a podal ho příteli. „Tentokrát jsem ti chtěl plochou čepel přerazit žebra.“

„Myslíš, že tímto trikem mě vyřídíš?“ Řek několikrát sevřel niku v pěst, zahřívaje si tak zkrchlé prsty. „Máš příliš těžkou zbraň, ty dravce.“ Byl příliš čestný na to, aby nepochválil to, co si pochvalu zasloužilo, ačkoliv to dal najevo způsobem jemu vlastním, tedy poněkud drsně. Odplata na sebe nenechala čekat.

„No, tak!“ bych tě mohl nabodnout na kůl a nechat tě napospas hladovým ptákům, ty řecký posměváčku.“ Viridovixův vztek byl samozřejmě hraný. Hovořili spolu neuvěřitelnou směsí latiny a videssoštiny. Každý z nich byl jediným zástupcem svého národa v tomto světě a každý z nich pocíťoval bolest, jak v něm postupně odumíral roditel jazyk, protože nebylo s kým mluvit.

Gorgidas osvěžoval svou řečtinu sepisováním historického pojednání v tomto jazyce. Keltské písmo však ovládali pouze Druidové, takže Viridovix byl zbaven i této možnosti. Ve stanech tábora se začal pomalu projevovat život.

Někteří muži kontrolovali své malé koníky, zatímco jiní balili své plátěné přibytky. Stále víc a víc vojáků se tísnilo kolem ohně a připravovalo si jídlo. Vzduch byl ještě stále chladně ostrý. Smíchali vodu se sušeným tvarohem a mícháním vytvořili hustou, kašovitou směs nevalné chuti. K tomu přikusovali sušené, nasolené kousky hovězího, skopového, koziho nebo srnčího masa, případně napichovali na klacky koňské klobásky a ohřívají je nad plameny. Mnozí z nich neměli ani tolik, aby se pořádně zasytili. Zásob valem ubývalo.

Vojáci držící hlídky, které celou noc kroužily na koních kolem ležení, se začínali scházet také u ohně, aby se po probdělých hodinách zahřáli. Několik dvojic je vystřídalo. Ar-shaumové nadávali na pravidelné služby, které na příkaz khagana Arghuna drželi. Co po nich bude chtít, až se ocitnou na planinách Pardraye, východně od řeky Shaum, když takhle stavěli pravidelné hlídky už nyní, při táboření na svých vlastních stepích na západě? Jejich předkové rozdrtili Khamorthy za řekou v Pardrayi už před půlstoletím. Někteří z nich měli zato, že nomádi si musí svůj průchod vybojovat. Přesto všechno Arshaumové byli národ, který měl v genech lásku k boji, a z toho důvodu Gorgidas a Viridovix nebyli jediní, kdo v tuto ranní hodinu trénovali se zbraněmi. Muži z planin spolu zápasili lehkými dřevci i vrhacími oštěpy, jak vestoje, tak i v sedle. Stříleli šípy do balónů svázaných z kusů látky a vyhozených do vzduchu nebo do štítů připevněných nad zemí. Jejich dvojité vyřezávané luky vysílaly šípy silou, která je prostřelovala skrz cíle — silou, která by provrtala korzet z vyčiněné kůže nebo i kroužkované brnění.

Těťiva luku zadrnčela ve chvíli, kdy voják vyslal svůj zběsile rotující šíp vzhůru. „Ke mně!“ vykřikl muž a všichni se shlukli kolem něj.

„Proboha, proč tak křičí, takhle se chová jenom blázen,“ odfrkl si Viridovix. „Prosím tě, Gorgidasi, rozumíš tomu? Chová se jinak než jakýkoli normální chlap.“

„Myslím, že totéž by se mohlo říct o tobě, ty namyšlený Kelte,“ nenechal si Řek ujít příležitost k rýpnutí. „Árii mně neušlo, že leckdy děláš přesný opak toho, co by člověk od tebe očekával.“

„Jo, to určitě! Ale až takový šílenec nejsem.“

Za chvíli bylo slyšet tlumenou ránu, jak spadl na zem voják, který přeletěl přes rameno svého protivníka. Arshaumové byli v boji beze zbraní přímo mistři. Jejich zručnost s meči za tímto uměním už značně pokulhávala. Několik párů spolu bojovalo středně dlouhými zdobenými meči, které se u nich těšily velké oblibě. Takzvané jatagany, poměrně mohutné a těžké, byly vhodné pro krátké, rychlé seky z koňského sedla, ale technické jemnosti skutečného šermu s nimi zvládat nešly.

„Už ti došel dech?“ optal se Gorgidas, zasunující svou zbraň do pochvy. „Jen na chvíli.“

Společně vyrazili, aby sledovali další dvojice, a hlavně chtěli shlédnout možná nejnepravděpodobnější souboj v táboře. Arghunův syn Arigh zuřivě bojoval s Batbaianem, synem Targitause. Jejich ostří jen zvonila, když se od sebe při každém úderu odrážela.

Oba byli synové khaganů, ale to neznamenalo, že by si byli podobní. Arigh vyhlížel jako typický Arshaum: štíhlý, pružný, snědý, se širokým vyseklým obličejem, malým nosem a sešíkmenýma očima. Nad jeho horním rtem vyrůstalo jen několik tmavých chloupků zdánlivě připomínajících vousy, které visely dolů kolem brady. Batbaian však byl Kha-morth. Pro jeho rod byla příznačná široká ramena, hustá vlnitá bradka, částečně skrývající jeho pevné rysy, a silný vyčnívající nos uprostřed tváře. Byl by to pohledný mladík, nebýt zarudlého důlku v místech, kde kdysi míval levé oko. Oko, které mu zbývalo, bylo 'laskavým' darem Avshara a vůdce banditů Varateshe. Během svého zdrcujícího tažení, po porážce Targitausovy armády, která se jim postavila, brali do zajetí tisíce lidí. A potom své vězně předávali zpět Batbaia-nově otcům... Ale v jakém stavu — dobrá polovina z mečů přišla o obě oči, které jim byly vypáleny, druhé části bylo ponecháno jen jedno, aby své spolubojovníky mohli odvést domů. Když je Targitaus spatřil, na místě zahynul, neboť mu selhalo srdce. O tři dny později napadl jeho zpusťošný rod Varatesh. Pokud Viridovix věděl, Batbaian byl jediným mužem z Targitausova rodu, který přežil — s výjimkou jeho samého, kterého Targitaus adoptoval mezi Vlky poté, co uprchl Varateshovi a jeho nohsledům. Bandité je ztratili jen díky tomu, že se věnovali vzdálenější skupině. Jeli celý den, jen aby se nakonec stali svědky důsledků strašného masakru. Galova tvář, obvykle uvolněná, získala smutný výraz, jak se mu vybavily vzpomínky. Batbaian míval sestra — Seirem. Ta už nežila a vzhledem k tomu, co ji před smrtí potkalo, tak tomu možná bylo lépe. Část Viridovixovy duše odešla spolu s ní. Nikdy nepatřil mezi záletníky a takové vztahy bral velmi vážně. Zamiloval se příliš pozdě a příliš brzy svou lásku ztratil.

Během zimy spolu s Batbaianem žili životem psanců a pomsta byla jeho jediným smyslem. Nakonec ho napadlo přejít na západ do Shaumkhiiu a hledat proti Avsharovi a Varateshovi pomoc u Arshaumu. Batbaianův hněv byl silnější než strach z kočovníků. Zatímco Arshaumové pohrdali Khamorthy, ti měli před národem, který je vyhnal na východ do stepí, téměř posvátnou hrůzu.

Když s Arshaumy putoval řadu týdnů, poznal Batbaian, že to jsou lidé stejně jako on a ne démoni, jak se domníval

dříve. A oni se ho naučili respektovat vzhledem k útrapám, kterými prošel, a jeho zručnosti. Jeho statná tělesná konstrukce mu umožňovala střílet lépe, než to dokázala většina z nich, a ačkoliv právě teď měl nad Arighem navrch, byl jeho protivník rychlý, úskočný a vychytralý jak šelma.

„Do háje!“ zaklel šťavnatě ve svém rodném jazyce, když opět upadl. Směsí lámané videssoštiny, které Arigh rozuměl — naučil se ji totiž, když sloužil jako vyslanec svého otce v císařství — a ještě horší arshaumštiny pokračoval. „S jedním okem nedokážu pořádně odhadnout, jak jsi daleko.“

Arigh se na něj povzbudivě usmál, vycenil své nádherné zuby a nechťeně vypadal jak dravé zvíře, čekající na chybu svého soka. „Drahý příteli, Varateshovi muži si tvých nářků všimnat nebudou, takže já také ne.“

Razantně přešel do útoku a jeho údery přicházely ze všech stran současně. Pak se najednou nechápavě díval na svou prázdnou ruku. Jeho meč mu ležel na zemi u nohou. Batbaian vykročil vpřed a přišlápl ho nohou. Poklepal Arighovi na hrud' svým ostřím. Mezi přihlížejícími vyvolal tento náhlý obrat nadšení i zmatek

„Co se to stalo, ty zatracený bídáku?“ optal se Arigh bez sebemenší stopy lítosti nebo zášti. „Jak jsi tohle dokázal?“ Batbaian si lehce ofoukl. Minulý rok vypadal ještě jako mladinký kluk a všichni mu to dávali najevo. Měl plnou pusku nezralých řečí a byl plný naivního nadšení pro všechno, co se dělo kolem něj. Teď, během pár měsíců, se z něj stal opravdový muž. Už nemluvil tak často a překotně a jeho úsměv, který byl stále vzácnější, nikdy nedorazil až ke rtům. „Chudák kluk.“ zašeptal Viridovix Gorgidasovi. „Skoda, že nemůžeš něco udělat s jeho duší, jako jsi to udělal s mým tělem.“

„Na tohle nezná nikdo lék. s výjimkou toho, který objeví ten člověk sám,“ odvětil Řek. Pak připustil: „Z toho důvodu jsem se domníval, tedy když jsem tě našel, že budu jen muset pozorovat, jak umíráš.“

„Naštěstí jsi toho byl ušetřen. Moje duše tě toho ušetřila.“

„Hm. O tom nelze pochybovat, zvlášť jestli je tak vytrvale tvrdohlavá, jako tvoje tělo.“ Řek ale nemohl příliš dlouho mluvit prostoře, pokud nechťel, aby veškeré léčitelské umění, které na Viridovixe vynaložil, nepřišlo vniveč.

Od té doby, co se spolu s legionáři dostal do Videssosu, studoval zdejší léčitelské umění, takové, které nezáviselo na bylinách a skalpelech, ale spíše na práci s duševními a vnitřními silami, která dokázala vyléčit i neuvěřitelná zranění a neznámé choroby. V jeho očích se jednalo o kouzla. Viděl Phosovy kněze, kteří uměli vyléčit i lidi, kteří se zcela odevzdali osudu, a dlouho tyto jejich schopnosti zkoumal. Ovšem někdy si připadal jako lovec snažící se uštvat vzácnou, těžko polapitelnou zvěř.

Ále jeho rozum a inteligence, na kterých si tolik zakládal, mu nedovolovaly akceptovat, že by léčení pouhou koncentrací mysli bylo možné. Příliš se to vymykalo všem poznatkům, které dosud získal, a způsobu pojmání světa, na který byl zvyklý. A tak se o to po mnoho let snažil, aniž by doopravdy věřil v úspěch, který se nakonec skutečně dostavil. Pouze čiré zoufalství po nálezu Viridovixe, mrznoucího v divoké stepní vánici, ho donutilo upustit od svých pochybností a soustředit na Gala všechnu svou vnitřní energii.

Těchto schopností využil i později, když léčil pokousaného Arshauma, kterého přepadl vlk a který nezahynul ani se třemi šípky v hrudi. Cítil, že podruhé to již bude lehčí. Věčnost na smrt zraněného byla obrovská a Řek ji přijal i přes velké vysílení, které po každém takovém zákroku následovalo.

„Proč se tu ještě zdržujeme?“ zeptal se Batbaian. „Už dávno jsme měli jet dál.“ Aniž by čekal na vysvětlení, obrátil se a šel osedlat svého koně, aby ho připravil na celodenní jízdu.

Arigh jen potřásl hlavou. „Tenhle by kvůli své pomstě jel i do pekla.“

Arshaumové v nejbližším okolí přikývli, sympatizující s Batbaianovým postojem. Ale Viridovix přece jen zvedl hlavu, aby se ujistil, že Khamorth tuto poznámku neslyšel. „Tohle mu radši nikdy neříkej.“ varoval ho. „Byly to právě Avsharovy ohně, které mají na svědomí jeho i osud jejich armády.“ Gal se otrásl, když se mu opět vybavily vzpomínky na ty osudově nepříjemné chvíle, na vysoké ohnivé stěny, přímé jako šíp, vystřelující stepí podle přání ďábelského čaroděje.

Pod Arighovým tvrdým výrazem byl zřejmý určitý soucit, ačkoliv ho brzy ovládl. Dokonce i když ho někdy dal najevo, bylo to v souvislosti se sebeobviňováním. „Za tu dobu strávenou ve Videssosu jsem se stal změkčilým.“ Teď však jen sevřel rty a pronesl: „Zapomněl jsem.“

Odjezd armády se oddálil ještě kvůli jedné věci. Všechny stany už byly složeny a naloženy na koňské hřbety, s výjimkou toho, ve kterém bydleli Lankinos Skylitzes a Pikridios Goudeles, Thorisinovi vyslanci k Arghunovi. Skylitzes byl již dlouho vzhůru a tento vysoký císařský důstojník s pobavením sledoval tvrdý spánek svého spolucestujícího. Nakonec vlezl do stanu a nemilosrdně zahalekal: „Vstávej, ty spáči! Je snad dnes svátek, který7 hodláš celý strávit pod stanem?“

Goudeles se za okamžik vynořil, ale celý pomačkaný, s tunikou oblečenou naruby a opaskem napůl povoleným. Při protírání obličje a rozespalých očí nebyl schopen čelit ironickému uvítání, které na něj čekalo. „No tak jsem tady.“ namítl skoro bezbranně. Hodil nepříjemný úšklebek směrem na Skylitzese. Tihle dva byli jako pes a kočka. „To jsi nemohl k mému probuzení použít poněkud méně drastický' způsob?“

„To tedy ne,“ zavřel Skylitzes. Byl opravdovou raritou, stručně se vyjadřujícím Videssosanem. A k tomu stále ještě nepříjemně naladěný.

„Nepochybně,“ okomentoval tento rozhovor Řek. Protože již seděl na hřbetě koně, znělo to poněkud žertovně.

Goudeles se tvářil ublíženě, což byl asi jeden z jeho nejlépe nacvičených výrazů. Ve skutečnosti byl tento byrokrat pravou kancelářskou krysou a intrikánem, rozhodně však víc doma ve Videssosu než v této ploché pustině. Avšak jeho vrozené nadání pro pomstu z něj udělalo lstivého, důvtipného diplomata, který se aktivně zapojil do přesvědčování Arghuna, aby pomohl císařství v tažení proti Yezdu.

Několik minut přemýšlel, jak pokračovat v jedovatých poznámkách, ale pak to vzdal. „Bohužel,“ řekl smutně. Vyšplhal se na svého koně a pleskl se po břiše, stále mohutném i po necelém roce stráveném v pustinách. „Opozdil jsem se

tolik, že už nedostanu nic k snídani?“

Skylitzes se zatvářil nepřítelně, ale Viridovix podal Goudelesovi kus masa. Úředník na něj sklesle pohlédl. „Co je tohle za delikatesu?“

„Opečený svišť,“ odvětil Viridovix s úsměvem. „Prosím Vaši vznešenost o prominutí, ale svou poslední klobásu jsem už dnes zkonsumoval.“

Goudelesova tvář v krátkém čase vystřídala několik barev: „Mám pocit, že můj hlad není až tak velký, jak se mi zdálo, ale samozřejmě díky za Vaši šlechtnost.“ Podal hlodavce zpět Viridovixovi.

„Tak tedy konečně vyrazíme,“ zavelel Skylitzes. Když viděl, jak se Goudeles na koni natřásá, připustil důstojník před lékařem: „Sám na tom nejsem nejlépe, brzy bychom měli někde zastavit a vydat se na lov.“

Řek souhlasně pokýval hlavou. „Já také.“ Lehce se zachvěl. „Chvilí bychom mohli přežít jako kočovníci a živit se krví svých koní.“ Samozřejmě to bylo míněno jako žert. Taková představa v něm vzbuzovala odpor.

Ne však u Skylitzese. Ten podotkl: „To se stává jen ve výjimečných případech, protože to zvířata příliš vyčerpává.“ Cestoval stepí už dříve a zvyky domorodců znal velmi dobře, dokonce mluvil plyně jak jazykem Arshaumu, tak i Khamorthu.

Arshaumové vytrvalým způsobem překonávali Pardrayis-kou planinu, směřující téměř přesně kjihu. Střídali cval s chůzí a jejich koně je spolehlivě nesli míli za míli. Drobná zvířata s drsnou srstí nevypadala na pohled příliš lákavě, ale vyzařovala z nich neuvěřitelná chuť k životu. Gorgidas děkoval bohu za mokrou zem, vůni, zeleň a celkovou vůni začínajícího jara. O několik měsíců později, v létě, by za sebou armáda vířila obrovská oblaka suchého prachu.

Pro Viridovixe nebyl pohled na step ani tak nudný, jako spíše skličující. Jeho galské lesy omezovaly výhled planinami a udržovaly člověka v prostoru, kde bylo vše rychle dosažitelné a dalo se toho dotknout. Rozsáhlé roviny v něm vyvolávaly dojem bezmoci a bezvýznamnosti, pocit, jak' by musel mít hmyz. Bojoval se svým strachem ze všech sil, snažil se držet co nejbližší středu vojska, aby využil okolní nomády jako zátarasy před zničující prázdnotou, která na něj doléhala.

Každý den, každou chvíli směřoval svůj pohled jižním směrem a doufal, že už konečně spatří pohoří Erzerum — štíty, které oddělovaly Pardrayu od Yezdu a jež je přivedou svým úbočím až na hranu světa. Stále to bylo stejné a on propadal zoufalství. „Jednoho rána se vyhoupnou za obzorem a myslím, že ten okamžik už není daleko. Čím dříve, tím lépe pro mě,“ říkal Batbaianovi. „Člověku to dělá dobře, když vidí, že tato placka má nějaký konec.“

„Jak to?“ opáčil Batbaian, který byl na takovou krajinu zvyklý stejně, jako Viridovix na husté lesy a úzké lesní pěšinky. Jeho společníci také nechápali Keltovy nálady. Jako obvykle i dnes jel Batbaian s desetičlenným strážním oddílem, který doprovázel videssoské vyslance do Pristy. Kromě Viridovixe a Skylitzese byli tito vojáci jediní, hovořící jeho jazykem, a mnohým z nich kolovala v žilách krev Khamorthu.

Náčelník oddílu, Agathias Psoes, byl Videssosan, ale léta strávená na hranicích Pardraye z něj udělala znalce jazyka těchto lidí. Jejich řeč ovládal téměř stejně jako císařskou vi-dessoštinu. „Na zemi příliš nezáleží,“ říkal s cynismem starého vojáka. „Důležité jsou ti bídáci, kteří se po ní potulují a vyvolávají problémy.“

Viridovix se rozesmál: „A já jsem měl pocit, že jsem se zbavil Gaia Philippuse navždy a překročil jeho stín.“ Psoes, který o Římanech věděl pramálo, se zatvářil nechápavě.

„O čem to mluvíš?“ zeptal se Arshaum. Viridovix pootočil hlavou, aby viděl na khagana Arghuna a jeho mladšího syna Dizabula, kteří přijížděli podél strážního oddílu. Muži ze Shaumkhiilu mluvili jemně a jejich rozpravy doprovázely zvláštní sykové zvuky. Drsná hrdelní řeč Khamorthu nela- . hodila jejich sluchu.

Arghun měl smysl pro humor. Vedl kmen Šedých koní, který' tvořil největší část arshaumské armády, spíše díky lsti a přemlouvání než díky tvrdému nátlaku, který jako náčelník Gaiu doma využíval Viridovix.

Kelt se pokusil o tlumočení a snažil se ze všech sil. Začínal už jazyku Arshaumu docela rozumět, ale mluvit pro něj bylo horší. „A co si o tom myslíš ty, zrzavý kníre?“ zeptal se Arghun. Viridovixovo zbarvení ho fascinovalo stejně jako Keltovy bujný porost. Khaganovi vyrůstalo pod nosem jen několik šedavých chlupů a Galovi ten vzhled vlastně záviděl.

„Já? Já se na to dívám jinak. Lidé jsou lidé, ať už žijí kdekoli, ale — jak vy to říkáte? — scénérie se neustále střídá.“

„Něco na tom bude,“ připustil Arghun, pohotový a chytrý muž, kterým byl i přes svou barbarskou masku.

„Jak něco takového můžeš tvrdit, táto?“ opáčil Dizabul. Jehož krásné rysy se zkrivily do nepříjemného úšklebku. „Plácá takové nesmysly, že to není skoro srozumitelné.“ S nadřazeným úsměvem se otočil k Viridovixovi. „Správně to mělo být Lidé jsou lidé, cizince, a jen krajina se mění.“

„Děkuji Vám za moudrá slova,“ pronesl Gal, ale myslel to ironicky. Dizabul mu připadal jako Arghunův omyl. Chlapec vyrůstal v prostředí, které mu splnilo každé přání, a výsledky byly očividné na první pohled. Ošklivil si i svého bratra a všechny kolem, což se odrazilo v jeho jedovatém tónu, kterým promluvil k Viridovixovi. „Rozmazlený jako hýčkaný jedináček,“ zamumlal Gal v rodném jazyce.

Arghun potřásl v mírné výtce hlavou a promluvil k Dizabu-ovi. „Raději slyším rozumná slova, i když třeba kostrbatá a oděná v ovčí kůži, než hloupé řeči, byť obalené do kožešin vzácných.“

„Pak si ho tedy poslouchej a vychvaluj,“ namítl Dizabul nasupeně, neboť nesnesl sebemenší náznak kritiky. „Nebudu zbytečně ztrácet svůj vzácný čas.“ Pobídl svého koně uzdou a ostentativně odjel daleko od nich.

Řek, který byl zabrán do rozhovoru s šamanem Toluim, pozvedl zrak a povšiml si Dizabulova odjezdu. Jeho oči směřovaly k pohlednému mládenci a tvářil se, jako by zrovna spatřil krásnou dívku. Jen se poněkud obával mladíkovy povýšenecké nedůtklivosti a prudké povahy, ale čirý fyzický magnetismus, který z něj doslova vyzařoval, mu podobné vnitřní námitky ulehčoval. Připustil si, že mu uniklo několik posledních Toiuiho vět. „Promiň. O čem jsi teď hovořil?“

„Když je jaro dostatečně pokročilé pro výskyt žab,“ citoval Tolui, „dá se připravit lektvar, který bych chtěl použít na Arghunovu chromost. Ten okamžik by měl nastat každým dnem.“

„Ano?“ nemohl popřít svůj zájem. Kdykoliv přišla řeč na léčení, neodolal. Jeho vlastní znalosti postačovaly na to, aby zachránil khaganův život před otravou bolehlavem. Bogoraz z Yezdu mu ho podal, když se Arghun rozhodl pro spolupráci s Videssosem. Paralyzující účinek drog však trvale ochromil Arghunovy nohy. Gorgidas tehdy ještě neuměl léčit videssoským způsobem, což khaganovi přivodilo trvalé poškození dolních končetin.

„Budu potřebovat devět žab.“ vysvětloval šaman. „V jejich hlavách jsou dutiny a z nich vytéká žlutý roztok, který se potom v kotlíku smíchá s roztaveným kozím sádlem. Kotlík se zapečetí a nechá se den na slunci a noc na ohni. Olej, který v něm tak vznikne, se brkem nanáší na poškozená místa. Většinou to účinkuje velmi dobře.“

„O něčem podobném jsem zatím nevěděl,“ přiznal Gorgidas. Byl zaujat a zároveň trochu zhnusen. Jeho představa o léčení byla poněkud jiná.

„Máš štěstí, že Arghun není Khamorth, jinak by ses k němu s takovým olejem nebo jak to nazýváš, nemohl ani přiblížit.“

Tolui se rozesmál: „Pravda. Vlastně další důkaz toho, že vlasáci“ — pro vousaté a vlasaté obyvatele Pardraye používal přezdívku, která byla mezi jeho lidmi velice oblíbená — „sotva mohou být nazýváni muži.“

„Zítřka vyrazíme lovit,“ rozhodl Arghun, když seděl u táborového ohně a dojídal poslední zbytky ubohého přídělu tvarohu s vodou. Několik jeho vojáků ještě mělo v zásobách kousek klobásky nebo uzeného masa, zatímco jiní pekli králíky nebo drobné ptáky, které ulovili cestou. Většina lidí však byla odkázána na mnohem méně chutnou stravu.

„Už je nejvyšší čas. Pardraya není zrovna bohatá země,“ řekl Irnek, urostlý kočovník, který velel arshaumskému klanu Černých ovcí, druhé nejpočetnější skupině po Arghuno-vých Šedých koních, jejich občasných rivalech. V Arshau-mových očích se objevily pochybnosti. Při jeho inteligenci ho trochu zmátlo, co kolem sebe viděl. Uvažoval: „Přece by to tak být nemělo. Tahle země přijímá více deště, než náš Shaumkhiil, a všude kolem by se měl člověk narážet na dobře živěná stáda. My však vidíme něco jiného. Už pomalu ani nevímjak taková kráva nebo ovce vypadá.“

Kočovníci, kteří ho zaslechli, se začali rozčilovat. Počítali s tím, že na své cestě Khamorthem do Yezdu využijí zdejší stáda dobytka, ale od doby, kdy překročili Shaum, nebylo nic takového k nalezení. Občas narazili na ojedinelý kus, ale nepodařilo se jim potkat skutečné stádo, které pro nomády znamená totéž co pšenice pro farmáře.

Z tohoto důvodu nenarazili ani na žádné Khamorthy. dokonce ani zvědy, kteří by zkoumali terén. Arshaumové to považovali za další znamení zbabělosti a dělali si z toho legraci. „Copak asi vlasáci udělali, když nás viděli se blížit?“ na což byla nejčastější odpověď. „Kdo ví? Nikdy jsme žádného nepotkáme, aby nám to vysvětlil.“

Ostatní vojáci, kteří s nimi cestovali, se už báli více. Viridovix ze své vlastní trpké zkušenosti věděl, že Avshar by ho mohl vystopovat podle jeho meče. Neublíží mu sice žádné kouzlo, ale jeho moc jej činí snadno vypátratelným. „Něco se určitě děje, protože je podezřelý, že nás ten lotr Avshar dosud neuvítal. Nejspíš připravuje nějaké překvapení.“

„Velice zvláštní je,“ podotkl Pikridios Goudeles, „že se k nám nepřidalo příliš mnoho Khamorthu. Přitom život pod nadvládou Avshara asi nebude nejjednodušší.“

„To je příhodná úvaha,“ odpověděl Gorgidas, který se už dříve zamýšlel nad stejným problémem.

„Ze dvou důvodů,“ řekl svou lámanou videssoštinou Batbaian. „Za prvé, vládne prostřednictvím Varateshe, který sice stojí mimo zákon, ale rodem je khagan. Najal si dobrého hlídačského psa.“ Jeho oči se zúžily opovržením.

„Tenhle chlap bohužel představuje mnohem víc než jen Avsharova ohaře,“ namítl Viridovix. Cas, který strávil ve Varateshových spárech, z něj udělal člověka, který dokázal respektovat talent vůdce nepřátel.

„Říkám, co říkám,“ prohodil suše Batbaian. Vyzývavě se na Gaia zamračil. „No dobrá. Dalším důvodem je, že většina Khamorthu se více než černokněžníka bojí Arshaumu. Já jsem byl stejný, než jsem pochopil, že by mohli přispět k naší pomstě. Možná, že mnoho rebelů nenávidí Avshara, ale zároveň se nás bojí.“

„A ještě něco,“ dodal Skylitzes. „On měl taky celou zimu na to, aby se s povstalcí vypořádal. Jedna či dvě lekce by mohly každého přimět, aby se před dalším povstáním důkladně zamyslel.“

„Zamyslet se, to je ono!“ podotkl ironicky Goudeles. „Snažíš se se mnou soutěžit ve zlehčování, Lankine? Máme snad pokračovat v této rozpravě způsobem 'Tahle zima byla opravdu chladná', 'Phosův Velký chrám je skutečně velký' nebo 'Erzerum hornatý'?“

Skylitzesova ústa se stáhla do grimasy, která připomínala spíš škleb než úsměv: „No dobře. Když už si tak hezky povídáme, mohli bychom tě nazývat 'nabubřelý Goudeles'.“

Zatímco si úředník něco mumlal pro sebe, ostatní se rozesmáli. Řek je ovšem opět přiměl k vážnosti, když se zeptal:

„Jestli na nás Avshar zaútočí, jak se mu vůbec budeme bránit?“

„Jak bránit? Převálcujeme ho, rozdrťme ho, zničme ho,“ rozohnil se Batbaian. „Vyženeme ho do planin, aby měli supi co žrát. Proč bych jinak byl s vámi?“

„Rozdrtit ho. nejsem proti, ale jak konkrétně?“ trval na své otázce Gorgidas. „Už to mnozí zkoušeli, ale nikomu se to zatím nepovedlo.“

Batbaian si ho změřil jako každého, kdo si dovolil pochybovat o jeho pomstě. Skylitzes podotkl: „Tihle Ar-shaumové jsou lepší válečníci než Khamorthové, Gorgidasi

— a obě strany vědí, že tomu tak je. To ještě víc podporuje jejich moc.“

„A co z toho,“ namítl Řek. „Avshar ani nepotřebuje dobré vojáky, aby zvítězil. Vzpomeň si na Maraghu, vzpomeň si na bitvu ve stepi proti Batbaianovu otci. V obou případech se na jeho výhře nepodílela kvalita vojska, ale jeho kouzla.“

Nastalo tíživé ticho. Nebylo pochyb, že lékař má jako obvykle pravdu. Konečně řekl Viridovix: „Dobrá, veliteli, ty jsi ten problém objevil a pojmenoval. Máš snad nějaký- nápad, jak s ním naložit, nebo jen chceš, aby byli všichni tak mrzutí, jako ty?“

„Jdi do háje,“ odpověděl Gorgidas, podrážděný lehkou ironií svého přítele. „Co já můžu vědět o strategii boje a podobných záležitostech? Ty jsi byl v Galii velký vojevůdce

— co bys tedy podnikl?“

Viridovix se zasmušil: „Ať už je řešením našeho problému jakékoli, sotva na to přijdu já. Už jsem se tomu bidá-kovi pokusil postavit přímo a všichni víte, jak to dopadlo.“

Rek v duchu proklínal svůj nevymáchaný jazyk a začal se mu omlouvat, ale Viridovix jen mávl rukou. „Byla to dobře položená otázka. To nejlepší, co mě napadá, je rozbalit svou deku, lehnout si a doufat, že mi nějaká dobrá víla během spánku poradí, jak na to.“

„To je zatím ten nejlepší nápad.“ Řekovy oči už se také klížily únavou.

Když se rozednilo, Viridovix ještě stále neměl řešení. „Ale, na víly asi nemám štěstí. Buďto přišly o křídla nebo co to vlastně mají, nebo všechny zůstaly v té vzdálené zemi,“ prohodil smutně.

Zklamání ho však rychle opustilo, především díky nadcházejícímu arshaumskému lovu. „To nejsou muži, kteří by dělali něco napůl, že?“ konstatoval Gorgidasovi.

„To určitě ne.“ Celá skupina videssoského vyslanectví tvořila malou část jednoho z křídel arshaumské armády, která, vedená Arghunem, se rozjela do dlouhé východo—západní části stepi. Druhá skupina mužů se pod velením Irne-ka vydala k jihu. Zhruba kolem poledne zaujali své pozice. takže se mohli vydat k severu proti svým spolubojovníkům. Obě skupiny tak zachytávaly vše, co se mezi ně dostalo.

Khamorthové takovým propracovaným způsobem nelo-vili. Batbaian byl překvapen, když šiky Arshaumu sledoval.

„Tohle vypadá skoro jako válka,“ řekl Arighovi.

„Co je na tom zvláštního?“ odpověděl. „Znáš urputnějšího nepřítele, než je hlad? Nebo se snad vyžíváš v tom, že břicho bude od tvých zad k nerozeznání?“ Přímět mladého Khamortha k úsměvu byla naprostá výjimka, ale tentokrát se to podařilo.

Jakmile Arghun zpozoroval, že jeho lidé jsou na určených místech a Irnek s dostatečným počtem kočovníků se přemístil na jih, aby tuto obrovskou past uzavřel, pozvedl svou standartu vysoko nad hlavu. Vlájící cár na konci břevna byl Bogorazův dlouhý, vlněný kaftan — všechno, co po zrádném vyslanci zbylo. Stejně jako Videssosan arghuno-yým šamanům přísahal, že khaganovi neublíží, a prošel jejich magickým ohněm, aby zaručil svou pravdomluvnost. Když svůj slib nedodržel, oheň si ho našel.

Po vztyčení standardy se muži rozjeli. Arshaumové, kteří u sebe měli nějaké nástroje, své bubínky, píšťaly nebo rohy s vervou používali. Ostatní alespoň hlasitě křičeli, aby zvířata vyhnali z úkrytů.

Při společném evalu mezi ostatními vojáky pohodil Viridovix hlavou a vypustil galský válečný pokřik. „Nevím, jak ta zatracená zvířata,“ komentoval to Gorgidas, „ale já jsem se opravdu vyděsil.“

„A co je na tom, u tebe to nikoho nepřekvapí. Podívej, támhle je zajíc!“ Arshaum malé zvíře zastřelil uprostřed skoku. Síp, vypuštěný z mohutného luku, zajíce srazil na zem. Udělal ještě několik kotrmelců a pak zůstal nehybně ležet.

Nomád se naklonil ze sedla, chytil ho za uši a hodil ho za sebe do vaku.

Viridovix znovu zahoukal. „Ať už přijde taky něco pro mě. V používání luku se s těmito chlapíky nemůžu rovnat.“

„Ani já,“ odpověděl Řek. Bezbranně rozhodil ruce a začal citovat úryvky z Homéra a Aischyla. Ať už to zavinila jeho řečtina nebo něco jiného, přímo před ním vyběhl další zajíc. Místo aby utíkalo pryč, rozběhlo se zmatené zvíře v panice proti jeho koni. Ťal ho svým krátkým mečem, ale příliš pozdě. Nomád jedoucí vedle něho výsměšně potřásl hlavou a naznačil natahování luku. Řek v kajícím souhlasu pokýval hlavou.

Před nimi, zatím poměrně daleko, se ozval dupot. Lékař zahlédl neurčitý tvar utíkající vysokou trávou a několik kočovníků, kteří ho zuřivě pronásledovali. Zvíře se náhle odpoutalo od země a vyrazilo vzhůru, usilovně mávajíc krátkými, silnými křídly. Sluneční paprsky se odrážely od kovové zářících ocasních per, hlava zvířete hrála duhovými barvami, zelenou a červenou. „Bažant!“ vykřikl Viridovix. Mračno šípů srazilo ptáka k zemi. Gal byl nadšený. „Oškubat ho, dusit na houbách, divokém tytiánu a k tomu kus dutého dřeva na zachytávání omastku —“

„Prober se a uvědom si, kde zrovna jsme,“ zchladil ho Gorgidas. „Budeš rád, když ho připraví na ohni.“ Posmutnělý Viridovix rezignovaně souhlasil.

Jeden z kočovníků vykřikl a jeho oř zoufale zaržál, protože z trávy se náhle vymrštila obrovská kočka a vrhla se na ně. Zaťala zuby do slabin zvířete a hned na to do Ar-shaumova lýtku. Vzápětí utekla, aniž by kdokoliv stihl cokoliv udělat.

Nomád klel, ovázal si nohu, ale pokračoval v jízdě, aniž by vnímal posměšky svých přátel. Gorgidas myslel na to, že mu zranění po skončení lovu musí prohlédnout. Neošetřená kousnutí divokými zvířaty mohla být velmi nebezpečná.

Do vzduchu vyletěla řada šípů, protože lovci přejíždějící malý, chladný potok vyplašili houf kachen a hus, které se zmateně pokoušely uletět. Viridovix rychle chňapl po ma-caté huse, kterou při jejím letu zasánil šíp přímo do krku, „Nikomu nedovolím, aby mi do ní fušoval,“ prohlásil, jako by se chtěl postavit celému světu. „Je to divoké maso a velmi lahodné. Samozřejmě,“ pokračoval s pohledem upřeným na Gorgidase, „možná bych mohl někomu nabídnout...“

Alespoň těm, kteří se mi neposmívali.“

„Tím pádem asi umřu hlady,“ odpověděl Řek. Viridovix namítl něco dost sprostého, ale nikdo to nebral vážně.

Goudeles řekl: „Pokud toužíš po pochvale, cizinče, rád pro tebe složím chvalozpěv výměnou za jedno stehno z toho šťavnatého ptáka.“

Zaujal řečnickou pózu, což není při jízdě na koni věc zrovna jednoduchá, obzvláště pro tak průměrného jezdce, a začal deklamovat: „Zřete Phosova oblíbenec z daleké země, muže v pravdě skvělého, jehož skutky —“

„Proboha nech toho, Pikridiosi,“ okřikl ho Skylitzes. „Zatím jsi vypasenější než ten zatracený pták a šťavnatý jako husí sádlo.“

Aniž by se ho to dotklo, pokračoval úředník velice promyšlenou tirádou tak, aby Skylitzese co nejvíce naštvál.

„Nebylo by špatné, kdybychom ulovili víc takových ptáků,“ prohlásil Gorgidas. „Příliš mnoho jich uniká.“

„Určitě se to podaří,“ slíbil Arigh. „Ale teď je jich málo, kteří by stáli za námahu.“ Ukázal prstem. „Vidíte? Tolui je připraven, jen co narazíme na pořádné hejno.“

Šaman na sobě neměl své běžné oblečení, které ho nijak od ostatních nomádů neodlišovalo: kožešinová čepice s

klapkami na uši, tunika z vyčištěné kůže, těžký kabát z ovčí vlny — někteří ho pro změnu měli z vlčí, liščí nebo vydří kůže — kožené kalhoty a měkké boty. Místo toho se ozdobil typickými znak¹ své profese. Dlouhé třásně, některé svázané, aby zachytily duchy, jiné zářící jasnými barvami, visely z každého kousku jeho šatů a za jízdy za ním vlály. Ponurá šikmooká maska vyřezávaná ze dřeva kryla jeho obličej. Meč, kterému visel u boku, byl jediným běžným a praktickým doplňkem.

Skylitzes jel za Arighem a také napřáhl svůj prst. Vides-soský důstojník načrtl ve vzduchu Phosovo sluneční znamení chránící proti zlu a přitom si drmolil modlitbu. Gorgidas z ní část zaslechl: „...a udržuj mě v bezpečí před pohanskou magií.“ Ačkoliv neměl strach ze světských nebezpečí, celou svou vírou se Skylitzes obával podezřelých cizích náboženství.

Gorgidas měl chuť se rozesmát, ovšem nemohl si to dovolit. Také nevěřil v kouzla jakéhokoliv druhu, protože působila přímo proti logickým základům vědění a zdravému rozumu, se kterým se setkával ve světě, ze kterého přišel v časech, kdy byl ještě bezvousý mladík. To, že je sám někdy používal, mu samotnému připadalo zvláštní.

Zřejmě nechtěně pár svých myšlenek vyřkl nahlas, protože se k němu Viridovix otočil a pronesl: „Tohle je ale jiný svět, než v jakém jsi vyrůstal. Copak si toho Vaše vznešenost zatím nevšimla, jsouce příliš zaneprázdněna sepisováním svých škrábanic? Já beru život takový, jaký je, což je mnohem jednodušší. A nemusím si se vším tak dokonale lámat hlavu.“ v „Když chceš mít místo mozku zeli, posluž si,“ odsekl Rek. „Já se ovšem snažím věcem kolem sebe co nejrychleji porozumět.“

„Tak zeli, říkáš? Alespoň připouštíš, že mám nějakou hlavu, což je od tebe větší lichotka, než jakými mě častuješ obvykle.“ Viridovix se klukovsky rozesmál. Stejně jako Gou-delesova nafoukanost rozčillovala Skylitzese, jeho vlastní popichování zlobilo Gorgidase víc než jakákoli pádná odpověď.

Stádo divokých oslů začalo zběsile utíkat pryč od blížících se jezdců. Divoká zvířata s malými ušima téměř připomínala koně, ale jejich skutečný původ prozrazovaly řídké oháňky a krátké, drsné, štetinaté hřívky. Vedle oslů prchali také tři vlci, kteří tentokrát výjimečně nebyli na lovu, ale byli loveni. Prchali před Arshaumy stejně jako před stepním požárem. Jakkoliv si Viridovix a Gorgidas přivykli jízdě na koních, kočovníkům, kteří toto umění ovládali snad ještě dříve, než začali chodit prostě nestačil ani jeden z nich. Dlouhá, náročná cesta způsobila, že lékař měl odřená stehna a Keltův rozbolavělý zadek byl cítit, jako kdyby ho někdo nakopl. Oba dva hekali při každém skoku svých koní, který jim způsoboval ještě větší utrpení.

Rachocení kopyt vyplašilo velké hejno vodních ptáků, kteří vylétli k obloze — husy, kachny, labutě s oranžovými zobáky, jejichž obrovská křídla sama o sobě vydávala zvuky připomínající bouři. Nomádi začali okamžitě střílet, ale tentokrát se zdálo, že celé hejno šípům unikne.

Gorgidas postřelil, že Toluiho ďábelská maska se obrátila k Arghunovi. Khagan pravou rukou naznačil krátké seknutí. Šaman začal mumlat své zaklínadlo. Oběma rukama rychle mával kolem sebe. Svěho koně řídil jen mírnými stisky kolen. Takový jezdec v Řekově rodném světě by daleko nedojel a brzy by ze sedla spadl, ale třmeny to Arshaumovi přece jen trochu usnadňovaly.

Na nebi nad potokem se začal hned při jeho Zařikávání objevovat temný mrak, který se tu najednou objevil i přes jinak slunečné počasí. Náporů větru a dešťové průtrže — doslova vodní clona — začaly bušit do unikajících ptáků. Uplynulo jen pár chvil od doby, kdy vzlétli, a vzápětí je vodní průtrž srazila zpět na zem. Gorgidas slyšel křik hrůzy, který pronikal vřením šamanovy bouře.

Stejně rychle jako průtrž začala i skončila. Promočení ptáci se povalovali kolem potoka, někteří se zlomenými křídly, jiní napůl utopení, další prostě příliš omráčení na to, aby mohli uniknout. Nomádi chválili Toluiho, sesedali z koní a sbírali jedno bezmocné zvíře za druhým.

„Pečínka z kachny!“ křičel Goudeles s neskrývanou radostí, když sebral čírku se zelenavými křídly. Bojovně vystrčil nos na Viridovixe. „Teď už žádný chvalozpěv neuslyšíš!“

„Ne, ale aspoň jsem si jednoho užil,“ oplatil mu Gal. Skylitzes se bouřlivě rozesmál.

Ploužili se blátem a loužemi, které způsobila Toluiho bouře. S pohledem na zapadající slunce Arghun prohlásil: „Pro naprosté zúčtování budeme potřebovat denní světlo.“ Jeho jezdci předávali slova dál.

Potom Gorgidas zaslechl Masitý pokřik ze vzdáleného levého konce jejich řady, kde se průzkumníci pokoušeli uzavřít část loveckého prostoru. O několik minut později zaznělo podobné volání zprava. Irnekovi jezdci byli na dohled.

Pohybující se s dokonalostí, kterou přináší pouze dlouholetý trénink, se muži na obou křídlech dvou řad rozjeli proti so- bě, aby definitivně sklapli mohutnou past.

Jak se k sobě obě řady blížily, prostor mezi nimi se stále zmenšoval. Zvěř v těchto místech se dostávala do jednoho shluku: vlci, lišky, divoké kočky, zajáci skákající jim pod nohama, jeleni, divocí osli, ovce, několik krav, kozy. Nomádi je sráželi šípů, vyprazdňující jeden toulec za druhým. Hluk tvořený pištěním, hýkáním a vřeštěním raněných zvířat se mísil s vystrašeným kvílením těch, která dosud nebyla zasažena, kromě toho se přidával pokřik lovců.

Zvířata zahananá do nepřehledného chumlu a vystrašená k smrti se chovala naprosto zmateně. Pobíhala sem a tam a hledala únikovou cestu, která však neexistovala. Některá se pak s posledním záchvatem zoufalství vrhala proti pokřikujícím a mávajícím jezdcům, kteří je dobýjeli.

Mezi Gorgidasem a Viridovixem se objevil velký jelen a začal planinou prchat pryč v obrovských, vystrašených skocích. Arigh se otočil v sedle a vystřelil po něm, bohužel minul. Pak se ale musel rychle obrátit a spolu s ostatními začal nadávat, protože vyděšené stádo stovky divokých oslů se vrhlo proti jezdcům. Ostatní zvířata všech druhů unikala vzniklou průrvou.

Kůň Agathia Psoese padl k zemi, když přímo do něj narazil zdvořelý osel. Videssoský poddůstojník svižně vyskočil na nohy a na poslední chvíli uhnul před dalším oslem, který ho málem povalil. Zachránila ho jen pohotovost, které se naučil díky životu ve stepi. Začal kolem sebe zuřivě rozdávát rány a vztekle hulákal, aby před ním prchající zvířata

uhýbala a neušlapala ho. Když Árshaumové přijeli blíž, vyskočil do sedla za jednoho nomáda.

Gorgidas svého poníka ovládal se zručností téměř nomádkou a úspěšně se prchajícím oslům vyhýbal. Mohl děkovat bohu, že na něj Batbaian varovně vykřikl. Otočil hlavu a spatřil obrovského šedého vlka, zřejmě vůdce smečky, jak se řítí jeho směrem. Zaútočil přímo na něj se široce otevřenými čelistmi.

Měsíce velice tvrdého výcviku se zbraní se mu teď vyplatily. Aniž by měl možnost nad čímkoliv přemýšlet, udeřil do mordy útočícího zvířete. Jeho kůň však zběsilý vlčí útok nevydržel. S hrůzou uskočil a oslabil úder meče. Místo probodnutí vlčí tlamy a zásahu do mozku meč způsobil jen krvavý šrám na vlčím čenichu a těsně minul planoucí žluté oko.

Vlk vztekle zavyl a znovu se a něj vrhl. Za Řekovou hlavou prolétl šíp tak těsně, že cítil závan větru, který vyvolal.

Zabodl se mezi vlkova žebra. Šelma se ve vzduchu točila, chňapajíc po vyčnívajícím dřevě. Z její tlamy a čenichu se začala řinout krvavá pěna. Jakmile dopadla na zem, zabodly se do ní další dva šípy. Bolestně zavyla a zdechla.

„Skvělá trefa!“, zvolal Gorgidas a rozhlížel se kolem, kdo vlastně vystřelil první šíp. Dizabul mu zamával. Neměl však příliš času, protože se sám musel ze všech sil snažit udržet se v sedle. Rek se pokoušel z jeho rysů vyčíst nějaký výraz, ale neúspěšně. Dizabul si všiml šedé lišky, která se snažila prchnout, a vrhl se za ní. Sáhл za sebe, vyndal z toulce další šíp a nasadil ho do luku.

„Co se vlastně stalo?“ zeptal se Goudeles lékaře o několik chvil později, zatímco úprk dále pokračoval. Úředník se tvářil vesele a bezstarostně, i když jeho obličej byl pokryt tmavým prachem, zbrzděným potůčky potu. Spiklenecky na Gorgida se mrknul.

„Co máš na mysli?“ optal se Rek, který už byl opět zaujat pro lov.

„Moc to neumíš, hrát si na nevinátka,“ řekl mu Goudeles. Měl typický videssoský dar pro dvojsmyslné řeči i tam, kde by je člověk nečekal. Když položil otázku: „Přiznej se, nepřemýšlíš nad tím, jestli ten šíp byl určen pro vlka nebo pro tebe?“ Gorgidas rozhodně potřásl hlavou v helénském nesouhlasu. Dizabul určitě neměl důvod k tomu, aby ho zbožňoval. Zastával se Bogoraze, dokud Gorgidas neprokázal, že agent z Yezdu se skutečně pokoušel otrávit jeho otce. Jeho ješitost značně utrpěla, když zjistil, jak zásadně se mylil. Na druhé straně, pokud by jed působil tak, jak měl, stal by se khaganem..

„Třeba na tom něco bude,“ připustil Gorgidas. Byrokrat si naslinil prst a nakreslil do vzduchu současnou parafu, potěšen vlastní chytrostí.

Když se začalo stmívat, kočovníci rozevřeli své linie a dovolili zvířatům, které nestihli zabít, uniknout. Rozehnali hromadící se mrchožrouty a začali své úlovky zpracovávat. „Proboha!“ vykřikl Viridovix, krčící nos. Zápach po krveproliti nebyl příjemný ani Gorgidasovi, ale sotva mohl být horší než bitevní pole, které navštívil.

Arshaumové zažehli v rozsáhlých, rovných příkopech online a začali udit takové množství masa, jak to jen šlo. Ar-ghun se belhal spolu s Irnekem od jednoho příkopu k druhému a na vše dohlížel. „Škoda, že tu nemáme naše ženy a jurty,“ zaslechl Gorgidas.

„To je pravda,“ odvětil mladší nomád. „Tolik kůží, tolik kostí a šlach zbytečně vyhodíme, protože nemáme čas a sílu je využít.“ Stepní život byl neúprosný. Lidé, kteří zde žili, byli zvyklí využít vše, co k nim z okolních planin přicházelo. Úporná dřina neměla konce a lovci si alespoň ukrajovali nejlepší kousky, které hned opékali nad ohněm, aby povečeřeli. „Všichni jsou dost hladoví, nemyslíš?“ prohodil Viridovix mezi několika sousty pečené husy, kterou získal během lovu.

„Sám jíš, jako bys pečinku ochutnal po několika týdnech,“ namítl Gorgidas a přitom hltal stehno téhož úlovku. Před Keltem se už hromadila pořádná vrstva kostí. Měl ale pravdu. Kočovníci ho s přehledem v jídle předháněli. Byli zvyklí na období bez potravy, ale když se naskytla příležitost, dokázali se nacpat k prasknutí. Jakmile Rek viděl, že do sebe nenasytně cpou obrovské kusy masa, vzpomněl si na dobu, kdy jako chlapec pozoroval malého hada, který dovedl pozřít celou myš.

Batbaian jedl sám, obrácený zády k ohni. Když Gorgidas zahnal nejhorší hlad a byl konečně schopen myslet i na něco jiného než jen na jídlo, vykročil ke Khamorthovi, aby si s ním promluvil. Viridovix zaregistroval kam jde a natáhl ruku a lékaře zastavil. „Nechej ho samotného,“ řekl tiše.

Gorgidas popuzeně zavrčel, „Co je ti do toho? Bude šťastnější, že nebude sám.“

„Myslím, že to není tak docela pravda. Jedině, že bych se pletl, když si myslím, že mu plameny připomínají ohnivé stěny, do kterých ho chytil Avshar. Alespoň mě to připomínají. a to jsem mezi nimi nebyl. Pokud má co říct, budeme poblíž. Už si s tím nedělej starosti.“

Řek se znovu posadil. „Možná máš pravdu. Něco podobného jsi před několika dny říkal i Arighovi, že?“ Zvědavě se na Viridovixe podíval. „Netušil jsem, že by ses tak dokázal zajímat o cizí pocity.“

Viridovix si pohrával se svým knírkem, jako kdyby byla dotčena otázka jeho mužství. Nakonec prohlásil: „Zraňování těla i duše je Avsharovým sportem. Já už nemám chuť se tím zabývat.“

„Konečně dostáváš rozum,“ popíchl ho Gorgidas, načež si Kelt jen výsměšně odfrkl. Lékaře však napadlo něco jiného.

„Jestli Avshar neví, jak velká armáda vstoupila do Pardraye, tyhle ohně by nás mohly taky zastavit.“

„On to ví,“ namítl Viridovix s pochmurnou jistotou. „On ví.“

Ať už to byla náhoda nebo ne, o několik dní později vjel do tábora Arshaumu Khamorth se znamením příměří, bílým štítem visícím na kopí. Když byl předveden před Arghuna a jeho radu, mísila se v něm arogance se strachem. Ustoupil, když na něj Arshaum vyjel, pak si ale uvědomil moc, která za ním stojí.

Každopádně jeho úklona před khaganem byla velmi povrchní a vysloužila si ponuré pohledy okolních nomádů. On je však ignoroval a ve svém vlastním jazyce se zeptal, „Mluví zde někdo mým i vašim jazykem?“

„Já ano,“ řekl Skylitzes a vystoupil z řady.

Khamorth zamrkal, když na Arghunově straně spatřil císařského důstojníka, aie brzy se vzpamatoval. Mohlo mu být tak

čtyřicet pět let. Nebyl příliš pohledný, ale vypadal bystře. Jeho oči rychle střídaly do všech stran. Půlka jednoho ucha mu chyběla. Na stepní podmínky na sobě měl nádherné oblečení. Jeho čepice byla ze sobola, kabát zvlčí kůže byl olemovaný stejným materiálem, kalhoty měl z nejjemnější jelenice. Na jeho pravém ukazováčku trůnil na masivním zlatém knihu rudý kámen. Čabraka na jeho koni byla bohatě vyšívána černým jantarem.

„Dobrá, farmáři,“ tituloval Skylitzese výrazem, který nomádi používali pro usazené národy, „řekni Arshaumům, že jsem Rodák, syn Papaka, a že k nim přicházím od Varateshe, velkého khagana Královského rodu a pána všech klanů ParcJraye.“

Videssoský důstojník ztuhl nad tou urážkou, ale začal překládat. Batbaian ho přerušil a vykřikl: „Ty špinavý bandito, pliváš z huby hnůj, když nazýváš Varateshe khaganem nebo jeho zloděje rodem!“ Kdyby ho několik Arshaumu nechytlo za ramena, byl by na Rodáka skočil.

Rodák měl svou důstojnost. Shlédl přes STOJ nafoukaný nos na Batbaiana, jako kdyby si ho všiml až teď. Pak se obrátil k Arghunovi a řekl: „Takže ty s sebou máš jednoho z psanců, že? No, nic s tím nebudu dělat. Byl poznamenán, jak si zasloužil.“

„Psanec?“ zařval Batbaian, škubající sebou v zajetí ar-shaumských paží. „Za co prohlásil tvůj klan, myslím tvůj skutečný rod, psancem tebe, Rodáku? Za vraždu, za okrádání přátel nebo jen za šoustání s kozami?“

„Čím jsem byl, po tom nikomu nic není,“ řekl Rodák chladně. Skylitzes plyně překládal výpady obou stran. „Počítá se to, čím jsem teď.“

„Ano. a čím jsi?“ křičel Batbaian. „Vyschlý kus ovčího bobku, který šíří smrad všude kolem sebe. Bez Avsharovy černé magie bys byl stále otrhaný lupič, kterým ostatně stále jsi, ty mrchožroute, slizký hade, hnusná zelená žábo!“ To byla ta nejsmrteľnější urážka, jakou mohl jeden Khamortu vrhnout do tváře druhému. Obyvatelé Pardraye si žáby hnusili a báli se jich. Rodákova ruka bleskově vystřelila k šavli. Potom ztuhl, aniž by se jí dotkl, protože na něj mířily dva tucty šípů. Velmi pomalu svou ruku opět odtáhl.

„To už je lepší,“ řekl Arghun suše. „Se zrádnými vyslanci už máme své zkušenosti, se zbraněmi ovšem neumí zacházet příliš dobře.“

„Nebo s urážkami,“ opáčil Rodák. Jeho rty byly bledé, tentokrát ale vzteky, ne strachem, pomyslel si Gorgidas.

„Urážka?“ řekl Batbaian. „Z tebe přece už nejde udělat větší špinavec, než jakým jsi.“

„Tak dost.“ namítl Arghun. „Já sám rozhodnu, čím je.“ Batbaian ztichl. Arghun svá slova formuloval mírně, ale vyžadoval poslušnost. Khagan se obrátil k Rodákovi. „Co od nás ten váš Varatesh chce?“

„Varuje tě. že se máš i se svou armádou obrátit zpět a vrátit se na svou stranu řeky Shaum, nebo budeš vystaven hněvu všech klanů Pardraye.“

„Pokud si váš khagan se mnou něco nezačne, já proti němu nic nemám“ řekl Arghun. Nato Batbaian znovu vykřikl.

„Ticho.“ řekl mu Arghun a znovu se obrátil k Rodákovi.

„Můj spor je v Yezdu a tohle je nejkratší cesta do Mashizu. Podrobně to Varateshovi vysvětlí a tomu svému Avsharovi tak! Dokud na mě někdo nezaútočí, nebudu s Khamorthy vyhledávat spory. Pokud ano...“ Nechal zbytek věty vyznít do prázdna.

Rodák si olízl rty. Války s Arshaumy byly do mysli jeho národa hluboko vypáleny. „Avshar pochází z Yezdu a byl adoptován Královským klanem. Vlastně stojí po boku Varateshe.“

„To pro mě nemá žádný význam.“ Arghunův hlas byl mírně ironický. Batbaian se náhle usmál a nebyl to příjemný pohled. Viridovixovi připomněl vlka cítícího krev. Arghun pokračoval, „Mou odpověď už jsi dostal. Neobráťím se zpět, avšak jedu válčit s Yezdem, ne s vámi, dokud k tomu nebudu přinucen. Vyřídí má slova svému pánovi.“

Skylitzes zaváhal, než přeložil khaganovu poslední větu do khamorthštiny. „Jak chcete, abych to přeložil?“

„Přesně tak, jak jsem to řekl,“ odpověděl Arghun.

„Dobrá.“ Slovo, které Videssosané používali pro 'pána', mělo význam „vlastník psa“.

Rodák na něj a na Arghuna zíral zpod hustého obočí. „Když můj velitel —“ namáhavě hledal vhodné slovo, — „uslyší tohle, uvidíme, jak zábavným to shledá. Pamatuj na toho jednookého psance. Může se stát, že budeš brzy sdílet jeho osud.“

Otočil koně a odváľal pryč. Arigh za ním zavolal, napodobující nářek dítěte. Na jeho volání reagovali Ar-shaumové smíchem a s pokřikem Rodáka vyprovázeli z tábora. Ten šťval koně a ujížděl k severovýchodu. Batbaian přišel k Arighovi a poplácal ho po zádech s tichým vděkem. Pochechtávající se nomádi na sebe pokřikovali, dokud se úplně nesetmělo.

Ale potom ve stanu, který sdílel s Viridovixem, Gorgida-se skvělá nálada přešla. Vzpomínal, jak Rodákova mise probíhala a potom poznamenal: „Khamorthové jsou mezi dvěma mlýnskými kameny — starobylým strachem před západními sousedy a novým terorem, vyvolaným Avsharem. A protože ten pivní strach je jen vzpomínka, zatímco druhý je současná realita, myslím, že mezi nimi převládne právě ten druhý.“

Jak to někdy dělával, i dnes se Viridovix zeptal Gorgida-se. co si napsal. „Myslíš si tedy. že bouře se blíží?“

„Nejspíš ano. Proč by Avshar nechával napadnout Yezd. když může hrozící útok zastavit s pomocí místních nomádů, kteří jsou jen hračkou v jeho rukou? Nepochybuji, že je schopen Khamorthy proti nám poštvat.“

„Jen pitomec by mohl tvrdit, že nemáš pravdu,“ přikývl Viridovix. Vytasil svůj meč, pečlivě zkontroloval čepel, zda se na ní někde nechytá rez a nabrousil ostří, na němž objevil malé zoubky — neškodná příprava na očekávaný boj, jak už to u něj Gorgidas viděl dřív. Od doby, kdy Seirem zahynula při masakru v Targitausově táboře, uvědomoval si velký Gal i jiné stránky války, než jen čest, slávu a vzrušení.

Když byl spokojen se stavem svého meče, opět ho zasunul do pochvy a zadumaně zíral do ohně. Konečně řekl,

„Myslím, zeje rozdrťme.“

„To zní, jako kdybys tomu opravdu věřil, a ne jako pohřební žalozpěv!“ odpověděl Gorgidas znepokojeně. Rtuťovitý

Kelt začal opět propadat depresím.

„Teď jsi mě dostal, opravdu to nevím,“ řekl. „Jsme sice lepší bojovníci, ale co z toho máme? Sám jsi před několika dny říkal, že za Avshara vítězí v boji jeho magie a ne vojáci.“

Gorgidas znechuceně sevřel rty. Jediné, co Avsharova armáda musela udělat, bylo držet pevně své nepřátele a vodit je sem a tam, dokud černá magie prince—černokněžníka nenajde jejich slabou stránku, nebo nějakou neudělá. Držet pevně... Jeho hlava sebou škubla. „Orotone!“ zvolal. „Mám to!“

Viridovix vyskočil a rozzlobeně zavrčel: „Mluv jazykem, kterému člověk rozumí, a ne tou svou hloupou řečtinou.“ „Promiň.“ „Z lékaře začala proudit slova, hotový7 přival slova. Jednou či dvakrát se ještě zapomněl a znovu promluvil svým rodným jazykem, načež musel Galovi překládat, aby ho mohl sledovat. Jak Viridovix poslouchal, jeho oči se postupně rozšiřovaly.

„Ty jsi ale chytrák.“ vydechl. Vypustil mohutný válečný pokřik a potom upadl na své lůžko z vlčí kůže v záchvatech smíchu. „Žáby!“ vykřikoval mezi návaly chechtoty. „Žáby!“ A stále dokola.

Gorgidas mu už nevěnoval pozornost. Mezi tím totiž vystrčil hlavu ze stanu a na celé kolo zařval, „Tolui!“

3.

„To je on,“ řekl Marcus, ukazující prstem. „Jmenuje se Iatzoulinos.“

„Třetí odzadu na levé straně, ano?“ zavrčel Gaius Philippus. Tribun přikývl, čehož vzápětí začal litovat. Jeho hlavou vystřelovala tupá bolest z přemíry vína a z nevyspání. Starší centurion rázoval kupředu a mumlal si, „Na jeho jméno mi naprosto nezáleží a až s ním skončím, raději se k němu nebude znát.“

Dupal úzkou uličkou mezi řadami stolů. Jeho prilba s vysokým chocholem téměř zametala strop, šarlatový plášť dávající najevo jeho hodnost se mu vlnil na ramenech. Kroužkovaná košile cinkala při každém kroku. Scaurus se opřel o rám dveří a pozoroval úředníky, jak s hrůzou vzhlížejí od svých výpočtů, memorand a účetních tabulek na válečný přízrak, který se mezi nimi objevil.

Dychtivě zabrán do svých knih se Iatzoulinos nestaral o okolí, a to ani když se Gaius Philippus objevil přímo nad jeho stolem jako bouřkový mrak. Sekretář převáděl čísla z jednoho sloupce do druhého a každý zápis ještě dvakrát zkontroloval. Ačkoliv mu nebylo ani třicet, byl bleďý jako starý muž a zbytečně přesný.

Gaius Philippus se na něj na několik vteřin zamračil, ale on stále nevnímal. Starší centurion vytasil svůj meč. Marcus se k němu vrhl — nepřivedl ho sem, aby tu zabíjel.

Ale Gaius Philippus jen meč obrátil a plochou stranou pleskl o úředníkův stůl. Iatzoulinosův kalamář vyskočil do vzduchu a převrátil se. Z jeho účetní tabulky kapal inkoust.

Vyskočil a divoce zíral, jako kdyby spatřil svou noční mýru. S výkřikem zděšení chňapl po účetní knize a zachránil ji před rozšiřující se loužičkou inkoustu. „Co má znamenat tohle šílenství?“, vykřikl vylekaným hlasem.

„Zavři svou nevymáchanou hubu, ty nádobo hnoje.“ Bas Gaia Philippuse, cvičený na přehlušení bitevní vřavy, hřměl v uzavřeném prostoru tak, že vyvolával strach. „A posad se!“ dodal a rázně do úředníka strčil, až upadl zpět na svou židli právě v okamžiku, kdy se chystal utéct. „A teď mě budeš zatraceně dobře poslouchat.“

Odpívl si do loužičky inkoustu. Iatzoulinos se pod jeho pohledem chvěl jako osikový list. Nemá se za co stydět, pomyslel si Marcus. Tenhle pohled měnil tvrdé legionáře v kaši. „Tak ty jsi ta dutá hlava, která lakotila na mých mužích?“ vyštěkl starší centurion a opovržlivě ohnul rty. Iatzoulinose polil ruměncem. Na jeho tenké, bleďé pokožce byla červená obzvlášť výrazná. „No, je možné, že vzhledem k některým, lim, ano, nešťastným, hm, a nepředvídatelným okolnostem, potkalo žold několik, hm, dočasných zpoždění —“ „Nechej toho blábolení,“ přikázal Gaius Philippus. Nejspíš nerozuměl ani polovinu z úředníkovy blábolení. Všiml si, že ještě stále drží v ruce svůj meč, zasunul ho tedy do pochvy. Nyní mohl vrazit Iatzoulinosovi do tváře svůj špinavý ukazováček. Úředník střílel očima, když si ho ustrašeně prohlížel.

„Teď mě poslouvej a poslouvej opravdu dobře, rozumíš?“ řekl veterán. Iatzoulinos přikývl a stále pozoroval ukazováček, jako kdyby se neodvažoval pohlédnout na muže, kterému patřil. Gaius Philippus pokračoval, „Vy zatracené kancelářské krysy jste si najaly žoldnéře, protože jste si mysleli, že místní vojáci nejsou dost důvěryhodní, protože poslouchali spíše své lenní pány než vás. Mám pravdu?“ Zatřásl sekretářem. „Mám pravdu?“

„Já, hm, myslím, že na tom asi něco bude, ačkoliv prioritou bylo, lun, získat nástroj pro začátek mé kariéry v úřadě.“ „U Martova ocasu, takhle plácáš celou dobu!“ Říman sevřel svůj ukazováček v pěst a chvíli přemýšlel, aby si utřídil myšlenky. „Když jsi přišel s tímhle nápadem, nejspíš jsi myslel zadkem. Teď na to zapomeň. Poslyš, ty dutá hlavo, ty bastarde zplozený syflovitou kozou, jestli musíš mít vojáky, kteří bojují za peníze, co si do prdele myslíš, že budou dělat, když ty tvoje zatracené peníze nedostanou?“ Jeho hlas se vyšplhal ještě výš. To bylo něco, o čem si Scaurus myslel, že není vůbec možné. „Kdyby nebyli tak mírní a milí jako já, vyškrábali by ti mozek z lebky, jestli tam nějaký vůbec máš! Tak by se to možná lépe pamatovalo.“

Iatzoulinos vypadal, že každou chvíli omdlí. Když si Marcus myslel, že věci už zašly dostatečně daleko, zavolal:

„Centurione, když jsi tak mírný a nůlý, co teď místo toho uděláš?“

„He? Hm.“ Gaius Philippus na okamžik ztratil nit, ale urychleně se vzpamatoval. Přiblížil svou tvář na několik palců k úředníkovi a zasyčel: „Dám ti čtyři dny, abys mi připravil každý zlaták, který nam dlužíš — a v poctivých starých mincích, ne v těch mizerných padělcích z Ortaiovy mincovny — nebo si začnu připravovat lžičku na tvůj mozek. Rozuměl jsi?“

Až na třetí pokus ze sebe Iatzoulinos vypravil: „Ano.“

„Dobrá.“ Gaius Philippus se rozhlédl po místnosti. „No, proč vy ostatní povaleči nepracujete?“ zavrčel a odkráčel pryč.

„Přeji vám všem velice úspěšný den, pánové,“ řekl Marcus na rozloučenou omráčeným úředníkům a následoval svého přítele. Pak ho ještě něco napadlo a strčil hlavu zpět do místnosti. „Nechcete raději zase začít jednat s lenními pány?“

Alypia Gavra se začala smát, když jí tribun dovyprávěl příběh. „A dostal nakonec peníze pro své vojáky?“ zeptala se.

„Do posledního kousku. Poslal je do Garsavry kurýrem, počkej, před nějakými deseti dny. Zůstane tady ve městě, dokud nedostane od Minucia zprávu, že je vše v pořádku. Jestli nebude, nebo pokud je ošidí o jediný měďák, nechťel bych být v Iatzoulinosově kůži.“

„Nebyl to rozhodně špatný nápad,“ řekla Alypia vážně. „Úředníci se musí občas trochu postrašit. Potřebujeme je. aby císařství vůbec fungovalo, ale problém je v tom, že jsou cvičeni ve městě, žijí ve městě a mají pocit, že nejdůležitější věci na světě je jejich účetní kniha. Vystavení realitě je pro ně zdravé.“

Marcus se usmál pod vousy. „Myslím, že Gaius Philippus byl reálnější, než by si Iatzoulinos přál.“

„Podle toho, jak jsem ho viděla, myslím, že máš pravdu.“ Alypia vstala z postele. K džbánu s vínem na stole u protější stěny místnosti to bylo jen několik kroků. Nalila pro oba dva. Víno patřilo k nejlepším, jaké tenhle hostinec nabízel, nebyl to však žádný zázrak. V porovnání s Aetisovou tavernou bylo tohle místo špinavé a malé. Úzkým oknem dovnitř pronikal hluk kladiv, která v protějším hrnčířství otloukala snad každý rendlík.

Když tribun odložil svůj šálek z hnědožluté keramické hlíny, který ani nebyl potažený glazurou, ošklivý, ale funkční, zachytil vážný Alypiin pohled. Pozvedl tázavě obočí. Zaváhala, potom se však zeptala: „Řekl jsi mu o nás?“

„Ne,“ odpověděl Scaurus stručně. „Čím méně lidí to ví, tím lépe.“

Přikývla. „To je pravda. Pokud je však pravda alespoň polovina toho, co o něm říkáš ty a můj strýc, pak je to člověk hodný důvěry. A vím, že vy dva jste si blízcí. Je to poznat na způsobu, jakým spolupracujete.“ Tázavě na něj pohlédla.

„Nemýlíš se, nikdy by nás nezradil,“ řekl tribun. „Ale kdybych mu cokoliv řekl, mně to nepomůže a jemu to přidělá starosti. Viděl by jen to riziko a nikdy by nepochopil, že pro nás to má cenu.“

„Ty jsi rodilý dvořan, milý Marcusi,“ zamumlala spřívřenými očima. Pevněji objal. Její kůže byla jako horký satén.

„Uvolněte cestu!“ Hrubý výkřik zazněl z ulice a pronikl úzkým oknem dovnitř, doprovázen dupotem okovaných bot na pouličním dláždění. Alypia mu ležela v náručí, takže hluku nevěnoval příliš pozornosti, ale zaznamenala ho. Hrnčířská ulička patřila k nejhlučnějším částem města, kudy jezdilo jen málo koní, a to ještě v dlouhých intervalech.

O několik minut později se celé druhé patro hostince otřáslo dupotem mnoha okovaných mužských bot na dřevěném schodišti. Marcus ztuhl. „Co se to tady děje?“, zašeptal, spíše rozloženě než vylekaně. Bezpečí má přednost, rozhodl. Vyskočil na nohy, vytasil meč a rychle si kolem druhé ruky omotal tuniku jako štít.

Dveře byly vyraženy dovnitř. Alypia vykřikla. Scaurus se chystal vrhnout vpřed, avšak ztuhl uprostřed pohybu. Čtyři lučištníci v brnění na něj z chodby mířili šípy. Za nimi se tlačilo půl tuctu kopiníků. A Provchos Mourtzouphlos s širokým úsměvem na tváři řekl na uvítanou: „Klidně pojď blíž, cizinče, proč ne?“

Strnulý tímto neštěstím sklonil tribun pomalu svůj meč.

„Ne?“ namítl Mourtzouphlos, když viděl, že nebude boj. „To je škoda.“ Jeho hlas švihl jako bič. „Pak tedy čelem vzad!“ Říman poslechl. „U Jupitera,“ řekl. „U Jupitera, u Jupitera, u Jupitera.“ Nebyla to ani modlitba ani kletba, prostě jen první zvuk, který ho napadl.

Mourtzouphlosovi lučištníci ho následovali dovnitř. Tři z nich na něj stále měli namířeny šípy, čtvrtý obrátil svou zbraň proti Alypii, která ztuhle seděla na posteli, křečovitě držice pokrývku pod bradou, aby skryla svou nahotu. Její oči byly rozšířené a strnulé, jako u chyceného zvířete.

„Na ni nemusíš mířit,“ pronesl Marcus měkce. Lučištník, mladý muž s hákovitým nosem a vodově hnědými očima, které prozrazovaly jeho vaspurakánskou krev, přikývl a sklopil luk.

„Ty buď zticha,“ zahalekal Mourtzouphlos ode dveří. Náhle si všiml, že Marcus ještě stále drží svůj meč. „Odhoď ho!“ nařídil mu a potom vyštěkl na čtvrtého lučištníka: „Seber ho, Artavasdos, jestli nemáš nic lepšího na práci.“

Mourtzouphlos si prohlížel nahého Scaura od hlavy k patě. „Zatracený cizí blázne, musím ten tvůj obličej vídat každý den,“ řekl uhlazující se kníry. Jeho úsměv se stal ještě nepříjemnějším. „Až s tebou bude Thorisin hotov, budeš mít líčka hladké jako panna a už nikdy se nebudeš muset holit.“ Jeho hlas se vyšplhal do fistule. Sáhl si do rozkroku v nezaměnitelném gestu.

Marcusovi ztuhla krev v žilách. Jeho ruce samy od sebe udělaly na ohrožených místech obranné gesto. Jeden z vojáků za Mourtzouphlosem se rozesmál. Alypii konečně přešla smrtelná úzkost. „Ne!“ vykřikla hrůzou. „Já jsem vinna. Ne on!“

„Nikdo se tě na nic neptal, děvko,“ řekl Mourtzouphlos chladně. „To promluvila ta pravá. Nejprve se kuní se Sphrantzesem, pak roztahuje nohy před tímhle přivandrovalcem.“

Alypia zbledla. „Zavřu ti svou nevymáchanou hubu, Mourt-zouphlosi,“ řekl Scaurus. „Přisahám, že za tohle zaplatíš.“

„Za co tvé sliby tak stojí?“ Videssoský kavalista přistoupil blíž a uhodil ho do obličeje.

Po úderu začalo Marcusovi zvonit v uších tak, že musel potřást hlavou. „Dělej si se mnou, co chceš, ale dej si dobrý pozor na to, jak zacházíš s její výsostí, princeznou. Thorisin ti asi nepoděkuje za to, že jsi ji týral.“

„Ze nepoděkuje?“ opáčil se Mourtzouphlos, ale teď už s nádechem pochybností. Jeho muži si uvědomili Alypiin titul a chvíli se po sobě zmateně dívali. Mourtzouphlos se sebral. „Rád bych si s tebou dělal, co chci, ale na to teď bohužel není čas. Natáhni si kalhoty, Římane,“ vyštěkl. Scaurus musel polknout nával smíchu. Kdyby začal, už by ho asi nic nezastavilo.

Mourtzouphlos se otočil k Alypii. „A Vy, má paní,“ řekl s ironickou uctivostí, „vypadněte z té postele. Myslíte, že Vás nechám čekat na dalšího zákazníka?“ Jeho muži se s očekáváním dívali.

„Do pekla s tebou, Provchosi,“ řekl Scaurus. Alypia zůstala nehybně pod dekou s hrůzou v tvářích. Marcus věděl, že po tom, co zažila s Vardanesem Sphrantzesem, Mourtzouphloso-vo hulvátství by ji mohlo navždy zlomit. Když kavalista natáhl ruku, aby z ní přikrývku strhnul, tribun vykřikl: „Počkej!“

„A proč bych měl?“

„Protože ona je stále císařova neteř a jeho poslední žijící příbuzná. Nezáleží na tom, co snad udelá mně, myslíš však, že ti poděkuje, když ji uvrhneš do ještě větší ostudy, než v jaké byla?“ To byl přesný zásah. Říman viděl, že

Mourtzouphlos začal kalkulovat. Využil své malé výhody. „Nechte ji v klidu obléknout. Kam by taky mohla utéct?“ Mourtzouphlos si přemýšlivě mnul bradu. Nakonec na Saura vycenil zuby. „Vezměte ho dolů do nálevny!“, Když lučištníci splnili rozkaz, řekl Alypii. „Varuji tě, spěchej.“ „Děkuji“, řekla Marcusovi i jemu zároveň. „Pche“, bouchl Mourtzouphlos dveřmi. Zavrčel na své vojáky: „Na co tady čekáte? Svažte toho zkurvysyna.“ Jeden z kopiníků strhnul tribunovi ruce za záda, zatímco druhý svázal jeho zápěstí koženým řemenem.

Než byl upevněn poslední uzel, z komůrky vyšla Alypia, upravující na sobě své temně zlaté plátěné šaty. Měla v tváři svůj obvyklý klidný výraz, který sloužil jako zbraň proti nepřítelům, ale Marcus si všiml, jak se jí chvěly ruce, když za sebou zavírala dveře. Její hlas byl pevný, ale bezvýrazný, když Mourtzouphlosovi řekla, „Dělejte, co musíte.“

„Tak se tedy hněte“, poručil příkře. Saurus klopyl o schody. Kdyby ho lučištník nesoucí jeho meč nechtyl za rameno, upadl by. Pijáci ve výčepu na vojáky vyvádějící vězně tupě zírali. Mourtzouphlos v dobrém rozmaru hodil hostinskému několik stříbrňáků. „Tohle je pro zákazníky, které jsme možná vylekali.“ Majitel taverny, plešatý chlapík s dlouhým obličejem, který vypadal, že mu přítomnost vojáků nedělá zrovna dobře, nechal mince rychle zmizet. Venku stáli další dva kopiníci hlídající koně. „Nasedat“, řekl Mourtzouphlos. Výsměšně se před Saurou uklonil. „Pro Vás je tu místo Vaší kobylinky pouhý vykastrovaný valach. Mysli na to, přivandrovalce.“

„Takže tohle všechno není náhoda!“ vyhrkl Marcus zděšeně.

„Ani nápad“, odpověděl samolibě Mourtzouphlos. „Sa-borios má vynikající uši a čas, který jsem kvůli tobě musel strávit v těch levných, potrhaných šatech, rozhodně stál zato.“

„Saborios!“ zvolali Saurus i Alypia současně a vyměnili si vyděšený pohled. Princezna vyhrkla: „U Phose, co teď strýček udělá Balsamonovi?“

„Bohužel vůbec nic“, řekl znechuceně Mourtzouphlos. „To by vyvolalo pouliční bouře.“ Opět se na tribuna obrátil se svým odporným úsměvem. „To se ale pochopitelně nevztahuje na tebe. Jen bych si přál, abych takhle snadno dostal z Videssosu všechny přivandrovalé žoldáky“. A teď se hněte!“

Jeden z vojáků musel Sauru pomoci do sedla. Nebyl nijak dobrý jezdec a bez rukou by se na koně vůbec nedostal. Jeho mysl pracovala naplno, zatímco Mourtzouphlos připevňoval otěže jeho koně ke svému zvířeti. V podstatě, a to byla ironie, souhlasil s jeho názorem, že Videssosu by bylo lépe bez cizích vojáků.

Ale Alypia řekla: „Takže ty chceš osvobodit císařství od žoldnéřů, Mourtzouphlosi? Pak se ale na svých državách budeš muset rozloučit s nevolníky. A nechceš snad tvrdit, že jsi nikdy nemusel odvádět daně do císařské pokladny?“ Její hlas byl plný opovržení. S kočičí elegancí se vyhoupla na koně vedle Saura.

Šlechtic zrudl, ale brzy se vzpamatoval. „Proč bych měl těm pitomým úředníkům dávat své zlato? Aby mohli najímat další zatracené žoldáky?“ Nebylo divu, že Videssos byl bez pořádných vojáků, protože zde existovalo mnoho soukromých armád, do kterých byli verbováni sedláci a ti zbývající se pak stávali nevolníky. Lidské zdroje se tak hloupě vyčerpávaly už stovku let.

„Jedeme!“ zopakoval Mourtzouphlos. Kopl svého koně ostruhami do slabin. Ten se pohnul kupředu a spolu s ním i Marcusovo zvíře. Málem najel na oháňku Mourtzouphlosova koně. zachránil ho jen rychlý stisk kolony. Byl si jistý, že Mourtzouphlose nebude zajímat, jestli ho náhodou kůň ušlape.

„Jménem císaře, udělejte místo!“ vykřikoval znovu a znovu císařský důstojník, snažice se projet přeplněnými městskými ulicemi co nejrychleji. Některé povozy uhýbaly stranou, aby jeho malá jednotka mohla projet, ale většina jezdců a pěších se zastavovala a civěla na ně. Bylo by lépe, kdyby zůstal zticha, určitě by se pohybovali rychleji, Mourtzouphlos však musel všem předvést své vítězství.

Marcus přetrpěl cestu a okolí příliš nevnímal, protože se ze všech sil pokoušel udržet v sedle až do úplného zmrtnění rukou. To ho zaměstnalo natolik, že neměl ani čas otočit hlavu Alypiiným směrem. Ta jela toporně s očima upřenýma kupředu, jako by pro ni dav ani stráž neexistovaly. Jen jednou se její pohled setkal s Marcusovým a tehdy mu vyslala prchavý, vyplašený úsměv. Jeho kůň však právě v ten okamžik zakolísal a srazil ho zpět dříve, než jej stačil vrátit. Po vřavě a lidském hemžení na náměstí Palamas představoval císařský palác se svými poloprázdnými uličkami a chodbami pro tribuna úlevu. Nebo by spíše představoval, pokud by Mourtzouphlos nepopohnal svou malou jednotku do klusu. Tlustý eunuch nesoucí stříbrný podnos musel před nimi uskočit až na trávník. Jeho hlava se za nimi prudce otočila a když viděl vězně, v úžasu svůj táp upustil.

Projeli hájkem třešní, které zrovna v tomto období nasazovaly drobné růžové květy, a zastavili před štukovanou budovou obloženou mramorem, kde se nacházely soukromé císařské pokoje. Stráž vyskočila, když viděla Mourtzouphlose přijíždět — nebo to snad bylo kvůli Alypii? Další eunuch, správce domu oblečený v temně rudém hedvábném šatu sepnutém zlatými sponami ve tvaru ptáků, se objevil ve dveřích. Mourtzouphlos zvolal: „Jeho císařské veličenstvo nás očekává.“

„Vyčkejte okamžik.“ Komoři zmizel uvnitř. Mourtzouphlos, jeho vojáci, Marcus i Alypia sesedli z koní. Tribun ze svého koně sklouzl bez sebe menšího zakolísání. Někteří strážníci ho poznali a vykřikl překvapením, když ho viděli spoutaného. Ale ještě než jim mohl odpovědět správce se vrátil a kývl na Mourtzouphlose a jeho nedobrovolné spolence, že mají jít dovnitř. „Vezmi s sebou dva nebo tři muže ze své jednotky.“ řekl ukazující na kavalery. „Ostatní ale nechej zde. Jeho císařská výsost nemá pocit, že budou třeba.“

Marcus nevěnoval téměř žádnou pozornost nádherným starožitnostem, kolem kterých ho vedli, památkám na historii Videssosu starou půl druhého tisíciletí. Stráž ho obklopily ze všech stran. Neodvážily se však podobně provázet Alypii, která kráčela volně vedle nich. Možná byla také vězněm, ale přesto si pamatovaly to, co připomněl Saurus, totiž že je ještě stále císařovou neteří.

Eunuch se ve dveřích uklonil. Začal mluvit, avšak Thorisin Gavras ho popuzeně přerušil. „Vím, co jsou zač, ty dutá hlavo! A teď odsud vypadni.“ Komoří s bledou tváří vycouval. Mourtzouphlos přivedl Saura a Alypii před císaře Videssosu.

Gavras se při jejich příchodu pootočil. Jeho pohyb byl pružný, ale císařova ramena trochu poklesla a jeho oči byly zarudlé. Vypadá unaveně, pomyslel si Marcus, rozhodně více, než kdy vypadal Mavrikios. Panovníci obvykle mívali hodně starostí.

Ale Thorisin byl stále vášnivější, než jeho starší bratr. „Ach, pošli své strážce ven, Provhosi,“ řekl netrpělivě. „Jestli si nedokážeme sami dva poradit s dívkou a svázaným mužem, budeme pro smích samotnému Phosovi.“ Uchopil jílec své šavle, neozdobené, zato velmi používané zbraně v prosté kožené pochvě.

Zdálo se, že dostal další nápad. „Artavasdosi!“, zavolal za strážemi — každý císař, který chtěl dlouho vládnout, musel znát všechny své strážce jménem. Voják se zastavil ve dveřích. „To, co držíš, je meč tady toho darebáka?“ Ukázal palcem na Římana. Když Artavasdos přikývl, pokračoval, „Dobrá, proč ho nezaneseš Neposovi, mistru magie na Akademii? Od chvíle, co se o něm dozvěděl, si ho touží prohlédnout.“ Artavasdos znovu přikývl, zasalutoval a zmizel.

Marcus sebou bolestně trhl, když jeho meč zmizel z dohledu, a cítil se víc nahý, než když ho překvapil Mourtzouphlos se svými muži. Meč s runami Druidů a jeho dvojče, které měl Viridovix, zanesl Římany z Galie do Videssosu a i v tomto císařství ukázal svou moc. Nikdy by se ho dobrovolně nevzdal, teď s tím však nemohl nic udělat.

Byl natolik vylekán, že nepostřehl Thorisinova slova. Mourtzouphlos ho ostře rýpl do žeber. Císař zachmuřeně opakoval: „Stále se ti nevede, co? Jsi tvrdohlavý bastard, Římane, ale nemáš tak tvrdou hlavu, aby nešla odseknout katovou sekerou.“

„K čemu Vám mé pokoření bude?“, namítl tribun. „Stejně mě nečeká žádná budoucnost.“ Římští republikáni neměli ve zvyku klesat na kolena před žádným člověkem.

„Jsi dost hrdý, že?“ řekl Thorisin. „Ale ne dostatečně, jak vidím, spustil jsi se s dcerou mého bratra.“

„Dobře řečeno,“ vykřikl Mourtzouphlos. Scaurus cítil, jak mu rudnou líce. Na tohle neměl odpověď.

Alypia pravila: „To nebylo jak si myslíš, strýčku. Když už je o tom řeč, já jsem ho vyhledávala spíše než „on mě.“

„Běžna, která se tahá s pohanským hlupákem,“ poškleboval se Mourtzouphlos. „To jeho ani tebe nedělá lepší, couru.“

„Provhosi,“ řekl císař ostře. „O tohle se postarám sám a nepotřebuji od tebe žádnou pomoc.“ Kavalerista otevřel a zavřel naprázdno ústa. Nebylo zdrávo zahrávat si s hněvem Thorisina Gavrase.

„A navíc ho miluji,“ řekla Alypia.

„A já ji,“ přidal se Marcus.

Vypadalo to, že Mourtzouphlos vybuchne. „Jaký je v tom, u všech čertů, rozdíl?“ vykřikl Thorisin. Otočil „se ke své neteři. „Myslel jsem, že máš větší smysl pro odpovědnost a nebudeš znemožňovat jméno našeho rodu po pochybných podnikcích.“

„Já?“ namítla divoce. „Já? A co tvoje neuvěřitelná a opěvovaná Komitta Rhangawe, která roztahovala nohy před vším, co zrovna nebylo mrtvé, jako skutečná děvka, a se kterou sis hrál o minulé zimní rovnodennosti v Amfiteátru před pulkou města?“

Thorisin ztuhl, jako by ho bouchli do hlavy. Provhos Mourtzouphlos vypadal, že by si opravdu přál být někde jinde. Vědět o soukromí císařské rodiny mohlo být dost nebezpečné.

Alypia ještě přidala: „A když se tak zajímáš o ochranu našeho jména před skandály, drahý strýčku, proč jsi svou vzácnou dámu neučinil císařovnou, když ses stal panovníkem, abys měl svého dědice?“

Ve svém rozčilení Marcusovi připomínala neporazitelného šermíře, využívajícího každé slabosti k brutálnímu útoku, který nedával jinou možnost než zvítězit nebo zemřít. Thorisin utoupl, ale zamumlal: „Tohle není o nuč. ale o tobě. a opravdu ses mě dotkla.“ Zvýšil Was: „Bizouline! Domentziole! Konone!“ Komoří, který uváděl Marcusovu skupinku k císaři, přiběhl spolu se dvěma dalšími eunuchy. Gavras zavelel: „Odvedte Alypii do jejich komnat. Důsledně bděte nad tím, aby tam zůstala, dokud své rozhodnutí nezmění. Ručíte mi za to svými krky.“

„Jako vždycky!“ zavolala. „Když nemáš co říct, odsuneš otázku, takže se jí nemusíš zabývat.“ Muži ji odvedli. Poslala Scaurovi pohled na rozloučenou, ale protože nechtěla jeho situaci ještě více ztěžovat, raději nic neřekla.

„No tohle,“ podivil se císař a utíral si pot na čele. „Ty musíš být čaroděj, Římane. Ještě nikdy jsem ji nezažil tak rozpálenou.“ Vesele se rozesmál: „Má temperament Gavrasů, i když se jindy tváří tak chladně.“ Jeho pohled však opět ztuhl: „No a co nyní podnikneme s tebou?“

„Chápu Vaše veličenstvo,“ odpověděl Marcus.

„Ha, ha!“ Ozval se Mourtzouphlos, ale když na něj Thorisin namířil svůj mrazivý pohled, utichl jako provinilý žáček. Celé věky se Videssosané učili bezmezná úctě před císařskou mocí.

Gavras se otočil zpět na tribuna. „Takže chápeš. Pak tedy máš dost zvláštní způsob, svůj postoj dát najevo.“ Podrbal se na bradě. S postupujícími lety byl jeho vous stále šedivější. „Kdybys byl Videssosan, byl bys pro mě neuvěřitelně nebezpečný. Jsi dobrý voják a skoro stejně dobrý úředník. Možná bys dokázal spolu sloučit obě tyto nejsilnější složky mé vlády a spojit je ve svůj prospěch. Už tak je to dost špatné. Řekni mi teď, na rovinu, že jsi ambiciózní muž.“

To byla slova, kterých se bál. Císař ho tak opra'adu mohl vidět. „Je to snad prohřešek?“ zeptal se.

„Na velitele žoldníků to je neospravedlnitelný hřích. Optej se nato Draxe.“

Scaurus pátral ve svých myšlenkách: „To ale nemá nic společného s mým vztahem k Alypii. Musíte ji znát dost dobře na to, abyste věděl, že by určitě rozpoznala neupřímný cit sloužící jen ke kariéře.“

„Co o tom může vědět takový opilec?“ namítl Mourtzouphlos, ale Thorisin na okamžik ztichl. Na rozdíl od svého důstojníka totiž uznával čistotu Alypiiných úmyslů.

„Kdybych přece jen byl zrádce,“ pokračoval Marcus, „stál bych snad po Vašem boku v občanské válce proti Ortaiovi a Vardanesovi? Varoval bych Vás před Draxem, když jste ho poslal bojovat proti Baanovi Onomagoulosovi? Bojoval bych snad proti němu loni, když se pokoušel na západě ustavit svou novou Namdalenskou říši?“

„Vztah s videssoskou princeznou bez svolení císaře je velezrada i pro Videssosana, tím spíše pro cizince.“, prohlásil Thorisin přikře a tribunovo srdce se opět rozbušilo. „A pokud bys měl tak čisté úmysly, jak tvrdíš, proč ses setkal s

Namda- leny a intrikoval proti mně, když nebylo jasné, zda získám Videssos zpět od Sphrantzesů? Co dokázaly tvé pomluvy proti Draxovi? Každý důstojník by pletichaní proti svému rivalovi, kdyby měl příležitost. Když jsi jím tak pohrdal a podezříval ho, proč jsi ho nechal uniknout, aby proti mně mohl spřádat nové úskoky?“

„Víte, jak se to všechno seběhlo,“ namítl slabým hlasem Scaurus. Bylo patrné, že Thorisin nechce slyšet slova obhajoby. Tato ironie osudu ho mrzela, protože byl opravdu nakloněn Thorisinově vládě. V obtížných časech Videssos nezažil žádného lepšího vládce. A císařství samotné mu přirostlo k srdci. Přes drobné nedostatky poskytovalo svým obyvatelům relativní klid a dobrou vládu, což byly cíle, kterých idealističtí republikánští Římané nikdy nedosáhli.

„Podle toho, co vím,“ prohlásil Gavras, „ti opravdu nemohu důvěřovat. To je postačující.“ Tribun v jeho hlase slyšel definitivní rozhodnutí. Po třech letech občanské války a invazi ze západu i z východu nebude císař přijímat rozhodnutí, která by nějak ohrožovala jeho bezpečnost. Kdyby byl na jeho místě, myslel by si Scaurus totéž.

„Jeho hlava, nebo jakákoliv jiná část těla, kterou vyberete, se bude dobře vyjímat na Milniku,“ navrhl Mourtzouphlos. Sloup z rudé žuly na náměstí Palamas byl bodem, odkud se měřily všechny vzdálenosti v říši. Vedle toho se používal jako místo, kde byly pro výstrahu vystavovány části těl odsouzcenců.

„To nepochybně,“ odpověděl Thorisin. „Obávám se ale, že ta jeho zatracená legie se vzbouří, pokud mu zkrvím jediný vlásek. A bohužel to jsou nebezpeční muži v dobrých pozicích. Tohle se musí lépe promyslet. Po dobu, kdy bude zavřený ve vězení, bude v bezpečí, nemyslíš?“

Mourtzouphlos sice vypadal zklamaně, ale odsouhlasil to: „Stane se, jak říkáte. Vaše výsosti.“

„Scaurus a princezna? Tomu nevěřím,“ volal Senpat Sviodo přehnaně mávající rukama, aby zdůraznil svůj úžas.

Téměř převrhl pohár s vínem jeho manželky. Nevrat Sviodo ho zachránila na poslední chvíli. „Řekni nám víc bratráčku,“ pobízela ho. Odhrnula si své husté, vlnité, černé vlasy z obličejů.

„Už toho moc není,“ odpověděl Artavasdos. Jeho oči těkaly na všechny strany. Všichni tři Vaspurakanové seděli u rohového stolu v poloprázdné taverně a mírnili s⁴ým vlastním jazykem. Artavasdos však stále vypadal rozrušeně.

Nevrat se mu nedivila. Jeho novinky byly příliš citlivé, než aby se o nich mohlo volně hovořit.

„A jak ses dostal mezi ty, co je zatýkali?“ zeptal se Senpat. Pohrával si se zastříženým koncem své bradky, upravené v císařském stylu, aby zdůraznil svou snědou plet’.

„Tak, jak by se dalo čekat,“ odpověděl Artavasdos. „Mourtzouphlos jřišel do našich kasáren a nechal nastoupit moji jednotku. Říkal, že pro nás má práci. Při jeho hodnosti se s ním nikdo nedohadoval. Neřekl nám, koho jdeme zatknout, dokud jsme nebyli téměř v té hospodě.“

„Princeznu,“ potřásl Senpat hlavou.

„Mourtzouphlos tvrdil, že se spolu stýkají určitě už několik měsíců, a možná ještě déle. Podle toho jak se chovali, když jsme vtrhli dovnitř, měl pravdu. Zdálo se, že mají větší strach jeden o druhého než o sebe samého, jestli chápete, co mám na mysli.“

„To opravdu vypadá na Marcuse,“ řekla Nevrat.

„Vím, že ty a tvůj manžel jste byli jeho přátelé, sestřenko, a proto jsem vám to raději řekl.“ Artavasdos zaváhal. „Přátelil se s ním i teď by nemuselo být nejbezpečnější. Možná byste měli raději na nějaký čas odjet z města.“

„To je to až tak vážné, Artavasdosi?“ reagovala Nevrat vylekaně.

Voják se rozhodl. „No, možná že ne. Thorisin je dost chytrý na to, aby likvidoval lidi, kteří znají lidi, kteří by mu mohli uškodit.“

„Doufám, že tomu tak je,“ řekla Nevrat, „jinak by mu nezbylo příliš mnoho lidí na vládnutí.“ O sebe nebo Senpata se ve skutečnosti nebála. Měla zato, že její bratranec odhadl císaře velmi přesně. To ale Scaurovi příliš nepomůže. Byl vlastně doopravdy vinen.

„Já tomu pořád nemůžu uvěřit,“ zopakoval Senpat.

Nevrat měla také určité pochybnosti, ale z jiných důvodů než její manžel. Senpat totiž nevěděl, že Marcus ve svém zoufalství poté, co ho opustila Helvis, se s ní pokusil minulý podzim sblížit. Neviděla důvod, proč by se o tom měla někomu zmiňovat. Tribun už nenaléhal, když ho odmítl.

Teď se ale stalo tohle! Zajímalo by ji, jak dlouho vztah mezi ním a Alypii Gavrou trval. A proti své vůli cítila osten žárlivosti, protože si Marcus našel někoho tak brzy poté, co ho odmítl.

„Čemu se směješ, drahá?“ zeptal se jí Senpat.

Cítila, že zrudla. Byla ráda, že v taverně je tak temno a že je stejně snědá, jako její manžel. „Sama sobě,“ odpověděla bez vysvětlení.

Zamřížované dveře na vzdáleném konci chodby se se skřípěním zrezlých pantů otevřely. Dva strážní jimi protlačili vrzající dvoukolák. Další dva je provázeli z obou stran se šípy nasazenými na tětívách luků. Všichni čtyři muži působili znuděně.

„Vstávat, lumpové!“ zvolal vcelku zbytečně jeden z lučištníků. Vězni již byli shromážděni u dveří svých cel. Na oběd se každý těšil.

Marcus si pospíšil spolu s ostatními, zatímco jeho břicho protestovalo hlasitým kručením. Vysoko nad jeho hlavou, mimo jeho dosah, plápolala pochodeň, která vypadala, že každým okamžikem uhasne. Z čpavého dýmu se rozkašlal. Louče neposkytovaly vězení příliš mnoho světla. Kobky byly v podzemí, v základech rozsáhlých císařských úřadů na Středové ulici.

Skrytý ventilační systém odstraňoval jen tolik kouře, aby vzduch zůstal dýchatelný, ale na hranicích únosnosti. Spolu s pochodněmi se věžňové dusili zápachem z trávou vycpaných matrací, nemytých lidských těl a nádob plných výkalů. Když Mourtzouphlosovi vojáci uvrhli Scaura do jedné z malých cel, odporný zápach ho přiváděl k šílenství. Teď, po třech či čtyřech dnech, mu už trochu přivykl.

Vozík vrzal dlouhou, úzkou chodbou a zastavil před každou celou. Jeden ze strážných přistrčil vězni vlevo hliněný džbán s vodou, zatímco druhý podal vězni na pravé straně malý bochník chleba a misku řídké zeleninové kaše. Potom si strany vyměnili a posunuli se k dalšímu dveřím.

Tribun jim podal prázdný džbánek ze včerejška a misku a převzal od strážných svůj dnešní přiděl. Voda byla zatuchlá, chleba z ječné a pšeničné mouky byl plný slupek a otrub. Kousky ryby v kaši možná byly kdysi čerstvé, ale už hodně dávno. Vybral misku kouskem kůrky – a potom ji dosucha vyližal. Nikdy toho nebylo tolik, aby úplně zahnal hlad. Nepřetržitě kručení v břiše už téměř nevnímal. Nebyl zase tak dobrý stoik, aby zcela ovládl své city, ale na nějakém nepohodlí mu už tak nezáleželo.

Když strážné ukončily svou obchůzku, nezbylo nic jiného než zabít čas klábosením. Marcus k němu příliš nepřispíval. Všichni se mu vysmáli, když na otázku spoluvězně, jak se sem dostal, odpověděl „velezrada.“ Běžní kriminálníci, kteří tvořili většinu osazenstva věznice, se těm 'politickým' vysmívali. A kromě toho nebylo nic, co by je mohl naučit. Jeden ze zlodějů měl přednášku o tom, jak překonat nejrůznější zámky. „Když máte dost času, můžete sypat do klíčové dírky zrnka písku, jedno za druhým, dokud se trn nedostane tak vysoko, abyste na něj dosáhli a nadzvedli ho. Je to tiché, ale pomalé. Nebo, pokud je zámek na temném místě, můžete si udělat síťku s jemnými očky, připevnit ji na nit, spustit ji do zámku, potáhnout a jste doma.“

„Pro rychlou akci jsou nejlepší kleště, štipačky. Do jedné části vybrousíte drážku, druhou necháte rovnou. Pak se vám podaří lehce uchopit západku, je to totiž váleček, vidíte, zpoza zasunutý ve dveřích, zpoza v rámu. Podívejte se na celý na protější straně. Ten samý systém se používá i tady, ale oni se pojistili a umístili vše mimo náš dosah. Jinak bych tu už dávno nebyl.“

Scaurus o tom nepochyboval. Tak nějak věřil lidem, kteří dobře ovládali své řemeslo. Když předchozí řečník skončil, dolehl z druhého konce chodby temný hlas, který začal vysvětlovat, jak barvit sklo, aby se z něj daly padělat drahokamy. „Ha!“ zvolal někdo jiný. „Když jsi tak dobrý, co tedy děláš tady?“ Jedinou odpovědí bylo uražené ticho. Potom se začalo mluvit o ženách, další téma, o kterém byli vězni schopni hovořit celé dny. Tribun měl příběh, který by je omráčil, ale neměl chuť se svěřovat.

Dvakrát nebo třikrát usnul a vzbudil se pokaždé s novými štipanci. Blechy a vši měly ve špinavé matraci pravý ráj. Už dávno přestal počítat, kolik jich zabil, když před ním utíkaly po červené cihlové podlaze. Někteří trestanci je pojídali. On však zatím takový hlad neměl.

Jeho břicho mu prozrazovalo, že ještě neuplynulo příliš mnoho času od oběda, když do věznice s dupotem vešel oddíl videssoských vojáků. Jejich velitel ukázal kapitánovi strážní glejt. Ten je pak vedl podél řady cel, až se zastavili před tribunovou. „Ten to je?“

„Ukaž. ověřím to.“ řekl voják. „Jo, to je on.“

„Je tedy tvůj.“ Kapitán stráží vyndal klíč, zvedl závoru a odemkl zámek Scaurovy kobky. „Polez ven,“ vyštěkl na Římana.

Marcus vyklopýtal z cely a zpozorněl, když se postavil před velitele oddílu. „Kam mě to vlastně vedete?“ zeptal se příkře, jak se v něm ozval jeho legionářský výcvik.

„K císaři,“ odpověděl Videssosan. Pokud ho Scaurovo chování překvapilo, nedal na sobě nic znát. Udělal však kyselé obličej. „Ne — nejdříve do lázní. Smrdíš.“ Jeho muži uchopili tribuna za lokty a strkali ho pryč.

V čistých šatech, dokonce i když mu příliš nepasovaly, se stále ještě vlhkými vlasy sčesanými dozadu, se Marcus cítil jako nový člověk. Vojáci ho nakonec museli z prohráté vody v bazénu vyhnat násilím. Musel se dvakrát namydlat a drhnout se, dokud jeho kůže nezrudla. Stále ještě měl rudozlatou bradku. Ve Videssosu se sháněly britvy těžko. Knírky ho svrběly a neustále mu připomínaly čas strávený ve vězení.

Cítil určitou úlevu, když ho jeho eskorta nevedla k soudnímu dvoru, ale k císařově rezidenci. Ať už ho čekalo cokoliv, nemělo to nic společného s obrovskými veřejnými soudními procesy, ve kterých si Videssosané libovali.

Věděl, že nemůže očekávat setkání s Alypii, ale její nepřítomnost mu znovu připomněla jeho potíže. Thorisin Gavras měl na sobě všechny odznaky své císařské moci, což nebylo dobré znamení. Byly to červené střevíce, drahokamy posázený purpurový plášť a kopulovitá koruna, která zdůrazňovala jeho moc. Ale mimo císaře a vojáků byl jedinou živou duší v trůnním sále jeden z císařových komorníků — Konon, s voskovanou písařskou tabulkou a perem. Gavras si změřil Římana od hlavy k patě. „Jsi připraven vyslechnout můj rozsudek?“ zeptal se ho odměřeně. „Mám snad na výběr?“

Písař vypadal otřeseně. Císař se však jen usmál. „Ne,“ odpověděl a znovu nasadil odstrašující pohled. „Věď, že jsi obviněn z velezrady proti císařskému domu.“

Marcus tiše stál a doufal, že mrazení a svírání v žaludku se neodráží na jeho tváři. Císařova věta ho zasypala jako lavina. „Jako zrádce jsi s okamžitou platností odvolán ze svého postu epopta v císařských kancelářích.“ I když tato pozice byla pro Marcuse vhodným útočištěm před vojenským životem, nijak moc mu nevaňovalo, že o ni přišel.

Thorisin však pokračoval. „Protože jsi ztratil naši důvěru, jsi rovněž odvolán z velení nad svými Římany a budeš se vyhýbat jakýmkoliv stykům s nimi, aby se zabránilo možné rebelii a pobuřování. Tvůj poručík Gaius Philippus nastupuje na tvé místo a přebírá všechny pravomoci s okamžitou platností.“

Čekalo ho tedy trvalé odloučení od všeho, co mu zbylo z jeho rodného světa, od jeho lidí... Tribun svěsil hlavu. To byla silná rána. Slabým hlasem pronesl: „Je to schopný voják. Už jste mu o tom řekli?“

„Řeknu, ale ještě jsem neskončil,“ odpověděl císař. „Za velezradu je jen jeden trest, jak jistě dobře víš. Ke všem běžným trestům, jako je zbavení hodnosti a titulů, jsi ještě navíc propadl katově sekeře.“

Proti možnému exilu sekera nepůsobila tak hrozně. Bylo by to alespoň rychlé. Marcus vyhrkl: „Když mě chcete dát popraviti, proč mě strašíte tím ostatním žvaněním?“

Gavras mu neodpověděl rovnou. Místo toho pravil: „To bude stačit, Konone.“ Tlustý bezvousý komorník se uklonil a

odešel. Potom se císař otočil zpět k Římanovi s kyselým úsměvem na tváři. „Měl bys být polichocen tím, že existují lidé, kteří by se ozvali dříve, než bych tu větu dopověděl.“ „Opravdu?“ vypravil ze sebe Marcus. „Ale ano a jsou dost hlasití. První z nich by byla Alypia, i když kdybys byl tak nevinný, jak o tobě tvrdí, byla by snad ještě panna a neměla by s tebou nic společného. Skoro jsem jí uvěřil — ale jen skoro.“

„A je tu tak!“ Leimmokheir z flotily, příklad toho nejpochtivějšího člověka, jaký může existovat. „Gavras nechtěně mrkl, když si připomněl admirálovu neústupnost. „A něco ti dluží. Kdyby nebylo tvé tvrdohlavosti, byl by ještě teď za veležradu ve vězení nebo o hlavu kratší. Tak jakou má jeho rada cenu?“

„Vý jste v této záležitosti jediný soudce,“ odpověděl Marcus, ale potěšila ho zpráva, že Leimmokheir na něj nezapomněl.

„Tenhle a ještě několik dalších jako on jsou obhájci, které chápu.“ Thorisin ho znovu měřil pohledem. „Ale proč, u samotného Phose, se za tebe přimlouval Iatzoulinos?“

„Opravdu to udělal?“ optal se tribun udiveně. Pak zadusil smích. Jedna návštěva Gaia Philippuse ho musela přesvědčit, že je vhodné, aby Scaurus žil na věky.

„Ano, i on.“ Gavras našpulil ústa. „Není pochyb, cizinče. Jsi určitě vinen. Ale přiznávám, že jsem nucen shledat část pravdy ve tvých motivech a proto ti dám šanci napravit tvou chybu.“

Marcus se pokusil o krok vpřed, ale strážce ho okamžitě přitáhly k sobě. „Co tím myslíte?“

„Tohle: ukončíš Zemarkhosovo povstání v Amorionu. Jeho lživé klatby vyvolávají potíže v celém císařství, počínaje obyčejnými knězi po fanatiky. Ukonči to a tím si vysloužíš mou milost. A vlastně ještě víc, pokud se ti to povede. Povýším tě na šlechtice, a ne na malého. To ti zaručuji. Budu na to přísahat ve Velkém chrámu před jakýmkoliv knězem, kterého vybereš, s výjimkou Balsamona — ne, klidně i před ním — jestli bys o mých slovech pochyboval.“

„To není nutné. Souhlasím s tím,“ odpověděl Marcus jedním dechem. Thorisin byl náladový a podezřívavý, ale tribun věděl, že své sliby plní. Jeho mozek se už začal zabývat plány: přímý útok, podplácení... „Jaké síly budu mít k dispozici?“

„Mohu ti věnovat dobrého koně,“ pravil císař. Scaurus se začal usmívat, pak ale strnul. Thorisinova tvář byla tvrdá a jeho oči naprosto vážné. „Ano, skutečně to tak myslím, Římane. Zachraň si svůj krk, jestli to dokážeš. Ode mě ale pomoc neočekávej.“

Samotný muž proti zelotům, kteří dokonce dokázali zadržet Yezd? „To Vám umožní zachovat si čisté svědomí, co? Je to lepší, než kdybyste mě dal přímo popravit,“ tribun hořce přikývl, už mu bylo jedno, co říká.

„Jsi usvědčený zrádce a já rozhodnu, co se s tebou stane,“ připomněl mu Gavras. Složil si ruce na hrudi. „Nazývej to, jak chceš, Scaure. Nejsem povinen se s tebou vůbec dohadovat.“

„Jak myslíte. Vraťte mi alespoň můj meč. Když si tedy mám zachránit svůj krk.“ Marcus to řekl jako výslovnou narážku: „Nechejte mě to udělat s tím, co je vlastně moje.“

Thorisin se na chvíli zarazil: „To je spravedlivé přání.“ Vzal do ruky kus pergamenu, namočil do inkoustu třtinové pero a urychleně psal. „Tady, Spektasi,“ řekl a podal dopis jednomu ze Scaurových strážných, „vezmi to Neposovi. Až ti dá ten meč, přines ho sem. Říman si ho může vzít na svou loď.“

„Loď?“ otázal se tribun, když Spektas odešel. „Ano. loď. Očekával jsi snad, že tě pošlu v po souši a časem zjistím, že jsi odkráčel přímo ke svým Římanům, kde budeš rozdmýhávat vzpuru? Děkuji, to nemusím. Mimo to.“ podotkl mile císař, „je cestování po moři rychlejší než po souši. Jestli se vyloďíš na severním pobřeží u Amorionu, budeš to mít do vnitrozemí přes území ovládané Yezdem jen kousek. A měl bys do města dorazit právě v období panegyrisu, velkého trhu věnovanému svatému Moikheiosovi. Přitahuje obchodníky a lidi z celého dalekého okolí a měl bys tak skvělou šanci, jak do města nepozorovaně vniknout.“

Scaurus nesměle přikývl. Ať už si to Gavras uvědomoval nebo ne, byla to svým způsobem pomoc. „A ještě jedna věc,“ řekl císaři.

„Co ještě?“ zavrčel Thorisin. „Nejsi v pozici pro nějaké vyjednávání.“

S uvolňujícím pocitem slabosti mu Marcus namítl: „A proč ne? To nejhorší, co mi můžete udělat, je useknout mi hlavu. A to přece sám nechcete.“

Císař strnul, pak se ale zasmál. „To je vlastně pravda. Tak řekni, co chceš.“

„Pokud přemohu Zemarkhose, povýšíte mě do šlechtického stavu?“

„To už jsem řekl dost jasně. A co dál?“

Scaurus se hluboce nadechl a měl pocit, že v nejbližší minutě zemře. „Pokud se mi podaří z Amorionu vrátit, myslím, že prokážu svou oddanost dostatečným způsobem, že dokonce přesvědčím i Vás. Pak mi poskytnete šlechtické výsady. A jestli se vrátím, dáte mi svolení ucházet se otevřeně o ruku Vaší neterě, tak, jak by směl jakýkoliv jiný šlechtic?“

„Cože, ty drzoune! Ty se mě opovažuješ požádat o něco takového, když jsi odsouzen za veležradu?“ Zdálo se, že Gavras povyrostl. Jeden ze strážných zaklel. Marcus cítil rostoucí sevření na svých pažích, slyšel zvuk taseního meče. Přikývl, i když cítil, jak se mu po těle valí ledový pot.

„K čertu s tebou!“ vykřikl císař a Scaurus si pomyslel, že nadešel konec. Ale Thorisin na něj zíral se skrytým respektem. „Ať do tebe uhoří hrom, dlužím Alypii padesát zlatých. Vsadila se se mnou, že to řekneš. Já jsem ale nemyslel, že v nějakém člověku a ani v tobě může být tolik drzosti.“

„Takže?“ optal se Marcus, ale jeho kolena se chvěla úlevou. Kdyby odpověď zněla ne, už by to dávno skončilo.

„Pokud se vrátíš, nezabiji tě kvůli tomu,“ vypravil ze sebe císař, slovo po slově. Obrátil se k veliteli stráží s rázným pokynem, „Odved'te ho pryč!“

„Ale můj meč tu ještě není.“ připomněl mu Marcus.

„Snažíš se zjistit, co vydržím, Římane?“ zahulákal Gavras a bouchl pěstí do stolu. „Začínám chápat, proč u vás nemáte císaře — kdo by to také chtěl dělat?“ Pak se opět otočil ke strážím. „Dejte mu jakoukoliv výstroj bude chtít, ale hlavně

ať se co nejrychleji ztratí z mého dohledu. Na ten svůj prokletý meč můžete počkat venku.“ Nakonec se ještě obrátil ke Scaurovi, protože bývalo zvykem, že císař má poslední slovo: „Mám ti popřát úspěch?“

Mořská pěna bylo jméno pomocné nákladní námořní lodi poháněné vesly. Byla asi sedmdesát stop dlouhá, měla ostrou příď a širokou záď. Po každé straně lodního boku bylo umístěno deset vesel a uprostřed trupu se tyčil stožár s velkou čtvercovou plachtou, která byla nyní, když loď kotvila v přístavišti, pečlivě zabalena.

Pod váhou těžkých vaků, které nesl na zádech, Marcus téměř kolísal a na můstku spojujícím palubu s molem se zastavil. Z doku na něj dohlížela četa císařských vojáků.

„Smím už na palubu?“ zavolal k mužům, v němž podle krátké tuniky po kolena a stejně krátkého meče po boku poznal lodního důstojníka. Většina jeho námořníků byla svlečených nebo polonahých s nejvýše bederní zástěrkou nebo koženým opaskem, na kterém se houpal nůž.

„Pokračujte,“ přikázal muž své posádce, která skládala velké amfory s vínem a zakulacené džbány plné nakládaných ryb. Do lodního nákladového prostoru mimo to proudily žoky nezpracované vlny a vlněné oděvy. Potom muž obrátil svou pozornost na tribuna: „Tak ty jsi ten náš zvláštní pasažér, co? Tak jo, pojď na palubu a přidej se k nám. Pomozte mu se zavazadly, hej třeba ty, Ousiakosi!“

Námořník mu pomohl věci zvednout na palubu. Scaurus ho nemotorně následoval. Jako pravý Říman nebyl příliš zvyklý na loď. Důstojník k němu přikročil a potřásl mu rukou. „Jsem Stylianos Zautzes, kapitán téhle plovoucí bečky.“ Videssosanovi bylo něco přes čtyřicet, byl hubený jako tyčka, s prosedivělou brádkou a hustým obočím, které srůstalo u kořene jeho nosu. Jeho kůže za léta strávená na mori v palčivých slunečních paprscích získala tmavý odstín. Když stáhl svou námořnickou čapku tribun zahlédl, že je téměř plešatý.

Taron Leimmokheir přiskočil k Marcusovi. Muži na palubě strnuli očekáváním a pozdravili ho tradičním videssos-kým pozdravem, zaťatou pěstí položenou na srdce. „Tak jsi tady.“ „pronesl svým chraptivým basem. Velitel flotily se obrátil k Zautsesovi. „Máš se postarat o tohoto člověka. Style.“ řekl kapitánovi Mořské pěny a položil Marcusovi ruku kolem ramen. „Je to dobrý chlapík a jedinec, co udělal, bylo, že si proti sobě poštal císaře. A jak“ z vlastní zkušenosti vím, není to tak obtížné.“ Zaklonil hlavu, aby z očí odhodil hustou stříbrnou hřívu. Když ho Thorisin propustil z vězení, už si vlasy neostříhal.

Zautzes znovu zasalutoval. „To bych udělal v každém případě, už jenom kvůli vlastní cti. Neměl ale mít koně? Ještě jsem ho nezahlédl.“

„Ty suchozemské krysy,“ zavrčel Leimmokheir přezíravě. Na palubě lodi muselo být vždy všechno včas na správném místě. Pro nedbalost zde nebylo místo. „Byl bych rád, kdybych mohl ještě chvíli zůstat, bohužel to není možné. Musím dát dohromady naši pobřežní stráž. Phos s tebou, cizinci.“ Stiskl Scaurovo rameno, poplácal Zautzese po zádech, překročil pažení a po můstku seběhl na molo.

Práce na Mořské pění pokračovala. Marcus sledoval velké žoky sena, které námořníci nakládali do podpalubí jako žrádlo pro jeho koně. Kůň tu ještě stále nebyl. Zavolal tedy na videssoské strážné, kteří stáli na pobřežní hrázi. Jejich velitel rozpráhl ruce a rozpačité pokrčil rameny.

Zautzes pravil: „Promiň Scaure, ale jestli tvé zvíře nedorazí do odpoledne, budeme muset vyrazit bez něj. Musím urychleně přepravit jistá poselství, která nepočkají. Možná seženeš nějaké jízdní zvíře v Nakoleii.“

„Třeba,“ odpověděl pochybovačně tribun. Minuty se vlekly jedna za druhou. Koutkem oka neustále sledoval molo, jinak starostlivě pozoroval, jak dalece pokročili námořníci s přípravou odjezdu.

Dva z nich upustili amforu s vínem. Zautzes nadával, zatímco námořníci rychle vytírali palubu a vyhazovali kousky nádoby do moře. Jeden z nich si na střepe rozřízl nohu a odsákal do kajutu, aby si ji obvázal. Zautzes celou scénu znechuceně komentoval: „Patříš spíš na pole než na palubu, Ailourosi.“ Nešikovnému námořníkovi začali ostatní okamžitě říkat „sedlák“.

Jak pozoroval nehodu, zapomněl se Marcus zcela dívat na molo. Když z lávky někdo zavolal, leknutím povyskočil: „Ahoj, nebo jak se to vlastně vy zatracení námořníci zdravíte! Mužu se nalodit na tu vaši shnilou kocáčku?“

Tribun se rychle obrátil. „Gaius!“ zvolal. „Co ty tady děláš?“

„Ty tohoto suchozemského hulváta snad znáš?“ zeptal se Zautzes, rozružený tím, že si někdo dovolil nazvat jeho loď shnilou kocáčkou. Když mu Marcus vše vysvětlil, videssos-ký kapitán zdráhavě přijal Gaia Philippuse na palubu.

„Tak jo. můžeš se nalodit, jestli chceš.“

Starší centurion se přehoupnul přes pažení a přistál na palubě. Když dopadl, klopýtl, protože byl v plné zbroji. Na sobě měl helmu, drátěnou košili, železem vyztuženou koženou suknicí a brnění na holeních, všechno nablýskané jak zrcadlo. Na zádech nesl objemný vak. Marcus ho uchopil za loket a zabránil jeho pádu. „Díky.“

„Není zač.“ Tribun si ho zvědavě prohlížel. „Přišel ses se mnou rozloučit? Pak ale myslím, žeš to trochu přehnal s tím oděvem.“

„Jdi do pytle s nějakým loučením.“ Gaius Philippus si chtěl odplivnout na palubu, ale varovný pohled Zautzese ho přiměl plivnout raději přes zábradlí. „Jedu s tebou.“

„Cože?“ S předtuchou zrady od císaře se Marcus natáhl po meči. „Thorisin slíbil, že po mě zaujmeš místo.“

„Jo, opravdu mi to nabídl. Řekl jsem mu, kam si svou nabídku může strčit.“ Zautsesova čelist poklesla. Ještě nikdy neslyšel někoho takhle mluvit o císaři všech Videssosanů. Gaius Philippus se podíval jeho směrem a raději pokračoval latinsky. „Můžeš mě zabít, tribune,“ řekl Scaurovi zcela vážně, „jestli vezmu místo po člověku, který o něj byl takovým způsobem připraven.“

„Měl své důvody,“ namítl Scaurus také latinsky a spleť je začal centurionovi vysvětlovat. Nakonec to shrnul: „Takže pokud si to chceš rozmyslet, Gavras ti určitě předá velení bez ohledu na to, co jsi mu řekl. Má o tobě dobré mínění, nikdy se tím netajil.“

Když se Gaius Philippus poprvé dozvěděl o Marcusově vztahu s Alypii, reagoval přesně tak, jak se čekalo. „Musel jsi

mít pořádnou odvalu, když jsi začal takovou hru s ohněm.“ „Vynesl svůj vlastní rozsudek: „Ženy přinášejí víc starosti než užitku. Vždycky jsem to tvrdil.“

Protože na tohle neměl Marcus co odpovědět, nekomentoval to.

„Ale velezrada?“ ptal se dál starší centurion. „To přece ani náhodou. Proč bys měl chtít Gavrase zradit? Kdokoliv by přišel po tobě, byl by jen horší.“

„Přesně tohle je můj názor.“ „

„Jasně — nejsi hlupák. Ale já se stejně nevrátím. Raději budu sloužit tobě než jeho podezřívavému veličenství.“

Zasmál se. „Konečně je ze mě skutečný žoldněř. Nyní je pro mě můj velitel cennější než vlast.“

„To mě těší,“ odpověděl Marcus prostě a dodal, „ovšem nemyslím si, že bys měl důvod se příliš těšit na to, co nás čeká.“

„Myslíš Zemarkhose? Teď jsme ale dva a to naše možnosti minimálně zdvojnásobuje. Ano,“ odpověděl centurion - na nevyslovenou Marcusovu otázku. „Gavras mi řekl, jaký máš úkol.“ Poškrábal se na hlavě. „Při své smůle máš štěstí. S jeho temperamentem se divím, že tě nenechal rovnou popravít.“

„Abych řekl pravdu, také mě to překvapilo, ale rozhodně jsem si nestěžoval,“ odpověděl Marcus. „Když jsem se ale chystal na cestu, začalo mi to teprve docházet. Jestli mě Zemarkhos přibije na kříž, bude to pro Thorisina lepší, než kdyby mě nechal popravít sám. Pokud si s ním v Amorionu poradím, Thorisin z toho bude mít prospěch, bude si ale muset dávat pozor na své fanatické kněze, ať už se mu to líbí nebo ne. A pokud se se s Zemarkhosem vzájemně zničíme, tak zabije Gavras dvě mouchy jednou ranou.“

Gaius Philippus sevřel rty. „To je fakt,“ připustil. „Je to vynikající ukázka videssoské neupřímnosti. Jsou určitě zákeřnější než Rekové. Třikrát něco takového vymyslí a zvítězí na všech frontách.“ Mrknul na tribuna. „Ovšem háček je v tom, že my dva se jen tak nedáme.“

Při stále stejném větru by měli být v Nakolei za týden. Zatím nechal Zautzes svou posádku u vesel odpočívat a loď poháněl vzdušný proud. Modře zbarvená plachta se třepotala a pleskala o stěžeň, jak ji nadouval čerstvý větrík. Scaurův kůň, kterého nakonec přece jen dopravili, byl uvázan ke stězni. Zpočátku plavby nervózně hýbal ušima a sledoval podivné zvuky kolem sebe, po několika hodinách se však zklidnil.

Tribun tušil, že velkého grošáka nikdy nezvládne bez tréninku, a proto se s ním snažil co nejvíce sblížit. Hřebelcoval jeho hladkou srst, hladil ho po nozdrách a krmil ho sušenými meruňkami a jablky vyžebnanými z lodních zásob. Zvíře bylo neuvěřitelně vyrovnané a jeho pozornosti s povděkem přijímalo.

Scaurus se projevil jako dobrý námořník a snadno si přivykl životu na palubě. Na čerstvém jarním vzduchu odložil svou bílou tuniku a opasek s mečem. Gaius Philippus měl sice jistě potíže se žaludkem, ale zůstal oblečený do kalhot a do hřeby pobitých bot. „Zdůvodni mi, proč bych to měl dělat,“ protestoval, když zaregistroval tribunovy bosé nohy. „Nikdo tě nenutí,“ odpověděl Marcus smířlivě. „Já se zachovám podle příkladu námořníků. Myslím, že vědí, co dělají.“

„Kdyby byli tak chytří, jak tvrdíš, zůstali by na pevnině.“ Gaius Philippus vytasil svůj meč a vyzkoušel palcem jeho ostří. „Nestýská se ti po práci?“ zeptal se. „Myslím, že bys měl po zimě strávené razítkováním trochu cvičit.“

„To je pravda,“ více souhlasil tribun. Začal vytahovat svůj vlastní meč a vzápětí strnul. Kolem ostří byl v několika vrstvách obtočen dlouhý pergamen, připevněný kouskem gumy.

„Co to má znamenat?“ zeptal se Gaius Philippus. „Netuším,“ odpověděl Scaurus a vysvobodil čepel z mosazí pobité pochvy. Nehtem odstranil gumu a odmotal pergamen. Rychle list rozbalil. „Co se tam píše? Kdo to posílá?“ nemohl potlačit svou zvědavost Gaius Philippus, když rozeznal videssoské písmo plné kudrlinek. Na rozdíl od Scaura se nikdy nenaučil číst ani psát v jazyce císařství. Sám měl dost problémů s latinou.

„Je to od Nepose,“ odpověděl Marcus. Nečetl vzkaz nahlas, ale rychle prolétl řádky, aby mohl centuriona co nejdříve informovat v latině.

„Phos s tebou, cizince,“ psal obtloustlý kněz a mág v jedné osobě. „Jsem rád, že jsem konečně mohl prozkoumat tvůj pozoruhodný meč, i když bohužel za nepříjemných okolností. Tato krátká zpráva obsahuje vše, co jsem byl schopen zjistit. Ten oplechovaný bidák, který ho přinesl a posléze ti ho i vrátí, přešlapuje před mými dveřmi i teď, když ti píše.“

Marcus se musel usmát. Dokázal si živě představit Nepose, jak zuřivě píše, zatímco Spektas se na něj z chodby mračí. Byl si jistý, že voják nemusel Nepose příliš pobízet ke spěchu.

Tribun pokračoval v překladu: „Kouzla, kterými je tvůj meč obdařen, patří mezi ta nejmocnější, s jakými jsem se kdy setkal. Přičítám to špatným podmínkám pro kouzla a magii v tvém rodném světě, o kterých jste se ty i tví přátelé často zmiňovali. Předpokládám, že se u vás projeví jen kouzla nebyvalé síly. A protože tvůj meč byl vyroben za tak nepříznivých podmínek, jsou kouzla do něj vložená velmi mocná, aby ve vašem světě alespoň trochu účinkovala. Zde však mají mnohem silnější, téměř nepřekonatelný účinek. Jsou vlastně tak silná, že jsem měl problémy s určením jejich podstaty. Testovací magie je velmi jemná a hrubá síla kouzel z tvého meče je pro ni příliš velké sousto. Je to stejné, jako kdybys chtěl změřit obsah oceánu lžičkou. Ale promiň, určitě chceš vědět především to, co jsem doopravdy zjistil. Na tvém ostří se nacházejí dvě nezávislá kouzla. První chrání meč a jeho majitele před účinkem útočné magie. To jsi jistě sám mnohokrát pocítil. Chtěl bych jen poznamenat, že tato ochranná síla výsoce převyšuje moc jakéhokoliv kouzla, které jsem kdy měl možnost poznat. Rád bych věděl, jak se něco podobného vůbec podařilo vytvořit. Díky síle ochranného kouzla jsem musel při zjišťování toho druhého postupovat jinak. Bojím se ale, že mé výsledky nejsou příliš uspokojivé. Musel jsem použít velice důvtipné zaklínadlo. Pokud jsem se dozvěděl, tak meč má moc chránit nejen svého vlastníka, ale též jeho přátele. Žádný vi-dessoský mág by takové kouzlo nedokázal vytvořit. Jsem si jistý, že jste se do Videssosu dostali právě jeho přičiněním. Kdybys mohl současně vyzkoušet meč tvého zrzavého spolubojovníka, myslím, že bych dokázal dospět k přesnějším informacím. Ovšem také by mě to mohlo zcela zničit. Kouzla jsou opravdu tak silná. Omlouvám se, že teď nejsem schopen napsat víc. Nemyslím, že bys ses za mnou někdy sám o své vůli zastavil, ale to je

jen můj pocit. Myslím ale, že jedna naše společná známá, historická, sdílí můj názor. Oba ti přejeme úspěch na tvé cestě. Věříme, že náš Pán při tobě bude stát a my tě opět spatříme. Nepos.“

Tribun centurionovi poslední odstavec nepřekládal, ale po jeho přečtení se mu rozlilo příjemné teplo na duši. I když Alypia s ním neměla možnost komunikovat přímo, byla dost důvtipná na to, aby si uvědomila, že jeho meč mu s největší pravděpodobností bude vrácen, a tak by se jí mohlo podařit poslat alespoň nějakou zprávu.

Zmačkal pergamen a hodil ho přes palubu.

Gaius Philippus se ho zeptal typicky pragmatickým způsobem: „Jak ti pomůže to, že víš o kouzelných vlastnostech meče? Nejsi žádný čaroděj, abys jich plně využil.“

„To je bohužel pravda. Řád bych to ale uměl, abych s ním Zemarkhosovi mohl připálit bradku.“

„No, to zatím opravdu nemůžeš.“, konstatoval Gaius Philippus, „a když si řádně neprocvičíš způsob, jak ho používat tradičně, nedožiješ se ani toho, aby ses s ním mohl střetnout. Takže do střehu!“ Učinil prudký výpad na tribunovu hrud'. Marcus uskočil zpět a paríroval veteránův další úder. Námořníci se kolem nich shlukli a zvědavě pozorovali jejich souboj.

4.

Standarta vlající na vrcholku kopí byla černá jako saze. Kdysi se jednalo o vlajku psanců, nyní se ale před ní chvěla celá Pardraya. Ve Varateshově oddíle teď nebyli jen psanci. Jako hlavu nově ustaveného Královského klanu ho uznávali i vznešení khaganové a posílali své jednotky, aby bojovaly po jeho boku. Pokud by řekli ne, čekaly by je nepříjemnosti a oni si toho byli vědomi.

Zamračený Varatesh vrazil ostruhy do slabin svého poníka. Malé zvíře s hustou srstí bolestně zaržalo a vyrazilo vpřed. Velký černý hřebec po jeho straně se jeho tempu ihned přizpůsobil. Varateshova zlost s každým pohledem na bíle oděného jezdce na jeho hřbetě narůstala. Hlava Královského klanu — král khaganů, pán stepí! Tak ho všichni, včetně Avshara, nazývali. Avšak Varatesh i princ — čaroděj dobře věděli, že to je pustá lež.

Loutka! Tohle slovo znělo v jeho hlavě s patřičně hořkým přízvukem. Bez Avshara by byl stále jen vůdce tlupy banditů, renegát, nájezdník — blecha, která kousne a rychle prchá pryč, aby ji nezasáhla ruka, která by ji hravě rozmáčkla. Někdy si přál, aby se to doopravdy stalo. Byl mnohonásobným vrahem už předtím, než se setkal s Avsharem, ale co je pravé zlo, o tom se mu ani nesnilo.

Teď už to poznal na vlastní kůži. V posledních dnech neusínal, aniž by neviděl v ohni rozpalované železné tyče a necítil pach páleného masa, aniž by neslyšel skučení lidí, kterým byly vypalovány oči. A on s tím souhlasil a železa tak vlastně oviádal — bylo mu zle, kdykoliv na to myslel. Ale právě díky tomuto teroru se stal králem khaganů a před jeho jménem se každý třásl strachy.

Avshar se vedle něj pochechtával. Ten zvuk mu připomínal praskající led v době jarního tání. Za černokněžníkem povlával plášť, jak rychlým cvalem směřoval k jihozápadu. Byl od hlavy k patě zahalen.

„Musíme je zničit,“ prohlásil čaroděj a znovu se nad tou vyhlídkou zasmál. Mluvil jazykem Khamorthu bez náznaku cizího přízvuku, který by prozrazoval, že nepochází z planin. Varatesh jako jediný široko daleko věděl, co je zač, a přál si, aby tomu tak nebylo.

„Rozdrtíme je,“ opakoval Avshar. „Budou litovat, že Rodáka, a jeho prostřednictvím i tebe, urazili, můj pane.“ V mágově hrozivém hlase nezněl žádný ironický tón, když mluvil o Varateshově titulu, ale nomáda neoklamal. Avshar pokračoval: „Tví hrdinní vojáci a moje kouzla, která jsem si pro tuto příležitost připravil, navěky zlomí pověst o arshaumské neporazitelnosti.“

Varatesh se při zvuku čarodějových slov prozrazujícím krutou lačností, zachvěl, ale musel stím, co řekl, souhlasit. Arshaum projížděl Pardrayou bez jeho povolení. Byl snad nějakou ovčí nebo dítětem, že ho mohli takhle ignorovat?

„Předvídají tvá znamení náš úspěch?“ zeptal se.

Avshar obrátil svůj děsivý pohled na kočovníka. Varatesh pod jeho silou pocítil bolest. S mrazivým úsměvem černokněžník odpověděl: „Proč bych se měl starat o nějaká znamení? Nejsem enaree, Varateshi, žádný kňourající zženštilý nomád z tvých kmenů pokukující bojácně do budoucnosti. Budoucnost bude taková, jakou ji stvořím.“

„Slíbují znamení úspěch?“ zeptal se Gorgidas Toluiho Dlouho byl skeptický a téměř předpovědím budoucnosti nevěřil, ale v tomhle zvláštním světě začínal své názory měnit.

„To brzy zjistíme,“ v odpověď šaman. Jeho hlas zněl nadpozemsky a za jeho ďábelskou maskou se skrýval zvláštní úsměv. Sáhl po tenké kouzelné hůlce z vrbového dřeva. Změť třásní na jeho rouchu zvířila prach.

Vůdci arshaumské armády soustředění v kruhu zpozorněli. Vytasil dýku a překrojil hůlku na dvě poloviny. „Dej mi svou ruku.“ řekl Arghunovi. Khagan bez reptání poslechl a když mu šaman rozřízl ukazováček, ani sebou necukl. Tolui pomazal Arghunovou krví půlku rozříznuté vrbové hůlky a pronesl: „Tato bude za naši armádu.“ Druhou část zabodl do země, do půdy Pardraye, tak, že zčernala blátem. „Tato představuje Khamorthy.“

„Dal bych svou krev,“ pronesl Batbaian. Rty za tajuplnou šamanskou maskou působily pobaveným dojmem.

„Khamorthy, kteří jsou našimi nepřáteli, měl bych doplnit,“ vysvětloval Tolui. Batbaian zčervenál. Tolui pokračoval:

„Teď už dost. Podívejme se, jaké zpráv}' pro nás budou mít duchové, jestli odpoví na mé volání.“

Šaman zvedl oválný bubínek. Jeho strany byly zdobeny stejnými třásněmi jako jeho oděv. Povstal a začal jemně bubnovat. Zvuk nástroje byl hluboký a dutý a přesně odpovídal němému kouzlu, které začal připravovat. Tančil kolem obou hůlek, jeho kroky, zpočátku pomalé, se postupně zrychlovaly a jeho nohy létaly stále výš a kmitaly stále rychleji. Trhal sebou sem a tam a kolem shromážděných důstojníků a princů si nevšímal.

Deset stop nad jeho hlavou se ozval chraplavý hlas v neznámém jazyce. Odpověděl mu další, vysoký, asi ženský.

Gorgidas vyskočil. Lankinos Skylitzes, sinalý v obličeji, si na prsa načrtl Phosův sluneční kruh. Gorgidas přemýšlel o bří-chomluvectví, pak se ale oba hlasy ozvaly současně. Tohle by žádný podvodník nedokázal.

Tolui stále zběsile tančil. „Ukaž mi to!“, vykřikl. Bubínek rachotil jako hrom. „Ukaž mi to!“ Vykřikoval stále znovu a

znovu. Druhý hlas začal křičet s ním a byl slibující a tázavý'. První Mas odpovídal, ale hrubě, odmítavě. „Ukaž mi to! Ukaž mi to!“ Teď už se k šamanovi přidal celý sbor hlasů. „Ukaž mi to!“ Gorgidase hřmějící hlasy ohlušovaly, pak ale najednou vše utichlo.

„No!“ zamumlal Irnek a Viridovix se přidal: „Tak teď se podívejme!“

Dvě hůlky, jedna zrudlá Arghunovou krví, druhá temná a špinavá, se na zemi svíjely jako živí tvorové. Zvolna začaly stoupat vzduchem až do výšky pasu. Všichni Arshaumové je s napětím pozorovali. Viridovix se na ně užasle díval a v jeho očích se zračil obdiv.

Jako útočící had se zabahněná hůlka vymrštila proti představitelce Arghunovy armády. Ta na oplátku zaútočila také. Obě se chvíli zmateně vznášely kolem sebe. Potom zvolna společně klesaly, ale stále na sebe útočily. Zakrvavená hůlka nakonec spočinula na své temné protivnici. Arshaumové triumfálně vykřikli, rychle však zmlkli, když vzápětí spadla na zem.

Vykřikli znovu, tentokrát zděšeně a vylekaně, protože krev náhle z jejich poloviny vrbové hůlky zmizela. Hůlka se pak rozlomila na tři části. Všichni jen udiveně zírali. Gorgidas měl pocit, že to nebyla obyčejná věštba. Následně se i hůlka představující Khamorthy rozlomila na dobrý tucet úlomků. Několik z nich vzplálo plamenem. Po chvíli největší z nich zmizel.

Tolui se slabostí zapotácel.

Gorgidas se k němu rychle sklonil a zachytil ho, než upadl úplně. Stáhl masku ze šamanovy hlavy a jemně ho poplácal po tvářích. Tolui zasténal a pohnul se. Arigh se k nim postavil. Strčil do Toluiho úst plátek kavasu. Šaman se s plným hrdlem fermentovaného kobyliho mléka začal dusit a prskal na Gorgidase i Arigha. Jeho oči se otevřely. „Ještě,“ zasípal. Tentokrát se mu vše podařilo polknout.

„Takže?“ pronesl tázavě Irnek. „Takovou věštbu jsme ještě neviděli, ale co vlastně pro nás znamená?“

Tolui si přešel dlaní přes obličej a setřel všechn pot. Jeho pokožka byla velmi bledá. Pokoušel se posadit, ale povedlo se mu to až na druhý pokus. „To musíš poznat sám,“ pravil hluboce otřesen. „Kromě toho, co jste již viděli, nemám co říct. Shromažďuje se mnohem více magie a silnější, než je ta moje. Omezuje mé vidění, téměř mě oslepila. Cítím se jako fretka, která vyrazila na kočku a nevšimla si, že to je vlastně medvěd, dokud mu nezkrřížila cestu.“

„Avshar!“ zavolal Gorgidas jako první jméno společného nepřítele. Viridovix a Batbaian ho následovali jako ozvěna.

„To nevím. Nemyslím si, že ten černokněžník vycítil mou přítomnost. Pokud ano, může nás spasit jen naše armáda.

Takové magie jsem se ještě nikdy nedotkl. Bylo to jako černá, ledová mlha, mrazivě vlhká, plná smrti.“ Tolui se zachvěl. Znovu si otřel obličej, jako by chtěl ze vzpomínek setřít tuto nepříjemnou zkušenost.

Potom Skylitzes vykřikl d'ablovo jméno. „Skotos!“ volal stále dokola a na ochranu dělal znamení slunce. Goudeles, který se na svého boha příliš často neobracel, se k němu přidal. Gorgidas ztuhl. Nepřestoupil na videssoskou víru, ale nebylo pochyb, že Toluiho popis odpovídal tajuplnému zlu, které obyvatelé císařství připisovali Phosovu protivníkovi.

„A co když ano?“ zeptal se Arghun, pro kterého Skotos ani Phos nebyli nic víc než jména. „Jaký význam mají bohové Videssosu zde na stepi? Nechejte je na pokoji, ať se starají sami o sebe. Tohle není jejich království.“

„My Skotose neuctíváme,“ pronesl Skylitzes toporně a začal vysvětlovat myšlenku všemocného božstva.

Gorgidas ho přerušil. „Avshar není bůh, ani duch,“ řekl. „Když s ním Scaurus bojoval ve Videssosu, sekl ho a on začal normálně krváčet. A nakonec ho porazil.“

„To je pravda,“ souhlasil Arigh. „Byl jsem tam. A pokud si dobře pamatuji, právě tam jsme se setkali. Dva velcí muži, oba zběhlí v zacházení s mečem.“

„Bohužel jsem tam nezůstal až do konce,“ litoval Gal. „Místo toho jsem si vyrazil s nevěstkou a neplýtvat jsem časem na takovou šarvátku.“ Stále to ještě pro něj byla citlivá vzpomínka.

Irnek se poškrábal na hlavě. „Nerad jdu vpřed, když před sebe nevidím.“

„Hledání smyslu v proroctvích, aby je bylo možno využít v bitvách, je vždycky riskantní,“ řekl Tolui. „Za pokus to ale určitě stojí. Lidské vášně dokonce tvoří mrak halící ducha a temná kouzla tento plášť jen umocňují a znásobují stíny. Brzy už nebudeme tápat. Budeme vědět.“

Arghunovi předsunutí zvědové odhalili blížící se nepřátelskou armádu dobrý den cesty severozápadně od Arshaumu. Proti obyčejným nepřátelům by tak arshaumská armáda měla velkou výhodu, ale před Avsharovou magií se ukrýt nemohli.

Arshaumové se připravili na střet s Varateshovými jezdci a rozvíjeli se do útoku podle pořadí, v jakém přijížděli. Jak si Viridovix povšiml, byli ve válečných praktikách zběhlejší než Khamorthové. Seskupovali se podle klanů nebo podle rodin a patriarcha klanu byl zároveň jejich velitelem. Ačkoliv Arshaumové nastupovali pod jednotným vedením svých khaganů, každý klan byl rozdělen na oddíly po deseti a ty pak nořily setniny po sto bojovnících a ve větších klanech dokonce regimenty o tisíci mužích. Každá jednotka měla svého velitele, takže povely z hlavního štábu byly velmi rychle předávány až na úroveň jednotlivých vojáků a byly plněny s přesností, která Gala udivovala.

„Byli by z nich docela dobří legionáři,“ řekl Gorgidaso-vi. Trochu ho zaskočilo, že Arghunovi muži se několikrát přeskupili podle svých oddílů a on začínal ztrácet přehled. Měnili útvary v naprostém tichu a povely jim byly předávány kapitány pomocí černých a bílých vlajek, které u sebe měl každý velitel.

Řek místo odpovědi něco zavrčel. Prožil více bitev, než si vůbec pamatoval, ale vždy pouze jako lékař, bojující nejvýše v sebeobraně a spoléhající se na ochranu legionářů. Arshaumové, i když podle nomádských měřítek výtečně organizovaní, neměli mezi sebou místo pro nevojáky. Dokonce i Tolui a další šamani byli připraveni uchopit luky a bojovat jako jejich soukmenovci hned poté, co vyčerpají zásobu svých kouzel.

Jako obvykle Gorgidas důkladně zkontroloval svou výzbroj a ujistil se, že je jeho meč dokonale ostrý, že kožený kyrys a malý kulatý štít nenesou stopy poškození a že třmeny na postroji jeho koně jsou v pořádku a pevné. „Za chvíli z tebe bude hotový válečník,“ poznamenal přijíždějící Viridovix. Sám byl téměř bezstarostný, ale svou výbavu zkontroloval

stejně pečlivě jako Rek.

„Bůh při mě stůj,“ odpověděl Gorgidas, „ale jestli něco selže, odnesu to především já.“ V okolí žaludku měl zvláštní pocit, vyvolaný zpola obavami, zpola dychtivostí, aby to už měl za sebou, ať tak či onak. Tento pocit se zásadně lišil od toho, který měl jako lékař legionářů. Tenkrát cítil především znechucení nad masakrem, kterého byl svědkem. Hryzalo ho proto svědomí a cítil se zahanbeně.

Když se svých pocitů snažil zbavit vypovídáním se, Viridovix znalecky přikývl. „Ale to já dobře znám, zažíval jsem to již mnohokrát. Spaluje to víc než horečka, je to silnější než víno a sladší než štěrbina mezi ženskými stehny...“ Zmlkl a zasnul se. Na tváři se mu objevil úsměv, když si vzpomněl na Seirem a když si připomněl, jak zemřela, jeho úsměv se změnil v ponurý výraz. Po několika vteřinách pokračoval. „Jestli proti tomu dokážeš najít lék, bude to ten největší úspěch léčitelství, jakého můžeš dosáhnout.“

„Opravdu?“ potřásl Gorgidas hlavou. „Jak by ale mohli i takto vyléčení lidé vzdorovat potupě od bezbožných násilníků?“

Kelt si potáhl knírky. „Do háje s tebou, ufnukaná slečinko! Teď před sebou máme opravdový boj, štveme se tu po stepi, ty mi vykládáš o hrozcím nebezpečí a já se přitom nemohu dočkat, až to všechno skončí. Gaius Philippus, ten starý mrzout, by se těm našim nesmyslům vysmál.“

„Asi máš pravdu, ale nad tvým argumentem by se asi zamyslel. Jinak se nestará příliš o to, co je dobré a co je špatné. Bere věci tak, jak přicházejí, a dělá to, co udělat může. Římané už jsou takoví. Mnohokrát už jsem přemýšlel, jestli to je způsobeno jejich velkou moudrostí nebo velkým rouháním.“

Několik Arshaumu cválalo vpřed a opustilo hlavní armádní útvar, aby se utkali s Khamorthy a vyzkoušeli jejich možnosti. Někteří z nomádů se sázeli, že samotný pohled na jejich spulubojovníky vyděsí Varateshovy nohsledy natolik, že prchnou. Batbaian se mračil, nevědouce zda doufat, že mají pravdu, nebo se rozzlobit, že tak ponižují jeho národ.

Útočníci se brzy vrátili, ještě před příchodem noci. Někteří vedli za uzdu koně s prázdnými sedly a několik dalších bylo zraněno. Jejich soukmenovci je zasypali otázkami, zatímco stavěli tábor. „Bylo to zvláštní,“ řekl jeden z nich, který stál nedaleko Gorgidase. „Narazili jsme na dvě skupiny vlasáčů, kteří stejně jako my opustili hlavní voj své armády. První skupina na nás několikrát vystřelila a obrátila se na útěk. Ostatní ale bojovali jako šílení.“ Poškrábal se na hlavě. „Kdo ví, co nás vlastně čeká?“

„Alespoň k něčemu to bylo,“ zabručel Viridovix. „Teď možná víme něco, co nám nyní nemohl říct Tolui a ani Gavras, ještě před odjezdem z Videssosu.“

Ve světle táborových ohňů ležel na zemi tucet obnažených mužů, jako by byli přivázaní. I když je nedrželo žádné lano, nemohli se ani pohnout. Někteří z Khamorthy je sledovali s obavami, jiní se na ně dívali jako vlci. „Pohledte, co čeká zbabělce,“ řekl Avshar a jeho Mas zněl po celém Varateshově ležení. Rychle mávl oběma rukama, jeho roucho se rozletělo jako křídla supa.

Zazněl drásavý zvuk. Jeden z bezmocných mužů zakřičel, protože se mu vykloubilo rameno. Druhé vzápětí následovalo. Ještě zoufalejší nářek zazněl od dalšího muže, kterému vyskočila stehenní kost z kloubní jamky. Varatesh sevřel rty a křik pokračoval. Používání krutých metod mu nebylo cizí, protivilo se mu ale sebeuspokojení, které bylo na Avsharovi očividné.

Bolestný nářek se změnil v tiché bėdování, ale vzápětí se muži znovu rozkřičeli, protože se jim údy začaly trhat od těl. Vytřaskla krev. Křik znovu odumřel, tentokrát navždy.

„Uklidte ty mršiny,“ nařídil Avshar do naprostého ticha. „Lekce skončila.“

Varatesh sebral odvahu a pokusil se černokněžníkovi oponovat. „To bylo zbytečně kruté. Jen na nás přivoláš nenávist.“

Avshar, nejspíš uklidněný mučením, se zasmál. Varatesh by se nejraději při tomto zvuku někam ukryl. „To je jen povzbudí,“ řekl bezstarostně. „Já se nestarám o to, jestli mě nenávidí.“ Znovu se mrazivě zasmál ve zlomyslném očekávání. „Uvidíš zítra. Arshaumové před touhle chátrou utečou. Magie je obtížná, ale spolehlivá.“

Průzkumník krvácel ze sečné rány nad okem, ale nezdálo se, že by si toho všiml. Jeho poník měl pěnu u huby. Přiválal před Arghuna a naznačil zasalutování. „Pokud nezmění tempo svého postupu, jejich hlavní síly by na nás měly zaútočit asi během hodiny.“

Khagan přikývl. „Děkuji ti.“ Průzkumník opět zasalutoval a spěchal pryč, aby se mohl připojit ke svým spulubojovníkům. Arghun se otočil ke svým synům a rádcům. „To přesně souhlasí s ostatními zprávami, které máme k dispozici.“

„Takže je to tady,“ řekl linek. „Je nejvyšší čas, abych se odebral postavit do čela svého klanu. Přejí vám všem dobrý lov.“ Několik nižších khaganů rovněž opustilo shromáždění pod standartou z Bogorazova pláště a odjelo ke svým lidem.

„A co ty, Tolui,“ ptal se Arghun. „Jsi připraven?“

„Stejně připraven, jako když jsi se ptal minule.“ Šaman se usmál. Stále ještě držel pod paží svou ďábelskou masku. Den byl teplý a slunečný a pokud by si ji nasadil příliš brzy, řádně by se zapotil. „Jsem schopen použít všechna kouzla, která znám. Jestli ale budou působit tak, jak doufáme...“ Pokrčil rameny.

Dizabul prohlásil: „Doufám, že ne.“ Naznačil střelbu lukem a pak několikrát švihl rukou, jako kdyby držel meč. „Pořádný boj bude lepší, obzvláště pokud se k nim přiblížíme na dosah.“ Jeho oči žhnuly očekáváním.

„Stejně krveprolití se pak ale dá očekávat i v našich řadách, ty vtípálku!“ vyštěkl Arigh. „Nejdříve musíš myslet na své muže.“

Dizabul se zarazil, ale ještě než mezi oběma bratry mohla vypuknout hádka, Arghun se obrátil k Videssosanům a rychle řekl, „Takže, milí spojenci, jste připraveni na dnešní boj?“

Skylitzeso vo přikývnutí bylo téměř neznatelné, Pikridios Goudeles na něj jen nesměle pohlédl. Buclatý úředník nebyl vojákem a neznal žádné taje vojenského řemesla. Agathias Psoes sáhl přes rameno a vyndal z toulce šíp, který nasadil na tětívu.

Batbaian, který již držel v ruce kopí, přikývl. „Já se budu držet při Dizabulovir řekl. Jeho škleb a jedno oko vyvolávaly představu vrčící šelmy na lovu.

„A já se ti omlouvám, vážený Arighu,“ řekl Viridovix. Zaclonil si oči rukou a vyhlížel přes planinu, dychtivý spatřit Khamorthy co nejdříve. „Dnes přijde ke slovu pomsta a budou padat hlavy.“

„Musíme dosáhnout vítězství, ať už to pro nás znamená cokoli,“ řekl Gorgidas. „Pokud chceme zaútočit na Yezd, raději bych dnes viděl minimální ztráty, naše armáda bude muset být silná.“ Musel se ze všech sil snažit, aby udržel pevný hias. Cítil dunivý zvuk svého tepu a v krku se mu tvořila brambora. Už mnohokrát slyšel od vojáků, že když začne boj, není na podobné pocity čas. Proto tedy vyčkával a doufal, že měli pravdu.

Na levém křídle zazněly trumpety. Signální vlajky začaly vlát. „Už je spatřili!“ vykřikl Arigh. Upřeně vlajky pozoroval a snažil se odečíst, co signalizují o pohybu armády. „Irnek se stahuje zpět. Museli ho napadnout z boku.“

„Pak je tedy jejich křídlo vystaveno našemu překvapivému útoku,“ odpověděl jeho otec. Khagan zamával na svého vlajkonoše, který vyzvedl Bogorazův kaftan na kopí do výšky, aby byl ze všech stran řádně vidět. Nomádi se signálními vlajkami mávali a přesunovali tak mohutnou armádu na západ. Naccara, hluboce znějící arshaumský válečný buben, rachotivě předával povely. Bubeník, na nebezpečném místě na voze v čele voje, byl jedním z mála kočovníků, kteří se chránili kroužkovým brněním.

„Kupředu!“ zvolal Arglvun. povzbuzen příchodem dlouho očekávaného boje. Gorgidas švihl svého koně uzdou.

Vyrazil vpřed spolu s ostatními. Jen Tolui a další šamani se drželi na svém místě vzadu a připravovali poslední kroky a očekávali rozkaz k zahájení boje.

Viridovix se protlačil k Rekoví. „Myslím, že se dlouho budeš cítit úplně zb3'tečný.“ varoval ho. „Nejprve přijdou ke slovu lučištníci a teprve pak jsou na řadě meče.“ Gorgidas netrpělivě trhnul hlavou. Kolem sebe viděl nomády třímající obrovské luky a pořádně nevěděl, co se chystají dělat.

Tyhle pohybující se tečky — spojenci nebo nepřátelé? Arshaumové nepochybovali. Jedním plynulým pohybem uchopili luky, napnuli je a vystřelili. Zpětný náraz je srazil do sedel, která však byla pro tyto účely stavěna, a proto byla dostatečně vysoká. Jezdci i koně proti nim klesali k zemi umírajíce na šípy vystřelené lidmi, které v životě neviděli. Gorgidasovy oči se rozšířily. Střelba do terče byla jedna věc, ale zasáhnout pohyblivý cíl ze hřbetu jedoucího koně na tuhle vzdálenost hraničila s neuvěřitelností.

Zdaleka ne všichni Khamorthové byli srazeni. Kolem Řeka s mrazivým svištěním proletěl šíp. Vzápětí následovalo několik dalších. Jeden z Psoesových vojáků vykřikl a chytil se za nohu. Další z Arshaumu spadl z koně. Nomád, který jel hned za ním, ho sice zachytil, ale nešťastník měl v hrdle díru, která znamenala okamžitou smrt. Gorgidas náhle pochopil, co měl Viridovix myslet. Zamával svým mečem a začal vykřikovat kletby na hlavy Varateshových mužů. Žádné jiné zbraně už neměl.

Střelecký souboj pokračoval dále. Obě strany vyprazdňovaly své toulce jak nejrychleji uměly. Občas jedna skupina přicválala blíže k nepřátelským řadám a vystřelila rychlou salvu těžkých šípů se širokými hlavicemi. Vzápětí rychle zmizela. Pro střelbu na větší vzdálenosti se požívaly lehčí šípy s menšími hlavicemi vybroušenými jako jehly. Ty ale postrádaly průraznou sílu těžkých střel.

Step se vlnila a nic nepřipomínalo klasický styl římského boje. Ustup nepřestavoval potupu, ale často byl jen pouhou pastí, do které se nepřítel nechal vylákat. Arshaumové se svou lepší organizací boje měli z takových pastí a léček očividně výhodu. Znovu a znovu naznačovali ústup, který za nimi vždy vylákal skupinku Khamorthu, za kterými se vzápětí zavřela křídla unikající jednotky a odřízla je tak od zbytku jejich armády.

Pak se boj změnil v masakr, když se Khamorthové zoufale pokoušeli znovu a ZIIOMI dostat se zpět ke svým jednotkám. I když bojovali na koních, přesto takový styl boje Viridovixovi vyhovoval. Vrhnu se do té největší vřavy a najednou se ocitl tvář v tvář Khamorthovi, který krvácel z mnoha sečných ran na tváři a ramenech a kterému trčel ze stehna zabodnutý šíp.

Nomád byl sice zraněný, ale jeho ruka držící meč byla naprosto v pořádku. Jeho tvář představovala staženou masku bolesti, ale přesto hned po Keltovi sekl. Potom rychle obrátil koně a zaútočil z druhé strany.

Jejich meče se zkřížily. Viridovixův dlouhý úderem, ale nomád svého koně bravurně ovládal a lehce unikl. Bez problémů otáčel svého koně pouhým stiskem koleny na obě strany. Gala zatím vždycky zachránila jen síla jeho paží. Pak ale Khamorth objevil skulinu v jeho obraně a rychle svou zahnutou šavlí sekl. Viridovix cítil, jak mu ocelová čepel rozsekla kalhoty a cítil, jak úder na plocho zasáhl jeho lýtko. Ale nomáda jeho kůň nakonec přece jen zradil. Do nohy se mu s hlasitým mlasknutím zabodl šíp. Zvíře zařehotalo a splašilo se. Na okamžik musel jezdec věnovat veškerou svoji pozornost udržení se v sedle. Než mohl zareagovat, Viridovixův meč se mu zasekl do hrdla. Khamorth se zapotácel a poslední výraz na jeho tuhnoucích rysech byla naprostá hrůza a překvapení.

Gál oproti očekávání necítil žádnou povznesenou náladu, jen pocit dobře vykonané práce a dále už nad tím nepřemýšlel. „No, bylo třeba to udělat,“ řekl si. Pak se zděšeně nad svými sípvy pozastavil. „Probaha, vždyť já už začínám mluvit jako Říman!“

Nedaleko bojoval Goudeles s Khamorthem ještě tlustším, než byl on sám. Nomád však přesto věděl, že má nad úředníkem převahu. Snadno odA Tacel Videssosanovy nesměle výpady a několikrát už Goudelese bodl. Ten měl štěstí, že zatím nebyl vážněji zraněn.

„Probaha Pikridiosi, nelíbí se tam s ním!“ vykřikl na něj Lankinos Skylitzes. „Zapíchni ho!“ Videssoský důstojník však byl sám příliš zaneprázdněn, než aby mu šel na pomoc. Byrokrat zaskřípěl zuby, protože další nomádův úder našel svůj cíl.

Gorgidas pobídl svého poníka ostruhami a cválal kolem klejících kočovníků na pomoc Goudelesovi. Vykřikl, aby na sebe přilákal Khamorthovu pozornost. Nomád na něj pohlédl, ale jen na okamžik. Když viděl tvář zarostlou mohutným vousem, měl zato, že přijíždí jeden z Varateshových mužů, aby mu pomohl dorazit nepřítele.

Svoji chybu si uvědomil až když musel začít čelit Gorgi-dasovu útoku. „Kdo jsi. ty kozí bobku?“ zahal rozzlobeně a sekl po lékářově hlavě. Byl to silák, ale Gorgidas byl zvyklý čelit Viridovixovi a bez problémů srazil úder stranou. Tento pohyb mu nahrál, takže mohl hned nasadit protiúder na celou délku paže a vložit do něj celou váhu svého těla.

Khamorth bojoval ostřím meče, ne jeho hrotem, a jeho vycvičený bojový reflex ho tentokrát zachránil. Oči se mu rozšířily údivem, když Gorgidasův meč probodl jeho kožený pancíř a zajel mu mezi žebrav

Jako drsný válečník na Řeka ještě jednou zaútočil, ale úder byl slabý a zcela minul cíl. Z nosu mu vytryskla jasně červená krev. Stejný proud se mu valil z úst, když se snažil popadnout dech. Zahnutý šaršoun mu vypadl z ruky. Jeho oči se obrátily v sloup a přepadl přes šíji svého koně.

„To bylo statečné, velice statečné!“ vykřikoval Goudeles a mával svým mečem tak, že Gorgidasovi málem usekl uši. Lékař zíral na rudou skvrnu na špici svého meče. Jak se zdálo, legionáři měli pravdu. Při boji není čas na strach nebo na přemýšlení. Jeho tělo jednoduše reagovalo — a jeho protivník byl mrtev.

Naklonil se stranou a začal zvracet na zakrvácenou travu.

Ještě cítil v ústech kyselou pachut' zvratků a už na něj zaútočil další nomád, který se probíjoval z arshaumské pasti.

Jeho šavle se v prudkém pohybu zableskla tak, že to vypadalo jako zářící oblouk smrti. I když se mu stále zvedal žaludek a v očích měl slzy, pozvedl Gorgidas štít a odvrátil úder. Cítil, jak se jeho rám z měkkého dřeva třští a rozpadává. Odhodil rozbitý štít stranou. Druhý Khamorth neměl mnohem víc fantazie, jak se bránit proti omračujícím úderům, a brzy zavrával, chytil se za zraněné rameno a rychle prchl z bojiště.

Teď podruhé už cítil Řek jen vztek, že jeho protivník utekl. To ho rozrušilo ještě víc než předchozí událost.

Osobní souboje se rozhořely podél celé linie střetu, protože obě strany už vystřelily všechny šípy. Boj, při kterém se obě armády střetly původně v severojižním směru, se teď rozhořel i na východě a na západě, kde se setkala jednotlivá křídla armád, jestliže měli Arshaumové výhodu ve své strategii, byla to výhoda malá. Varateshovi banditi, i když teď byli vládci, stále ještě bojovali se zuřivostí lidí, kteří nemají co ztratit. Klany, které se s nimi spojily do aliancí, nebojovaly tak zuřivě, ale pohled bílé oděné postavy za jejich zády jim připomínal, že zemřít na bojišti ještě není tak hrozné. Viridovix srazil ze sedla dalšího kočovníka a objevil se před Khamorthem, který v ruce držel místo meče nebo luku lehké kopí. Ani ho nenapadlo, že by se proti tomu neměl šanci bránit. Naštěstí byl tlak válečné vřavy takový, že kopiník neměl šanci svoji zbraň plně využít. Stihl jen bodnout ve směru Keltova obličeje. Gal sklonil hlavu, uchopil kopí za hlavici a Khamortha si přitáhl na dosah.

První úder těžkým galským mečem nepřítelem přerazil oštěp. Jeho vlastník, který byl proti němu tažený obrovskou silou, při náhlém uvolnění tahu málem spadl z koně. Jeho ruka mávla, jak se pokoušel udržet rovnováhu. Viridovix znovu udeřil. Khamorth krátce vykřikl a polovina obličeje mu upadla na zem.

Batbaian si vyléval zlost na nebohých nomádech. Pootočil svou kožešinovou čapku tak, že mu zakrývala prázdný oční důlek. Teď byl od ostatních Khamorthu k nerozeznání. Mohl zaútočit jako had a vzápětí zmizet ještě než si oběť uvědomila, co se vlastně děje. Když ho napadli tři Ar-shaumové, kteří ho takto rovněž nepoznali, jen na okamžik nadzvedl čapku a ukázal své znetvoření. Útočníci okamžitě vycouvali protože dobře věděli, co tato strašná jizva znamená.

Arighova hrud' byla zalitá krví. Nebyla to však jeho vlastní krev. „Hej, začínáme je zatlačovat!“ vykřikl nadšeně.

Va-rateshovo levé křídlo se stahovalo. Byl to skutečný ústup, žádná lest. Sem a tam z řady vyjížděli Khamorthové a prchali na sever, aby si zachránili životy. Ostatní stále ještě tvrdohlavě bojovali, ale proti prázdným výpadům svých protivníků a zuřivosti skupiny bojující pod standartou z Bogorazova kaíjanu neměli šanci.

Pak z řady vypadl jeden z Arshaumu, ze kterého náhle trčel dlouhý šíp zdobený černým peřím. Potom padl další a vzápětí ještě jeden. Mezi útočícími jezdci klopýtl kůň, kterému se do pravé přední nohy zabodl šíp. Přes něj pak klopýtl dva další, kteří tak shodili své jezdce. Jednomu z kočovníků se podařilo vyklouznout, druhý byl pod těžkým koníkem rozdrcen.

Daleko za linií Khamorthu natahoval Avshar svůj luk se smrtící graciézností. Pro všechny případy si ponechal plný toulec a teď ho na plno využíval. Přesnost jeho střelby předčila dokonce i nomády a vyvolávala hrůzu. Jak umírali jejich velitelé, ztráceli Arshaumové svou výhodu a jejich útok slábl, jako ustupující vlna vracející se z píáže zpět do moře.

„Tohle že je čaroděj?“ řekl Arghun. Khaganovy nohy byly slabé, ale jeho paže byly naprosto v pořádku. Pod jeho mečem dnes padl nejeden Khamorth. Zatímco mluvil, další Arshaum se zapotácel v sedle a sevřel šíp, který mu náhle trčel z břicha. Jeho šátarjící ruce postupně slábly, až sklouzl na zem.

„Tohle je typický Avshar.“ prohlásil Gorgidas se směsí hrůzy, nenávisti a úcty. Pohlédl přes bojové linie na prince—černokněžníka, který sám sebe vybral za videssoskou Nemesis. Vysoká, bíle oděná postava si ho ani nevšimla. Jedna za druhou opouštěly jeho luk smrtonosné střely. Střílel jako vražedný stroj.

„Ať už je jakýkoliv čaroděj, je bezpochyby velice zračný,“ řekl Arghun s kamennou tváří, když pozoroval dalšího ze svých mužů hroučícího se v tratolišti krve a vzápětí umírajícího. „Pokud se téhle své taktiky ještě chvíli bude držet, porazí nás. Proti takovým lučištníkům nemůžeme vzdorovat.“

U Viridovixe a Batbaiana nevyvolával pohled na Avshara ani stopu bázně nebo úcty. Jejich nenávist hořela jako plamen, čistě a jasně. Jako na povel společně popohnali své koně vpřed připraveni prosekat si cestu Khamorthy, kteří stáli mezi nimi a čarodějem. Ale Arshaumové je nenásledovali a Varateshovi muži pocítili novou naději. Postava za jejich zády jim dodala odvahu. Gal a jeho společník zabíjeli znovu a znovu, ale sami dva se nemohli probít vpřed.

Zdálo se, že Avshar poznává, protože se pohrdavě uklonil v sedle, urážlivě jim zamával, hodil si luk přes své obrněné

rameno a odeválal z této části bojiště.

Varatesh, stojící daleko na pravém křídle své armády, potrásl snad posté hlavou, snažice se odstranit krev, která mu přýštila do očí z rozseknutého čela. Cítil se vyčerpaně a jeho kůň, rovněž zraněný, trhaně supěl. Ruce se mu chvěly únavou a meč, který držel, mu připadal jako z olova.

Irnek, který s ním bojoval, byl hotový ďábel. Od samého začátku se museli bránit a jejich armádní křídlo se dostalo do obklíčení, takže musel své muže přeskupit, zpevnit řady a probojovávat se zpět zuřivou nenávistí, která dělala dokonce i staré psance. Jedno se Varatesh naučil velmi rychle. Nikdy nevěř ústupu Arshaumu bez ohledu na to, jak vypadá. Tato chyba ho stála šrám nad okem a téměř i život.

Ted' už ale bylo po poledni a Irnek přestal ustupovat. Jeho jezdci útočili, zkoušeli oslabení nepřátel a hned jejich slabosti maximálně využívali. Protože Varateshovým mužům chyběla disciplína Arshaumu, otevírali se Khamorthové na ústupu ještě více a vystavovali se většímu nebezpečí. Stačilo pár útoků a zhroutí se.

Varatesh zakřičel, aby přivolal posla, proklínaje se za svou neschopnost. Myslel si, že tuhle bitvu vyhraje i bez pomoci Avshara, aby se jednou provždy osvobodil z černokněžnickova područí. Ted' však prohrával i svůj život. Poté, co okusil život krále khaganů, by se už nikdy nechtěl znovu stát psancem. A to by bylo to nejlepší, co by ho v případě porážky čekalo.

Slova se mu přičila v krku, ale nakonec je vyslovil: „Jed' za Avsharem a řekni mu, ať to spustí.“

Arghun si zavolal kurýra. Vedle něj se objevil mladý Ar-shaum s obličejem pokrytým šedým prachem dlouhých cest protkaným potůčky potu. Khagan řekl, „Naše síly se začínají vyrovnávat. Jed' za Toluim a řekni mu, ať začne.“

Nomád odspěchal splnit rozkaz.

„Vypadni, ty otrhaný hlupáku.“ zavrčel Avshar. „Kdybych čekal, až začne Varatesh fňukat a prosit o mou magii, tak nic nedokážeme. O jeho neschopnosti už dávno vím. Jak jsem řekl, vypadni.“ Chvějící se a pobledlý Khamorth obrátil svého poníka a odjel.

Princ—čaroděj na něj zapomněl ještě dříve, než zmizel z dohledu. Kouzlo které připravoval, sálo jeho pozornost jako houba vodu. Pokud by snad nebohý nomád přijel se svou zprávou o půl hodiny později a vyrušil ho při přípravách, ani jeho život by takové vyrušování neospravedlnil.

Avshar vyndal ze sedlového vaku velkou zmijsi. Had se divoce svíjel, snažil se zaútočit, ale sevření za jeho hlavou bylo pevné a nedávalo mu šanci. Okované prsty sevření ještě zesílily. Hadova páteř zapraskala a zlomila se. Odhodil stále ještě žijícího hada do malého ohně, který před ním čoudiv. Plameny svou oběť uchopily a pohltily.

Začal se základní litanii. Mluvil archaickým jazykem a pohyboval rukama přesně stanoveným způsobem. Dokonce i v samých počátcích kouzla mohla jakákoliv chyba přivodit smrt. A on nechtěl udělat chybu.

Přes slunce přeběhly mraky. Najednou pocítil další sílu, slabou, kterou vedle té jeho téměř nebylo vidět, jak připravuje jiné kouzlo. Když své zaklínadlo dokončil, dovolil si ten luxus a zasmál se. Přivolávání deště? Vypadalo to tak. Pokud si jeho nepřátelé myslí, že bude tak hloupý a bez fantazie a opět použije ohnivé stěny, které pohltily Targitau-sovy jezdce, tím lépe. Nic tak triviálního by ho ani nenapadlo.

Jako narůstá cihla po cihle při stavbě chrámu, stejně se skládala jeho magie z jednotlivých cihel kouzel. Znovu se zasmál, protože se mu tohle přirovnání zalíbilo. Ale ani přes příjemné pobavení si nedovolil rozptylovat svou pozornost, protože důležitá teď byla rychlost. Dokonce i pro čaroděje s jeho mocí se nevyplácelo brát vyvolávání démonů na lehkou váhu. Jejich přivolání a ovládání vyčerpávalo jeho síly až na dno. Pokud jeho soustředěná vůle jen na okamžik zeslábne, obrátí se proti němu a během okamžiku ho zničí.

Počet vyvolávám démonů, ke kterým se uchýlil během staletí od doby, kdy zjistil, že Skotos má nad světem nejvyšší moc, se dal spočítat na prstech sotva jedné ruky. Byl tu démon uvězněný v dýce, který měl vysát prokletou Scaurovu duši, ale záhadně selhal. Několik desetiletí předtím kouzlo, které určitě neselhalo, démon, který zabil posledního krále králů Makurana přímo v jeho loži a otevřel tak jeho zemi útoku z Yezdu. To ale bylo před dobrou stovkou let.

Jeho vzpomínky musely ustoupit, protože cítil rostoucí sílu přibližujících se démonů, které přitahoval z pekelných hlubin do své moci. Tvrdě je ovládl a seslal na ně bolest za to, že se mu pokusili vzepřít. Jejich mučivé kvílení zvonilo v jeho mysli. Když je dostatečně ztrestal, pokračoval v pomalé, opatrné přípravě na jejich uvolnění — ovšem podle jeho příkazů.

Tentokrát byl jeho šílený smích pin}' napjatého očekávání. Když démoni přicházeli, každý z nich byl malý a slabý. Jako jedna včela v roji. Ale několik stovek pohromadě v jednom houfu, to už bylo něco jiného. Arshaumové budou padat jako pod kosou.

Avshar by si zamnul ruce uspokojením, kdyby je neměl plné zvláštního prachu. Vzápětí ho vrhnul do ohně. Plameny zaplály modře, zlomyslně a násilně. Z jejich srdce vykřikly řvoucí, tázající se hlasy. Utišil je. „Brzy,“ pravil. „Už brzy.“ Nad jeho hlavou zahřměl slabý hrom. Jako člověk, který má ve střevech nadýmání, pomyslel si černokněžník škodolibě. Začalo trochu pršet, kapky padaly tam a sem. Pulzující oheň je ignoroval. Ted' už nehořel ze dřeva nebo klestí, ale silou černokněžnickova ducha. Cítil, jak z něj odčerpává moc. ale to. co mu zůstávalo, stále ještě stačilo.

Plynulým pohybem pozvedl ruce nad hlavu a začal hypnotizujícím, rytmickým hlasem odříkávat litanie, které měly svázat první demony do jeho područí. Hluboko mezi modrými plameny se začal vynořovat stín. Točil se sem a tam jako slepý, dokud se na něm nevytvořil obličej. Pak se hluboce uklonil, protože poznal svého pána.

Avshar lehce kývl hlavou na potvrzení, ale varovným hlasem znějícím jako kámen pravil, „Pohled' a pomni, a bratři tví s tebou též.“

Démon se přikřčil.

Varatesh sotva zaslechl slabý hrom, který zarachotil v dáli. Právě totiž bojoval s tvrdohlavým arshaumským jezcem a konečně se mu podařilo srazit ho ze sedla. Nepřemýšlel ani nad temnými mraky, které se náhle začaly sbírat na obloze. Nepochybně to byl nějaký vedlejší efekt Avsharovy magie. Ani se ho na ni pořádně neptal. Raději o tom nechtěl nic

vědět.

Na tvář mu dopadla dešťová kapka. Další spadla na hřbet jeho levé ruky. Hrom opět zarachotil, tentokrát už hlasitěji. Ze zezadu ucítil na krku jemný dotek a automaticky si to místo otřel. Jeho ruka se sevřela kolem něčeho malého a měkkého. Pokoušelo se to z jeho prstů vykroutit.

Otevřel ruku. Na jeho dlani ztuhle seděla malá zelená stromová žabka s hnědými skvrnami. Její zlaté oči zářily strachem, vak pod jejím hrdlem se s každým nádechem nervózně nafukoval a splaskával.

Varatesh vykřikl znechucením a odhodil malé stvoření co nejdále. Pak si zuřivě otíral ruku o kalhoty. Svými slabými, pipavými hláskami a chladnou, slizkou kůží připomínaly smrt a podle khamorthských legend hostily duše zemřelých. Smůlu dokonce přinášelo i pouhé zaslechnutí jejich hlasu. Dotknout se některé z nich bylo mnohem, mnohem horší.

Bylo to znamení, že sám brzy zahyne.

Celý otřesený se pokoušel zaplašit ty ďábelské myšlenky a znovu se soustředit na boj. Pak z nebe ale spadla další žába a přistála v dlouhé hřívě jeho koně. Její bledé nohy sebou trhaly. Další dopadla přímo na Varateshovu nohu. Odskočila pryč ještě dřív, než ji stihl rozdrtit pěstí. Za krkem ucítil další měkký dotek. Malá žabka s dlouhými prstíky! divoce skočila přes jeho obličej, opět příliš rychle, takže ji nestihl zabít. Uskakoval a odplivoval si. znovu a znovu. Jeho žaludek se chvěl jako na vodě.

Varatesh byl téměř sražen z koně, když jezdec po jeho pravé straně jako šílený uhýbal před žabami a ztratil při tom kontrolu nad svým zvířetem. „Opatrně, hlupáku!“ zakřičel na něj. Nezdálo se, že by si toho ten druhý všiml. Dusající po žábách, aniž by přemýšlel, cválal rychle vpřed přímo proti arshaumským mečům, pro které byl teď snadnou kořistí. Příliš pozdě si Varatesh uvědomil, že temné mraky nad bojištěm nebyly součástí Avsharových kouzel. Žáby z nich proudily jako vodopád, jako záplava a jak padaly, chaos mezi Khamorthy narůstal. Někteří z jeho mužů prchali křičíce hrůzou. Jiní, jako nešťastníci, kteří překročili zákony předků, byli příliš vylekaní smrtonosným žabím proroctvím, než aby mysleli na svou bezpečnost — tím ho vlastně napomáhali vyplnit. A těch, kteří dokázali ovládnout svou paniku a zahnat zlé myšlenky, byla jen hrstka a Arshaumy, kteří viděli zmatek v řadách svých nepřátel a útočili, v žádném případě nemohli zadržet.

Vztek převážil Varateshovy obavy. Vykřikoval a proklínal všechny kolem a pokoušel se znovu sešikovat své nohsledy. „Stůjte!“ křičel. „Stůjte vy dutohlaví hlupáci. Jste jako stádo ovcí!“ Ale nikdo se nezastavil. Ani jeho slova, ani krvavá práce jeho meče nepřehlušily všeobecný úprk. Utíkali po jednom či po dvou, po celých skupinkách, všichni prchali k severu, zpět na své rodné pastviny, a on se k nim nakonec přidal.

Viridovix vítězoslavně zakřičel, když se z nebe spustil déšť žab a nomádi se dali na panický útěk. „Pohledte na ty malé zelenáče, co padají z oblohy!“ povykoval. Několik žab spadlo i na něj. Cítil k nim náklonnost za tu pomoc a proto je na sobě nechal sedět. Tam jim ostatně bylo lépe než pod koňskými kopyty.

Přijel blíže ke Gorgidasovi a plácl ho po zádech tak silně, že se Rek leknutím otočil a vytasil meč, protože si myslel, že na něj někdo zaútočil. „A ty jsi opravdový génius, ty a tvé žáby!“ vykřikoval neustále. „Viděl jsi, jak ti zkurvysynové plácali rukama kolem sebe? Byli jako slepice, která se pokouší vzletnout. Taky nevěděli, jestli mají uletět, nebo si raději zakrýt oči. Jsou to opravdu hlupáci!“

„No, vypadalo to tak,“ souhlasil Gorgidas pozorující dva Khamorthy, jak cválají plnou rychlostí přímo proti sobě. Chytil žabku, která mu přistála na obličej. Pokoušel se posadit si ji na vrchol své čapky, ale žába odskočila pryč. „Tolui a ostatní šamani si vedou výtečně, že?“

Viridovix se plácl dlani do čela. „To je všechno, co řekneš?“ ozval se znechuceně. „Už z tebe dávno mohla být mrtvola i přes tvou zálibu v životě. Kde je tedy nějaké vychloubání? Kde je sebechvála? Kde by byl celý Tolui i se svými zařikávači, kdyby nebylo tvého skvělého plánu?“

„Přestaň žvanit!“ řekl Gorgidas, ale přes jeho strohé rysy přeletěl úsměv, když viděl, jak se sevřené linie Khamorthu tříští pod proudem žab, jako kdyby byly ze soli a přšela na ně voda. „Brekeke!“ zakřičel za nimi spokojeně. „Brekeke!“ Viridovix se na něho divně podíval. „Takhle kvákají žáby v řečtině? Ať vezmu jakoukoliv poctivou keltskou žabu, každá dělá jenom 'kvak'.“

Lékař už neměl šanci břitce odpovědět. Přímo na něj a na Gala se řítily tři Khamorthové. Byli to otrlí válečníci, kteří nedali na pověry a neutíkali se svými soukmenovci. Poznal mezi nimi Rodáka a jeho syna Papaka. Bývalý vyslanec cválal proti němu a křičel: „Za Varateshe!“ Gorgidas neměl možnost použít svůj razantní útok. Nemohl proti vražedné Rodákově šavli nic dělat. Vzápětí vykřikl bolestí, protože mu Khamorthova zbraň zanechala na paži krvavý šrám. Pak náhle Rodákova hlava opustila jeho ramena. Zatímco svalnaté tělo ztuhlo ve smrtelné křeči, Batbaian pokračoval dál a jinému Khamorthovi usekl kus ruky. Nomád s křikem sevřel pahýl pod druhou paží, aby zpomalil krvácení. Otočil svého koně a ujížděl pryč jako o závod. Batbaian přicválal k Viridovixovi, aby mu pomohl s třetím útočníkem. Po svém zmražení a vyvražďení svého rodu si, ačkoliv byl sám Khamorth, přestal všimnout hrozby nějakých žab.

Viridovix svého soupeře zabil dříve, než stihl Batbaian přijet. Mladý Khamorth zíral na standardy Varateshovy armády. Pohybovaly se neuspořádaně různými směry, jiné se chvěly jakoby vlajkonoše přepadl záchvat třesavky“.

„Znám ty klany,“ řekl. „Nemohli všichni zradit. Klan Rysů, čtyři Říční klany, Klan Strakatých koz, Poštolky...“ Náhle se rozjel přímo proti Khamorthům a křičel, „Ke mně! Ke mně! Teď je ta pravá chvíle povstat proti Varateshovi a jeho špinavým banditům! Vlkové!“ vykřikl a vzápětí přidal válečný pokřik svého klanu.

Viridovixovi přejel mráz po zádech. „Tohle mohl dokázat jen Batbaian. Ne, vlastně ještě jeden člověk. Copak si nepřisahal s Targitausem pokrevní bratrství zpečetěné prolitou krví? Pohodil hlavou a zavyl. „Vlkové! Slyšíte mě vy stepní povaleči? Vlkové!“ A vyrazil za Batbaianem. I když mezi nimi panoval naprostý zmatek, Khamorthové zvedali hlavy a naslouchali.

Z jihu se začala přibližovat záplava prchajících Khamorthu, pronásledovaných Arshaumy. „Irnek je zahnal,“ řekl Arigh. „Zahání je do pastí!“

„Ano,“ řekl jeho otec. „Jestliže teď zaútočíme, určitě jich spoustu pobijeme.“ Arghun od vlajkonoše převzal kopí, na kterém vlál Bogorazův plášť. Namířil ho na zmateně se pohybující Khamorthy, kteří ztráceli jakýkoliv smysl pro pořádek a organizaci, když mezi ně vpadla nová vlna prchajících. „Na ně!“ vykřikl. Arshaumský klan Šedých koní „vyrazil po Batbaianových a Viridovixových stopách do útoku.“

Když z nebe spadla první žába, Avshar si pomyslel, že to je jen žert přírody a rozdrtil ji botou. Pak ale spadla další a tisíce dalších je následovaly. Několik yardů před ním se změnil zvuk bitvy. Černokněžník pozvedl hlavu, ostržitý jako starý vlk, který cítí změnu větru.

Jakmile démon ucítil rozptýlení jeho pozornosti, pokusil se ze všech svých sil uniknout z vězení magického ohně. Avshar se zapotácel. „Chceš mě snad zkoušet, stvoření pekelné?“ vykřikl, sebral veškerou svou moc a vrhnul ji proti vzpouzejícímu se démonovi. Ten sice vydržel, ale nepodařilo se mu uvolnit spojenou moc svých společníků. Ti zatím ještě nepřešli zcela do tohoto světa. Srazil ho zpět do plamenů a seslal na něj agónii bolesti, jakou nikdy předtím nezažil. Se závěrečným gestem povýšené nenávisti pak princ— čaroděj zcela přerušil spojení mezi tímto démonem a zbytkem jeho tlupy.

Vylekán osamělostí, kterou dosud nikdy nezažil, začal démon naříkat. „Dostalo se ti menšího trestu než zasloužíš, zrádný duchu!“ zasyčel Avshar.

Měl sice připraveno kouzlo, které by obnovilo spojení mezi tímto démonem a jeho tlupou, ale neměl už čas ho použít. Zatímco spolu s démonem bojovali, přihnali se Khamorthové, kteří se teď víc než černokněžníka báli žab a Arshaumu. A sami Arshaumové se hnali za nimi, rozhodnutí pomstít se za jeho lukostřelbu.

Sevřel vzteky pěsti. To všechno jím doslova oťásló, a přitom za vše mohla jen obyčejná krejcarová magie! Žil však už příliš dlouho, než aby podlehl slepé zuřivosti. Hbitě naskočil na svého statného hřebce— teď nebyl čas na tele-portační kouzlo, i kdyby již dříve nevyplýval svou magii. Ladným pohybem vytasil dlouhý meč. Tak tedy chladně železo, nic jiného, pomyslel si.

Ne, ne zcela. Když čaroděj zabodl ostrah} do slabin zvířete, zatočil mohutným mečem ve složitém obrazci. Modré plameny jeho magického ohně pohasly a démon byl na svobodě.

Avshar ukázal na západ. „Budeš mi dobře sloužit, stvoření pekelné, a já ti pak dám šanci vrátit se ke tvým společníkům.“

Démon hladově zacvakal čelistmi. Jeho šikmé oči byly ještě stále plné hrůzy z osamění. Vzlétl na černých kožna-tých křídlech a zakroužil nad bitevním polem, aby našel přikázanou oběť.

Princ—čaroděj ho dál nesledoval. Dávno již cválal k jihu, pryč od prchajících Khamorthu. Teď už byli nepoužitelným nástrojem. On ale měl pro své plány v záloze ještě jiné.

Viridovix nevěnoval pozornost runám na svém meči, které náhle zlatě zaplály a ožily. Již nějakou dobu mírně žhnuty vlivem Toluiho kouzla, on však měl na starost jiné věci. Stále ještě volal na Vlčí klan jejich válečným pokřikem, i když již prakticky ochraptěl. Několikrát již zaslechl pokřik jako odpověď, která nepřicházela od Batbaiana a několikrát také zahlédl párek Khamorthu, kteří se do sebe pustili sekeranů. Varates-hova narychlo slepená armáda neprokazovala velkou soudržnost a rozpadla se při prvním útoku.

Jako by samotná myšlenka na člověka měla sílu kouzla a dokázala ho přivolat. Vzápětí totiž necelých padesát stop daleko spatřil samotného Varateshe, který se za pomoci svého silného koně pokoušel probojovat davem. Pohled náčelníka banditů se setkal s jeho pohledem. Viridovix jako výzvu pozvedl svůj meč. Varatesh přikývl a obrátil k němu svého koně. Srazil plochou svého meče jednoho ze svých mužů a zakřičel: „Udělejte mi místo! Tohle je mezi nim a mnou!“

Opatrně se k sobě přibližovali, obávající se vzájemně síly svého protivníka. Při pěším souboji na meče by si Viridovix věřil víc. Uměl se bít mečem lépe, než se Varatesh kdy naučil. Galovu výhodu ale zrušilo dokonalé soužití nomádů s jejich koňmi.

Varatesh důvěřující svému jezdeckému umění nakonec zaútočil jako první a sekl po Keltově hlavě ranou, kterou Viridovix snadno srazil stranou. Vůdce banditů mu svým mečem uctivě zasalutoval. „Škoda, že to musí končit takhle. Kdyby byl svět stvořen jen trochu jinak, mohli by z nás být dobří přátelé.“

„Přátelé říkáš?“, Viridovix prudce obrátil svého koně. S vládnou grácií Varatesh uhnul před Galovým úderem. Za Keltovými očima proběhla plejáda vzpomínek, která skončila krvavou mlhou. Varatesh ho důkladně varoval před útekem kopnutím do lokte. To se stalo, když byl ještě jeho zajatec. Vyvražďeny tábor a obzvláště pak jedno tělo.

Vzpomínka na Seirem ho udeřila jako rána pěstí. Tisíce oslepených mužů klopýtajících sem a tam s rudými důlky místo očí, svázaných s padesátkou těch, kterým bylo jedno oko milostivě ponecháno, aby je vedli. „Přátelit se s takovým špinavcem a vrahem? Budeš věčně trpět ve Skotosových ledových pustinách.“ Znovu ťal a tentokrát jeho ruku vedla síla vyvolaná zuřivostí. Varatesh zasténal pod tíhou úderu, který odvrátil. Další však už našel svůj cíl. Z

Khamorthových úst proudila bolest, avšak ne z Galova zásahu, ale z jeho slov. „Vím, co si myslíš,“ řekl. Gal si nemohl pomoci a věřil mu. „Ty krutosti, ke kterým jsem byl přinucen, dnes i dříve, nebyly mým nápadem. Všechny se mi hnusily. Měl jsem ale na vybranou, buďto je udělat, nebo zemřít. Když jsem se dostal mezi psance, nic jiného mi nezbývalo.“ Jeho hlas byl plný zoufalé obhajoby, jako kdyby se snažil přesvědčit sebe i Viridovixe, že mluví pravdu. Na okamžik nad ním Gal pocítil lítost, pak ale jeho oči opět ztvrdly a jeho pěst pevně sevřela jílec meče. „Člověk hozený do hnojiště může vyšplhat ven a důkladně se umýt, protože jinak se jen boří hlouběji a hlouběji. Zamysli se nad volbou, kterou jsi učinil.“

Vzteklý záchvat, který Varateshe činil nebezpečného jak spojencům, tak nepřítelům, změnil jeho jinak příjemné rysy v masku ještě děsivější, než měl Tolui. Zaplavil Viridovixe ranami, využívající výhodu svého lehčího a proto i rychlejšího meče k jednomu útoku za druhým, nedávající Keltovi šanci některou ránu vrátit. Viridovix se v sedle otáčel a parkoval, jak nejlépe uměl. Cítil, jak ho několikrát škrábla chladná ocel, ale bojový- zápal mu prozatím nedával příležitost si svá

zranění uvědomit.

Jeho kůň na tom byl ovšem jinak. Když Varateshův úder rozsekl jeho plece, zoufale zařičel a vzepl se tak, že shodil svého jezdce. Viridovix přeletěl přímo přes jeho hlavu. Varatesh strhnul svého koně blíž, aby dílo dokončil. Gal ale vyskočil na nohy. Chýlil svého koně za uzdu a doufal, že se mu podaří naskočit dříve, než Khamorth dorazí. Přepočítal se. Jeho zvíře bylo zdivočelé bolestí a stále vyhazující a kopající začalo cválat pryč.

Vidět Varateshův krvavý úsměv zblízka bylo velice nepříjemné. Viridovix pozvedl svůj meč a pevně se rozkročil. Přesto ale představa boje pěšáka proti jezdci byla zvláštní a tento duel měl jasný výsledek.

Právě, když Varatesh dojel ke Galovi, začal k nim z davu, který souboji z povzdálí přihlížel, cválat jiný jezdec. Náčelník banditů se obrátil k nově příjezdějícímu, ale příliš pozdě. Batbaianova zahnutá šavle zrudla. „To je za mého otce!“ zakřičel. Krev vytryskla proudem. Udeřil znovu. „Za mou matku!“ Varatesh se zapotácel. „Za Seirem!“ Dvakrát zuřivě ťal. „A nakonec za mě!“ Varatesh bublavě zanařikal, protože šavle se mu zasekla do tváře. Batbaian tak konečně pomstil i své znetvoření.

Bandita se-zhroutil na zem a zůstal nehybně ležet. „Vezmi si jeho koně,“ zavolal Batbaian na Viridovixe. Pospíšil si. Varatesh zanařikal a obrátil se na záda. Viridovix opět vytasil svůj meč, aby ho dorazil, ale jednooká tvář umírajícího rene-gáta ho zmrazila.

Varateshova ústa se pootevřela. „Byl jsem... stíhán... neprávem, nebyla to., moje vina,“ dával ze sebe. „Přisahám... Ko-doman vytáhl nůž první.“ Vykašlal chuchvalec krve a zemřel se zoufalou naléhavostí ve tváři.

Varateshův kůň zneklidněl, když se mu Viridovix vyhoupl do sedla. Na takovou váhu nebyl zvyklý, ale nakonec se přizpůsobil. Kelt pohlédl na Varateshovo tělo. „Myslíš, že nakonec mluvil pravdu?“

Batbaian se zamračil. „To mě nezajímá. Dostal, co si zasloužil.“ Zaváhal, na okamžik rozpačitě pohlédl na Viridovixe a řekl, „Promiň, že jsem do toho souboji zasáhl.“

„Já toho určitě nelituji.“ řekl Viridovix spokojeně. Začínala se mu hlásit zranění. „Přesto, jaký to byl lump, musím přiznat, že s takovým bojovníkem jsem se ještě nesetkal. Myslím, že by mě i dostal. A,“ dodal potichu, „ty jsi mi k tomu nedal možnost.“ Batbaian uklidněn přikývl.

Smrt náčelníka byla pro Khamorthy jen dalším důvodem k útěku. Prchali na sever, hnáni silami Arshaumu. Khagan mával nad hlavou standartou a pobízel své jezdce k ještě většímu vypětí. Se svými dvěma syny po boku se přidal k Batbaianovi a Viridovixovi v čele útoku. „Vy jste ho znali, toho. co jste zabili?“

„Ano,“ odpověděl stručně Batbaian. Viridovix téměř stejně stručně dodal, „Byl to Varatesh.“

Arghunova tvář zářila spokojeností generála, který vidí své šiky vítězit. Byl to úsměv člověka, pro kterého byla práce zábavou. „Pak je tedy jasné, proč se tak dali na útěk! Dobře jste oba bojovali.“

Viridovix něco zavrčel. Batbaian nic neřikal. Dizabul a dokonce i Arigh se mračili nad tou nevychovaností, ale Gal dělal, že se nic nestalo. Některá vítězství jsou příliš těžce vybojována na to, aby se oslavovala.

Někdo ho poplácal po zádech. Otočil se a spatřil Gorgi-dase, který k němu zezadu přijel. Bylo to jako potkat někoho z jiného světa. „Stále ještě na živu?“ zeptal se.

Řekovou odpovědí byl jen navený úsměv. „Myslím ale, že to není mou vinou. Kdekoliv k tomu v budoucnosti dostanu šanci, raději budu o bitvě psát, než se jí účastnit. Je to jak jednodušší, tak méně nebezpečné.“ Ze sedlové brašny vymotal dlouhý kus vlněné tkaniny. „Ukaž, podívám se ti na tu ruku. Rána, která prošla pancířem, bude muset počkat, dokud někde nezastavíme, abychom ti ho sundali.“

Poprvé od boje si Viridovix uvědomil, že tupá bolest v hrudi nebyla jen z vyčerpání. Cítil vlhké teplo, plynoucí po žebrech a ve svém brnění z vyčíněné kůže viděl trhlinu. Zásah do masa, napadlo ho, protože necítil žádné problémy s dechem, které by jinak provázely probodnuté plíce.

Přidržel ruku, aby ji Gorgidas mohl obvézat, pak s ní ale náhle trhnul zpět. Runy na jeho meči žlutým ohněm po celé délce čepele. Děšť žab ale už posloužil svému účelu a pomalu opadával. „Avshar!“ vykřikl Gal a divoce se rozhlížel na všechny strany, pátrající po úskoků černokněžníka. Když se ale nebezpečí skutečně objevilo, spadlo z nebe jako Toluiho žáby. útočice jako sokol. Arghun znenadání zachrčel. Vlající standarta mu vypadla z rukou a skončila na zemi, když přeletěl přes hlavu svého koně. Křičel hrůzou, protože na zádech mu sedělo příšerné stvoření.

Mělo obrovské čelisti, jeho drápy se oběti lehce zatínaly do šlach a měkké tkáně. Zoban ostrý jako žiletka se Arghu-novi zasekával do těla a každé klovnutí provázelo krupnutí kosti. Netopýří křídla přikrývala khaganova ramena jako stín smrti. Jeho odpor postupně slábl.

Arigh a Dizabul společně vykřikli. Nikdo nemohl říct, kdo z nich rychleji vytasil meč a jako první udeřil na démonova záda. Jeho tuhá kůže však všechny rány odrážela. Tvor na ně svými rudými šterbinovitými očima vyzařoval nenávist jako zapadající slunce, ale své sevření nepovolil.

Potom na netvora zaútočil Viridovix. Druidské runy zazářily jako blesky, když čepel rozsekla d'áblovu kůži. Viridovix zamrkal a zatřásl hlavou, napůl oslněný explozí světla. Démon vykřikl vysokým tenkým jekotem plným úzkosti. Vyrázila z něj páchnoucí krev a potřísnila Galovu ruku i čepel meče. Ten jej rychle strhnul zpět. Tekutina páčila jako oheň. Stále ještě křičící démon upustil Arghuna a v křečích kolem sebe mlátil. S pocitem vzteku a hnusu jej Viridovix ťal podruhé. Bědování ustalo, ale démonovo tělo se chvělo nezvyklým životem. Potom, když už byl opravdu mrtvý, jeho tělo zešedlo a rozpadlo se na jemný popel, který vzápětí rozfoukal vítr.

„Uhněte mi z cesty, hlupáci!“ volal Gorgidas a tlačil se kolem Kelta a Arigha k Arghunovi. Khagan byl položen přes hřbet koně. Když Gorgidas viděl, jak ošklivé zranění má, znepokojeně hvízdal. Khaganova tvář byla šedá, oči obrácené v sloup. Gorgidas nejprve zastavil krvácení jak nejlépe mohl a pokoušel se nahmatat puls. Necítil nic.

Lékař téměř propadl pance. Zbývala mu poslední naděje. Sáhl hluboko do sebe a pokoušel se soustředit léčivou sílu. Cítil obavy ze svého okolí a starosti o všechno s výjimkou Arghunova zranění potlačil. Držel jeho ruku ve své a ze všech sil, které měl, vyslal khaganovi všechnu svou léčivou moc. Nic ji ale nepřijímalo, v těle nebyla žádná jiskřička

života, která by se mohla rozhořet. Cítil tu strašnou prázdnotu už dřív, když se pokoušel zachránit Quinta Glabria. Gorgidas se pomalu vzpamatovával. Pohlédl se na Arigha a Dizabula, zmáčené otcovou krví, a bezmocně rozpráhl ruce. „Zemřel,“ řekl. Jeho hlas se zlomil a on nemohl pokračovat. Arghun ho několik posledních měsíců bral jako syna, jako projev vděčnosti za záchranu života. Tentokrát mu ale Gorgidas tento dar nemohl poskytnout.

Dizabul a Arigh neplakali. To neměli Arshaumové ve zvyku. Místo toho vytáhli své dýky, řízli se do rván a namísto slzí ronili svou krev. Pak, stále ještě s noží v nice, na sebe náhle podezřívavě pohlédli. Jeden z nich bude khaganem, ale Arghun svého nástupce nejmenoval.

Když Arghunova zástava padla, honba za Khamorthy se zpomalila a všichni zkoumali, proč se náhle ostatní shromažďují. Když zjistili příčinu, rovněž se řezali do tváří, aby projeвили svou obrovskou bolest nad smrtí khagana.

Lankinos Skylitzes bez rozpaků nomády následoval. Zbytek Vi-dessosanů truchlil svým vlastním způsobem.

„Kam ten černokněžník uprchl?“ zvolal Arigh na rostoucí dav kolem sebe. Trhnul bradou k severu, kde se zvedaly za prchajícími poraženými Khamorthy kotouče prachu. „Jestli je s tou chátrou, bude pronásledovat až na kraj světa.“

Několik Imekových mužů promluví ke svému kapitánovi, který vyjel vpřed a uklonil se v sedle před Arighem a Di-zabulem s přesně vypočítanou nestranností. Ti na sebe znovu pohlédli. Irnek se usmál, jeho úsměv však rychle zmizel. Staví je proti sobě v době, kdy jsou plni zármutku, uvědomil si * Gorgidas, aby oslabil klan Šedých koní a zároveň posílil svůj vlastní rod Černých ovcí. Napadlo ho, že tenhle vysoký chladný Arshaum je velice chytrý. Tenhle chlapík dokázal intrikovat jako rodilý Videssosan.

Irnekova slova však nemohla být předem připravena, protože se o Arghunově smrti dozvěděl až nyní. Právil: „Vzrostlý jezdec v bílém plášti si prorazil cestu mými muži a odjel kjihu.“ Jeho válečníci slova hlasitě potvrdili. Jeden z nich přišel úderem širokého Avsharova meče o niku, ale mohl si gratulovat, že neztratil také hlavu.

„Čert tedy vem ty čubčí syny! Ať si utíkají,“ řekl Arigh. Jeho slova doprovodili jeho muži hlasitým souhlasem.

„Vezměte si z tábora čerstvé koně a vydejte se za černokněžníkem. Nezajímá mě, jak rychlý je jeho černý hřebec. Viděl jsem ho. Nemá žádného koně na výměnu, a proto ho dříve nebo později uštve.“ Nad touto představou se zasmál vlčím úsměvem.

Když jezdcí odspěchali, Dizabul se otočil k bratrovi a zeptal se: „Kdo si myslíš že jsi, že dáváš takové rozkazy.“ Jedno Irnekovo obočí sebou nepatrně cuklo, ale jeho rysy byly velmi dobře cvičené, aby neukazovaly příliš mnoho z toho, co si myslí.

„A kdo jsi ty, že mi říkáš, co nesmím?“ Arighův hedvábný hlas zněl velmi nebezpečně. Arshaumové z klanu Šedých koní nenápadně zaujímali pozice. Někteří se shromažďovali za jedním bratrem, jiní za druhým. Gorgidas byl zděšen, když viděl, jakou podporu mezi muži Dizabul má. Z potupy v případě Bogoraze se už vzpamatoval a mnoho nomádů z Klanu se cítilo mnohem lépe s ním než s Arghu-novým starším synem Arighem, který strávil hodně času ve Videssosu, daleko od stepi.

Irnek seděl tiše na svém koni a zvažoval poměr sil. „Okamžik, pánové!“ prodíral se Pikridios Goudeles mezi muži sročenými kolem obou bratrů. Elegantní vyslanec byl neuvěřitelně zablácen a pokryt krví, prachem a potem. Jeho hlas byl upřímný, ačkoliv z jeho úst proudila záplava slov nacvičených během rétorických lekcí. „Vedení je otázkou rozumu a nezáleží na tom, kdo je tou osobou.“

Nebyl v arshaumštině tak zběhlý, jako ve své rodné vides-soštině, ale teď mluvil dobře. Arghunovi synové se k němu otočili a naslouchali. Pokračoval: „Myslete na to, kdo na vaší při vydělá — jediné Avshar. Jeho zkáza je vaším nejvyšším cílem. Vše ostatní je podružné. Není to snad pravda?“

„Pravda,“ souhlasil Arigh rozvázně. Dizabul stále doutnal vztekem, ale neochotně přikývl na souhlas. Ostatní příslušníci rodu si viditelně oddechli. Irnekova ústa se sice stáhla v tenkou čárku, ale diplomata respektoval a uklonil se jeho směrem, aby tak ocenil jeho schopnosti.

Pak ale promluvil Batbaian. „Tak to není!“ Hlavy se udiveně otočily jeho směrem. Řekl: „Teď, když je Varatesh mrtev — ať vlci drásají navěky jeho prokletou duši — a Avshar uprchl, potřebujeme udělat jen jednu věc, a to zavést v Pardrai znovu pořádek, aby ti, co byli oklamáni, už nikdy znovu nepropadli zlu.“ Popojel na svém koníkoví kousek k severu, směrem za uprchlými Khamorthy. „Jedeš se mnou, Viridovixi?“

Gal zaskočeně zíral. Takovou otázku nečekal. Prostá prosba y Batbaianově Mase ho nutila přikývnout a navíc život . v Targitausově klanu měl něco do sebe. Skýtal podobnou volnost života, jakou měl v Galii, i když to pochopitelně nebylo totéž. Před dvěma roky byl připraven dezertovat z Videssosu a přidat se k Namdalenům, ale teď, když prozkoumal své pocity, zjistil, že už ho tento způsob života příliš neláká.

Smutně potřásl hlavou. „Nemohu, přáteli. Já musím dostat Avshara a můj nepřítel je někde tady. Proto jsem ostatně do stepi přijel. Teď se od svého cíle nemohu odvrátit.“

Batbaian vypadal jako člověk, kterému právě někdo ublížil. „Pak tedy pojedu sám. Mám své povinnosti, stejně jako ty máš své.“ Viridovix na tato slova neměl co říct. Khamortii dodal tichým hlasem. „V mém stanu budeš vždycky vítán.“

Pak otočil koně a odcválal pryč.

„Počkej!“ křikl za ním Irnek. Batbaian přitáhl koni uzdu. Velitel Arshaumu řekl: „Chtěl bys pokračovat s podporou mých mužů? Při zmaticích mezi tvými vlastními ...lidmi (i můžeme pomoci ovládnout step až k jejím hranicím.“

Tak tenhle člověk dokáže opravdu využít šance, pomyslel si Gorgidas. Batbaiana asi napadlo totéž, protože se rozesmál a odpověděl: „Kdybych ti řekl ano, Arshaume, byl bych spíše přívěšek tvých mužů, než jejich vůdce. Nebudu beranem se zvoncem na krku, který dovede tvé vlčí jezdce ke svému stádu. Dobře si pamatujeme, jak jste před lety hnali náš lid na východ přes Shaum. Teď máš chuť ovládnout i Pardrayu, že? Děkuji ti za skvělou nabídku, ale zvitěním nebo prohrají raději sám.“

„Opravdu?“ zeptal se Irnek. Stále ještě se usmíval, ale jen ústy. Jeho oči ztvrdly jako kámen. Jeho muži se začali rojit a dívali se na něj v očekávání rozkazu. Batbaian zaváhal, pak ale sáhl po své šavli.

Ále Arigh vyštěkl: „Zatraceně, může si dělat, co chce. Je přece královské krve.“ Tentokrát se Dizabul za svého bratra postavil. Z hloučku Arshaumu klanu Šedého koně, kteří Batbaiana znali a vážili si ho, se ozvaly výkřiky souhlasu. Vyzývavě se dívali na Irnekovy Černé ovce.

Irnek se rozhodl, že se nenechá vyprovokovat. Jeho smích zněl lehce a přirozeně. „To je opravdu smutné, když se Ar-shaumové dohadují nad záležitostmi vlasáčů.“ Dale se už Batbaianem nezabýval a zamával mu na cestu. „Jdi tedy, když chceš.“ Batbaian Arigha pozdravil, stejně jako Virido-vixe. Opět otočil koně k severu a odcválal. Brzy ho pohltil přicházející soumrak.

„Myslím, že jednou z něho opravdu bude král — kha-gan,“ zašeptal Viridovix Gorgidasovi.

„Asi máš pravdu. Pokud ale přežije,“ odpověděl Řek. Dobře si pamatoval hůlku, kterou Tolui používal jako symbol Khamorthu a jak její kousky začal hořet. Když Varatesh zemřel a jeho síly se rozpadly, hrozila Pardrai válka mezi kmeny. Rozpoutá se krevní msta a dřívější spojenci budou stát proti sobě. Batbaian. a to si byl jist, dobře věděl o nebezpečí, kterému jede vstříc.

S nadcházejícím soumrakem Arshaumové projížděli stepí, odstroj ováli mrtvá těla a podřezávali hrdla Khamorthům, kteří se ještě hýbali — a také těm Arshaumům, kteří byli smrtelně zraněni a nebylo jim pomoci. Smrt pak byla jejich jediným osvobozením od bolesti. Šamani spolu s Gorgidasem dělali pro zraněné, co mohli. Lékař s úspěchem použil svého léčitelského umění na dva vážně zraněné válečníky. Pak se zapotácel a téměř upadl. Celodenní vypětí a duševní úsilí vynakládané na léčení způsobily, že se únavou motal jako omámený.

Většina těl zůstala ležet na zemi a čekala na mrchožrou-ty, až začnou s úklidem. Jen Arghun a několik padlých kapitánů z dalších klanů bylo pohřbeno. Arshaumové z klanu Šedého koně za světla ohně kopali hlubokou jámu, do které by se vešel Arghun sedící na koni. Tolui dle zvyků nomádů zvířeti na kraji jámy podřízl hrdlo. Měl by to udělat Arigh nebo Dizabul, ale ani jeden z nich se svého privilegia ve prospěch toho druhého nechtěl vzdát.

Gorgidas se vrátil do tábora zrovna ve chvíli, kdy hádka končila. Unaveně klesl na zem vedle ohně a mechanicky žvýkal kus uzeného masa. Muselo už být po půlnoci. Srpek měsíce se již téměř ztratil.

Arghunovi synové se do sebe znovu pouštěli. Pokřikovali na sebe: „Ty mizerný hloupý spratku, nevím proč bys zrovna ty měl vládnout!“

„Ty jsi zrovna ten pravý, který to může říkat! Tolik let se někde potloukáš a pak se vrátíš, abys mě mohl oloupit!“

„Už se dlouho popichovat nebudou,“ konstatoval Viridovix. Sám byl do podobného boje o moc zapleten, takže to | dobře znal. „Dříve nebo později překročí hranice a pak přijdou na řadu meče.“

Řek se obával, že má pravdu. Urážky zněly stále hlasitěji a byly stále hrubší. „Ty vypráskaný prašivý berane!“ zasyčel Dizabul.

„Ne. Ani se tě nedotknu. Přece nebudu riskovat, že se od tebe nakazím.“

„A tady je další problém,“ řekl Viridovix, když se u ohně objevil rázně kráčející Irnek. „Co ten tu hledá?“

„Jak pomoci sám sobě,“ řekl Gorgidas.

Arghunovi synové pod Irnekovým sardonickým pohledem zmlkli. Byl starší a zkušenější než oba dohromady. Už jeho pouhá přítomnost byla silnou zbraní. „Doufám, že neruším,“ řekl, za což si vysloužil od Dizabula rozzlobený pohled a od Arigha zachmuřený výraz.

„Co se děje?“ vyštěkl Arigh tónem, který omráčil i vůdce klanu Černé ovce.

Irnek se ale vzpamatoval rychle, jak^ už bylo jeho zvykem. „Mám zprávu pro khagana klanu Šedého koně,“ řekl, „ať už to je kdokoliv z vás dvou.“ Nepřemšl svoji řeč, aby si vychutnal jejich vztek, ale pokračoval. „Jako váš — přítel?“

Klient9 — Batbaian jasně naznačil, že můj klan není východně od Shaumu vítán. Rozhodl jsem se, že jedinou správnou věcí je vrátit se na naše pastviny, k našim stádům v Shaurnkhiilu. Stejně už jsme dlouho pryč. Odjíždíme zítra s úsvitem.“

Oba bratři vylekaně vykřikli. Dizabul ze sebe vyrazil, „A co tvé sliby o pomoci?“ Měl důvod být zneklidněn. Irnekovi muži tvořili dobrou čtvrtinu arshaumských sil.

„A jak říkáš práci, kterou jsme zde dnes odvedli?“ vrátil mu Irnek oprávněně výtku. „Dobrá stovka mých mužů je mrtvých a alespoň dvě stě je zraněných. Na to, že to nebyla moje válka, je to myslím dostatečná pomoc.“ Otočil se a odkráčel, zanechávající za sebou zaraženého Dizabula.

„Musíš asi být farmář, když je ti tak milá ta tvoje hlína,“ zaječel za ním mladý princ. Irnek na okamžik ztuhl, pak ale pokračoval v chůzi.

„Dobrá trefa!“ řekl Arigh a poplácal bratra po rameni. Společný vztek na vůdce klanu Černé ovce na okamžik odsunul stranou jejich spor a sblížil je. „Budeme tedy pokračovat i bez tebe!“ vykřikl na Irneka. Ten jen pokrčil rameny a pokračoval dál.

Gorgidasovy a Goudelesovy oči se na okamžik setkaly ve vylekaném pohledu. „Nevídí to nebezpečí, které je čeká. Co s tím uděláme?“ zeptal se Gorgidas.

„A musíme?“ namítl Goudeles. „Pro císařství bude lepší, když je ponecháme jejich osudu.“

Viridovix a Lankinos Skylitzes na ně zírali, jako kdyby mluvili neznámým jazykem. Gorgidas ale řekl rozhořčeně: „To v žádném případě! Není spravedlivé, abychom veškeré riziko ponechali na nich a aby z nich pak na jejich pastvinách zbyly jen trosky. A kromě toho je mám rád.“

„Amatéri,“ povzdechl si Goudeles. „Co záleží na oblibě nebo spravedlnosti?“ Dodal pak několik jadrných vět, které vcelku vystihovaly to, co měl Gorgidas na mysli. Obojí jejich přátel se pak pozvedla náhlým pochopením. Úředník dokončil svoji řeč: „Chcete je v tom tedy nechat nebo se mám pokusit?“

„Já to zkusím,“ řekl vstávající Gorgidas. Vydal se k Ars-haumům, pak se ale ještě obrátil ke Goudelesovi. „Řekni mi, Pikridiosi, jestliže nezáleží na spravedlnosti, jak se potom lišíš od Avshara?“ Na odpověď raději nečekal.

Arghunovi synové právě stavěli své lehké stany, když k nim Rek přišel. Arigh kývl na pozdrav vcelku přátelsky.

Dizabul úsečně. Lékař stále ještě nevěděl, jestli je rád nebo jestli lituje toho, že zachránil jeho otce před léčkou Bogora-ze. Asi se to už nikdy nedozví.

Podle starobylé helénské tradice začal otázkou. „Co si vy dva myslíte, že bude Irnek v Shaumkhiilu dělat, zatímco my budeme pronásledovat Avshara?“

„Coby, vrátí se ke svým stádům,“ řekl Dizabul ještě před tím, než si uvědomil, že to nebyla jen tak obyčejná otázka. Arigh to prohlédl rychleji. Používal právě jilec své dýky, aby zatloukl do země stanové kolíky. Se zaklením odhodil zbraň na zem.

„Odpověď zní 'Cokoliv si zamane',“ zavrčel. „Kdo tam bude, aby ho zastavil?“

„Nemůžeme ho tedy nechat odjet,“ řekl Dizabul ohnivě. Když šlo o osud jejich klanu, dovedli se perfektně shodnout. K čemu by bylo být khaganem zničeného klanu?

„Zapomeneme tedy, proč jsme zde a co dlužíme Yezdu? Teď toho je ještě víc.“ Arigh pohrdavě pohlédl na svého mladšího bratra. Nedaleko nomádi stále ještě pracovali na Arghunově hrobě.

„N—ne, ale co můžeme dělat?“ řekl Dizabul v rozpacích. Arigh se zakousl do rtu.

„Mohu vám tedy něco navrhnout?“ zeptal se Gorgidas. Opět přikývl jako první Arigh, Dizabul ho s obavami následoval. Když viděl, že má jejich souhlas, pokračoval: „Toto je jediný případ, kdy je výhodnější vaše spolupráce na vedení než kdyby byl vůdcem jenom jeden z vás. Jeden může pokračovat v tažení na Yezd, zatímco druhý vezme část vaší armády a překročí zpět Shaum na vaše území. Tato část vojska nemusí být tak silná jako Irnekova jednotka, jen tak mohutná, aby si raději dvakrát rozmyslel nějakou levotu.“

Řek je pozoroval, jak v duchu kalkuluje. Ten, kterýl potáhne na Avshara, bude mít pod svým velením větší část armády, zatímco ten druhý, byť s menším počtem mužů, si mezi tím upevní svoje postavení na rodných pastvinách mezi zbytkem klanu. Pokud na tohle jeho schéma přistoupí, tuší, který z nich se zhostí které úlohy. Goudeles to vymyslel velice dobře, každá role byla atraktivní.

Rozhodli se prakticky současně. „Já se tedy vrátím,“ řekl Dizabul, zatímco Arigh prohlásil, „Ať se stane, co se stát má. Já budu pokračovat.“ Pohlédli na sebe s překvapením. Gorgidas si udržel vážnou tvář. Viděšané znali triky, na které Irnek nikdy nepřijde.

Poté se jen smlouvalo, kolik mužů komu připadne, kolik jich bude pokračovat za černokněžníkem, kolik se vrátí do Shaumkhiilu. Ne všichni nomádi provázející Dizabula budou z klanu Šedého koně. Některé zrodů, které vyslaly menší jednotky, byly rovněž zneklidněny Irnekovou pozicí.

„Nerad se „vzdávám tolika jezdců,“ řekl Arigh Gorgida-sovi, když bylo konečně dosaženo dohody, „ale mám snad na výběr?“

Lékař byl tak unaven, že sotva slyšel, co řekl. Byl to podobný pocit, jako být opilý. „Ne, aie nemyslím si, že tolik záleží na počtu. Avshar sám je mocnější než my všichni dohromady.“ Arigh se poškrábal za krkem a zasmušile přikývl.

5.

Nevrat Sviodo po takto tvrdém útoku klesla k zemi. Její nepřítel ji sekl po nohou. Sotva odvrátila ránu svou šavlí, už musela znovu couvnout. Další úder přišel na horní část těla. Opět parírovala v poslední chvíli. Do očí se jí řinul pot. Pálilo to. Neměla dokonce ani ten příslovečný okamžik na to, aby mohla zamrkat a dostat ho pryč, protože její protivník se právě přibližoval se zlomyslným úšklebkem ve tváři.

Rychlé zasvištění oceli — útok! Nevrat se vyhnula ráně a pokročila vpřed. Pak už její pěst reagovala automaticky. Její nepřítel zavrával zpět.

Stále ještě se šklebil. Zamračila se na něj a její oči nebezpečně potemněly. „Proklínám tě, Vazkene. to jsi mě schválně nechal proniknout svou obranou? Už to nikdy nedělej, když se mnou cvičíš, nebo budeš doopravdy krváčet.“

Vazken smířlivě rozpřáhl ruce. „Je pro mě těžké bojovat skutečně tvrdě se ženou.“

„Myslíš, že Yezdani se budou zajímat o tvé zdvořilosti?“ vyštěkla Nevrat. Měla podezření, že zažila víc bitev, než kolik její soupeř strávil času na cvičišti. Výzvědy byly nebezpečnější než boj v první linii. Neřekla to ale nahlas. Vazken by se jen urazil.

Už s ním ostatně nikdy nechtěla cvičit. Když nebude naplno využívat svých schopností, jak se má potom zlepšit?

Zahlédla přijíždět svého bratrance Artavasdose, což pro ni znamenalo úlevu. Měla konečně záminku uniknout

Vaz-kenovi, aniž by ho musel urazit. Uvítala Artavasdose oslnivým úsměvem.

Musel se opravdu snažit, aby ho dokázal vrátit. S překvapením si uvědomila, že vypadá velmi vyděšeně. „Co se děje?“ zeptala se, odvádějice ho pryč od Vazkena. Jednu věc, kterou jinak apatičtí Vaspurakanové pochytili ve Viděssosu, byl požitek z klepů.

Artavasdos to chápal. Počkal, dokud nebyl Vazken dosti daleko na to, aby něco zaslechl. Nesesedl z koně, ale nabídl pomoc Nevrat, aby mohla nasednout za něj. Řekl: „Vyšplhej se nahoru. Byl jsem za tebou vyslán, abych tě přivedl do města. Pojďme ve dvou.“

„Přivedl mě?“ Ani se nepohnula a s nasedáním nespěchala. „A kdo tě vyslal?“

„Alypia Gavra,“ řekl její bratranec a dodal, „když-tě kní nepřivedu rychle, jsme v tom oba dva.“ Tohle vysvětlení ji přimělo vyhoupnout se za Artavasdosova záda. Ani pořádně nepočkal, až se usadí a nasadí nohy do třmenů. Švihl uzdou a popohnal koně do rychlého cvalu směrem k městským bránám.

„U Phose!“ vykřikla Nevrat. „Nemohu přece předstoupit před princeznu takhle. Jen se na mě podívej. V tomhle koženém oblečení vypadám, jako kdybych právě přijela z Yezdu. A smrdím úplně stejně. Měli bychom zastavit y kasárnách, převléknout se a alespoň trochu se umýt.“

„Ne,“ řekl Artavasdos stručně. „Teď záleží na každé vteřině.“

„Jenom jestli máš pravdu.“

Spěchal na západ Středovou ulicí. Když z ní odbočil k severu, Nevrat se optala: „Viš vůbec, kam jedeme?“

„Tam, kaní jsem ti řekl,“ odpověděl. Tušila, že kdyby naléhala, dozvěděla by se více, ale prozatím svoji zvědavost krotila. Pokud to byl jen vtip, pomyslela si vztekle, Thorisinův palác by záhy získal nového eunucha, ať už to je její bratranec nebo ne.

O několik minut později Nevrat vybuchla: „U Vaspura, Phosova prvorozeného, snad nás nevezeš do Velkého chrámu?“ Velká svatyně se na obzoru neustále zvětšovala už od okamžiku, kdy Artavasdos odbočil ze Sředové ulice. Nevrat nad tím ale příliš nehloubala. Vaspurakané měli svoji vlastní modifikovanou víru v Phose, ale neuctívali ho společně s císařskými poddanými. Teď ale byl nejvyšší chrám příliš blízko na to, aby tuto skutečnost ignorovala.

Artavasdos se obrátil v sedle a s úctou na Nevrat pohlédl. „Skoro jsi to uhodla. Jak jsi na to přišla?“ „Toho si nevšímej.“ Tentokrát by se byla raději spletla. S povzdechem úlevy sklouzla z koně, kterého Artavasdos přivázal ke štukované budově v rohu nádvoří velkého chrámu. Společně potom opatrně přišli ke dveřím patriarchovy rezidence. Nevrat uchopila klepadlo a dvakrát jím udeřila.

Dokonce ani ona nečekala, že jim Balsamon přijde otevřít osobně. „Pojďte dál, přátelé, pojďte dál,“ řekl s úsměvem. Nevrat měla pocit, jako kdyby ji zalilo teplé slunce. Není divu, pomyslela si, zeje mezi Videssosany tak oblíben.

„Kde jsou vaši sloužící, pane?“ zeptala se, když je vedl chodbou do nitra domu.

„Mám jen jednoho,“ řekl Balsamon, „a Saborios je pryč na jedné zcela bezvýznamné pochůzce. No, není zcela zbytečná, ale zdaleka není tak důležitá, jak si myslí.“ Zasmál se. Ačkoliv Nevrat nepochopila jeho vtip, uvědomila si, že se také usmívá.

Patriarcha zavedl oba Vaspurakané do své pochybné pracovny. On i mladá žena, která tam již čekala, jim udělali místo k sezení. Žena byla velmi prostě oblečena, ale protože měla nádherný smaragdový náhrdelník a krásnou perlu, Nevrat si hned uvědomila, o koho se jedná.

„Vaše jasnosti,“ řekla, a začala se zdvořilostním proslovem, ale Alypia jen mávla rukou a zastavila ji.

„Na tohle teď není čas,“ prohlásila. „A v každém případě laskavost, o kterou tě teď hodlám požádat, nežádám jako princezna, ale jako přítelkyně.“

„Neboj se, drahoušku, Saborios má ještě na nějakou dobu o zábavu postaráno,“ řekl jí Balsamon.

„Ani Nepos neví, jak dlouho vlastně jeho kouzlo působí,“ odvětila Alypia. Rychle, jako kdyby ji to později mělo mrzet, vysvětlovala Nevrat situaci. „Saborios — hlídací pes nasazený zde mým strýcem — odešel s párem Balsamonových modrých patriarchálních bot, aby je nechal přebarvit. Dokud bude Neposova magie působit, nevšíme si, jak dlouho na ně vlastně čeká. Ani — jak Nepos doufá — nikdo jiný si nepovšíme, že nejsem v paláci. Ale nemůže obě kouzla držet věčně, proto si musíme co nejvíce pospíšet.“

„Potom mi tedy. Vaše výsosti, dovoluji zeptat se, jak vám mohu pomoci,“ řekla Nevrat, opatrně, aby náhodou nevynechala Alypiin královský titul. „A ráda bych se také zeptala, proč mě nazýváte přítelkyní, když jsme se dosud nesetkaly.“ Artavasdos zalapal po dechu nad její drzostí, ale Alypia souhlasně přikývla. „To je správná otázka. Jsme totiž obě přítelkyněmi Marcuse Aemilia Scaura.“

Její tiše pronesená věta chvíli visela ve vzduchu. „To tedy jsme,“ řekla Nevrat. Chvíli si princeznu prohlížela a potom dodala: „Mám ale pocit, že jste pro něj ještě něco víc, než se na první pohled zdá.“

Přes svou roli prostředníka vypadal Artavasdos, jako kdyby chtěl co nejrychleji utéci. Nevrat mu vůbec nevěnovala pozornost. Chtěla vidět, jak bude Alypia reagovat. Avšak Balsamon promluvil první: „Vypadá to, že Scaurus také nakazí každého, koho zná, svou neomalenou řečí.“ Kdyby byla jeho slova pronesena hněvivě, Nevrat by byla vylekaná jako její bratranec, ale věta zněla spíše pobaveně.

„Tiše,“ řekla mu Alypia. Otočila se zpět k Nevrat. „Ano, on ajájsme mnohem víc než jen přátelé, přesně jak jsi řekla. A právě proto byl vyslán za úkolem, který téměř určitě skončí jeho smrtí.“ Začala vysvětlovat, co Thorisin po Marcusovi vyžadoval, aby mu pak odpustil jeho provinění.

„Zemarkhos!“ vykřikla Nevrat. Cestovala tak dlouho s muži Gagika Bagratouniho, že o fanatickém knězi a jeho pogromu proti Vaspurakanům věděla víc, než jí vůbec bylo milé. Jakmile se jen doslechla p tom, že by ho někdo mohl ztrestat, rozlévalo se jí po těle příjemné teplo. Avšak musela souhlasit s Alypií, že Marcus rozhodně pro tento úkol není ten pravý.

Když to řekla, princezna dopadla zděšeně na pohovku. Nevrat raději zaplašila původní nápad prozradit Alypii, že ji chtěl Marcus také získat. To by jí sice zřejmě otevřelo oči, ale byla přesvědčena, že princezna k němu cítí mnohem víc — a stejně tak Scaurus, pokud byl ochotný se kvůli ní postavit Zemarkhosovi.

„Řekněte mi, co mám udělat?“ zeptala se prostě.

Alypiiny oči zazářily, neplýtvala ale časem na děkování. „Myslím, že ke zničení Zemarkhose bude Marcus potřebovat armádu. Jeho Římané a ti, co se k nim přidali, jsou v Garsavě. Pokud tam za nimi pojedíš a řekneš jim, co se mu stalo, co myslíš, že budou dělat?“

Nevrat nezaváhala. Dát Bagratounimu ještě jednu šanci k pomstě? Dát Gaiu Philippusovi — ne. byl by to Minucius, Gaius Philippus se se Scaurem — možnost zachránit svého milovaného velitele? „Vyrážíme tedy na Amorion a Phos chraň ty, co se nám připlou do cesty.“

„Tak jsem si to představovala,“ řekla Alypia. Teď v jejím hlase konečně zazněla dychtivost.

Nevrat se na ni překvapeně podívala. „Vy byste se do toho pustila i přes zákaz svého strýce?“

„Zákaz? Jaký zákaz?“ Alypia vypadala jako ztělesnění nevinnosti. „Balsamone, ty jako patriarcha, musíš být dobře informován o všem, co se děje v paláci. Zakázalo mi snad jeho císařské veličenstvo poslat do Garsavry vzkaz o Marcusově výpravě?“

„Vlastně ne,“ řekl Balsamon sladce, ačkoliv mu přes veškeré úsilí zůstat vážný cukaly koutky úst.

Jen díky tomu, že něco takového by Thorisina ani nenapadlo, pomyslela si Nevrat. Nahlas to ale neřekla. Prohlásila jen:

„Myslím, že Marcus je šťastný muž, princezno, že má Vás, která se o něj tak staráte.“

„Opravdu?“ Alypiin Was byl plný hořkosti a sebeobvinění. „Jeho štěstí má tedy zvláštní způsoby, jak vynikat.“

„Je to tak,“ řekla Nevrat pevně.

„Pak tedy — pojedeš?“

„Samozřejmě že ano. Senpat se na mě bude zlobit —“

„Ach, doufám že ne!“ zvolala Alypia. „Já bych to s ním zařídila —“

„— protože bude třet tady ve městě,“ dopověděla Nevrat.

A ve stejný okamžik dokončila větu i princezna, „— ale protože tu má povinnosti, myslím, že pro něj nebude snadné dostat se nenápadně pryč.“

Dívaly se jedna na druhou a pak propukly v smích. Nevrat naznačila gesto se vztyčenými prsty, které používali Římané.

Byla překvapená, že Alypia ho také zná a že ví, co znamená. Princezna řekla: „Jak se ti jen za tohle odvděčím?“

„Jak jinak?“ řekla Nevrat. Pod Alypiiným zmateným pohledem začala vysvětlovat, „Pozvete mě přece na svatbu, to dá rozum.“

Znovu se rozesmály. „U Phose, to tedy pozvu!“ řekla Alypia.

„Dojemné, děti,“ přidal se Balsamon. „Já ale navrhuji, abychom toto velice příjemné setkání ukončili, než se tenhle nebohý chlapec usouží k smrti. Nevidíte, jak se chvěje?“

Zdvořile se uklonil směrem k Artavasdosovi, který vypadal na to, že každou chvíli vydechne naposledy. „A navíc bychom neměli zapomínat na to, že by se náš drahý přítel Sa-borios mohl každou chvíli vrátit s mými botami.“

Alypia odešla první, poté co objala Nevrat, zadním vchodem. Potom odvedl Balsamon Nevrat a Artavasdose k jejich koni. „Nezáleží tolik na tom, jestli Saborios spatří vás,“ řekl. „Bude mě nanejvýš považovat za hlupáka, že koketuji s kacíři.“ Jedno z jeho zarostlých obočí se pozvedlo. „Myslím, že už jsem mu dal k donášení lepší příležitosti.“ Poklepal Nevrat na paži a vrátil se zpět do domu.

Oba Vaspurkanové byli ještě na dohled Velkého chrámu, když potkali kněze nesoucího pár modrých bot. Měl vzpřímené držení těla a drsné rysy, ale jeho obličej vypadal jako tvář náměsíčníka.

„Nezirej na něho takhle,“ zasyčela Nevrat Artavasdosovi do ucha. Její bratranec tedy ostentativně hleděl jiným směrem. Nemá příliš velký cit pro intriky, pomyslela si Nevrat. Na tom ale nezáleželo. Mimo pohled, jaký by věnoval ženě kterýkoliv muž, se o ně Saborios nezajímal.

Nevrat přemýšlela nad posláním, se kterým tak rychle souhlasila, a začala se trochu obávat. Z Garsavry do Amorionu byla daleká cesta a mezi oběma městy se potulovalo hodně Yezdanů. Prorazí si mezi nimi legionáři cestu? A co víc, dokážou to včas?

„Jediná věc, kterou můžeme udělat, je zjistit to na místě,“ mumlala si pro sebe. Usmála se. Co lepšího mohla udělat, než začít Scaurovou oblíbenou větou?

Cestou na západ úrodnou zemědělskou krajinou pobřežních rovin se Nevrat postupně přesvědčila, že je sledována. V této rovinaté krajině viděla daleko za sebe a všimla si, že jezdec v jejích zádech je nyní mnohem blíže, než byl poprvé, když ho ráno spatřila.

Zkontrolovala tětivu svého luku, aby se ujistila, že není prodřená. Pokud by byl Thorisin natolik bláhový, že by za ní vyslal jediného jezdce, bude toho litovat. Tedy spíše ten jezdec toho bude litovat. Ve hře nástrah, pastí a úskoků se jí nemohl vyrovnat prakticky žádný šlechtic, pomyslela si.

Znepokojeně si vzpomněla na Balsamona, Alypii Gavru a svého bratrance Artavasdose. Copak se asi ve městě stalo? Možná si Saborios něčeho povšiml i přes působení kouzla, které na něj vložil Nepos, nebo se prostě jen Nepos snažil udržet ve vzduchu současně více kouzel než dokázal, podobně jako žonglér.

Na druhé straně, možná že z Artavasdose vypáchily pravdu kleště a dýky. Ten se nemohl ukrýt za své postavení.

V podstatě na tom ale vůbec nezáleželo. To, na čem záleželo, byl člověk, který za ní jel. Opět rychle pohlédla přes rameno. Ano, zase se přiblížil. Měl dobrého koně — i když, pomyslela si Nevrat, to nemuselo být tak důležité.

Proti ní se blížilo několik vozíků tažených mulami, naplněných velkými hromadami hliněných džbánek. Hned za nimi prudce zahrnula. Vozíky ji spolehlivě ukryly, takže nebylo vidět, že opustila cestu a vyrazila do úkrytu mandloňového sadu, který se podél ní táhnul.

Jeden z farmářů na vozíku zavolal, „Starý Krates nemá rád, když mu někdo jezdí po jeho pozemcích.“

„Ať táhne do pekel, pokud mi nedopřeje ani pár okamžiků oddechu,“ řekla Nevrat. Farmáři se zasmáli a plahočili se se svými vozíky dál.

Nevrat vešla do sadu a uvázala svého koně ke stromu, který byl už mimo dohled z cesty. Pověsila zvířeti přes nozdry pytlík s krmem, aby ji nemohlo zradit nečekaným zarehtáním. Potom uchopila svůj luk a usadila se na příhodném místě, kde byla dobře ukryta, aby vyčkala příjezdu svého pronásledovatele.

Něco s mnoha nožičkami šplhalo pod její nohavici a několikrát ji to kouslo hned pod kolenem, než se jí tvora podařilo zabít. Kousance svrběly. Jejich škrábání ji alespoň na nějakou dobu zabavilo.

Muž konečně přijel. Nevrat si ho z blízka prohlížela. Stejně jako ona i on jel na jednom z těch nepopsatelných, ale výkonných koní, kteří byli mezi Videssosany tak oblíbení. Nasadila šíp na tětivu, pak se ale zarazila a zamračila se. Byla by ráda, kdyby si ho ze svého úkrytu mohla lépe prohlédnout. Rozhodně žádný Videssosan by nenosil klobouk, jaký měl tento muž, se třemi hroty a množstvím jasně zbarvených stužek, které z něj vzadu visely...

Se smíchem se zvedla s rukama v bok. luk zapomenutý na zemi. „Senpate, co ty tady děláš?“

„V tento okamžik jsem rád, že tě tu potkávám,“ odpověděl její manžel a otočil svého koně směrem k ní. „Bál jsem se, že uhneš z cesty, abys mi unikla.“

„To jsem tak! udělala,*“ usmála se Nevrat. Vzápětí zvážněla. „Bála jsem se, že bys mohl být jeden z Thorisinových mužů, tím spíš, že jsi mi tu noc, kdy jsem odjížděla, řekl, že zůstáváš ve městě.“

Senpat se na ni usmál. „Představa toho, že budu bůhví jak dlouho spát sám, se pomalu stala neúnosnou.“

Ruce jí opět vyjely k bokům, tentokrát v hněvu. Její oči se nebezpečně blýskly. „Tak kvůli tomuhle jsi riskoval život nás obou? To jsi opravdu takový hlupák? Důležitou součástí tohoto plánu bylo, že zůstaneš ve městě, protože tvého odjezdu by si někdo mohl všimnout. Stopoval jsi mě — a kolik císařských vojáků ti je v patách?“

„Žádný. Můj kapitán pro mě měl pochopení. Dostal jsem totiž dopis z domova, že můj starší bratr zemřel na uštknutí hadem. Podobná věc se přihodila před třemi lety i jemu, a proto jsem se dohodl s Artavasdosem, že dopis napíše v tomto duchu. Aby to bylo ještě jednodušší, napsal ten dopis ve vaspurakánštině, které kapitán Petzeas nerozumí.“ „Ty přece nemáš staršího bratra,“ připomněla Nevrat. „Teď už opravdu ne. Chudák. A Petzeas má v ruce dopis, který mu to potvrzuje.“ Senpat pozvedl elegantně obočí. „Dokonce i když by někdo náhodou zjistil, že tomu tak není, bude už příliš pozdě na to, aby něco podnikli.“

„Tak tedy dobrá,“ zavrčela Nevrat. Nedokázala se na svého manžela dlouho zlobit a obzvláště ne tehdy, když se tolik snažil, aby ji okouzlit. A konečně měl pravdu. Císař jeho bezpečnostní opatření nejspíš ani neprohlédne. Ale přesto namítla: „To, co jsi udělal, bylo velmi riskantní.“

Senpat se plácl dlaní do čela. „Tohle mi řekne ženská, která si vyrazí sama z Khliatu do Maraghy. Tohle prohlásí ženská, která, pokud ji tedy opravdu po těch letech znám tak, jak si myslím, je v pokušení začít si něco s Yezdem nebo se Zemarkhosem, popřípadě s oběma najednou?“ Nevrat doufala, že si nevšimne jejího provinilého pohledu. On si ho ale povšiml a zasmál se. Pokračoval: „Neočekávám, že tě od toho bláznovství odradím, ale alespoň tak mohu být po tvém boku. A kromě toho, Scaurus je i můj přítel.“

Nevrat znovu přemýšlela, jestli by to řekl i tehdy, kdyby věděl, že se ji Marcus pokoušel získat. Pravděpodobně, pomyslela si, měl Marcus minulý podzim problémy a hledal porozumění, ale když se dozvěděl vše, opět se stáhl. Senpat by se zřejmě jen zasmál a řekl by, že má pro tribunův vkus pochopení.

Nevrat to ale ve skutečnosti nechtěla vědět.

Řekla: „Pojď se mnou pro mého koně. Uvázala jsem ho k jedné mandloni dále v sadu, abych si na tebe mohla lépe počíhat.“ „Hm. Myslím, že bych se měl cítit poctěn.“ Když se brodili do nitra sadu loňskými suchými listy, Senpat poznamenal: „Krásné tiché místo.“

„Párek místních mě řekl, že starý Krates, kterému sad patří, nemá příliš rád vetřelce.“

„Nezdá se, že by ti dělal nějaké problémy, zatímco jsi na mě chystala svoji pastičku.“ Senpat položil Nevrat ruku na rameno. „Myslíš, že by se mohl ještě chvíli zdržet?“

Otočila se k němu s jiskřičkami v očích. „Zjistíme to?“

„Stále si myslím, že toho Kratesova psa jsi zastřelil neměl,“ řekla Nevrat svému manželovi o několik dní později.

Mezi tím dojeli téměř ke Garsavře, ale Senpat byl stále ještě nabručený. „Máš pravdu. Měl jsem rovnou zastřelit Kratese za to, že nás vyrušil v nejlепším.“

„Už jsme to mezi tím dohnali,“

„No, to je pravda.“ Senpat civěl na město, které se před nimi objevilo. „Jakto, že vypadá jinak?“

„Římané se asi snažili,“ řekla Nevrat. Garsavra teď obklopovala hliněná zeď výšky dospělého muže pokrytá drnem, aby se v dešti nerozpádla. Stovky let nebyla opevněna, ale časy se na západních územích Videssosu měnily, a ne k lepšímu. Ve směru, ze kterého přicházeli, zahlédla Nevrat ve zdi dva vstupy, jeden směřující přesně na sever, druhý na východ. Byla si stoprocentně jistá, že na opačné straně opevnění by našla jejich dvojčata směřující na jih a na západ.

„Přeměnili tohle místo na velký legionářský tábor.“

„Vypadá to jako něco, co nařídil Gaius Philippus. Tohle má ze všeho nejraději.“ zasmál se Senpat. „Zajímalo by mě, jestli přikázal Římanům strhnout polovinu budov ve městě, aby mezi jeho branami běžely přímé ulice.“

Nevrat potřásla hlavou. „Nemá pustošivé sklony. Podívej, jak odvedli Namdalení svou část práce.“ Přišla na to, že starší centurion má poněkud zjednodušené vojenské myšlení, ale přesto byla vždycky ráda, že stojí na stejné straně. Strážce stojící u severní brány byly Vaspurakanové, muži z jednotky Gagika Bagratouniho. Na blížící se krajany se tvářili přívětivě, ale jejich otázky byly praktické a čistě pracovní — římský výcvik účinkuje, napadlo Nevrat, když jim jeden z pěšáků uvolnil cestu, aby mohli se Senpatem projet do Garsavry.

Sextus Minucius měl své velitelství v místech, kde už před ním sídlili Marcus Scaurus a Gaius Philippus, v domě, který kdysi patřil městskému místodržícímu. Minucius byl mladý pohledný muž, vyšší než většina ostatních legionářů, s tmavým strništěm vousů, které pokrývaly jeho bradu bez ohledu na to, jak často se holil.

Upřímně, i když s určitou dávkou neobratnosti, přivítal Senpata i Nevrat. V době, kdy se oba přidali k legii, byl ještě prostým vojákem. Teď už měl mnohem vyšší hodnost. Když slyšel jejich zprávu, okamžitě přerušil veškerou práci. Jeho příjemné rysy ztuhly.

„I Gaius Philippus?“ zeptal se napůl pro sebe. Zabručel ještě něco v latině, tomu už ale Nevrat nerozuměla. Když si všiml, že se tváří nechápavě, rychle se vzpamatoval a pokračoval ve videssoštině. „Promiňte. Prohlásil jsem něco ve smyslu, že mu to je podobné. Vy dva tu raději počkejte a já pošlu pro Bagratouniho a Pakhymera. Měli by ty informace slyšet z první ruky, aby mi byli schopni co nejlépe poradit.“

Poslední věta naprosto rozehnala Nevratiny pochybnosti o tom, kdo vlastně v Garsavře vládne. Minucius v řadě věcí připomínal svým pojetím povinností Scaura.

Vojenský sluha před jeho kanceláří byl Říman. Jeho cvočky pobité caligae rachotily o podlahu, jak spěchal sehnat muže, se kterými chtěl jeho velitel mluvit.

Laon Pakhymer přišel jako první. Nevrat to vlasně nezaskočilo. U Pakhymera ji nepřekvapovalo nic. Důstojník lehké kavalerie z Khatrishe měl čich na jakékoli potíže a dar k jejich řešení.

Minucius nervózně popocházel sem a tam, dokud nedorazil Gagik Bagratouni, ačkoliv Vaspurakan byl jindy překvapivě rychlý. Objal Nevrat i Senpata. Celkem dobře se znali, protože společně všichni měli ve Vaspurakanu statky, dokud nájezd z Yezdu nevyhubil ze země téměř všechny šlechtice.

„Takže.“ prohlásil konečně a obrátil se k Minuciovi. „Jsem rád, že se vidíme, ale je to dostatečný důvod k tomu. abych sem musel tak spěchat?“ Jeho hias byl hluboký a rozvázný. Výborně se hodil k jeho robusní. výrazné tváři, obrostlé nezastříženou tmavou, hustou bradkou, takovou, jakou by mohl mít i Minucius.

„Ano,“ odpověděl Říman prostě. Nevrat si vyměnila pohled se svým manželem. Jen málo mužů bylo schopno vzdorovat síle Bagratouniho přítomnosti, pokud se rozhodl dát ji najevo. Minucius kývnul jejich směrem. „Vidět je je jedna věc a vyslechnout si je je další záležitost.“

Nevrat vyličila většinu příběhu. Senpat ji doplňoval v detailech a dodal, jak to zařídil, aby mohl odjet z města a následovat ji. Tím si vysloužil od Pakhymera obdivný úsměv. Nevrat si všimla, jak je její muž polichocen. Uznání od Khatris-hana bylo uznáním od mistra pleticháře.

Když se svým vyprávěním skončili, Bagratouni se zachoval přesně tak, jak to Nevrat očekávala — praštil pěstí do stolu a zařval: „Moji vojáci ihned vyrazí! Phosi, vydej mi Zemarkhose a už od tebe ve svém životě nebudu chtít nic jiného!“

Minucius ji ale zaskočil. Vyčkal, dokud Bagratouniho hřmění nepoleví a potom Vaspurakanovi řekl: „Tví vojáci nebudou nikam bez mého souhlasu pochodovat, Gagiku.“

Bagratouniho ústa se zkrivila návalem vzteku. „Kdo jsi, že mi rozkazuješ, co mám dělat? Já jsem nakharar, lord Vaspurakanu, a se svými vazaly zacházím podle svého uvážení.“

„Tady nejsi ve Vaspurakanu,“ namítl pevně Minucius, „a vstoupil jsi do římských služeb jako velitel. Pamatuješ si snad na to?“

Nevrat se rozechvěla ve strachu, že Bagratouni by se na Římana mohl vrhnout. „Když mám před sebou Zemarkhose, nepamatuji se na nic,“ zavrčel nakharar. „Jak mi chceš zabránit v tom, abych se ho nevydal zabít, což je to nejmenší, co si by si zasloužil?“

„S pomocí svých vojáků, když to bude nutné,“ prohlásil Minucius rozhodně. „V Garsavře je víc římských legionářů než Vaspurakanu. Podívej se na mě, Gagiku. Myslíš, že bych váhal to udělat, když neuposlechněš mých rozkazů? Cením si tvých rad a ty to dobře víš. Přesto ale vyžaduji tvoji poslušnost a když budu muset, vynutím si ji.“

Bagratouni si měřil mladého muže. Mlčení se zdálo nekonečné. „Byl bys toho schopen,“ konstatoval nakonec Vaspurakan užasle. „Dobrá tedy, jaké jsou tvé rozkazy?“ Poslední slovo na Minuciuse doslova zařval.

„No to je přece zřejmé, budeme následovat Scaura.“ odpověděl Říman jedním dechem. Nebyl tak klidný, jak by si přál. Pot se mu stékal po čele a páčil v očích.

„Proč tedy ta hra, když si oba přejeme totéž?“ nechápal Bagratouni.

„Chápu, jak ti je, když se mluví o Yezdu a o Zemarkhosi. Nezazlívám ti to, ale potřebuji, abys měl na paměti, že ty a tví muži představují součást mých sil a nedovolím, abys něco podnikal na svou pěst.“

Laon Pakhymer promluvil: „A jak se bude tvářit císař, když ty někam vyrazíš o své vůli? Mám pocit, že se od Gagika příliš nelišíš.“

Minucius se náhle rozesmál. V té chvíli vypadal ještě mladší, než na první pohled. „Asi ne, ale v Garsavře je víc Římanů než Videssosanů, takže jak tomu může zabránit?“

„Zatraceně špatně,“ rozesmál se rovněž Pakhymer. Jeho zuby bíle zasvítily v bradce, kterou si pěstoval po celých tvářích, aby zakryla nesmazatelné stopy po neštovicích. Ta představa ho evidentně pobavila.

„Když pro něj získáš zpět Amorion, nebude se Thorisin starat o podrobnosti,“ usoudila Nevrat.

„To je pravda,“ odsouhlasil Pakhymer a změnil si ji zvláštním pohledem. Očekávala, že se bude o její osobu zajímat víc než o její myšlenku, ale takové mužské chování ji nijak nevyvádělo z míry. Spíš naopak, pokud si muži nedovolovali víc, tolerovala to, a Pakhymer si to dobře uvědomoval.

„A jestli nás Yezdani všechny pobijí, bude nám pochopitelně jedno, co si myslí Thorisin,“ shrnul vše Minucius. „Těší mě, že jsme dali Yavlakovi minulou zimu podnět k zamyšlení — jeho klan se o nás určitě nebude zajímat.“

„Yavlaka přenecháš mě,“ ozval se Pakhymer. „Zaplatil jsem mu za útok na Namdaleny, když jsem ho potřeboval.

Myslím, že trocha zlata ho omámí natolik, že si ani nepovšimne našeho pochodu přes jeho území.“ ..Videssoské území,“ nesouhlasil Minucius. „Teď je tam Yavlak a ne Gavras. Opravdu chceš riskovat a cestu si probojovat? Kdoví kolik času tím navíc ztratíš.“

Minucius stiskl rty. Nevrat neuniklo, že Pakhymer našel způsob, jak ho dostat i přes jeho rozhodnutí nebatvit se s Yezdem a jeho posluhovači jinak než mečem. Bubnoval prsty o desku stolu a něco si latinsky mumlal. Nevrat rozeznala některá slova, ale smysl vět jí unikl.

Nakonec ale Říman prohlásil: „Ne. Když se budeme pohybovat dostatečně rychle, Yavlak nebude mít ani šanci zkomplikovat nám průjezd.“

Na rozdíl od Bagratouniho Pakhymer dokázal poznat definitivní rozhodnutí, když ho uslyšel. „Ty jsi zde velitel.“

odpověděl a nepatrně naznačil zasalutování. „Pak už tedy není celkem o čem hovořit. Měli bychom se připravit.“ Zvedl se a odešel. Bagratouni ho následoval o okamžik později.

Minucius se také postavil. „Khatrishan má pravdu. Je nejvyšší čas vyrazit na cestu.“

„Mohu se tě ještě něco zeptat?“ řekla Nevrat. Minucius se zarazil. Pokračovala: „Myslím, že jsem tě zaslechla vyslovit Marcusovo jméno, ale tomu zbytku jsem nerozuměla.“

Říman na ni rozpačitě pohlédl. „Konečně bych se měl odnaučit mluvit si pro sebe nahlas. Opravdu to chceš vědět?“

Počkal, dokud nepřikývla a potom nesměle prohlásil: „Jen jsem se ptal sám sebe, zda by Scaurus na mém místě udělal totéž. A teď odcházím. Jedna z věcí, které by určitě nepřipustil, je plýtvání časem.“

Senpat Sviodo při jízdě brnkal na struny svého banduru a koně při tom řídil koleny. Jeho píseň a šplouchání řeky Arandos byly Xediné zvuky, které zpříjemňovaly cestu oddílů na západ. Římská armáda, na rozdíl od videssoské, většinou cestovala potichu.

Nevrat, podobně jako všichni ostatní, byla potěšena, že putují podél řeky Arandos. Středová plošina západních pustin

ničím nepřipomínala úrodné pobřežní nížiny. Daleko od tekoucí vody slunce spálilo krajinu na prach.

Píseň jejího manžela ještě chvíli zněla a pak utichla. Proti pěšímu jádru jejich armády cválali dva Khatrishané z Pakhy-merovy jízdy. Mezi sebou měli třetího muže. „Yezdan,“ vysvětlil zcela zbytečně Senpat. Muž byl oblečen do koženého oděvu kočovníků a držel malý štít potřísněný místy vápnem — znamení příměří.

Na Minuciův pokyn trubači dali legionářům povel k zastavení. Když to bylo užitečné, používali hudbu i Římané.

Yezdan přijel až k nim a Masitě se zeptal lámanou videssos-činou: „Co dělat vy v zemi mocného Yavlake?“

„Pochodujeme přes ni a že by patřila Yavlakovi, to není tak docela pravda,“ odpověděl římský důstojník. Přehlížel Yezdanovu snahu znást ho upřeným pohledem. Poté, co byl nucen čelit Gagiku Bagratounimu pro něj něco takového nepředstavovalo problém. „A pokud to Yavlak nevezme na vědomí, připomeň mu, co ho potkalo loni, když se pokoušel navštívit Garsavra.“

„Udělá z vašich těl ohnivou hranici.“ vyhrožoval posel Yezdu.

„Může se o to pokusit. Ale vyříd' mu — teď právě s ním nechci mít žádné špony. Pokud se budu muset zdržet, abych si s ním něco vyřídil, jediná půda, na kterou bude mít nárok, bude ten kousek, ve kterém bude pohřben. A teď upaluj. Už jsem s tebou ztratil dost času.“

Minucius kývnul na trubače. Ti pozvedli své nástroje a zatroubili na pochod. Armáda se opět pohnula vpřed. Yezdan musel otočit svého koně a uhnout stranou do stepi, aby ho nesmetli. Zamračil se a odjel pryč.

„Nastanou potíže,“ namítla Nevrat sledující jeho záda.

Senpat odpověděl: „No, třeba ani ne. Yavlak není blázen a mám pocit, že si dostatečně živě pamatuje loňskou zimu.

Mimo to i kdyby sebevíc chtěl, stejně by mu nějakou dobu trvalo, než by shromáždil dostatek mužů na to, aby s námi vůbec mohl bojovat. Než tak učiní, můžeme být dávno za hranicemi jeho území.“ Během řeči však raději schoval svůj bandur do vaku z měkké kůže a začal kontrolovat šípy ve svém toulci. Nevrat udělala totéž.

Přes pochmurné předpovědi je ten den nečekalo žádné nepříjemné překvapení. Nevrat si byla jistá, že jednou z příčin byla závatná rychlost, kterou se legie pohybovala. Když projížděli podél řeky, směli s sebou nést jen nezbytnou železnou zásobu jídla. Jejich postup nezpomalovaly žádné těžkopádné vozy s potravinami. Možná by lépe vystihujícím slovem než pochod byl poklus — doslova kolem Arandosů proletěli.

Za soumraku prvního namáhavého dne, když legionáři budovali svůj typický opevněný tábor, se Nevrat optala Minucia: „Jak je možné, že postupujete tak rychle? Viděla jsem několik jízdních armád, ale vašemu tempu by nestačily.“

„My Římané trénujeme rychlé přesuny od prvního okamžiku, kdy vstoupíme do legie,“ odpověděl. Byla na něm patrná únava. Přes zrudlou, upocenou tvář a zastřený hlas byl připraven pokračovat a vyloudil unavený úsměv. „Nazýváme se 'soumary', protože pochodujeme v plné výzbroji. A všichni Vaspurakanové a Videssosané jsou za námi dost pozadu na to, aby se nám přizpůsobili.“

„Kdybych měla hádat, řekla bych, že Yavlak povede své muže nejvýše do míst, kde jsme byli dnes odpoledne.“

„Domnívám se, že se nebude o nic pokoušet. Ale jestli ne, doufejme, že máš pravdu.“ Minucius se rozhlédl kolem sebe tak, jak to ostatně dělal každou chvíli. „Ne, ty troubo,“ zakřičel na Khatrishana. „Napájejte ty své mizerné koně po proudu od tábora, ne nad ním! Arandos je zde už dost rozbahněný. Nebudeme přece pak pít bláto!“

Přesto, že byla jedinou ženou v táboře, sdílela Nevrat stan bez zvláštní pozornosti ostatních se svým mužem. Ovšem mezi legionáři by se stejně ničeho nebála, i kdyby tu svého manžela neměla. Nebylo to jen tím, že uměla zacházet se zbraněmi stejně, jako většina mužů. Po všech nebezpečích, které s Římany prožila, by ji žádný z nich neobtěžoval. Bylo to stejné, jako kdyby byla jejich sestrou.

Druhý den v dále spatřila několik Yezdanů. Kočovníci prchali z dohledu legionářů a nevěřičně se ohlíželi přes rameno, když viděli, že jejich územím prochází armáda loajální Videssosu. Nikdy jich nebyl dostatek na to, aby mohli proti legii zaútočit.

Pozdě odpoledne přicválal Khatrishan, který byl na zadní hlídce, a oznámil, že ze zadu se za Římany objevila poměrně silná jednotka kočovníků. Minucius Nevrat po římském způsobu zasalutoval. Ona mu na odpověď zamávala.

Zazněly rohy. „Zformovat linie pro útok ze zadu!“ zavelel Minucius. S rychlostí získanou nekonečným cvikem legionáři vykonali požadovaný manévry.

„Kde nás potřebuješ?“ optal se Laon Pakhymer.

„Za frontou, jako protiváhu proti jejich lučištníkům,“ Minucius studoval krajinu. „A umístí několik jednotek támhle, v tom nízkém porostu. Děj se vůle boží, ale myslím, že Yez-dani budou příliš zaneprázdněni bojem na to, aby situaci příliš důkladně studovali. Když tví muži v pravý čas vyrazí, bude to mnohem větší pomoc, než by se podle jejich počtu mohlo zdát.“ Pakhymer přikývnul a v šišlavém khatrishanském dialektu začal vykřikovat poveiy.

Sotva skončil, Senpat zavolal: „Máme jet s tebou?“

„Zeptal bych se na to dříve či později tvé ženy,“ řekl Pakhymer a vychutnal si Nevratin nevraživý pohled před tím, než pokračoval. „Ale ano, pojedte se mnou. Další pár dobrých bojovníků nám prospěje.“

„Budeme se o vás starat, paní,“ prohlásil jeden z jezdců, když kolem něj Nevrat projížděla. „Jestli se dostanete do problémů, my všichni se Vás pokusíme zachránit — a uděláme to v každém případě.“ Mluvil napůl v legraci tónem, který Khat-rishané často používali, ale Nevrat věděla, že to, co pronesl, myslí úplně vážně.

Trochu jí to lichotilo, ale současně i dráždilo. „Děkuji ti,“ odpověděla. „Doufám ale, že se o sebe postarám sama.“

Khatrishan přikývnul a zamával jí.

Yezdani se za zvědem, který o nich přinesl zprávu, příliš neopozdili. Dokonce už i Nevrat spatřila, jak se vynořují z oblaku prachu, který zvířili jejich koně, a zaslechla dusot stovek kopyt.

„Už jste to mládenci dělali,“ řekl Pakhymer svým mužům klidně, jako kdyby mluvili o jždě domů s vozíkem plným fazolí.

„Bez zmatkování a v klidu si vyberte své terče při střelbě a když přijdou na řadu meče, pomůžete svým přátelům.“

Yavlakův znak — koňská lebka na žerdi — byl stále zřetelnější. Blíží, ještě blíží... Nevrat natáhla luk až ke svému uchu a

pak těživu uvolnila. Ta zadrnčela jako struna a rozkmitala se před koženými chrániči na jejich zápěstí. Nečekala, zda šíp zasáhne svůj cíl. Sáhla hned pro další a vystřelila dříve, než ten první doletěl.

Támhle klopýtl kůň, vedle jiný zakvílel. Muži také křičeli, někteří proto, že byli zranění, jiní aby zastrašili své nepřátele. Ledový chlad přejel Nevrat po zádech, když si všimla, že na tváři jejího muže se rozlívá krev. „To je jen škrábnutí,“ ujistil ji Senpat, když si všiml jejího zděšení. „Nechánu si narůst trochu hustší bradku, abych jizvu zakryl, pokud bych se ti tak nelíbil.“

„Nehraj si na hlupáka,“ Malé zranění samo o sobě nic neznamenalo, ale připomnělo Nevrat, jak snadno by je mohlo potkat něco mnohem horšího a jak obtížné bylo pro všechny vyhnout se smrti, která létala všude kolem vzduchem. Lukostřelecký souboj nakonec netrval tak dlouho, jak bylo v nomádských střetech běžné. Vypadalo to, že Yavlak chce vydat povel k přímému útoku. Jeho jezdci vyrazili proti Khatrishanům, kteří byli před touto přesilou nuceni couvat. Nevrat pochopila proč tak zběsile útočí, když se k ní donesl Yavlakův pokřik určený římské armádě: „Vy porazili nás jste s pomocí led a sněh jen jednou! Ted' msta!“

Po Senpatově obličej se kupodivu rozlil úsměv. „Opravdu si to myslíš? Tak se mi zdá, že na něco takového si s sebou nepřivedl dost vojáků.“

Nevrat ho nevnímala. Byla právě zaneprázdněna Yezda -nem, jehož ruce se jí zdály být dlouhé jako končetiny opice. Dokázala sice odrážet jeho výpady, ale její protiútoky nemohly dosáhnout až k jeho tělu.

Pak se její protivník náhle zazubil a začal útočit silněji. Nevrat si všimla lesku v jeho očích. Nebyla to jen bojová horečka, ale obyčejný chtíč. Došlo mu totiž, že bojuje s ženou. Přejížděl si jazykem po rtech s očividnou obscénností. Nebyl ale zas až tak dobrý šermíř, což se ukázalo, když se mu Nevrat konečně dostala na tělo. Její meč se mu zasekl mezi krk a rameno. Yezdan zachrčel jakousi kletbu a zavrával zpět. Nevrat nikdy nezjistila, zda ho její úder zabil. Tak už to v bitvách chodilo. Sotva stihla pozvednout svůj meč, jak se musela bránit dalšímu nomádovi, a neměla už čas starat se o toho prvního.

Žár boje pomalu ztrácel na intenzitě, alespoň pro Khatris-hany. Yavlak vrhnul své jezdce proti legionářům. Senpat se udiveně plácl do čela. „To je ale šílenec,“ zvolal. „On si snad myslí, že se leknou a utečou.“

„Možná, že jediní pěšáci, se kterými se od bitvy u Maraghy setkal, byli pasáci ovcí, kteří se s luky a sekerkami pokoušeli zabránit úbytku svých zvířat.“ Nevratina ruka tvrdě dopadla na jilec meče v napjatém očekávání zvratu, který čeká vůdce nomádů.

Když události pozorovala z povzdálí, musela souhlasit se Senpatem. Yavlak neměl dostatek vojáků na to, aby legionáře porazil. Bez ohledu na to se však o útok pokusil. Yezdani se s pokřikem, mávající meči a šavlemi, rozjeli proti vyčkávající linii štítů. Pokud by se jim podařilo narušit jednolitou řadu, na počtu by pak už příliš nezáleželo.

Rohy zaburácely přesně podle Minuciových pokynů. S jediným mohutným pokřikem, který mocně přehlušil ojedinělé nesourodé projevy nepřátel, hodili Římané své těžké oštěpy proti Yezdanům. O okamžik později je následovala další dávka smrtelných hrotů. Legionáři pak vytasili své mohutné meče a vyrazili vpřed přes okraje svých velkých, zaoblených štítů.

V první linii Yezdanů zavládlo zděšení a neuvěřitelný zmatek. Záplava oštěpů pak otupila veškerou razanci jejich útoku, neúspěšně likvidovala jezdce i koně. Ted' už se nemohli obrátit a uniknout, což bylo obvyklé chování kočovníků, když se ocitli pod tlakem, protože jejich soukmenovci vzadu se stále tlačili vpřed a stále se ještě pokoušeli zaútočit.

Výsledkem bylo několik okamžiků šíleného masakru.

Když Nevrat viděla, jak se legionáři/ojí kolem Yezdanů, vzpomněla si na mravence. Obvykle Římané čelili přesile a přesto měli lepší výsledky, než by se dalo předem vůbec odhadnout. Když ale měli jasnou převahu v počtu mužů, byli ohromující. Kůň, kterému právě někdo protnul podkolenní šlachy, zařičel. Ještě než stačil padnout, dva vojáci se vrhli na jeho jezdce, každý z jedné strany. Netrvalo to dlouho.

Jiný Říman odvrátil nomádský útok pouhou hranou svého masivního štítu a potom jeho váhy využil k tomu, aby nomáda srazil k zemi. Další legionář ho pak bodnul do zad. Lehké brnění z vyčiněné kůže nemohlo vzdorovat ocelovému meči.

Yezdani nebyli schopni Římany napadnout ani ze stran. Právě křídlo jim kryl Arandos, levé pak Pakhymerovi Khatris-haně. A v boji zblízka neměli nomádi v sedlech žádnou šanci proti zkušeným a dobře vycvičeným Minuciovým veteránům. Když si vzpomněla na spálená pole a zpusťšené hrady ve Vaspurakanu, pocítila Nevrat nad jejich beznadějnou situací zlomyslné zadostiučinění.

Ale armáda pěšáků nemá šanci zničit jezdecko, jedině kdyby zůstalo a bojovalo dál. Yezdani si postupně uvědomovali sílu legionářů a začínali z bojiště utíkat. Nejprve po jednom, po dvou, pak dokonce po větších skupinách. Ted' přišel čas pro jednotku Khatrishanů, skrytou v záloze. Ta vyrazila z křoví jak nejrychleji uměla a začala vyprazdňovat své toulce do Yezdanů z boku. Ústup se změnil v útěk.

„Jeď za Minuciem,“ zavolal Pakhymer na Nevrat. Ta leknutím nadskočila. Ani nepostřehla, že přijel tak blízko. „Zeptej se, jak daleko máme ty prašivé bídáky pronásledovat.“

Římanova odpověď byla pohotová: „Jen tak daleko, abychom si mohli být jistí, že se znovu proti nám nezformují. Chci se co nejdříve vydat na pochod. Tahle legrace nás stála půl dne.“

„A víc už stát nebude, alespoň to tak vypadá.“ Mezi vojáky ležícími na zemi nebylo vidět žádné legionáře.

V Minuciovi se na moment přes jeho velitelskou masku probudil mladý muž: „Bylo to docela dobré, ne? Yavlak dostal to, co si zasloužil.“ Jeho oči mrkly na Bagratouniho muže, kteří zaregistrovali, že Yezdani ležící na zemi jsou již pouhé mrtvolky.

„Mám se na cestě zpět k Pakhymerovi zastavit u Gagika a poděkovat mu za to, že udržel své vojáky na uzdě i přes jejich nenávisť k Yavlakovým nomádům?“

„Děkovat za obyčejné poslušání rozkazů?“ Minuciův údiv působil opravdově. „TJ všech bohů, ne! Udělal to, co

udělal, jenom proto, že jsem mu to přikázal, ne jako laskavost pro mne.“

„To je pravda,“ komentoval Senpat, když mu Nevrat později večer v jejich stanu vyprávěla o té malé výměně názorů. Leželi vedle sebe na polním lůžku a byli po boji natolik unavení, že neměli myšlenky na nic jiného, ale příliš nabití dojmy na to, aby hned usnuli.

„já vím, že má pravdu,“ ohradila se Nevrat a odsunula stranou pramen mokrých vlasů — opláchnutí špíny a potu byl jediný požitek, který si dopřála poté, co legionáři postavili tábor. Pokračovala: „Ale jak mohl vůbec přesvědčit Bagratouniho, aby se choval podle jeho rozkazů po všem, co od Yezdaniů vytrpěl? To, co se přihodilo v Garsavře, teď už nic neznamená — Římané by se proti Gagikovým mužům určitě nepostavili, alespoň ne tady uprostřed nepřátel.“

„Myslím že ne,“ zamručel Senpat napůl souhlasně. „I když bych rád věděl, co by se přihodilo, kdyby k tomu dal Minucius náhodou příkaz. Je ale dobře, že jsme to nemuseli zažít na vlastní kůži. Ale máš pravdu, Gagika nezastavily jen Minuciovy rozkazy.“

„Co tedy?“

„Opravdu chceš znát můj názor? Domnívám se, že během několika posledních let, aniž by si to on sám uvědomil, se z nakharara změnil v to, čemu říkají centurion, nebo nějak podobně. Tahle římská disciplína se člověku dostane pod kůži. Jsem rád, že to v takové míře nepotkalo nás.“

Nevrat nad jeho slovy uvažovala. Když si představila Gagika Bagratouniho jako hladce vyholeného Římana, připadalo jí to směšné. Musela ale uznat, že její manžel má pravdu. Jako nakharar vyjížděl na Minucia, ale nakonec jako centurion uposlechl rozkazu. Starý Bagratouni, jak ho znala z dřívějších let, by se postaral o to, aby velitel Římanů bral jeho výhrůžky vážně, pokud by ho takhle urazil.

Po chvíli mlčení pronesla: „Jestliže na nás dva Římané nemají vliv, proč jsme teď tady u Arandosy, místo aby jsme byli v hlavním městě a naslouchali rozkazům císaře?“

Místo odpovědi zaslechla jen chrápání. Obrátila se a za několik minut usnula i ona.

Přestože Yavlak s Římany už jednou bojoval ještě před tím, než vyrazili na západ, ze své první prohry se příliš nepoučil. Vůdci ostatních kočovníků hlouběji v nitru středové planiny nevěděli nic o nově příchozích a byli natolik neprozíraví, aby se domnívali, že vetřelci uprchnou před jakoukoliv silou, která se jim zrovna postaví.

Několik bolestivých porážek je však přesvědčilo o opaku. Zvěsti se od jednoho klanu k druhému šířily rychlostí blesku. Po těchto nepříjemných zkušenostech je Yezdani nechali na pokoji. Nomádi před nimi uhýbali a odháněli svá stáda stranou.

„Před námi se objevil další opuštěný tábor,“ hlásila Nevrat Minuciovi na večerní poradě poté, co se vrátila z průzkumu.

„Stopy, které z něj vedou, jsou nejvýše jeden až dva dny staré.“

„Nic bych nepodnikal,“ řekl Říman. Poškrábal se ve strništi vousů: „Pokud nás nechají na pokoji, nebudeme je pronásledovat. Zdá se, že snad konečně dostali rozum.“

„Vadí ti to?“ zažertovala Nevrat.

„Ani náhodou.“ Znovu zahlédla za Minuciovou kamennou tvář mladíčka, ale tentokrát to trvalo jen chvíli.

Pokračoval: „Nedůvěřuji ale tomu, čemu nerozumím.“

„To je běžné nomádké chování,“ ozval se Bagratouni. „Když se blíží silný klan, menší se stahuje pryč. Budou teď bojovat mezi sebou o každý kousek pastvin a budou putovat tak daleko, že si to ani neumíme představit.“ Při tomto pochmurném tónu v jeho hlase zazněla skrytá radost.

Oči Laona Pakhymera se rozsvítily hraným pobouřením: „Jo! Chceš snad říct, že mí vznešení předkové byli do Khat-rishe ze stepí vyhnáni a ne že jej dobyli jako velcí hrdinové, o kterých zpívají minstrelové?“

Bagratouni ho vzal za slovo. „Mohlo se to tak přihodit, ale původní tlak, který je nakonec vypudil z planin, mohl být stovky mil daleko.“

„Může se tedy stát, že budeme před sebou tlačit Yezdany do Amorionu?“ zeptal se Minucius pomalu.

Nevrat si se Senpatem vyměnila vylekaný pohled. Ani jednoho z nich nic takového nenapadlo. Mohutné ruce Gagika Bagratouniho se sevřely v pěsti. „Možná to bude výhodnější pro nás. Zemarkhos a Yezdani si sebe navzájem zaslouží. Čím více spolu budou bojovat, tím méně práce pak budeme mít.“

„Za normálních podmínek bych s tebou souhlasil a byl bych rád,“ odpověděl Minucius se zachmuřeně. „Ale z boží vůle jsou v Amorionu též Marcus a Gaius Philippus, nebo se tam octnou každým dnem. Konec konců je jdeme zachránit a ne kolem nich vyvolávat nebezpečný chaos.“

Se svým talentem upozorňovat na to, co bylo zřejmé, ale dalo by se snadno přehlédnout, prolomil Pakhymer napjaté ticho: „No, teď už je trochu pozdě na to, abychom se vrátili zpět ne?“

* * *

Nevrat si na Khatrishanovu poznámku vzpomněla hned následujícího dne, když spolu s manželem zahlédli jezdce, který se hnál kolem Arandosy ve stopách legionářů. Oba Vaspurkanové se otočili zpět a vydali se k zadním hlídkám. Přidalo se k nim několik i Pakhymerových jezdců.

Senpat příjezdu nevěřicně pozoroval: „Ten člověk nesedí na koni jako nomád.“

„Taky jím není,“ souhlasila Nevrat po chvíli, kdy si ho lépe prohlédla. Yezdani, stejně jako Khatrishané a další stepní národy Khamorthu, používali velnu krátké třmeny a jezdili se zvednutými koleny. Neznámý měl obě kolena dole po bocích koně.

„Snad se jen zdá, že je jeden z nich...“ zanotoval Senpat několik not z lovecké písně Vaspurkanu a potom k těživě luku přiložil šíp. „Kryjte mě — já jsem ho spatřil nejdřív.“

Tímjim znemožnil začít se hádat o prvenství. Jeho pohotová poznámka byla přesně načasovaná. Nevrat následovala svého manžela z pozvzdálí, ale stále ještě v dostřelu luku. Oba muži si spolu krátce promluvili, než Senpat zamával a všechno vysvětlil. Přiblížila se s lukem přes rameno, připravena ho kdykoliv uchopit a hned začít útočit.

„Není to Ýezdan, Nevrat.“ Senpatova tvář vypadala zamyšleně. „Jmenuje se Arsakes Akrounos — a je císařským kurýrem.“

Při pohledu na Akrounose nebyla Nevrat Sviodo vůbec překvapená. Vyzařovala z něj spolehlivost, kterou tato práce vyžadovala. Jestli ho zaskočilo, že zde potkal ženu, nedal to najevo. Jediné, co řekl, bylo: „Mám poselství pro vašeho velitele.“

„Zavedeme tě k němu,“ odpověděla Nevrat.

Jako většina Videssosanů i Akrounos nepatřil k mlčenlivým tvorům. Cestou na západ mezi Senpatem a Nevrat mluvil o všem možném. Na rozdíl od svých krajanů však neprozradil nic důležitého a po celou dobu kolem pochodujících řad legionářů mu oči slídily kolem dokola. Nevrat si byla jistá, že jim neušel jediný detail.

Minucius jel sám v čele útvaru. „Opravdu to tak je?“ optal se, když mu Senpat vysvětlil, v kdo je Akrounos a jaký má úkol. Ustoupil stranou, aby si Říman mohl posla řádně prohlédnout. Tento pohled nebyl příliš přívětivý. „Dobrá tedy, myslím, že může sdělit, co pro nás má.“

Poprvé za celou dobu vyhlížel Akrounos nejistě. Byl zvyklý na milejší přivítání. Zalovil v brašně na sedle a vyndal pergamen s velkou císařskou pečeti. S takřka teatrálním gestem Jio předal Minuciovi.

Říman ho převzal a znovu posla vyvedl z rovnováhy, když prohlásil: „Myslím, že bys mi měl říct, o čem to zhruba je. Nechtu totiž videssosky příliš dobře.“

„Samozřejmě můžete předpokládat...“ začal Akrounos.

Minucius ho přerušil. „Proč bych měl něco předpokládat, když tě tady mám. Řekni, co máš říct, nebo můžeš jet.“

„Cože?“ Teď už byl kurýr evidentně zděšen. S císařskými posly takhle nikdo nejednal. Očividně ho stálo hodně sil, aby se ovládl. Přelomil pečeť na dokumentu, který přivezl. „Jeho císařská výsost Thorisin Gavras, vládce Videssosu, pro Sexta Minucia, velitele císařských vojsk v Garsavře: Zdravím. Bohužel jsem se dozvěděl, že jste zapomněl na svůj závazek poslušnosti vůči mně a —“

„K jádru věci,“ namítl Minucius. „Na tyhle úvody není teď čas.“

Akrounos si chvíli rovnal v hlavě myšlenky. Pro Vides-sosany nebylo snadné vyjadřovat se stručně a výstižně.

Nakonec řekl: „Vraťte se s armádou ihned do Garsavry a jeho císařská výsost zapomene na toto krátké pochybení.“

„To mě mohlo napadnout.“ Minucius zkrčil ruce. „V žádném případě.“

Akrounos znovu zaváhal, protože tak ostrou odpověď nečekal. Když viděl, že nic dalšího se už nedozví, vykřikl: „Za co takový nevděk? Copak se o vás císařství nepostaralo, když jste byli bez domova, copak vás nenakrmilo, když jste byli hladoví?“

Říman se zamračil. Nevratina úcta k rozumu Thorisina Gavrasy, prozatím vysoká, ještě víc stoupla. Argument, který vzkázal po kurýrovi, zaútočil na Minuciův vyvinutý legionářský smysl pro povinnost.

Ale Minucius prohlásil: „My sloužíme v první řadě Scaurovi a ne Gavrasovi. Svoji pevnost jsme si vydobyli svou krví. Kromě toho, tvůj pán poslal dva mé důstojníky na jistou smrt. Jaká je v tom dobrota, Akrounosi?“

Vojáci pochodující právě kolem souhlasně na Minuciova slova přikyvovali. Několik z nich pozvedlo štíty a zamračilo se na Akrounose. Minucius je gestem ruky zklidnil.

Zástupy Římanů teď nahradili Bagratouniho jezdci. Akrounos na Vaspurakan} zavolal: „I vy dáváte přednost cizím žoldákům před svým císařem?“

„Proč ne?“ odpověděl Bagratouni, který výměnu názorů už nějakou dobu sledoval. „Copak se o nás Scaurus nepostaral, když jsme byli bez domova, copak nás nenakrmil, když jsme byli hladoví?“ Jeho hluboce posazené oči žhnuly, když svůj výpad na adresu císaře pronášel. Akrounos ztuhl. Bagratouni toporně kývl na Minucia a pokračoval dál.

Senpat ve vaspurakanštině zašeptal: „To bude znamenat mnohem víc než jen Thorisinovo zbožné přání, aby byl Gagik odrazen od cesty do Yezdu — a proti Zemarkhosovi.“

„On to ale neřekl takhle,“ odpověděla Nevrat ve stejném jazyce. „Odpověděl jako správný římský centurion — další důkaz, že jsi měl pravdu.“

„Doručím vaši odpověď jeho císařskému veličenství,“ řekl Akrounos Minuciovi.

„Zůstaň raději s námi,“ nabídl mu Říman. „Měl jsi štěstí, že jsi bez problémů dorazil až sem. Zamysli se, jakou máš možnost dostat se zpět živý.“

Posel pokrčil rameny. „Možná je na tom něco pravdy. Já jsem ale věrný svému císaři a ten bude chtít slyšet zprávy, které pro něho mám.“

„Pak si tedy jed,“ rezignoval Minucius a mávl rukou, protože si všiml odhodlanosti v Akrounosově Mase. „Já nejsem tvůj nepřítel, ani Thorisinův ne.“

Akrounos rychle obrátil svého koně a svižně odcválal na východ. Minucius neméně rychle pochodoval vpřed, aby se opět dostal čela své armády. Zpátky se neohlížel.

Legionáři postupovali dále na severozápad podél řeky Ithome, která se vlévala do Arandosy. Cesta do Amorionu by měla trvat už jen tři dny cesty. Mezi vojáky vzrůstalo napjaté očekávání. Mezi Římany proto, že chtěli zachránit svého tribuna, mezi Vaspurakany proto, že měli možnost zničit nenáviděného vraha svého národa.

Právě když Nevrat začínala věřit, že Zemarkhos je příliš zaneprázdněn svými teologickými disputacemi na to, aby se staral o takové drobnosti, jako jsou pohraniční hlídky, vrátil se zpět Khatrishanský průzkumník, který s sebou vzal jako trofeje přílbu, šavli a luk.

„Pokusil se na mě zaútočit párek těch usmolených bídáků,“ Má sil Minuciovi. „Zastřelil jsem toho, kterému patřily tyhle krámy, ale ten druhý parchant utekl. Byli to ale císařští vojáci, ne Yezdani“

Velitel Římanů si povzdychl: „Víc by mě těšilo, kdybys je dostal oba dva, ale i ten jeden je dobrý.“ Průzkumník byl i takovou pochvalou potěšen.

„Není divu,“ přidal se Pakhymer, který je poslouchal. „Kdybych byl na tvém místě, Sexte, očekával bych útok ještě dnes.“

„Dokonce i ten Mupák Yavlak počkal, než shromáždí nějaké síly,“ protestoval Minucius.

„Yavlaka ale poháněla jenom touha po plenění a krvi,“ namítl Bagratouni. „Já osobně si myslím, že má Pakhymer pravdu. Ten prokletý prašivý Zemarkhos ze svých mužů udělal fanatiky, kterým slíbil, že pokud zemrou v boji, Phos jejich duše přijme rovnou k sobě.“

Minucius udiveně potřásl hlavou. „To je ale šílenství.“ Nevrat se díky tomu opět vybavil Marcus, pro kterého sek-tářské spory mezi Phosovými stoupenci nic neznamenaly. Stejně je nechápala ani ona. Vyrostla mezi Vaspurakany a jejich vírou a nikdy ji ani nenapadlo ji měnit. Někteří Vas-purakanové v císařství tak učinili, aby se rychleji dostali na významné pozice. Jejich soukmenovci pro ně měli ten pravý výraz — zrádci.

„Nedokážu uvěřit tomu, že by některý voják mohl být tak hloupý,“ trval na svém Minucius. Pakhymer a Bagratouni se hádali, ale nedokázali ho přesvědčit. Čím více křičeli, tím tvrději jejich názory odmítali a vystrkovali svou energickou bradu.

Nevrat si pomyslela, že mají pravdu. Přemýšlela, co by Marcuse přimělo změnit názor. Zachytila Minuciův polled' a řekla: „Nenechte se zaslepit tím, že s nimi nesdílejte jejich víru. Pamatujte, za jakých okolností se k vám přidal Bagratouni a jeho muži.“

Říman sevřel rty. Pakhymer byl natolik chytrý, že mlčel a nechal ho přemýšlet. Vzápětí musel kopnout Bagratouniho, který chtěl v hádce pokračovat, do kotníku. Nakonec Minucius prohlásil: „Dobrá, pochodujte tak, aby byly oddíly vedle sebe. Tak se budeme moci v případě útoku rychle zformovat do jedné řady.“

Vykřikl své povely a proklínal zpoždění, které přesuny způsobí. Pakhymer mrknul na Nevrat a ve vaspurakánštině řekl: „Za tvými slovy je mnohem víc, než jen prostá logika.“

Minucius na ně ostře pohlédl. Nevrat netušila, že vůbec rozumí některému z jejich jazyků.

„Tady člověk nemůže nikomu věřit,“ zakuckal se Senpat smíchy, když se o chvíli později vracel z hlídky. V jeho hlase a na tváři se pobavení už tak silně neprojevovalo. On i Nevrat nemuseli prchat před Zemarkhosovým pogromem, ale viděli následky zloby fanatického kněze na zničeném Bagratouniho domově v Amorionu ještě před bitvou o Maraghu. Tentokrát byli varováni jen krátce před útokem. „Zatraceně, kolik jich vlastně je?“ vyštěkl Minucius, když Khatrishan s povykem přivítal a varoval je, že jsou jim v patách jezdci.

„Já jsem se nezastavoval, abych je spočítal,“ odpověděl zvěd. Minuciův upřený pohled zcela ignoroval. Nevrat se zachichotala. Khatrishan měl očividně talent na to, jak se dostat Římanům pod kůži.

„Zformujte linie!“ zavelel Minucius. Kývnul na Laona Pakhymera. „Zdá se, že jsi měl pravdu. Můžou pro nás tví muži získat nějaký čas, abychom se mohli seřadit?“

„Pospěšte si,“ řekl Pakhymer a mávnul směrem k rychle se přibližujícímu oblaku prachu na západě. Klidně, jako na přehlídce, se legionáři přesunovali na své pozice. Zdálo se, že to Pakhymera rozčiluje stejně jako Minucia rozčilovalo rvácké a nedisciplinované chování jeho vojáků.

„Pohněte se! Pohněte se!“ hulákal Pakhymer na své muže. „Copak nevidíte, jakého vzácného privilegia se nám dostalo? Můžeme zemřít za důstojníka, který pňpustil, že se zmýlil.“ Poslal Senpatovi a Nevrat pomalý, hluboký' pozdrav, jakým se obvykle zdravila vyšší šlechta. „Budete té laskavosti a přidáte se k tanci? Bá! začne za několik okamžiků.“

Tětvic se začínaly napínat. Přijíždějící jezdci, kteří si s Khatrishany začali vyměňovat šípy, nevypadali na první pohled o nic lépe organizovaní než Yezdani. Nevěděli nic o taktice, kterou popisovaly videssoské válečné příručky. Neznali ovšem ani slovo ústup, i když si Nevrat všimla, že jejich v porovnání s legií žalostně málo.

„Za Zemarkhose!“ vykřikovali. „Phos žehnej Zemarkhosovi!“

Tento válečný pokřik rozzuřil Bagratouniho muže. Vrátili jim ho zpět s obscénními průpovídkami. Vůdce Zemarkhosových vojáků švihnul nikou kolem sebe. I když bojovali římským stylem, byli Bagratouniho vazalové snadno rozpoznatelní podle silných postav a černých bradek.

„Vaspuráci!“ zavyl vůdce. Vytasil svůj meč a vyrazil proti nim.

Laon Pakhymer byl chladný profesionál. Vedl své jezdce bokem, aby mohl napadnout křídlo Zemarkhosovy domobrany. Hrozilo by jim tak obklíčení, pokud by se náhodou rozhodli ustoupit. Ani on, ani nikdo jiný, kdo přemýšlel jen trochu vojensky, nemohl čekat, že se fanatici vrhnou bezhlavě přímo proti řadám legionářů.

Protože byl tento útok tak překvapivý, měl větší úspěch, než by měl za jiných okolností. Nevrat vystřelila na útočícího Videssosana, ale ke svému velkému znechucení minula. Sklonila se níž a zabořila obličej do hrubých žíní koňské hřívy. Slyšela, jak jí kousek nad hlavou prosvištělo ostří. Vzápětí útočník ujížděl pryč, neustále křičíce Zemarkhosově jméno. Po prvním útoku se Videssosané obrátili proti Bagratouniho mužům. Zbytek armády jako by pro ně ani neexistoval, nanejvýš jako nějaká překážka mezi nimi a jejich vybraným cílem. Vztyčily se proti nim hradby štítů, oni je však nebrali na vědomí. Umírající kůň srazil tři Vaspurakany a poskytl tak Zemarkhosovým vojákům trhlínu, kterou mohli vniknout dovnitř. Bodali kolem sebe a sekali bezhlavě na všechny strany s viditelnou nenávistí. Vaspurakanové jim výpady vraceli stejně divoce.

Ale bitva nezůstala dlouho jen jejich soukromou záležitostí. Oddíly Římanů se vydaly kolem Bagratouniho vojáků a udeřily na fanatiky z boku. A zezadu se lehce zformovala jízda Khatrishanů, aby jim uzavřela ústupovou cestu.

„Tak, a špunt je v lahvi!“ zvolal Senpat. Vyzývavě vykřikl na jednoho muže z uzavřené skupiny před sebou, „Tady, ty špinavče, což si to takhle rozdat se mnou? Já jsem také princ z Vaspurakanu!“ Všichni Vaspurakanové se považovali za prince, protože odvozovali svůj původ od prvního člověka, kterého Phos stvořil.

Senpatův protivník bojoval s fanatismem a zoufalstvím. To pomohlo vyrovnat síly při bóji, protože Senpat byl mnohem lepší šermíř. Ale Videssosan si nevšiml Nevrat, stojící několik kroků od místa souboje, která natáhla luk. Tentokrát se bez problémů trefila. Muž se zhroutil.

„Ty jsi snad o mě pochybovala?“ dožadoval se Senpat vysvětlení.

„Také jsem se od Římanů něco naučila. Zbytečně neriskovat.“

„Tak dobrá. Nebudu brečet nad rozlitou krví. obzvláště, když není moje.“ Senpat popohnal svého koně vpřed. Nevrat ho následovala. Ušetřila nějaké šípy a teď je velice účinně využívala.

Konečně začal Zemarkhosovým vojákům docházet fanatismus a nadšení. Jejich zbytek se spojil a začal si prosekávat cestu k ústupu. Několika se to podařilo. Mnohem víc jich při tomto pokusu zemřelo. Tento závěrečný ostrý boj trval jen několik minut.

Minucius přišel za Gagikem Bagratounim. Chůze velitele Římanů byla vrávoravá. Čerstvá díra v jeho přilbě ukazovala proč. Byl však plně při smyslech. „Dobrá práce, Gagiku. Promluvmě si s několika vězni, abychom zjistili, co je před námi.“

Vaspurakan rozpráhl své mohutné ruce. „Vězni? To je ale škoda — nezdá se, že bychom nějaké měli.“ Jeho oči se na Minucia vyzývavě upřely.

„Aha, no dobrá. Stejně to sami brzy zjistíme,“ řekl Minucius. Rozhlédl se kolem a hledal Pakhymera, který, jak se ostatně dalo čekat, nebyl daleko. „Můžeš vyslat své průzkumníky trošku dal, Laone? Nebylo by dobré, aby nás ještě jednou bez předchozího varování napadla taková banda šilenců.“

„Dohlédnu na to.“ Když velitel jezdeckta předával své rozkazy, mluvil vážněji než obvykle. Tvrdý útok, s jakým jeho muže napadli Zemarkhosovi vojáci, jim příliš nepozvedl sebevědomí, dokonce i když Khatrishané měli možnost se pomstít.

Trubky zatroubily na pochod. Armáda se opět pohnula vpřed. Senpat dokončil ovazování malého poranění na krku svého koně. „Tak tohle jsme zvládli,“ řekl, „a zatím ještě ani nevíme, jestli Scaurus vůbec do Amorionu dorazí.“

„Já to vím,“ odpověděla Nevrat. „Zajímalo by mě ale, jak by se dostal dál, pokud by narazil na nějaké Zemarkhosovy fanatiky.“

„On není Vaspurakan,“ připomněl jí její manžel.

„To tedy není. Na to jsem nepomyslela. Ale i kdyby se dostal do města, co by tam mohl dokázat?“ Nevrat vrazila paty do koňských žeber. „Jak řekl Minucius, už brzy to zjistíme.“

6.

Zaduněl katapult. Kamenná koule větší než lidská hlava prosvitěla vzduchem tak rychle, že byla téměř nezachytitelná lidským okem. Zaryla se do měkké země na okraji stepi. Vítr vzápětí odvál stranou oblak prachu, který se po jejím dopadu zvednul.

Viridovix zahrozil pěsti směrem k pevnosti, která vypadala jako zvíře vytesané ze žlutohnědého kamene v ústí průsmyku, který vedl na jih do Erzerumu. Jako mouchy na zádech zvířete se hemžili lidé po jejich hradbách. „Vylezte ven a bojujte, vy zbabělí křupani,“ povykoval Gal.

„To byl jen varovný výstřel,“ řekl Lankinos Skylitzes. „Na tuhle vzdálenost by nás lehce zasáhli, kdyby chtěli.“

Pikridios Goudeles si povzdechnul. „Zdá se, že jsme stavěli až příliš dobře, my a Makuranové, tenkrát, když jsme spolupracovali.“

Gorgidas se dotknul své sedlové brašny. Zapsal si ten příběh už před několika dny, když ho Goudeles večer v táboře vyprávěl. Před mnoha staletími si obě velké říše uvědomily, že je v jejich společném zájmu postavit řadu pevností, které by zabránily stepním nomádům ve výpadech do Erzerumu a drancování jejich země. Severní průsmyky byly příliš vzdáleny od ležení jejich pravidelných armád, ale Makuran nabídl peníze, za které byly v kritických místech vystavěny pevnosti. Videssos dodal vynikající architektky a platil každoroční poplatky místním knížatům, aby pevnosti udržel v chodu. Makuran už dávno neexistoval a správa Videssosu nad pevnostmi přestala pracovat ve dnech, když se císařství v posledních padesáti letech dostalo do vnitřních nepokojů. Erzurumové však pevnosti dále drželi. Hlíдали Erzerum stejně jako území dále na jih.

„Předejte jim výzvu k vyjednávání,“ přikázal Arigh a bíle namalovaný štít putoval na vrcholek kopí. Snaha probít se některým z hlídaných malých průsmyků mohla být sebevraždou. A vysoké horské řetězce Erzerumu, některé stále ještě pokryté sněhem, nedávaly naději najít alternativní cestu.

Postraní brána pevnosti se otevřela a z ní vyjel jezdec, nesoucí znamení příměří. Na svém statném horském koni dorazil k Arshaumům za několik okamžiků. Arigh rychle vybral skupinku, která se měla zúčastnit vyjednávání. Sebe.

Goudelese, Skylitzese — prvního pro jeho diplomatický talent, drahého pro jeho znalost jazyka Khamorthu, který se všude na okrajích stepi běžně používal — a Toluiho. Na Goudelesův návrh přibral ještě jednoho z vojáků Agathia Psoese, který uměl trochu vaspurakánsky. 'Princové' se svými severozápadními sousedy často obchodovali, než vliv Videssosu dosáhl tak daleko, že někteří z nich se obrátili jinam.

„Mohu se k vám připojit?“ zeptal se Gorgidas.

„Vždycky se snažíš přijít věcem na kloub, co?“ řekl Arigh napůl udiveně, napůl pohrdavě. „No dobrá, proč ne?“

Viridovix, aniž by se kohokoliv zeptal, otočil svého koně a přidal se k nim. S nevinnou tváří předstíral, že nevidí Arighův zachmuřený obličej.

Erzranjim zamával, aby se zastavili v bezpečné vzdálenosti. Vypadal skoro jako Vaspurakan — statný, snědý, s plochou tváří a hákovitým nosem — ale svou zvláštnou bradku měl vyčesanu do dvou hrotů. Jeho zdobený kyrys, bronzová helmice s chocholem a přilnavé kalhoty z jemného hedvábí dávaly tušit, že před nimi stojí důstojník. Měl asi kolem čtyřiceti let.

Znovu zamával, tentokrát v rozhodném zamítnutí. „Jedte zpět,“ řekl v řeči nomádů. Měl podivný sykový přízvuk. „Jedte zpět. Pokud budete postupovat dál, rozdrtíme vás. Říkám vám to já, Vakhtang, drahý důstojník hradu Gunib. Nejsme žádní hlupáci, abychom otevřeli svou zemi barbarským vrahům. Říkám ne. Jedte zpět a buďte rádi, že jsme vás všechny nepobili.“

Arigh se rozhněvaně napřimil v sedle. Gorgidas rychle namítl: „Nemínil to tak tvrdě, jak to řekl. Chová se jako Vi-dessosan, i když notně zpustlý.“

„Videssosan? Něco na tom asi bude.“ Léta strávená v hlavním městě císařství ho naučila chápat principy květnaté videssoské mluvy. Nyní ji použil: „Proč tak zostra, příteli. Nemáme s tebou ani s tvými lidmi žádné spory. Stíháme Avshara, ať ho bůh zatratí.“

Vakhtang pozvedl obočí. „Rozumím této řeči, i když ji nepoužívám.“ Zdálo se, že až nyní si pořádně prohlédl skupinku před sebou. Ve svých kožešinách a kůžích mohli Gorgidas, Goudeles, Skylitzes a Psoesův voják Narbas Kios vypadat jako Khamorthové, i když poněkud zvláštní. Arigh a Tolui byli ovšem jiný případ. A Viridovix? Jeho svalnatá postava s rudými vlasy rozlévajícími se z pod kožešinové čepice na všechny strany a bledou kůží z něj dělaly člověka, jakého kapitán Erzurmu ještě neviděl. Jeho sebedůvěra ho opustila. „Kdo vlastně jste, lidé?“ vyhrknul.

Goudeles šťouchnul do vojáka Narbase, který o několik sáhů popojel vpřed. „Přesvědč se, že ti rozumí,“ řekl mu Goudeles. Vakhtang zazářil nehraným překvapením, když na něj Narbas promluvil vaspurakánsky. Rychle však svůj údiv potlačil. Slavnostně přikývnul.

„Dobrá,“ řekl Goudeles. Pak se odmlčel. Gorgidas zřetelně viděl, jak pracně odsunul do pozadí květnaté videssoské fráze a promluvil jednodušším jazykem, který byl Kios schopen přeložit. „Řekni mu, že Skylitzes a já jsme vyslanci císaře Videssosu. Řekni mu, odkud pochází Arshaumové a řekni také, že sem dorazili po dlouhé strastiplné cestě jako naši spojenci ve válce proti Yezdu. Žádáme jen svobodný průchod Erzerumem, abychom mohli Yezd napadnout na jeho vlastním území. Tlumoč mu naše dobré úmysly, pokud bude ochoten jim věřit, a ukaž mu tento pergamen.“

Vyndal pověřovací dopis podepsaný Thorisinem, mírně opotřebovaný cestováním, ale stále působivý, psaný zlatým inkoustem, opatřený rudomodrou pečeti císaře Videssoské-ho. Stejně tak vyndal svůj pověřovací dopis Skylitzes.

Narbas držel každý z nich v jedné ruce, takže nemohl vytáhnout v případě potřeby zbraň. Přistoupil k Vakhtangovi a oba svitky mu předal. Důstojník předstíral, že je důkladně studuje. Gorgidas si byl jistý, že pokud videssosky nemluví, není v tomto jazyce schopen ani číst, ale pečeti určitě poznal. V tomto světě bylo jen málo lidí, kteří je neznali.

Erzurum rozpačitě oba dokumenty vrátil. Opět promluvil, tentokrát v hrdelní vaspurakánštině. Narbas Kios překládal:

„Dokonce i tak daleko na severu, říká. znají Yezd a nemají s ním dobré zkušenosti. Ještě nikdy nedovolili armádě nomádů projet kolem svých pevností, ale vyřídí vše, co jsi říkal, gánovi Gunibu.“

„Řekni mu, že mu děkujeme za pomoc,“ řekl Arigh a v sedle se uklonil v pase. Viridovix pozoroval svého přítele s udiveným respektem. Arshaum, který se ve Videssosu choval jako uličník, se začínal chovat jako princ.

Vakhtang vrátil Arighovi kompliment a obrátil se k odjezdu zpět do pevnosti. Ještě než odjel příliš daleko, vyrazil ze skupiny vyjednávačů Tolui a dohonil ho. Vakhtang se vylekaně otočil a začal sahat po meči, ale zarazil se, když zjistil, že se dívá na šamana. I když na sobě neměl odznaky svého povolání, budil Tolui úctu už na první pohled. Položil ruku na kapitánovu paži a promluvil k němu jazykem Khamorthu těch několik slov, která se naučil od Batbaiana. „Ne — bojovat. Ne — ublížit. To vše. Příklad.“

Jeho lámaná řeč na Vakhtanga působila stejně jako Goudelesovy argumenty a pověřovací dopisy současně. Gorgidas viděl, že palácový úředník zrudl, když důstojník Tolui svým způsobem zasalutoval — přiložil si obě zaťaté pěsti na čelo. Potom krátce stisknul šamanovu ruku a rychle odcválal k severu. Postraní dvířka pevnosti se opět otevřela a pohltila ho.

„Co teď?“ zeptal se Gorgidas.

„Budeme čekat,“ řekl Arigh. Gorgidas i Videssosan sebou na koních netrpělivě vrtěli, ale Arigh seděl nehybně s pravou nomádkou trpělivostí, připravený čekat zde klidně celý den, pokud to budou okolnosti vyžadovat. Za několik okamžiků se hlavní brána pevnosti Gunib pootevřela. „Věří nám — alespoň trochu,“ řekl Arigh. „Teď se konečně pohneme z místa.“

Obkroužen malým hloučkem zbrojnošů s oštěpy v kovaném brnění se vracel zpět Vakhtang doprovázející staršího muže v bohatě zdobené zbroji. Na hřbetech jeho rukou se už podepsal čas, všiml si Gorgidas, když přijeli blíž. ale stále z něj vyzařovala síla. Měl pohled válečníka, který ze všech stran očekává útok. Prohlížel si přichozí s důkladností Gaia Philippuse.

Konečně promluvil. „Jsem Gashvili, pán Gunibu. Přesvědčte mě, pokud to dokážete, že bych vás měl nechat projít.“

Jeho hlas byl suchý a jeho těžké rysy byly nečitelné.

Vyslechl si to, co řekli Vakhtangovi, ale mnohem podrobněji. Přerušoval je častými otázkami, velice přesně cílenými.

Jeho znalosti pardrayských událostí byly úctyhodné, ale ne dokonalé. Věděl o Varateshově příchodu k moci a o magické podpoře, kterou dostal od Avshara, o kterém si ale myslel, že je Khamorthský mág. Když mu Arigh vysvětlil, jak černokněžník prchnul jižním směrem, Gashvili si udeřil pěsti do dlaně a zavrčel ve svém jazyce něco ostrého.

„Předevčírem jsme nechali projet nějakého člověka, který odpovídá vašemu popisu,“ řekl, když se ovládl a mohl opět mluvit jazykem, kterému nomádi rozuměli. „Tvrdil, že je obchodník, kterého okradli ve stepi bandíti. Protože byl sám a nebyl Khamorth, neměli jsme důvod nevěřit mu.“

Náhle se všichni členové Arighovy skupinky překřikovali jeden přes druhého. Přes všechny své naděje, přes všechna očekávání nedohnali Avshara ve stepi. Musel si při útěku pomáhat nějakou magií, která jeho koni umožnila běžet ve dne v noci, což by normální kůň nemohl vydržet. Tohle zvíře překonalo i Arshaumy, kteří byli zvyklí sedět v sedle celý život. Potom jeho stopy setřela bouře a om ho ztratili.

„Dobře, a na co tedy ještě čekáte?“ vykřikl Viridovix. „Proč jste ještě nepovolal z pevnosti své muže a nepřidal se k nám při honbě toho lotra, což by mělo větší cenu než věčné vysedávání u téhle mizerné soutěsky vedoucí od nikud nikam.“ Gal chtěl seskočit na zem a s Gashvilim zatřást.

Vznešená ústa se pobaveně stáhla. „Možná bych to měl udělat.“ Obrátil se na Arigha. „Žádáte po mě převzetí velké odpovědnosti. Jaké bych od vás měl záruky, že budete jednat tak, jak zde tvrdíte, a že vaše armáda nebude plenit za

mými zády naše krásná údolí? Necháte mi tu některé ze svých lidí jako rukojmí, abych měl záruku, že své slovo dodržíte?“

„Jako záruku.“ odpověděl okamžitě Arigh, „mohu složit přísahu svého lidu nebo jakoukoliv jinou, která vám bude vyhovovat. Jste uctívači Phose, jako Videssosané? Nezdá se, že by to byl špatný bůh, pro zemědělce určitě ne.“ Arshaum to minil jako kompliment, ačkoliv se Skylitzes po jeho slovech tvářil uraženě. Gashvili potřásl hlavou, až mu z pod pozlacené přilbice vypadly stříbrné prameny vlasů. „Je to jen prázdné žvanění modropláštníků. Já a můj lid se držíme starých bohů nebes, země, skal a vod.“ Jeho tón naznačoval, že je pyšný na to, že vede svůj lid.

„Potom tedy nevidím žádný problém.“ prohlásil Arigh.

Jeho způsoby náhle zhrubly. „Proč ale tahle řeč o rukojmích? Dáte mi na výměnu také rukojmí, aby žádný můj člověk neriskoval, že pokud zemře na úkladnou vraždu, nebude mu na onom světě sloužit žádný erzrumský duch?“

„U Tahunda hromobijce, dám vám je, a mnohem víc!“ zvolal Gashvili s náhlou rozhodností. „Já i všechno, co nǎ v mé pevnosti nohy, pojedje s vámi. Když jsou teď mezi Khamorthy takové zmatky, průsmyk bude po cel' zbytek roku v bezpečí. A kromě toho,“ dodal s pohledem upřeným na Arigha, „s hlídacími psy v patách bezpochyby nezapomenete na své vznešené sliby.“

„Nepochybně,“ odpověděl Arigh tak sladce, že se na něj Gorgidas udiveně podíval. Tentokrát, pomyslel si, se nemusí od nadutého Dizabula, mladšího Arghunova syna, ničeho obávat. Arigh pokračoval, stále ještě mírným hlasem: „Víte přece, že se budete muset držet s námi.“

Pán pevnosti se rozesmál. „Vy možná znáte step, ale buďte ubezpečeni, že svou roli zde znám. Budeme se vás držet jako kliš'ata.“ Přiblížil se k Arighovi, aby s ním stvrdil dohodu. „Platí tedy?“

„Ano. Pak tedy řekni přísahu.“

„Je lépe činit tak v noci.“ Gashvili otočil hlavu. „Vakh-tangu, jed' vyřídít mým mužům, aby se připravili na —“

Ale Vakhtang už cválal zpět ke Gunibu a mával rukama na znamení, že vše je v pořádku. Gashvili se opět rozesmál.

„Moje dcera věděla, co dělá, když si ho vybrala za druha..“

Jednotky Arshaumu i vojáků z Gunibu ^strávily odpoledne opatrným vzájemným o'ukáváním se. Žádný nomád nebyl pozván do pevnosti a Gashvili dal jasně najevo, že jeho ostražitost nepovoluje. Arigh se tím cítil uražen, dokud mu Goudeles nepřipomenul: „Jedná proti zvykům celých generací ve způsobu, jak jednat s nomády.“

Prostřednictvím Skylitzese, který vypadal značně zničeně, začal erzrumský kněz, seschlý stařec s dlouhým bílým voussem sahajícím až ke stehnům, vysvětlovat Toiuimu zvyklosti svého lidu při braní rukojmích. Šaman vážně přikyvoval a když skončil, pronesl: „To je mocný rituál.“

Vlastně Gorgidasovi tento ceremoniál připomněl postup, který používali Arshaumové při přebírání záruk od vides-soské skupiny a od Bogoraze z Yezdu proti možnému ohrožení Arghuna. S postupujícím soumrakem kněz, který se jmenoval Tzathmak, zažehnul dvě řady ohňů asi třicet stop dlouhé, vzdálené od sebe tak tři až čtyři stopy. „To jimi bude procházet?“ optal se Viridovix, který už o podobném ar-shaumském rituálu slyšel, ale dosud neměl možnost sledovat jej na vlastní oči.

„Ne. Oni mají poněkud jiný způsob,“ odpověděl Goudeles.

Tzathmak oblečený do pruhovaného ceremoniálního šatu vedl jednoho z pevnostních psů k ohňům. Tolui se k němu přidal ve své zdobené šamanské masce a s odznaky své profese. Společně se nad psem modlili, každý ve svém vlastním jazyce. Tolui zavolal na své přihlížející soukmenovce, „Zvíře nám slouží jako znamení naší úmluvy.“ I Za běžných okolností by nic na světě nepřinutilo psa projít uličkou mezi dvěma řadami pulzujících ohňů, ale Tzathmakovy účinné přesvědčovací metody jej nakonec přesvědčily. „Stejně jako tento psí hrdina překoná tyto plameny, tak přátelství a spojenectví mezi našimi kmeny překoná všechny překážky,“ prohlásil Tolui. Tzathmak promluvil svým vlastním jazykem a pravděpodobně říkal mužům z Gumbu něco podobného.

Na vzdálenějším konci ohnivě řady stál do pasu obnažený svalnatý Erzrum, pohrávající si s obrovskou sekerou podobnou těm, které používali Halogani. Když se z plamenů vynořil pes, švihnul sekerou v jiskřivém oblouku a se svištěním ji spustil k zemi. Zvíře zemřelo bez jediného hlesnutí, čistě rozdělené na dvě poloviny. V ten okamžik vykřikl všichni Erzrumové svou přísahu.

„Ať totéž potká každého, kdo poruší naši dohodu!“ zvolal Tolui a Arshaumové, kteří nyní porozuměli, vykřikli svoji přísahu.

Gashvili prohlásil hned, jak se vřava trochu uklidnila, jazykem Khamorthu: „Zítřa vyrážíme!“ Obě skupiny křičely současně — Arshaumové spíše z nadšení, protože většina z nich tomuto jazyku nerozuměla, ale konečný efekt byl stejný.

„To je opravdu silná symbolika, i když trochu nechutná,“ prohlásil Goudeles s pohledem na obětovaného psa.

„To je všechno, co v tom vidíš?“ namítl Gorgidas. „Já osobně se nebudu snažit zjistit, zda je to jen symbolika, nebo jestli to berou vážně. Velmi dobře si pamatuji, co se přihodilo Bo-gorazovi.“

„Br!“ úředník se o'třásl hrůzou. Lehce poklepal na své břicho, jako kdyby se chtěl ujistit, že není přet'atý na dvě poloviny, ani klasicky, ani s použitím magie.

* * *

Viridovix s podezřením pohleděl na další údolí, jehož obraz se chvěl v horkém dni spalovaném slunečním žářem. „To by mě zajímalo, co nás očekává tady.“

„Určitě něco jiného.“ prozradil mu důvěrně Gorgidas. Na první pohled průzkumníků arshaumské armády hnali pasáci svá stáda vzhůru po strmých úbočích a nevolníci prchali pod ochranu pevnosti svého pána. Další vojáci, obrněná jízda, se rychle pohybovali za nějakým cílem.

Viridovix si odfoukl a obrátil se na Řeka: „Naslouchal bys teď Velkému Druidovi? Tohle není žádné věštění, alespoň tady v Erzerumu. Říkal bys i teď, že má místní proroctví stejnou cenu jako keltské?“

„Se svou tvrdohlavostí bys se tu měl cítit jako doma,“ vykřikl na něj lékař. Držel se své trpělivosti a tématu. „Dává to dokonalý smysl, protože každé z těch malých údolí je samo o sobě nic, stejně jako jeho sousedé.“

„Mně se to nezdá,“ namítli Viridovix i Arigh současně.

Arshaum pokračoval: „Můj lid jezdí po zemi, která je tisíckrát větší než je tahle neplodná hromada skal, ale všechny naše rody tvoří jeden národ.“ Vypadal unaveně. S nomády cestovalo sedm oddělených skupin Erzerumu a jako velitel všech měl na starost tu nevýdělnou práci držet je jednoho od druhého tak daleko, aby se navzájem nepodřezali.

Používali pět různých jazyků, vyznávali čtyři náboženství — a to nemluvě o jednotlivých sektách — a byli vášnivě přesvědčeni o své nadřazenosti.

„V tomhle máš pravdu, milý Arighu,“ obrátil se k němu Viridovix. „V mé rodné Galii žijí Eburovicové, kmen žijící jižně od mých Lexoviů. Jsou to mizerné exempláře Keltů, ale Keltové to jsou. Ale tady v sousedství dvou údolí se jeden člověk nedokáže domluvit s druhým, který žije na opačné straně kopce a navíc se o to ani nepokouší. To si raději rozpárá břicho.“

Lankinos Skylitzes prohlásil: „My Videssosané věříme, že ďábel Skotos v Erzerumu zmátl lidské jazyky, když jeho obyvatelé opustili víru v Phose a odmítli přijmout ortodoxní náboženství.“

„Není třeba myslet na nadpřirozené síly, když se dá vše vysvětlit obyčejným způsobem,“ pravil Gorgidas obraceje oči v sloup. Když viděl, jak se Skylitzes naježil, optal se: „Jak ten tvůj příběh vysvětluje muže z Mzehu, kteří s námi jedou? Jsou stejně ortodoxní jako ty, ale jediné, co se od

Videssosu naučili, jsou nekonečné rituály. Jinak ale jejich dialektu nerozumí ani Gashvili.“

Důstojník se rozpačitě podrbl ve vousích, protože nebyl zvyklý na srovnávání víry s fakty. Nakonec řekl: „Jaké je tedy to tvoje „přirozené vysvětlení“?“

„Jsou pochopitelně dvě.“ „Rek je začal vypočítávat na prstech. „Za prvé země. Velikost nic neznamená. Shaum-khiil a Galie jsou rovinaté otevřené území. Lidé a myšlenky se pohybují svobodně, takže není divu, že se od sebe na dvou opačných koncích země vzájemně příliš neliší. Ale Er-zerum? Je celý rozbitý horami a řekami. Každé údolí je baštou a protože nikdo ze zdejších lidí nemůže doufat, že by vládl celé zemi, mohli si zachovat své vlastní jazyky bez nějakého vnějšího vlivu.“

Na chvíli se odmlčel a polknul doušek vína. Erzerumské víno nebylo příliš chutné, ale stále lepší než kavas. Dole v údolí, za potokem, se na břehu řadila ve dvojicích jízda. Nad nimi povlávaly pestrobarevné standarty‘.

Gorgidas odložil meč s vínem. Měl by pokračovat ve svých argumentech. „Kde jsem to skončil? Ach ano, druhý důvod, proč je Erzerum tak rozdílný. Je to prosté — je zde smetiště dějin. Každý národ poražený Makuranem, Videssosem, Vaspurakany nebo obyvateli Pardraye se zde pokusil ukrýt a mnoho z nich zde zůstalo. Proto zde před Khamor-thy, kteří vstoupili do Pardraye bůhví kdy, uprchli Shnorha-liové — a jejich zbytky zde žijí dodnes.“

„To je ale chytrý chlapík, že?“ prohodil Viridovix a usmíval se na Řeka. „Jeho vysvětlení je po tom zmatku, který mi pletl hlavu, průzračné jako vzduch.“

„Chtěl jsi snad říct průzračné jako mlha,“ namítl Skylitzes. Obrátil se na Gorgidase: „Vysvětluje tvoje nádherná teorie, proč muži z Mzehu jsou ortodoxní? Zmínil jsi je, tak mi to teď vysvětlí. Podle tebe by měli převzít svou víru od těch kacířských Vaspurakanů, kteří byli prvním národem, se kterým se setkali a který vyznával Phose, i když špatným způsobem.“

„To je zvláštní otázka,“ připustil lékař. Po krátkém zamyšlení pomalu usoudil: „Mám pocit, že jsou ortodoxními vyznavači ze stejného důvodu, z jakého jimi Vaspurakanové nejsou.“

„Tak, azase plácáš nesmysly.“ „rozčílil se Skylitzes.

„Tihle Řekové už jsou takoví, neustále mluví v hádankách a nikdy se nevyjádří přímo.“ přidal se Viridovix.

„Ať vám oběma vyklovou vrány oči! Tohle není žádný nesmysl. Podívejte se, Vaspurakanům se líbilo Videssoské náboženství, ale obávali se vlivu, který by císařství získalo prostřednictvím kněží. Proto „princové“ vypracovali vlastní variantu víry, která jim vyhovovala a zároveň držela císařství v určitém odstupu. Ale Vaspurakanové byli pro lid Mzehu totéž, co Videssos pro ně. Byli národem se zajímavou vírou, která ale mohla být riskantní pro jejich svobodu, pokud by ji automaticky přijali. Takže se rozhodli pro ortodoxní variantu víry. Videssos byl příliš daleko na to, aby je mohl ohrožit“

Skylitzes vykroužil soustředěný výraz, jak se pokoušel pochopit, o čem byla právě řeč, ale Goudeles, který byl dosud potichu, prohlásil: „Tohle se mi líbí. Má to logiku. A vysvětluje to nejen proč je Mzeh ortodoxní a Vaspurakan ne, ale současně objasňuje, proč se národy Khattrishe, Thata-gushe a Namdalenu přidržely své animistické víry.“

„Opravdu, tímhle by se to dalo objasnit,“ řekl Gorgidas. „Na to jsem ani nepomyslel. No, dobrá teorie by měla být schopná pokrýt široké spektrum variant“ Odmlčel se a zamával skupinám nových spojenců. „Erzerum je sám o sobě typickou ukázkou mnoha možností.“

Arigh prohlásil: „Pro mě znamená tahle tvoje historka jen spoustu zbytečných řečí. Pro mě je rozhodující, že všichni tihle horalé se s námi spojují proti Yezdu.“

„Máš pravdu,“ souhlasil Skylitzes a ostatní pokývali hlavami. Ačkoliv většina Yezdanů před Vaspurakany a Videssosy uprchla na východ, našlo se dost jezdců, kteří projížděli na sever údolími Erzerumu a zabíjeli a loupili vše, co potkali. To byla také hlavní příčina, proč se k Arighovi všichni tak ochotně přidávali. Pomsta byla příliš lákavá a stála před nimi naděje, že pomstí příkon, které je potkalo.

Arshaum zamával na posla. „Přiveď mi, hm, počkat, Ha-mrentze z Khakuli. Uvidíme, co nám může říct o těch jezdcích před námi.“ Jezdci se stále šikovali kolem proudu. Prachem, ktety zvířili, prosvítalo slunce a odráželo se od jejich lesklých kopí.

Hamrentz, jehož državy ležely několik dní cesty severním směrem, byl hubený, zachmuřený muž s velkýma rukama. Měl na sobě pancéřovanou helmici, ale zbytek jeho brnění sahal jen po kolena a představoval koženou košili pokrytou

kostěnými plátky. Ačkoliv mluvil trochu videssos-ky, byl stoupencem Čtyř Proroků Makuranu a měl některé litanie z jejich proroctví vytetovány na čele.

Když mu Arigh položil otázku, jeho smutné rysy se ještě zvýraznily. Jeho řeč se v tlustých záhybech kůže téměř ztrácela. „Tohle je — jakto jen říci — Údolí Přátelství. Tak to tady nazývají, řekl bych. Nejsou to žádní zbabělci. Věřím jim. Viděl jsem je bojovat. Ale jejich sousedé, ti jsou —“ Použil hrdelní sprosté slovo ze svého rodného jazyka a doprovodil je názorným gestem.

Arigh tu oplzllost s radostí zopakoval. Byl to výraz, který plnil ústa a svým způsobem uklidňoval: „Je mi jasné, že to je nadávka,“ řekl. „Co přesně ale znamená?“

„To, co vyjadřuje, to je jasné,“ prohlásil Hamrentz. „V tomto jazyce neznám patřičná slova.“ Vypadal uraženě. Zbytek jeho odpovědi představovalo jen zabručení. „Zjistíte to brzy a pak pochopíte,“ ukončil svůj projev slibně a odjel. Arigh se podíval na své poradce, kteří jeden přes druhého krčili rameny. Goudeles pravil: „Mohl bys zavolat ještě někoho dalšího.“

„Proč plýtvat časem na to, co vidím na vlastní oči? Pokud vás to zajímá, tak jedte se mnou.“ Arshaum pozvedl hlas. „Narbas ke mně! Čím více se blížíme k jihu, tím více lidí zde mluví vaspurakánsky.“

Vztyčili znamení míru a cválali k potoku. Za nimi začalo několik skupin Erzrumů syčet, pískat a posměšně pokřikovat. Viridovix se poškrábal na hlavě. „Zdálo by se, že tihle chlapíci z Údolí Přátelství jsou největší darebáci, kteří všechno přežili. Měli bychom si to pamatovat. Když je tak vidím, zdá se mi, že to jsou lepší vojáci než většina našich.“

Mužstvo stojící na druhém břehu malé říčky vypadalo disciplinovaně. Vojáci měli už na první pohled dobré koně, přílbice s chocholy, pod pláští kroužkované košile a bronzové brnění na nohou. Ve vojsku byli i lučištníci i kopiníci. Ar-shaumští vyslanci, kteří nechtěli vyvolat ozbrojený konflikt, udržovali od břehu říčky patřičný odstup.

Pár mužů nasadilo šípy na tětiny luků, další se přemístili směrem k Arighově skupince, ale uprostřed jejich linie stál mohutný muž s černým vousem v oranžovém plášti, který pokynul na svého společníka, mladšího muže v oblečení stejné barvy. Ten pozvedl zahnutý roh a vyloudil z něj tři krátké, ale ostré tóny. Jezdci se okamžitě vrátili na své původní místa a čekali.

Možná po vzoru svých vůdců Viridovix instinktivně přejel pohledem po řadě protivníků. „Vidíte to? Jsou seřazeni po dvojicích, podle bány těch plášťů.“ Ostatní si uvědomili, že má pravdu. Jeden pár měl světle zelené pláště, další šarlatové, jiní okrové a další temně modré. Když si vzpomněl na tuniku stejného odstínu, kterou kdysi nosil, zatoužil Kelt bolestně po dávno ztracených lesích.

„Je to zvláštní,“ konstatoval Goudeles a v jeho hlase zaznělo pohrdání typické pro všechny zvyky a tradice, které neměly původ ve Videssosu. „Zajímalo by mě, co by to mohlo znamenat.“

Gorgidas cítil, jak ho spaluje zvědavost, kterou vzápětí vystřídal pocit chladu. Náhle si byl jist, že porozuměl Hamrentzově obscennímu gestu. Svým způsobem ho to těšilo, ale zároveň byl znechucen. I když to nebylo zcela uspokojující, jeho život byl poměrně jednoduchý. Pokud ale měl pravdu, už by se to mohlo změnit.

Chvilí přemítal. S náhlým potřesením hlavy vstoupil velký muž v oranžovém plášti do proudu, který mu byl při jeho výšce jen po pás. Bez jediného okamžiku zaváhání ho následoval jeho společník s rohem. V řadách jeho soukmenovců se ozvaly zmatené výkřiky. Urostlý voják je rázně umlčel.

Při jeho postavě a s jeho koněm — bylo to jedno z horských plemen vyznačujících se mohutnou kostrou — převyšoval i Arigha. Ale Arshaum měl za sebou mnohem větší vojsko, a proto se před sebe díval s královskou nadutostí. Už se s Erzrumy naučil zacházet. Místní zabručel něco na pozdrav. Pak promluvil vlastním jazykem. Arigh potřásl hlavou. „Videssos?“ zeptal se.

„Ne,“ odvětil vousatý náčelník. Vypadalo to, že to jediné slovo v tomto jazyce ovládá. Napodruhé to zkusil hrdelní vas-purakanštinou. Narbas Kios překládal. „To co obvykle — chce vědět, kdo jsme a co tu děláme.“

„Podle mě to znamená, že je také následovníkem Čtyř Proroků,“ řekl Skylitzes, protože rozpoznal typické zařikávání. „Ve jménu Bezbožnosti, Avshara a dalších,“ prohlásil Viridovix.

„Ano.“ Arigh začal vysvětlovat jejich cíl. Když řekl „Yezd“, oba místní zavrčeli. Mladší z nich dokonce sáhl po zbrani, kterou měl připevněnou u opasku. Díky účinné ochraně Gu-nibu a dalších pevností v průsmycích byli jedinými kočovníky, které znali, Yezdani útočící z jihu, a mysleli si, že se Arigh představuje jako jeden z nich. Když jim Kios rozmluvil jejich omyl, rozesmáli se. „Jediné, co žádáme, je průchod a žrádlo pro koně,“ řekl Arigh. „Podle skupin vašich krajanů, kteří táhnou s mou armádou, můžete vidět, že vaši zemi neplením. Budeme mít dostatek kořisti v Yezdu.“

Vousatý muž pokynul hlavou směrem k Erzrumům, kteří stáli v řadách Arshaumu. „Vůbec mě nezajímají. Ale,“ připustil, „jsou důkazem toho, že nelže.“ Nedokázal ukrýt záblesky v očích, žár, který se tam objeví každému horalovi, když se mu nabízí možnost kořisti, kterou lze v nížinách získat.

Potřásl hlavou, jako kdyby se probral ze snu, a rozhodl se jednat. „Vy jste svá jména prozradili. Ať jsme si tedy představení vzájemně. Mně říkají Khilleu, princ Přísahaného přátelství z Ymida. Tohle je Atroklo, můj —“ vrátil se zpět do vlastního jazyka. Atroklo, kterému podle jeho rozčepýřené brady nemohlo být víc než dvacet, se na prince při vyslovení svého jména pousmál.

Gorgidas ten úsměv zachytil. Poznal ho osobně před mnoha lety — jak je to už „dávno! — ještě než opustil provincii Elis a odcestoval do Říma. Ne, napadlo ho. Jeho život se už nikdy nevrátí do stejných kolejí.

Khilleu se usmíval do vousů. Jeho tvář vypadala mohutně až tvrdě, ale přesto působila upřímně. Byl to příznačný obličej pro vůdce. „Tak vy jste se rozhodli vyrazit na Yezd? To se mi líbí.“

Atroklo promluvil jejich jazykem. Jeho hlas zněl trochu zaskočeně a nebyl o mnoho vyšší, než bas jeho vůdce. Khilleu trochu sevřel rty a potom shovívavě mávl rukou, jako kdyby naznačoval 'řekni jim to ty'. Atroklo se odhodlal k lámané vaspurakánštině. „Ten černokněžník vy mluvíte — mluvit — o něm, myslím projet tudy.“

Všechny oči se k němu náhle upřely, jako kdyby představoval nějaké zjevení. Zrudl neviditelným ruměncem snědého

člověka, ale statečně ve svém vyprávění pokračoval. „Čtyři dny před my najít v poli černý hřebec, mrtvý, kterého my nikdo neznali.“ Do těchto slov vložil patřičné napětí. „Být to dobrý- kůň když žít, ale uhnat ho někdo k smrti. Uhnat k smrti, já myslet tak, jak ještě nikdy nevidět. Kostra, rozbité boky. jedno kopyto bez podkova a samá krev. Krutost. Ted' myslet já to být černokněžník nebo zločinec nebo oboje. Žádný postroj na mrtvý' kůň. Druhý den vznešený Aubolo zjistit dvě jeho zvířata pryč. Kdo ukrást nevědět tenkrát ani ted'.“

„Avshar!“ vykřikli Arighovi společníci najednou. Znělo to spíš jako žalozpěv, napadlo Gorgidase. „Čtyři dny!“ řekl s hořkostí v hlase vůdce Arshaumu. „Vidíte, ztratili jsme oproti němu další dva dny. Tihle Erzrumové s námi nemohou zůstat. Jen nás zpomalují.“

Khilleu si je pozorně prohlížel. Jejich pohyby a chovám mu prozrazovaly mnohé, i když jejich řeči nerozuměl. Spolu s Atroklem se mezi sebou začali domlouvat v jazyce Yrmi-dů. Princ se obrátil k Vaspurakanům. „Začínám vám věřit,“ pravil a podíval se zpřímá na Arigha. „My se také zeptáme na dvě věci: Chtěli byste mít klan Přisahaného přátelství na své straně? A budou naši milovaní sousedé,“ pokračoval s ironií v hlase, „souhlasit s naší přítomností?“

„K první otázce mohu odpovědět proč ne? Jeden Erzrum by nás zdržoval stejně jako tisíc Erzrumů a zdá se, že máš schopné muže. Co se týká druhé otázky, Hamrentz z Khakuli řekl, že rozhodně nevypadáte jako zbabělci.“

„Kromě všeho ostatního,“ podotkl Atroklo. Jeho a Khilleův smích zněl upřímně.

„Tady je další věc, která svědčí pro vás,“ přidal se Skylitzes. „Tihle Arshaumové převyšují počtem vaše horaly spolu s námi třikrát.“

„Takže,“ pravil Khilleu a rozpřáhl ruce. „Jakou volbu nakonec máme? Je vás ne třikrát, ale desetkrát víc než mých mužů. Ne, v našich pevnostech bychom se snad udrželi, ale zastavit váš pochod? Ne.“ Znovu se zasmál do vousů. „Takže naskočím na záda sněžného leoparda, budu se držet jeho uší a modlit se ke Čtyřem a prosit, aby ho nenapadlo obrátit se proti mým svěřencům.“

Atroklo opět uchopil svůj roh, tentokrát vyloudil jiný signál. Gorgidas zaregistroval vřavu v jejich řadách. Musel zatroubit signál příměří. Muži Přisahaného Přátelství přešli z pozic nachystaných k boji a zformovali se do dlouhé kolony.

„Bude to tvoje zodpovědnost, jestli nás zradíš,“ varoval Khilleu Arigha. „Řekni to i Hamrentzovi a ostatním. Dotýká se to každého z vás, to myslím smrtelně vážně.“

„Ne,“ namítl Arigh. „Řeknu jim, že za to zodpovídají mně.“

„Promluvil jako král!“ neubrnil se Khilleu. když mu Nar-bas přeložil Arighova slova. „Navrhl bych vám 'pozvání na oslavu v mé pevnosti, ale ted' jsem přesvědčen, že si to opravdu zasloužíte. Přiveď všechny své společníky', kteří tu jsou nyní s tebou. Já pozvu vůdce svých sousedů. Snad přijdou.“ Po jeho tváři se rozhostil lehce ironický úsměv, který' zlehčil patetické gesto. „Bude tam zábava pro všechny, nejen pro nás.“

„Budu s tebou klidně hodovat před branami tvého hradu, ale ne uvnitř,“ odpověděl Arigh. Nepotřeboval Goudelesovo sykání ani Skylitzesovo tajné posunky, aby při takovém pozvání do pevnosti, čtvercové hromady kamení, ke které vůdce Yrmidů ukazoval, zůstal opatrný.

Atroklo zareagoval sice ve své mateřštině, ale značně vztekale, Khilleu ho však rázně umlčel. „Z ničeho tě neviním,“ řekl Arshaumovi. „Můj Lio je velmi dobrá pevnost. Pokud bych pomýšlel na nějaké nepravosti, dokázal bych se tam udržet deset let. Venku to bude — se západem slunce? Dobrá. Nejlépe bude, když si tví muži postaví tábor tady. Nejen proto, že je tady dobrá voda, ale také proto, abychom udrželi mezi tvými a mými muži co největší odstup.“

Čekal a bedlivě Arigha pozoroval, připravený posoudit jeho upřímnost.

„Takže při západu slunce,“ byla jediná slova, která kočovník pronesl. Obrátil svého koně a opustil Khilleua, aby zajistil to nejlepší, co v dané situaci bylo v jeho silách.

Hamrentz, jehož vztah k Yrmidům byl poněkud nerozhodný, souhlasil, že se zúčastní hostiny s nimi stejně jako Ga-shvili, který upřímně přiznal, že o nich nic neví, ať už v dobrém nebo ve špatném smyslu. Ostatní erzrumští vůdci odmítli — většina uraženě, někteří se strachem či dokonce hrůzou. Jeden z nich, Zormi z Redzhu, po zprávě o tom, že se Yrmidové připojí k tažení, sebral svých sto mužů a zamíni k domovu. „To. je ale jízda,“ komentoval události Skylitzes. „Mám ale pocit, když se tak dívám na tu mizející bandu zlodějů, že jsme o nic nepřišli, spíš naopak.“

Přestože vojáci setrvali za hradbami pevnosti Lio. padací most spustili dolů. Nevolníci stále proudili do pevnosti a ven a připravovali stoly, lavičky a hostinu. Z prvního nádvoří se linul kouř, protože na několika ohních současně se připravovaly nejrůznější pokrmů. Kromě štiplavého dýmu vítr přivál i vůni pečeného skopového. Viridovix nebyl schopen něco takového nevnímat. V příjemném očekávání se poplácal po břiše.

Přesto mu veškeré chutě nezabránilly v opatrnosti, s jakou kontroloval dodržování úmluvy. Sledoval odjezd Arighova partnera, dokud nezmizel z obzoru v lánech pšenice a ječmene. Nemohl se ubránit příjemnému rozpoložení: „Kdyby nás chtěli podrazit, bylo by pro ně rozhodně lepší mít nás pohromadě na jednom místě a ne mezi svými lidmi,“ usoudil a věnoval se svému koni. „Pak by nás lučištníci na hradbách mohli těžko minout, i v takovém mizerném světle, které spíše připomíná blikání pochodní. Myslím, že v téhle situaci by se spíš střetli do svých vůdců a ti by z toho asi nebyli dvakrát nadšení.“

„To sotva,“ přikývl Gorgidas. Setřásl ze své vyšíváné tuniky prach a v duchu si přál, aby se ta nepříjemně velká mastná skvrna na jeho kalhotách vypařila. Měl na sobě videssos-ký oblek. Rozhodně nechtěl, aby ho Yrmidové považovali za kočovníka.

Khilleu a Atroklo přivítali své hosty velmi zdvořile a se všemi obřady, které patří k dokonalé slavnosti. Působili dojmem nerozlučných přátel. Společně se zvedli a hluboce se poklonili. Viridovix si mezi podsaditými Yrmidy připadal o několik let starší, ale na druhou stranu hubený a drobný, jako kdyby patřil mezi jejich nezkušené mladíky. Ten pocit by pro něj trochu nepříjemný. Jeden muž ovládal několik slov v jazyce Khamorthu, druhý jím nemluvil ani trochu. Oba dva se až příliš živě zajímali o jeho vzhled, ale když vysvětlení nepochopili, vrátili se zpět ke svým číším vína.

Uchopil tedy svůj pohár a jedna z přítomných dívek ho naplnila. Sledoval, jak se jí při odchodu vlní boky. Po úmrtí Seirem si slíbil, že až do konce svého život nebude chtít jinou, což byl v řadách arshaumské armády táhnoucí planinami slib snadno splnitelný. Čas ale zmírnil smutek a jeho tělo si už žádalo své. Když dala holka mezi Mzeshi jasné najevo své úmysly, nebránil se. Půlka noci strávená ve stohu sena nebyla k zahoezení. Vnitřní pocity a vzpomínky v tu chvíli šly stranou.

Mezi muži — zvláště při takových oslavách — se nevyskytovaly ženy, s kterými by stálo za to prožít alespoň pár let, v podstatě se jednalo o dívky na jednu noc. Většina Erzrumů se tohoto zvyku, odkoukaného zřejmě z Makuranu, držela. Protože byl Viridovix navyklý na svobodnější nomádky' způsob, řadu drobností nevnímal. Ženy tam spěstřovaly posezení pouze tím, že byly přítomny.

Gorgidas si povšiml, že něžné pohlaví tu hraje spíš nepodstatnou roli a vyvodil si z toho své vlastní závěry. Z obou stran byl obklopen dvěma Yrmidy. Jeden z nich se tvářil zachmuřeně, oděný do černé barvy protkané stříbrnými nitěmi. Druhý svým oblečením připomínal barevného papouška. Žádný z nich nemluvil jeho jazykem. Nálada mu značně poklesla a připravoval se na dlouhý nudný večer. Dívka, která je obsluhovala a dolévala jim víno, se chápavě usmála. Pohled kterým odpověděl, byl naprosto chladný, takže jen nechápavě potřásla hlavou.

Naprosto nečekaně jeden z vojáků u druhého konce stolu promluvil téměř čistou videssoštinou s mírným cizím přízvukem. „Rád bych si s vámi tento jazyk osvěžil. Když jsem mladší byl, dva roky jsem jako žoldnér v císařské armádě sloužil. Pak můj bratr zemřel a já jeho dědic jsem byl. Rakio je jméno mé.“

„Těší mě,“ odpověděl Gorgidas a představil se. Rakiovi, jak usuzoval podle vzhledu, bylo skoro třicet let. I když nepatřil ani mezi krasavce, ani mezi naprosto nepohledné muže, jeho obličej vypadal zvláště. Vousy měl přistřižené mnohem víc, než bylo u Yrmidů běžné, jeho široký úsměv odhaloval ulomený zub a jeho nos neobvyklého tvaru byl rámován obočím, které se podle nálady pohybovalo nahoru a dolů. Působí sympaticky, pomyslel si Rek.

Pak se servírovala večeře o několika chodech a Gorgidas na chvíli pustil Rakia z hlavy. Rok strávený ve stepi ho naučil zvyknout si na jehněčí a kozí maso, na kterém si ale člověk mohl i pochutnat, když bylo dobře připraveno a upečeno s patřičnou dávkou česneku. Tak bylo mnohem lepší než běžně připravené nad ohněm. Ale hrášek, špenát a dušený chřest pro něj znamenaly zážitek, na který už dávno zapomněl. Nebylo divu, když se dlouhé měsíce jedl jen tuhé pšeničné placky. Pravý chléb, měkký- a voňavý, vytažený přímo z pece, ho přiváděl do extáze.

Uvolnil si opasek o jednu díрку. „To bylo něco neuvěřitelného, úžasný zážitek.“

Rakio se neubránil úsměvu: „Jednou jsem musel jíst s oddílem Khamorthu.“ vyprávěl. „Vím já, jak ty se cítíš.“

Řek pozvedl svůj džbán, když před tím ulil trošku na zem jako úlitbu místním bohům. „Na všechny požitky světa, hlavně na jídlo!“ prohlásil a zhluboka se napii. Rakio se smíchem vyprázdnil svůj pohár. Stejně tak i Goudeles, který' seděl o několik stolů dále. Sluch zavalitého úředníka byl stejně dobrý-, jako jeho chuť k jídlu.

Mezi hodovníky' se objevil minstrel, doprovázející popěvky kvilivými tóny své bandury. Kejkliř udržoval zručnými pohyby ve vzduchu půl tuctu dýk. Jeho ruce se v té rychlosti jevily jako rozmazaná skvrna. Dvě tanečnice s pochodněmi v rukou se vlnily kolem zabodnutých mečů.

Když opět přišla dívka s vínem. Viridovix jí položil niku kolem pasu. Neodstrčila ho. naopak se mi něj vstřícně pousmála.

Jedním prstem přešla po jeho ohnivě zrzavém knírku. Nebylo to v této zemi snědých mužů poprvé, kdy netypická barva jeho vlasů a vousů přilákala ženskou zvědavost. Lehce se začal dotýkat jejího bříška a pak postupoval dál aniž... Přitočila se k němu ještě blíž.

Khilleu něco brumlal ve vaspurakánštině. Muži, kteří ten- 9 to jazyk znali, souhlasně přikyvovali. Narbas Kios Galovi přeložil pro ty ostatní: „Říká, že ji nemáš nikam odvádět, dokud nerozlije ostatním zbytek vína, který má ve džbánu.“

„S tím souhlasím.“ Viridovix poplácal dívku po zadku. „Za chvíli, kotě,“ zašeptal. Aniž by rozuměla jedinému slovu, pochopila, co říká. Arigh si už zařídil, jak se ztratit v noční stepi s kyprým děvčetem, které k jejich stolu nosilo jídlo. Ga-shvili a Vakhtang se také někam vytratili. Khilleu se s úsměvem rozhlížel kolem sebe a byl potěšen, že jeho hosté jsou spokojeni. Žádný Yrmido zatím neopustil stůl.

Gorgidas nechal dívku, která je obsluhovala, odejít. Rakio překvapeně pozvedl obočí. „Copak, nelíbí se ti? Jakou jinou bys chtěl? Silnější? Hubenější? Nebo snad mladší? My nechceme, aby ty byl jsi sám.“ Jeho nabídky byly upřímné.

„Jsem ti vděčen za tu péči, ale skutečně si nevyberu,“ odpověděl lékař. „Tuto noc se nezajímám o ženy.“

Rakio legračně pokrčil rameny, jako kdyby chtěl říct, že se on nebo ten druhý zbláznil, ale dál už tuto myšlenku nechtěl rozvíjet. Gorgidas upřel pohled na své ruce položené na stole. Věděl, po čem touží, ale netušil, jak své přání vyjádřit, aniž by se svého společníka nějak dotkl. A to si byl dosud tak jistý...

Pro tuto chvíli svůj problém opustil, protože další otrok přinesl mísu plnou kandovaného ovoce. To ale mizelo s neuvěřitelnou rychlostí. Věc už se nedala déle odkládat, pokud by neměl natolik pevné nervy, aby dělal, že se nic neděje.

Cítil, jak mu srdce buší až v hrdle a že je nervózní jako mladík. Dlouho se ještě rozmýšlel a nakonec pronesl: „Tento večer jsem si všiml několika párů mladých mužů.“

Rakio si nemohl nevšimnout důrazu na slovo párů'. Tentokrát jeho obočí vylétlo vzhůru ještě víc než kdykoli před tím. „Mnoho cizinců by si myslet mohlo, že provozujeme u nás nezvyklé vztahy.“ Ynnid'o se ke Gorgidasovi choval s podezřením, které v jeho národě za staletí pohrdání hluboce zakořenilo.

„Proč, jestli se mohu zeptat?“ Vzpomněl si na Platonova zlatá slova a citoval je. jak nejlépe dovedl: „Pokud je člověk, který miluje, přistihnout při něčem nekalém, bývá přistihnout spíše kýmkoliv jiným, třeba svým otcem, než svým partnerem. A protože to i milenci takto cítí, nebudou dávat vzájemně najevo svou zbabělost a budou dělat, co mohou, jen aby v této bitvě povzbudili jeden druhého, svou armádu, byť sebemenší, která ale může dobýt tento svět.“

Tak, a bylo to venku. Gorgidas se bál, jestli se nezmyšlil a jestli se mu Rakio nevysměje. Yrmidova čelist poklesla.

Nakonec se zdánlivě uklidnil, ale přesto začal vzrušeně mluvit vlastním jazykem. Potom Gorgidase muž v černě stříbřitém oděvu po levé straně a muž sedící po jeho pravé straně, připomínající svým zbarvením páva, chytli za ruce, bušili ho do zad, nalévali mu víno a nabízeli mu další a další jídlo a při tom hlasitě pokřikovali.

Nevěděl kdy a vlastně proč, ale padla na něj úleva. Vyprostil se z pevného stisku a vzápětí leknutím nadskočil, protože mu za zády promluvil někdo, koho neslyšel přicházet, a stiskl jeho rameno: „Jsou k tobě mnohem přátelštější než ke mně, a to jsi přítom takový suchar,“ smál se na něj shora Viridovix.

Gorgidas pokynul směrem k dívce po Viridovixově boku, která se tvářila nedočkavě a netrpělivě, a opáčil: „Každému co jeho jest.“

„Máš pravdu a tahle je moje. Nebo snad ne, koťátko?“ Nad slovy, která nechápala, jen pokrčila rameny, ale zasmála se, když ji kousl do krku.. Odvedl šiji ze slavnostní hostiny a pak ji nechal najít klidné místo. Narazili na skupinku jabloní, které se nacházely kousek od hradu Lio a uprostřed ní Gal nalezl malou, travnatou louku. S téměř divadelním gestem roztáhl svůj plášť a rozložil ho na zem. Tráva byla měkká jako slamník a příjemně voněla.

Dívka, která se asi jmenovala Thamar nebo nějak podobně, byla stejně naladěná jako on. Pomohli si vzájemně z oděvů. Měla hladkou a hebkou kůži a v jeho náruči příjemně hrála. Ve společném objetí klesli na plášť, ale když si klekl na kolena a roztáhnul jí nohy, vehementně potřásla hlavou a začala něco vysvětlovat ve svém nesrozumitelném jazyce.

Nakonec mu z různých gest došlo, že Ymidové tuto polohu při milování neuznávají. „Dobrá, budeme to tedy dělat tak, jak to vyhovuje tobě,“ řekl a souhlasně rozpráhl ruce. „Rád se přiučím něčemu novému.“

Položila ho na záda, nasedla na něj a rukama se zapřela o jeho lýtka. Na stehno mu ukápla kapka jejího potu. Galovi prolétlo hlavou, že něco takového ještě nezažil. „Ačkoliv,“ jak ho vzápětí napadlo, „homosexuál by z toho měl možná ještě větší požitek než já.“

Náhle všechno, co Gal dosud v zemi Ymidů viděl, zapadlo na své místo. Vybudil smíchy, takže na něj Thamar pohlédla se směsí překvapení a rozhořčení. „Ne, neboj se, to s tebou nemá nic společného,“ řekl a pohládl ji po kotnících.

Stále se ale uculoval. „Už chápu, proč jsi to chtěla právě tak,“ vysvětloval, jako kdyby rozuměla jeho jazyku. „Ach, tenhle Gorgidas, ten zatracený lotr! Vypočítavý jako kočka, která narazila na džbán se smetanou. Kde jsme to skončili?“ ptal se sám sebe.

Gorgidas složitě vysvětlil svým hostitelům, že není z Videssosu a naznačil jim, jak se do císařství dostal. Vyprávěl jim také leccos o zvycích ve své ztracené vlasti. Většina jejich otázek se přirozeně soustředila hlavně na milostné vztahy. Po pohrdání, kterého se jim po staletí dostávalo od jejich sousedů, shledávali za naprosto úžasné, že jejich způsob života mohl pochopit úplný cizinec.

Řek vyprávěl o vojenských přátelstvích ve Spartě, o mnohem uhlazenějších způsobech v Aténách a nakonec o posvátné Thébské skupině, kde sto padesát párů milenců zahynulo do posledního při boji s Filipem Makedonským a jeho synem, Alexandrem Velikým.

Tohle líčení jeho posluchače, jejichž počet se s postupující noční dobou postupně zvyšoval, úplně strhlo. „A co bylo dál?“ ptal se Rakio, který celé vyprávění překládal. „Zneuctili jejich těla potom?“

„V žádném případě.“ odvětil Gorgidas. „Když Filip spatřil, že všichni mají svá smrtelná zranění zepředu, řekl: „Běda těm, kdo se budou chovat stejně ďábelsky, jako oni!“,

Všichni Ymidové si povzddechli, když Rakio skončil s překladem. Sklonili hlavy v minutě ticha na památku mužů, kteří byli již téměř tři sta let po smrti. Gorgidas přestal vyprávět a přidal se k nim.

Za okamžik ale opět zvítězila jeho nekonečná zvědavost. Optal se: „Naslouchali jste mi. Mohu se na oplátku dozvědět já, jak vzniklo vaše Přísahané přátelství?“

Rakio se podrbal ve vlasech: „Jak vzniklo? Těžko odpovědět. Vždycky tady bylo. Dokonce i před érou Fraortishe. prvního ze svatě čtveřice.“

To byl, jak už Gorgidas věděl, jiný způsob jak říci 'věčně'. Povzdchl si. ale ne příliš hlasitě. Na světě existuje mnohem více a důležitějších věcí, než historie. Obrátil se na Rakia: „Žijí všichni ve vašem Přísahaném přátelství v párech, stejně jako v Thébách? Tak se mi to alespoň jeví podle dnešní slavnosti.“

„Podívej lépe se. Podívej támhle — Pidauro, Rystheu a Ypeiro. Jsou trojicí — a jejich ženy s nimi žijí. A jsou i jiní takoví mezi námi. Ale dnes večer byli vysláni na hlídku na jih. A je mnoho takových jako já. 'Sirotci' se říká nám. Já ještě životního partnera nemám žádného, ale protože nejstarší syn svého otce, stal jsem členem Přátelství, když dospělosti dosáhl jsem.“

„Tak,“ broukl si potichu pro sebe Řek. Mohlo mu to dojít, když viděl Rakia samotného. Aby zamaskoval vztek nad svou nedovtipností, zhluboka se napil vína. Po těle se mu rozlilo příjemné teplo s pocitem lehkosti. Pravit: „Neurazíš se nad jednou osobní otázkou nevědomého cizince?“ Rakio se na něj usmál a naznačil, že mu to nevádí. Gorgidas se tedy zeptal: „Jsi sirotek, protože, hm, jak to jen..., protože nechceš Přátelství vyhovět úplně ve všem?“

Rakio se zamyslel a teprve po chvíli mu došlo, co vlastně chtěl Gorgidas, jakožto cizinec, říci. „Myslíš tím, jestli jen ženy mám rád?“ Pak přeložil dotaz do své mateřštiny. Všichni Ymidové začali vesele pokřikovat. Někdo po něm hodil kus chleba. „Já se jen pomaleji usazuji,“ řekl nakonec.

„Teď už to chápu,“ odpověděl stále překvapený Gorgidas.

Rakioův výraz tváře se stále měnil. Tentokrát převažoval hloubavý pohled. Gorgidas si zakryl hlavu, pak si ale uvědomil, že tohle typicky řecké gesto pro ostatní národy nic neznamená. Takže raději jen lehce přikývl. Když pochodně v okolí hodovníků začaly pohasínat, odešel spolu s Rakiem ruku v ruce.

Od horního konce průsmyku, který Erzrumové nazývali Funnel, viděli Arshaumové a jejich spojenci daleko na jihozápadě řeku Moush. Leskla se jako stříbrná stuha a zrcadlila odpolední paprsky. Za zeleným úrodným pruhem podél jejich břehů se rozkládala ponurá, šedivá nížina, ve které se nacházel Yezd.

Kočovníci dávali nepokrytě najevo radost, jakmile před sebou konečně spatřili cíl své cesty, ale Viridovix vřbec

nemrzelo, když začali průsmykem Funnel sestupovat kjihu a holá planina opět zmizela. „Vypadá to, že zdejší krajina je mnohem pustější než Videssoská planina.“ podotkl, „a to jsem si myslel, že už nic horšího nepoznám.“

„Je to poušť hodně vzdálená od jakékoli vody,“, připustil Goudeles, „ale když se půda uměle zavlažuje, může být neuvěřitelně úrodná. Přesvědčíte se sami v údolích Tutubu a Tibu — sklízí tam až tři úrody ročně.“

„To nemůže být pravda,“ namítl Gal. Hlavou mu proběhla myšlenka na jeho rodnou zemi, chladnou a šťavnatou, plnou nejrůznějších plodů. Nedokázal si představit, že zde dokáže překonat to údné suché teplo, ať už s vodou nebo jinak. Skylitzes se svého přítele zastal: „Věř nebo ne, jak chceš. Přesto je to pravda. Území mezi Tutubem a Tibem nazývají zemi Stovky měst, protože dokáže uživit tolik lidí. Nebo by spíše dokázalo. Poté, co je obsadili Yezdani, nastaly špatné časy.“

„Jo!“ oddechl si Viridovix. Přešel na jiné téma a zeptal se: „Kde potom leží Mashiz, když už mluvíme o té vaší stovce měst?“

„Stejně daleko, jako kdyby se nacházel na Měsíci,“ odpověděl Goudeles a truchlivě dodal: „Bohužel tomu tak není. Prokleté město leží na úpatí pohoří Dilbat, přímo na západ od horního toku Tutubu.“

Když se armáda utábořila na noc, Kelt si nakreslil v prachu čáry, aby lépe pochopil, co dnes slyšel. Vysvětlil své čmáranice Gorgidasovi, který je překreslil rychlými tahy svého pera na voskovanou tabulku. „Zajímavé.“ Řek složil tabulku a pravil: „Jdu do tábora Yrmidů. Jejich zvyky slibují významné obohacení historie.“

„Opravdu?“ opáčil Viridovix a ze všech sil se snažil nedat najevo pobavení nad tím, jak průhledné záminky si jeho přítel vymýšlí. Lékař už podnikl podobné výlety po tři předchozí noci. Už dvakrát se stalo, že se nevrátil před půlnocí. Potřetí zůstal u Přísahaného přátelství až do rána.

„No, ano,“ hájil se Gorgidas s vážnou tváří. „Jejich zprávy o prvním vpádu Yezdanů do Erzemmu, například — co to zase máš, čemu se směješ?“

„Já?“ podivil se Kelt a nasadil vážnou tvář, takže vypadal jako pravé ztělesnění nevinnosti. To byl výraz, který se k jeho tváři příliš nehodil. Pohlédl vzhůru a tentokrát se už hlasitě se rozesmál. „Jistě, máš pravdu, ale myslím, že u Yrmidů nenacházíš jen historii, jinak bys nespál tvrdě jako mrtvola a neměl bys po zbytek dne na tváři ten přitroublý úsměv.“

„Jaký přitroublý úsměv?“ Viridovixovy legrácky se Řeka dotkly. Mávl rukou. „Když už dávno znáš odpověď“, tak proč se tak nesmyslně vypyťáš?“

„Velmi se ti omlouvám.“ odpověděl urychleně Viridovix, protože zaregistroval vztek, který popadl Gorgidase vždy, když se někdo zmínil o jeho vztazích s muži, zvláště když se jednalo o člověka, který s ním tuto zálibu nesdílel.

„Chtěl jsem jen říci, že to je opravdu neobvyklé, vidět tebe při tvé důstojnosti, jak se takhle čertíš a vymýšlíš si.“

„Jdi do háje!“ Ze zvyku hledal u Viridovixe ten druh opovržení, se kterým se celé generace setkávali Yrmidové, ale nenašel ho, takže ho zloba přešla. Uvědomil si ale, že Gal naprosto odhalil jeho zvyky.

Viridovix ho poplácal po zádech tak silně, že poněkud zakolísal. Na jeho tváři se zračila čirá zvědavost. „Mohl bys mi prozradit, jak jsi na to přišel po tolika letech života se ženami?“

„Jak by ses díval na holku po roce života mým způsobem?“

Gal si lehce odfoukl. „Takhle jsem o tom nepřemýšlel. Asi bych se s ní oženil, čert mě... odnese, jestli ne.“

„Tak tohle mě opravdu nehrozí,“ odpověděl Gorgidas a oba se rozesmáli. V těchto slovech byl hlubší význam, než by se na první pohled mohlo zdát, pomyslel si lékař. Rakio nikdy nezaplní mezeru v srdci, která mu tam zůstala po Quintu Glabriovi.

Pravda, Yrmido byl, stejně jako většina jeho soukmenovců, statečný a rád se smál. Ale byl beznadějně provincionální. Přes svůj pobyt ve Videssosu se nestaral o nic, co by překračovalo hranice jejich údolí, zatímco Gorgidas byl v tomto ohledu naprostý opak. Pro něj byl celý svět malý. A zatímco Glabrio a Gorgidas sdíleli společné kulturní dědictví, Rakiův zvláštní přízvuk bylo to nejmenší, co mu připomínalo, jak rozdílné je jeho zázemí od Řekova. A navíc se Yrmido otevřeně vysmíval věrnosti. 'Věrnost je pro ženy,' řekl Gorgidasovi. „Muži by si měli užívat sami sebe/ Lékař si užíval. Ať to trvá, dokud to půjde. Prozatím to bylo více než uspokojivé.

Při tempu, které zvolili, Arshaumové očekávali, že dojedou ke břehům řeky Moush a do Yezdu dříve, než se obránci připraví na jejich útok. A znovu si budou vyrovnávat účty bez Avshara. Černokněžník měl před svými nepřáteli stále velký náskok. Zanechal jim ale varování. Plovoucí mosty vedoucí na sever do Erzemmu byly odstraněny. Na jižním břehu Mou-she hlídkovala četa kočovníků. Dobře vycvičení vojáci s maku-ranskou krví hlídali s katapulty říční brod. Přes rady erzrumských spojenců se Arigh rozhodl dobýt brod násilím a byl yezdanským dělostřelectvem odražen. Vrháče kamenů bez problémů zasahovaly druhý říční břeh, zatímco luky jeho mužů řeku přestřelili nedokázaly. A katapulty metaly nejen kameny. Mezi Arshaumy dopadaly dzbány plné hořlavé směsi, která šířila oheň všude kolem. Koně se plašili, muži zděšeně vykřikovali. Mezi nomády prchajícími z dostřelu zavládl strach hraničící s panikou. Arigh porážku přijal mužně a přiznal: „Měl jsem dát na vaše slova. Víte o tomhle boji s podporou strojů více než já.“ Poškrábal si lesklou růžovou jizvu na tváři. „Od tohoto okamžiku budeme dělat to, co umíme nejlépe. Ať si Yezdani zjistí, jak mě porazit.“

„To je moudrá řeč hodná velitele,“ odpověděl Lankinos Skylitzes a Arshaumovy oči zazářily.

Aby dal najevo, že to, co řekl, myslel naprosto vážně, využil skvělé pohyblivosti svých jezdců. Pod příkrovem noci vyslal stovku Arshaumu k nejširšímu úseku řeky, aby na koních plavali na druhou stranu, se zbrojí a zbraněmi přivázanými v kožených pytlích na krcích zvířat. Jakmile byli na druhém břehu a začali se formovat, vydali se za nimi ostatní Arshaumové.

Měli ale neuvěřitelnou smůlu. Jeden Yezdan předvoj zahlédl právě ve chvíli, kdy se vynořoval z řeky. Vyvolal poplach a v temnotě ujel. I Yezdani byli kočovníky. Reagovali velmi pohotově. Boj, který se rozpoutal, nebyl o nic méně zuřivý, než kdyby probíhal za dne. Arshaumové udeřili, aby rozšířili svůj okruh, zatímco jejich protivníci bojovali a snažili se je

dostat zpět do řek}' a obnovit kontrolu nad svým břehem Moushe, ještě než jeho proud překročí hlavní síla arshaumské armády.

Viridovix shodil oblečení a vrhl se do vody hned za hlavním vojem Arshaumu. Jeden z nich na něj zakřičel: „K čemu ti bude meč, když neuvidíš, jak ho použít a kam se vrhnout?“

„Rozhodně nebude méně užitečný než luk,“ odsekl. „Nebo nezačínáte snad střílet až tehdy, když vidíte jejich oči?“

Jakmile se jeho kůň dostal na protější břeh Moushe, sestoupil z něj a se zuřivou rychlostí se oblékl a ozbrojil. Nebylo tomu tak dávno, kdy by i před ženou dal přednost boji. ale tyhle doby už minuly. Stále ještě ale Yezdani před ním tvořili překážku mezi ním a Avsharem. Proto byl ochoten s nimi zápolit, když to bude nezbytné.

Ve tmě před sebou slyšel jejich výkřik} I, opět osedlal koně a vyrazil do bitvy. Porozuměl jejich větám, tedy alespoň většině z nich. Nářečí, které používali, se příliš nelišilo od jazyka Khamorthu z Pardraye.

Před ním se vynořil jezdec, zatím nezřetelný, ozářený jen slabým světlem hvězd. „Můžeš mi něco říct?“ zavolal na něj jazykem, kterému se naučil v Targitaušově stanu.

„Samozřejmě,“ odpověděl neznámý muž a přitáhl uzdu. „Kdo jsi?“

„Rozhodně ne přítel,“ řekl Viridovix a skolil ho svým mečem. Yezdan se strnulým výrazem spadl z koně.

Kolem Galova ucha proletěl šíp. Zaklel, protože pochopil, že střelec se nachází někde za jeho zády. „Dávejte trochu pozor, vy hlupáci se slámou v hlavě!“ zahulákal, tentokrát v jazyce Arshaumu. Zvuk nepřátelského jazyka k němu přivábil dalšího Yezdana. Šermovali spolu takřka naslepo. Viridovix se ohnal po jeho levé paži a další ránu vedl nad jeho koleno, než se zezadu přitítil další Arshaum a Yezdan se zhroutil k zemi.

Yezdanovi spoluvojáci začínali couvat po celé linii. Skupina, která se na místo boje přihnala jako první, byla dost silná na to, aby čelila Arighovi předvoji, ale z řeky se vynořovali stále noví a noví Arshaumové a zapojovali se do bitvy. Kočovníci nebyli zvyklí bojovat za každou cenu proti přesile. Yezdani se rozpadli do několika skupinek a stále ustupovali.

Bylo tak málo vidět, že použití signálních vlajek se jevilo jako holý nesmysl. Zaduněla tedy naccara. Arighovi poslové rozváželi rozkazy sem a tam podél linie. „Rychle na západ kbrodu!“ Arshaumové hledali cestu neznámým územím a snažili se najít cíl dle rozkazu svého velitele. Jejich erzumští spojenci kráčeli s nimi podél druhé strany řek}' Moush. Těžce ozbrojení horalé nedokázali řeku překročit tak snadno, jako Arshaumové. Bylo na nomádech, aby proklestili průjezd brodem.

Viridovix věřil, že stráže u brodu zlikvidují nečekaným útokem, ale nepodařilo se jim to. Ohnivý kruh kolem ležení nepřítele vydával světlo blížící se^svitu slunce. Řady mužů stály připraveny u svých katapultu. Šípky, kameny a džbány s hořlavinou se vršily hned za nimi. Kavalerie ve vyrovnaných řadách očekávala útok Arshaumu. Odlesk}' plně zlověstně jiskřily na jejich krunýřích i kopích. Už od prvního pohledu zde čekala skvěle vycvičená skupina válečníků, podobných videssoským. Makurariské oddíly byly odhodlány bojovat do posledního dechu za nového pána.

Arigh se neubráníl zlomyslnému úšklebku: „Tohle bude snadné —je jich jen pár stovek. Zadupeme je do země, ještě než se stačí přesunout.‘, Sebevědomě začal řadit své muže.

Zatímco rozesílal posly, z jednolitě řady nepřátel vyjela osamělá postava a cválala naproti Arshaumům. Na pozadí plamenů vypadala téměř přízračně a hrdě. Viridovixovo srdce začalo bušit na poplach. Byl si jistý, že mohutná silueta náleží Avsharovi. Pak jezdec obrátil hlavu a Gal ho zahlédl z profilu. Obvyčejný člověk, pomyslel si zklamaně. Plášť černokněžníka by mu zakrýval obličej.

Jezdec se přiblížil a mával oštěpem. Něco vykřikl v jazyce, kterému Viridovix nerozuměl, ale zněl jako makuranština. Pak promluvil jazykem Vaspurakanu, nakonec yezdanským dialektem. To už mu Kelt rozuměl. „Haló, vy psi! Je mezi vámi někdo, kdo se odváží bojovat se mnou? Jsem Gusnaph, z určitých důvodů mi říkají Krmič havranů. Porazil jsem v soubojích už čtrnáct mužů. Kdo z vás se k nim přidá?“

Cválal sem a tam podél řad arshaumské armády a arogance a moc z něj doslova vyzařovala, když znovu a znovu vykřikoval své hrozby. Arshaumové si mezi sebou šeptali, jak ti, co křiku rozuměli, překládali pro ostatní. Nezdálo se, že by někdo chtěl Gusnaphovi odpovědět. Na hřbetě svého mohutného koně, ozbrojený od hlavy k patě, připomínal horu železa. Do dálky se začal rozléhat jeho zlý smích. Pak se otočil, jako kdyby se chtěl vrátit k vlastním lidem.

Viridovix se vzpamatoval a zakřičel: „Vrat' se. ty Zbabělče!“

„Má kopí a t}'jenom meč!“ varovali ostatní muži Gala^ ale ten se nezastavil. Dokonce i v prakticky vyhrané bitvě se vrhnul vpřed, aby bojoval se Scaurem. Kdyby tak neučinil, byl by ještě stále v rodné Galii. Tenkrát ani nyní nad tím ale nijak nepřemýšlel. Přemožení vůdce nepřátel bylo cennější než zabít stovky obyčejných mužů.

Gusnaph se otočil a zamával svým kopím. Pak ho sklonil a vrhnul se na Kelta. Přibližoval se^ z úděsnou rychlostí. Hrot kopí byl neustále zaměřen na Viridovixovu hrud' bez ohledu na to, jak se snažil uhýbat.

Nakonec Gal znovu použil úskok, ale Gusnaph jej opět včas vytušil. Hrot kopí přelétl kolem Keltova ramene, když se koně prudce srazili.

Oba muži vypadli ze sedel a tvrdě přistáli na zem. Viridovix vy skočil na nohy. Byl rychlejší než Gusnaph, který musel překonat tíhu brnění. Jeho oštěp se octl pod padlým koněm. Sáhl tedy po zbrani ke svému opasku. Víslel tam krátký meč, dýka a palcát. Viridovix se nikdy nedozvěděl, jakou zbraň chtěl vlastně nepřítel použít. Vrhnu se po něm.

Gusnaph ještě stále klečel, když shora zasvítl meč. Maku-ranský hrdina padl na zem.

Podle zvyku svého národa se Viridovix sklonil, ještě jednou tnul a pak pozvedl Gusnaphovu hlavu do výšky, aby ji viděl i zbytek nepřátelské armády. Vydal vítězný pokřik. Na druhé straně u ohňů zavládlo mrtvé ticho.

S pružností příznačnou pro nomádské koně se Viridovixovo zvíře obrátilo, vyskočilo na nohy a vypadalo nezraněně, ačkoliv Gusnaphův náraz byl tak prudký, že by mu mohl zlámat nohy. Koník se polekal, když ucítil zápach krve ve chvíli, kdy se k němu přiblížil Viridovix se svou trofejí.

Odložil hlavu na zem. „Bohužel tu není žádná brána, na kterou by šla nabodnout, ani žádná cesta, u které by se mohla pro výstrahu vystavit,“ pomyslel si. Kůň neklidně popošel ještě jeden krok stranou, ale nechal ho nasednout. Zamával svým mečem Arshaumům, kteří vybuchli radostným pokřikem. „Na co tam ještě čekáte?“ zavolal na ně.

Kočovníci se vrhli vpřed. Jejich nepřátelé nečekali na první přilétající šípy a dali se na útěk. Opustili své stany, katapulty i brod. První paprsky ranního úsvitu dávaly obloze narůžovělý nádech, když se Arigh postavil na břeh Moushe a zamával na Erzrumy, aby přešli k němu.

Přijížděli po malých skupinách, protože voda v brodu sahala jejich koním až po slabiny. Gorgidas překročil řeku s muži Přisahaného přátelství, hned za Rakiem. Ve svém obleku z kvalitní kůže, ozbrojený jen gladiusem, vypadal mezi obrněnými Ymidy dost neobvykle, ale zjistil, že Plato měl pravdu. Udělal by cokoliv, aby o něj jeho milenec neměl strach.

Yezdani zahájili protiútok při západu slunce a použili šípy podle nomádské tradice. Protože se však v noci setkali jen s Arshaumy, překvapil je velký počet Erzrumů. Zachvátila je panika, když se řady nomádů otevřely a proti nim zaútočili těžce vyzbrojení horalé.

Gorgidas se octl s Ymidy v přední části útočícího klínu. Nastalo několik chvil neuvěřitelných zmatků, když Přisahané přátelství a ostatní Erzrumové začali Yezdany srážet ze sedel a bez problémů proráželi jejich lehká brnění. Občas někdo padl i na jejich straně. Jeden Ymid vyletěl ze sedla přímo před očima Gorgidase. Z jeho obličeje tekla krev, protože ho zranila vrhací hvězdice. Jeho přítel se slzami v očích skolil Yezdana, který mu toto zranění způsobil. Lékař se ohnal po dalším nepříteli mečem. Měl pocit, že minul. Nebyl čas se tím zabývat, protože bitva neúprosně pokračovala.

Gashvili volal na Khilleua něco ve vaspurakánštině. Pán Gunibu měl ve své zclacené helmici zásek, ale byl nezraněn. Khilleu se s úsměvem otočil a naznačil obscénní gesto. „Co to bylo?“ zeptal se Gorgidas Rakia, který si právě obvažoval ránu na ruce.

„Gashvilimu říká, Ti zatracení teplouši se v boji neztratí.“

„To je svatá pravda,“ odvětil Řek s patřičnou hrdostí.

„Proč by neměla být?“ Pro Rakia byla válka stejně přirozená, jako fakt, že dýchá. Vrazil svému koni ostruhy do slabin a opět vyrazil do bóje. Gorgidasův podsaditý koník trochu odfrknul, když ho také popohнал ostruhami, ale rovněž vyjel vpřed.

Nepřátelé se najednou obrátili a začali zmateně prchat. Každý muž utíkal pryč, aby se zachránil, a nikdo nepřemýšlel nad organizovaným ústupem. Arshaumové a Erzrumové dávali najevo svou radost a křičeli jeden na druhého až do naprostého vyčerpání. Cesta na Yezd byla volná, vyrazili tedy za svým cílem.

7.

Paius Philippus se ohnal po hmyzu, který poletoval kolem jeho hlavy. Kostnaté, šedé kobylky byly až neuvěřitelně neodbytné a nepříjemné. Hmyz odfrčel pryč; Zabuřel: „Docela mě překvapuje, že ta napůl chciplá herka má v sobě ještě dost života na to, aby přitahovala takové tvory. Pohni se, ty stará mrcho! Když dorazíme do Amorionu do západu slunce, budeme mít na odpočinek času dost.“

Přitáhl uzdu. Koník se na něj vyčítavě podíval a na chvíli přidal, tak že se nyní pohyboval v podivném kolébavém klusu. Vyčerpaně při tom odfukoval a kůže na jeho bocích se trhaně zvedala, jako kdyby pro něj tohle zatížení bylo příliš velké. Když ve svém zvířecím pojetí došel k závěru, že svého jezdce už uspokojil, opět zvolnil do chůze. „To je ale mrcha,“ konstatoval gaius a přes svůj vztek se musel rozesmát.

„Je to zkušený harcovník,“ hájil ho Scaurus. „Buď rád, že nemáš nic lepšího. Nerad bych Yezdany provokoval k tomu, aby nám ukradli koně.“

„Proboha, to snad nehrozí!“ teatrálně vykřikl Gaius Philippus se zvrhlou hrdostí nad svým ořem. „Vzpomínáš si na toho bídáka, kterýl si nás obhlížel před několika dny? Spadl smíchy ze svého koně.“

„To je pro nás výhoda.“ odpověděl tribun. „Možná to byl průzkumník nějaké bandy zlodějů.“

S touto myšlenkou ho opustila veselá nálada. Cesta z Na-koleie do vnitrozemí byla mnohem obtížnější, než si původně myslel. Přístav byl ještě ve videssoských rukou, ale hned za ním se rojili Yezdani, kteří dělali nájezdy na farmáře, kdykoliv se títo pokoušeli pracovat na svých polích. Kdyby císařství ne-zásobovalo přístav po moři, neměli by do týdne co jíst.

Většina vesnic v okolí nevábne cesty k jihu byla opuštěná nebo k tomu neměla daleko. Dokonce i několik měst, která bránila své hradby po celá staletí, bylo nyní bez náznaku života. Yezdani znemožňovali veškeré zemědělské práce, takže města, třebaže byla bezpečná před přímým útokem kočovníků, upadala. Zajímalo by ho, kolik měšťanů zemřelo, když byli přinuceni otevřít své brány, a kolika se podařilo uprchnout.

Měl pocit, že zkáza, kterou nomádi přinesli do těchto končin, už trvá dlouho, od dob, když Khamorthové útočili z okrajů stepi na východní Videssoské provincie. Potřásl hlavou. Nebylo divu, že tyhle země se uchýlily k takzvanému kacífství a uctívaly Skotose, protipól boha Phose. Vtělení zla se muselo v těchto místech rychle uchytit.

Za ohybem cesty se objevilo pái jezdců, cválajících rychle na sever. Jejich vůdce varovně vztyčil ruku, když si povšiml Římanů. Pak ji ale spustil, protože zaregistroval, že to nejsou Yezdani. Přijel k nim blíž, aby šije prohlédl. Marcus si povšiml, že má helmici, krátký meč, luk, ale žádné brnění na těle. Jeho muži byli oblečeni podobně a seděli na strakatě zbarvených zvířatech. Tribun už podobné potkal dříve. Byli to zcela jistě Zemarkhosovi muži.

Vůdce čtyř naznačil kolem svého srdce znamení slunce. Scaurus a Gaius Philippus ho rychle napodobili. Bylo by osudné, kdyby tak neučinili. „Phos s vánu,“ řekl Videssosan. Táhl mu už na třícítku, byl vysoký, šlachovitý a zjizvený jako veterán, se znepokojivě pronikavým pohledem.

„S tebou taky,“ odpověděl tribun.

Úvodním zkoumáním tedy proklouzli bez úhony. Vides-sosanova hlava spokojeně kývla. Zeptal se: „Cizinci, co děláte na území Obránce věrných?“ Protože už Zemarkhosův samozvaný titul slyšel od skupinky, se kterou se setkali včera,

nebyl Scaurus zaskočen.

„Jedeme na Moikheiosovy oslavy do Amorionu,“ odpověděl a přidal stručný příběh o tom, jak on a Gaius Philippus utekli z paluby Mořské pěny. „Třeba budeme mít štěstí a dostaneme se do ozbrojené ochrany některé ze zdejších karavan.“

Vůdce oddílu souhlasil: „To by se vám mohlo podařit.“ Podíval se na tribuna. „Podle tvého přízvuku a vzhledu vím, že nejsi Videssosan, ale nevypadáš jako Vaspurakan. Patříš snad mezi namdalenské kacíře?“

Snad poprvé byl Scaurus vděčný za své blond vlasy. I když bylo každému jasné, že je cizinec, bylo zároveň zřejmé, že nepatří k lidem, které Zemarkhosovi muži zabíjeli na setkání. Přednesl Phosovo desatero ve verzi používané v císařství. Namdalenové ještě dodávali, „Na to přísaháme svou vlastní duší,“ což byla věta, která videssoské teolog. nesmírně dráždila. Gaius Philippus následoval jeho příkladu. Odcitoval desatero sice pomalu, ale bez chyb.

Muži se očividně uklidnili a přestali si všimnout svých zbraní dosud v pohotovosti. „Jste dostatečně ortodoxní,“ rozhodl jejich vůdce, „a nikdo vám nebude vyčítat, když se toho přidržíte. Ale sami brzy zjistíte, že jsou i takoví, kteří z úcty k našemu Obránci, lordovi Zemarkhosovi, přidávají klauzuli 'Žehnáme rovněž Obránci za jeho boj za pravdu,' po větě, 'jednej s námi v přízni'. Jak říkám, je to nepovinné, ale v Amorionu vám to pomůže a můžete dosáhnout nečekaného obdivu.“

„Také žehnáme Obránci za jeho boj za pravdu,“ opakovali Marcus a Gaius Philippus, jako kdyby se větu učili z paměti. Zdálo se, že Zemarkhos trpěl sklony k sebelásce, bez ohledu na formy jejího vyjadřování.

Tribun se tvářil neutrálně: „Děkujeme za dobrou radu,“ pravil.

„Není zač,“ odvětil Videssosan. „Cizinci, kteří přichází k pravé víře ze své vlastní ville, jsou u nás vítáni a zaslouží si úctu. Hodně štěstí ve městě. My musíme jet dál a pátrat po yezdanských lupičích a útočnicích.“

„A také po špinavých Vaspurakanech,“ doplnil ho jeden muž ze skupinky. „Někteří z těchto bídných psů se ještě stále ukrývají v okolí a my se jich musíme zbavit.“

„Ale není to špatná práce,“ dodal další z vojáků. „Je to zábavnější než lovit bobry nebo lišky. Minulou zimu jsem dostal tři.“ Mluvil o tom s potěšením, jako o nějaké liře. Jestliže Marcuse dosud hryzalo svědomí za jejich pokrytectví, teď ho už svědomí netížilo.

Vůdce mužů pokynul Římanům a vyrazil se svými vojáky na cestu. Gaius Philippus, který byl téměř po celou dobu zticha, za nimi zavolal. Vůdce se zarazil. Starší centurion řekl: „Byl jsem v těchto končinách před několika lety a ve městě

Aptos jsem získal pár dobrých přátel. Patří toto město nyní Zemarkhosovi nebo Yezdu?“

„Je naše,“ řekl Videssosan.

„To jsem rád, že to říkáš.“ Scaurus tušil, že se Gaius Philippus obává o osud Nersy Phorkainy, vdovy po místním šlechtici. Phorkos zahynul v boji u Maraghy. Byla to jediná žena, na kterou kdy od Gaia Philippuse slyšel chválu, ale když legionáři v Aptosu trávili zimu, neudělal veterán nic, aby jí dal svůj obdiv najevo. Ať už byl jakýkoliv strach vyvolán čímkoliv, pomyslel si Scaurus, vždycky v někom zakořenil.

Amorion nebylo příliš velké město, dokonce ani ve srovnání s Garsavrou. Bylo to jen prašné městečko uprostřed západních planin. Bez řeky Ithome by tohle místo nemělo šanci k přežití. Scaurus ho viděl jen dvakrát a vždy se zde pohybovalo tolik lidí, že se tomu nechtělo ani věřit. Poprvé to bylo, když armáda Mavrikia Gavrasy táhla na západ, podruhé právě teď, na svátek panegyris.

Když Římané vjeli mezi vyrovnané řady stanů kolem města, slunce se už klonilo k západu. Thorisin měl pravdu. V tomhle davu působili jen jako další pár cizinců. Obchodník s pohublým, obdélníkovým obličejem a makuranskýma vodnatýma očima se rozesmál nad cenou, kterou mu nabídl Videssosan za jeho lahodné ořechy. Půl tuctu nomádů v turbanech z jižní pouště za Mořem soli — hubení, nosatí muži se smyslem pro velké rodiny — už začali na ráno chystat svá kadidla a svazky koření. Velbloudy měli uvázané za svými stany. Marcusův kůň se díky1 neznámému pachu začal plášt.

Kněz smlouval s tlustým farmářem při koupi muly. Venkovánův respekt před modrou sutanou ho ale nikterak nepřiměl snížit cenu. Nějakým zázrakem našel do Amorionu, cestu i namdalenský obchodník. Přivedl s sebou koně plně naložené hliněnými lampami. Dělal rychlé obchody. Kněz jednu z nich koupil poté, co se nedohodl s venkovánem na částce.

„Nezdá se mi, že by to byl nějaký kacíř,“ poznamenal Gaius Philippus.

„Mám pocit, že kacíř a Vaspurakan“ jsou pro Zemarkhose jedno a totéž.“ odpověděl Marcus. „Zdá se, že se i se svými lidmi do těchto hloupých žvástů zamotal natolik, že nemá“ čas děsit a škodit někomu jinému.“

Starší centurion si zamyšleně něco mumlal pro sebe. Vůdci karavan, malí obchodníci, naparující se strážníci a hádající se lovci představovali obrovskou směs národností. Někteří byli pohané, jiní jen kacířští vyznavači Phosova kultu, přesto se všichni pohybovali bez problémů ze strany duchovenstva. Nebylo tu ale vidět ani jednoho Vaspurakana, ačkoliv země 'princů' — jak se sami nazývali — ležela nedaleko od Amorionu, směrem na severozápad, a přesto, že se mnoho z nich usadilo v okolí Amorionu poté, co je Yezdani vyhnali z Vaspurakanu. Zemarkhosův pogrom jejich práci dokonale dokončil.

Oba cizinci projížděli kolem vůdce karavany — vysokého, rozložitého muže s odulým břichem a vyholenou hlavou, který se pyšnil zobákovitým vyčnívajícím nosem a skloněnými černými knírky téměř tak hustými, jako měl Viridovix — který nadával na mezkaře za to, že jedno z jeho zvířat zchromlo. Barvitě přísahal a nadával v několika jazycích. Jeho hlas zněl jako lavina balvanů valících se po úbočí hory. V uvolněném rozpoložení Marcus i Gaius Philippus zastavili své koně a obdivně naslouchali.

Vůdce karavany si jich všiml hned, jak se vynořili za rohem. „A ať se to už nikdy nestane, ty prašivče vyválený v kozích bobcích!“ Pak si dal své silné ruce v bok v teatrálním gestu, které přesně odpovídalo jeho oděvu — měl na sobě

kaštanově hnědou hedvábnou tuniku, do pasu rozhalenou, a hrubé, zářivě modré vlněné kalhoty, zastrčené do vysokých bot. V pravém uchu mu zářil zlatý kruh, v levém pak stříbrný. Tři z jeho zubů byly rovněž zlaté. Když se na Římany usmál, svítily na dálku. „Máte nějaký problém, chlapci?“

„Jen se snažíme pochytit, co všechno jsi mu to říkal,“ odpověděl Gaius Philippus a zasmál se.

„Ale! Ani ne polovinu toho, co by si zasloužil.“ I jeho slova doprovázel hluboký, hrdelní smích. Dlouze se na ně zadíval: „Jste válečníci.“ Neptal se, prostě to konstatoval. Vůdce karavany, který sám měl u opasku velkou dýku se širokým ostřím a silnou šavli bez pochvy, poznal známou sortu lidí. „Chybí mi pár vojáků. Měli byste zájem? Vezmu vás oba i přes ty vaše strašné koně, na kterých jedete.“

„A proč si myslíš, že zrovna toužím po tvých nadávkách?“ optal se Gaius Philippus.

„Já vám nic nezalívám. Tak co vy na to? Zlaták měsíčně, jídlo a vojenský podíl na zisku na konci cesty. Berete?“

„Možná se za den nebo dva vrátíme,“ odpověděl Scaurus.

Ve vlastním zájmu ho nechtěl přímo odmítnout. „Než budeme schopni něco přesně plánovat, musíme si ještě ve městě něco vyřídít.“

„No, dělejte, jak myslíte. Nebudu se na to spoléhat, ale jestli se před našim odjezdem přihlásíte a já budu mít ještě místo, určitě vás vezmu. Budu tady — je to nejlepší místo mezi těmi zatracenými Yezdany a zmatky kolem Vaspurakanu. Jestli mě hned nepotkáte, zeptejte se po mně. Jmenuji se Tahmasp.“ Makuranovo jméno vysvětlovalo jeho lehký hrdelní přízvuk a jeho lhostejnost k Zemarkhosově perzekuci, pokud se nedotýkala jeho živobyti.

Někdo zavolal Tahmaspovo jméno. „Už jsem tam!“ zavolal na dotyčného. Ještě jednou se obrátil k Římanům a pravil: „Doufám, že se ještě uvidíme,“ a odkráčel pryč.

Gaius Philippus pobídl svého koně: „Tak se hni, ty přerostlý hlemýždi.“ Směrem ke Scaurovi podotkl: „Nemám zrovna moc chuti sloužit pod takovým nosatým lumpem.“

„Ani nápad,“ souhlasil s ním Marcus. Centurion se zasmál, protože jinou odpověď ani nečekal.

Kterýkoliv jiný den v roce by Amorion s příchodem soumraku zůstal liduprázdný a nechal by své neútulné, páchnoucí ulice nočním zlodějům a několika boháčům, kteří si mohli dovolit zaplatit si ochranu. Ale během svátku panegyris svatého Moikheiose zářily hlavní ulice nočního města pochodněmi, zněly písňe nejrozličnějších sborů, procházely jimi davy uctívající svaty den.

„Nechcete sušené figy?“ zavolal na ně prodáváč s proutěným košem přes rameno. Když jich Scaurus trochu koupil, prodáváč pravil: „Ať vám žehná Phos. Moikheios i Obránce, pane. Pojdte, posadte se vedle mě. Velký průvod začne až za dlouho.“ Zase Obránce. Scaurus se zamračil nad slávou, jakou Zemarkhos v Amorionu požíval. Nevěděl ale, jak by tomu mohl zabránit.

Tradičně věcný Gaius Philippus podotkl: „Měli bychom najít místo, kde budeme moci přespat.“

„Zkuste Souanitovu hospodu.“ poradil jim snaživě prodáváč fiků. Rychle jim ukázal směr a dodal: „Já se jmenuji Leikhoudes. Když se o mně zmíníte, budete mít lepší cenu.“

„Abys měl jistotu, že dostaneš obvyklou provizi,“ přeložil si pro sebe Scaurus. Protože ale neměli žádné lepší řešení, nechali si od Leikhoudese podrobně vysvětlit cestu a pak se po ní vydali. K jejich překvapení bylo vše tak, jak tvrdil.

„Ano, něco bych tu pro vás měl, pánové,“ odpověděl Sou-anites. Ukázalo se, že se jedná o hromadu slámy ve stáji vedle jejich koní, ovšem za cenu luxusního pokoje, ale Marcus to bez připomínek přijal. Každé stání mělo uzamykatelné dveře. Souanitesova hospoda zřejmě po většinu roku zela prázdnotou, ale během panegyrisu si vydělala na celý rok. Poté, co uložili zbroj a obstarali koně, zeptal se Gaius Philippus: „Zajímá tě tohle přihlouplé jančení?“

„Mohla by to být možnost, jak zjistit řadu užitečných věcí.“

„Nebo se nechat odhalit ještě dřív, než vůbec s něčím začneme,“ namítl Gaius Philippus ponuře, ale nakonec, byť nerad, následoval tribuna do ulic.

Nejdřív zvolili špatný směr a po několika minutách zabloudili, ale vzdálená vřava a světlo z hlavní ulice jim pomohlo najít cestu. Vynořili se v uličce kousek od místa, ze kterého se vydali k Souanitesově hospodě, a vzápětí potkali prodáváče fiků, který si razil cestu davem přihlížejících. Jeho koš byl téměř prázdný. Omluvně roztáhl ruce. „Promiňte, tentokrát vám nemohu nabídnout krásný výhled.“

„Dlužíme ti malou laskavost,“ odpověděl Scaurus a uchopil ho za loket. Každý po jedné Leikhoudesově straně si prorazili cestu na okraj tlačence. Vysloužili si několik zavilých pohledů, ale Marcus byl nejméně o hlavu větší než většina přítomných mužů a Gaius Philippus, i když byl průměrného vzrůstu, nevypadal jako někdo, s kým by bylo vhodné se pustit do křížku. Leikhoudes byl nadšený.

Jakmile přišli, vše vypuklo, i když nutno přiznat, že první část průvodu Římany strašně nudila. Potom prošlo několik Zemarkhosových vojáků a provolávalo mu slávu, ale podle Marcuse vypadali otrhaně, byli špatně vyzbrojeni a mizerně vycvičení. Zadržovali Yezdany spíše svatyní nadšením. Chyběla jim ta pravá jiskra, která dělá vojáka i při přehlídce nebezpečným na první pohled. Stejně tak nebyl tribun unesen ani sborem, který pochodoval za nimi. Dokonce i jeho necvičený sluch postrádající hudební cit v nich rozeznal nezkušené amatéry. Navíc byla většina jejich zpěvu v archaickém jazyce, kterému prakticky nerozuměl.

„Nejsou skvělí?“ ptal se nadšený Leikhoudes. „Támhle! Hele. ve třetí řadě — to je můj bratranec, obuvník Stasios!“ Hrdě na něj ukázal. „Haló. Stasios!“

„Ještě jsem neslyšel zpěváky, kteří by se jim vyrovnali.“ odpověděl Scaurus.

„Ano, ale zato mnoho jiných, kteří je předčí,“ dodal Gaius Philippus, pro jistotu však v latině.

Prošel další sbor. tentokrát doprovázený dudami, rohy a bubny. Vytvářeli neuvěřitelnou směsici zvuků, které se nedalo říci jinak než hrozný hluk. Po nich se objevila skupina obyvatel Amorionu, mladí muži na vzpínajících se koních s hřívami propletenými pentlemi a postroji zdobenými zlatem a stříbrem.

Zvuky, které dav vydával, se změnily v temné děsivé dunění, když kolem procházela skupina polonahých mužů v

řetězech, provázená dalšími Zemarkhosovými ozbrojenci s oštěpy. Vězni byli zavalití, snědí a zarostlí mohutnými vousy. „Phosem prokletí Vaspurakanové!“ vykřikl Leikhoudes. „Byly to vaše hříchy, vaše kacířství, které na nás seslalo Yezdany!“ Přihlížející po nich házeli všim. co bylo po ruce — hroudami hlíny, shnilým ovocem a koňským trusem. Posedlý všeobecným šílenstvím po nich Leikhoudes hodil zbytek fiků.

Scaurus se musel ze všech sil ovládat. Vedle něho se třásl zlostí Gaius Philippus a tiše nadával. Neměli žádnou šanci je zachránit. Kdyby se o to pokusili, dav by je roztrhal na kusy.

Nepřátelské vrčení kolem nich přešlo pro změnu v jásot. „Zemarkhos! Jeho Svátost! Obránce!“, Nikdo se neodvážil nevkřiknout do těch výkřiků celé srdce, protože by mohl být před druhými podezřelým.

Před strašlivým knězem šli nosiči slunečníků, kteří symbolizovali moc Videssosanů, jako liktorové se svými holemi a sekerami v Římě. Scaurus lehce pískl, když spočítal hedvábné modré květiny. Čtrnáct — dokonce i Thorisin Gavras byl oprávněn nosit jen dvanáct.

Jako kdyby nevnímal patolízalství, kterého se mu hojně dostávalo, belhal se Zemarkhos dolů ulicí, neohlížeje se ani vlevo, ani vpravo. Jeho vyzábělé rysy byly neuvěřitelně zjizvené, stejně jako jeho dlaně a paže. Jeho kulhání a jízvy pocházely od velkého psa, který kráčet po jeho boku.

Pes se jmenoval Vaspur podle legendárního zakladatele Vaspurakánského rodu. Zemarkhos ho tak pojmenoval dávno před tím, než přišel do Maraghy, na výsměch vaspurakánským uprchlíkům, kteří unikli d'ho jeho města. Když ho ale dostal Gagik Bagratouni, neměl pro jeho žertík pochopení. Strčil ho do velkého pytle i se psem, pytel zavázal a pak do něj začal kopat. Strachy a bolesti šílené zvíře pak vykonalo zbytek.

Scaurus, který byl právě u Bagratouniho, nakharara přemluvil, aby Zemarkhose pustil. Obával se totiž, že jeho smrt jako mučedníka by mezi kněžími mohla rozpoutat vlnu odporu. Možná by se zvedla, ale když se tribun díval zpět na to, co to znamenalo pro Vaspurakany, lítoval, že tenkrát Vaspurovy čelisti Zemarkhosův život raději neukončily.

Pes se zastavil a začal vrčet ve chvíli, kdy procházel kolem Římanů. Na celém těle se mu zježila srst. I když se to odehrálo téměř před třemi lety a zvíře tenkrát zachytilo jejich pach jen na okamžik, mohlo si je pamatovat? Poznává je Zemarkhos, až je opět uvidí? Marcus si náhle přál, aby byl na krátko ostříhaný brunet a tolik z davu nevyčínal.

Ale zvíře naštěstí pokračovalo dál a Zemarkhos s ním. Tribun si vydechl. Kněz byl nebezpečný už v dřívějších dobách, ale nyní kolem sebe měl auru neviditelné moci, která u Scaura vyvolávala husí kůži. Nikdy dřív ho nenapadlo, že by tahle lidská troska mohla získat tolik autority. Dělo se tu něco temného a podivného. Naštěstí se to nyní soustředilo na vnitřní problémy, ale rostlo to a žilo to z kněžovy zášti.

S pokřik „Phos ochraňuj Obránce“ se lidé vydali za Zemarkhosem k centrálnímu amorionskému náměstí. Smetli s sebou také Marcuse a Gaia Philippuse. Okraje náměstí zaplňovali stále noví a noví Videssosané. Nově přichází se tlačili a přetahovali, aby mohli získat co nejlepší místo.

Stráže s oštěpy dohnaly své vaspurakánské zajatce do středu náměstí. Pak pustily konce řetězů, které dosud držely.

Jeden z nich vytáhl zpoza opasku kladívko a volné konce řetězů každého vězně přibil k zemi. Několik Vaspurakanu se zmítalo v poutech, ale většina jen apaticky a nečinně stála.

Strážní od nich velmi rychle odstoupily.

Zemarkhos se dobelhal k vězňům. Vedle něj vrčel a štěkal Vaspur a hrozil svými blýskavými tesáky. „Proboha, chce na ně snad pustit toho psa?“ zašeptal Gaius Philippus znechuceně. „Co mu udělali?“

Scaurus tušil, že šílený kněz vypustí psa na zajatce jako pomstu za to, jak s ním zacházel Bagratouni. Logiku to příliš nedávalo, ovšem u něj bylo možné všechno. Ale na Zemarkhosův příkaz si pes sedl vedle něj. Knězův prolil byl drahý a připomínal lovčího sokola. Soustředil na Vaspurakany svou neuvěřitelně silnou vůli.

Napřáhl své dlouhé, drápy připomínající kostnaté prsty jejich směrem. Dav strnul. Zemarkhos se začal třást. Marcus zřetelně viděl, jak vzbuzuje své skryté síly. Svým způsobem, pomyslel si, to byla neuvěřitelná parodie na rituály, které používali kněží — léčitelé pro soustředění a využití všech svých sil před začátkem uzdravování.

Zemarkhos ovšem nechtěl nikoho léčit. „Prokletá, zatracená a zapomenutá ať je vaspurakánská rasa!“ zakřičel nepřijemným hlasem a rozpálil jako do ruda rozžhavené železo. „Zákeřní, ďábelští, šílení, zkažení a svéhlaví ve svém kacířství! Prokletí, prokletí, prokletí!“

Pokaždé, když slovo zopakoval, namířil znovu prst směrem k zajatcům. A při každém opakování dav zavyl a krvežíznivost z něj doslova čísel, protože v té chvíli se už Vaspurakanové svíjeli v mukách, jako by se jich dotýkali žhavé biče. Dva či tři z nich křičeli, ale jejich nářek zanikl v ostatním řevu.

„Prokletá, strašná Skotosova stvoření!“ doslova vyl Zemarkhos a vězni vesměs poklekli, někteří doslova upadli na zem. Tváře jim stahovaly křeče a nevýslovná bolest.

„Ať je proklet každý jejich obřad, každá jejich myšlenka, hanební a nenávidící Boha Phose! Ať jsou prokleta jejich hnusná ústa, která se jen rouhají!“ Po vousech Vaspurakanu začala téct krev.

„Ať jsou prokleti tihle zdívočelí psi, tihle hadi. ta nebezpečná havěť! Proklínám je všechny, odsuzuji je k smrti a tomu nejhoršímu, co je může potkat a co ještě přežijí!“ Stejnou silou, jako kdyby vrhnul oštěp, stělel proti nim svým prstem. Jejich tváře vyzářovaly hrůzu a v leckterých, byla už patrná agónie, jejich oči se kalily a Vaspurakanové se svíjeli na dláždění jako ryby lapající po vodě. Pak se jejich těl zmocnily křečovitě pohyby, které za pár okamžiků ustaly.

Až potom k nim Zemarkhos, z jehož očí zářila radost nad pochybným vítězstvím, důstojně přistoupil a špičkou boty rýpl do jejich těl. Lidé bouřící svatým vytržením, do kterého se Videssosané dostávali velmi lehce, křičeli: „Phos ochraňuj Obránce věrných!“ ..Tohle se stane všem kacířům!“ ..Pravda zvítězila!“

Jedna žena s vysokým hlasem dokonce vykřikla císařský pozdrav: „Ty vždy vítězíš, Zemarkhosi!“

Kněz na sobě nedal znát, že by to vnímal. Pobídl Vaspura, který lmed vyskočil, a oba se vydali se zpět ke své rezidenci. Předtím ale ještě zaměřil svůj zlý pohled na dav a drsně pronesl. „Pamatujte si to. abyste nikdy neudělali chybu, vy ani vaši příbuzní a známí.“

Lidé však byli zvyklí na jeho kruté chování a provolávali mu slávu, jako kdyby jim právě požehnal. Postupně odcházeli z náměstí, příjemně osvěženi tím zvláštním představením.

Když se prodírali zpátky ke své bídné noclehárně. Gaius Philippus se obrátil ke Scaurovi a zeptal se: „Jsi si jistý, že tvůj plán lze uskutečnit?“

„Abych se přiznal, nejsem.“ Síla Zemarkhosových kouzel, provázená fanatickým zánícením a tyranským vztekem tribuna znechutila. Chvilí kráčel beze jediného slova. Nakonec ale řekl: „Nemáme na výběr jinou možnost. Byl bys snad raději vrah, který se podle plíží temnou nocí?“

„Možná ano,“ zareagoval ihned Gaius Philippus, „pokud bych neměl obavy, že nás potom chytí. Nebo spíše ještě před tím. Ale jsem rád, že ve tvých plánech nehraji příliš důležitou roli.“

Scaurus pokrčil rameny: „Videssosané jsou nevypočitatelní lidé. Čím by se dali lépe zmást než tím, co je naprosto zřejmé?“

„Obzvláště, když to ve skutečnosti neexistuje,“ odpověděl veterán.

Rozednění nadcházejícího dne bylo jasným příslibem žhavého vedra videssoské centrální planiny. Horka, které by brzy zabilo každého, kdo nemá dostatek pití. Koňský žlab, ve kterém si Marcus po ránu umýval hlavu a ruce, mu svou teplotou nepříjemně připomínal něco jako polévku.

Na chleba, který koupili od hostinského, neměl ani pomyšlení. Gaius Philippus se umyl ve zbytku teplé vody, který po sobě Scaurus zanechal, a chleba nakonec snědl. Domníval se, že i jeho společníka musela přepadnout stísněnost, protože všechno bylo naprosto jasné. Scaurus došel k názoru, že kdyby se jejich role vyměnili, neotřesitelný centurion by se choval naprosto stejně.

Mírný stín stáje si vychutnávali až do pozdního odpoledne a vzbuzovali tak zvědavé pohledy čeledínů a hostů, kteří si přišli pro své koně.

Když se opět blížil soumrak. Scaurus wbalil svou římskou výstroj a oblékl si ji — holenní brnění, železem pobitou suknici, kroužkovanou košili, přilbu s vysokým hřebenem z koňských žíní a šarlatový plášť na znamení své hodnosti. Přesto, že ještě nevyšel ven. mu bylo neuvěřitelné horko.

Gaius Philippus, stále ještě v běžném oděvu, se vyšplhal na starou herku. Ze stáje přivedl Scaurovi osedlaného koně. Sehnul se dolů, aby tribunovi stiskl ruku. „Budu připraven na svůj úkol, i když ti to asi nijak nepomůže, pokud se něco zvrtné. Ať při tobě stojí bohové, ty šílenče.“

To by byl dobrý epitaf, napadlo Scaura, když centurion zmizel v ulicích. Jeho vlastní postup byl tak rychlý, tedy spíš pomalý, jak to jen bylo možné. Navlečen v brnění pod paprsky žhnoucího slunce pochopil, jak může vypadat smrt ve vroucí lázni.

Než se dostal na hlavní amorionskou ulici, shromáždil se za ním dav výrostků. Mladíci mezi vojáky vyrůstali a byli na ně zvyklí, ale takhle vystrojeného ozbrojence dosud nespátřili. Volnou rukou rozhodil hrst měďáků. Chtěl na sebe co nejvíc upoutat. Zeptal se: „Moh] bych dnes někde vyslechnout Zemarkhosovu kázání?“,

Někteří chlapci se při zmínce o knězi vzpřímili, zatímco ostatní na něj zírali bez jakéhokoli výrazu citu. Napadlo ho, že Zemarkhos není mezi obyvateli Amorionu až tak oblíben. Jeden z chlapců se usmál a odpověděl: „Ano, pane. Na náměstí káže každý den.“

„Díky,“ řekl Marcus a věnoval mu další minci.

„Já děkuji vám, pane. Jdete se na něj podívat? Je zřejmé, že jste přijel z daleka, možná jen proto, abyste si ho vyslechl? Není naprosto báječný? Už jste někdy potkal někoho takového?“

„To ne, chlapče,“ řekl Říman a vůbec se nemusel přetvařovat. „Ano, jdu se na něj podívat. Možná,“ pokračoval, „s ním budu i mluvit.“

Mrtvá těla Vaspurakanu stále ležela uprostřed náměstí v místech, kde včera padla. Nijak to ale neomezovalo šílenou nákupní a prodejní horečku, která k panegyrisu patřila. Dva prodavači koberců si postavili své stánky přímo proti sobě a halasně vykřikovali urážky na zboží toho druhého. Zbrojř pracoval na velkém brusném kameni poháněném nohama a ostřil zákazníkům nože. Tlustá matřona se u dalšího stánku prohlížela ve velkém bronzovém zrcadle a hledala vady nejen na něm, ale i na svém nalíčení. Neochotně ho odložila a kývla. Vypuklo nesmířlivé smlouvám.

Prodavači nápojů, ořechů, pečených kuřat, piva, fíků, malých sladkých koláčků a stovek dalších delikates se prodírali hlučícím davem a Masitě nabízeli své zboží. Stejně tak svalovci, zpocení pod tíhou těžkých kamenů, které nesli nad hlavami, hudebníci, kejklíři a další umělci — včetně jedno- ho, který kráčel po rukou a ke zvednuté noze měl připevněnou žebráckou misku — krotitelé se cvičenými zvířaty nebo mluvícími havrany, loutkáři a houfy dalších podvodníků.

Stejně tak se tu nabízely, i přes všechnu Zemarkhosovu asketickou konzervativnost, lehké ženy, přilákané spolu s dalšími lidmi živým obchodem, který se na panegyrisu soustředil. Scaurus pozoroval Gaia Philippuse, dobře umístěného na okraji náměstí, který právě mluvil s vysokou, černovlasou ženou s atraktivním pozadím. Možná mu připomíná Nersu Phorkainu, napadlo tribuna. Na okamžik si vyhnula halenku nahoru a ukázala centurionovi prsa. Scaurus chvilí nechápavě zíral a potom se neubráníl smíchu — a možná mu ji také nepřipomínala.

Jak tvrdil chlapec, Zemarkhos se objevil na náměstí. Obklopen několika kopiníky se postavil s Vaspurem po boku za řečnický pultík. Zdůrazňoval své kázání bušením pěstmi a dalšími gesty. Marcus nepotřeboval poslouchat první část kázání, protože tušil, o čem bude.

„Jsou to nástupníci Skotosovi,“ halekal Zemarkhos, „hledající, jak rozbít nezkalenou víru v Boha Phose prostřednictvím ničemné parodie pH kacířských rituálů. Jen jejich úplným zničením může být zachráněna pravá víra a zůstat tak neposkvrněna. Ano, a zničením podvodníků a kacířů i v hlavním městě, jehož milosrdenství s těmito odpadlíky bude odměněno strašnými pekelnými mukami, ve kterých skončí jejich těla i duše!“

Dav začal křičet: „Smrt kacířům!“ „Zemarkhosovo prokletí všem pokrytcům!“ „Chvála moudrosti Zemarkhose Obránce, hněv na bezbožné Vaspurakany!“

S vlajícím pláštěm se Scaurus blížil k Zemarkhosovu pódiu. Všiml si zajímavé věci. Lidé, které odstrčil, aby mohl projít a kteří se k němu s nadávkami otáčeli, při zaregistrování jeho vzhledu zmlkli a ustoupili, aby mohl projít. Po krátké době se ocitl ve druhé či třetí řadě, dostatečně blízko na to, aby viděl vystouplé žíly na Zemarkhosově hrdle a na jeho čele, když se vytahoval nad svými oběťmi. „Ať jsou prokleti ti, kdo pochází z Vaspurakanu, ze země, kde má své kořeny všechna nemravnosti“ křičel. „Ať prokleti skončí v největších Skoto-sových temnotách za své bezbožné skutky! Je to ten nejhorší druh lidí, yjící jako divocí psi proti pravé víře — bez citu, svěhlavý, pyšný a šílený!“ Scaurus se protlačil až na samý kraj přihlížejících. „Nesmysl!“ vykřikl, jak nejsilněji to bylo možné.

Všude kolem cítil údiv a strnutí. Zemarkhosova ústa zůstala otevřená, jak chtěl právě začít s další částí projevu. Chvilí v této poloze ztuhla, vypadalo to, jako kdyby si kněz neuvěřitelně dlouze zív. Už léta se mu nikdo neodvážil oponovat. Pak pokynul rukou na své strážce. „Zabijte tohoto ohavného rouhače!“ Ty s podlým úsměškem pokročily vpřed, aby měl kněz lepší výhled.

„Poslal jsi své psy, aby za tebe udělali tvou práci?“ zvolal Říman. „Dost zbabělé, nezdá se ti? Podívej se na sebe, co se ti stalo, když jsi se pokoušel udělat totéž se svým Vaspu-rem. Jsi vyschlý, vraždící podvodník a zasloužíš si každou jizvu, kterou máš!“

Několik lidí kolem Marcuse se rychle odebralo pryč, obávající se, že by mohli být poskvrněni touto svatokrádeží. Vaspur zavrčel. Strážce vztekly zvedly své oštěpy. Tribun položil ruku na jilec meče, ale neustále se díval na Zemarkhose. S důvěrou ve svou nezlomnou moc mávl kněz opět na své muže. Nebyli z toho nadšení, ale ustoupili zpět. „Tak tedy dobrá, ty šílenče, splním tvé přání. Jsi stejně dobrý objekt jako kterýkoliv jiný z lidí pro Phosovy síly, které se ve mně ukrývají.“ Zemarkhosovy oči vyzařovaly neuvěřitelně krutý hněv. Když si měřil Marcuse, připomněl tribunovi jeho pohled šelmu nachystanou ke skoku. Pak sebou obočí fanatického kněze cuklo a překvapení mu vrátilo do očí lidský pohled. „Znám tě,“ zavrčel jak vztekly pes. „Jsi jedním z těch barbarů, kteří dali přednost společnosti Vaspurakanu před mým výkladem pravdy. Budeš toho ještě litovat, ale už bude pozdě.“

„Samozřejmě, že jsem se raději přidal k nim, než k tobě. Jsou to poctiví lidé, ne pokřivení, jedovatí fanatici, zatvrdělí, svěhlaví, namyšlení a šílení jako ty!“ Scaurus odcitoval jeho vlastní urážku. Dav znovu zalpal po dechu. Zemarkhos sebou cukl, jako kdyby ho bodl.

„Poctiví lidé, říkáš?“ opáčil. Jeho ostrý prst zamířil na Vaspurakany, které zabil. „Tady leží, celá spousta jich tu je, a zahynuli z Phosovy vůle.“

„Nesmysl. Tohle by dokázal jakýkoliv jiný čaroděj i bez zaklínání se Phosem.“ Tribun se hořce zasmál. „Phosova moc! Takové žvásty! Kdybys nebyl tak zatraceně krutý. Zemarkhosi, byl bys obyčejný směšný pajdavec. No tak, pokračuj, ukaž všem přítomným tu tvoji Phosovu moc — pokud tebou skutečně prochází, jak tvrdíš. Zabij s její pomocí i mě!“

„Nemusíš říkat dvakrát,“ odpověděl Zemarkhos zlověstným šepotem. „Dám ti, po čem tak toužíš.“ Nepohnul se, ale vypadalo to, jako kdyby za pultíkem povyrosl. Scaurus mohl sílu, kterou proti němu shromažďoval, jenom pozorovat. Jeho oči vypadaly jako dva poskakující plameny, celé jeho tělo se chvělo, jak soustředoval svou negativní energii na jediný cíl.

Jeho paže vystřelila k tribunovi. Scaurus se pod úderem nehmotné energie zapotácel. Přál si, aby ji jeho scutum zadržel. V uších mu hučelo, zrak se mu zakalil a agónie počala převládat nad jeho mozkiem jako polibek roztaveného olova. Hryzl se do rtů, až ucítil sladký pach krve. Zdálo se, že Zemarkhosův krutý smích, zlý, vychloubačný smích.

Stále ale držel svůj meč, i když jen v pochvě. Zemarkhosův fatalismus násobil sílu jeho magie, která se nevyrovnala ničemu, co Scaurus od příchodu do Videssosu viděl, ale magické druidské runy ji dokázaly čelit. „Budeš se muset trochu víc snažit,“ zavolal na Zemarkhose a opět zaujal svou původní pozici.

Nenávist žhnoucí na knězova výrazu byla děsivá a dělala z něj něco, co už připomínalo člověka jen vzdáleně. Sebral veškerou sílu a v jediném mohutném vypětí ji vyslal proti tribunovi. Tentokrát už byly mocné galské runy připraveny a útok odvrátily bez nejmenších problémů. Marcus sebou sotva škubl.

Scaurus roztáhl ústa v úsměvu. „Nemám pocit, že ti Phos věnuje příliš pozornosti,“ řekl. „Zkus to znovu — možná měl zrovna na práci něco důležitějšího, než jsi ty.“

Lidi překvapeně mumlali nad takovou drzostí, ale zároveň i nad Zemarkhosovým selháním. Šílený kněz si připravil další kletbu, ale Scaurus už viděl v jeho očích vyvstávající pochybnosti, smrtelného nepřítele každého kouzla. Třetí útok byl nejslabší. Tribun pocítil jen mírné bolesti kolem žaludku, ale nedal je najevo.

„Vidíte to?“ zvolal k lidem, kteří stáli kolem něj. „Tehle starý vyřídí jen lže a každé slovo, které vypustí, je lež!“ Samozřejmě se nezmínil o tom, že bez neviditelné ochrany svého meče by tu už ležel mrtvý v prachu.

„Zaprodal jsi duši Skotosovi a stál jsi pod jeho ochranou!“ vykřikl Zemarkhos chraplavým hlasem. Jeho odpudivá tvář se leskla potem. Oddychoval těžce jako voják po dlouhé bitvě.

Tohle byl výkřik, který měl proti Scaurovi poštát dav, ale on na něj byl připraven. „Poslechněte si toho zoufalého lháře, jak tu vykřikuje nesmysly. Copak si Zemarkhosi nikdy nezapamatuješ, že Phos nakonec Skotose porazí? Nebo jsi snad jen hráč, který sází na štěstí, jeden z těch Khatris-hanských kacířů, kteří si nepřiznávají, že dobro nakonec zvítězí nad zlem?“

Při jiné příležitosti by Zemarkhosův výraz vypadal spíš komicky. Proklet už tolik lidí za kacířství, že by to ani nedokázal spočítat, ale nikdy nečekal, že se setká s někým, kdo se mu takovým způsobem postaví. „Zabijte ho!“ začal nepřítelně řvát na své strážce, ale z přihlížejícího davu vyletěla hlávka zelí a zasáhla ho ze strany do hlavy tak, že se silně zakymácel, neudržel rovnováhu a spadl. Ne všem obyvatelům Amorionu se líbila jeho tyranie.

Ovšem našli se i jiní. Muž, který vrhnul zelí, s výkřikem padl k zemi — zřejmě byl okolními ubodán. Jeden z okolostojících do probodnutého muže špičkou boty rýpnul, ale vzápětí se sám skácel k zemi, když mu vedle stojící žena roztřístila o hlavu těžký, hliněný džbán.

„Rozdupejte Zemarkhosovy kosti!“ vykřikla — Vides-sosané začali povykovat. Stovka hlasů se k jejímu křiku přidala.

Další stovka začala vykřikovala jiné hlášky typu: „Rouhači! Kacíři!“

Zemarkhos se konečně postavil na nohy. Vrhli se na něj dva muži, jeden točící polenem dřeva, druhý s holýma rukama. Se zuřivým chroptěním skočil Vaspur po hrdle prvního muže. Ten vztyčil ruce, aby se bránil. Vaspur se do nich divoce zahryzl. Muž upustil kus dřeva a dal se na útěk. zatímco z něj stříkala krev. Jeden z kněžovy ochranky skolil neozbrojeného muže. Ten se udiveně zahleděl na kopí trčící z jeho břicha, zkroutil se a padl na zem.

„Vrah! Vidíte toho vraha?“ křičela opět ta žena. Její Mas byl hlasitý a hrubý, jako hýkání osla a duněl po celém náměstí. Než mohl strážný své kopí vyprostit, vrhla se na něj. Upadl na zem a už nevstal. „Rozdupejte Ze —“ Její křik náhle odumřel, protože druhý strážný otočil své kopí proti ní. O okamžik později mu roztříštil hlavu dlažební kámen, který přiletěl neznámo odkud.

„Smrt těm, co se posmívají Obránci!“ vykřikl mladík s nepřičetným pohledem, a byl dost nedůvtipný na to, aby udeřil Marcuse do jeho oplecích žeber. Tribun uslyšel lehké rupnutí. Mladý muž vydal nepříjemný skřek. Tribun ho kopl do břicha ještě před tím, než mohl vymyslet něco jiného. Mladík se složil bez jakéhokoli dalšího hlesu.

Ozbrojený, s dobrou výstrojí a trénovaný se Scaurus mezi civilisty přidal k rebelům. Ladným obloukem vytasil svůj meč, ani ne proto, že by chtěl útočit, ale spíše proto, aby si kolem sebe udržel trochu volného prostoru. Pohled na kus nabroušené oceli v ruce někoho, kdo s ní umí zacházet, přiměl i ty největší fanatiky, aby chvilku váhali. Tribun se začal pohybovat mezi lidmi směrem ke Gaiu Philippusovi.

Největší problémy mu působili Zemarkhosovi strážníci, ale ti tři či čtyři z nich, kteří dosud stáli na nohách, měli dost práce s tím, aby ochránili svého pána před vzbouřenci. Jeho kletby nyní směřovaly proti davu bývalých příznivců. Ale v běžných sporech, stejně jako v bitvách, byty vybuzená vášně natolik silné, že spolehlivě chránily před kouzly. A když se ani jedna ze zamýšlených obětí nezhroutila k zemi, kněze opustilo sebevědomí. Otočil se a dal se na útěk.

Sutana ho plácala do stehů, jako by ho chtěla popohnat k rychlejšímu běhu.

Za ním letěla kanonáda kamenů a všeho možného včetně odpadků. Několik střel bylo mířeno tak dobře, že Zemarkhos zavrával a padl na kolena. Ještě víc jich zasáhlo psa Vaspura. Ten vyl a pokoušel se uniknout tak daleko, jak jen to šlo a jak mu to dovoľoval řetěz, který kněz stále ještě držel v ruce. Když se řetěz napnul, pes se svalil a téměř nedýchal. Jeho vrčení přesto varovalo každého, kdo by se chtěl přiblížit. Nejbližší cíl pro vybití jeho šílené zuřivosti se stal opět jeho pán. Zemarkhos křičel: „Ne!“, ale Vaspur se přesto na něj vrhl. Psi zuby se mu zaryly do hrdla. Jeho křik zesílil a stal se ještě pronikavější, pak ale zadrhl a vyzněl do ztracena.

Zemarkhosovi nohsledi ztuhlí hrůzou, ale jejich nepřátelé začali radostně pokřikovat. Jeho smrt však davové nepokoje nezklidnila. Do tohoto okamžiku byl každý na náměstí alespoň jednou udeřen a minimálně jednou někoho uškolil. Boje nejenom nadále pokračovaly, ale dokonce jich ještě přibývalo. Někteří občané se davem prodírali s poněkud přesnějšími cíli. Hledali své staré nepřátele a srovnávali si s nimi účty.

Lidé si začali uvědomovat, že je nikdo nedokáže zastavit od vyplnění obchodů a prodejních stánků. Pivní stánek nějakého nebohého prodejce se zřítíl k zemi. Zemarkhosovi přátelé i nepřátelé zapomněli na své spory a začali společně drancovat.

„Za Boha Phose a nikomu žádnou milost!“ zahřměl menší svalnatý muž v kožené řeznické zástěře. Zuřivě pobíhal davem a rozdával rány kam se dalo. Scaurus by rád alespoň tušil, na čí straně vlastně tenhle člověk stojí a zajímalo ho, jestli to vůbec ví on sám. Někdo tribuna praštil. Jeho přílba sice trochu ztlumila úder, ale přece jen lehce zavrával. Jeho reflexy zapracovaly a on ucítil, že někoho zasáhl mečem. Útočník zalapal po dechu, upadl a vzápětí byl zadupán do země. Scaurus se nikdy nedozvěděl, jak ten člověk vlastně vypadal.

Na druhé straně prostranství se nějaký muž rozčiloval, protože všechny nejlepší prsteny, které prodával klenotník, už byly rozkradeny. „To je nespravedlnost!“ vykřikoval a nevěnoval žádnou pozornost nebohému klenotníkovi, který ležel na zemi a krvácel z obličeje.

„Klídek“, řekl mu jiný muž. „Za hradbami jsou také stany obchodníků a dokonce s lepší zbožím.“

„To je nápad!“ zajásal ten první. „A většina z těch bidáků jsou stejně kacíři nebo rovnou pohani, takže to z naší strany bude poctivé.“ Také nebyl spokojený se Zemarkhosem, ale jen proto, že jeho nevlastní bratr se stal kněžovou obětí. Teď se zhluboka nadechl a nahlas zakřičel: „Pojďme zničit ty bohaté prašivce, kteří sem přišli stejně jako kterýkoliv jiný rok jen proto, aby nás ošidili!“

Zvuky, rozléhající se na každém kroku, připomínaly vytí vlků. S pochodněmi a jinými provizorními zbraněmi se dav vydal amorionskými ulicemi k severu, všichni prahli po kořisti. Většina domů byla před davovým šílenstvím zabeďněna, ale dav do nejednoho z nich stejně pronikl a smetl jejich obyvatele s sebou.

Scaurus si vyloženě proklestil cestu ke Gaiu Philippusovi. Veterán držel svůj gladius ve zjizvené pěsti. Jeho nohy se kývaly mimo těmeny. Těsně předtím, než k němu tribun dorazil, se mu jeden z plenitelů pokusil ukrást grošáka, kterého vedl. Ani nemusel použít meč, jenom vykopl levou nohou. Okované podrážky jeho bot rozrazilily Videssosanova záda. Muž zavyl jak raněné zvíře. Když se obrátil k útěku. Gaius Philippus ho popohnal přesně mířeným a načasovaným kopancem do zadku.

Když Marcus osedlal koně, starší centurion se netvářil nadšeně. Zamručel: „Mohli jsi ještě chvíli počkat, než jsi rozpoutal tenhle blázinec. Ještě bych zvládl dát si s tou krasavicí alespoň jedno číslo někde u zdi, ale hned jak to začalo, utekla a začala sbírat všechno, co nebylo přibité. Myslím, že to je přece jen příjemnější, než když za to člověk musí platit.“

„Ty máš starosti.“ Scaurus pobídl svého koně. Sundal si z hlavy přílbu a odepnul plášť, aby se co nejméně podobal muži, který v Amorionu způsobil všechno to běsnění.

Svým způsobem to pomohlo, ale ne tak, jak si představoval. „Zaprodanec Skotosův.“ vykřikl starý plešatý muž a vrhnul se proti nim s uloupenou dýkou. Ale tribunův kůň bylo zvíře trénované do války, pocházející z císařských stájí. Otočil se a vykopl okovanými zadními nohama. Muž zavrával a nůž mu vypadl z ruky.

„Ta zatracená potvora, která mě nosí, by něco takového nepřežila.“ podotkl Gaius Philippus se závistí. Šedý koník nebyl nijak ohrožen. Zlodějům stačil jediný pohled a hned utíkali dál. Oba Římané teď v podstatě klidně pokračovali v jízdě na sever, kam se ubíral i rozběsněný dav.

„Co dál?“ optal se starší centurion hlasitě, aby ho bylo slyšet. „Nazpět do Nakoleie?“,

„Asi ano,“ odpověděl Scaurus, ale stále si ještě nebyl jistý. „Byl bych ale raději, kdybych zjistil, že Zemarkhos už nežije,“

„A co míníš podniknout? Vrátit se zpátky, useknout mu hlavu a hodit ji Thorisinovi k nohám, stejně jako to udělal Avshar s Mavrikiovou hlavou?“ Když Marcus hned nereagoval, Gaius Philippus k němu obrátil udivený pohled.

„Proboha, ty o něčem takovém snad uvažuješ?“

„Ano, už mě to napadlo.“ odpověděl tribun. „Po tom všem bych byl hloupý, kdybych nechal Gavrased, aby mě nějak podvedl. Chci mít jistotu, že uzná splnění mého úkolu.“

„To se stane, když on sám bude chtít — to je samotná podstata císařského chování. Jediné, co získáš cestou zpět.

bude tvá naprosto zbytečná smrt.“ Gaius Philippus na chvíli zmlkl. „Teď mě poslouchej a uvědom si, že jen neuvažuji jako nějaký přejemnělý řecký filozof — škoda že tu není Gorgidas, aby se mi vysmál.“

„Tak to řekni.“

„Jak chceš. Jak dlouho myslíš, že tohle město bez Zemarkhose může odolávat Yezdanům? Co budou dělat? Sedět na zadku a cuinat si palce? A nepomůže jim ani Thorisin, když jim sdělíš, že zde vládne místo toho bídáka v modré sutaně.“

„Něco na tom je.“ připustil Scaurus. „Gavras nám asi nepoděkuje, že jsme jim vydali Amorion.“

„Tak proč ti tedy neposkytl vojsko, abys je mohl zastavit? Odpověď znáš stejně dobře jako já.“ Gaius Philippus zvedl ruku a přešel si po hrdle. „Udělal jsi to, co po tobě chtěl. Nemůže si stěžovat na to, co bude následovat.“

„Ale může. Sám to dobře víš.“ Scaurus musel připustit, že Gaius Philippus má správný odhad. Zemarkhos byl po smrti a bez pomoci armády nemohl Scaurus Amorion zachránit. „No dobrá, dostal jsi mě. Odjedem odsud, dokud je to možné.“

„Konečně jsi dostal rozum.“ Gaius Philippus svého koně donutil k poklusu a když chtěl koník opět zpomalit, nemilosrdně ho kopl do vyhublých boků. „Ne, tentokrát mě nepřevezeš.“ Za několik okamžiků se přiblížili k okraji davu. Centurion se zlomyslně zasmál na okolní plenitele. „Měli by si rychle užít svého lupu, dokud to ještě jde. Yezdani se na ně sesypou jak supi na mršinu.“

„To určitě.“ Scaurus byl náhle překvapen. „A jedna z cest, po které se přivalí, bude severní stezka, kterou potřebujeme na cestě k moři.“

„Proboha! To mi nedošlo. Měli jsme štěstí, že jsme se sem doslali a nepotkali víc než jen několik vyplašených tlup.“

Gaius Philippus si promnul zjizvené tváře. „A budou taky celí žhaví po kořisti, když na nás narazí. To není dobré.“

„Ano.“ Obydlí postupně ubývalo, jak se blížili k okraji města. Stejně jako většina měst v kdysi bezpečné zemi vides-soské neměl ani Amorion žádné hradby. Před sebou Scaurus viděl vlněné, plátěné i hedvábné stany, shromáždění obchodníků, které se rozrůstalo jak houby po dešti, jen aby opět zmizelo skončení panegyrisu. „Už jsem na to přišel!“ zavolal, protože ten pohled ho inspiroval. „Pojďme se podívat za tím Tahmas-pem, který sháněl vojáky. V jeho karavaně je sice soustředěno hodně bohatství, ale troufnout na ni si může jen hodně velká skupina útočníků. Pár jedinců si něco takového nedovolí.“

„To je nápad!“ nadchl se Gaius Philippus. „Přesně něco takového potřebujeme!- Poplácal si mohutné svaly na pažích.

„Možná ještě budeme muset tuhle okolní bandu šakalů spráskat holemi. Opravdu by mi to nevadilo.“ Stejně jako mnoha dalším vojenským veteránům se mu hnusily chaotické šarvátky lidí, především pro jejich sklony k drancování. Mezi stánky a stany už propukla jedna velká vřava, když sem Římané přijeli. První vlna plerutelů dorazila těsně před nimi. Běhali od jednoho obchodníka k druhému a brali, co jim přišlo pod niku. Kupující, kteří lam právě byli, se jako posedlí přidávali k ostatním. V prachu už leželo a krvácelo několik těl, převážně místních lidí.

Ale nápor nepřítelů davu nebyl tím jediným, co způsobovalo chaos. Obchodníci chvatně balili své krámky a stany a rychle vše nakládali na koně, osly nebo velbloudy. Někteří s tím byli už téměř hotoví. Museli začít už s úsvitem, dlouho před tím, než v Amorionu vypukla ta nečekaná bouře.

„Kam se ale ten Tahmasp mohl zaběhnout?“ našťavaně bručel Gaius Philippus. Oba předpokládali, že ho najdou podle jeho hlavního stanu, který- byl barvy šafránu a vyčníval mezi ostatními i za šera, jaké panovalo předchozího večera. Stan tu ale evidentně nebyl.

„Támhle, myslím, že to je tímto směrem,“ řekl Scaurus a ukázal prstem. „Pamatuji si, že ten modrobílý pruhovaný stan byl nedaleko.“ Vyrázili vpřed. „To je fakt,“ odpověděl Gaius Philippus, který zhlédl žluté plátno, sbalené na koňském hřbetu. Nebylo tu ani stopy po vůdci karavany, ačkoliv obchodníci, kteří s ním cestovali, ještě nestihli odjet a rychle dokončovali balení krámků.

Přes panující zmatek se lidé na Tahmaspovu karavanu nezaměřili. Téměř čtyřicet ozbrojených mužů, kteří většinou seděli v sedlech, vytvořili kruh, který odradil i ty nejzarytější plenitele. Někteří měli v rukou luky, jiní drželi oštěpy, další zase šavle. Byla to zvláštní směsice mužů v nejrůznějších oděvech. Nacházeli se mezi nimi blondatí Halogané, Videssosanci i Ma-kuranové, kočovníci a dokonce i několik Yezdanů. Všichni měli nespočet jizev, několika z nich chyběly prsty nebo uši a s největší pravděpodobností byly tři čtvrtiny z nich bývalými bandity. Zdálo se, že jediné, co je spojuje, je umění bojovat.

Když se Římané přiblížili, netvářili se zrovna přátelsky. „Kde je Tahmasp?“ zeptal se Scaurus muže, který vypadal jako jejich velitel. Byl to malý. snědý Videssosan s přehloupkým obličejem, který nosil veškeré své jmění na sobě — jeho prsty obtěžkávalo množství zlatých prstenů, na pažích měl těžké náramky. Jeho opasek i pochva byly posázeny drahokamy a náhrdelník, který měl kolem krku, by určitě vyvolal ve Viridovi-xovi nebo jakémkoliv galském náčelníkovi slepou závist. Bez ohledu na množství klenotů vypadal nebezpečně.

„Má zatraceně moc práce,“ vyštěkl. „Co potřebujete?“

Gaius Philippus vypískl neuvěřitelnou fistulí: „Božíčku. ten zatracený chlapík! Dostal mě do maléru a teď za mnou jede tatínek s velkánskou sekerou, aby si to s ním vyřídil!“ Vůdci ochranky poklesla čelist. Několik z jeho mužů se zasmálo. Pak centurion normálním hlasem zavrčel: „A kdo jsi ty, dutá hlavo, že mu děláš sluhu?“

Muž zrudl. Scaurus urychleně pokračoval: „Řekl, že sem máme přijet, pokud máme zájem o místa mezi jeho vojáky“. Tak jsme tady.“

To jim u drsné Tahmaspovy skupiny vysloužilo určité ocenění. Malý vůdce změnil výraz. Jeho nepříjemné, černé oči zkoumaly starou jizvu na tribunově pravém předloktí a jeho kroužkovanou košili. „Zvláštní výstroj,“ zavrčel. Ještě jednou pohlédl tvrdě na Gaia Philippuse. „No, je to možné,“ odpověděl po váhání. Přivola si Halogana. „Jed, Njali, a sežeň šéfa.“ „Co se sakra stalo?“ vybuchl Tahmasp, když k nim doklusal. Pohlédl na velitele svých mužů. „V tvém zájmu doufám, Kamytzesi, že to je důležité. Tihle tupci, kteří se mnou tentokrát cestují a kteří by beze mě anýievěděli, kam ho mají strčit —“ Přestal hulákat, když poznal Římany. „Jo! Už jste si vyřídili ty své záležitosti?“

Někde za Marcusem vykřikl jeden z lupičů, když mu obchodník přivřel nice do truhly, v níž se právě hrabal. „Tak nějak,“ odpověděl tribun.

Tahmaspovy oči zasvitily, ale přesto zdánlivě lhostejně pokrčil rameny. „Cím méně se budu ptát, tím méně lži se dozvím. Takže vy dva se chcete přidat ke mně?“ Když Římané kývli na souhlas, pokračoval: „Už jste byli vojáky — ne, nic mi o tom neříkejte. Podrobnosti mě nezajímají. Věci jsou pak jednodušší. Víte tedy, co to jsou rozkazy? Plat a všechno ostatní jak jsem vám už řekl. Když něco ukradnete, my vás nakopeme do zadku. Když to uděláte podruhé, nakopeme vás ještě víc. Potřetí vás svlékneme do naha a vysadíme v poušti. Jestli nás zkusíte podvést a uprchnout, najdeme si vás a vyřídíme si to s vámi. Nemáme rádi vyzvědače nasazené lupičskými bandami.“

„Jasně,“ odpověděl Scaurus. Gaius Philippus se k němu přidal.

„Budiž.“ Husté obočí vůdce karavany pokleslo, jak se na ně zamračil. „Zapomněl jsem se přece jen na něco zeptat. Jak se vlastně jmenujete?“

Řekli mu svá křestní jména. „Něco takového jsem zatím neslyšel,“ podivil se Tahmasp. „Na tom nezáleží. Ty, Marcusi, budeš od tohoto okamžiku sloužit v Kamytzesově skupině. Když se dáme na cestu, je to pravé ochranné křídlo. A ty. Gheyusi —“ jeho makuranský přízvuk udělal z centurionova jména zachrochtali. — budeš náležet k Muzaffarovi a levému křídlu. Ukázal na jednoho ze svých mužů, vysokého, štíhlého vojáka s černými vlasy, které mu už na skráních počínaly bělet, s aristokratickými rysy a zlomeným nosem.

Tahmasp si povšiml, jak se na sebe cizinci podívali. Rozesmál se, až se mu mohutné břicho otřásalo — ne jako Balsamonova huspenina, ale spíš jako balvan převalující se nahoru a dolů. „Já vás neznám, vy lumpové,“ připomněl jim. „Věřili jste, že vás nechám spolu, abyste se mohli domlouvat? Nejsem blázen.“

I když to není Videssosan, napadlo Scaura, jeho myšlení se ubírá stejným směrem. Nedalo se nic dělat. Opatrnost držela Tahmaspa při životě.

Gaius Philippus se vůdce karavany zeptal, „Proč všichni tenhle povyk kolem? Zdá se mi, že jste chtěli odjet ještě před začátkem nepokojů — a spousta dalších s vámi.“ Zrovna v tu chvíli vyrazila na cestu další skupinka obchodníků, pohánějí před sebou zvířata s nákladem. Biče, které je poháněly, dopadaly i na výtržníky, kteří si snažili ukrást, co se dalo, a udržoval je s nadávkami a výkřiky v uctivé vzdálenosti.

„Musel bych být blázen, abych tady zůstal. Dnes ráno přijel posel se zprávou, že od Ithomu sem postupuje velká armáda. Něco mi říká, že to jsou Yezdani, a nejsem tak hloupý, abych tu seděl a čekal na ně.“

„Měl jsi pravdu,“ špitnul Marcus Gaiovi Philippusovi. Ty jednotky musí být nomádi, protože Thorisin pavras sotva začal po Marcusově odjezdu z města nějakou mobilizaci. Pochyboval, že by císařské síly vůbec dorazily ke Garsavře. „Dost už zbytečných řečí,“ zavelel Tahmasp. „Musíme odsud bleskově vypadnout a zdržování nebo žvanění nam moc nepomůže. Někteří z těch přitroublých obchodníků by byli schopni tady počkat a prodávat Yezdanům meče, aby si pak nechali utnout hlavu. Kani? Izesi, Muzaffare, postarejte se o tyhle dva. Pokud budou dělat problémy, můžete s nimi naložit podle libosti. Obešli jsme se bez nich dosud, obešli bychom se i nadále.“ Otočil se a odkráčel pryč s výkřiky: „Jak je proboha možné, že ten zatracený stan ještě není složený? Pohněte sebou, vy prašiví psi!“

Kamytzes přikázal Scaurovi, aby se pohnul. Muzaffar se na Gaia Philippuse usmál, jeho zuby proti snědé pokožce zářily. Když promluvil, jeho hlas byl měkký a melodický. „Řekni mi, jak se nazývá tvůj oř?“

„Ta ospalá herka? Vždycky je to to nejhorší slovo, jaké mi slina přinese na jazyk.“

„Vidím, že jsi bystrý muž. To nemusí být pokaždé výhoda.“ Pokynul na veterána, aby se k němu přidal. „Jestli patříš k nám pak jsi otočený na nesprávnou stranu.“

Tahmaspova karavana vyrazila, na cestu za okamžik poté, co do jejich služeb vstoupili Římané. Když se skupina formovala, vypadlo to, že čtyřicet stráží bohatě postačí, ale když se roztáhli po stranách karavany, tak jich bylo ve srovnání s obchodníky, čeledíny a sluhy zoufale málo. Byli rozděleni do skupinek po třech mužích. Kamytzesův oddíl patroloval podél dlouhé řady vozů, vozíků a nákladních zvířat z jednoho boku, zatímco Muzaffarovi muži se pohybovali na opačném konci.

Scaurus pátral očima po Gaiovi Philippusovi, ale nepodařilo se mu z dálky rozeznat, kde by mohl být.

První nepříjemná příhoda je potkala ještě při odjezdu z Amorionu. Rabujícími amorianů bylo kolem jako blech v psím kožichu. Několik z nich zaútočilo na Marcuse a dva muže, se kterými sloužil, Halogana Njala a hubeného, sluncem osmahlého kočovníka, který vůbec nemluvil videssos-ky. Jak tribun zaslechl, jmenoval se Wathiq.

Několik útočníků se pokoušelo zaměstnat strážce, zatímco další se vrhli na rabování karavany. Jejich jednoduchý plán by měl fungovat. Njal třímající sekeru s přesností chirurga usekl jednomu z útočníků ucho. Ten se dal se zoufalým skučením na útěk a krev z něj stříkala na všechny strany. Scaurus sekl dalšího, který se chystal podřezat šlachy jeho koně. Wathiq se obrátil v sedle a střelil jednoho z probíhajících mužů do zad. Rabující lid začal konečně prchat. Tři

vojáci na sebe pohlédli a rozesmáli se.

Njal a Wathiq se spolu dorozumívali lámanou makuran-štinou. Prostřednictvím Halogana se Scaurus od Wathiqa dozvěděl, že se v nějakém rodovém sporu postavil na stranu nesprávného prince a musel posléze utéct. Njal byl vykázán ze své země, protože neměl dost peněz na to, aby zaplatil cenu krve za muže, kterého zabil. Marcus přispěl historkou o tom, že je žoldněř hledající své štěstí, což byl příběh, který oba přijali bez jakýchkoliv připomínek. Zcela jistě by mu nevěřili, kdyby jim řekl pravdu.

Scaurus příliš nedumal nad tím, proč Tahmasp vede karavanu na západ. Kdyby byl na jeho místě a z východu se přibližovala neznámá armáda, asi by se zachoval stejně, aby získal prostor pro manévrování.

Utábořili se u řeky Ithome. Protože už vypukla letní horka, byla řeka téměř vyschlá, ale trocha vody v ní zbývala po celý rok. Na vyprahlé náhorní planině to byl větší poklad než truhla plná zlata.

Každá skupinka vojáků měla svůj stan. Scaurus se vzdal myšlenky, že by si mohl v soukromí promluvit s Gaiem Phi-lippusem, přesto, že jejich rozhovoru by nikdo nerozuměl. Když se ale vydal hledat centuriona, zjistil, že byl s dalšími dvěma vojáky přidělen na první noční hlídku. Kamytzes přikázal jemu, Njalovi a Wathiqovi držení další hlídky. Podle toho, co zjistil o Tahmaspových metodách, to rozhodně nebyla náhoda.

Mohutný kuchař si zabral to nejlepší místo. Jeho jídla však byla překvapivě chutná a lišila se od běžné vojenské stravy. Dostali uzené maso, obilné placky a kuře na hrachu s cibulí. Už jenom vůně tohoto pokrmu byla přitažlivější než přiděly, které svým mužům dával Thorisin Gavras.

Tribun si sedl k ohni, aby si vychutnal věčen, ale ještě než donesl lžíci k ústům, vrazil do něj další voják a jeho porce skončila na zemi. Provokatér byl Videssosan, v ramenech mohutnější než většina císařských poddaných, se zlatou obručí v levém uchu, díky které připomínal piráta. „Promiň,“ prohodil, ale jeho křivý úsměv prozrazoval, že to rozhodně nebyla náhoda.

„Ty mizero —“ začal Scaurus, ale pak postřelil, jak je ostatní vojáci pozorují a pochopil. Každý nový rekrut projde zkouškou, než ho vojáci přijmou.

Jeho provokatér stál nad ním, pěsti sevřené a čekal, co bude dál. Aniž by se zvedl, podtrhl mu tribun nohy. Videssosan se se vzteklým výkřikem zhroutl k zemi. Marcus vyskočil na nohy postavil se nad něj.

„Žádné nože!“ vykřikl Kamytzes. „Zkuste ho některý vytáhnout a bude to ta poslední věc, kterou uděláte!“

Oba se na sebe vrhli a bušili do sebe pěstmi. Videssosan vrazil Scaurovi koleno do slabin. Otočil se na bok právě natolik, aby tam dosáhl. Marcus chytil svého soupeře za vousy a strhnul mu hlavu do prachu. Když se mu to ten druhý snažil vrátit, jeho nika sklouzla po Marcusově oholené tváři.

„Hele!“ vykřikl někdo z přihlížejících. „Konečně vidím, že má tohle hloupé holení nějaký smysl.“

Když mu pěst jeho protivníka rozbila nos, zatmělo se Římanovi před očima. Po obličejí mu začala stékat krev. Začal dýchat ústy. Udeřil Videssosana do břicha. Jeho soupeř byl ale tak svalnatý, že to bylo jako by bušil do kovu.* Ale jedna z tribunových ran ho konečně zasáhla do citlivého místa pod žaludkem. Voják se složil a zapomněl na boj, protože se snažil popadnout dech.

Scaurus se postavil a opatrně si ohmatával nos. S úlevou zjistil, že ho nemá zlomený, ale zato pořádně zhmožděný.

Jeho hlas zněl zvláště, když se Kamytze sezeptal: „Máte pro mě ještě něco, nebo to stačilo?“

„Asi ano,“ řekl malý kapitán. Kývl na tribunova soupeře, který se začal konečně zajímat i o jiné věci, než jen o dýchám. „Byzos není žádné peříčko.“

„To je fakt,“ přikývl Marcus a znovu s dotknul svého nosu. Pomohl Byzosovi na nohy a vůbec ho nemrzelo, že na Videssosanově obličejí stvořil dlouhou jizvu. Voják přijal jeho ruku, když mu ji podal. Boj byl čestný a nebylo to nic víc, než uvítací rituál. Bylo to podobné jako v římské legii.

„Zaplat, šéfe,“ prohodil jeden z vojáků. Kamytzes s kyselým úsměvem sundal prsten a podal mu ho.

Scaurus se zamračil. Vubec ho nemrzelo, že jeho nový velitel přišel kvůli němu o svou cennost. „Pokud to chceš získat zpět,“ řekl mu, „vsad si na mého přítele Gaia, až se vrátí z hlídky a přijde na řadu.“

„Ten s šedou hlavou?“ civěl Kamytzes. „Vždyť je to skoro stařec.“

„Tohle před ním raději neříkej,“ řekl tribun. „Viš co? Vsad si. Když prohraješ, zaplatím to já. Jsou tu kolem svědci, kteří to slyšeli.“

„Jsi větší šílenec, než jsem si myslel, ale jsem rád, že jsi se do toho dal. Nikdy neodmítej peníze ani ženy, které se ti nabízí.“ říkával mi můj otec. Ovšem peníze tě nikdy nezradí.“

Když jejich trojice vyjela na hlídku, Njal pronesl: „Asi budeš bohatší, než vypadáš, cizinče. Tenhle Kamytzes se chová jako Namdalen, když přijde na hazard.“ Řekl něco Wathi-qovi, který energicky přikývl a zahrál pantomimu muže hrajícího kostky.

„Nemám žádné obavy,“ odpověděl Scaurus, jistý si svou pravdou.

Hlídku proběhla v klidu. Ticho narušovaly jen běžné noční zvuky a bzukot hmyzu. Videssoská souhvězdí, která byla Scaurovi i po čtyřech letech strávených v tomto světě cizí, se pomalu sunula oblohou. Čas si krátil povídáním s Njalem a dozvěděl se, že Halogané pojmenovávají souhvězdí úplně jinak než Videssosané. Wathiq, na kterého se posléze také obrátili, znal úplně jiné názvy.

Vypadalo to, že uplynula celá věčnost, než se objevila další hlídka, která je střídala. Když se jich Marcus zeptal, jak dopadl Gaius Philippus, jen potřásli hlavami. „Šli jsme brzy spát, protože náš stan čekala tahle hlídka,“ odpověděl jeden z nich. „A na to, abychom se předčasně probudili, je třeba trochu větší hluk, než vydá obyčejná rvačka. Tyhle ranní hlídky jsou nejhorší.“

Protože Scaurus byl sám unavený, těžko jim mohl oponovat. Když se vrátili do tábora, zbyly z ohňů jen doutnající žhavé kruhy. Dokonce i notoričtí nespavci a vojáci, kteří si rádi poseděli u poháru vína, už dávno spali. „Počkej, až se vzbudíš, všechno se dozvíš,“ uklidňoval Njal Marcuse, když uléhali na svá polní lůžka. Tribun usnul uprostřed jeho

věty.

Tahmasp nehlásil budíček trumpetami, ale po nomád-ském způsobu bubny, jejichž do morku kostí pronikající dunění vytrhávalo muže ze spánku jako zemětřesení. Se zalepenýma očima si Scaurus nacákal vodu do obličejce a sáhl po své tunice. Stále ještě musel dýchat ústy. Jeho nos tentokrát vydal za dva.

Po nepříjemném dusnu ve stanu působila vůně pšeničných placek přímo blahodárně. Scaurus sebral jednu z nich dýkou z pánve a pak s ní pohazoval nahoru a dolů, aby co nejrychleji vychladal. Snědl ho bez ohledu na kuchařovy nadávky. Byl vynikající..

Rána do žeber ho přiměla rychle se otočit. Za ním stál Kamytzes a tvářil se jako liška, která právě vybilila kurník. Vůdce vojáků mu podal několik stříbrných mincí. „Vydělal jsem mnohem víc,“ řekl. „ale tohle je za ten tip.“

„Díky.“ odpověděl Scaurus a strčil mince do váčku. Rozhlížel se po Gaiu Philippusovi, ale Muzaffarova polovina vojáků se usadila na druhém konci tábora. Obrátil se zpět ke Kamytzesovi a zeptal se: „Jak si vedl?“,

„Vybrali si takového přerostlého boxera, samé svaly a žádný mozek, a poslali ho na něj. Podle toho, jak kolem něj kroužil by i naprostý hlupák pochopil, co má v úmyslu. Tvůj přítel neměl ani čas sednout si k večeři. Dělal, jako kdyby nevěděl, o co jde. dokud to nemělo nebylo téměř nad ním. Pak náhle vyskočil, klidně mu zkroutil nice, odtáhnul ho k latríně, nacpal ho tam — nohama napřed. Nechtěl ho utopit. Pak se vrátil a pochutnal si i na jeho porci.“

Marcus spokojeně pokýval hlavou. Tenhle popis přesně odpovídal chovám staršího centuriona. „Říkal něco?“ zeptal se Kamytze.

„Samozřejmě,“ v očích velitele doutnaly jiskřičky. „Po několika soustech zvedl hlavu a jen tak před sebe řekl: „Pokud by to chtěl někdo zkoušet ještě jednou, mohl bych se opravdu naštvat.“,

„To je celý on. Pochybuji, že by se někde ztratil.“

„Také mám ten pocit.“ Kamytzes sebral jednu placku stejným způsobem, jako předtím Scaurus, a odpěchal pomoci Tahmaspovi uvést karavanu do chodu.

Cestovali hodinu a půl od východu slunce — nebyla to stejná rychlost, jakou by se pohybovala legie, ale Scaurus si pomyslel, že mají docela dobré tempo na to, že se jedná jen o soukromou banda dobrodruhů. Tahmasp popojížděl sem a tam podél řady obchodníků, kteří s ním cestovali, a nadávkami je pobízel k rychlejší jízdě. „Kdo si myslíš, že jsi, eunuch v houpacím křesle?“ křičel na jednoho, který se za ostatními trochu opožďoval. „Lezeš, jako kdybys měl nadělané v kalhotách. Uvidíme, jak zrychlíš, až tě tu necháme a budeš mít za zadkem Yezdany!“ Obchodník znatelně přidal. Nebyla pro něj větší hrozba, než že ho karavana opustí.

Stejně jako včera i dnes se pohybovali západním směrem. Scaurus zamával na Tahmaspa, když se k němu při dalším okruhu přiblížil. „Co se děje?“ optal se mohutný vůdce karavany žoviálně. „Kamytzes mi vyprávěl, jak sis vybojoval své místo,“ podotkl se smíchem, „i když nijak nestoupneš v oblíbenosti, když budeš mít nos stejně velký jako já.“

„Vzhledem k tomu, že jsem se s takovou ozdobou nenarodil, už se těším, až se jí zase zbavím.“ odpověděl tribun. Byl rád, že má Tahmasp dobrou náladu a zeptal se ho. kdy se karavana otočí na sever, směrem k císařským přístavům na pobřeží Videssoského moře.

Tahmasp si zatřásl prstem v uchu, jako kdyby se chtěl ujistit, že slyšel správně. Pak otočil hlavu a rozesmál se hurónským smíchem, až mu vytryskly slzy do očí. „Na sever? Kdo kdy říkal jediné slovo o severu? Ty jeden přitroublý, nedonošený idiote, já směřuji do Mashizu. ne do těch tvých podělaných přístavů. Do Mashizu!“ Téměř se dusil škodolibou radostí. „Předpokládám, že se ti cesta bude líbit.“

„Vzdejte se!“ zahulákal Lankinos Skylitzes na yezdan-ského důstojníka, který se objevil na zdi ze sušených hliněných cihel.

Yezdan založil ruce v bok a zasmál se: „To bych rád viděl, jak mě k tomu chcete donutit,“ odpověděl. Plívl směrem k Videssosanovi, který Arighovi překládal.

„Cože, vidíte toho bídačka?“ křičel Viridovix. Zahrozil Yezdanovi pěstí: „Slez sem dolů a zkus to ještě jednou, prašivý pse!“

„A jak mě chceš donutit k tomuhle?“ zopakoval stále se ještě smějící důstojník. Ukázal na jednotku lučištníků za svými zády. Ti uchopili své řezbami zdobené luky a natáhli tětivy. Na hrotech šípů se odrážely sluneční paprsky. Gorgidas měl pocit, že všechny šípů míří přímo na něj. Yezdan zavolal: „Tahle zábava je u konce. Stáhněte se, nebo dám povel ke střelbě. Můžete si vybrat podle své libosti. Buďto budeme bojovat, nebo ne.“

Aby jim usnadnil rozhodování, vystřelil jeden z Yezdanů šíp do prachu před nohy Arighova koně. Arigh jen nehybně seděl a sledoval Yezdana, který se na něj opovážil vystřelit. Za moment dal pokyn svým mužům a demonstrativně se k městské posádce otočil zády. Spolu se svými společníky pomalu odjel.

V okamžiku, kdy opustili chladivý stín zdi. pocítili naplno sluneční žár právě vrcholícího léta v planinách kolem řeky. Viridovix měl na Hlave ošklivý slaměný klobouk, aby svou citlivou světlou kůži ochránil před spálením, ale přesto byl celý rudý a kůže mu bolestivě nabíhala. Pot, který se mu řinul po tvářích, pátil jako čistá sůl. Brnění bylo jedna velká mučírna, jejíž následky nedokázala zmírnit žádná koupel.

Arigh potichu nepřetržitě klel, alespoň do doby, než se od města dostatečně vzdálili. Nechtěl poskytnout yezdan-skému důstojníkovi uspokojení nad svým vztekem. Roztažené linie jeho armády, nad nimiž v horkém vzduchu lině vlály korouhve a standarty, vypadaly na první pohled impozantně. Ale bez výcviku k obléhání, který jeho vojska neměla, by si pokus o dobytí opevněného města, jehož hradby hlídají připravení obránci, vyžádal větší ztráty, než si mohl dovolit.

„Ať uragán smete proklatou duši toho psa, aby se už nikdy nemohl převtělit,“ vybuchl nakonec Arigh a vztekle udeřil pěstmi do stehů. „Naštval mě tak, že se to nedá popsat. Za tu jeho drzost bych ho měl utopit v jeho vlastní krvi.“

Dovoluje si mi odporovat s pár stovkami svých ubožáků.“

„Jenže on ví, že si to může dovolit,“ namítl Pikridios Goudeles. „Nemáme vybavení na překonání hradeb téhle mizerné

přerostlé vesnice, ať už se jmenuje jakkoliv —“

„Erekh,“ doplnil Skylitzes.

„To je vcelku odpovídající název pro tak hnusné město. V každém případě nemáme žebříky a nemůžeme si je ani udělat, protože jediné stromy v téhle rozpálené výhni jsou datlové palmy, jejichž dřevo se k tomu použít nedá. A to nemluvím o tom, že když se utáboříme před městem, místo abychom pochodovali dál, všichni zdejší Yezdani se sběhnou sem a než by si to tradičně rozdávali mezi sebou, společně budou bojovat za svou základnu.“

„Ty jsi teď snad generál?“ zavrčel Arigh, ale jinak proti jeho sívům nemohl nic namítat. „Tohle nás ještě bude něco stát,“ pronesl temným hlasem. Když se přiblížili ke svým vojákům, zamával k jihozápadu a vykřikl, „Jedeme dál!“

Vyhlásil rozkaz, nejprve v arshaumštině, potom ve vides-soštině, takže Narbas Kios mohl vše přeložit Erzrumům do vaspurakánštiny. Důstojníci horalů sebou neklidně vrtěli. Člověk by musel být hluchý, aby neslyšel jejich poznámky. Někteří Erzrumové dokonce ani nešeptali. Část vojáků z Mzeshe vykřikovala své výhrady proti arshaumskému veliteli a svým soukmenovcům, kteří ještě zůstávali na straně kočovníků.

Jeden z jejich důstojníků přivčálal k Arighovi. Na snědém obličejí byl patrný vztek. Vykřikl něco na velitele Arshaumu ve svém vlastním podivném jazyce, pak se ale natolik ovládl, že posbíral své znalosti vaspurakánštiny. Jeho výslovnost byla děsná. Narbas Kios se zamračil, jak se ze všech sil snažil pochopit, co vlastně chce. Nakonec přeložil: „Nazývá tě mužem malého ducha, pane.“ Podle vzteklého Mzeshova výrazu si byl Gorgidas jistý, že Narbas jeho slova ještě hodně zjemnil. Voják ve své lamentaci pokračoval. „Ještě tvrdí, že přišel bojovat a ty utíkáš pryč. Přišel rabovat a zatím získal jen několik mosazných pohárů, za které by se jeho vlastní kovář styděl. Tvrdí, že byl podveden a že se vrací domů.“

„Počkej,“ řekl mu Arigh prostřednictvím videssoského vojáka. Pověděl mu všechny Goudelesovy argumenty a dodal: „Stále ještě nejsme poraženi a Masliiz leží před námi. To byl celou dobu náš cíl. Zůstaň s námi a pomoz nám zvítězit.“ Mzesh se zamračil a dlouze přemýšlel. Gorgidase napadlo, že zvažuje, co mu řekl Arigh. Důstojník si ale vzápětí Masitě ulevil a tvář se mu vyjasnila.

„Není to ta nejvýstižnější odpověď, ale alespoň se nemusí překládat,“ poznamenal Goudeles s diplomatickou sebejistotou.

Nyní už spokojený a klidný důstojník se vrátil ke svým mužům a chvíli s nimi debatoval. Ti pak souhlasně vykřikli a zamávali meči a oštěpy. Jejich kroužková brnění a postroje se blýskaly, jak se otočili, opustili své soukmenovce a vyrazili zpět ke svým horským domovům. Několik dalších jezdců se odtrhlo od hlavní skupiny horalů a přidalo se k nim. Arigh se opět uklidnil, když se skupinka dezertérů začala na obzoru zmenšovat. „Zajímalo by mě, kdo bude na řadě teď,“ zamumlal si pro sebe. Dosud to vzdala a opustila je dobrá třetina Erzrumů.

Viridovix si dlouze a mrzutě povzdechl. „A všechno se zdálo být tak jednoduché.“ řekl. Po překročení řek)1 Tutub se Arshaumové opět roztáhli do širokého vějíře. Cestou narazili na několik městeček. Než si místní obránci uvědomili, co se děje, městečka byla o něco chudší. Bylo to stejně jednoduché, jako projet otevřenými branami. Téměř vůbec nebojovali a přes věčné mzeshské stížnosti odjížděli s koni naloženými kořisti.

Dlouho jim ale tohle štěstí nevydrželo. Nejen, že další města byla už uzavřena a dobře střežena, ale začali na ně také útočit Yezdani osvědčeným nomádkým způsobem 'udeř a uteč'. Každou chvíli padl některý z jejich zvědů, ale Yezdani měli také velké ztráty. Na jejich straně ale byly všechny přírodní zdroje okolní krajiny, které Arigh neměl k dispozici. Předával své pokyny prostřednictvím bubnů naccara, které duněly tak, že se slyšela celá armáda. Seřadili se do cestovního útvaru s tím, co zbylo z erzrumského těžkého jezdeckta v dlouhé řadě uprostřed, hlídané po stranách Arshaumy.

Gorgidas se pohyboval s Rakiem poblíž čela erzrumské formace. Většina vojáků Přísahaného přátelství už byla na cestě zpět do hor. Khilleuovi se příliš nezamlouvala myšlenka, že musí tažení opustit, ale když se vraceli domů jeho sousedé, nemohl si dovolit nechat své údolí bez ochrany. Přesto s nimi dosud zůstalo hodně „sirotků“ a hrstka párii, většinou starší muži.

Lékař si namlouval, že Rakio s nimi stále zůstává kvůli němu. Yrmidovi se jinak tato cesta určitě nelíbila. „To ale zvláštní země je,“ řekl. Ukázal prstem, „Co je zač támhle ta m‘.‘á hora, která zvedá z planiny se? Už jsem jich několik takových spatřil.“

Gorgidas sledoval směr jeho niky. Opravdu to nebyla nijak velká hora, spíše kopec, vysoký asi jako opevnění kolem města Videssos, ale uprostřed fádni ploché pustiny se nápadně tyčil. Jeho stěny byly tak příkré a to vypadalo nepřírozně.

Jelikož skutečně netušil, co by to mohlo být, připravil si tabulku a pero a zavolal otázku kolem sebe, jestli ho náhodou někdo neuslyší. Nedaleko jel Skylitzes a bavil se s Vakhtan-gem z Gunibu. Když uslyšel otázku, zvedl hlavu. „Jedná se o druh náhrobních kamenů které označují místo, kde kdysi stálo město,“ vysvětloval Rekovi. „Viděl jsi, co umějí postavit z hliněných cihel. Musí z nich stavět. Je to jediný materiál, který mají k dispozici. Není tu kolem jediný kámen, který by stál za řeč. Stavba je chatrná a zdejší lidé se nestarají o kvalitu svých staveb o nic víc než o cokoliv jiného. Když dum nebo hospoda spadne, postaví jednoduše nové na troskách le staré. Představ si, že to tak udělají mnohokrát a hned tu máš své hory. To snad není třeba dál rozvíjet.“

Gorgidas se nad blahosklonným hlasem důstojníka zakabonil. Skylitzes vypustil jeden ze svých krátkých a vzácných úsměvů. „Alespoň vidíš, jaké to je dostat lekci místo toho, abys jen ty poučoval jiné,“ řekl. Gorgidas zahanbeně schoval tabulku.

Rakio rozpaky svého milence nepostřehl. Stále ještě kritizoval okolní krajinu. „Vypadá jako kdyby měla lepra. Ty části, které jsou obdělávány, vypadají bohatě, ale jsou tu obrovské rozlohy pouště, ošklivé a neužitečné.“

Když ho Skylitzes zaregistroval, namítl: „Ty pouště nejsou zase tak staré. Mohou za ně Yezdani. Způsobili jejich vznik.“

„Zničením zdejšího zavlažovacího systému,“ skočil mu do řeči Gorgidas. Nechystal se nechat si znovu nabourat svoji důstojnost. „Bez vod Tutubu a Tibu je tato planina jen pouští. Roste tu něco jen když sem dosáhne jejich voda. Ale Yezdani jsou nomádi — ti se nikdy o nějakou úrodu nestarají. Jejich stáda přežijí i z trnitých keřů a bodláků a pokud tak ublíží místním farmářům, tím lépe.“

„Přesně to jsem měl na mysli,“ řekl Skylitzes a dodal: „ale vysvětlil bych to poněkud podrobněji.“

„O čem se to dohadujete?“ optal se Vakhtang. Když mu to Skylitzes přeložil, Erzrum poradil Gorgidasovi. „Vubec si tím nelámej hlavu. Neznám ho dlouho, ale je mi jasné, že si každé slovo rozmyslí dvakrát, než ho vysloví.“

„Je to pořád lepší než ta záplava Goudelesových žvástů.“ namítl důstojník, který si neodpustil příležitost skórovat proti muži, jenž byl ve Videssosu jeho politickým soupeřem.

Vakhtang ale dával spíš přednost úřednickému způsobu vyjadřování. „Smysl se může vytratit, když není dostatek slov stejně, jako když je jich příliš.“

Dohadovali se o tom dokola po celý zbýl ek dne, kdy projížděli obdělávanými pozemky i holou pouští. Byl to dobrý argument. Obě strany získaly v tomto sporu body, ale nikdo to nebral příliš vážně.

Když kolem sebe Gorgidas viděl opuštěná pole, zcela zapomněl, že je ve válce. Rakio ale na první pohled věděl, co ta prázdnota znamená. „Schovávají se před námi,“ podotkl. „To venkovani vždycky dělávají. Za týden budou jejich pozemky opět plné farmářů.“

„Máš zcela určitě pravdu,“ povzdechl si Řek. Mrzelo ho, že pro místní obyvatele byl jen další vetřelec.

„Yezdani!“ Venkovani byli malí, shrbení a nahí, s velkýma udivenýma očima. Ukázal na umělou horu na jižním horizontu, větší a zachovalější než byla ta, které si před několika dny všiml Rakio. Rychle několikrát za sebou otevřel a zavřel ruce, aby naznačil jejich počet.

Arigh se zamračil: „Naši průzkumníci tam dnes ráno nikoho nespátřili.“ Pohlédl na domorodce, který zopakoval svá gesta. „Škoda že nemluvíš jazykem, kterému by alespoň někdo z nás rozuměl.“ Ale farmář uměl jen hrdelní řeč Stovky měst, navíc ještě degradovanou staletími poroby pod Makura-nema a Yezdem.

Mile se na vůdce Arshaumu usmál a naznačil gesty muže, kteří si uvazují své koně u ruin. Ukázal ke slunci a pokynul po obloze proti směru jeho pohybu. „Tohle se stalo včera?“ zeptal se Arigh. Místní pokrčil rameny, protože mu samozřejmě nerozuměl. „Tak se na to ještě jednou podíváme,“ rozhodl Arigh. Prikázal vojákům zastavit a vyslal průzkumný oddíl, aby odhalil tajemství pahorku.

Když se zvědi vrátili, smrákalo se. „Nic tam není,“ prohlásil jejich vůdce nasupeně. „Žádné stopy po koních, žádné stopy po ohni, prostě nic.“

Venkovani trochu pochopil ten proslov a padl před Arighem na kolena do prachu. Třásl se strachy, ale stále tvrdohlavě ukazoval k jihu. „Proč tu pořád tak fňuká?“ optal se přicházející Gorgidas, který se byl mezi tím podívat na svého koně.

„Přisáhá, že před námi jsou muži, ukrytí támhle u toho pahorku, ale nemluví pravdu,“ odpověděl Arshaum. „Ty jeho bláboly nás stály několik hodin zdržení. Měl bych mu za to uříznout obě uši.“ Naznačil to gestem vystrašenému vesničanovi. Ten se přikrčil, vtáhnul břicho a brebentil něco ve svém jazyce.

Gorgidas se podrbl na hlavě. „Ale proboha, proč by riskoval život a lhal nám? Nemá nejmenší důvod k tomu, aby Yezdany miloval. Jen se podívejte, jak se mu pod jejich vládou daří.“ Každé žebro na farmářově hubeném těle bylo přes tenkou kůži vidět. „Možná se nám právě snaží prokázat laskavost.“ Řek tomu chtěl věřit. Nebyl rád, když někdo považoval všechny lidi za podobné Yezdanům.

„A kde tedy ti vojáci asi tak jsou?“ zeptal se Arigh a založil si ruce v bok. „Jestli mi chceš naznačit, že moji zvědové jsou slepí, mohl bys tím riskovat svou hlavu.“

„Slepí? To asi ne — to bychom tu už dávno nebyli. Ale přesto...“ Pohlédl na farmáře, který bědoval a díval se na něj s němou prosbou. Lékařovy cvičené oči zachytily v jeho pohledu stopy časného stádia šedého zákalu. Najednou mu to došlo. „A co když ne slepí, ale oslepení? Magie dokáže vojáky skrýt lépe než křoví nebo skály.“

„Na tom něco může být,“ připustil Arigh. „Kdybych vzal tohoto žebráka —“ otočil se na patě k ležícímu farmáři, který zanařikal a zakryl si obličej, očekávající v nejbližším okamžiku smrt, — vážně, poslal bych asi na průzkum šamana.“

Opět se z něj stal rázný velitel. „Dobrá, ověříme si to. Sežeň Toluiho, shromáždí jednotku mužů a vyrazte na průzkum zjistit, co se tady vlastně děje.“

„Já?“ opáčil Gorgidas zděšeně.

„Ty. Koneckonců byl to tvůj nápad. Ale nikdo tě nenutí, můžeš se vzdát. Pak ale nebudu mít na výběr nic jiného než si myslet, že tenhle ubožák je příznivec Yezdanů.“

Reka napadlo, že Arigh je velmi zběhlý v umění přinutit lidi, aby dělali, co potřebuje. „Krycí kouzlo?“ řekl Tolui, když ho lékař objevil, jak se cpe kobylím tvarohem. „Možná že máš pravdu. Není to bojová magie. Ať už kouzlo vyslovil kdokoli, asi se rozpadne, jakmile se skrytí muži pohnou.“

Přetáhl si přes hlavu tuniku a s povzdechem si z kalhot odstranil šamanské znaky. „V tomhle počasí je maska mučícím nástrojem a tunika je z tlustého semiše. No, je to lepší v noci nezve dne.“

„Seber si vojáky“ řekl Arigh, ale Gorgidas neměl mezi kočovníky žádné slovo. Toluiho přítomnost mu nakonec pomohla přesvědčit kapitána stovky nomádů, aby s ním vyrazili na průzkum. „Je to něco jako lov na duchy, co?“, zeptal se kapitán nakvašeně. Byl to muž se zlomeným nosem jménem Karaton. Jeho Mas rozřízl vzduch, když začal mrzutě přivolávat své muže.

Vojáci nebyli nadšení, protože museli odložit jídlo a znovu osedlat koně. Karaton si vyléval svůj vztek na lékaři, který byl nakonec připraven jako poslední. Když vyrazili k pahorku, který byl kdysi městem, bylo ještě trochu světlo.

Rakio dohnal jejich výpravu v polovině cesty. Jakmile přiklusal ke Gorgidasovi, věnoval mu vyčítavý pohled. „Proč jsi mi neřekl, že vyrazíš bojovat?“

„Omlouvám se.“ špitl lékař. Vlastně ho to ani nenapadlo. Vždycky si musel znovu a znovu připomínat, že jeho přátelé

nechápu pro nej přirozenou nechuť k jakémukoli zápasu. Rakio byl žádostivý bóje stejně jako kdysi Viridovix. Pahorek vypadal v měsíčním světle tajuplně až hrozivě. Na jeho vrcholku Gorgidas zahlédl stále ještě nerozbořené kusy zdí. Před vnitřním zrakem se mu promítaly ulice a domy, jak asi kdysi vypadaly, s ulicemi plnými navoněných mužů v dlouhých tunikách s malými vycházkovými holemi a žen v závojích zabalených v mnoha vrstvách oděvu, aby je nespátřilo cizí oko. Tohle místo muselo být plné hudby, rámusu a hlasitého hovoru. Teď tu ale vládlo ticho. Neožývali se dokonce ani noční ptáci.

Jako zkušený voják Karaton automaticky vyslal své muže, aby obklopili základnu pahorku, ale považoval to za nesmysl. Sarkasticky podotkl: „Skrývá se jich tam alespoň tisícovka.“

„Přestaň už na mě vrčet,“ vyštěkl Gorgidas a ve skrytu duše ho mrzelo, že na vesničana vůbec kdy pohlédl. Neměl rád, když vypadal jako naivní snílek. Ve svém sebeobviňování si ani nevšiml, že Karaton zavětril a vytasil šavli.

„Oba okamžitě mlčte,“ okřikl je Tolui. „Potřebuji mít klid, abych mohl přivolat duchy.“ Nebylo na tom ani slovo pravdy, ale oběma mužům to umožnilo ukončit svůj spor.

Karaton se uklidnil a pronesl: „Proč vyvolávat duchy, šamane? Malé dítě by ti dokázalo říct, že tohle místo je dávno opuštěné a mrtvé.“

„Tak si přišť s sebou vezmi malé dítě a teď mě dej pokoj,“ odsekl Tolui. Za ďábelskou maskou, kterou měl na sobě, zněl jeho hlas dutě a teď v něm zněla neuvěřitelná autorita. Karaton omluvně zmlknul.

Tolui ze svého sedlového vaku vytáhl placatý, tmavě průsvitný plátek hladkého kamene, který byl upevněn v silnější části jiného kamene. „Chalcedon a smírek,“ vysvětloval Gorgidasovi. „Tvrdost smírku dovoluje člověku při pohledu přes chalcedon prohlédnout většinu magických iluzí.“

„Půjč mi ho,“ prosil Karaton netrpělivě. Díval se směrem na vrchol hory. „Nic,“ řekl — ale nebyly v jeho hlase pochybnosti? Tolui si vzal zpět kámen prozření a podal ho Gorgidasovi. Když se přes něj podíval na vrcholek hory, zdálo se mu, že se tam něco děje, ale vzápětí to opět znehybnělo.

„Nejsem si jistý,“ řekl nakonec. „Zahlédl jsem tam nějaké mihnutí, ale...“ Vrátil kámen Toluimu. „Podívej se sám. Konečně, je to tvoje hračka. Ty bys s ní měl umět zacházet nejlépe.“

Šaman si sundal z hlavy masku a odložil ji na koleno. Pozvedl kámen a déle než minutu se skrze něj upřeně díval.

Gorgidas vnímal vlny jeho koncentrované vily, kterou soustředil, aby prohlédl závoj klamu a spatřil skutečnou realitu. Lékař by si nikdy nepomyslel, že v sobě Tolui dokáže soustředit takovou magickou sílu. Měl za to, že šaman nemá velkou moc, protože byl až na druhém místě za Ogonunem. dokud starého Arghunova mága neotrávil Bogoraz, kterému vadila jeho náklonnost k Videssosanům. Od té doby byla Toluiho magie na slušné úrovni, ale Řek ho dosud neviděl při skutečné práci. Proto ho měl za mága okrajového významu, který se zajímá spíše o rostliny, kořeny a další drobnosti.

Tentokrát mu došlo, že šamana podcenil. Když Tolui zvolal, „Duchové větru, navštivte nás a služte mi! Odstraňte pavučinu kouzel kolem mě!“ rozhostilo se přímo hrobové ticho.

Po chvíli se na pahorku se ozvalo zakvílení, jako kdyby tam vypukla bouře. Gorgidasovy tváře se však nedotkl sebemenší závan větru. Karaton náhle překvapeně vykřikl, zatímco jeho muži bez pobízení vytáhli luky a tasili meče. Jako kdyby zmizela opona před neznámým a skrytým divadlem, ztratila se během okamžiku iluze pustého pahorku. Mezi ruinami hořelo půl tuctu táborových ohňů, kolem kterých odpočívaly skupinky povalujících se mužů.

První šípy vylétly ještě dříve, než stihl dát Karaton první povel. Stojící Yezdan se naklonil a upadl do jednoho z ohňů. Další po zásahu šípem bolestně zavyl. Ozýval se ještě jeden křik, tentokrát to byl křik vztekly. Párek nepřátelských černokněžníků právě zjistil, že krycí kouzla někdo přerušil.

„Na ně a nešetřete je do posledního!“ křičel Karaton. „Rychle, než se vzpamatují a posbírají zbraně a brnění!“

S mohutným křikem, aby Yezdany ještě více zmátli, se jeho muži vrhli vzhůru po strmých stěnách pahorku. Chvilí jeli na koních, pak ale museli sesednout a šplhat, jak se dalo. Gorgidas a Rakio postupovali s nimi, tápajíce mezi minami, aby našli oporu pro nice a nohy. Když se Řek znovu podíval na vrchol k cíli jejich cesty, spatřil záře ohňů a pobíhající postavy Yezdanů. které se podivně třpytily a začínaly opět mizet. To se vzpamatovali yezdanští mágové a začali opět vše zahalovat svým klamavým kouzlem. Ale Tolui se s nimi pustil do boje a na účinku jejich magie se rovněž nepříznivě podepsal strach, překvapení jejich vlastních lidí a arshaumský vztek. Ohně opět zazářily jasně.

Kolem Gorgidase proklusal kůň. Trofalý Yezdan, který viděl jen jedinou cestu k záchraně, podstoupil odvážný pokus prorazit a najít ukryt v temnotě dole. Jeho oř dorazil na úpatí pahorku a vyrazil do stepi. „Támhle je jezdec!“ vykřikl Rakio. Ozvala se rána a nařikání, jedno lidské, druhé pocházející od smrtelně zraněného koně. Jezdec při pokusu o únik do temnoty pňšel o život.

Cestu k úpatí směrem, kterým původně chtěli napadnout arshaumskou armádu, si na svých koních prorazilo ještě několik Yezdanů. Rada z nich překvapeně nenadálým nočním přepadením se však chovala zmateně a teprve hledala své koně nebo zbraně. V tom momentě k nim dorazili Karato-novi muži.

Když Gorgidas dojel na vrchol pahorku, zakopl o vyčnívající dlaždici. V ten okamžik nedaleko jeho hlavy přelétl šíp.

Rakio ho postavil na nohy. „Ty šílený jsi?“ vykřikl do Řekova ucha. „Svůj meč vytáhni si!“,

„Cože? No jo, samozřejmě,“ odpověděl Gorgidas provinile, jako kdyby mu někdo vyčítal chybu, které se dopustil před školní tabulí. Pak se před ním objevil Yezdan točící nad hlavou šavli. Neměl příliš mnoho místa, kam uhnout. Paríro-val tedy a vzápětí musel odrazit úder, který by ho klidně dokázal rozpůlit. Yezdan vyzkoušel trik a naznačil úder do spodní části těla, zatímco jeho šavle zasvištěla nahoru. Gorgidas necítil bodnutí nepřátelské čepele, ale teplý déšť stékající na jeho krk. Uvědomil si, že ho Yezdan právě řal do ucha.

Vrhnul se na nepřítel, který ho sice odrazil, ale vzápětí nemotorně upadl, překvapen prudkostí nečekaného úderu.

Gorgidas ho bodl do hrudi. Když natáhl ruku, měl mnohem větší dosah než si nomád myslel. Vzápětí jeho meč provrtal ještě Yezdanovo břicho. Muž zalapal po dechu a znehybněl.

Většina vojáků, které Arshaumové převyšovali počtem až dva na jednoho, se stáhla na malý dvorek obklopený

polorozbořenou stěnou ve výšce prsou. Arshaumové silně útočili i přes tento provizorní val a posílali do jejich hustých řad šípy i kameny. Když už Yezdani nedokázali mohutný nápor vydržet, pokusili se opět vyrazit vpřed. Jejich síly násobilo zoufalství. Karaton udiveně vykřikl, když se Yezdani vrhli po strmých stranách pahorku dolů bez ohledu na vysokou pravděpodobnost zlomenin. V tento moment mysleli jen na útěk.

Tak daleko ovšem uniklo jen pár z nich. Většinu srazili při pokusu ujet Arshaumové. Jeden yezdanský černokněžník, šaman v oděvu mnohem méně zdobeném než měl Tolui, padl v tomto šíleném pokusu s mečem v ruce místo magie, která ho dnes zklamala.

Druhý čaroděj měl asi trochu tvrdší povahu. Gorgidas měl dojem, že spatřil v jedné z úzkých uliček pohyb a proto vykřikl v arshaumštině: „Přítel?“ Nedostal odpověď. S připraveným mečem vešel do tmavého kamenitého průchodu. Za ním se rozzářil táborový oheň. Záblesk světla mu naznačily, že ulička je slepá a že v ní není lapen žádný obyčejný Yezdan. Na první pohled neřekl rudý oděv a podivné vyholení hlavy lékaři nic. Pak mu po zádech přejel mráz, protože rozpoznal Skotosova znamení.

Černokněžníkův obličej, pomyslel si Gorgidas, by prozradil jeho povolání i bez jiných znaků. Muž, který zná obě strany, dobro i zlo, a zvolí si záměrně to druhé, však svá znamení bude nosit. Oči uctívající temného boha sršely nepříjemným ohněm. Pokožka na jeho tvářích byla pokryta tetováním. Šklebil se a chrčel nenávistí. Jeho hněv ale nebyl zaměřen na Gorgidas. Ten si byl jistý, že černokněžník je pod vlivem hypnózy. v

Rek obezřetně postoupil vpřed. Viděl, že nepřítel má za opaskem pouze krátkou dýku. „Vzdej se,“ zavolal na něj vides-sosky a potom i v jazyce Khamorthu. „A nezabiji tě hněd.“

Když se mág zaměřil na Gorgidas, jeho úsklebek působil ještě strašlivěji. Jeho ruce vystřelily, jeho rty se svíjely v tichém Zařkávání. Smrtelný strach propůjčil jeho kouzlu dostatečnou sílu na to, aby udeřilo i přes probíhající bitvu. Gorgidas se zapotácel, jako kdyby ho někdo praštil palicí. Jeho pohled se zamlžil, nohy a ruce ho přestaly poslouchat, meč mu vypadl z ruky. Vzduch ho dráždil v krku, jak se zoufale pokoušel dýchat. Poklekl najedno koleno a zoufale třásl hlavou, jak se ji pokoušel oprostít od toho náporu.

Kouzlo by jej mělo správně usmrtit. Snad jen jeho trénované lékařské srdce mu dávalo sílu vůle k přežití. Když k němu černokněžník přikročil, zatápal po svém meči. V mágově ruce se třpytila dýka, dost dlouhá na to, aby dosáhla až k lidskému srdci.

Čaroděj si s liščím úsklebkem klekl na kolena, aby mohl Řekovi zasadit smrtelný úder. Gorgidas zaslechl tupé zadunění. Pomyslel si, že to je snad zvuk čepele pronikající do jeho těla. Ale yezdanský černokněžník se odvalil stranou s přidušeným bolestným výkřikem. Síla jeho kouzla se vytratila v okamžiku, kdy se svíjel v křečích.

Gorgidas skočil po čarodějovi, ale někdo se línal za ním. Prosvítl meč, který se zatnul do masa. Yezdan upadl a zůstal nehybně na zemi. Gorgidas poznal, že umírá.

„Blázen jsi,“ pravil Rakio otírající si meč o tělo mrtvého.

Tentokrát to bylo konstatování, ne otázka. Uchopil Řeka za ramena. „Natolik hloupý jsi, že od skupiny sám odejdeš a do pasti se chytit necháš?“

„Mohlo by to tak vypadat. Jsem v boji vlastně celkem nováček a ještě nedělám automaticky ty správné věci,“ omlouval se Gorgidas. Krátce Rakia objal a dotkl se jeho tváří. „Jsem rád, že jsi mi byl nablízku a nenechal jsi mě zaplatit za mou chybu.“¹

„Rád bych, aby totéž pro mě ty udělal jsi,“ odvětil Ymi-do. „ale schopen byl jsi?“

„Doufám, že ano,“ řekl Gorgidas. Nebyla to ale ta nejlepší odpověď a on to dobře věděl. Uslyšeli, jak nedaleko od nich vykřikl nějaký Arshaum a vrhli se mu na pomoc.

Necelé polovině Yezdanů se podařilo nakonec utéct nebo se ve zbořeništi ukrýt natolik dobře, že unikli pozornosti Arshaumu. Ostatní, s výjimkou několika osob ušetřených pro pozdější výslech, byli pobiti. Arshaumové získali dobré tři tucty koní. Stálo je to sedm mrtvých a dvakrát tolik zraněných.

„Byl to dobrý nápad,“ řekl Karaton Gorgidasovi, což bylo největší uznání, které byl Arshaum schopen cizinci poskytnout. Ležel na břiše, zatímco mu lékař sceloval sečnou ránu na zadní straně lýtky. Zranění bylo hluboké, ale naštěstí šlo mezi svaly a žádný z nich nepřetrhlo. Měl štěstí, že nebude zmrzačen. Jednalo se o čisté sečné zranění s přiměřeným krvácením a Řek ani nemusel použít své zvláštní léčebné moci.

Karaton držel nehnutě, i když mu jehla znovu a znovu projížděla masem a i když mu lékař ránu dezinfikoval směsí kamence, octanu měďnatého, bitumenu, pryskyřice, octa a oleje. „Měl jsi nechat jejich čaroděje naživu,“ pokračoval důstojník konverzačním tónem. „Mohl by nám nejspíš říct mnohem víc než tihle bezcenní vojáci, které máme.“ Řek musel mlčky obdivovat jeho statečnost.

„Skoro mě mrzí, že jsem se toho střetu účastnil osobně,“ řekl Gorgidas Viridovixovi mnohem později, když už noc značně pokročila. Kelt už zíval, ale lékař byl po prožitém bóji stále ještě příliš vzrušený, než aby myslel na spánek. Když viděl, jak byl vesničan, který je varoval, bohatě odměněn zlatem a poslán domů, stále se mu vybavoval boj.

„Kdybyste mě měli s sebou, bylo by to pro vás všechno mnohem jednodušší,“ přerušil ho Viridovix. Jindy by si svého přítele rád vposlechl, ale oči měl jako dvě kamenné koule, které táhly jeho hlavu k zemi.

„Ano, určitě bys ten pahorek jednou ranou přemohl a ušetřil bys nás nepříjemností.“ namítl Gorgidas kysele. „Myslel jsem, že už tě přešla tvá mladická touha po krveprolévání.“

„To ano,“ odpověděl Gal. „Ale na člověka, který se chlubí chytrostí, bys mi neměl nic vyčítat. Jestliže jsi očekával magii, myslím, že by ji ta moje skvělá čepel odhalila a zbytek mohl dorazit Tolui, ne?“

„Zatraceně! To mě mělo napadnout.“ Sotva co rozzlobilo Gorgidas více, než Viridovixovy připomínky k tomu, co opomněl. Kelt seděl, hladil si své vousy a vypadal tak samolibě, že měl Gorgidas chuť dát mu ránu.

„Nemusíš být na sebe tak naštvaný,“ komentoval jeho výraz se smíchem. „Hlavně že ses vrátil zpátky celý a jsi v bezpečí, což je ze všeho nejdůležitější!“ Položil svou velkou ruku na Řekovo rameno.

Gorgidas ji chtěl vztekle setřást, ale dostal lepší nápad. Smutně se zasmál a prohodil: „Máš pravdu, samozřejmě. Nemyslelo mi to zrovna nejlépe, vid’?“ Viridovixův zmatený výraz byl tou nejlepším pomstou.

Arighovým jezdeckým se probíla banda Yezdanů a vrhala šíp} 7 na Erzrumy, kteří stále ještě doprovázeli arshaumskou armádu. Zmizeli však dříve, než se pomalejší horalé zmohli na odpověď. Arshaumové tyto záškodníky pronásledovali do okolních strání. Zranění muži vrávorali v sedlech. Gorgidas viděl, že jeden z nich spadl a po hlavě skončil v podupaném ječmeni. Místní vesničané, pomyslel si, budou asi tělo považovat za malou náhradu za Mad, který jim přinese nadcházející zima.

Když byl poslední Yezdan zabit nebo zahnán na útěk, pronásledovatelé se vrátili. Někteří z nich vedli nově ukořistěné koně, zatímco jiní se chlubili právě získanými zbraněmi, botami a dalšími drobnostmi. Viridovix^x nadával ve svém jazyce na nečekané zákeřné přepadení. „Cím hlouběji do kraje Stovky měst zajíždíme, tím jsou Yezdani neodbytnější. Za poslední dva dny neděláme nic jiného, než že za pochodu neustále bojujeme a nakonec to vždycky odnesou Erzrumové.“

„Jsou to takové závody.“ Šero dělalo Pikridia Goudelese nezvykle upřímným. Většina horalu už měla nížin plné zuby, ale přesto s nimi stále ještě někteří vytrvali. Bylo to několik stovek dobrodruhů z válečnických klanů a houževnatá Gashviliho skupina, která se stále cítila vázána přísahou. Nehody a dezerte jejich počet snižovaly každý den.

„Zítرا bude ještě hůř,“ konstatoval Skylitzes. Tvrdé časy mu trochu rozvázaly jazyk. „Yezdani už o nás dobře ví a znají náš počet. Vědí, ke kterým městům můžeme dojet a která jsou před námi bezpečná. Jejich posádky pak města opouštějí a podporují zákeřné útočníky z buše, kteří nás neustále napadají.“

Viridovix nebyl nadšený úvahou, ke které došel. „Budeme postupně likvidováni, jeden po druhém. Dokud nezůstanou tak málo mužů, že se přímému útoku neubráníme.“

„Třeba to tak nedopadne,“ namítl Goudeles. „Ale na bitvu ve stepi, nebo kvůli nezkušeným vojákům v řadách samotných Arshaumy, bychom potřebovali dvojnásobný počet mužů.“

Skylitzes řekl: „Jednou jsem sloužil pod Nehonem Khounnosem a on vždycky tvrdil 'Kdyby byla všechna jestli a ale k jídlu, byli bychom tlustí jako vepřiči.'“ Jeho oči putovaly ke Goudelesovu břichu. „Možná se to týkalo tebe.“

Připomínat úředníkovi jejich politickou rivalitu ve Videssosu by nemuselo být rozumné. „Možná,“ odpověděl Goudeles stručně. „Jsem si jistý, že podobná filozofie je mu teď hlavní útěchou.“

Zavládlo tíživé ticho. Khounnos zahynul díky Avsharově černé magii u Maraghy. Goudeles zčervenál, protože si uvědomil, že to tentokrát přehnal. Rychle změnil téma hovoru. „Bylo by nám také lépe, kdyby se neukázalo, že Erzrumové jsou sváteční vojáci, kteří utečou domů při první známce bóje.“

Bylo na tom něco pravdy, ale po jeho předchozích žvástech nebyli ostatní ochotní nechat mu vše tak snadno projít.

„To tak není,“ prohlásil Gorgidas dvojnásob uraženě, protože se jeho společník odvážil pošpinit Rakiovy soukmenovce. „Přišli bojovat sami za sebe, ne za nás, a všichni jsme se mohli přesvědčit, jakou speciální pozornost jim Yezdani věnují.“

„Ano. Aby je donutili utéct nebo se stáhnout,“ Goudeles se tohoto tématu nechtěl vzdát. „Ale když tak učiní, budou za chvíli v bezpečí svých údolí a my zaplatíme tu cenu. Proti tomu nemůžete nic namítat.“ Nikdo skutečně nic nenamítal.

Gorgidasovy argumenty však byly ještě ten den potvrzeny nepřijemným způsobem. Během postupu narazila Arighova armáda na provizoriu šibenice z kopí. na kterých se houpala těla několika Erzrumů. kteří byli před několika dny zajati v bóji. Protože měli dostatek času. využili Yezdani zcela své duchaplnosti. Mezi jinými potupami byly vousy všech popravených vězňů namočený do oleje.

Arigh nechal umučená těla beze slova pohřbít. Jestli bylo vše míněno jako výstraha, minula se účinkem a spíše Ar-shaumy a Erzrumy vybudila. S touhou po pomstě ulovili Ar-shaumové skupinku yezdanských průzkumníků a narazili je na kopí horalů. Nepřátelští jezdci za pár chvil zemřeli. Večerním táborem se nesl duch ponurého zadostiučinění.

Ale Yezdani zaútočili znovu hned další den. Železem pobitá brána velkého Dur—Sharrukinu, jednoho ze Stovky měst, se otevřela a ven vyrazila speciální úderná jednotka, zatímco dvě další jednotky se vrhly na Arshaumy z boků.

Bylo jich naštěstí pořád více než Yezdanů a těžko mohli být rozprášeni, ale Arigh nasměroval velkou část svých vojáků proti bráně Dur—Sharrukinu. Pokud by se mu podařilo prorazit, město by padlo. Yezdanský velitel strážil si toho byl také vědom. Bohužel to byl muž rychlých reakcí. Osobně se o bránu zapřel a okamžitě zavolal na pomoc své muže. Závora zapadla na místo jen několik vteřin předtím, než tam dorazili Arshaumové. Většina posádky sice byla polapena venku, ale město bylo v bezpečí.

Kočovníci zmateně pobíhali sem a tam. Ve svém nadšení se všichni vrhli na bránu a ponechali Erzrumy bez ochrany. Vzápětí se na horaly zaměřil další yezdanský útok.

Gashviliho skupina zastavila jednu skupinu vojáků na poslední chvíli. Protože byli zvyklí na potyčky s Khamorthy na okrajích stepi, vyčkal pán Gunibu, stan" válečný veterán, až Yezdani přijedou dostatečně blízko na to, aby je zasáhla sprška šípů. Pak z ničeho nic nařídil útok, jehož vlna smetla ze sedel dobrý' tučet prakticky nechráněných vojáků. Ostatní se dali na zbabělý útěk.

Na opačném erzrumském křídle se situace vyvíjela podstatně hůř. Volný duch, který' mezi Arshaumy panoval, způsobil, že zde nebylo jednotné velení. Všichni se houfovali podle národnosti nebo přátelství a každá z malých skupinek dělala, co ji právě napadlo. Protože postrádali disciplínu jednotného vedení, pokoušeli se bojovat ve stylu nomádů. Ale Yezdani byli v tomto způsobu bóje mnohem zručnější.

„Zůstaň u mě,“ křičel Rakio na Gorgidase, když kolem nich prolétly první šípy. Yrmido otočil oštěp k zenu a rychle postrčil svého valacha. Zamířil proti Yezdanovi, který si právě chystal luk k druhému výstřelu, a protože měl rychlejšího koně. Yezdan snadno uhnul, ale jeho úsklebek se vzápětí změnil ve vzteklé klení, když si všiml, že Yrmida v závěsu následuje Gorgidas.

Řek sám pádil na stepním koni a hrnul se přímo na Yez-dana se šavlí v ruce. Před Gorgidasovým úderem ho zachránilo jen hluboké zaklonění, ale další 'sirotek' z Přisahaného přátelství ho proklál a srazil ze sedla. Všichni zbývající Yrmi-dové, bylo jich asi patnáct, se srazili těsně k sobě. Dokonce ani teď s nimi někteří další Erzrumové nechtěli mít nic společného.

Podařilo se jim zabít několik dalších Yezdanů a naopak sami utrpěli jen několik zranění. Jeden z nich byl postřelen do ramene, jiný měl po ráně mečem rozseknutou nohu. Šavle jeho nepřítele zasáhla spolu s nohou i koně. Jeho zvíře, šílené bolestí, vyskočilo do vzduchu a vzápětí začalo divoce cválat pryč, naštěstí směrem ke Gashviliho vojákům. Jeden z nich vyjel zraněnému Yrmidovi vstříc, pomohl mu koně zklidnit a odvedl ho do jejich bezpečného kruhu.

„To dobré bylo,“ konstatoval Rakio. „Tihle muži z Gunibu ukázali, co v nich je. Někteří z těch, co na našem křídle jsou, by ho raději padnout do rukou Yezdanů nechali.“

Vzadu, u brány do Dur—Sharrukinu, se přeskupili Ar-shaumové a rozjeli se na pomoc svým spojencům. Když Yezdani zpozorovali, že jejich výhoda za pár okamžiků pomine, vrhli se do boje s dvojnásobným nasazením, aby způsobili co největší ztráty, než budou nuceni ustoupit.

Yrmidové zadrželi největší nápor jejich vražedného šílenství a protože byli tím, čím byli, ostatní Erzrumové jim nijak nespěchali na pomoc. Gorgidas paríroval a odrážel úder za úderem a sám taky několik ran rozdál. „Eleleu!“ volal — což byl řecký válečný pokřik.

Přál by si, aby mohl použít svůj luk. Všude kolem něj bzučely šipy jako nepřčetné vosy. Všiml si, že jeho levá nohavice je roztržena a nasáklá krví. Nebyl si jistý, jestli je to jeho krev, nebo krev nepřítele.

Přes válečnou vřavu slyšel Viridovixe, ječícího galský válečný pokřik. „Eleleu!“ vykřikl a zamával kloboukem, aby Keltovi zdůraznil, kde je. Zběsilý galský pokřik se opět ozval, tentokrát z menší vzdálenosti. Napadlo ho, že by měl slyšet i Skylitzesův bojový pokřik. Goudeles dokázal dělat hluk jen před bojem, během něho býval spíš ticho.

Rakio něco zvolal a zvedl si obě ruce před obličej. Malá poštolka zařála drápy do jeho zápěstí, pak zavřeštěla a vrátila se ke svému yezdanskému pánovi. Další Yezdan udeřil palcátem přímo nad Rakiovo ucho. Yrmido se zhroutil a spadl z koně na zem. Gorgidas popohnal své zvíře, stejně jako další dva či tři muži z Přisahaného přátelství, kteří právě nebyli zaměstnáni bojem o svůj holý život. Rakio od nich byl ale vzdálen dobrých padesát yardů. I když Gorgidas zvládl projet mezi dvěma Yezdany, než se zmohli na útok, mezi ním a jeho milencem bylo ještě několik dalších vojáků. Příliš mnoho na to, aby je dokázal zabít, i kdyby vládl božskou silou a měl Viridovixův magický meč.

Přesto se o to pokusil. Divoce se kolem sebe oháněl bez ohledu na šermířské umění. S bolestí si všiml, že jeden z Yezdanů seskočil z koně a stahuje z Rakia drátěnou košili. Yrmido se pohnul a vratce se pokusil vstát. Yezdan sáhl k opasku po meči, ale pak si povšiml, jak slabý a roztřesený Rakio je. Zavolal na pomoc kamaráda. Společně Rakia rychle spoutali a hodili ho přes koňský hřbet. Oba muži pak znovu nasedli a rychle odjeli směrem na západ.

Yezdani na všech frontách ustupovali, protože Arshaumové se nezadržitelně blížili. Gorgidasovo pronásledování skončilo krátce po tom, co začalo. Přilétl šíp a zranil jeho koně. Zvíře s přiškrkným zaříčením padlo. Tak, jak ho to naučili, vytáhnul Řek rychle nohy z třmenů. Tvrdé přistání uprostřed dalšího podupaného pole, tentokrát s pšenicí, mu málem vyrazilo dech, ale jinak si vážně neublížil.

Viridovix téměř vypadl ze sedla, jak svého koně obrátil rychle ke Gorgidasovi. Pobízel ho tak tvrdě, že mu ze slabin tekla krev. Zvíře už další pobízení nemohlo vydržet a zkusilo ho setřást. Udržel se v sedle s dovedností, kterou získal za léta strávená na koňském hřbetě.

„Pohni se, ty stará herko!“ vykřikoval a mlátil zvíře po zadku. Viděl, jak se koňské uši otočily. Uhodil ho tedy ještě jednou, silněji, dříve než se splasil. Poražený kůň to vzdal a znovu se rozběhl. „Rychleji, nebo budeš navěky před sladkou Eponou y ostudě.“ volal, když znovu uslyšel Gorgidasův válečný pokřik. Jako kdyby jméno galské bohyně koní v sobě mělo magickou moc. kůň opět vyrazil.

Kelt sám vykřikl a potom zaklel, protože nedostal žádnou odpověď: „Toho chlapečka snad zabiju osobně, jestli se kvůli němu Řekovi, tomu válečnému zelenáci, něco stalo.“ funěl, i když by ho Gorgidas už dávno zpražil, kdyby tyhle nadávky slyšel.

Náhle si uvědomil, že se za ním žene Yezdan. Byla to pro něj jen drobná překážka. Stačilo jedno mávnutí mečem a nomádská šavle odlétla pryč. Další rána rozsekla útočnickovu paži. Aniž by čekal a dorazil ho, rozjel se Viridovix dál. I když byl Gorgidas v nomádkém brnění, Kelt ho rozeznal i zezadu podle krátkého, rovného meče, který držel v ruce a podle chráněných ramen — tuto ochranu sebejistí Arshaumové prakticky nepoužívali. „Měl bych se asi chovat jinak,“ řekl si pro sebe Gal: „a o mrtvých bych měl mluvit jen dobře.“

Ale když sesedl, aby projevil Řekovi soustrast, Gorgidas na něj ohnivě pohlédl. „Neni mrtvý, ty hlavo skopová, je to mnohem horší. Zajali ho Yezdani.“

Protože sám spatřil při cestě sem tu pochybnou výstrahu z umučených Erzrumských zajatců, věděl Viridovix moc dobře, co to znamená. „Jediný způsob, jak mu pomoci, je osvobodit ho, ne? Měli bychom se do toho pustit co nejdřív.“ „Ale jak?“ zeptal se Gorgidas a pokynul rukou za mizejícími Yezdany. Jak už bylo jejich zvykem, zaútočili a když se ocitli pod tlakem, rozdělili se a každý utíkal jiným směrem. „Může být kdekoliv.“ Lékař zoufale sevřel pěsti a obrátil se k Viridovixovi. „A co znamenalo to „měli5? Proč by jsi se měl zabývat tím, co se stalo mému milenci?“ Použil to slovo s patřičným vzdorem, jako kdyby ho sám nerad slyšel.

Viridovix na okamžik tiše stál. „Proč já? Za prvé, protože jako zajatce bych Yezdanům nenechal ani starého umírajícího psa. Jestli ten tvůj pokřivený řecký mozek musí nutně mít logické důvody, tohle je jeden z nich. A další důvod, tvůj přítel,“ položil důraz na slovo 'přítel', aby se vyhnul slovu, které použil Gorgidas a před několika okamžiky i on sám ve svých myšlenkách, „je statečný kluk a zaslouží si lepší osud. A za třetí,“ dokončil tiše, „nehystal ses snad vyrazit sám napříč Pardrayou, když mě zajal Varatesh?“

„Skoro se stydím,“ odpověděl Gorgidas se sklopenou hlavou. Vzpomínka na Rakiovy věty, které pronesl, když ho před

několika dny zachránil před černokněžníkem, se mu opět vybavila.

„Ale, já jsem to tak nemyslel,“ prohodil Viridovix. „Jestli existuje ale jediný způsob, jak probrat blázna, třeba kopnout ho do zadku, musel jsem to udělat. A je fakt, že jsem si to vychutnal.“

„Jdi do háje!“ Lékař se musel bez ohledu na vážnost situace rozesmát. „Ty barbarská liško, nepochybuji, že už máš plán na jeho záchranu.“

„To zatím nemám. Ty se většinou vytahuješ, že jsi nejchytřejší. Já, já jsem jen nemyslicí rváč — alespoň podle tebe?“

„Ty lháři,“ prohodil Gorgidas. Ale jeho smysly začaly poté, co ho Gal proti jeho vůli probral z melancholie, opět naplno pracovat. Rázně řekl: „Budeme muset najít Arigha, získat nějaké vojáky a pokud možno i Toluiho. Co je na stopování osob lepší než jeho kouzla?“

K jejich překvapení a naštvaní je Arigh, když ho požádali o pomoc, jednoznačně odmítl. Žádné z jejich argumentů ho nepřiměly změnit názor: „Rozhodli jste se pro naprostou hloupost,“ oznámil jim. „a neočekávám, že byste se vrátili všichni. Jestli po tom toužíte, spáchejte klidně sebevraždu, ale nepošlu na jistou smrt žádného ze svých vojáků.“

„Copak takhle se k sobě chovají přátelé?“ vykřikl Viridovix.

„Ne, takhle jednájí vůdci,“ odsekl nekompromisně Ar-shaum. „Co bych to byl za pastýře, kdybych dával smrti napospas kusy ze svého stáda jen proto, abych nasýtil vlky? Musím myslet na celou armádu a to je víc než jeden člověk. A kromě toho, Ynnido má štěstí, pokud již nežije.“ Tím skončil a odvrátil se od nich, aby projednal se svými dvěma důstojníky záležitosti ohledně nočního tábora.

Samozřejmě měl pravdu, ale Řekovi a Galovi to nijak nepomohlo. Gorgidas tiše klel a šel se podívat po Toluim. Našel šamana a dozvěděl se, že Arigh ho předběhl. Když Toluiho požádal o pomoc, nomádký kouzelník potřásl hlavou a řekl: „Mám přikázáno se do toho nezapojoovat.“

„A kdo je ten chytrák, který ti dal takový příkaz?“ řekl Viridovix nenuceně. „Je krásné když děláš, co ti poručí, ale není to na druhé straně příliš pohodlné?“

Tolui pozvedl obočí. „Ručím za to svou vlastní hlavou.“ „Když viděl, že Gorgidas co nevidět vybuchne, zastavil ho napřaženou rukou. „Pomalu, pomalu. Možná bych vám přece jen mohl pomoci. Máš u sebe něco, co patřílo tvému příteli?“

Lékař sundal z levého zápěstí stříbrný náramek se znaky Čtyřech Proroků. „Krásná práce.“ podotkl Tolui. Sáhл za sebe, vyndal ze svého sedlového vaku vytřeštěnou masku démona a naklonil ji před svou hlavu. „Pomozte mi, duchové!“ zašeptal jemně hlasem, který jako kdyby ani nevycházel i jeho těla. „Najděte cestu mezi mužem a jeho věcí a zjevte Ji tak, jak vypadá ve vašem i v tomto světě.“

Naklonil hlavu, jako kdyby pozorně naslouchal. Se znepokojeným potřesením hlavy vyndal svůj zdobený oválný vyvolávací bubínek. „Pomozte mi, pomozte mi!“ zvolal znovu, tentokrát zřetelněji a bušil do bubínku v pravidelném rytmu. Gorgidas a Viridovix sebou trlili, když náhle odnikud zazněl vztekly hlas. Tolui ovládl ducha, tedy spíše se o to pokusil, protože ten odporoval a přitom řval. S pomocí bubínku a hlasu ho nakonec přinutil k poslušnosti a vymrštil dlaně, aby ho vyslal na cestu.

„Mají typicky tvůj postoj k rozkazům,“ řekl Tolui Viridovixovi.

„Jo!“ Kelt a Gorgidas čekali, až se duch vrátí. Když pozoroval Řekův výraz, který se jeho přítel ze všech sil snažil utajit, bylo mu jasné, co mu teď probíhá hlavou. I on měl svou bolestnou vidinu, ve které se jen lišil obraz dotyčné osoby. U něj to byla místo Rakia Seirem.

Tolui zopakoval tu podivnou, naslouchající pózu a potom spokojeně zamručel. Podal náramek zpátky Gorgidasovi.

Lékař ho rozpačitě přijal, ale pak si všiml, že hlavu proroka na levém okraji obklopuje podivná záře. Šaman mu odpověděl na nevyslovenou otázku. „Tady je tvůj průvodce. Když se změní směr vašeho pátrání, světlo se přesune na jinou hlavu a ukáže vám nový směr. Čím blíže budete ke svému cíli, tím bude záře pronikavější.“

Slova zakončil pokynutím ruky. Gorgidas a Viridovix odkráčeli pryč. Slunce se už sklánělo k západu, armáda zpomalila svůj pochod a hledala vhodné místo pro postavu tábora. Někde daleko odsud podnikají asi totéž i Yezdani, pomyslel si Gorgidas — pokud se už dříve nezastavili kvůli zvláštnímu povyrazení.

Když odjížděli pně, někdo za nimi křičel. Viridovix se naježil. Chce je snad Arigh nakonec zastavit? Položil si meč přes kolena. „Jestli to chce mít s kraválem, rád mu vyhovím, to přísahám.“

Jezdec za nimi však nebyl Arshaum, ale jeden z Ymidů, tichý slušný muž jménem Mynto. „Já s vámi chci jet,“ prohlásil lámanou vaspurakanštinou, ze které Řek i Kelt pochopili. Vedl s sebou plně osedlaného náhradního koně. „Pro i Rakia.“

Viridovix se plácl dlaní do čela. „Jsme to ale blázni zapomětliví! Kdybychom jeli dva na jednom koni, asi bychom těžko unikli pronásledování. A naše koně bv to ani nezvládli.“

Gorgidas se pokoušel s Ymidem dohovět lámanou vaspurakanštinou. „Velké nebezpečí,“ řekl Myntovi. „Proč t'j jít s námi?“

Horal na něj pohlédl: „Stejně důvody jako ty.“

Odpověď patřila k tomu druhu, který by lékař raději neslyšel, ale nemohl Myntovi odepřít právo připojit se k nim. „Pojď tedy,“ odpověděl lékař. Viridovix rychle zamaskoval trochu zlomyslný úsměv, protože se k němu Gorgidas obrátil.

Slunce už zapadlo za vrcholky Dilbatu. Úmorné letní vedro trochu polevilo. Noc v zemi Stovky měst měla kouzlo, které den v rozpálené monotónní pustině postrádal. Nebe vypadalo jako velká pokrývka z černomodrého sametu, s diamanty hvězd bezstarostně rozházenými všude kolem.

Jezdci ale neměli možnost - vychutnávat tu nádheru. Ze břehů okolních zavlažovacích kanálů se zvedaly mraky komárů, nepříjemně bzučely a vydávaly se na lov. Muži se neustále oháněli a nadávali. Jejich koně švihali ohony sem a tam, aby zahnali co nejvíce malých trapičů. Gorgidasovi to připomínalo boj mezi Héraklem a hydrou. Za každého zabitého komára nastoupili dva další.

Malí upíři se především soustředili na Viridovixe, jehož obličej byl i v pouhém světle hvězd nateklý a skvrnitý. „Za chvíli ze mě bude něco jako žrádlo pro psy,“ podotkl zoufale a mávl rukou ve zbytečném pokusu útočící hmyz odehnat. Díky stípnutí do víčka přestal Gorgidas na chvíli vidět na jedno oko a aby viděl na náramek, který je vedl, musel šilhat. „Na sever,“ řekl, když modravá záře začala silít. Po chvíli prohlásil: „Více k západu.“ Byl si zcela jistý, že záře byla mnohem intenzivnější, než když vyrazili na cestu.

Tak, jak to uměli nejlépe, se všichni tři pokoušeli dohodnout, co by měli dělat, až Rakia najdou. Bránily jim v tom nejen jazykové bariéry. Hodně věcí záleželo na tom, kolik nepřátel bude Ynnida hlídat a co s ním udělají, když uvidí příjždět zachránce. Viridovixe napadla důležitá věc: „Budeme muset být zatraceně rychlí. Jestli se necháme zatahnout do delšího zápasu, máme to předem prohrané.“

Minuli jeden yezdanský tábor, aniž by je někdo zaregistroval. Krátce poté kolem nich ve vzdálenosti pouhých několika set yardů projela skupinka Yezdanů. Nikdo je nevyzval kboji. Velitel oddílu je asi měl za své soukmenovce. „Není měsíc — dobré“ zašeptal Mynto.

„Zatraceně dobré,“ vydechl si Gorgidas, když byli Yezdani dostatečně daleko.

Schovával náramek v rukávu, aby je neprozradila jeho záře, když právě projížděli kolem němeho pomníku dalšího mrtvého města. Jakmile se ke kopci přiblížili, zahlédli před sebou několik ohňů a kolem pohybující se lidské postavy. Když lékař zkontroloval náramek, jeho svit ho téměř oslnil. „Tady to musí být.“

„Jasně.“ Mynto naznačil směr. Měl z nich nejlepší zrak. Jeho společníci museli přijet mnohem blíž, než nehybná postava u jednoho z ohňů získala známé obrysy. Řek se prudce nadechl. Nebylo divu, nehybný muž byl totiž pevně připoután ke kůlu.

„Chystají se snad na ty své hnusné hrátky, psi prašiví?“ řekl Viridovix. „Naučíme je tedy pravidla.“

Tichým šeptem si připravili plán, který vzápětí téměř museli zrušit, protože se z temnoty před nimi ozval tázavý výkřik strážce. „Nedělej takový hluk,“ zasyčel na strážného Viridovix v jazyce Khamorthu, který s nimi Yezdani sdíleli. Snažil se co nejvíce napodobit jejich přízvuk. „Máme zprávu pro tvého kapitána od samotného khagana. Pojď si ji vyslechnout, ať mu ji můžeš předat. My musíme spěchat dál, ještě nás čeká několik takových zastávek.“

Strážný se přiblížil, aniž by pojal jakékoli podezření. Byl jen kousek od nich, když zavolal: „Vy nejste —“ Jeho hlas se zlomil, protože mu Mynto mrštil do obličeje kámen. Yez-dan přepadl koni přes ohon a zhroutil se na zem.

Napjatě čekali, jestli bylo hluk slyšet v nepřátelském táboře. Když bylo zřejmé, že si vojáci ničeho nevšimli, Viridovix prohlásil: „Tak jdeme na to,“ a pokračoval ve své kulhavé vaspurakánštině, provázené názornými gesty, aby ho Mynto správně pochopil.

„Ten úkol patří mně,“ protestoval Gorgidas, když Gal rozdělával role a určil se na jeho místo.

„Ne,“ řekl Viridovix pevně. „Mynto má drátěnou košili a já tenhle kouzelný meč a velkou praxi v jeho používání.

Každému dávám takový úkol, který zvládne co nejlépe, nebo jinak všichni zahyneme, včetně Rakia. Je to jasné?“

„Ano, zatraceně“ Přesto, že vždycky upřednostňoval logiku a rozumné argumenty, pro tentokrát by na ně nejraději zapomněl.

„Určitě rozdáš několik ran, o to neměj strach,“ slíbil mn Viridovix, když vyrazili do akce. Přinutili své koně k pomalé chůzi a postupovali obezřetně, jak to jen šlo. Yezdani kolem ohňů si dělali svou práci. Jeden přistoupil k Rakiovi a uhodil ho do tváře s krutostí, která byla pro Yezdany tak typická. Několik dalších se zasmálo a ocenilo ten výkon. Gorgidas je slyšel zcela jasně. Spolu se svými společníky byl velmi blízko od ohnišť, když náhle jeden z Yezdanů otočil hlavu jejich směrem. Jeho oči se rozšířily překvapením, brada poklesla a ústa se mu v úžasu zapomněla zavřít.

„Ted!“ vykřikl Viridovix, vzal od Mynta otěže náhradního koně pro Rakia. Popohnali svá zvířata a řítili se vpřed. V plné rychlosti přicválali k překvapenému Yezdanovi a skolili ho na zem. V prvním momentě museli kočovníkům připadat jako útočící armáda. Vojáci se před nimi rozprchli. Muži kvíleli, když je nabodávali oštěpy a kopyta koní dupala po jejich tělech. Jeden Yezdan před úderem Viridovixova meče uskočil do ohně a vyběhl s plápolající tunikou.

Gorgidas prudce uhnul a vyrazil ke skupině koní, která byla uvázaná za stany. Viridovix měl pravdu. Už tam bylo několik Yezdanů, kteří se šplhali do sedel. Srazil je k zemi a pak projel přímo stádem plašících se řehťajících koní, přetrnul provazy a bil zvířata do nejcitlivějších částí těla. Zaječel a mával rukama, zkrátka snažil se udělat všechno proto, aby se zvířata vylekala a rozutekla se.

Vystrašené výkřiky se změnilly v hněvivé, když si Yezdani uvědomili, jak málo je útočníků. Ale Mynto uprostřed jejich houfu kolem sebe neúnavně sekal bez ohledu na to, že za sebou nemá armádu. Okovaná kopyta jeho koně rozrážela lebky a lámala žebra. Jeho kopí zabíjelo, dokud mu ho z rukou nevytrhlo křečí zkroucené tělo jedné oběti. Pak vytasil šavli a sklonil se v sedle, zuřivě sekající proti dvojici Yezdanů, která se k němu řítila. Jeden se zatočil a upadl, druhý se dal na ústup a rukou si držel rozseknutý nos.

V tomto chaosu Viridovix vyrazil přímo k Rakiovi. Seskočil z koně rovnou za Ymida. Yezdani si se svým zajatcem ještě nezačali doopravdy pohrávat. Byl plný modřin a otoku, jedno oko zavřené kvůli obrovskému monoklu, s pramínkem krve tekoucím z koutku úst v místech, kde dopadla poslední rána. Jeho drátěná košile byla pochopitelně ukradena. Jeho spodní tunika, na prsou roztržená, ukazovala, kde si jeho vězňatelé zkoušeli ostří dýk.

Byl ale při vědomí, ostražitý a do umírání měl daleko. „Je líto mi, že kvůli mně narušený večer máte,“ řekl mu Rakio a pohnul zápěstím, aby se Viridovix snadněji dostal k jeho poutům. Kelt je rozřízl a poklekl, aby mu osvobodil i kotníky. Právě když tak učinil, udeřila do sloupu s Rakiem rána mečem těsně nad jeho hlavou. Napůl se postavil, vytáhl dýku a zkušeným pohybem ji vrhnul na útočníka. Yezdan krátce zaječel.

Rakio se zapotácel, když padly i řemeny, které poutaly jeho kotník. Jakmile mu Viridovix pomohl zachytit rovnováhu, otočil hlavu a políbil Gala na ústa. „Dlužníkem tvým jsem,“ řekl.

Keltova tvář byla v tuto chvíli rudější než jeho knírky. Vypravil ze sebe, „Můžeš jet na koni?“

„Na výběr nemám, když neodjedeme, zahynu,“ řekl Yr-mido.

Viridovix mu pomohl do sedla koně, kterého přivedl Myn-to, a vložil jeho nohy do třmenů. Protože měl stále příliš ztuhlé ruce na to, aby udržel otěže, omotal je Rakio kolem koňského krku.

Viridovix uchopil jeho koně za provaz a nasedl na hřbet svého zvířete. S divokým výkřikem triumfu vrazil koni ostruhy do boků a plácl ho přes tlamu, když obrátil hlavu, aby ho za to hryzl. Kůň pronikavě zařehotal a vyrazil vpřed jako blesk. Jeden z Yezdanů se ohnal po Rakiovi, aby ho srazil ze sedla, ale všiml si, že se na něj žene Mynto, a proto si to raději rychle rozmyslel. Mezi oběma příslušníky Přísahaného přátelství se rozběhl vzrušený rozhovor.

Galův bojový pokřik rozřízl vřavu před ním, jako když krájí maso. Se zručností, kterou získal až dlouhým pobytem ve stepi, Gorgidas s pomocí uzdy a kolen řídil svého koně a pevným hlasem ho pobízel k většímu spěchu, aby proběhl mezi odvázanými koni nomádů, kteří se pletli všude kolem a vyhazovali. Vyrazil za svými druhy.

V okamžiku, kdy je dohnal, už Rakio svého koně zvládl a Viridovix odhodil provaz. Přijel těsně k Yrmidovi a stiskl mu ruku. „Jak jsem ti slíbil, jsem tady,“ řekl.

Rakio se zářícíma očima souhlasně pokynul hlavou, ale před Rekovým stiskem uhnul. Jeho nika byla stále ještě napuchlá od pout, které bránily krevnímu oběhu. „Promiň,“ řekl Gorgidas a v jeho hlase splývala lékařská starost s obyčejnou láskou. „Jsi hodně zraněn?“

„Není to tak zlé ještě, jak by to mohlo za hodinu být,“ řekl Rakio lehkým hlasem. „To horší vypadají než to ve skutečnosti je.“ Opatrně se protáhl a rozcuchal Rekovy vlasy. „Statečný jsi že mě hledat jsi šel. Vím, že ty rozený válečník nejsi.“ Než k tomu Gorgidas mohl něco říct, pokračoval dál. „Jak jsi našel mě?“

„Pomocí tvého dárku.“ Gorgidas zvedl paži a ukázal Rakiovi náramek, jehož záře se už vytratila. Vysvětlil mu Tolui-ho kouzlo.

„Ty ten největší dar jsi mi dal,“ řekl Yrmido. S jezdeckým uměním, o jakém se Řekovi stále ještě mohlo jen zdát, se naklonil v sedle a lékaře objal.

„Hele, vy dva, nechejte už toho cukrování,“ řekl Viridovix. Vzpomínka na Rakiův polibek v něm stále ještě vzbuzovala mizernější náladu, než si připouštěl. Byl příliš jednoznačně zaměřen na ženy, než aby to v něm vyvolalo něco jiného, ale pohoršení v pravém slova smyslu to nebylo, i když by to čekal. Ukázal zpět na yezdanský tábor. „Dávejte pozor na to, co se děje za nánů. Myslím, že brzy vyrazí v našich stopách. Obávám se, že jsou na to dost rychlí.“

Zmatené výkřiky a sténání zraněných se s narůstající vzdáleností ztrácelo, ale Gorgidas také slyšel vojensky různé rozkazy. Když obrátil hlavu, uviděl v mihotavém světle táborových ohňů první siluety pronásledovatelů. Začal si v duchu nadávat, že jejich koně nerozehnal lépe.

Viridovix to rázně ukončil. „Copak na to byl čas? Obavami a zbytečnými obětmi teď už stejně nic nevyřešíš.“

Protože Yezdani znali lépe okolí než jejich protivníci, stále se jejich náskok snižoval. Někde za nimi zazvonil o kámen vystřelený šíp. Byl to jen výstražný výstřel, nikterak mířený, ale brzy ho mohly následovat jiné, lépe cílené. Viridovix sevřel rty. „Ti psi synové nás určitě brzy dohoní, bohové snad stojí za nimi.“

„Ukryjeme se tedy na nějaké mohyle?“ zeptal se nešťastně Gorgidas. Dohodli se, že mrtvé město jim poskytne v případě nejvyšší nouze útolek ale všichni doufali, že se k tomu nebudou muset uchýlit. „Šanu bychom se tam uvěznil.“

„To chápu, já to chápu,“ odpověděl Gal. „Ale obávám se, že nebudeme mít na výběr. Jedině, že by vaše jasnost měla lepší nápad. Je nad slunce jasné, že nás dříve nebo později na rovině doženou. V ruinách je přinutíme hledat nás a jediné tak snad najdeme způsob, jak se jich zbavit. Je to mizerná šance, ale řekl bych, že jinou volbu nemáme.“

Protože Gorgidas sám zažil Yezdany v podobné situaci, věděl, že to je velice mizerná šance, ale přesto se několika z nich podařilo uprchnout. A bez úkrytu se on ani jeho kamarádi pronásledovatelů nezbaví. V tom měl Viridovix pravdu. Lékař cukl otěžemi a změnil směr jízdy svého koně. Ostatní už k nejbližšímu umělému pahorku směřovali.

Výkřiků za jejich zády jim prozradily, že změna směru jejich jízdy nezůstala nepovšimnuta. Od této chvíle své koně zpomalili a opatrně hledali cestu po strmých a nerovných stěnách mohyly. Mynto, který měl nejtěžší brnění, sesednul a šplhal pěšky, vedouce svého koně za sebou. Jeho společníci ho brzy následovali.

Rakio stoupal souběžně s Viridovixem. Protože věnoval velkou pozornost křovinatému porostu a ruinám pod nohama, které komplikovaly každý krok, všiml si ho Kelt až tehdy, když ho šťouchl. Otočil se. Dokonce i ve slabém světle hvězd byl na Rakiově tváři vidět zmatek. „Proč tady jsi?“ zeptal se tiše, aby ho neslyšel ani Mynto, ani Gorgidas. „Že jsi můj nepřítel, myslel jsem.“

Když pochopil smysl slov, zůstal na Yrmida zírat. „Mohl by jsi mi vysvětlit, kde jsi na tak hloupou otázku přišel?“

„Celá léta s Řekem spal jsi.“ Rakio naznačil to, co mu připadalo samozřejmé. „Je přirozené že žárlil bys, když jsem ti ho přebíral. Proč tedy ne?“

Jedině, co Galovi zabránilo propuknout hurónským smíchem, byla skutečnost, že by na ně přilákal pozornost Yezdanů. „Ach, ty jsi ale trouba. Nebylo to pro nás nic jiného než sdílení společného stanu a trocha přátelského rozhovoru.

Lepšího kamaráda než je Rek bych nesehnal, i přes jeho věčné nářázky, ale zadky jiných mužů mě opravdu nezajímají.“

„Opravdu?“ Teď se pro změnu divil Rakio. Bez ohledu na to, co věděl o jiných lidech a národech a jejich zvycích, zdálo se mu, že jediný správný přístup je ten, který provozovalo Přísahané přátelství. „Lito mi tedy je.“

„A co ti je líto?“ zeptal se ho Gorgidas. Rakio zapomněl mluvit šepem.

„Nevadí, nic se neděje,“ řekl mu Viridovix. „Jen zmlkni a šplhej. Ti prašiví nomádi tu budou za několik okamžiků.“

Ale když se Rek ohlédl, aby zjistil, jak daleko jejich pronásledovatelé jsou, překvapeně zjistil, že cválají kolem mohyly dále k východu. Z jejich vzájemných pokřiků poznal, že si stále myslí, že jsou Rakiovi a jeho zachráncům na stopě.

Mynto řekl něco v jazyce Yrmidů. Rakio jeho slova přeložil. „To pravý čas byl na to, aby kořist ztratili, ale proč?“

Otázka to byla čistě řečnická, ale odpověď všechny dokonale zaskočila. Z vrcholku pahorku se ozval tenký hlas.

„Pojďte se ke mně přidat, přátelé, pokud chcete.“ Nejprve měl Gorgidas pocit, že slova byla pronesena v řečtině, pak ve videssoš-tině. Podle tlumených výkřiků svých společníků poznal, že pocítili stejný zmatek. Viridovix překvapeně odpověděl svou melodickou rodnou keltštinou. Ať už slyšeli pozvání v jakémkoliv jazyce, nikdo z nich nezamýšlel mu

nevyhovět. Bylo to, jako kdyby poslechli svého milovaného dědečka.

Uvázali tedy koně a vzájemně si pomáhali šplhat vzhůru na hřeben mohyly. Byla zde stejná změt' rozbitých cihel a erodovaných zdí, jako na pahorku, kde se střetli s Yezdany. Tentokrát to ale bylo trochu horší, protože zde nesvítíl žádný oheň. Hlas se ozval znovu. „Tudy.“ Klopýtali mezi troskami položíčených budov, které kdysi mohly být panskými obydlími kolem náměstí a tržiště. Konečně přišli ke stavbě, která nebyla tak stará — napůl skloněná do křoví a podepřená klacky a napůl spadlým plotem.

Když se přiblížili, zahlédli pohyb. Objevil se nahý muž, jenž se nejprve plazil po kolenou a loktech, načež se bolestivě postavil na nohy. Pozvedl levou ruku v gestu požehnání, které bylo pro Řeka a Viridovixe nové, ale které Rakio a Mynto opětovali. „Ve jménu čtyř Velkých vítám vás čtyři.“

Gorgidas se divil, jak tenhle poustevník mohl znát jejich počet. Jeho oči byly bílé a slepé. Ale ve srovnání s faktem, že tento člověk byl vůbec schopen stát, se tento zázrak nejevil nijak výjimečný. Byl to ten nejvychrtlejší člověk, jakého kdy lékař viděl. Jeho stehna byla tenčí než kolena, kůže mu visela na ostrých žebrech, nebo co to vlastně za dlouhým matným vousem bylo vidět. Bez ohledu na slepotu musela jeho tvář kdysi být nádherná. Nyní připomínala spíše vyhladovělého sokola.

Zatímco ho Gorgidas pozoroval po fyzické stránce, Viridovix hned pronikl jeho duší. „Je to svatý druid.“ řekl Gal, „a nepodobá se žádnému knězi, jakého jsem tady zatím viděl.“ Sklonil se k poustevníkovi a uctivě se ho zeptal: „Byla to Vaše laskavost, která Yezdanům zabránila, aby nás zde našli?“

„Pouhé vyslání démonů.“ řekl ten zvláštní muž. Tak mu alespoň Kelt rozuměl. Když ho pozoroval, nezdálo se mu, že by muž sebeméně otevřel rty.

Byl překvapen, když se mu poustevník taky uklonil a pak inu pohlédl do tváře s'ým prázdným, zneklidňujícím pohledem. Uslyšel: „Porušil jsem kvůli tobě své zásady nezasahovat do chodu věcí okolního světa. Máš v sobě znamení osudu a před sebou mnohé velké věci. než abys zahynul v nějakém hloupém a bezvýznamném bóji.“

Všichni teď na Viridovixe zírali. Oba Yrmidové zmateně.

Gorgidas s úctou. Cítil pravdu, která z muže vyzařovala. Stejně tak Viridovix, který protestoval: „Já? Já jsem jen obyčejný Kelt a nic jiného a snažím se jen zůstat naživu. Velice Vám děkuji za pomoc, ale nepřeji si žádné osudové poslání.“

Gorgidas ho přerušil: „O jakém osudu to mluvíte?“, Teď není ten pravý čas, pomyslel si, na Viridovixovu nezvyklou skromnost.

Poprvé se zdál poustevník vyvedený z míry. „To vám asi nemohu — a nesmím — prozradit. Sám to nevidím zcela jasně a výsledek není zatím jistý. Jiné síly než moje mi brání ve výhledu a konec, ať už dobrý nebo špatný, balancuje na ostří nože. Ale bez tohoto cizince by před námi ležela jen zkáza. Proto jsem se rozhodl zaplést se znovu do záležitostí tohoto světa, ale tohle je jen jedna ze dvou nezbytných věcí.“

„Ach, je to pravý druid,“ prohlásil Viridovix. „Říká víc, než je skryto ve slovech. Není to s vašimi věstci podobné, Gorgidasi?“

„Ano,“ řekl Řek, ale zachytil v Galově zasmání nervozitu.

Rakio promluvil v jazyce Yrmidů. Se svým jazykovým talentem mu svatý' muž samozřejmě rozuměl. Gorgidas zachytil jen několik slov. Jedno z nich bylo 'Učitel', což byl titul, který nosili knězové velké Čtyřky. Lékař netrpělivě čekal na poustevníkovu odpověď.

„Udělal jsem z tohoto pahorku svoji pevnost proti útokům okolního světa ještě dříve, než sem přišli Yezdani,“ řekl. „a hledal jsem cestu, kterou sladká Čtyřka otevřela k lepšímu životu. Ale selhal jsem. Moje víra se zachvěla, když se vrahové ze západu přehnali přes mou zemi a udělali z ní pustinu a mí bratři ve víře se proti nim postavili, aniž by projeвили pomstychtivost. Často přemýšlím, proč jsem se rozhodl zůstat naživu tváří v tvář takovému neštěstí. O co snadnější by bylo, kdybych se zbavil své bezcenné pozemské slupky a navždy prošel branou blaženosti. Teď už alespoň vím, proč jsem tak neučinil.“

Naklonil se vpřed, aby mohl obejmout Viridovixe. Kelt se tomu ze všech sil pokusil zabránit. Ne že by to bylo jen tak. nechat se obejmout kostrou, ale poustevník se navíc asi nemyl od těch dávných časů, kdy se usídlil na vrcholu této mohyly. A co víc, dotyk by mohl svatého muže ještě více ujistit o jeho předurčeném osudu. Bylo to horší než jakákoliv bitva, protože to mohlo omezit jeho svobodu více než smrt.

Odstrčil ho tak rázně, že se poustevník zapotácel. Mynto starého muže podepřel a pronikavě se na Kelta podíval.

„Prosím Vaši svatost o prominutí,“ řekl Viridovix zdráhavě. Pohlédl na své přátele. „Copak bychom teď už konečně nemohli odjet, když jsou Yezdani pryč?“

Začali souhlasně přikyvovat, ale starý muž se roztřásl tak, že se Viridovixovi zdálo, že se musí každou chvíli rozpadnout na kousky. Uchopil Keltovu ruku s nečekanou silou. „Ty nesmíš jít! Démoni ještě stále slídí kolem a pokud se odvážíš vydat se na cestu, určitě tě zničí. Musíš zde setrvat a vyčkat správného okamžiku, než se vrátíš ke svým přátelům.“

Mynto a Rakio byli hned spokojeni. Gorgidas nad nevyslovenou Viridovixovou prosbou pokrčil rameny. „Ať už je ten muž čím chce,“ poukázal lékař, „ukázalo se, že je dost dobrý' mág na to, aby zmátl Yezdany. Můžeme se opovážit pochybovat o tom, že neví, o čem mluví?“

„Když myslíš,“ povzdechl si Gal. „Ale přál bych si, abychom pochybovat mohli.“

Kdyby věděl, že se zdržení protáhne na několik dnů, riskoval by Gorgidas raději setkání s Yezdany. Když tu byl Mynto, byl jeho vztah s Rakiem jiný. Tím spíše, že Rakio si se svým bývalým milencem zahrával a vychutnával si trápení, které tím Řekovi působil. Ne že by byl Viridovix, vzpírající se proti svému osudu, na kterém svatý' muž trval, lepším společníkem. Gal byl střídavě zachmuřený, střídavě vzteklý. jindy zase nezvykle tichý nebo bouřící se proti celému světu.

To poustevníka zneklidňovalo. Gorgidas se snažil ze všech sil, aby ho z toho dostal, ale ten byl stejně posedlý, jako

fanatičtí Videssosané. Řek se podle toho, ^co kněz řekl. a také podle toho, co neřekl, dozvěděl o kultu Čtyř proroků více, než mu bylo milé. Stejně jako Rakio nebo Mynto se nikdy o svém bohu nebo bozích nezmínil přímo. Považoval jejich bož-skost za příliš svatou na to, aby ji zlehčoval slovy, ale dokázal věčně mluvit o vlastnostech Proroků a jejich vzhledu. Protože u sebe Gorgidas tentokrát neměl nic na psaní, pokoušel se zapamatovat si co nejvíce informací. První ráno jejich pobytu u poustevníka se svatého muže zeptal na jméno, aby věděl, jak mu má říkat. Poustevník zamžoural a na okamžik vypadal jako obyčejný překvapený smrtelník. „Víš co,“ odpověděl, „zapomněl jsem to.“ Nezdálo se, že by mu vadilo, když Gorgidas začal následovat Rakiův příklad a říkal mu Učíteli'.

S hrůzou odmítl s Řekem a jeho společníky sdílet polní vojenské přiděly stravy. S asketickým fanatismem jedl jen kořínky a bobule, které si sám v okolí nasbíral. Vodu čerpal z jedné studny, která se po opuštění města nezhroutila. Byla teplá, bahnitá a způsobila všem jeho hostům nepříjemný průjem.

„Není divu, že ten chlapík je tak vychrtlý,“ řekl Viridovix, vrávorající do kopce po jednom ze zavolání přírody.

„Přisahám, že kdybych měl žít jen o sušeném mase a zkažené vodě, byl bych do týdne mrtvý.“

Přesto všechno ale Kelt své přátele neupomínal, aby odjeli co nejdříve, dokud jim poustevník neřekne, že je vše v pořádku. První dva dny kolem pahorku neustále projížděli sem a tam Yezdani. Jedna ze skupin s sebou měla rudě oděného černokněžníka. Řekovi tlouklo srdce až v krku, protože měl strach, že mág prohlédne závoj halící toto místo.

Nic se však nestalo a nepřátelé cválali dál.

Když jim svatý' muž konečně dal souhlas k odjezdu, cítil se lékař, jako kdyby ho právě propustili z vězení. A jako strážný, který varuje propuštěné vězně před novými hříchy, řekl jim poustevník: „Jedte přímo k hlavní skupině svých vojáků a vše dobře dopadne. Pokud se z nějakého důvodu z této cesty odchýlíte, potká vás neštěstí a zkáza.“ „Sotva bychom dělali něco jiného než jeli ke svým.“ poznamenal Rakio, když se pahorek za jejich zády začal zmenšovat. „V této ploché, ošklivé krajině je jen málo věcí, které by mohly odlákat naši pozornost.“ Jako kdyby hledal nějaké rozptýlení, mrknul na Mynta. Gorgidas vycenil zuby a dělal, že si ničeho nepovšiml.

Sledování arshaumské armády se nedalo nazvat stopováním. Pozůstatky bojů byly samy“ o sobě dostatečným vodítkem: nepohřbené mrtvolky lidí i koní natékající, a páchnoucí pod nemilosrdným sluncem, rozdupané břehy zavodňova-cích kanálů v místech, kde byli napájeni koně, vypálená stodola, která vojákům sloužila jako latrina, sešlapané boty, zlomený luk, odhozený ukradený koberec, který byl příliš těžký na to, aby se s ním někdo obtěžoval. Všichni čtyři hnali své koně tak rychle, jak jen to šlo. Arshaumové, které teď nezpomalovali bývalí spojenci, udržovali ostré tempo. S výjimkou vzdálených postavček nepotkali žádné Yezdany. „V tomhle jsi měl pravdu.“ přiznal Viridovix Řekovi. „On moc dobře věděl, o čem mluví. A díky pusté zemi, kterou za sebou vojáci zanechali, můžeme jet dost rychle.“

Druhý den ráno ale byla důvěra v poustevníkovu moc zklamána. Oblak zvířeného prachu je upozornil na blížící se jezdce z jihu ještě dříve, než spatřili jejich postav). Bohužel ale byli v pustém pásu země, kde Yezdani zničili místní zavlažovací zařízení a vlády se tu zmocňovala poušť. Spálená hnědá země neposkytovala žádný úkryt. A sloup prachu směřoval přímo k nim.

„Vytasit meče,“ zakřičel Viridovix a sám uchopil svou zbraň. „Prodáme naši kůži zatraceně draho.“

Mynto vytasil šavli, pěknou zbraň se zlatým tepáním na jílcí. Poklepal na otvor na pravé straně svého sedla a něco řekl Rakiovi. „Aby měl svůj oštěp přeje si,“ překládal Rakio. Nedokázal se udržet a po straně Řekovi zašeptal, „Hodně dlouhý byl.“

„Čert seber Mynta i s jeho oštěpem a tebe sním,“ odsekl lékař. Cítil pot, který se vsakoval do kožené pochvy jeho meče. Krátký meč mu seděl v ruce pevně jako chirurgický nástroj a už s ním začínal získávat jistou praxi. Ale velikost přijíždějící jednotky jim před nastávajícím bojem přinesla jen beznaděj.

Přes zvířený prach viděl muže v brnění s kopími v rukou, připravené k boji. Co to znamenalo, mu nedošlo, dokud Viridovix nevydal zeslovný výkřik radosti a nevrazil svůj meč zpět do pochvy. „Chlape, používej oči,“ zavolal na Řeka. „Copak tohle jsou Yezdani?“

„Zatraceně, nejsou!“ Spolu se svými přáteli popohnal Gorgidas svého koně vstříc Erzrumům.

Rakio je poznal. „To je Gashvili a jeho vojáci z Gunibu.“

Ačkoliv pokračovali v mávání a pokřikování, aby dali horalům najevo, že jsou tady a že nejsou nepřátelé, zmítalo Viri-dovixem znepokojení. Gashviliho skupinu připoutala k Ars-haumům svatá přísaha. Bude mít zájem nechat naživu svědky, kteří ho viděli, jak je opouští? Gal sice nevytasil znovu svůj meč, ale ujistil se, že je v pochvě volný a připravený k okamžitému použití.

Jeho obavy narůstaly, jak se k nim vojáci z Gunibu přibližovali. Jeho společníci také postupně zanechali přátelského volání a utichli. Konečně se Erzrumové přiblížili natolik, že z nich neviděl jen rozmazané stíny za hroty kopí. Kývali se v sedlech, oči zarudlé únavou. Každý z nich byl špinavý a pokrytý nánosem prachu z rychlé jízdy. Kousky natrhané látky zakrývaly čerstvá zranění. Oblaka much se lačně snášela na krvi provlhlé hadry. Většina vojáků se je ani nepokoušela odhánět.

„Jsou to poražení muži.“ řekl Kelt potichu užaslým hlasem.

Marně se pokoušel spatřit Gashviliho zvláštní brnění. „Kde je váš pán?“ zeptal se nejbližšího Erzruma.

„Mrtvý.““ odpověděl tázaný po chvilce zaváhání, jako kdyby se ze všech sil snažil porozumět jazyku Khamorthu, který Viridovix použil.

„Bůh na něm spočine milostivým okem, až před něj předstoupí. A kdo vás teď vede?“

Vakhtang si prorazil mezi svými muži cestu a předjel před Kelta a jeho druhy. Zasmušile šije prohlédl. „Já teď velím, l' řekl, ale v jeho Masu nezněla žádná autorita. Měl hodně daleko do chvastouna, který' přijel zahnat Arighovy muže od Gu-nibu. Jeho dříve pečlivě vyčesaná bradka byla nyní rozčuchaná a kývala se před jeho prsním pancířem, který byl rozseknutý' pádnou ránou meče a pokrytý zaschlou krví a sazenou. Okázala péra jeho helmu již dávno opustila. Z

prepadlé tváře i zíraly poraženecky jeho oči. zaměřené na neurčitý cíl někde za Viridovixovým uchem.

Vypadá mnohem hůře než jen zbítý, pomyslel si Gal. Byl jako omráčený, jako praštěný palicí. „A co vaše přísaha Arighovi?“ zavrčel, protože si myslel, že tím přivede zuboženého muže k životu. „Opustili jste ho a utekli v okamžiku, kdy nejvíce potřeboval pomoc přese všechna ta krásná slova tenkrát před vaším hradem?“

Stejně bezbarvě jako předtím Vakhtang řekl: „Ne. My jsme se přísahy nezřekli.“ Jeho hlava se nakonec přece jen pozvedla. Poprvé pohlédl Viridovixovi do očí. Jeho Was se zpevnil když prohlásil: „Sám Arigh a jeho mág Tolui nás zprostiti naší přísahy, když se jejich armáda počala hroutit.“

„Pověz mi o tom“, řekl Viridovix, přehlížeje zděšené výkřiky Řeka a po chvíli i Rakia a Mynta, když jim byla slova přeložena do videssostiny a poté do jejich jazyka.

Příběh byl banálně jednoduchý. Yezdani v dosud nevídaném počtu se přihnali z jihu a v mnohem větším měřítku použili taktiku výpadů, která se jim osvědčila u města Dur— Sharrukin. Byli to také mnohem lépe vycvičení vojáci než ti kteří se s Arshaumy dosud utkávali. Zajatci se pak chlubili tím že útoku se zúčastnil sám khagan Wulghash.

Arigh se držel své osvědčené bojové taktiky a dokonce se TM P^f1 10 ^zdrtit levé křídlo YezdanŮ, které zatlačil až na SS SPK „NeXs,ední b>la taWe jeho strategie.“ řekl Vakh-

„Pak se přihnaly plameny.“

Viridovix v sedle zkoprnl. „Cože?“ vyštěkl. Cukl s sebou, protože mu rukou projela náhlá, palčivá bolest. Pohlédl dolů a přinutil se otevřít zaťatou pěst, jinak mu hrozilo, že mu vlastní nehty rozedřou dlaň do krve.

Nepotřeboval ani Erzrumův popis, aby si živě představil ohnivé čáry olizující rozdělené a do ohnivých pastí chycené bojovníky. Avshar mu ukázal, co umí, už vPardrayi. Když Vakhtang pokračoval, pochopil, že Arigh se plně moci kouzla nemusel postavit. Nový pán Gunibu řekl: „Byl to souboj magie. Naši kněží a šamani bojovali se ctí, když na ně přišla řada, ale na záchranu bitvy už bylo pozdě. To už byly naše pozice natolik roztržštěny, že se s tím nedalo nic dělat. V tom okamžiku nam Arshaumové dali souhlas k odchodu. Díky bohu jsme při ústupu dali Yezdanům takový výprask, že si dvakrát rozmysleli nás pronásledovat.“

„Prosím vás o prominutí, ale myslím, že jste se setkali jen s jeho druhou ligou. Kdybyste totiž čelili samotnému Avsharovi a ne jen jeho mágům — mor na ně,“ řekl Viridovix, „unikli by jen ti, kterým by to výslovně dovolil.“

„Možná tomu tak bylo.“ připustil Vakhtang. Několik jeho mužů se naježilo, když jim Viridovix tvrdil, že stáli jen proti podřadnému nepříteli a že je neporazili ti nejlepší Yezdani, ale byl příliš vyčerpaný, než aby si toho povšiml. „Jediné, v co nyní doufám, je brzký návrat do Gunibu. Jsem rád, že jsme se s vámi setkali. Každý meč nám pomůže na naší cestě domů.“

Gorgidas a po chvíli i Rakio dokončili překlad a nastalo tíživé ticho. Oba dva, Gal i Mynto, se po sobě dívali. Bylo by určitě moudré přidat se k této silné a dobře vyzbrojené jednotce, ale nemohli zapomenout na poustevníkovu varovné proroctví, že změna směni jízdy by jim přinesla neštěstí. Nakonec by to ani Viridovixovi nevyhovovalo. Jednoduše řekl: „Už jsem urazil příliš velký kus cesty na to, abych se opět otočil zpět.“

„A já,“ prohlásil Gorgidas. „musím určitě pokračovat dál, protože to je i moje válka a chci vědět, jak skončí.“

Když už nic jiného, jejich rozhodnutí zcela probralo Vakh-tanga z letargie. „Blázní!“ vykřikl. „Skončíte se šípem v břiše a vaše kosti se budou péct na tomto prokletém slunci.“ Obrátil se k oběma Yrmidům, prosebně roztáhl ruce a řekl jim něco ve vaspurakánštině.

Mynto na něj náhle ostře pokynul. Spolu s Rakiem se tichým hlasem pustili do vzrušené diskuse. Podle těch několika slov, kterým Gorgidas rozuměl, usoudil, že tlumočí Vakhtan-govy argumenty. Rakio většinou poslouchal a v jeho tváři se odrážela nerozhodnost. Když nakonec odpověděl, Myntovy rty se sevřely bolestí. Rakio přešel do videssostiny. „Já na jiji pojedu. Slova svatého poustevníka znevážit, který dar i vidění od velké Čtyřky má, mi jako větší šilenství připadá.“

Když Mynto viděl, že svého soukmenovce nepřesvědčí, objal ho s něžností věrného milence. Pak vyrazil vpřed, aby i se přidal k mužům z Gunibu. Vakhtang pozvedl obě pěsti v gestu značícím zaslutování.

„Přeji vám štěstí, o kterém si ale nemyslím, že ho budete mít,“ řekl zbývajícím třem. Mávl na svou připravenou jednotku a vyrazil s ní na schvácených, těžce dýchajících koních směrem k severu s nezvykle veselým cinkáním postrojů.

Brzy se jim Mynto díky zviřenému prachu a narůstající vzdálenosti mezi ostatními horaly ztratil. Rakio si slabě povzddechl. „Dobrý a odvážný kluk je to a chybět bude mi,“ řekl. Jeho oči zkoumaly Gorgidasův výraz.

Viridovix se k této němě lífe přidal. Obrátil se na Yrmi-da. „Na co si to tady hraješ a koho vlastně miluješ? Ukonči ! to s ním nebo se vzdej toho druhého.“

„Byl bys už konečně zticha?“ vykřikl Gorgidas, rudý vzteky a téměř nepřičetný.

Rakio se se smíchem po straně podíval na Gala. „Jistý' jsi si, že žárlivost to není?“ Dále už pokračoval vážněji. „Měl i jsem Myntovi říct všechny své důvody, proč jedu právě s vámi? To by hojen zbytečně ranilo.“

Když oba jeho přátelé konečně zmlkli, vyrazil k jihu po stopách, které zde zanechali Vakhtangovi muži. Oba ho ná- 1 sledovali. Ani jeden se tomu druhému nepodíval do očí.

9.

Scaurové dlani cinkaly peníze. „Čtyři a půl,“ řekl Ta-hmasp. „Jeden za měsíc síužby u nás, zbytek tvoří tvůj poctivý podíl na zisku.“ Dva ze zlatáků byiy yezdanské s vyraženým znakem Yezdu, panterem ve skoku a popisem v písmu, kterému tribun nerozuměl. Zbytek zlata byl videssoský. Dokonce i v Mashizu bylo císařské zlato ceněno.

Gaius Philippus přistoupil k vůdci karavany, aby si vybral svůj podíl. „Kdybychom neotočili k jihu, mohli jsme si vydělat mnohem víc,“ řekl.

Tahmasp se kysele zašklebil. „A zisk by byl taky vyšší.“ Území mezi Tíbem a Tutubem poskytovalo dvojnásobné možnosti zisku než obchodování ve vyprahlé poušti, ale invaze barbarů uvrhla svazek Stovky měst do zmatků.

Vůdce karavany na rozloučenou oba Římany krátce objal. „Vy dva lumpové, jste si jistí, že se ke mně nechcete přidat

při další cestě?“

„Za několik měsíců?“ potřásl Scaurus hlavou. „To je nepravděpodobné.“

„Ne že bych se staral o to, co se vám stalo, je mi to naprosto ukradené.“ řekl Tahmasp, kterého jeho sraštěné čelo usvědčovalo ze lži, „ale dva muži jedoucí sami napříč Yezdem mají stejnou šanci na projetí jako dvě hozená vejce.“

„Já si ale naopak myslím, že budeme mít větší šanci sami,“ odpověděl tribun. „Alespoň nepřilákáme nomády tak, jak to dělala tvá karavana.“, Yezdani se kolem nich první dva týdny po odjezdu z Amorionu rojili jako mouchy. Kdyby opustili karavanu tenkrát, byli by dnes už určitě mrtví bez ohledu na Tahmaspův příslib smrti pro každého dezertéra.

Později by mohli uprchnout snadněji, ale mezi tím je beznadějně svázaly s putující společností tři velké bóje. nekonečné hodiny strážní služby a večerní posezení u táborového ohně. Opustit cizince bylo snadné. Opustit přátele ale nebylo nic jednoduchého. A tak se stalo, pomyslel si tribun, že jsme teď v samém srdci Yezdu, a to jen díky nějaké loajálnosti. Zdálo se mu to podivné a nepříliš spravedlivé.

Tahmasp zatřepal Gaiu Philippusovi pravici a poplácal Marcuse po zádech. Jako vždy zkoprněl a jako vždy zavrával. „Máte rozum jako dva osli uvázaní celý den na slunci, ale přesto vám přeji hodně štěstí — i když pochybuji, že ho budete mít — a možná se ještě někdy potkáme.“ Vůdce karavany se odvrátil. Pro něj tímto tato záležitost skončila. Vyvedli své koně ven z opevněného skladiště do stínu mashizského odpoledne. Scaurus viděl, že v okolí ještě slunce naplno září, ale do města přišlo díky štítům Dilbatu brzy šero. Svým způsobem to bylo požehnání, protože zahnilo žár yezdanského léta. Ten se mohl srovnávat s horkem na videssoské centrální plošině.

Scaurus zvolna pokýval hlavou. Nad Mashizem neležel jen stín vykreslený horskými štíty. Rozhlédl se kolem sebe a snažil se odhalit zdroj svého neklidu. Nebylo to v budovách. Tím si byl naprosto jist. Jeho oči již přivykly pohledu na vysoké štíhlé věže tyčící se u cibulovitých domů, na spirálově točené chodníky místo schodišť, špičaté oblouky širší než dveře pod nimi a na čtvercové sloupy pokryté geometrickými mozaikami. Mashiz vypadal neuvěřitelně cize, ale ma-kuranská architektura byla jen jiná, ne zlověstná.

Yezdani, i když žili již dvě generace mimo step, nebyli žádní velcí architekti. Vtiskli ale přesto Mashizu své rysy. Tribun přemýšlel, co zde asi bylo k uloupení, když město dobyli. Zdálo se, že v každé ulici je několik zřícených budov a každý druhý dům potřeboval opravu. Atmosféra pomalého a nezadržitelného rozpadu v ruiny byla jen částí zdejšího problému, pomyslel si tribun.

Opravdu jen malou částí. Nepoměrně velký počet zpusťlých budov tvořily bývalé svatyně Čtyř Proroků. Yezdani neměli makuranský národnív kuřt rádi, protože uctívali protivníka boha Phose. Když Římané směřovali k městskému trhu, minuli jen pár relativně zchovalých svatyní. Obě byty malé budovy, kdysi nejspíše soukromé domy, a byly k tomuto účelu určeny dodatečně.

Dále na západě, směrem k okraji Mashizu, stál další chrám, který byl kdysi zasvěcen Čtyřce. Nádherná rudá pyramida z žuly, očividně makuranský protipól k Velkému Phosovu chrámu ve Videssosu. Yezdani tuto stavbu prohlásili za vlastní svatyni. Pod dvojitými Skotosovými blesky byly téměř zničeny všechny fresky vyprávějící o historii Čtyřech Proroků. Nad budovou se zvedal hustý hnědý dým. Když se otočil vítr a zahnal část kouře jejich směrem, zachytili oba přátelé ohavný zápach.

„Vím, jaké maso se tu pálí,“ řekl temně starší centurion.

Lidé z Mashizu, uvažoval Tribun, trávili v tomto zápachu každý den svého života. Nebylo divu, že se pohybovali kradmo, při chůzi po ulicích se stahovali do hlubších stínů kolem budov, ha cizince se dívali po očku a téměř nikdy nemluvili hlasitěji než šepem. Nebylo divu, že rodilý chvastoun, jakým byl Tahmasp, trávil většinu času v ulicích. V Mashizu se předváděli i Yezdani. Pěšky nebo na koních se s povýšenými výrazy a s arogancí dobyvatelů pohybovali středem hlavní ulice a očekávali, že jim všichni ostatní uhnou z cesty.

Římané poprvé v životě spatřili Skotosovy kněze. Byli příšernou parodií na duchovní sloužící Phosovi. Jejich šaty měly baryu usychající krve — aby skryly skvrny, které na nich zanechávaly jejich umírající oběti, pomyslel si Scaurus ponuře. Insignie jejich temného boha byly vyobrazeny na erbech na jejich prsou. Jejich vlasy zastříženy do dvou blesků. Místní uskakovali stranou, kdykoliv se k nim přiblížili. Dokonce i Yezdani v jejich blízkosti ztráceli svou nadutost a aroganci.

Beze slova tribuna minuli, což mu vyhovovalo.

K jeho úlevě vyzařovala z tržiště normální atmosféra. Pohled na obchod a zvuky, které vydával, byly na celém světě stejné. Nemusel vůbec znát hrdelní makuranštinu, aby pochopil, že tenhle zákazník si myslí, že ho řezník podvedl, nebo že támhle ten se rozhodl usmlouvat s obchodníkem s vlnou cenu, i kdyby lo mělo trvat celou noc.

Scaurus se obával, že bude muset smlouvat pomocí pantomimy, ale většina obchodníků znala alespoň několik slov videssosky: čísla, 'ano', 'ne' a dostatek nadávek, kterými mohla dohadování podbarvit. Koupil kus hrdého syra, hrabě umletou mouku a malou pánev, na které by se daly dělat pšeničné placky. Pak ještě přikoupil sáček pečiva, které bylo velmi podobné vaspurakanskému. Byla to bohatá směs mouky, sekaných mandlí a sušených datlí, poprášená cukrem. „Kuličky princů.“ řekl pekař se smíchem, když sáček zavazoval. Scaurus tenhle žert už dříve slyšel, ale jelio vstřícný smích pomohl srazit několik měďáků z výsledné ceny.

„Ještě něco potřebujeme?“ zeptal se tribun Gaia Pliilip-puse.

„Novou láhev,“ řekl centurion. „Tato praská stále víc a opravované švy už nedrží. Možná, že by to dráteník dokázal opravit. Ale přesto, v takovéhle krajině může unikající voda velice rychle znamenat naši smrt.“

„Pojďme tedy najít nějakého dráteníka nebo kováře.“ K Scaurově překvapení se nezdálo, že by se na tržišti nějaký dráteník pohyboval. A navíc pekař toto videssoské slovo neznal. „Ne takové tu nemít myslím. Aha, ano, to člověk kovář.“

Ulička kovářů naštěstí nebyla od tržiště daleko. Pekař tím směrem ukázal. „Tři ulice vzhůru, dvě za nimi.“

Římané z boční uličky zaslechli zvuky rvačky. Pralo se tam několik místních, kteří svému okolí vůbec nevěnovali

pozornost. Protože se jich to netýkalo, pokračovali oba přátelé rychle dál. Když ale tribun a Gaius Philippus přišli k ústi uličky, uviděli jednoho muže, jak se zoufale brání klackem, opřen zády o cihlovou stěnu, proti přesile čtyř dorážejících útočníků.

Podívali se na sebe. „Měli bychom vyrovnat počet?“ zeptal se Scaurus. Aniž by čekal na odpověď, skočil na svého koně. Gaius Philippus už nasedal. Měl tentokrát lepšího koně, než bývala šeda herka, statného hnědého valacha s bílou lysinou mezi očima.

Lupiči se při zaznění klapotu kopyt, rezonujícího v úzké uličce, obrátili. Jeden se dal na útěk. Další hodil na tribuna \ dýku. Byl to zbrklý hod a zcela minul svůj cíl. Skaurův kůň ho srazil k zemi. Třetí lotr zaútočil palcátem na Gaia Philip-puse, který útok odrazil svým mečem a vzápětí muži přet'al hrdlo. Poslední z pobertů ho sevřel a pokoušel se ho strhnout z koně. ale jejich zamýšlená oběť skočila svým nečekaným zachráncům na pomoc. Jeho palice dopadla na zločincovu hlavu.

Scaurus se rozjel za mužem, který se dal na útěk. ale ten nakonec unikl, protože zmizel v bludišti spleť uliček, které tribun neznal. Když přijel zpět, zachráněný se skláněl nad sraženým lumpem, který sténal a mluvil z cesty. Vjálhl kapesní nůž, chytil zločince za hlavu a zabil ho.

Tribun se nad takovou pouliční spravedlností zamračil, ale rozhodl se nakonec, že zloděj měl ještě štěstí, že nepadl do nikou nějaké místní yezdanské policie.

Muž se postavil a hluboce se uklonil nejprve jednomu Římanovi, potom i druhému. Byl asi Marcusova věku a téměř stejně vysoký jako tribun, ale měl mnohem hubenější postavu. Jeho tvář byla dlouhá a vyzáblá, s dolíky pod lícními kostmi. Jeho oči. pochmurné a temné, zíraly z hlubokých jamek.

Opět se uklonil a řekl něco v makuranštině. Scaurus z tohoto jazyka pochytil zatím tolik, že byl schopen říct, že mu nerozumí. Se skrytou nadějí v hlase se zeptal: „Mluvíte vi-dessosky?“

„Ano, vlastně mluvím.“ Mužův přízvuk byl těžší než Ta-hmaspův. ale také mnohem kultivovanější. „Mohu se svých zachránců zeptat na jména?“

Římané na sebe pohlédli, pokrčili rameny a pak se představili.

„Pánové, jsem vám velmi zavázán. Jmenuji se Tabarí.“ Řekl to, jako kdyby toto jméno měli znát. Scaurus se pokoušel vypadat ohromeně, Gaius Philippus jen něco zavrčel.

Vzápětí se za rohem vynořila jednotka lučištníků. Někdo se konečně musel přijít podívat, co se tu vlastně dělo. Vůdce Yezdanů uviděl na dlažbě ležet v kaluži krve tělo lupiče a vykřikl něco na své muže. Ti své luky namířili na Římany a Tabarího.

Tribun a Gaius Philippus ztuhli a pokoušeli se ani nepohnout s meči, které ještě drzeji v rukou. Tabarí sebevědomě vykročil přímo proti hlídce. Řekl několik vět v jazyce Yezdanů. Vojáci spustili své zbraně tak rychle, že jednomu upadl šíp. Jejich velitel se hluboce uklonil.

„Jak už jsem říkal, jmenuji se Tabarí,“ řekl muž, když se vrátil k Římanům. „Jsem ministr spravedlnosti našeho velkého khagana Wulghashe.“ Náhle se jeho oči Marcusovi nezdály pochmurné. Teď vypadaly nebezpečně. Spravedlnost v těchto dnech pro Marcuse představovala vězení a za svůj život už viděl mnohem víc vězení, než si kdy přál.

Tabarí pokračoval. „Jako malý projev mé vděčnosti mi dovoluete pozvat vás ke dvoru na dnešní večerní banket. Můj pán Wulghash určitě ocení vaši statečnost a šlechtnost a odmění vás podle vašich zásluh. Mé vlastní možnosti jsou, jak se obávám, příliš malé. ale vězte, že máte mou nehynoucí vděčnost.“

„Wulghash? No to je báječné!“ řekl Gaius Philippus sarkasticky v latině.

„Projevil jste nám velkou čest.“ řekl Scaurus Tabarímu a ze všech sil se snažil udržet zdvořile odmítavý tón. „Nevíme ale nic o dvorních způsobech a protokolu —“

„Můj pán Wulghash na něm netrvá a říkám vám, že bude potěšen, že bude moci projevit vděčnost mužům, kteří zachránili jeho ministra spravedlnosti, dokonce i když,“ Tabarího hlas zněl ironií, „si toho ani nebyli vědomi.“ Promluvil k yezdanskému důstojníkovi, který se opět hluboce uklonil. Tady Rhadzat vás odvede do paláce. Doprovázel bych vás sám, ale bohužel mám neodkladné jednání, které mi přerušili tihle lumpové. Setkáme se večer. Do té doby nashledanou, přátelé.“

„Nashledanou.“ Scaurus a Gaius Philippus mu odpověděli s pozoruhodným nedostatkem nadšení.

Oproti neuspořádanému palácovému komplexu ve Videssosu byl královský dvůr v Mashizu umístěn v jedné budově. Velké kamenné bloky, ze kterých byla postavena, vypadaly, jako kdyby byly vytrženy ze samotného srdce hor. Když se Scaurus díval na lety ohlazené zdivo, bylo mu jasné, že před příchodem Yezdanů byl palác pevností.

Jakmile vkročil na dvůr, přispěchala dvojice Yezdanů z Rhadzatovy jednotky, kteří odvedli koně Římanů do stájí.

Protože dobře věděli, jakou péči věnují Yezdani vlastním zvířatům, byl si tribun jistý, že se jim dostane dobrého zacházení. Nikterak mu to ale nepomohlo. Když byli Římané odříznuti od svých zvířat, možný útěk se jen ztěžoval.

Rhadzat přivedl tribuna a staršího centuriona ke vstupu do paláce, kde si je všechny s nelibostí prohlédl správce.

Sloužící byl očividně makuranského původu, štíhlý, snědý a elegantní, oblečený v brokátovém kaftanu a sandálech se zlatými přezkami. Jeho nafoukaný výraz zmizel, když mu yez-danský důstojník vysvětlil, proč se zde objevili. Měkce jako kočka se před Římany uklonil.

Zavolal na dalšího sluhu. Pak muž dorazil a správce na Římany promluvil svým jazykem. Marcus pokrčil rameny a rozpráhl ruce. Náznak úšklebku se znovu objevil na správcově tváři. „Vy prosím ho následovat,“ pravil pomalou, mírně se zadržávajíc, ale jinak dostatečně srozumitelnou videssoštinou.

Jejich nový průvodce uměl jen makuransky a yezdansky. Neustále něco drmolil a nestaral se. jestli mu hosté rozumí.

Vedl je po strmé chodbě zdobené zeleným mramorem leštěným tak, že odrážel chvějící se plameny pochodní v držácích, které byly rozmístěny po stěnách každých několik stop. Jeho měkké podrážky se k mramoru chovaly rozhodně šetrněji než okované vojenské boty Římanů. Hlasitě se zasmál, když Gaius Philippus uklouzl a skoro upadl.

Pohodlné divany v předpokoji působily masivně díky důkladnému vyčpání i potahům z měkké kůže. Cukroví, které palácoví služebníci přinesli na stříbrných podnosech, přitažlivě vonělo. Při pozorování stínů tančících po ornamentech na zdech se Marcus cítil jako moucha chycená sice něžně, ale pevně do neviditelné pavučiny.

V pokoji bylo přítomno do doby, než přišli sluhy, aby se o hosty postarali. U vchodu do trůnního sálu odevzdali své svěřence dalšímu komorníkovi, starému Makuranovi, eunuchovi. Jeho kaftan byl z téměř průsvitného hedvábí.

Ovládal trochu videssoštinu. „Není třeba žádných zvláštních protokolů, když předstoupíte před Khagana Wul-ghashe,“ pravil s přezíravým odfrknutím nad barbarskou neformálností svého pána. „Bude stačit úklona. Chová se podle zvyků svého dědečka — jako by k něčemu tyhle mizerné nomádské zvyky byly.“ Další odfrknutí. „Dokonce dovolil své první manželce sedět vedle něho na trůnu.“ Třetí odfrknutí, mnohem hlasitější než předchozí dvě.

Marcuse jeho řeči příliš nezajímaly. Trůnní sál byl úzký a dlouhý. Tribun cítil, jak se jeho boty boří do tlustého vlněného koberce vedoucího ke vzdálenému páru vysokých slonovinových křesel. Aniž by příliš kroutil hlavou, snažil se zahlédnout Tabariho. V mihotavém světle pochodní ale vypadaly všechny postavy stejně.

Nakonec nebylo špatné, že slabé světlo zvýrazňovalo spíše nádherné reliéfy na stěnách než yezdanskou šlechtu. Stejně jako plastiky na chrámu, který byl nyní zasvěcen Skotosovi, byly i tyto obrazce vytesány v ozdobném stylu, který neměl nic společného s videssoskou strohostí. Jeden reliéf představoval scénu z lovu, na které nějaký dávno zapomenutý makuranský král zabíjí mečem lva. A další — Marcusovy oči se rozšířily překvapením, když poznal královské odznaky muže zobrazeného v pokleku před dalším králem v sedle. Takový oděv směl ve Videssosu nosit pouze panovník.

Zaslechl Gaia Philippuse, jak se tiše pousmál: „To by mě zajímalo, co by na takové zobrazení historie řekl císař.“ zašeptal.

Když cizinci přistoupili blíž, přiblížil se od trůnů herold. Pozvedl ruku nad jejich hlavy — to nebylo zrovna snadné. Byl o několik palců menší než Gaius Philippus — a vykřikl cosi v makuranštině a jazyce Yezdanů. Scaurus ve směsici slov postřehl své a centurionovo jméno.

Kolem zazněl potlesk. Několik makuranských lordů, když viděli, že jsou cizinci, křičelo videssosky „Skvěle!“ Tribun konečně spatřil Tabariho, který seděl kousek od nich. On a další Makurani provolávali slávu déle a hlasitěji než většina Yezdanů. Byl to příjemný okamžik, ale Marcus přemýšlel nad tím, kolik z těchto tleskajících mužů vedlo vojáky proti Videssosu.

Herold je uvedl k trůnům. Khagan seděl na pravé straně, která byla vyvýšená oproti křeslu na straně druhé. Wulghash měl na hlavě korunu podobnou těm, které tribun viděl na hlavách makuranských králů na okolních reliéfech. Vysoký válcový tvar z tvrdé bílé plsti sahal dolní částí téměř až k ramenům, svislá řada drahokamů byla vysázena od okraje až k horní části, dvojitý pás koňských žíní tvořil ozdobu nad khaganovým očima.

Marcus se zadíval na pána Yezdanů — nikdy se s ním nechtěl setkat, ale když mu osud poskytl nečekanou možnost, musí jí využít. Khagan byl tmavý muž, asi padesátiletý. Jeho hustý plnovous, dole rovně zastřížený, byl šedé barvy se stříbrnými pramínky. Jeho poctivá tvář byla částečně poznamenána únavou, z důlků zářily inteligentní oči. Měl široká ramena a dobře stavěnou postavu, která ale v poslední době jevila známky mírného tloustnutí.

„Dávej pozor na slova,“ varoval Gaius Philippus. „To není někdo, s kým bychom si mohli zahrávat.“ Scaurus naznačil přikývnutí. To přesně odpovídalo jeho prvnímu dojmu. Voják cizince zastavil těsně za koncem koberce, na kameni, který byl za století vyhlazen tisícovkami nohou. Uklonil se, jak bylo předepsáno, čímž si vysloužil nový potlesk. Ten dokonce ještě zesílil, když Wulghash osobně sestoupil z trůnu a podal jim nice. Jeho dlaň byla tvrdá, mozolnatá a stisk pevný jako stisk vojáka — vubec se nepodobala nice úředníka. Nakonec se vzájemně objali.

„Zachránili jste váženého člena mé družiny a patří vám za to dík a mé přátelství.“ pravil Wulghash. Jeho videssošti-na byla uhlazená jako řeč kteréhokoliv dvořana na císařském dvoře hlavního města. „Dovolte mi, abych vás představil své starší ženě Atosse.“ Pokynul směrem k ženě, která seděla na mzsím trůnu.

Protože se soustředil na Wulghashe, tribun si ji sotva povšiml. Byla přibližně stejně stará jako khagan a stále pohledná. Usmála se a promluvila v makuranštině. „Omlouvá se, že vám nemůže poděkovat v jazyce, kterému rozumíte,“ překládal Wulghash.

Marcus zareagoval první větou, která mu přišla lichotivá: „Řekněte jí, zeje stejně milá jako krásná.“ Atossa na tribuna vznešeně kývla. Vrátil jí úklonu, zatímco mu v hlavě zběsile vířily myšlenky. Před ním stál s rukou přátelsky položenou na jeho rameni smrtelný nepřítel Videssosu, muž, před kterým se klaněl i Avshar. Kdyby vytasil dýku a bodl...

Neučinil tak. Nepatřil k mužům, kteří by dokázali zneužít něčí velkorysosti. Jak by se lišil od Avshara, kdyby přistoupil na jejich způsoby? Tento nápad mu umožnil lépe než kdykoliv dříve pochopit videssoskou rozpolcenost.

Hovor v místnosti přerušil ostrý zvuk trubky. Všem se rozjasnilo tváře. „Hostina je připravena,“ vysvětloval Wulghash. „Je nejvyšší čas jít.“ Pomohl Atosse sestoupit z trůnu. Vzala ho za ruku. Římané následovali královský pár. Hodovní místnost, tedy spíše jinak upravená palácová komnata, byla téměř stejně velká, jako Sál devatenácti pohovek ve Videssosu. Světlo pochodní se odráželo od modrých krystalů a zlatých a stříbrných plošek, které na stěnách tvořily abstraktní mozaiku. Jako projev úcty seděl Marcus po pravici krále a Gaius Philippus po levé ruce panovnickovy manželky.

Khagan pozvedl číši k připitku. Napil se vína stejně jako ostatní šlechtici, kteří vypadali jako Makuranové. Yezdanští vůdci dávali přednost tradičnímu kavas. Když měch s kysaným kobyílím mlékem dorazil ke Scaurovi, se zdvořilou omluvou ho přenechal Wulghashovi. Khagan pokrčil svým masitým nosem a poslal ho dál, aniž by ochutnal.

„Pokud byste si přáli, máme tu i datlové víno,“ řekl Římanovi. Marcusovi poklesla ramena a otrásl se odporem. Tohoto nápoje si už užil při cestě s Tahmaspem. Byl tak sladký a hutný, že proti nim byla nechutná videssoská vína prakticky pochoutkou.

Některé chody připomínaly běžnou nomádskou stravu: pšeničné placky, jogurt a pečené maso. Znovu si povšiml, že

Wulghash dává přednost makuranskému jídlu před yezdan-ským. Pochutnával si na révových listech plněných kozlím masem a olivami, vybranými ptáky, dušenou zeleninou a vepřovém pečeném v hořčičné omáče, rozinkách a vínu. Scauras se rozhodl, že nebude narušovat khaganovy chutě. Při kouřící rýžové polévce se příjemně zatvářil. Už ji jednou ochutnal, v makuranské kavárně ve Videssosu během první, nezapomenutelné zimní noci s Alypii Gavrou.

Vzpomínka na tuto ženu způsobila, že oslavu začal prožívat jako ve snu. Po době, kdy celé roky bojoval s Yezdany, teď sedí u stolu s jejích králem a vyměňují si zdvořilosti. S králem, jehož vojáci ničili zemi, kterou přijal za vlastní. Wulghash se zdál být všim jen ne tím monstrem, za jaké ho Scaurus měl. Nebyl ani nenažraným barbaram. Spíše schopným vládcem, ovlivněným makuranskou kulturou stejně, jako byl velký hrabě Drax ovlivněn tou videssoskou. To, že byl počátkem katastrof a zmaru, které kolem sebe šířili Yezdani, byl pro Marcuse fakt, který nedokázal pochopit.

První dojem si utvořil, když khaganovi přinesl zprávy posel, dosud pokrytý potem a prachem cest). Wulghash je rychle pročítal a s každým dalším pergamenem byl vzteklejší. Pak vychrlil řadu příkazů.

Když ho posel přerušil, aby se něco zeptal, khagan zaváhal a plácl se do čela. Ostrými tahy něco napsal na zadní stranu jednoho z pergamenů. Pak namočil pečetní prsten, který nosil na prostředníku pravé ruky v hořčičné omáče a otiskl pod příkazy žlutý, mazlavý pečetní erb. Posel s vytřeštěnými očima zasalutoval, vzal dokument a odklusal.

„Nějaké potíže?“ zeptal se Marcus.

„Zabití v boji, uvěznění, co na tom záleží?“ řekl Wulghash s bezcitným nezájmem. „Dokud si to Erzrumové neuvedomí, budou sloužit svému účelu.“

Khagan praštil pěstí do stolu. Atossa jej zlehka vzala za ruku a pokoušela se ho uklidnit. Setřásl ji. „Tohle je moje země,“ řekl hrdě Scaurovi, „a já ji svému synovi předám větší než byla, když jsem ji převzal od svého otce. Porazil jsem Videssos. Mám snad nechat bandu horských krys, aby si dělaly, co chtějí?“

„Ne.“ odvětil Marcus, ale pocítil záchvěv strachu. Wulghashovu přání se nedalo nic vytknout, ale khagan se nestaral o způsoby, jakými ho chce dosáhnout. Je to muž, který se vydal za svým cílem, pomyslel si tribun, krácející po okraji propasti. Aby se dostal z nepříjemné situace, zeptal se: „Váš syn?“

Tak jako každý jiný otec i Wulghash se nadmul pýchou. „Khobin je dobrý mládenec — ne, nemohu ho tak už nazývat. Už dospěl a má vlastního syna. Kam ta doba směřuje?“

Hlídá pro mě severozápadní hranice říše a stará se o to, aby ti odporní Arshaumové zůstali na své straně Degirdu.

Budou s nimi ještě problémy. Vyslanec, kterého jsem k nim minulý rok poslal, byl naprosto bezradný.“

Scaurus skryl pocity, které lomcovaly jeho duši. Jestli yezdanská mise selhala, možná byla videssoská výprava ke slepním kmenům úspěšná. Zajímalo ho, jak se dařilo Viri-dovixovi a Gorgidasovi, a vzpomněl si dokonce i na Pikridia Goudelese. Úředník byl vlezlý ničema.

Ze stříbrné konvice ubylo několik kapek a Wulghash ji uchopil, aby si dolil vína. „Chci víc, Harshade,“ zavolal ve videssosčině, kterou podvědomě stále používal. Yezdan na vzdáleném konci stolu vzhledl, když uslyšel své jméno. Jakmile khagan zaregistroval, že se nechápavě škrábe na hlavě, uvědomil si svou chybu a zopakoval svůj příkaz ve svém jazyce.

Harshad se zasmál, zabručel si pro sebe pár slov a začal složitě kroužit prsty kolem džbánu s vínem, který měl před sebou. Ten se hladce pozvedl a ve výšce několika stop nad stolní deskou putoval vzduchem k Wulghashovi. Gaius Philippus krájel maso z vepřového žebra. Vzhledl právě ve chvíli, kdy ho džbán míjel. Lekl se tak, že upustil nůž.

Nikdo z Yezdanů a Makuranů se nad touto ukázkou magie nepozastavil. S malým úsměvem na rtech Wulghash prohodil: „Tohle je výborné kouzlo.“ Ukázal na Gaia Philippuse a jeho pohár a promluvil v jazyce, který Marcusovi připadal známý. Pohár se nadzvedl a přidal se k letícímu džbánu. Ten se naklonil a víno z něj proudilo, dokud sklenice nezačala přetékat. Naplněná číše se vrátila Gaiu Philippusovi. Džbán s vínem přistál na původním místě. Khagan naplnil svůj pohár tradičním způsobem.

Gaius Philippus zíral na číši, jako kdyby čekal, že se opět zvedne a bude si s ním pohrávat. „Jen víno,“ řekl Wulghash, aby ho uklidnil, a ochutnal ze svého poháru. „Tohle je navíc lep-ší než to předchozí. Vy se asi příliš v magii nevyznáte, že?“

„Už jsem se s ní setkal víc, než bych si přál.“ podotkl starší centurion. Zvedl oběma rukama číši a vyprázdnil ji během pár vteřin. „Tohle je opravdu dobré. Mohl bych dostat ještě jeden pohár?“ Přinutil se k smíchu, když Wulghash opět zvedl džbán se stejnou péčí, s jakou on podal svou číši.

Khagan se obrátil zpět k Marcusovi, který se ze všech sil snažil nedát najevo překvapení nad jeho magickými schopnostmi. Ty síly asi nebyly dostatečné, protože se ho Wulghash zeptal: „Proč se ti zdá magie jako něco neuvěřitelného? Musel jsi přece vidět dost kouzelníků i ve Videssosu.“ Jeho pohled byl náhle ostrý. Tribun si vzpomněl, že na první pohled se mu zdály khaganovy oči inteligentní. Ted' Římana pátravě prohlížely. „Ale máš zvláštní přízvuk, jaký neznám, a se svým přítelem mluvíš jazykem, který mi nic neříká — a to jich ovládám opravdu hodně.“

Když si povšiml, že se na Římanově tváři objevily roz- I pak, dodal: „Nechtěl jsem tě vyděsit. Jste moji přátelé, slíbil jsem vám to. Při všech bozích a prorocích, i kdybyste byli samotným císařem Videssosu, od mého stolu byste odešli] jako přátelé. Mé slovo platí.“ Zdálo se, že se sám na sebe] zlobí a Scaurus také. Tohle Marcuse více než cokoliv jiného přesvědčilo o jeho upřímnosti.

Khagan pokračoval, „Ale právě proto mě zajímáte, zvláště, když vás překvapuje naprosto jednoduchá magie i přesto, j jakou vlastníš zbraň.“ Tentokrát se Marcus neudržel a cukl sebou. Wulghashův smích byl suchý, jako boty drtící podzimní listí. „Myslíš že jsem tak slepý, abych přehlédl na obloze zářit slunce? Prozrad' mi něco o sobě, jako jeden l přítel druhému.“

Marcus zaváhal a přemýšlel, co o nich mohl Wulghash vědět od Avshara nebo od špehů, které khagan vysílal do I Videssosu. Příběh, který nakonec začal vyprávět, byla hodně okleštěná pravda. Aniž by řekl cokoliv o zbytku legionářů, oznámil, že on i Gaius Philippus jsou ze země na východě \ za oceánem, přinucení uprchnout na tohle

zvláštní pobřeží po hádce s kapitánem. Nejprve sloužili jako žoldnéři ve Videssosu, ale museli opět utéct, když Scaurus upadl v nemilost u císaře — neřekl ale proč. Tahmaspova karavana, dokončil už zcela podle skutečných událostí, je přivedla až do Mashizu.

„To je pěkný bídák,“ podotkl Wulghash, ale v jeho hlase nebyla patrná nenávist. „Kdoví, o kolik daní a cla mě každý rok podvádí?“ Prohlížel si tribuna. „Takže Gavras tě vyhostil? S jeho povahou můžeš být rád, že ještě vůbec žiješ.“

„To mi je jasné,“ odpověděl Marcus tak procítěně, že J khagan se opět přidušeně rozesmál.

„Zdá se, že máš smůlu na šlechtu,“ poznamenal Wulghash-j sh. „Čím to asi bude?“

Tribun v této zdánlivě nevinné otázce vycítil nebezpečí. I když pátral po vhodném vysvětlení, přišel mu na pomoc Caius Philippus. „Protože máme ten zlovyk, že řekneme na I rovinu, co si myslíme. Když vidíme, že někdo urozený je tupý jako vůl a lačný jako prase po žrádle, jiný zase protivný jako štenice, tak se se svými dojmy netajíme. A pak z toho máme problémy, ale je to lepší, než někomu lézt do zadku.“

„Protivný jako štenice? To je dobré,“ podotkl Wulghash. Jak měl Caius Philippus v úmyslu, vztáhl si to na Thorisina. Zdálo se, že ho to víc než potěšilo. Centurionův chraptivý hlas a hrubé rysy z něj dělaly na první pohled poctivého muže.

Khagan zdoluhavě přejížděl zrakem z jednoho cizince na druhého: „O zemích za východním mořem nevím nic,“ pronesl. „Kromě Namdalenu a barbarských zemí na jihu jsou naše mapy prázdné. Mohl bys mě toho hodně naučit.“ Pokračoval a jeho úsměv odkryl velké žluté zuby. „A byli jste důstojníky ve Videssosu. Doufám, že mi budete ochotní sdělit leccos o svém přechodném působišti. Mám pro vás nechat tady v paláci připravit apartmá? To by bylo nepohodlnější. Myslím, že spolu během několika příštích týdnů strávíme hodně chvil, užitečných pro obě strany.“

„Bude nám ctí,“ odpověděl Marcus, i když si byl vědom, že právě lže.

K nevelké radosti Římanů byl khagan skvělý taktik, který umí zacházet se slovy, otázkami i nejjemnějšími nuancemi vyzvídání. Měl plno dotazů, i když to stále ještě nepřipomínalo výslech. Ptal se hodně na jejich rodnou zemi i na videssoskou armádu a samotný Videssos. Tyhle otázky zodpovídal Marcus poctivě, obzvláště po úvodním podvodu s jejich původem z východním oceánem. Někdy se ale s Caiem Philippusem zásadně neshodli. On pocházel z městské vyšší třídy, centurion zase pocházel z farmy a od mládí žil v legii.

Wulghash se projevil jako dobrý posluchač. Jeho otázky byly vždycky cílené a osvěžovaly Scaurovi mozek. Jeho tajemník Pushram, který Římanovy odpovědi zapisoval, se neptal na nic. Zdálo se, že ho cokoliv mimo khaganův dvůr nudí. Byl to škodolibý druh nudy, protože to byl malý mužík se snědou pletí, velkýma ušima a neuvěřitelně tvárným charakterem, jestli se při jeho povaze dalo takové slovo vůbec použít.

Během druhého týdne pobytu Římanů u Wulghashova dvora přišel sluha s mísou plnou smažených kousků zeleniny v sýru a koření. Khagan si jeden vzal. „Jsou vynikající.“ zvolal. „Mnohem lepší, než obvykle. Tedy přátelé, to si nesmíte nechat ujít.“

„Vynikající,“ řekl Marcus zdvořile, i když se mu kousky zeleniny jevily až podivně sladké a omáčka příliš ostrá. Caius Philippus nechal svou porci nedojedenou.

Pushram zkroutil obličej do blaženého výrazu. „To jsou ty nejlepší z úrody! Pěkné na pohled, jemné na jazyku, plné chuti a příjemné na kousání, výborně připravené, jeden je lepší než druhý. Pravý princ — ne, spíše rovnou khagan — mezi pokrmy!“

Scaurus už slyšel takové odporné lichotky na videssoském dvoře, ale nic z toho se nepodobalo tomuto patolízalství.

„Kdo by chtěl být král, který se nechá naložit do takového hnusu,“ okomentoval jeho výrok Caius Philippus latinsky.

Po několika chvílích otočil Wulghash oči v sloup a pokračoval ve vyptávání. Pushramova litanie chvály ale neochabovala, dokonce i když zapisoval Marcusovy odpovědi. Khagan se pokusil nalézt způsob, jak ho umlčet. Vzal si další kousek zeleniny, hryzl do něj, zkroutil rty a pravil: „Změnil jsem názor, tenhle je přímo nechutný.“

Pushram vykouznil ve své tváři výraz odporu tak rychle, že to šokovalo i Scaura. Vytrhnul Wulghashovi z ruky nakousnutý plátek zeleniny a hodil ho na podlahu. „Jak nechutný je tenhle plevel, který se jmenuje baklažán!“ vykřikl. „Nejenom že má tak ošklivou, žlučovitou barvu, ale nepřináší lidem větší užitek než tráva. A navíc se mi po něm zvedá žaludek.“

Opět se dostával do varu, tentokrát připraven proklínat pokrm, který před chvílí vynášel do nebe. Marcus poslouchal s otevřenou pusou. Wulghash věnoval Pushramovi pohled, který by zmrazil hrůzou do morku kostí jakéhokoliv člověka, ale proud tajemnickových nadávek nebral konce. „Dost!“ zavrčel konečně Wulghash. „Copak jsi před dvěma minutami ne-vychvaloval kousky, které teď tolik proklínáš, jako tu nejlepší zeleninu na světě?“

„To nepopírám.“

„No?“ Slovo protnulo ticho jako ostří hrozby.

Ale Pushram se nenechal vyvést z míry. „No a co?“ namítl neuvěřitelně bezelstně. „Jsem Váš dvořan, ne otrok jídla. Musím říkat to, co potěší Vás. a ne nějakou bezduchou zeleninu.“

„Vypadni!“ zařval Wulghash, ale přitom se neubráníl smíchu. Pushram přesto raději odkráčel pryč. Khagan potřásl hlavou. „Makuranové,“ zabručel, spíše pro sebe než pro cizince: „Někdy kvůli takovým lituji skutečnosti, že můj dě-deček raději nezůstal ve stepích.“

Marcus ukázal na ták s jídlem: „Ale zvykl jste si na makuranské způsoby. Kdyby váš předek zůstal nomádem, nikdy by něco takového nepozřel.“

„Můj děd jedl i brouky, když nějaké našel,“ odvětil khagan a povzdechl si. „Příliš mnoho mých velitelů si o jakýchkoliv změnách starých zvyků myslí, že jsou prostě špatné. Některé z nomádských tradic pro mě mají smysl. Jaký smysl ale má zamykat a ukrývat manželky? Cožpak to nejsou také lidé? Chovali jsme se dříve jako barbaři a Makuranové přes všechny své hlouposti a patolízalství občas žili — a vládli — mnohem civilizovaněji než my. Ale zkuste to vysvětlit starému kočovníkovi, který nevidí nic jiného než své stádo. Zkuste to a přinuťte ho naslouchat a dokonce třeba i

pochopit.“

V tuto chvíli Scaurus věděl, o čem mluví. Žil s tímto pocitem zachycení mezi dvěma kulturami od okamžiku, kdy se se svými legionáři objevil ve Videssosu.

Za dveřmi panovníkova sálu vypukl nezvyklý ruch. Marcus zaslechl vzrušené výkřik}, které se vzápětí změnilo v ustrašené. Hlavy šlechticů se otáčely a všichni se zvědavě pokoušeli zjistit, co se děje. Párek eunuchů vyrazil ke dveřím. Wulghashovy strážce zatím nehybně státy, ale tribun viděl, jak se jim pod tunikami napínají svaly a ruce svírají rukojeti zbraní

„Pusťte mě ihned dovnitř, nebo toho budete sakra litovat!“ Při zvuku tohoto hlasu Marcus i Gaius Philippus vyskočili a sáhli po mečích. Nejbližší strážný varovně vykřikl a skočil k nim.

„Stát!“ vykřikl Wulghash a zastavil tak cizince i svého vojáka. „Na co si to tady hrajete?“

Scaurus byl ušetřen zdoluhavého hledání odpovědi. U vchodu do trůnního sálu uskakovali vyděšeně poslední sloužící. Avshar rázoval po dlouhém koberci směrem k trůnu. Přes silnou vrstvu měkké vlny se každé dupnutí odráželo. Tlumené dunění byl jediný zvuk, který se v síni ozýval, a jak se černo-kněžník přibližoval, dále sílil.

Jeho šat už dávno nevypadal jako čerstvě padlý bílý sníh. Ušmudlané, rozervané a zaprášené kousky hadrů kolem něj vířily při každém kroku. Jak vyžadoval protokol, zastavil se přímo na konci koberce a jeho hlava přešla od jednoho cizince k druhému. „Budiž.“ řekl tónem, ve kterém se mísil humor s výhrůzkou. „Copak to tady máme?“

Ignoroval Wulghashe, který ostře namítl: „Zdá se, že máme poddaného, který nezná svého pána. Zapomněl jsi na úctu, která mi přináležej, nebo se tak jen projevuje tvá neuvěřitelná drzost?“

Marcus se na khagana překvapeně podíval a nebyl schopen skrýt svůj obdiv. Na Wulghashovi nebyl vidět strach, který Avshar vyvolával u přátel i nepřátel, strach, jehož plnou tíhu nyní tribun pociťoval.

Černokněžník zkoprněl vztekem a věnoval Wulghashovi jeden ze svých nenávistných pohledů, který byl o to horší, že jeho oči nebyly pod kápí vidět. Khagan mu klidně čelil, což bylo něco, co dokázalo jen několik lidí. Nakonec Avshar vubchl vzteky a naznačil úklonu, jejíž povrchnost byla urážející. „Prosím o prominutí. Vaše výsosti,“ řekl, ale jeho hlas vubch neměl omluvný tón. Pokračoval: „Mé překvapení mě zaslepilo — když jsem zde spatřil ty dva lumpy. Na moment se mi zdálo, že jsem zpět v tom prokletém Videssosu, u dvora toho prokletého císaře. Přízněj se, zajal jsi je v bitvě nebo byli přistiženi při špehování?“

„Ani jedno, ani druhé,“, odpověděl Wulghash a jeho pohled měřil oba cizince téměř současně. Zeptal se Avshara: „Jak to že mi tady tvrdíš, že jsi tuhle dvojici obyčejných žoldnérů viděl u videssoského dvora? Co tam dělali? Byli snad na stráž?“ Zatím se nezdálo, že by černokněžníkovi věřil.

„Obyčejní žoldnéři? A na stráž?“ Avshar pohodil hlavou a rozesmál se velmi nepřijemným smíchem, který natolik zděsil blízko stojící muže, že raději o kus ustoupili. Ozvěna tohoto smíchu se vrátila ještě chladnější, odražená od vysoké kamenné klenby síně. Netopýr visící pod stropem se vylekal a trhavě odlétl. „Tohle ti tedy nakukali?“ zasmál se znovu Avshar a pak podal mírně přibarvenou, ale jinak poměrně přesnou historii Marcusova působení ve Videssosu. Nakonec řekl: „A ten drahý, ten menší, je jeden z jeho hlavních přísluhovačů.“

„Dej si pozor na to, co říkáš,“ řekl Gaius Philippus. Stál napjatě na špičkách, připravený se na Avshara vrhnout.

Wulghash staršího centuriona okatě přehlížel: „Co je na tom pravdy?“ optal se Marcuse hlasem chladným jako kov meče.

Avshar zavrčel jako šelma chystající se zaútočit. „Sám postarej se o to, co jsi způsobil sám sobě, Wulghashi. Již příliš jsi zkoušel mou trpělivost, naslouchal jsi slovům ničemy a pokrytce tohoto a pokoušíš se je opět vyslyšet a jeho lži srovnávat s mým tvrzením.“

„Mlč už, nedal jsem ti slovo! Dělán to, co považuji sám za vhodné!“ Khagan začal hovořit archaickou videssoštinou, nářečím, které Avshar často používal, plynule. Možná, napadlo Marcuse, ho to naučil sám Avshar.

Wulghash se tribuna znovu zeptal, „Je pravda to, co jsem se od něj dozvěděl?“

„Z větší části ano,“ povzdechl si Scaurus. Teď, když zde stál Avshar, nemělo cenu se zakrývat.

Černokněžník se opět zachechtal, tentokrát vítězně: „Usvědčil se sám. Předěj mi je, Wulghashi. Mám u nich jistý dluh a ten je větší a starší než ten tvůj. Zaručuji ti, že urážka, které se dopustili nečestnou prolhaností, bude potrestána — ano, neuvěřitelně potrestána.“ Předl radostným očekáváním jako kočka. Na jeho pokyn se palácová stráž napřímila, připravená na khaganův rozkaz k zajetí cizinců.

Wulghash je však zadržel: „Už jednou jsem ti dnes říkal, čaroději — a před tím už mnohokrát — že tady rozkazují já. Zdá se, že na to neustále zapomínáš. Ať už tihle vojáci říkali cokoli, ještě před tím zachránili život mého ministra. Prohlásil jsem je za své přátele.“

„No a?“ zašeptal Avshar plíživým zlým tónem.

„Laskavost za laskavost. Dávám jim jejich životy výměnou za záchranu Tabariho.“ Wulghash se obrátil ke Scaurovi a Gaiu Philippusovi. „Vezměte si své koně. Můžete odjet. Nikdo vás nebude pronásledovat, přísahám. Nazval jsem vás přáteli a své slovo neporuším — ale měli jste mi zcela důvěřovat. Už mě vaše společnost netěší, ať už jste přátelé nebo ne. No tak, odjeďte.“

Marcus sotva věřil svým uším a pátravě zkoumal khaganův obličej. Byl zamračený zklamáním a hněvem, ale nezračil se v něm žádný podvod nebo úskok. Jak Wulghash řekl, byl stejně zásadový v přátelství, jako v nepřátelství. „Jste vznešený muž,“ okomentoval jeho jednání tribun uctivě.

„Dobře, že jste mi to připomněli, protože občas si to neuvědomuji a dnes obzvláště.“ Wulghash přikře mávl nikou a naznačil, aby už odešli.

„Ty hlavo telecí, ty hlupáku!“ vykřikl Avshar ještě než se cizinci mohli rozhybat. Opel ztuhl. Pokus o odchod by je přivedl přímo do náruče černokněžníka.

Ale Avshar na ně ve svém rozlícení téměř zapomněl. Vztekle nadával khaganovi: „Ty tupče, ty haldo hnoje, ty idiote

hrající si s frázemi o nějaké cti! Ty páchnoucí, prašivá, zavšivená barbarská bestie z velblouda, ly si myslíš, že mně se můžeš stavět na odpor? Tihle zrádní vyzvědači patří mně. Slez z té své židle, padni na kolena a děkuj mi, že s tebou za tvou nestoudnost nenaložím tak strašně, jako s nimi!“

Wulghash sevřel rty, až mu zbělely, a vykřikl cosi na své strážce ve svém jazyce. Ty zvedly zbraně a vrhly se proti černokněžníkovi.

„Teprve zjistíš, že mě není tak snadné zastavit,“ vyštěkl Avshar. „Myslíš, že jsem takový hlupák jako ty, abych se nepojistil proti tvým přihlouplým pokusům o zradu?“ Promluvil ve videssoštině nebo dokonce v ještě starším jazyce a vyslovil formuli kouzla, které si již dříve pro tyto případy promyslel. Khaganovy strážce se zarazily. Všichni vojáci se najednou dívali na Avshara se zbožnou úctou jako psi lísající se ke svému pánovi. „Tak co teď, co miníš dělat, chytráku?“ místnosti zazněl Avsharův jízlivý smích.

Wulghash byl ale pohotovější, než by se na první pohled mohlo zdát, a hodně se toho naučil od Makuranu. Dobře věděl, proč makuranští králové přikazovali lidem žádajícím o audienci zastavit se na určitém místě. Jeho nika vyrazila k pružině umně ukryté v opěradle trůnu. Pod Avsharovými nohama se propadl velký kámen o délce šesti stop. Ale černokněžník se do díry nezřítil. Jakési kouzlo mu dovolilo zůstat stát ve vzduchu stejně neochvějně, jako na pevné mramorové dlažbě. Wulghashovi muži vydechli údivem. Někteří si zakryli tváře. Khaganovy strážce — ne, teď už vlastně Avsharovy — se usmály nad novým potvrzením moci svého pána. Scaurus se nad těmi úsměvy otrásl.

Pohybovaly se totiž pouze jejich ústa. Jejich tváře zůstávaly bez jakéhokoli lidského výrazu, naprosto ztuhlé.

„Ta fraška mě už nudí,“ řekl Avshar. „Skončeme ji. Podívej se. Wulghashi. na moc, které jsi se chtěl postavit.“ Stále ještě stojící ve vzduchu odhodil černokněžník kápi, která vždycky zakrývala jeho hlavu.

Dokonce ani Gaius Philippus, který strávil půlku života na bojišti a viděl ledaco, nemohl zadržet zasténání. Jeho hlas se ale ztratil ve výkřicích hrůzy, které zněly ze všech stran, a ještě zesílil, když se Avshar obrátil k šlechticům.

Scaurovou hlavou proběhly dvě myšlenky. První mu říkala, že asi není normální. Přál si, aby to byla pravda. Druhá byla vzpomínkou na báji o Auroře a jejím milenci Tithonu-vi. Bohyně pro něj získala od Jupitera nesmrtelnost, ale zapoměla ho požádat, aby na něm nebyl znát věk.

Ve té sešlosti byl nakonec Tithonus Jupiterem proměněn v lučního konika. Avsharovi tuto laskavost žádný bůh neprokázal. Zírajíce — opravdu si nemohl pomoci a doslova zíral — se tribun pokusil odhadnout, jak starý může být. Nakonec to vzdal. Bylo to stejné jako pokoušet se spočítat, kolik kousků zlata bylo potřeba na kopuli Velkého Phosova chrámu ve Videssosu. Pouhá představa tak vysokého věku postačovala, aby se člověk otrásl hrůzou. Vidět ho na vlastní oči — a vidět ho v kombinaci s Avsharovou energií — bylo mnohem strašnější.

„Co dál?“ zeptal se Avshar do hlubokého ticha. „Žiji zde osm a půl století. Osm set let uplynulo od doby, kdy jsem v rozvalinách Skopentzany našel pravou moc. Kdo z vás, vy lidští červi, se mi nyní postaví?“ Neozvala se žádná odpověď. S úsměvem nebožtíka ukázal černokněžník gestem na strážce, které očaroval. „Tady vládnou já. Zabijte pro mě toho lumpa, který se mi rozvaluje na trůně.“

Promluvil videssosky, ale vojáci mu rozuměli. Vyrázili k Wulghashovi s šavlemi v ruce.

Khagan byl možná jediný člověk v sále, který nebyl ochromený hrůzou. Nepotřeboval Avsharovo odmaskování, aby se dozvěděl, kdo mu sloužil. Sám byl také schopný kouzelník a toto předvídal už dávno. Při svých ambicích se naučil používat jiné, aby se stal ještě mocnějším. Naučil se obratně využívat Avsharova hřbetu ke svému prospěchu. Přes tuto aroganci měl vždycky na paměti, že nástroj a jeho uživatel si mohou jednoho dne vyměnit role. A tak tedy stiskl další knoflík umístěný na trůnu. Za jeho zády se otevřely tajné dveře. Vrhnu se do tunelu, který se za nimi skrýval. Avshar zavyl vztekem. O těchto dveřích nevěděl ani on. „Za ním, vy břidilové!“ vykřikl na strážce, i když za tohle fiasko nemohly.

Pushram vyskočil a sevřel prvního vojáka. Byl hubený a nevážil více než psací brk, ale vykoupil svému pánovi několik vteřin života.

Jeho oběť probrala Římany z letargie. Vypadalo to, jako kdyby je oba najednou napadlo totéž — lépe zemřít v boji než v Avsharových spárech. Vytasili meče a vrhli se proti obluzeným vojákům ďáblského černokněžníka.

Avshar to okamžitě pochopil. „Ty dva chci živé!“ vykřikl. „Jejich konec nebude tak snadný, jak si představují.“

S mečem v ruce se k Římanům před trůnem přidal i jeden šlechtic, který tak bránil svého khagana. Avshar zaklel a začal dělat rukama v rukavicích spletité pohyby. Šlechtic v mukách upadl na podlahu. „Ještě někdo?“ zeptal se černokněžník. Nikdo se ani nepohnul.

Přesilou přinutili vojáci Scaura a Gaia Philippuse ustoupit od dveří, za kterými zmizel Wulghash. Několik se jich vrhlo za khaganem.

Tribun kolem sebe zoufale rozdával úder, ale chytře mířená rána zachytila jeho meč těsně nad jílcem. Ten z jeho zkřehlých prstů vypadl a zazvonil o podlahu. Věděl, že mu to příliš nepomůže, ale přesto vytasil dýku a ťal nejbližšího vojáka. Cítil, jak se ostří zarylo do masa a uslyšel bolestný výkřik.

Avsharovy příkazy jeho muže spoutal⁷, takže se stali pomalejšími a zmeškali několik úderů, které by jejich protivníky jinak určitě zabily. Římané bojovali zuřivě a snažili se vyprovokovat své nepřátele k smrtelnému útoku. Pak jeden z vojáků udeřil Marcuse tvrdě pěští do zátylku. Tribun spadl. Proklínal Yezdany, kteří se rojili kolem Gaia Philippuse a nakonec ho také srazili.

Ozvěna výkřiku z úst tajného tunelu Marcuse opět přivedla k mlhavému vědomí. Někdo zakřičel a pak opět nastalo ticho. O několik minut později z tunelu vyšel ramenatý voják, prohýbající se pod tíhou těla, které nesl na bedrech. Mělo na sobě královský šat. Marcus zahlédl masitý nos, upravený bíle protkaný vous a vypoulené oči — teď už se nedalo poznat, jestli v sobě mají inteligenci.

Avsharův hrozivý úsměv se ještě rozšířil. „Dobrá práce.“ řekl. „Za dnešní čin budeš jmenován kapitánem. Jaký měl konec?“

Jako obvykle promluvil černokněžník videssosky, ale strážé mu bez problémů rozuměly. Voják odpověděl svým vlastním jazykem. Avshar se netrpělivě zašklebil. „No a co, že tvůj hloupý kamarád pošel? Neschopní vždycky potrestají sami sebe. Hoď tu mrtvolu k ostatním, tady doprostřed. Pak běž do důstojnické komnaty a obleč si nějakou slušnější uniformu, než jsou tyhle hadry, které máš na sobě.“

Voják řekl něco, co znělo jako protest. Avshar naladil svůj drsný Was tak bodře, jak jen to dokázal a odpověděl: „Ne, zasloužil jsi si to. Hyazdate. Gandutave. vezměte ho s sebou a převlečte ho.“ Poplácával vojáka po zádech a předal ho důstojníkům, kteří ho odvedli.

Další strážní odnášeli tělo. za než získal jejich druh takové zásluhy. S výjimkou těch, kteří stále ještě drželi tribuna a Gaia Philippuse, jich zůstalo v trůnním sále jen pár.

Avshar je nepotřeboval. Sám o sobě děsil přítomnou šlechtu k smrti, ať už byla makuranského nebo yezdanského původu. Muži se dívali na špičky bot a na sebe navzájem, na stěny, kamkoliv, jen aby se vyhnuli pohledu do jeho očí. Zavřel na ně. Padli na kolena a na břicha, aby mu projevíli oddanost. Někteří, většinou Makurani. se kořili s grácií, jiní pomalu a neochotně. Ale klečeli všichni.

„A ty,“ řekl Avshar Marcusovi. „Slyšel jsem, že nemáš ve zvyku padat před videssoským císařem na kolena. Já jsem mocnější než on, protože jsem kněz i vládce v jedné osobě, patriarcha i císař. Všichni znají mou moc a mé božství — stejně jako je uznáš ty.“

Nedal tribunovi žádnou možnost odmítnout. Na jeho rozkaz mu strážé hodily Scaura k nohám. Jeho bota, stále ještě páchnoucí koňským potem, dopadla surově na Římanovo rameno. Náhle se ho zeptal, „Co jsi udělal s hlavou Mavriky Cavrasy, kterou jsem ti věnoval?“

„Pohřbil jsem ji,“ odpověděl Marcus, příliš překvapený na to, aby mlčel.

„To je škoda. Teď, když si vezmu Thorisinovu, nebudu mít sbírku kompletní. Možná ta tvoje bude alespoň částečnou náhradou. Taková rozhodnutí by se neměla dělat lehkomyšlně a já si teď dopřeji toho pohodlí, že si v klidu vyberu tu nejlepší možnost.“

Avshar překročil Marcusův meč, Jrterý stále ještě ležel na podlaze v místech, kde mu spadl. Černokněžník se zastavil, aby zvedl kořist, ale než se jeho ruka sevřela kolem jílece, zaváhal. Tohle ostří se mnohokrát ukázalo být nebezpečné pro jeho kouzla, než aby se hojen tak dotkl. Dlouho ale nemařil čas. „Tabarí, pojď sem.“

„Ano, můj pane.“ řekl nadšeně muž, kterému Římané zachránili život. Vrhнул se černokněžníkovi k nohám. S tváří k podlaze pokračoval: „Mám to potěšení vidět Vás ujímat se konečně svého panství. Vaši zdejší následovníci na tento velký den dlouho čekali.“

„Stejně jako já,“ řekl Avshar. „Stejně jako já.“ Bolest v hlavě nebylo to jediné, co právě Marcuse trápilo. Dost špatné už bylo to, že zachránil yezdanského ministra. Ale že zachránil jednoho z Avsharových nohsledů a díky tomu upadl do nikou ďáblského mága ho pokouřilo nejvíce.

Sotva si uvědomil, když ho dva očarovaní vojáci zvedli na nohy. Druhý pár udělal totéž s Gaiem Philippusem, který byl při boji také sražen k zemi. Straší centurion se v jejich sevření svíjel, ale nemohl se osvobodit.

Avshar Tabarimu řekl: „Odnes tenhle rezavý kus železa dolů do mé pracovny ve sklepení. Jako ministr spravedlnosti ho nepochybně znáš tak dobře, že to místo najdeš bez problémů.“

Tabarího smích byl odpudivý, ale Avsharovi se líbil. „S radostí, můj pane.“

„Výborně,“ řekl. „Tak jsem si to představoval. A když už tam půjdeš, dohlédni na strážé, které se starají o tyhle ničemy — ukázal palcem na Římany — aby je dopravily do sousedního vězení. Možná mi ta čepel prozradí své tajnosti, když ji nakrmím jejich čerstvým masem.“

„Jaká příjemná vyhlídka,“ řekl Tabarí a zničil tak poslední Scaurovu skrytou naději v jeho možnou vděčnost. Tabarí pokynul na tribunovy vězňatele. Ti ho odtáhli pryč. Slyšel, že stále ještě nadávajícího Gaia Philippuse táhnou těsně za ním.

Avsharův hlas je daleko následoval: „Užijte si toho odpočinku, protože je to ten poslední, který máte.“

Tabarí vedl strážé dolů úzkou zatočenou rampou, která byla vysekána do přírodní skály hned pod trůnním sálem. Když sestupovali do palácového sklepení, zazněl shora ženský křik. Atossa, pomyslel si Marcus sklesle, asi právě přišla do sálu. Výkřik náhle ustal.

Gaius Philippus prohodil, když poznal ten hlas: „Wul-ghash měl syna.“

„No a co má být? Jaké šance má proti Avsharovi, kterému se nemohl postavit ani Wulghash ve svém vlastním paláci?“

„Velmi malé,“ vzdychl si veterán. „Na okamžik mě napadlo, že by mohl uniknout — byl připraven na cokoli. Viděl jsi, jak byl Avshar nespůsobilý, když se tajné dveře otevřely? Neměl ani tušení, že tam něco takového je.“

Strážé oddaně zamumlaly, když zaslechly jméno svého pána. Jinak se zdálo, že se vůbec nestarají o to, jestli spolu vězni hovoří. Marcuse zajímalo, jestli jim Avsharovo kouzlo zatemnilo pouze mozek tak, že neměli v hlavě moc rozumu.

Pokusil se osvobodit. Jejich sevření však ještě zesílilo. S jejich fyzickými reakcemi to ledy nic neudělalo, uvědomil si ke své lítosti.

Nevadilo jim, že otáčejí hlavou sem a tam. Z rampy už odbočili a prošli několik tunelů. Některé vedly ke skladištím, z jiných se ozývalo rytmické cinkání kovářského kladiva o železo. Kráčeli stále hlouběji a hlouběji. Několikrát minuli dělníky, kteří vyměňovali vyhořelé pochodně. Dokonce i zde, hluboko v podzemí, hořely jasným plamenem a neplnily chodby kouřem. Makuranští králové, pomyslel si Marcus, když se jeho tváří dotkl závan chladného vzduchu, vytvořili lepší ventilační systém, než byl ve videssoském vězení. Zajímalo ho, kolik mužů na světě by bylo schopno se jim rovnat.

Gaius Philippus přes nepříjemnou situaci vybuchl smíchy, když mu to jedním dechem zašeptal. „To není nic, čím by se daio chlubil.“ Příkypnutí jen vyvolalo ve Scaurově hlavě další výbuch nekonečné bolesti.

Tribunovi zalehlo z toho sestupu v uších, ale strážé konečně zahnuły za jeden roh a dostali se tak do dlouhé, opuštěné

chodby. „Ano pánové, už jsme téměř tady,“ pravil Tabarí. Celou cestu dolů mlčel a ani Římané s ním netoužili mluvit. Marcus k němu konečně otočil hlavu, aby si s Wulghashovým — ne, Avsharovým — ministrem promluvil. Neprosil se ho o život. Už ztratil veškerou naději. Místo toho řekl: „Vezmi můj meč a setni nás. Dlužíš nám alespoň to, když už nic jiného.“

„Jen já budu posuzovat své dluhy, nikdo jiný.“ Tabarí potězkával jeho zbraň. Bez jakéhokoliv varování s ním náhle setnul jednoho z mužů, kteří drželi Gaia Philippuse. Yezdan se padl k zemi.

Gaius Philippus se zachoval, jako kdyby na ten úder čekal. Otočil se a zamával druhým strážcem, aby Tabarí získal čas a mohl opět pozvednout zbraň.

Scaurovy stráže zaváhaly, což neměli dělat. Kdyby ho včas pustily, mohly by Tabarího společně porazit a pak svého vězně opět chytit. Když se situace vyvinula takto, pokusil se podrazit jednomu z vojáků nohy. Pak se vrhnul na záda jeho druha a chytil jeho zápěstí s dýkou.

Yezdan byl velmi silný. Zápasili spolu na zemi. Tribun konečně ucítil, že jeho sevření povoluje. Voják osvobodil svou ruku. Jeho dýka se mihla blízko, blizoučko Scaurovy hrudi. Tribun prudce oddychoval a pokoušel se znovu uchopit jeho zápěstí a celou dobu čekal na úder, který to ukončí. Nakonec jsem je tedy donutil, aby mě zabili, pomyslel si s pocitem uspokojení.

Strážný si přezíravě něco zamručel. Váha tlačící Marcuse k zemi se náhle znásobila. Zasténal a zoufale se na Yezdana podíval. Voják ale se strnulým pohledem sklouzl stranou, dýka mu vypadla z prstů a zazvonila o kamennou podlahu. V zádech mu trčela další dýka a nad ním stál Gaius Philippus, který ji právě vyndával. Marcus ucítil nepříjemný pach čerstvě vyvržených střev.

Druhý voják už také ležel na zemi. Ten, se kterým bojoval Gaius Philippus, ležel zcela nehybně. „Ten bídák měl pěkně tvrdou hlavu, ale ne tak tvrdou jako kamenná podlaha,“ řekl starší centurion. A nad posledním strážným klečel Tabarí a otíral o jeho kaftan Marcusův galský meč.

„Jsi zraněn,“ otázal se yezdanský ministr a ukázal na klikatící se rudou čárku na Scaurově hrudi. Pomohl tribunovi sundat tuniku a natrhal oblečení mrtvých do dlouhých pruhů, aby mohl poranění vedoucí kolem jeho levé bradavky obvázat. Krvácení se zpomalovalo, ale neustalo úplně. Hrubý obvaz začínal mokvat krví.

„To, co jsi předváděl nahoře Avsharovi, byla jen hra?“ zeptal se ho Gaius Philippus. Nezdálo se, že by tomu sám věřil a stále v rukou držel zbraň připravenou k bodnutí.

„Ne, alespoň ne úplně,“ odvětil Tabarí.

Gaius Philippus byl připraven se na něj vrhnout. „Vyslechni si ho.“ řekl rychle Marcus.

Tabarí pomalu pokračoval. „Už dlouho jsem dával Avsharovi přednost před Wulghashem. On udělá Yezd nejmnocnějším na světě. Ale jak už jsem řekl, o svých dlužích rozhoduji sám.“ Podal Marcusovi galský meč. Tribun ho uchopil. Bez něho se cítil dost bezbranný.

Když se Scaurus postavil na vlastní nohy. Gaius Philippus vykřikl na Tabarího: „Jsi snad blázen? Když ta chodící mrtvola přijde na to, že jsi nás nechaj utéct, sám poznáš, co chystal pro nás.“

„Ano, to není vyloučené.“ Tabarí s sebou nervózně cukl. „Poprosím vás tedy, abyste mě také srazili k zemi — doufám ale, že to bude bez trvalých následků. Když mě tu najdou ležet omráčeného, každý si bude myslet, že jsem s vámi zápasil ze všech sil.“

„Co myslíš?“ zeptal se Marcus.

„Můžeš vstát a jít?“

Scaurus to vyzkoušel. Úsilí, jaké ho to stálo, ho překvapilo. Cítil krev, která mu stékala po břiše. Přesto ale řekl: „Když budu muset, nezbude mi nic jiného. Abych se dostal z Avsharových spárů, zkusil bych dokonce i létat.“

„Pak tedy sestupte do tohoto bludiště tunelů a chodeb.“ Tabarí ukázal na otvor odevírající se nedaleko nich ve skalní stěně. „Kam až sahají dnes už nikdo neví, snad to věděl jen

Wulghash, a ten je mrtvý. Možná najdete cestu ven. Nic lepšího vám nemohu nabídnout.“

„Myslím, že bych skutečně radši letěl,“ podotkl Gaius Philippus, dívající se s nedůvěrou na černý otvor ve skále. Jiná možnost ale nebyla a on si to uvědomil stejně rychle, jako Marcus.

Tabarí se nervózně postavil to ztuhlého postoje. „K vašim službám,“ pravil a čekal.

Gaius Philippus se k němu přiblížil a praštil ho do ramene. „Takhle jsem ještě nikdy nikomu neděkoval za jeho laskavost,“ řekl. Uprostřed věty znenadání udeřil Tabarího levou pěstí do břicha. Když se ministr zlomil, pravá ruka Gaia Philippuse přistála na tváři. Konečně spadl na zem.

Otírajíce si odřené klouby prstů, starší centurion rozevřel tuniku muže ležícího v bezvědomí a dýkou mu udělal na těle krvavé jizvy. „Teď si budou myslet, že jsme ho měli za mrtvého.“

„Nezapomeň mu také roztrhnout tuniku,“ připomněl mu Marcus. Gaius Philippus se proklínal, že ho to nenapadlo.

Marcus sebral strážným polní láhve, které měli u sebe — kdoví jak dlouho budou oba bloudit labyrintem. Litoval, že vojáci s sebou neměli nic k jídlu. Když skončil s obíráním mrtvých, viděl, že Gaius Philippus vyndávajíc z děr ve stěnách všechny pochodně. „Na co? Všechny tyto tunely by přece měly mít na stěnách pochodně připravené k použití.“

„Ano, ale když je budeme zapalovat, lehce nás vystopují,“ řekl veterán a teď mohl svou hloupost pro změnu proklínat Marcus. Gaius Philippus pokračoval: „Možná že časem budeme muset začít používat i pochodně připravené na stěnách, ale to už budeme tak hluboko v chodbách, že na tom nebude záležet.“ Centurionův smích nezněl moc upřímně. Vešli do temného ústí tunelu. Marcus ho neochotně následoval. Oba Římané se společně vrhli do temného světa. Kruh světla se za nimi zmenšoval a pak náhle úplně zmizel, když zabočili doprava. Před a za mihotajícím se světlem louče se rozhostila naprostá tma.

Gaius Philippus šel první a držel světlo nad hlavou. Marcus se snažil ze všech sil jít stejně rychle. Rána vedoucí přes

jeho prsa začala méně bolet. Měl pocit, že už nekrvácí, ale jeho zranění ho oslabovalo a zpomalovalo. Přes všechno své úsilí měl obavy, že se sesype a zůstane ležet vzadu, v temnotě.

Když se zase zdržel o pár kroků, všiml si, že runy na du-rinském meči slabě doutnají — někde tu je magie, pomyslel si. Protože ale záře zůstávala slabá a on sám neměl příliš sil, hlavu si tím nelámал.

Cesta se větvala téměř každých sto kroků. Odbočovali jednou doleva, jednou doprava, jak je právě napadlo. Na každé křižovatce si položili tři kamínky k chodbě, kterou se vydali. „Zabráni nám, abychom chodili stále dokola,“ řekl Scaurus. „Pokud si jich v takovém stavu ještě všimneme,“ podotkl Gaius

Zdá se, že máš nějak dobrou náladu,“ řekl Marcus. Pomyšlel si, že jsou mnohem hlouběji pod zemí než na začátku. Jeho uši ale přesto zpozorněly. Za nimi nebyla žádná známka po pronásledování. Slyšeli by jakýkoliv zvuk dávno předem. S výjimkou jejich dechu a slabého zvuku bot na skalním podloží kolem panovalo naprosté ticho a tma.

Na moment se zastavili, aby si odpočinuli. Napili se trochu vody. Pak pokračovali s nepříjemnými pocity v úmorném a zdánlivě nekonečném pochodu. Na chvíli spatřili v dálce osvětlenou chodbu a okamžitě se vydali opačným směrem, jako kdyby to byl přímo Avshar.

„Proboha, co to může znamenat?“ zeptal se Gaius Philippus — na stěně tunelu bylo něco napsané.

„Je to videssoský manuskript,“ odvětil Marcus udiveně. „Pojď mi posvítit blíž. Ne, dej světlo z jedné strany tak, aby písmena nezahalovaly stíny. To je lepší.“ Začal číst: „Já, He-saios Stenes z Resainy, jsem vyhloubil tento tunel a napsal tato slova. Sharbaraz z Makuranu mě zajal v devátém roce vlády císaře Genesiose. Bůh Phos chraň císaře i mě.“

„Je mi ho líto,“ řekl Gaius Philippus. „Zajímalo by mě, kdy tenhle císař Genesios žil.“

„To nevím. Ale Alypia by to určitě znala odpověď.“ Její jméno způsobilo, že Scaura polilo zoufalství z odloučení.

„Doufám, že budeš mít možnost se jí na to zeptat, i když to tak zatím nevypadá.“ Gaius Philippus zatřásl lahví.

Tribunovi nemusel nikdo připomínat, že už mají jen pár kapek vody. Za několik hodin, možná dní jim dojde i tento zbytek a pak už bude jedno, jestli je Avshar najde nebo ne.

Postupovali dál, nic jiného jim stejně nezbývalo. Teď už si cestu nemuseli značit. Staletý prach usazený na zemi bludiště spolehlivě zachovával otisky jejich nohou.

Hesaiosův nápis zůstal za nimi.

Jediný způsob, jak se neoddat zoufalství, byl pro JŘímány rozhovor a oni mluvili, dokud neochraptěli. Zážitky Gaia Plii-lippuse sahaly až do dob, kdy byl Scaurus ještě dítě. Veterán bojoval nejdříve pod Gaiem Mariusem proti Italům v občanské válce a později proti Sulům. „Marius byl už tenkrát starý a napůl šílený. Ale i tak byl stále dobrým vojákem. Někteří z jeho centurionů s ním bojovali už od první bitvy u Jugurthy. Uctívali ho jako boha. A v jeho dobách nemohli v legii sloužit žádní bezzemci.“

„Nevím co by se mi líbilo víc.“ zamyslel se Marcus. „Když někdo nemá vlastní půdu, je ke svému vojevůdci připoután a je nebezpečný pro stát.“

„Tohle říkáš ty, protože jsi vyrostl mezi bohatými,“ namítl Gaius Philippus, což byla jediná odpověď, kterou může dát člověk pocházející z chudých poměrů. „Když jim nedal půdu, zůstali u něj a on byl o to mocnější. Vždyť co by byli bez armády? Hladověli by ve městech jako ten Apokavkos, kterého jsi zachránil ve Vídessosu — a to jich většina nebyla na tom tak špatně jako on.“

Raději změnili téma rozhovoru a bavili se o ženách. Přes své brzké začátky nedokázal Gaius Philippus pochopit Mar-cusův vztah k Helvis a potom k Alypii. „Nač kupovat celou ovci, když potřebuješ jen vlnu?“

„Co ty o tom můžeš vědět? Oženil jsi se s legií.“ Tribun to myslel jako žert, ale pak si uvědomil, že není daleko od pravdy. Zamyšleně se odmlčel. Pak již volil slova uvážlivěji: „Dobrá žena zahání polovinu bolesti a zdvojnásobuje potěšení.“ Ale cítil, že jeho pokusy mají stejnou šanci na úspěch, jako kdyby hrál na píšťalu hluchému.

Jeho odhad byl správný, protože Gaius Philippus namítl: „Zdvojnásobuje starosti a zmenšuje radost, říkáš. Když nebudeme mluvit přímo o Helvis —“

„Dobrý nápad,“ odvětil urychleně Scaurus. To, že od něj odešla, bylo příliš čerstvé a vyvolávalo to v něm ještě stále pokaždé bolest.

„Beru to v úvahu. Ale co ti dala Alypia Gavra? Mohl bys to mít za stříbrňák od nějaké děvečky? Přece jsi se s ní ne-sblížil kvůli nějakým ambicím?“

„I ty Brute? Mluvíš jako Thorisin.“ Od kohokoliv jiného by takoA'a neomalená narážka Marcuse rozzuřila, ale znal centurionovy způsoby. Odpověděl zcela mírně. „Co mě dala? Vedle nejsladších citů, které si za stříbrňák nikde nekoupíš, její odvaha převyšuje odvahu mnoha mužů, které znám, protože vydržela všechna příkoří, která ji potkaly. Je nesmírně inteligentní, přitom milá a dává všechno, co má — moudrost, schopnosti, prostě srdce — těm, které má ráda. Já jen věřím, že někdy budu také schopen něčeho takového. Když jsem s ní, cítím se prostě lepší a Havně šťastný.“

„Měl by ses vrhnout na poezii,“ zabručel Gaius Philippus. „Šťastný a lepší? Mně se zdá, že ti způsobila tolik potíží, že by se o ně sotva podělili čtyři chlapi a ne jeden.“

„Ale před řadou problému mě zase ušetřila. Kdyby nebylo jí, kdoví co by udělal Thorisin po —“ zaváhal. Opět se vracela stará bolest. — po zmizení Namdalenu.“

„Aha, ano. Zachránila tě na několik měsíců před vězením, ve kterém jsi nakonec stejně skončil, namočen v ještě horší aféře.“

„To přece není její vina, ale toho, komu a kde se narodila.“

Marcus si ani nevšiml, že druidské raný na čepeli jeho meče doutnají stále silněji, ale teď se na okamžik dostal z dosahu veteránovy pochodně. „Počkej,“ zadržel Gaia Phi-lippuse. „Někde blízko se nachází zdroj magie.“ Stáhli se pár kroků zpět s rukama na rukojetích mečů, protože magie pro ně znamenala hrozbu Avshara.

Ale po černokněžníkovi nebylo nikde ani stopy. Scaurus se zamyslel a popošel několik kroků zpět směrem, ze kterého přišli. Záře run zeslábla. „Je to před námi. Nech mě jít prvního, Gaie. Meč nás ochrání před magickým útokem.“

Vyměnili si místa. Tribun opatrně postupoval vpřed s mečem před sebou. Záře kouzelných run se stále zjasňovala, až byl tunel, dosud převážně temný, osvětlen jako ve dne.

V jasném přísvitu zůstával prostor před nimi černý jako jezero inkoustu. Byl třikrát delší než člověk a po každé její straně zůstala jako průchod jen úzká kamenná lávka. Scaurus podržel meč nad okrajem jámy a podíval se dolů. Její dno bylo prošpikováváno kůly. Dva z hrotů na sobě nesly kostra člověka, který si zřejmě strachem či nepozorností způsobil smrt.

Gaius Philippus plácl Marcuse po zádech: „Na co čekáš?“

„To je zvláštní. Jeden krok a dělal bych tomu chlapíkovi dole společnost.“, Tribun ukázal na zbytky oběti na dně din: Nebo si to alespoň myslel. Starší centurion na něj udiveně pohlédl. „Jakému chlapíkovi? Jediné, co vidím, je zaprášená podlaha.“

„Ty nevidíš jámu? Žádné ostré kůly na jejím dně? Žádnou kostru? V tom případě jeden z nás přišel o rozum.“ Scaurus dostal nápad: „Vezmi si do raky můj meč.“,

Oba pak najednou vykřikli. Marcus proto, že když meč předal, díra zmizela a nechala po sobě obyčejnou zaprášenou podlahu, která vypadala ze všech stran neporušeně. Gaius Philippus vykřikl po převzetí meče z přesně opačných důvodů. „Je to možné?“ zeptal se.

„Chceš to snad osobně vyzkoušet? Udělej tři kroky vpřed a dozvíš se to.“

„Ne, díky“, raději bych dal přednost té římsce. Tu vidíme v každém případě, s mečem i bez něj.“ Natáhl meč ke Scaurovi.

„Ty ho chytni do levé raký“, já do pravé. Vzájemně se opřeme, přitiskneme se zády k protilehlým stěnám a přejdeme po těch lávkách. A oba tak uvidíme, co kolem nás je — alespoň doufám.“

Jakmile tribun opět uchopil meč, objevila se díra zase před jeho očima. Hrana byla pro nohy Římanů dostatečně široká, ale neponechávala více prostora. Některé z hrotů pod nimi se zlověstně leskly. Jiné měly hroty matné, rezavě zbarvené a vyprávěly vlastní krvavou historii.

Římané byli za dvěma třetinami cesty kolem jámy, když Scaurus zakopl. Jeho noha sklouzla přes okraj, špičky prstů zatápaly nad smrtonosnou dírou. Gaius Philippus ho přirazil silnou paží zpět ke stěně tunelu. Bylo to tak prudké, že mu tělem projela bolest. Když byl opět schopný mluvit, zasípal: „Děkuji. Už je to v pořádku.“

„Doufám. Na, napij se trochu.“ I když se musel hodně natáhnout, aby Scaura zachránil, nerozlil ani kapku vzácné vody. Marcusovi se při představě naražení na kůl udělalo špatně.

Když se Římané vzdalovali od smrtonosné pasti, druidské raný počaly opět slábnout. Gaius Philippus se vrátil do čela a jeho pochodeň teď svítila opět silněji než tribunův meč.

Když čepel potemněla, začal cítit Marcus silné vzrušení jiného druhu. Prohlásil: „Makuranové by si nikdy nedali tu práci s takovou pastí, pokud by nehlídala cestu k něčemu důležitému — třeba k východu.“

„Možná ano. možná ne.“ odvětil s vrozeným pesimismem Gaius Philippus a dodal: „Zajímalo by mě, co ještě používali k zadržení nevídaných hostů.“

Naděje opět vystřídala úzkost. Každé větvení tunelu se nyní stalo hrozbou. Špatná volba mohla znamenat další vzdalování se od svobody. Nějakou dobu Římané bojovali s každým roz- hodnutím. Nakonec Gaius Philippus řekl: „Do háje s tím. Váhání nam nepomůže. Jedna cesta nebo druhá, vždyť je to jedno. Prostě půjdeme.“ Bylo to jediné řešení. Scaurus zvedl hlavu jako zvíře, které věští nebezpečí. „Tiše,“ zašeptal. Gaius Philippus zkoprněl. Tribun naslouchal a z toho, co slyšel, nebyl nadšený. Chodby za nimi už nebyly tiché. Podivně zkreslené vzdálenosti zněly tu silněji, tu slaběji výkřiky vojáků, jako dunění mořského příboje, pak rachotily jejich nohy. Avshar odhalil jejich útěk a poslal za nimi pronásledovatele.

Římané ze všech sil spěchali, ale při své únavě a zranění se nemohli rovnat rychlosti zdravých, odpočatých mužů.

Hřmot silil neuvěřitelnou rychlostí. Yezdani nešli náhodně. Museli se řídit jejich stopami v prachu. Nebo možná, a to by bylo ještě horší, jim pomáhala Avsharova magie. Bylo zbytečné plýtvat dechem a proklínat ho.

Ale černokněžník neznal všechna tajemství palácového bludiště a ani na ně nepřipravil své nohsledy. Děsivý výkřik zazněl tunely, vzápětí se k němu přidaly dva další. Jeden Mas stále neustával, znělo to děsivě.

Další Avsharovi poskoci zřejmě rozeznali past a asi se pokoušeli najít průchod kolem ní. Tak si alespoň Scaurus \svetl0val ticho, které za Římany nastalo. To bylo však přerušeno vyděšeným řevem dalšího Yezdana, který vskočil do prázdna a propadl se k nepříjemné smrti.

Tribun se zachvěl a zašeptal: „Rozhodně to nejsou žádní zbabělci, jestliže se přes jámu pokoušejí dostat, aniž by přesně věděli, kde končí.“

„Pokud mě pronásledují, potěšilo by mě, kdyby to zbabělci byli. Ale zdá se, že teď mají dost starostí sami se sebou,“ stihl prohodit Gaius.

Ztráta čtyřech mužů musela Yezdany dost vyděsit. Už nepostupovali dál. Brzy byly jedinými zvuky, které se tunely nesl, steny umírajících mužů na kůlech.

Ani Marcus, ani Gaius Philippus nevyslovili nahlas to, čeho se děsili nejvíce. Totiž že zdržení jejich pronásledovatelů nebude trvat dlouho. Buďto najdou cestu kolem jámy, nebo ji Avshar překlene nějakými svými kouzly a zajistí bezpečnou cestu. Pak začne všechno nanovo.

Když se druidské runy opět rozzářily, byl Marcus přesvědčen, že jeho meč reaguje na působení čarodějových sil za jejich zády. Ale světlo neustále sílilo, i když se od jámy vzdalovali, jak to nejrychleji šlo.

„Co se zatraceně zase děje?“ zavrčel Gaius Philippus.

„Kdo ví? podle mě to začalo ve chvíli, kdy se k našemu tunelu připojila vedlejší chodba.“ Scaurus se opět postavil do čela a snažil se pohledem obsáhnout všechno kolem sebe. Tentokrát to nemusela být jáma, ale třeba kyselina z otvoru ve stropě, nebo ohnivá koule, nebo... vlastně cokoliv.

Ta nejistota ho znervózňovala, až se začal lekat vlastního pohybujiícího se stínu. Oslnivé záře trvala jen okamžik.

Marcus bleskurychle uskočil zpátky a přemýšlel, do jaké pasti to tentokrát padli. Pak v prachu zahlédl řadu otisků nohou, které mířily vpřed.

Dokud se Gaius Philippus nedotkl jílce galského meče, neviděl je. „Zdá se, že někdo zakrývá své stopy pomocí kouzel, co?“ řekl veterán. Udělal hrozivý pohyb s dýkou. „Jestlipak smím hádat kdo to je?“

„Kdo jiný než Avshar?“ namítl Marcus hořce. Jak jen se ale mohl před něj dostat? Na tom už v tu chvíli nezáleželo. Prostě tam byl. Římané neměli žádnou možnost, teď když byli nepřátelé před nimi i za nimi. Neměli na výběr, proto pokračovali dál. „Alespoň nás nepřekvapí.“

„Ani to nemá zapotřebí.“

Ale Gaius Philippus neztrácel naději: „Pro změnu překvapíme my jeho.“

Podobně jako po celou cestu chodbami se i tady tloušťka prachu měnila. Jednou byla vrstva silnější, jindy slabší. Jednou ho bylo tolik, že se zvedal v nepříjemných oblacích při každém pohybu, jindy to byla jen tenka „šlupka“. Záře Scaurova meče ale ukazovala otisk 7 magicky ukrytých stop do velké vzdálenosti.

„Před námi je další rozcestí,“ poznamenal Gaius Philippus. „Kterým směrem ten bídák asi šel?“ Mluvil šeptem. V těchto pokroucených tunelech zvuk doléhal dál než světlo.

„Vlevo,“ řekl Marcus rozhodně. Ale po několika desítkách stop cesta zmizela, ať už jim pomáhala galská magie nebo ne. „Co se to —“ znejistěl tribun. Za zády najednou zaslechl rychlé kroky. Teď už věděl, že byli znovu oklamáni. Spolu s Gaiem Philippusem se otočili, aby čelili nejhoršímu útoku tohoto ztraceného boje.

Ten pohled byl neuvěřitelný — setkali se tři muži se vzájemně napřaženými zbraněmi a všichni naráz ztuhli údivem.

„Vy?!“ vydralo se ze tří úst současně. A jako loutky na jednom provázku současně spustili své zbraně.

„Viděl jsem Vás mrtvého,“ řekl Marcus. V jeho hlase zazníval hněv.

„To, co jsi viděl, jsem nebyl já,“ odpověděl Wulghash. Sesazený kligan Yezdu na sobě měl hedvábný důstojnický plášť, kryjící kožené brnění a kalhoty z jemného semiše. Kaí-lioty i plášť byly špinavé stejně jako on, ale jeho postava stále ještě připomínala vzezření krále. Pokračoval: „Přenesl jsem svoji podobu na jednoho z pronásledovatelů, které jsem zabil a převlékl jsem ho do svých šatů, protože měl stejnou postavu. Obraz jeho tváře jsem převzal na sebe a vynesl ho ven. Při své aroganci se Avshar ani nepokoušel nahlédnout pod povrch věcí.“ Khagan o svém umění mluvil věčným tónem. Marcus si dokázal představit jen jeho spěch a zoufalství, s jakým proměnu musel připravovat a nejistotu, zda kouzlo nepomine příliš brzy a on se nebude muset postavit dalším vojákům. Wulghash se na Římany díval s údivem. „Jak to, že jste to přežili vy? Viděl jsem, že vás Avshar doopravdy zajal, nebylo to žádné předstírání. Vy přece neovládáte žádná kouzla, s výjimkou meče a ten vám zabavili.“

Marcus se pokusil skrýt zbraň za svým tělem ještě před tím, než něco řekl. Wulghashov ale i tak poznal to slabé světlo, které v tunelu zářilo. Tribun začal vysvětlovat: „V tom nebyly žádné čáry,“ a pak povyprávěl o tom, co pro ně Tabarí udělal.

„Vděčnost je nejsilnější ze všech kouzel, které znám.“ Odvětil Wulghash a pak nespokojeně dodal: „Zdá se, že od Tabarího jste jí získali víc než ode mě, zvlášť když teď slouží Avsharovi.“ Scauruse napadlo, že ministr spravedlnosti může být rád, že teď není poblíž svého khagana.

Se svou příznačnou neomaleností se Gaius Philippus zeptal Wulghashe. „Proč jste tedy neutekl, když jste měl podobu jiného člověka?“

„Samozřejmě jsem to měl v úmyslu. Ale Avshar, ať ho ten jeho Skotos uloží k věčnému ledu, mě chtěl za každou cenu vyznamenat za zabití 'khagana' a tak jsem si musel jít na sebe navléct tyhle tretky.“ Khagan ukázal na své umazané oblečení.

„Jasně, octnul jste se ve společnosti jeho přísluhovačů a nebylo možné se jen tak vypařit.“

„Kromě toho, kouzlo, které jsem použil, bylo časově omezené. Nestihl jsem vymyslet lepší a to stávající mohlo přestat účinkovat každou chvíli. To by mohlo znamenat můj skutečný konec, pokud bych v tom okamžiku byl stále ještě v paláci s jeho vojáky. Takže když jsem se konečně ocitl na chvíli sám, to nejlepší, co jsem mohl udělat, bylo vydat se do podzemních chodeb.“

Povzdechl si: „Takže proto jsem tady. Znam tyhle prostory lépe než většina ostatních. Člověk je musí poznat osobně. Většina je opředená magií — maskovací kouzla některé chodby skrývají — a hlavně skrývají většinu pastí — například před nepříjemnými čaroději. Některé pocházejí už z dob makuranských králů, jiné jsem nechal vyhloubit já sám pro případ nebezpečí. Pokud si hrajete s ohněm, musíte si dát pozor, abyste se nespálili. A když víte, kde lúdat, jsou tu nádrže s vodou a skladiště s makuranskými suchary tvrdšími než kámen, které vydrží věčnost. Není to strava, po které bych zrovna toužil, ale lze tu přežít.“

Římané si vzpomněli na své láhve, ve kterých teď bylo doslova jen několik kapek vody. Kolikrát asi propásli možnost je naplnit? S hlasem plným smutku Gaius Philippus pravil: „Dobrá, Avsharovi jste utekl. Ale tahle krtčí díra přece musí mít nějaké východy. Proč jste některý z nich nepoužil?“

Ve Wulghashově odpovědi zazněla hrdost: „Protože si hodlám vzít zpět to, co je moje. Ano, vím že Avshar se pelešil ve své zášti jako okurka v láku stovky let, ale já také ovládám nějaká kouzla. Musím ho jen přistihnout nepřipraveného a pak maní možnost ho porazit.“

Marcus a Gaius Philippus ne sebe nechtěně pohlédli.

„Vy mně nevěříte.“ uvědomil si khagan. „Je možné, že se mi to nepodaří, ale i kdybych neměl sebemenší naději, stále ještě bych to nevzdával.“ V jeho hlasu bylo najednou slyšet nečekaný cit. „Na koho jiného by se mohla Atossa spolehnout?“

Římané s sebou podvědomě trhli. Wulghashovu zkoumavému pohledu to neušlo. „Co o tom víte? Mluvte.“ Zvedl šavli, jako kdyby z nich chtěl odpověď dostat násilím.

„Obávám se, že už nežije,“ odhodlal se k odpovědi Scaurus a řekl mu o výkřiku z trůnního sálu, který byl tak náhle

přerušen.

Wulghash opět zvedl šavli. Než mohl Marcus zasáhnout, khagan si podle tradičního stepního rituálu rozsekl tváře.

Krev začala téct po jeho vousech a zbarvovala prach u jeho nohou.

V tu chvíli nevnímali. Oba je odstrčil a vyrazil zpět chodbou, kterou přišel. Tentokrát se nepokoušel zakrývat své stopy.

Už se o kouzla nestaral. Se zbrani v ruce myslel jen na jedno. „Avshare!“ vykřikoval. „Jdu si pro tebe!“

V takovém rozpoložení a zármutku nebyl ve stavu, v jakém by se černokněžníkovi mohl postavit. Gaius Philippus si to ihned uvědomil a vzápětí ho taky napadl jediný způsob, jak ho zastavit. Zavolal za khaganem: „Ano, jdi si, nechej zabít i sebe. Pak, až se se svou ženou na onom světě setkáš, můžeš jí říct, že jsi ji pomstil tím, že jsi se sám jako hlupák nechal zabít.“

Tenhle urážlivý pokřik zapůsobil víc, než kdyby ho Marcus začal svým rozumným způsobem přemlouvat. Wulghash se zarazil a neuvěřitelně rychle a obratně se otočil. Byl téměř ve věku Gaia Philippuse, ale jako válečník se mu určitě nevyrovnal. „Neznám lepší čas, kdy udeřit a vymést pavouka i s pavučinou než právě teď, kdy je celý palác vzhůru nohama kvůli vašemu útěku.“ Prskal na veterána tato slova, ovšem to, že se vůbec hádal znamenalo, že nezešlel a má ještě dost energie.

„Kdo koho zastihne nepřipraveného?“ řekl starší centurion s drsným smíchem. „Prý je palác vzhůru nohama? Já si myslím, že ten starý bidák není dál než pět tunelů za námi a jeho stráž s ním, protože se právě pomocí kouzla dostali přes tu díru s kůly.“

To Wulghashe zarazilo, i když ne z důvodů, jaké předpokládal Gaius Philippus. „Vy jste sem přišli tunelem s tou dírou?“ zeptal se nevěřicně. „Proboha jak bez pomoci kouzel? To je ta nejhorší past ze celého podzemí.“

„Máme tohle,“ připomněl mu Scaurus a pohnul mečem. „Odhalil past dřív, než jsme do ní spadli. Stejným způsobem jsme našli Vaše stopy.“ dodal.

Wulghashova čelist poklesla. „To je silná magie,“ řekl. „Dost silná, aby přitáhla Avshara jako návnada rybu, i když byl slepý a hluchý zároveň.“ Zamračil se na Gaia Philippuse. „Na tom, co jsi říkal, něco je. zatraceně. Když je Avshar blízko a jeho magie v plné síle a připravená, je hloupost si myslet, že bych ho porazil. Raději uprchněme, i když jsem něco takového neměl v úmyslu.“

Se stále nepřijemným tónem se obrátil k Marcusovi. „Jaký smysl to ale má, když s sebou neseme lampu, která za námi láká lovce? Zanechejme tu zbraň zde.“

„Ne.“ řekl rázně tribun. „Když mě zajal, bál se ho dotknout. Nenechám zde to nejlepší, aby se jí případně mohl zmocnit a zkoušet si s ní, co se mu zlíbí.“

„Proklet budiž den, kdy jsem se s vámi setkal,“ namítl Wulghash zkroušeně. „Jak jsem vás kdy mohl nazvat přáteli.“

„Nechte těch nesmyslů,“ vykřikl Gaius Philippus. „Kdybyste se s námi nesešel, byl byste už mrtvý a Avshar by stejně vládl tou Vaší páchnoucí zemí.“

„Tak drzý jazyk je zralý na vyříznutí.“

Pokřik, který vydávali pronásledovatelé, přerušil jejich spor. „Černokněžníkovi muži jsou za jámou,“ řekl Marcus Wulghashovi. „Mluvíte jako Avshar. Možná i stejně přemýšlíte a doufáte, že si vykoupíte svůj život za naše.“

„Proboha, dokud jsem živ, nikdy s ním nebudu za žádnou cenu jednat.“ Khagan se na chvíli zamyslel. Pak sklonil šavli. Jeho ruce se rozběhly ve složitých obrazech. Promluvil tímtež archaickým jazykem, jaký používal Avshar.

„Nechci, aby se vaše kouzlo dotklo mě ani mého meče,“ podotkl Scaurus.

„Samozřejmě,“ odpověděl Wulghash, když zase mluvil normálně. „Ale kolem vás umím rozprostřít síly, které vás zahalí do neprůhledné mlhy pro toho, kdo vás bude hledat pomocí magie. Jak vidíš, tebe samého se to nedotklo. Kdyby ano, kouzlo by se rozpadlo. Ale zatím svůj účel plní a kryje nás. Ale nikoho neoslepí. Takže přátelé,“ řekl tónem, který zněl spíš rozkazovačně, „budete prechat se mnou, když už jste se rozhodli, že útek je ta nejrozumnější věc.“

Rozběhli se.

„Tak tady je, samotný Mashiz, a my s tím nemůžeme nic udělat,“ pravil Viridovix mrzutě. S pohledem na padajícím soumrakem na hlavní město Yezdu z roztroušených pahorků na okraji Dilbatu na něj padal neklid.

„Ano, jeden slavný, mohutný úder a je naše,“ řekl Pikridios Goudeles pateticky, což příliš neladilo k jeho špinavé zablácené tunice a obvázaným ramenům. Z arshaumského tábora zazněl trpký smích. V těch místech tábořili ti ze skupinky videssoskélio vyslance, kteří dosud přežili, a několik jejich přátel.

Gorgidasovi bylo jasné, že nemůže kočovníkům za jejich hořkost k císařským poddaným nic vyčítat. Přes Árighovo stále trvající přátelství cítila většina nomádů, že byla zatažena do beznadějné akce ve jméno císařství. A Mashiz, tak blízko, vlastně na dosah a přesto nedosažitelný, ztělesňoval jejich pokoření.

Oblaka čpícího kouře, zvedající se z vrcholku žulové pyramidy v západní části města, doprovázela velké množství jurt, stanů a dalších přístřešků, které se každý den dále zvětšovalo, jak do hlavního města proudily ze všech stran yez-danské síly. Táborové ohně zdálky vypadaly jako hvězdy. Ani v době největší slávy by arshaumská armáda proti takové přesile neobstála. Ve stavu, v jakém se právě nacházeli, by byli smeteni jedním úderem.

Řek se divil, že ten závěrečný útok dosud nenastal. Po akcích, které nakonec Arshaumy roztrátily do mnoha menších skupin se zdálo, že jejich nepřátelé jsou neuvěřitelně spokojeni sami se sebou a nechtějí už nic podnikat. Denní hlídky se staraly o to, aby žádná skupina útočníků nepřepadla Mashiz, ale jinak byli cizinci ignorováni. Yezdani je dokonce nechali zkontaktovat se mezi sebou, ačkoliv horské pláne byly příliš roztráštěné a příliš neschopné na to, aby se Arshaumové znovu spojili a zformovali do jedné mohutné síly.

„Kdo to je?“ vykřikl zděšeně syn Prevalise Haravashe, když se k němu přiblížil Arshaum. Věci došly tak daleko, že císařští vojáci se dívali úkosem na přátele i nepřátele. Pak se mladý voják uvolnil. „Ach, to jste Vy, pane.“

Arigh se podíval na skálu, obrátil se a opřel se o ni. Rozhlédl se po Goudelesovi, Viridovixovi, Skylitzesovi, Gorgidasovi a Agathiu Psoesovi. Výhrůžně a vztekle zvedl pěst k nebi. „Nechci prožít svůj život v těchto horách jako

nějaký ubožák, který si myslí, že je hrdina, když ukradne pět ovcí nebo nějakou děvečku.“

„Co tedy chceš dělat?“ zeptal se ho Psoes. Videssoský poddůstojník se k němu choval s římskou přímostí.

„Sakra, to nevím,“ řekl Arigh a zahleděl se na světlušky táborových ohňů pod nimi.

Skylitzes postřelil jeho pohled. Řekl: „Když je objede - me, můžeme se vrátit do císařství.“

„Ne,“ namítl Arigh stroze. „I kdybych k tomu své muže přiměl, neodvrátím se od Mashizu, když je zde stále možnost zaútočit. Tělo mého otce se bude obracet v hrobě, jestli se vzdám tak lehce krevní msty.“

Protože Videssosan znal zvyky kočovníků, přikývl. Zkusil to raději z jiné strany: „Nevzdal by ses své vendety, jen bys ji odložil a získal nové spojence, jako se to povedlo s Erzeramy. Kdybys vyhledal pomoc v císařství, mohlo by to tvé muže povzbudit.“

„To nelze vyloučit, ale stále říkám ne. V Erzerumu jsem byl pánem situace. Ale nebudu se plazit před nějakým Thorisinem jako žebrák.“

Gorgidas namítl: „Gavras je stejný nepřítel Yezdu jako ty. To, že vyhledáš jeho pomoc, tě neponíží.“

„Ne.“ zopakoval opět Arigh. „Thorisin má své vlastní důvody, proč nenávidí Yezd a já mám taky své. které se liší od těch jeho. Možná by teď měl důvod pro uzavření příměří s Yezdem — co když ho pořád budou zlobit Namdaleni jako minulý rok? Nemám tolik možností a sil, abych mohl riskovat něco takového. Stálo by mě to poslední zbytky samostatného rozhodování. Pokud bych teď měl něco, co bych mohl Gavrasovi nabídnout, něco, s čím bych mohl obchodovat, cítil bych se jinak. Ale v této situaci...“

Povzdechl si. „Myslíš to dobře Gorgidasi, vlastně všichni to myslíte dobře, ale pozice kapitána žoldnéřů pro mě teď nemá větší přitažlivost než velitele bandy zlodějů. Co se stane s mými lidmi, když je povede Dizabul? Musím si i se svými lidmi nalézt cestu zpět do Shaumkhiilu.“

Jeho drnčivý arshaumský přízvuk dodal slovům důrazu. Viridovix si s obdivem uvědomil, jak jeho přítel vyspěl z nezralého chlapce, jak ho znal ve Videssosu, ve velitele s patřičným nadhledem a zodpovědností. „Vlastně mě předčil,“ zamumlal si překvapeně Gal. „Já bych se vydal za pomstou a pak bych nesl její následky. Jeho národ v něm má statečného prince, lepšího, než si vůbec dokáže představit a vlastně docenit.“

Gorgidasovi Arigh připadal jako pohádkový hrdina postižený tragickým osudem. Lékař by rád věděl, kolik poražených lordů bylo zahnáno do náhorních planin Erzerumu a slavnostně si při tom slibovalo, že se vrátí a pomstí. Ale Erzerum byl daleko. V Dilbatu mohli být Arshaumové jen postupně vybiti.

„Co říkal tvůj šaman o znameních?“ zeptal se Psoes. Příliš dlouho sloužil na okrajích stepi i přímo v ní. takže spíše než ostatní císařští poddaní byl ochoten věřit nomádkým rituálům. Skylitzes se na něj zamračil.

„Studoval je velmi důkladně, ale nevyčetl z meh žádnou smysluplnou odpověď. Jsme příliš blízko k tomu —“ Arigh ukázal na kouřící pyramidu. Jeho gesto bylo Výmluvnější než slova. Gorgidas znal ten zápach, který se rozprostíral všude kolem. Jednou pomáhal vynášet těla z vyhořelé budovy. Arigh pokračoval: „Tolui tvrdí, že země, po které se pohybujeme podje samá díra.“

„Babské pověry.“ Skylitzesův úšklebek byl nepřehlédnutelný, ale přesto připustil: „Člověk by mohl předpokládat, že to je metafora pro dábelský dým, který leží nad Mashi-zem.“ Ion rozeznal pach spáleného lidského masa. Vides-soská armáda používala katapultu k zapalování obléhaných měst.

„Metafora?“ pozvedl Goudeles obočí v hraném údivu.

„To by mě nikdy nenapadlo, že drsný voják jako ty ví, co to je metafora, Larikinosi.“

„Tak kdo tady říká větší hlouposti, já nebo ty?“

Viridovix souhlasně kývl rukou. „To byl tedy zásah.“ Podrážděný Goudeles se na něj zamračil. Byl našťvaný na úředníka, že i přes zamlklou povahu dokázal mít navrch.

Ze skalní stěny, o kterou se Arigh opíral, se ozval slabý, skřípavý zvuk. Kolem jeho nohou se začaly valit oblázky a malé kameny. Lekl se a odskočil. „Co to může být? Copak v téhle strašné zemi umějí chodit i šutr?“

„Zemětřesení!“ konstatoval Rakio jako první. Vzápětí ho následoval Gorgidas, Skylitzes a Goudeles. Ale země se viditelně neotřásala a nikde nepadaly žádné kameny s výjimkou okolí tmavého žulového balvanu. Gorgidas vydal překvapený „výkřik. Kámen se začal otřásat jako živý.

„Meta — nebo jak jste to povídali?“ namítl Arigh a jeho slova byla směřovaná ke Skylitzesovi. Arshaum sáhl po zbrani.

„Naopak se mi zdá, že to je obyčejná past. A teď se uzavře nad těmi, kteří ji nastražili — tentokrát to přehnali.“ Jeho společníci také vytasili meče.

Po přerušovaném až trhavém začátku se nyní kámen pohyboval hladce. „Pod ním dráha je, ve které sune se,“ řekl a ukázal Rakio. Bylo to jasně vidět. Mělký žlábek umožňoval pohyb kamene dál a dál od skalní stěny. Za ním na ně zírala pustá temnota. „Snaží se nás napadnout přes tajnou chodbu.“ Yrmid si zblízka prohlédl čepy, na kterých se kámen pohyboval.

Viridovix vyrazil jako první. Pamatoval si Lipoxaise, který promluvil v Targitausevě stanu. Khamorthský šaman viděl padesát očí. dveře v úbočí hon- a dva meče. První část proroctví vyvolala takové neštěstí, že Gal neměl chuť nic riskovat.

Prasklina v úbočí skály už byla tak velká, že by jí prošel dospělý muž. „Ať už se tam skrývá kdokoliv, rozsekám ho na kousky.“ vykřikl Viridovix. Proběhl kolem Rakia s napřaženým mečem.

Když se přiblížil k pohybujícímu se balvanu, runy vytlačené do jeho meče se rozzářily zlatým ohněm. „Pozor.“ zavolal na ostatní. „Je to Avshar nebo některý z jeho čarodějů.“

Za kamenem se ozval hlas. „Asi jsem se zbláznil, Marcusi. Zdálo se mi, že jsem právě za tím balvanem zaslechl toho galského troubu.“

Když slyšel ten známý hlas, málem mu meč upadl na zem. Spolu s Gorgidasem si vyměnili pohled. Pak Kelt veškerou silou odtáhnul kámen, jak to jen šlo. Lékař k němu přiskočil, aby mu pomohl. Kámen se zachvěl a pak se zřítíl na zem. Z

tunelu se vyhrabali oba Římané i se svým průvodcem a osleplé mžourali ve světle táborových ohňů.

S radostným výkřikem rozpráhl Viridovix náruč. Gaius Philippus mu vrátil objetí ještě větší mírou. Marcus ale před jeho medvědími stiskem ucukl. „Nejsem zrovna v pořádku,“ vysvětlil zdvořile. On i starší centurion byli ušpinění, samá modřina a měli propadlé tváře.

„Proboha, to je přece Scaurus,“ šeptal Pikridios Goudeles. Poprvé za dobu, co ho Gorgidas znal, si na hrudi naznačil znamení slunce.

Rek ani nevnímal, že Arigh stým vojákům dává příkaz)1 a uklidňuje je, že přes jeho očekávání přišli přátelé. Nemusel být lékař, aby si všiml, že Římané jsou hodně zmožení i zranění. „Jak jste se tu objevili?“ zeptal se, když jim našel místo se uohně.

Scaurus i Gaius Philippus neměli chuť ani sílu namítat něco proti jeho péči. „Kliaire,“ řekl tribun slabým a unaveným hlasem: „Jsem rád, že tě vidím.“, Gorgidas musel odvrátit hlavu, aby skryl své dojetí. Nikdo jiný v tomhle světě by na něj nemohl promluvit jeho rodnou řečtinou. Bylo to pro tribuna typické i přesto, že byl téměř na konci sil.

Marcus přejížděl pohledem z lékaře na Viridovixe, jako by stále nemohl pochopit, zeje vidí. „Sem je to ze stepí dost daleko,“ odpověděl nakonec. Byla to hloupá věta, ale ta nejlepší, na kterou se zmohl.

„A z Videssosu také,“1 poukázal Gorgidas. Byl také tak překvapen, že nedokázal přijít na něco lepšího.

„Jsi to opravdu ty, mastičkáři?“, typicky přerušil atmosféru Gaius Philippus. „S tou bradkou vypadáš strašně.“

„Je to lepší než to. co máš na obličejích ty,“ opáčil Řek. Gaius Philippus mluvil jako vždycky. To pomohlo Řekovi uvěřit, že před ním opravdu stojí jeho stan známí. Jeho přítel očividně neztratil talent, jak se dostat lékaři pod kůži.

Muž, který- se z tunelu vynořil za Scaurem a Gaiem Phi-lippusem klečel vedle tribuna. Byl to Yezdan, jak si Gorgidas povšiml na první pohled, podle svého oděvu důstojník, ale neuvěřitelně špinavý dokonce i podle benevolentních měřítek, na které si Řek zvykl, a na tváři měl nejen stopy utrpení, ale i bóje a krve. Ovládal jazyk císařství, sice s cizím přízvukem, ale mluvil plyně. „Arshaumové a Videssosané, u všech bohů.“ řekl rozzlobeně. Pak se obrátil k Marcusovi.

„Ty znáš tyhle lidi?“

Vyprovokovaný jeho tónem mu položil Viridovix ruku na rameno. „Mluv s ním slušně. A kdo vlastně jsi ty? Jsi přítel, nebo snad zajatec?“

Yezdan srazil Keltovu ruku ze svého ramene a tvrdě se mu zadíval do očí: „Když se mě ještě jednou dotkneš bez mého svolení, poznáš, kdo jsem.“ Varování bylo tvrdé jak ocel. Viridovixův meč poskočil o několik palců.

„Je to přítel,“ podotkl rychle Marcus. „Pomohl nám k útěku. Jmenuje se —“ Na okamžik se zarazil, protože si nebyl jistý, jestli chce Wulghash prozradit své jméno.

„Sharvesh,“ skočil mu do řeči khagan tak rychle, že nebylo znát jakékoli zaváhání. „Byl jsem zajat, když Avshar svrhnul Wulghashe, ale utekl jsem. Dlouho jsem bloudil podzemními chodbami a pak jsem potkal tyhle dva, kteří na tom byli stejně.“ Scaurus obdivoval jeho pohotovost. Ale kromě vymyšleného jména bylo vše vlastně tak, jak řekl.

A kromě toho šokující událost, kterou právě popsal, způsobila, že jeho osudem se už nikdo dál nezabýval: „Co udělal Avshar?“ vykřikl jeden po druhém Skylitzes. Goudeles a Arigh, jeden hlasitěji než druhý.

Wulghash jim všechno dopodrobna popsal a podal to tak, že on sám představoval jednoho ze svých strážných, který nepodlehł černokněžnickové magii.

„A tak se Avshar zmocnil Mashizu a jen tak ho nevydává,“ dokončil své vyprávění. „Vy jste jeho nepřátelé, že?“

Šumění, které se proběhlo mezi přítomnými vojáky bylo jasnější než jakákoli slova. „Dobrá. Mohl bych vás požádat o koně? Na severozápadě žije člověk, který je kvůli mně možná v nebezpečí a potřeboval bych ho co nejdříve varovat.“

„Vyber si, který se ti bude líbit,“ odpověděl Arigh. „Chtěl jsem tě prosit, abys jel s námi. Ale ty asi víš nejlépe, co máš udělat.“

Wulghash se uklonil na znamení díků. Když vyrazil k uvázaným koním. Marcus se bolestivě postavil na nohy a přes Gorgidasovy námitky7 a za ním zakřičel: „Hej, Sharveshi!“

Khagan Yezdu byl naštěstí dostatečně pohotový a reagoval i na své nové jméno. Zastavil se a počkal, až se k němu Říman dobelhá.

„Chtěl bych tě požádat o jednu věc.“ zašeptal Scaurus tak liše. aby to slyšel jen on. „Postarejte se prosím o Viridovixův meč — Viridovix je ten vysoký chlapík se zrzavými vlasy a kníry — stejným způsobem jako o můj, aby nás Avshar nemohl podle něj najít.“

„A proč bych to dělal? Pro mě je lo cizí člověk, ne přítel. Nemám k němu žádné závazky.“

„Je to můj přítel.“

„To je přece i Thorisin Gavras a k němu také nemám závazky,“ odvětil Wulghash ironicky. „Tento argument pro mě nic neznamená. A kromě toho, pokud bude Avshar pronásledovat vás, nevydává se za mnou. To je můj názor. Prostě to neudělám.“

„Pak nevím, proč bychom Vás měli propustit. Můžeme Vás zadržet.“

„Jen pokračuj. Když jsi přesvědčený, že umíš překonat má kouzla, nebudu ti v tom bránit.“ Každá část Wulghashova těla vyzařovala pohrdání pro toho, kdo by porušil slib přátelství. Marcus cítil, jak rudne. Po tom všem, co pro ně khagan udělal, by stejně nebyl schopen učinit cokoli proti jeho vůli.

„Dělejte, jak myslíte,“ odvětil tribun a ustoupil stranou.

Khaganova tvář se mírně rozjasnila. „Pokud se snad ještě někdy setkáme, přál bych si. abys byl můj přítel.“ Výrazem hlasu dal jasně najevo, co má na mysli. Pokynul na Scaura hlavou a vydal se k řadě uvázaných koní.

Když začal Arshaum, jehož zvíře si vybral, protestovat, dal Arigh tomuto muži jako náhradu jedno ze svých. Kočovník se cítil pak spokojen a dokonce pomohl Wulghashovi-nasednout. Ten neměl s jízdou bez sedla žádné problémy.

Zamával Arighovi a vyrazil klusem. Vydal se jedním z údolí nahoru do hor.

Tribun se vrátil zpátky k ohni. Ukázalo se, že usednutí není o nic jednodušší než postavení. „Odpočíň si,“ doporučil mu

Gorgidas. „Potřebuješ to.“

Scaurus si lehl, ale vzápětí se vztyčil tak rychle, až zasténal bolestí. „Proboha,“ vykřikl a ukázal na ústí tunelu. „Vždyť z téhle díry může vylézt každou chvíli sám Avshar.“

„Do háje!“ Zaklel i Gaius Philippus. „Při tom všem jsem zapomněl na toho vyschlého černokněžníka. Může se tu s ním objevit také horda Yezdanů.“

Arigh zvažoval možnosti, zda bojovat či ustoupit. „Přemístíme se.“ rozhodl nakonec.

Arshaumové složili tábor s rychlostí, která překvapila i Římanů. Samozřejmě, pomyslel si Scaurus, lady bylo mnohem méně balení než v legionářském ležení — sbalí se stany, naskočí se na koně a jede se.

Nepřemístili se daleko, jen tři či čtyři míle průsmykem kjihu a potom kousek na západ, takže se Mashiz nyní nacházel na severozápad od nich a byl vidět, jako kdyby ho pozorovali z předhůří Dilbatu. I když byla cesta krátká, kymácení na hřbetech koní a několik tvrdých kroků způsobilo, že Marcus i Gaius Philippus byli už bolestí naprosto vyčerpaní.

Když konečně sesedli, byla Scaurovo oslabení tak viditelné, že mu Gorgidas rázně přikázal: „Svlékni si ty hadry, prohlédnu tě.“

Lékař použil rozkazovací tón důstojníků a Marcus bez zaváhání poslechl. Tribun viděl, jak se Gorgidasovy oči zvolna rozšiřují, ale Řek byl zvyklý, aby některé věci nedával příliš najevo. Jeho ruce se pohybovaly kolem čerstvé jizvy a zkoumaly Marcusovy reakce na každém místě zranění. Ve svém vlastním jazyce si mumlal: „Zarudlost a otok, horkost a bolest,“ a pak promluvil přímo na Scaura: „Ve tvé ráně je zánět.“

„A máš na to nějaký lék? Je jasné, že nás čeká ještě mnohem delší cesta než dnes a zatím nejsem schopen sedět na koni.“

Měl dojem, že ho Gorgidas nevnímá. Seděl a upřeně se díval do ohně. Ale podle jeho hlubokého, pravidelného dýchání se dalo usuzovat, že se pokouší vyvolat nějaké kouzlo. Jeho rysy byly klidné a nehybné. Když k němu nakonec otočil hlavu a položil ruce na tribunův hrudník Marcus si uvědomil, že jeho tvář je neuvěřitelně strnulá.

Stisk silný a mřížený na místo, které bolelo nejvíc. Scaurus nechtěně otevřel ústa, aby vykřikl, ale pak si s překvapením uvědomil, že lékařův dotek vlastně nebolí. Spíše naopak. Cítil, jak ho opouští úzkost a bolest a zánět ustupuje a je nahrazen pocitem takové pohodlí, jakou nezažil od okamžiku, kdyjo zaval Avshar.

Řekovy prsty bezchybně nacházely nejbolestivější místa na jizvě. Při každém dalším doteku tribun cítil, že bolest nenávratně mizí. Když Gorgidas sejmul ruce z jeho těla. Scaurus se prohlédl. Jizva tam stále byla, tuhle památku si odnese do hrobu. Ale vypadala už jen jako bledá, tenká čára na kůži. jako kdyby byla stará již mnoho let. Prohnul se. protáhnul a zjistil, že se může bez problémů pohybovat.

„Tohle jsi přece nikdy neuměl.“ řekl Gorgidasova neschopnost naučit se videssoskému magickému umění byla jednou z příčin, které ho vyhnaly do stepí. Lékař otevřel oči.

V jeho obličejí byla zřetelná silná únava, přesto se trochu pousmál. „Samozřejmě,“ odvětil. Obrátil se ke Gaiu Philippusovi. „Myslím, že bych se mohl postarat i o tebe, jestli chceš, pokud si ale nemyslíš, že je mužné nechat všechny modřiny bolet.“

„Ty jsi si mě asi spletl s Viridovixem,“ namítl veterán. „No tak, dej se do toho a ukaž, co umíš a já ti budu vděčný. Ale musím říct, léčení neléčení, bradka nebradka, v mnoha věcech jsi pořád stejný.“

„No budiž,“ mávl rukou lékař a odmítl reagovat na jeho ironii.

Když se Gorgidas opět začal soustředit, Marcus zašeptal Viridovixovi: „Viš, jak se tomu umění naučil?“

„Odpověď zní ano a ne současně. Ano, byl jsem tam a dalo by se dokonce říct, že jsem byl toho příčinou, patřičně ztuhlý, takže jsem neměl možnost dělat si poznámky pro tvou vznešenou zvědavost, jestli viš, co tím myslím. Byl jsem pěkný hlupák. Myslel jsem si, že jsi v bezpečí a pohodlí Videssosu, nejspíše už s Helvis máte několik dětí — už jen pohled na ni dokáže chlapa pěkně rozpálit, myslím,“

Zvuk, který vyloudil Gaius Philippus neměl nic společného s lékařským zákrokem, který na něm právě Gorgidas vykonával. „Řekl jsem snad něco špatného?“ otázal se Viridovix a prohlížel si Scaurův obličej, který nabyl zlověstného výrazu. „Zřejmě jo. Tak se omlouvám, ať to bylo cokoliv.“

„Nic se neděje,“ povzdychl si tribun. „Měli jsme náročný rok.“

Gorgidas se probral z vytržení a Gaius Philippus lékaří legionářsky zasalutoval se zaťatou pěstí před tělem. „Od téhle chvíle můžeš dělat co chceš,“ řekl srdečně. „Myslím, že jsi si tohle právo vysloužil.“ Řekovo obočí se lehce pozvedlo. „Skutečně? Tak Uvidíme.“ Pokynul na mladého muže v leh-kém brnění ve tvaru, který Marcus nepoznával. Mládenec k nim přišel uvolněným krokem, usmíval se a položil Gorgidasovi niku na rameno. Lékař pravil: „Tohle je Rakio. Ymido z klanu Přisahaného přátelství. Muj mileneček.“ Znělo to. jako kdyby v tu chvíli očekával konec světa.

„Jsem rád, že tohoto hrdinu poznávám,“ řekl Rakio s úklonou.

„Jdi k čertu.“ zavrčel Gaius Philippus na Gorgidase. „Neuděláš ze mě hlupáka tak snadno.“ Napřáhl niku. stejně jako Scaurus. Rakio jim je stiskl. Jeho stisk měl vojenskou sílu. Oba Římané se představili.

„Tak ty jsi člověk z Gorgidasova světa?“ zvolal Rakio. „Mnohokrát o tobě vyprávěl,“

„Opravdu?“ obrátil se Marcus na lékaře, ale odpovědi se mu nedostalo. Lékař tvrdě usnul.

Římané nechali Rakia, aby Gorgidase uložil na jeho deku, a vydali se na prohlídku arshaumského tábora. Léčení je neuvěřitelně povzbudilo. Pohyb bez bolesti pro ně bylo něco tak nového a příjemného, že si to museli vychutnat. Z čiré radosti z pohybu se Marcus protahoval, až cítil všechny kosti. „Zdá se, že Viridovix měl pravdu,“ řekl. „Byl to opravdu náročný rok.“

Mluvil videssosky, protože tuto řeč používal už dříve při rozmluvě s Rakiem. Pikridios Goudeles na něj vykřikl z polospánku ironickou poznámku: „Jestli už pro nás nemá žádné další hluboké filozofické úvahy, snad se mnou budeš souhlasit v tom, co je třeba udělat následně — jediné snad kdyby se ti v Yezdu tak líbilo, že jsi okouzlen vyhlídkou zůstat tady věčně. Pokud smím mluvit za sebe, shledávám jakékoliv jiné místo, včetně Skotosova ledového pekla, jako

příjemnější.“

„K tvým službám,“ odvětil tribun okamžitě. „Když tu máme u moci Avshara, není rozdíl mezi těmi dvěma místy prakticky žádný a není důležité se zabývat detaily.“ Usedl a opět si vychutnal pohyb bez sebemenšího náznaku bolesti. „Nejprve mi ale vysvětlí, jak jsi se sem dostal a jaká je vlastně nyní situace.“

„Pořád mluvíš jako důstojník,“ opáčil Goudeles. Začal líčit minulé události svým neuvěřitelně rozvlácným způsobem. Když je Skylitzes spatřil, přidal se k nim a řekl to nejdůležitější několika slovy. Úředník se na něj s nechutí podíval, ale nenechal si ujít konec, který pojal svým typickým způsobem: „Arigh nepůjde dál na východ, pokud by spojení s Videssosem znamenalo obětování jeho nezávislosti nebo pokud by si myslel, že by císař mohl uzavřít s Yezdem příměří.“

„Tak tohle nebezpečí nehrozí.“ konstatoval Scaurus. „Když jsem z Videssosu odjížděl, plánoval Gavras na tohle léto útok na Yezd. A co se týká toho druhého, přijme spojení na jakékoli úrovni — není sám o sobě tak silný, aby se na ně mohl vykašlat.“

„Pak jsme ho tedy dostali!“ řekl Goudeles Skylitzesovi. Natalii se, aby mohl vyššího muže poplácat po zádech. Marcus se na ně zadíval s neskrývanou zvědavostí. Úředník jeho pohled zaregistroval. Se sebevědomým úsměvem mu řekl: „Hned jak se vrátíme zpět do hlavního města, budu se nepochybně moci postavit vojenské klíce celým svým srdcem —“

„Moc ho nemáš,“ namítl Skylitzes.

„Proboha, jdi do háje. Chtěl jsem tím jen naznačit, že čas strávený mezi barbary změnil — alespoň na okamžik — můj pohled na svět a na místo Videssosu v něm. A jakého poděkování se mi za to dostává? Urážek!“ „Goudeles se dramaticky zadíval k nebi.

„Nech si ty své kašpařny na Zimní rovnodennost,“ vykřikl rozčileně Skylitzes. „Pojďme si raději promluvit s Arighem. Teď máme novinky, které by mohly změnit jeho názor.“

Gaius Philippus si bedlivě prohlížel gladius. „Staral jsi se

o něj,“ připustil. „Je tu sice vrub na ostří, tady, podívej, a další poblíž hrotu, ale není to nic, co by nespravilo lehké přebroušení. Naučil jsi se s ním zacházet? Tady je ten brousek.“

„Ano,“ řekl Gorgidas stručně. Stále ještě měl ohledně meče a všeho, co se ho týkalo, smíšené pocity.

O kousek dále Viridovix dorážel na Marcuse. „Nejsi teď náhodou bez ženský? Zlobil jsi se na mě kvůli dovádění s Komittou Rjhangawe a pak jsi s ní byl sám přistižen v posteli. Klobouk dolů.“ Strhnul si z hlavy kožešinou čapku. Tribun se strojeně usmál a rezignoval, protože takovou reakci od Gaia nečekal. Hledal vhodnou odpověď, zatímco se jeho kůň brodil v horním toku řeky Gharraf, jednoho z hlavních přítoků Tutubu. Nenapadlo ho nic zvláštního.

1 když raději použil latinu, aby císařští poddaní, kteří s nimi jeli, jeho příběhu nerozuměli a nedozvěděli se o jeho spojení s Alypii. Jediné, co byl schopen namítnout, bylo: „Nebrať jsem to, tedy — není to pro mě — jen nějaká kratochvíle. Je v tom mnohem víc než kdy dřív. Je to mnohem silnější než s Helvis, i když si to uvědomuji až zpětně. Když se zamyslím, říkám si, že jsem si měl kamenů v tom proudu všimnout už dřív.“

Jelikož si ještě dobře pamatoval Viridovixovy záletnické zvyklosti, které praktikoval ve Videssosu, očekával, že se mu Kelt vysměje víc, než kdy jindy. Ale ten kupodivu zareagoval zcela vážně: „Je to jedna z těch velkých lásek? Pak ti blahopřeji. Já jsem si ji nevážil, když jsme ji měl. a dodnes nevím, jestli vůbec a kde najdu znovu něco takového.“ Pak pokračoval hlasitou samomluvou: „Ach Seirem, nepřinesl jsem ti štěstí.“ Dál spolu pokračovali cestou na východ. Okolní krajina nebyla pro Saura překvapením, protože přišel do Mashizu s Tahmaspem z jihu cestou, které vedla souběžně s tou, kterou zvolil Arigh. Země zde byla mírně zvlněná, místy s pahorkatinám, které tvořily jižní výběžky bohatého území Stovky měst. Místní městečka nebyla velká a tísnila se u vodních zdrojů. Dále od vody slunce spalovalo tenkou vrstvu trávy a trnitého křoví tak, že krajina postupně žloutla. Dalo se obstarat jen tolik krmení, aby se koně udrželi v uspokojivé kondici.

Rychlým cvalem se vracel zpět průzkumník a vykřikoval cosi v jazyce kočovníků. Gorgidas pro Římany překládal:

„Naším směrem se pohybuje skupina Yezdanů.“ Zaposlouchal se do jeho dalších slov. „Říká, že je nás víc.“ Marcus si úlevou odfoukl. Arighovi zbylo sotva šest set mužů. Opravdu velká skupina Yezdanů jedoucí do Mashizu, připojit se k Avsharovi, by je porazila bez jakýchkoli problémů.

Tak, jak by se zachoval schopný generál, rozhodl se i Arigh rychle. Za jeho zády začaly mávat signální vlajky.

Arshaumové se rozvinuli z jednoho cestovního šiku do bojové linie tak ukázněně a rychle, že Marcusovi připomněli jeho legionáře. Jezdci na obou křídlech cválali vpřed, aby zformovali past, do které nepřítel uzavřou. Prostřední část kočovníků zpomalila. Spolu se svými vlastními jezdci zde umístil Arigh i zbytek skupiny Erzrumů a skupinku Vides-sosanů. Když postřehl, že Scaurus studuje jeho rozmístovací postupy, objevil se na jeho tváři neveselý úsměv. „Nemáme dost těžkých obrněných jezdců, abychom s nimi mohli počítat při velké bitvě, ale jestli nám budou něco platit, tak právě tady.“

Z levého křídla přijel posel a stručně promluvil s velitelem Arshaumu. Během pár minut se zase vzdálil. Ve vzduchu se zatřepaly další vlajky. „Zpozorovali ty lotry více vlevo.“ pochopil ze signálů Viridovix. Celé mužstvo se otočilo a směřovalo více vlevo.

Přestože Marcus nebyl právě skvělý jezdec, věřil, že se mu nějak podaří uřídít koně během bóje. Gaius Philippus zřejmě trápil podobný problém, protože se tvářil nervózněji, než ho kdy tribun před nějakou bitvou viděl. Nejistě v rukou třímal vypůjčenou šavli. Gorgidas mu nabídl zpět jeho gladius, ale on ho odmítl slovy: „Pořád bude lepší, když s nevyzkoušenou zbraní budu zacházet já, než ty.“, Tribun měl obavy, jestli nebude Gaius Philippus své velkorysosti nakonec litovat.

Pokračovali v cestě vstříc nepříteli. I když byl částečně oslepen zvířeným prachem, spatřil Yezdany, kteří se proti nim šikovali ve vyrovnaném útvaru. Viridovix varovně zakřičel: „Nenechejte se oklamat! Je to jen past, kterou tihle

bídáci používají, aby si o nich nepřátelé mysleli, že jsou neschopní a přestali myslet na nebezpečí.“

Pronásledující Arshaumové na obou křídlech pochopili, že se může jednat o trik, a udržovali si mezi sebou a cválající skupinkou Yezdanů patřičný odstup. Přesto se ale ti, co měli rychlejší koně, pomalu dostávali na úroveň Yezdanů. Nepokoušeli se přibližovat, ale roztoupili se do stran, připraveni na obklíčení nepřátel.

Jakmile vůdce Yezdanů zpozoroval, že by se jim to mohlo podařit, vydal řadu rychlých rozkazů. S obdivuhodnou pohotovostí a dovedností otočili jeho muži koně a ujížděli zpět směrem, kterým přijeli, přímo proti Arighovi a jeho mužům, kteří je mezi tím obešli. Jeden po druhém se zvedali v sedlech a stříleli.

Marcus už stál proti vojsku kočovných lukostřelců u Maraghy. Tehdy neseděl na koni a neměl jinou možnost, než zůstat stát a přijmout boj. Zdálo se, že se lo stalo jeho osudem. Tentokrát byl ale v sedle a uprostřed Arshaumu, kteří Yezdanům ve střilech nezůstávali nic dlužni. Pak proti nepříteli vyrazili takovým tryskem, že mu z rozvířeného prachu začaly slzet oči.

Arshaumský kůň zakopl a upadl, přičemž se převálil přes nešťastného jezdce. Kůň jedoucí za ním uskočil, aby se mu vyhnul, a přitom odkryl svůj bok yezdanským šípům. Vzápětí zvíře zaričelo a upadlo několik stop za prvním koněm. Nomád na jeho hřbetě vyklouzl ze sedla a dopadl na tvrdou zem s rukama napřaženými před sebe, aby si ochránil hlavu.

Do Scaurova koženého krunýře se zabodl šíp. Neubráníl se výkřiku. Jakmile se podíval dolů, uviděl šrám, který právě začínal krváčet a byl téměř dva palce dlouhý. Hlavice šípu mu roztrhla nohavici a zanechala za sebou jizvu. Kalhoty vypůjčené od Arshaumu mu sice padly v pase, ale byly poměrně krátké. '„.

Brzy nato vypukl boj muže proti muži. Yezdani se pokoušeli prokřestit si cestu davem svých nepřátel, než se zde shromáždí všichni Arighovi muži a přesila bude příliš výrazná.

Marcus se snažil ze všech sil zasáhnout do boje, ale první Yezdan, se kterým se utkal, byl jako srostlý se sedlem a bez problémů ho odrazil.

V jeho blízkosti se objevovali další a další muži. Boj se nyní soustřeďoval stále blíž a blíž a zpomaloval se. Yezdan zkusil trik a pak zaútočil. Marcus spíš díky náhodě ránu odvrátil. Musel přemýšlet nad vším, co dělá, což je slabost, která se při boji může stát velmi rychle osudnou. Jeho protiúder málem usekl ucho jeho vlastnímu koni. Když Yezdan pochopil, že stojí proti nováčkovi, začal být patrný pod jeho černým vousem úsměv.

Jeho hra s mečem v sobě měla víc zuřivosti a nedočkavosti než umění a Scaurus poznal, poté, co odvrátil několik tuctů divokých ran, že se mu začíná vracet jeho původní síla. Pochopil, že takovým obranným způsobem by vydržel bojovat dlouho. Yezdanův sebevědomý úsměv se vytratil. Další nápor okolních bojujících každého strhl na jinou stranu.

Tribun si se zábleskem závidy povšiml, jak šikovně na koňských hřbetech si počínají Viridovix a Gorgidas. Keltova dlouhá paže a dlouhý meč z něj dělaly nebezpečného soupeře. Gorgidas byl méně okázalý, ale vedl si také dobře. A o kousek vedle bojoval Gaius Philippus, který se šavlí zacházel, jako kdyby se s ní narodil. Marcus si přál, aby dokázal totéž.

Brzy si ho všiml Yezdan, který byl mnohem zručnější bojovník než ten předchozí. Prudce útočící muž se náhle rychle otočil, aby čelil novému ohrožení. Ovšem pozdě. Erzurmské kopí jím projelo, jako kdyby byl jeho pancíř z papíru, a skončilo zabodnuté hluboko v jeho těle. Rana ho vyhodila ze sedla. Od bojů s Namdaleny Scaurus neviděl těžce obrněné jezdce v akci. Přál si, aby jich měl Arigh víc.

Někteří Yezdani prorazili obklíčení a ujížděli k západu. Arshaumové je nepronásledovali. Jejich cesta vedla opačným směrem. Tento střet je stál mnoho mužů. Třikrát tolik mrtvých Yezdanů leželo v prachu na zemi. Několik dalších křičelo a svíjelo se kvůli zraněním, která sice zabíjejí pomaleji, ale stejně spolehlivě.

Arigh se octl nad Yezdanem, jehož vnitřnosti vyhřezly na vyschlou trávu. Muž zápasil mámě se smrtí, ale ještě skučel při každém nadechnutí. Bylo zřejmé, že dlouho nevydrží. Arigh si zavolał Skylitzese. „Řekni mu, že mu pomohu od bolesti, když mi po pravdě odpoví na mé otázky.“, Velitel Arshaumu vytáhl dýku, na kterou se okamžitě žádostivě upřely oči zraněného. Přikývl a jeho tvář se zkrivila přívalem bolesti. „Zeptej se ho, kam Avshar zamýšlí táhnout s tou velkou armádou, kterou shromáždí.“

Skylitzes přeložil otázku do khamorthštiny. „Videssos,“ zasípal Yezdan, kterému po tvářích tekly slzy. Zamumlal ještě několik slov. „Tvůj slib,“ překládal Skylitzes nepřítomně. Jeho tvář se nad těmito špatnými zprávami zachmuřila, i když to nebylo tak velké překvapení.

Arigh vzal dýku a rychlým bodnutím muže usmrtil.

„Raději se ujistím.“ řekl a začal se ptát dalšího zraněného vojáka, ale ten vypustil duši dřív, než mohl Skylitzes přeložit jeho otázku. Třetí umírající muž tvrdil totéž, co první. „Dobrá,“ řekl Arigh. „Teď už se cítím lépe. Alespoň nebudu mít Avshara za zády.“

Arshaumové nechali nepřátele ležet tam, kde padli. Posbírali jen své vlastní mrtvé a když přijeli na měkký půdu na břehu říčky, pohřbili je. Tolui krátce promluvil, zatímco ostatní Arshaumové zakrývali těla svých spolubojovníků. „Co říká?“ optal se Marcus Gorgidase.

„No? Tak poslouchej — promiň, jsem hlupák. Zapomněl jsem, že neumíš arshaumsky.“ Lékař si protřel oči. „Jsem tak unaven,“ zašeptal. Po bóji pomáhal uzdravit tři muže. S velkým úsilím sebral svou vůli. „Modlí se, aby duchové padlých nepřátel sloužili těmto válečníkům na onom světě.“

Scaura napadla myšlenka. „Jak dobře ovládá magii?“

„Je silnější, než by se na první pohled zdálo. Proč tě to zajímá?“

Aniž by prozradil Wulghashovo jméno, vyličil mu Marcus, jak byl zamaskován jeho kouzelný meč. Gorgidas potřásl hlavou na znamení, že pochopil. „Ano. Viridovix byl vystopován ve stepi právě díky svému meči. Pokud to Tolui dokáže a rozluští kouzlo použité na ochranu tvého meče, bude výborné, že své stopy před Avsharem ukryjeme.“ Pak se jeho pohled rozjasnil: „To vypadá jako podezřele dobrý magický výkon na obyčejného strážného.“

Marcus cítil, že se červená. Už znal Gorgidase natolik dobře, aby mu bylo jasné, že před ním nic neutají. „Myslím, že teď už na tom nezáleží.“ odpověděl a přiznal svému příteli. „Kdo byl ten čaroděj.“

Řek dostal záchvat kašle. Když mohl opět mluvit, řekl: „Myslím, že Arighovi bys to měl raději zatajit. Zná Wulghashe pouze jako nejvyššího pána Yezdu a Wayne jako nepřitele.“

Rozhodně by ho neušetril za to, že vás zachránil. Má tě rád, ale zase ne tolik, aby kvůli tobě změnil své názory.“

„Pak se příliš neliší od svého protivníka,“ podotkl Marcus. „A Thorisin také, když už se o tom bavíme.“ Smutně se usmál. „Byly časy, kdy jsem nebyl s Římskou republikou spokojen, ale teď, když jsem poznal zdejší krále, doufám, že vydrží věčně.“

Ten večer Tolui pečlivě prohlédl Scaurův meč a pak udělal totéž s Viridovixovým. „Chápu, co s ním bylo uděláno,“ odvětil nakonec šaman, „ale není mi jasné jak. Přesto se pokusím dosáhnout stejného výsledku, i když po svém.“

Rychle si oblékl ozdobený kostým a začal tlouct do bubínku, aby přilákal na pomoc duchy.

Scaurus vyskočil leknutím, když se náhle z neznáma ozval hlas. Tento druh kouzel ještě nezažil. Silnější a rychlejší bušení do bubínku předávalo duchovi šamanovy příkazy.

Ale magická ochrana Galova meče musela brát duchovo přiblížení nepřátelsky, protože runy náhle začaly žhnout zlatou září. Duch zanařikal. Tolui se zakymácel a úpěnlivě zakřičel, ale odpovědělo mu jen slábnoucí, výsměšné zachechtání.

Třesoucima se rukama sundal z hlavy zvířecí masku. Jeho široký obličej s vysedlými lícními kostmi byl skoro bílý a zpocený. Zničeně něco krátce sdělil Gorgidasovi. Řek to Marcusovi přeložil: „Říká, že obdivuje kouzelníka, který dokázal zamaskovat tvůj meč. Udělal to nejlepší, co mohl, ale jeho vlastní kouzla na takový úkol prostě nestačí.“

Tribun se snažil nedát najevo své zklamání. Když se ujistil, že Tolui je v pořádku, poznamenal: „Za pokus to stálo — alespoň na tom nejsme hůř než dřív.“

„Kromě toho nebohého ducha.“ doplnil ho s pokřiveným úsměvem Viridovix, skrývající svůj meč do pochvy. „Nařikal jako opařená kočka.“

Chvilí na to řekl Gorgidas Scaurovi: „Nikdy by mě nenapadlo, že by Tolui selhal. Porazil dva yezdanské čaroděje současně. Wulghash musí být opravdu výjimečný mág, když dokázal vložit kouzlo na tvůj meč.“

„Ne, ne přímo na něj, ale kolem něj, řekl bych.“ namítl tribun. „Dokonce ani Avshar se neodvážil zahrávat si s mým mečem tak, že by přímo do něj vložil kouzlo.“

„Tak by to mělo být.“ souhlasil Viridovix. „Svatí druidové mají v sobě víc moci, než nějaký mizerný čaroděj, protože slouží skutečným bohům.“ Jeho důvěra v moc keltských mudrců byla takřka neomezená.

Gaius Philippus si vzdechl: „Kdyby ti tví mocní druidové byli tak silní, jak tvrdíš, jak by mohl Marcus vybojovat na jednom z nich tenhle meč? A jak to, že nás magie v jeho a tvém meči všechny uvrhla do tohoto světa, místo abys zůstal ve své rodné zemi a my zmizeli, jak by to mělo být v případě skutečně dobrého kouzla?“

Viridovix se zahleděl přes svůj dlouhý nos zpřímá na staršího centuriona: „Samozřejmě, a já bych alespoň zapomenul, jak nů někdy lezeš na nervy.“ Sklonil se a prohrabal uhlíky v ohništi, kolem kterého seděli. Chvilí se do něj zadíval a pak navázal: „Měli byste si uvědomit, že bylo předurčeno osudem, abychom se tady ocitli.“

Gal tím hájil uctívané keltské druidy, ale Gorgidas přerušil posměšné zasmání Gaia Philippuse a pravil: „Nepochybuje, na tom může něco být, říkal to přece i ten starý poustevník v ruinách.“

„Jaký poustevník?“ zeptal se Marcus. Oběma stranám se za dobu odloučení přihodilo tolik věcí, že jim bude ještě dlouho trvat, než si vše vysvětlí.

Lékař a Viridovix začali líčit své zážitky. Scaurus poslouchal a chvilí se rozpačitě škrábal po tváři. Pod jeho prsty šustilo jen nepatrné strniště. Jedna z prvních věcí, které udělal po získání svobody, byla, že si od Viridovixe půjčil břitvu a upravil se. A při tom zůstal, i když holém s pomocí starého sádla nebylo nic, co by ho bavilo.

Když skončili s vyprávěním, Gaius Philippus pravil: „Zní mi to jen jako blouznění dalšího kněze, který se možná příliš dlouho dusil ve vlastní šťávě. A jaký je ten obrovský úkol, samozřejmě neřekl, co?“

„Podle mě vznikají úkoly až podle jednání lidí. opačně bychom byli jen loutky,“ namítl Gorgidas. Vyzval veterána: „Co bys dělal ty, kdyby sis mohl vybrat?“

„To by bylo náročné rozhodování.“ Smích Gaia Philippuse tentokrát neměl nic společného s jeho běžnou bodrostí.

„Především chci porazit Avshara.“

„Ano.“ Viridovix to slovo několikrát žádostivě opakoval, až se z něj pomalu opět stával ten barbar, kterým málem byl.

„Jeho hlava bude viset nad mými dveřmi.“

Marcus si pomyslel, že ani nemělo cenu se na něco lak samozřejmého ptát. Kromě příkoří, které černokněžník způsobil všem přítomným, dostal Viridovixe do ohrožení smrti. Když pomineme jeho vlastní jízvy a dokonce i Alypii, což byla věc, kterou si proti sobě Římana poštval navždy. Přes všechny komplikace, které ho tam potkaly, si Marcus vážil své adoptivní domoviny pro její tradiční, relativně příznivou vládu. Dnes už věděl dobře, jaká je to vzácnost.

Opět se škrábal v rašících vousech, když se jeho ruka zastavila a strnula. Pomalu se obrátil k Viridovixovi a zeptal se ho: „Co bys byl schopen obětovat, kdybys ho dokázal porazit?“

„Jeho samotného?“ Kelt nezaváhal ani na okamžik. „Žádná cena by nebyla dost vysoká.“

„Doufám, že to myslíš smrtelně vážně. Tak poslouchej...“

Arshaumové zastavili na rozcestí. Ani jedna z cest nevypadala příliš dobře. Severní vedla neúrodnou křovinatou krajinou, kterou už všichni dobře poznali na vlastní kůži. Druhá směřovala k jihu do otevřené pouště.

Marcus a Gaius Philippus zastávali názor vydat se jižní cestou. „Vstoupíme do Videssosu dříve, protože na jihu jeho hranice zasahují víc do pouště,“ hájil svůj názor tribun. „A bude tam méně Yezdanů. Přenechávají tyto končiny pouštním kočovníkům. Není tam dostatek vody, aby udrželi svá stáda při životě.“

„A kde chcete najít dost vody pro nás?“ opáčil Arigh.

„Je jí tam dost, když víš, kde ji najít,“ odpověděl Gaius Philippus, „a Scaurus“ a já víme, jak na to. Tudy jsme šli k jihu s

Tahmaspovou karavanou. Mimo města ten lotr znal jméno každé malé studny, stejně jako jména všech svých babiček. Nejsme v poušti žádní zelenáci, Arighu. Měli jsme oči otevřené.“

„Je to zvláštní trasa pro karavanu.“ řekl vůdce Arshaumu. „Stovka měst by určitě nabídla možnosti dobrých obchodů.“ „Za normálních okolností ano, ale ta liška větrila nepřátelskou armádu, která táhla nížinou.“ zasmál se Marcus. „Myslím, že jste to museli být vy.“

„Asi to tak bylo.“ Arigh zvažoval okolnosti. „Možná nám duchové dávají znamení. Využijme ho tedy.“ Nezvykle dlouhá nerozhodnost ho opustila a on pokynul rukou na své muže. aby se vydali k jihu cestou, kterou navrhli Římané. Vzduch měl přichuť horkého prachu. Nad písečnou pustinou pražilo slunce. Rakio se díval škvírami mezi víčky na spálenou krajinu, kterou spolu se svými přáteli cestoval. „Ach. kde jsou chladná údolí, horské lučiny a potůčky.“ zabědoval. „Tohle je truchlivé místo pro smrt.“

„Jako kdyby na tom záleželo,“ řekl Viridovix. „Mohu být mrtvý na tomto místě stejně jako kdekoli jinde.“ Od té doby, co si vypočetl Scaurův plán, cítil spíše rezignaci než sklíčenost. Gorgidas si unaveně pomyslel — Kelt má pravdu. Tribun se snažil nemyslet na výsledek své duchaplnosti. Pomáhala mu v tom jeho role průvodce. Brzy zjistil, že sliby, které dal Arighovi spolu s Gaiem Philippusem, se sice snadno říkaly, ale hůře dodržovaly. Krajina vypadala jinak, než jak šiji pamatovali. Pohyblivý písek byl jednou z příčin. Někdy pod ním mizely stovky yardů cesty.

A co bylo horší, minule touto pouští cestovali směrem na západ. Když teď putovali opačným směrem, veškeré orientační body vypadaly jinak. Jen když je minuli a otočili hlavu, některé z nich poznávali. „V té poušti je síla změn, které jsem si neuvědomil,“ přiznal Marcus staršímu centurionovi, když se jim podařilo přivést Arshaumy k první významnější studni.

Na naléhání Římanů drželi kočovníci své koně zkrátka, když jim dávali napít. „Pokud poškodíte nebo znečistíte oázu, pouštní lidé vás budou pronásledovat a postupně zabíjet.“ varoval Marcus Arigha.

Vůdce Arshaumu jeho slovům příliš nevěřil, dokud mu Skylitzes nepřipomněl, „Je to podobné, jako když vy pečlivě hlídáte ohně ve stepích.“

„Aha. Ano, to chápu,“ odpověděl Arigh, když mu to konečně došlo. „Tady není oheň hrozbou, nemá se kde šířit. Ale znečištění nebo zničení zdroje vody může vyvolat válku.“

Poplach hlídek časně před úsvitem vyhnal Arshaumy z polních lůžek. Skupina pouštních kočovníků se volným tempem v neuspořádaném útvaru pohybovala směrem z jihu. Většina z nich jela na malých, ladně se pohybujících koních. Několik z nich mělo velbloudy. Někteří z arshaumských koníků začali frkat a vzpínat se pod vlivem neznámého velbloudího pachu.

„Mohou zaútočit bez vyjednávání?“ ptal se Arigh.

„Nemám pocit, že by si to troufli, máme přece trojnásobnou přesilu,“ odpověděl Marcus. Arshaum se rychle vyšvihl do sedla.

„Nikdy jim ale nemůžeš úplně věřit.“ dodal Gaius Philippus. „Jsou to nevypočitatelní útočníci jen proto, že je to baví. Cizinci jsou pro ně vítanou kořistí, zvláště, když jsou slabší než oni. A ještě na něco je třeba myslet. Jejich luky jsou sice mizerné a nedostřeli daleko, ale někdy bývají hroty jejich šípů napuštěny jedem.“

Arigh souhlasil. „Vzpomínám si, jak se vyslanci jejich kmenů ve Videssosu mezi sebou pořád vraždili.“ Už si tak zvykli na fakt, že je vůdce, že téměř zapomněli na jeho mladá léta, která strávil jako velvyslanec v hlavním městě císařství.

Arshaum obrátil jejich pozornost k přichozím: „Co se to děje?“

Pouštní kočovníci vyslali skupinku svých mužů vpřed. Blížila se pomalu, s ostentativně napřaženými rukama. „Znáte je lépe než kdokoliv jiný,“ řekl Arigh Římanům. „Jedeme.“ Za doprovodu arshaumských lučištníků vyjeli vstříc přibližujícím se nomádům.

Pouštní lidé a Arshaumové se vzájemně prohlíželi. Místo kalhot a tunik' byli pouštní lidé oblečeni do volně vlajících látek z bílé nebo hnědé vlny. Někteří z nich měli kolem hlav uvázaný něco jako šály, zatímco jiní si hlavy před sluncem chránili lněnými nebo hedvábnými šátky. Většina z nich byla hubená, se snědými tvářemi s překvapivě jemnými rysy a hluboce posazenými očima tak chladnými, jako byla jejich země žhavá. Někteří z nich měli navoskované knírky, většina ale dávala přednost pouze náznaku vousů kolem úst.

Čekali na Arigha, až promluví jako první a případně se ztrapní. Byli zjevně udiveni, když se jich zeptal: „Mluvíte videssosky?“ Udivené výrazy jejich tváří ho potěšily.

„Ano,“ odpověděl nakonec jeden z nich. Měl už prošedivělé vousy a jeho tvář byla tmavá jako vyčištěná kůže. Asi vůdce, odhadoval ho Marcus podle toho, jak se k němu chovali jeho společníci a také podle množství stříbrných náramků, které měl na obou zápěstích. „Jsem Shenuta z Nufudu.“ Mávl na své muže. „Kdo jste. že používáte vodu z Qatim bez našeho souhlasu? To. že jste cizinci, vás neomlouvá.“

Arigh se mu představil a pak důrazně prohlásil: „Jsem ve válce s Yezdem. Není to snad dostatečná omluva?“

Jeho odhad byl správný. Shenuta nedokázal skrýt překvapení. Rychle začal mluvit ke svým mužům hrdelním jazykem. Několik z nich vykřiklo. Jeden zahrozil pěstí k severozápadu, směrem k Mashizu. „Nad tím se lze zamyslet.“ připustil Shenuta, který už opět nasadil svůj původní, chladný výraz.

Arigh rychle využil výhody, dokud ji měl. „Nic jsme s Qa-tifem neudělali, jen jsme zde pili. Jestli se chceš přesvědčit, vyšli svého muže na kontrolu. A výměnou za vodu pro tebe mám dar.“ Podal náčelníkovi Nufudů svůj náhradní luk.

„Prohlédni si zakřivení rohů a napnutou šlachy, tady a tady. Tato zbraň hravě překoná vaše luky. Můžete si jich podle tohoto vyrobit vzoru víc. Budu potěšen, když je použijete proti Yezdu,“

„Jsi ten nejzvláštnější muž, s jakým jsem se kdy setkal, ale chováš se jako princ,“ odpověděl Shenuta. „Jestli máš dceru, mohl bych se s ní oženit, abych zpečetil naše přátelství.“

„Promiň, ale dceru nemám. A i kdybych měl, moje země leží daleko na severu a cesta tam by nebyla jednoduchá.“ Arigh omluvně rozptáhl ruce.

Shenuta se uklonil v sedle. „Pak ber jako znamení přízně můj následující slib: Dávám tobě i tvým lidem svolení používat vodu Qatifu, jako kdyby byla vaše vlastní. Toto právo kromě vás sdílí jen tři vůdci karavan: Stryphnos z Videssosu, který mě na oplátku naučil tuto řeč, dále Jandal, jehož matka pochází z Nufudu a Tahmasp, který vyhrál toto právo ve všech mých oázách nade mnou v kostkách.“

„To je mu podobné,“ komentoval poslední větu Gaius Philippus se smíchem.

Poprvé se Shenutův zrak obrátil k Římanům: „Vy znáte Tahmaspa?“ Obzvláštní pozornost věnoval Scaurovi. „Jednou či dvakrát jsem viděl žlutovlasého muže v jeho společnosti.“

„To musel být někdo jiný.“ namítl tribun. „Já a můj přítel jsme sloužili v jeho karavaně jen jednu cestu jako strážce, když putoval do Mashizu, a to bylo začátkem tohoto roku. Toto je nejkratší cesta do Videssosu, kterou známe, proto jsme poradili našemu příteli Arighovi, aby se jí vydal. Jak už sám řekl, nechceme škodit ničemu, co je vaše.“

„Tvá řeč se mi líbí.“ odvětil Shenuta. „Kdybych měl volit mezi Yezdem a Videssosem, myslím, že bych si vybral Videssos. Ale já nemusím volit. Ani jeden z nich nebude nikdy vládnout nad pouště, a možná se jednoho dne vzájemně zničí. Pak Nufud a další svobodné kmeny obsadí jejich území a města.“

„Možná se to může stát.“ pravil Marcus zdvořile, ačkoliv si myslel, že pouštní nomádi nejsou díky svým namyšleným způsobům o nic menší barbaři než Khamoithové nebo Arshaumové. Přesto ale Khamorthové kdysi pokofili velkou část Videssosu.

Vůdce Nufudů a Arigh vzájemně přísahali. Shenuta přísahal při slunci, měsíci a písku. Marcus si myslel, že setkání je u konce, ale když Arigh obracel koně, aby se vrátil zpět do oázy, Shenuta řekl: „Až potkáte Tahmaspa, vyřídte mu, že jsem stále přesvědčený, že ta jeho hra v kostky byla falešná.“

„Tahmasp je stále v Mashizu a shromažďuje náklad, alespoň si to myslím,“ namítl Gaius Philippus. „Tvrdil nám, že mu to bude trvat několik měsíců.“

Shenuta pokrčil rameny. „Napájel svá zvířata u studny Fadak jižně odsud předevěřím.“ Marcus tuto oázu neznal.

Pouštní nomád pokračoval: „Říkal, že se chystá zabočit více k severu, protože ho cesta k oáze zavedla příliš na jih. Vaše koně vypadají dobře a nejste zatíženi nákladem. Myslím, že se s nimi brzy setkáte. Nezapomeňte mu vyřídít můj vzkaz.“

Znovu se Arighovi uklonil, kývl na své lidi a vrátil se s nimi k ostatním Nufudům. Na jeho hlasitý povel vyrazili k jihu.

„To by mě zajímalo, proč Tahmasp tak rychle odjel z Mashizu,“ uvažoval Gaius Philippus. „To se mu příliš nepodobá.“

„Zdržoval by ses ve městě, kterého se právě zmocnil Avshar?“ zeptal se ho Marcus.

Veterán krátce zaváhal: „Ani náhodou.“

Když Arshaumové odjeli z Qatifu, pokračovali v cestě s dvojnásobnou obezřetností pro případ, že by to Nufudové se svou přísahou nemysleli vážně. Ale i když se v jejich dohledu objevilo několik dalších pouštních nomádů, prokázal se Shenuta jako člověk, který umí držet své slovo.

Marcus a Gaius Philippus si postupně přivykali na sedlo a jízdu na koni. Procházeli stejnou školou, kterou již dříve absolvovali Viridovix Gorgidas a Goudeles, když před rokem vstoupili do stepí. Při každé zastávce si starší centurion masíroval bolavá stehna. Když se mu Arshaumové posmívali, vrčel: „Kdybyste byli na zrychleném přesunu legie, legrácky by vás pěkně rychle přešly, za to vám ničím.“ Nevěnovali tomu žádnou pozornost, což ho rozčilovalo ještě víc.

Poté, co Marcus přivedl nomády k další oáze, pocítil, že se mu vrací původní sebevědomí. A když narazili na stopy nedávno opuštěného tábora a řadu stop vedoucích na východ, zlepšila se mu nálada. „Tahmasp. to je jasné!“

komentoval to nadšeně a úplně ho ujistilo, když na trnu jednoho keře našel útržek žluté látky. Díry v zemi po kolicích také odpovídaly velikosti stanu vůdce karavany.

Když to Arigh spatřil, zapůsobilo to na něj: „To není špatné na člověka, který se nenarodil jako nomád. Jen málo jurt bývá větších.“

Viridovix se na Marcuse obrátil s lehkou ironií: „To je myslím dobré. Když už jsme narazili na stopy toho obchodníka, nehrozí nám teď, že bychom kvůli Římanům zabloudili, zvláště když jsou tak zmatení.“

To je tedy důvěra, pomyslel si tribun. Nahlas řekl: „Musím vám říct, že to pro mě bude velká úleva.“

Překvapilo ho, když prchlivý Kelt rozhněvaně vykřikl: „Takových alibistických řečiček už jsem slyšel dost od Reka!“ a důstojně odkráčel. Viridovixovi vydržela špatná nálada celou noc.

Pouštní vítr na některých místech smazal stopy karavany, ale Arshaumové je neztratili. A jak ji postupně doháněli, byly stále zřetelnější. Slunce jim právě pražilo do zad, když spatřili první strážce z Tahmaspovy karavany. Ony je také zahlédly. Než se k nim přiblížili, byly už připraveny k obraně, s lučištníky ukrytými za palisádami z balíku s látkami. Obchodníci pobíhali sem a tam. Marcus zaslechl známý Tahmaspův Has, vydávající rozkazy.

Tribun řekl Arighovi: „Nech to na nás, my si s nimi promluvíme.“

„Jak myslíš. Stejně mám dojem, že mě by neposlouchal.“ Vůdce Arshaumu se krátce zasmál. Jeho šikmé oči si měřily připravenost karavany. „Vypadá to, že se ve své práci vyzná. Tak jeďte a uklidněte ho.“

Pikridios Goudeles neočekávaně prohlásil: „Jestli vám to nevadí, přidám se k vám. Možná vám budu v něčem užitečný.“

„Někdo tak ukecaný jako ty jim asi nepomůže.“ namítl Gorgidas trochu zděšeně, protože si vzpomněl na úředníkův impozantní projev ve stepi. „Podle toho, co říkali Římané, si nemyslím, že Tahmasp je člověk, který oceňuje květnaté řeči.“

Goudeles se urazil: „Dovol mi připomenout, že vím, co říkám. Kde se mluví, hodí se řečník.“

S tím se museli jeho kamarádi spokojit. Arigh pokrčil rameny a rezignoval: „Jak myslíte.“ Tribun, straší centurion a císařský úředník vyjeli ze středu Arshaumu a zvolna své koně směřovali ke karavaně až na dostřel jejich luku.

Nikdo na ně nezaútočil. Marcus zakřičel: „Tahmaspe! Kamytzesi!“ Gaius Philippus ho následoval a zavolal jméno důstojníka, pod kterým sloužil: „Muzaffare!“ Pak zavolali svá vlastní jména.

„To jste vy dva?“ ozval se Tahmasp zuřivě. „Ještě jeden krok a bude z vás žrádlo pro psy. Říkal jsem vám jasně, co děláme se zrádci.“

„My jsem nebyli zrádci,“ namítl tribun. „Budeš nás poslouchat nebo ne?“

Goudeles poprvé promluvil, „Vyplatí se vám to.“ Marcus se nad tím zamyslel. Arshaumové měli jen málo náhradních koní, šatů a zbraní. Ale úředníková sebejistota byla neotřesitelná.

Marcus zaslechl Kamytzesův hlas, jak se zvedá a domlouvá. Protože znal neochvějnost Videssosanovy mysli, předpokládal, že Tahmaspův pobočník protestuje proti vyjednávání. Ale počet vojáků za Marcusovými zády byl argumentem sám o sobě a Tahmasp byl i přes své výhrůžky velmi praktický muž. Nakonec mrzutě prohlásil: „Tak jo, poslouchám. Pokračujte.“

Bývalí kamarádi Římanů ve zbrani je uvítali ledovým pohledem, když vstoupili do jejich improvizovaného tábora.

Tahmasp přistoupil a zapínal si při tom poslední přezku na drátěné košili, do které by se vešel současně Marcus i Gaius Philippus. Zahrocená makuranská helmice pevně držela na vyholené hlavě. Několik stop za ním postával Kamytzes s rukama poblíž drahokamy zdobené šerpy plné vrhacích nožů.

Vůdce karavany složil ruce přes mohutný hrudník. „Myslel jsem si, že už jste dávno ve Videssosu,“ zaútočil na Římany.

„Neboje tohle jen pokračování toho, co nazýváte 'záležitostí'?“

„My jsme se zas domnívali, že jsi stále ještě v Mas-hizu,“ pohotově reagoval Marcus. „Snad ti neležel Avshar na nervy?“ Doufal, že jeho odhad je správný. Když Tahmasp obrátil oči v sloup, bylo mu jasné, že se trefil. Prohlásil: „My ho také zrovna nemilujeme.“ a zvedl si tuniku přes hlavu.

Při pohledu na jizvu Tahmasp sevřel rty. Několik vojáků, kteří se s Římany spřátelili, zaklelo v několika jazycích současně. Ale Tahmaspova hlavní starost byla o karavanu. „Takže — máme důvody nenávidět stejného muže. Ale co to má společného s těmi bidáky tam za vámi?“ Ukázal prstem na Arshaumy. mlhavou, ale hrozivou masu rýsující se v nadcházejícím soumraku.

„To je na dlouhé vyprávění,“ řekl Gaius Philippus. „Pamatuješ, proč jsi se rozhodl nejít kolem Stovky měst při své cestě na západ?“

„Nějaká invaze barbarů nebo —“ Vůdce karavany si srovnal fakta stejně rychle jako účty za přepravu zboží. „Tihle ti? Neříkejte mi, že jste se do toioo zamíchali.“

„Ne tak docela.“ Marcus mu stručně vylíčil celý příběh a shrnul vše slovy: „Ty směřuješ do Videssosu stejně jako my, ale znáš lépe všechny cesty a zkratky. Ukaž nám je a budeš za to mít tu největší vojenskou ochranu, o jaké se kdy nějaké karavaně snilo. Yezďani se k tobě ani neodvážejí přiblížit.“

„A když ne...“ začal Tahmasp. Jeho hlas zeslábl. Odpověď byla zřejmá. Sejmul si prilbu a odkopl ji tak daleko, jak jen to šlo. Odletěla ladným obloukem do tmy. „Co na to tak asi můžu odpovědět? Možná mě, vy bidáci, vyloupíte později, ale teď byste mě mohli vyloupit zcela určitě. K čertu s tebou, cizínče. Můj dědek mě vždycky říkával, abych co nejrychleji utíkal od všeho, co smrdí jako politika, a ty mě tady zatahuješ do něčeho takového.“

„Ne každá politika je špatná,“ namítl Goudeles. „Nebudeš litovat, když nám pomůžeš.“

Ve svém arshaumském oblečení s nezastříženou bradkou, dlouhými a nepříliš čistými vlasy vypadal úředník dost nepříťažlivě. Tahmasp zavrčel: „Co jsi zač, že dáváš takové sliby, skřek?“

Úředník se ve stepích dokonale naučil zacházet s tím, co uměl. Postavil se a povzneseně pronesl. „Pánové, máte tu čest mluvit s Pikridem Goudelesem, ministrem a velvyslancem jeho císařské výsosti. Thorisina Gavrased, císaře všech Videssosanů.“ Nezdálo se, že by Tahmasp o jeho slovech pochyboval.

Nebyl to ale muž, kterého by něco na dlouhou dobu zaskočilo: „A proč je to takové privilegium, co?“

„Poskytněte mi pergamen, pero, inkoust a také nějaký pečetní vosk.“ „Na rozkaz vůdce karavany to jeden z jeho mužů přinesl. Úředník rychle napsal několik řádků. „A teď, máte oheň?“ zeptal se.

„Copak bych bez něj mohl cestovat?“ Několik Tahmaspových mužů u sebe mělo schránky se žhavými uhlíky. Jeden z nich mu podal troudu. Když se objevil malý pláminek, Goudeles zapálil knot svíčky s pečetním voskem a nechal několik kapek ukápnout na popsaný pergamen. Otiskl do vosku svůj pečetní prsten a i když byl ještě měkký, podal hotový dokument Tahmaspovi.

Vůdce karavany si ho při mihotavém světle prohlédl. Jeho rty se při čtení pohybovaly. Za chvíli jeho zachmuřený výraz, který se mu na tvář usadil od doby, kdy se v jeho táboře objevila trojice nezvaných hostů, vystřídal úsměv.

Obrátil se ke svým společníkům a zavolal: „Osvobození od císařských daní na následující tři roky!“

Strážníci i obchodníci zajásali. Tahmasp objal Goudelese tvrdým stiskem a poplál ho po obou tvářích. „Člověče, uzavřeli jsme dobrý obchod!“

„To mě těší.“ Úředník se vymanil z jeho stisku tak rychle, jak jen to šlo.

Zatímco Marcus mával na Arshaumy, že dohody bylo dosaženo, Tahmasp strčil loktem do Goudelesových žeber. Ten bolestně zasténal: „Viš, stejně bych císaře o ty daně ošidil. Dokonce i ti vaši zatracení inspektoři nemohou být všude.“

„To bych si také troufnul tvrdit,“ prohlásil Goudeles a natáhl ruku. „Mohu si tedy vzít ten dokument zpět? Trest za pašeráctví je pochopitelně konfiskace všeho nepřihlášeného zboží a věcí, které trestnému činu napomohly.“

Tahmasp chvatně schoval pergamen. „Ne, ne, ne. To není třeba. Je to, jak už jsem řekl, obchod.“

Zbytek videssoské skupiny, Arigh a skupinka jeho velitelů přijeli, aby se seznámili s vůdcem karavany a jeho pomocníky. Obchod neobchod, Tahmasp byl stejně neklidný, že se kolem jeho zboží pohybuje tolik nových spojenců. Natolik se ale vyznal v politice, že poslal nomádům několik měchů vína. Bylo ho dost na to, aby se mohli s chutí napít, ale málo na to, aby se z nich stali násilníci.

Vzhledem k tomu, že dlouho už nepil nic jiného než vodu, vychutnával si Marcus víno plnými doušky. Právě dopíjel drahý pohár, když vykřikl: „Mám jsem zapomněl!“ Sei k Tahmaspovi, který se právě současně vyptával Viridovixe — jehož zrzavé vlasy ho fascinovaly — a odpovídal Gorgi-dasovi, který chtěl vědět vše o těch podivných místech, které

vůdce karavany viděl na svých cestách. Tahmasp se rozesmál, když mu Marcus vyřídil Shenutův vzkaz. „Tak on se domnívá, že moje lira není poctivá, co? To se tedy šeredně mýlí! Něco takového bych nikdy neudělal,“ prohlášoval se vši počestností obchodník. Pak mrknul. „Ale jsem překvapen, že ten starý podvodník na sobě má stále ještě ten ušpiněný hadr. Jestli hraje pořád stejnými kostkami jako tenkrát musel už přijít o všechno. Jeho hurónský smích se rozléhal daleko do noční pustiny. „To není zrovna poctivé,“ namítl Evtykhios Korykos. Hypasteos Serrhesu tuto větu prohlásil již několikrát. Ať už poctivé, nebo ne, bylo mu vše jasné. Nic takového se zatím v Serrhesu, malém císařském městečku na hranicích pouště a západních planin, nestalo. Měli ho dokonce i Yezdani. Jejich invazní stezky vedly více na sever. Všechny nepokoje ve Videssosu ho ponechával) nepoznamenané a téměř zapomenuté. To Korykosovi, který si v poklidu a bez ohrožení užíval postavení starosty města, naprosto vyhovovalo. Rozmrzele si prohlížel drsné cizince, kteří vtrhli do jeho úřadovny. „Nepoctivé,“ opakoval dokola. „Tento dokument garantuje bezprecedentní výjimku a já si nejsem jistý, jestli mám právo ho podepsat.“ „Ty praštěný hlupáku!“ vyjel na něj Tahmasp. „Všichni kašlou na to, jestli jsi ho podepsal nebo ne. Od tebe se prostě čeká, že ho budeš akceptovat a pak můžeš táhnout k čertu.“ „I když jeho slova nezni patřičně uhlazeně, tento dobrý muž. vůdce karavany, v podstatě vystihl ve stručnosti celý problém. Jediná autorita v této záležitosti jsem tady já.“ doplnil ho Goudeles vlídně. Mátl hypasteose víc než kdo jiný. Vzhledem působil jako barbar, ale vyjadřoval se jako šlechtic, za kterého se vydával. „To mohu potvrdit i já,“ přidal se Marcus. Na Korykose působil téměř stejně jako Goudeles. Jeho přízvuk a vzhled napovídaly, že je cizinec, ale pokud mu mohl věřit, nebyl jen generálem, ale také Goudelesovým nadřízeným v císařské kanceláři. A o událostech v hlavním městě věděl mnohem víc než Korykos. takže i kdyby chtěl, neměl možnost usvědčit ho ze lži. „Poskytněte nám nějaké zásoby a čerstvé koně, pak budeme pokračovat svou cestou ke Gavrasovi do Videssosu,“ shrnul celou záležitost Arigh. Za jiných okolností by Korykosovi připadal jako vtipálek, ale v této společnosti působil nejnornějším dojmem a nevydával se za něco jiného, než bylo na první pohled zřejmé. Poskytl hypasteovi možnost alespoň krátce triumfovat: „Císař není ve Videssosu,“ řekl Korykos upjatě. „Jak to, že vysocí císařští důstojníci o tom neví?“ Dlouho si ale svého triumfu neužíval. „No a kde tedy je, ty prázdná nádobo?“ vykřikl na něj Gaius Philippus a nahnul se nad Korykosovým stolem, jako kdyby z něj chtěl odpověď vymáčkout silou. Arigh stál hned těsně vedle něj. Jestli Thorisin vyrazil na východ proti Namdalenům, veškeré arshaumské naděje by se zhroutily. Tentokrát se Goudeles ani nepokoušel ovládat. Sám nedočkavě vykročil vpřed s rukou na jilci meče, což byl jasný odraz toho, jak se za rok prožítý ve stepi změnil. „Kde by byl, v Amorionu přece,“ vytlačil ze sebe přes sinalé rty Korykos. „To snad ne!“ vykřikli současně Marcus, Gaius Philippus a Tahmasp. Karavana obchodníků to místo opustila těsně před příchodem Yezdanů. „A co tohle?“ namítl Korykos a chvatně hledal mezi dokumenty na stole. Serrhes bylo malé město a tomu odpovídalo malé množství pergamenů. Marcus zahlédl imperiální sluneční pečeť v okamžiku, kdy hypasteos konečně našel to, co hledal. Podržel si ho před očima na délku paže a četl: „...a proto požadujeme, abys odeslal posádku, odpovídající jedné třetině vojenské síly města, která by se připojila k nám a naší armádě v Amorionu. Tohoto rozkazu musí být bezpodmínečně uposlechnuto a žádná výjimka se neposkytuje.“ Podíval se na své podivné hosty. „Poslal jsem mu těch devět mužů, jak chtěl.“ „Skvělé,“ prohlásil Gaius Philippus. „Jsem si jistý, že Yezdani ti za ten zákusek poděkují.“ Korykos překvapeně zamrkal, protože nepochopil, co tím centurion chtěl říct. Veterán si povzdechl a vzdal to. „Tohle psal nepochybně Gavras — neomalený a nebezpečný styl,“ řekl Goudeles. Skylitzes se zakuckal, ale nechal úředníka bez dalších poznámek a popichování být. „Co však dělá v Amorionu?“ ptal se Marcus. „Když pomíneme Yezdany, město patřilo Zemarkhosovi a nebylo ani částečně pod kontrolou císařství.“ Tribun svůj dotaz nesměřoval na Korykose, ale zdálo se, že tato otázka zahнала trýzněného městského úředníka na okraj propasti: „To nemohu vědět a ani se o to nestarám!“ zaječel. „Jděte si to zjistit a mě nechejte na pokoji!“ S náhlým přívalem energie, který občas přepadne i slabé muže, vytrhl zírajícímu Tahmaspovi dokument osvobozující ho od cla, naškrábal svůj podpis na jeho spodní okraj vedle Goudelesova a potom pergamen hodil ulívenému vůdci karavany do tváře. „A teď vypadněte, než na vás zavolám strážce!“ Tahmasp si významně poklepal na čelo. „Všech osmáct, kteří ti zbyli?“ zeptal se Marcus zdvořile. Arigh se rozesmál a dodal: „Tak je zavolej! My si s nimi klidně poradíme, se všemi třemi, kteří se dosud neschovali.“ „Vypadněte! Vypadněte!“ křičel Korykos, teď už naprosto bezmocným vztekem. Skylitzes se postavil do pozoru a zasalutoval mu. Hypasteos stále nadával, i když jeho nezvaní hosté už byli za dveřmi, ale Marcusovi neušel úlevný výraz, který se mu při jejich odchodu rozhostil na tváři. „Troglodyti!“ zvolal Gorgidas po několika dnech jízdy za Serrhesem. Místo aby své domy stavěli z měkkého, šedého kamene, který se v této oblasti vyskytoval, tesali místní obyvatelé svá obydlí a dokonce i chrámy, zasvěcené Phosovi, přímo do skal. Řek si pečlivě zapisoval své poznatky, kdykoliv měli nějakou vesnici: „Protože jejich stavitelé nepřijímají technické vymoženosti jako něco běžného, napodobují co nejvíc tradiční stavební tvary: Proto tu člověk vidí z kamene vytesané stavby, okenice, okenní překlady a balustrády, vše sloužící tomu, aby bylo oko oklamáno a mělo pocit, že zde skutečně jsou.“ Lidé ze skalních vesnic reagovali na příjezd velkého počtu Arshaumu podobně jako obyvatelé Serrhesu. Většina z nich pevně zabednila svá obydlí a Marcus si byl jistý, že za nimi hromadili nejtěžší kusy svého nábytku. Jen několik

odvážnějších vesničanů vyšlo na náves, aby obchodovali s Tahmaspovou karavanou. Vůdce karavany byl zklamaný z toho, jak šly obchody pomalu. „Jaký smysl pro mě má být osvobozen od daní, když nikdo nenakupuje?“

„Jaký smysl by pro tebe mělo být bohatý,“ kdyby tě přepadli a okradli Yezdani?“ vrátil mu to Marcus.

„Možná máš pravdu,“ připustil Tahmasp. „Ale dal bych tomu přednost, protože teď vypadám, jako kdyby k něčemu takovému skutečně došlo.“

Jeho stížnosti byly celkem oprávněné. Jak Arshaumové putovali na východ k Amorionu, na běžného pozorovatele působili jen jako další loupežná nomádská banda cestující po Videssosu, povzbuzená krachem císařské obrany v okolí Maraghy. Při pohledu z větší vzdálenosti je dokonce i Yezdani považovali za své soukmenovce. Několikrát je již minuly menší skupinky místních kočovníků, aniž by se o ně nějak zajímaly. A pro Videssosany vypadali stejně hroživě, jako ostatní nomádi. Dokonce ani Goudelesova příslovečná výmluvnost leckdy nestačila k získání důvěry u místních obyvatel.

„V těchto časech nelze nikomu věřit,“ prohlásil jeden šedovlasý vesnický stařešina, když ho konečně přemluvili, aby vyšel před svůj dům, na němž bylo patrné, že jej budoval člověk se smyslem pro obranu. Zakašlal a odplivl si. Plivalo se mu dobře, protože nemel v horní čelisti přední zuby. Pokračoval: „Hrozili nám problémy už loni. ale měli jsme štěstí.“ „Jak to bylo?“ optal se Tahmasp. Vypadalo to, že má lepší náladu, než by se na první pohled mohlo zdát. Venkované konečně začali vycházet ze svých obydlí a obchodovat, protože viděli, že jejich stařešinovi nikdo neublížil. Ženy se rozplývaly nadšením nad dlouhými šaty zbarvenými v ma-kuranských odstínech, dohadovaly se s obchodníky a diskutovaly o kvalitě látek, zatímco jejich muži zkoušeli ostří dýk a pokoušeli se za své zlatáky získat co nejvíce.

Starý muž si opět odplivl. „Slavili jsme zrovna svatbu — byla to moje nejstarší dcera, když už o tom mluvíme. Druhý den ráno jsme vylezli, abychom nakrmili svá zvířata, a co jsme objevili? Stopy, které ukazovaly, že v noci k naší vesnici přijela drancovat banda Yezdanů. ale pak se otočili a odjeli, jako kdyby je hnál sám Skotos. Museli si myslet, že u nás asi jsou vojáci, nejspíš kvůli tomu hluku a vubec.“

„Vynikající a jediný rozumný způsob, jak využít svatby,“ zašeptal Goudeles. „Nikdy bych nevěřil, že je něco takového možné.“ Marcus chápal, na co naráží, protože se již s úředníkovou manželkou setkal. Byla to vyschlá semetrika, která mlčela pouze ve chvíli, když usnula.

Stařešina to vzal jako vtip a smál se, až se za břicho popadal. „He he! Kdybych to taklue podal té mojí, spal bych týden ve stodole, pánové. Ale stálo by to za to, opravdu stálo.“

„Buď rád, že máš vůbec nějakou, která ti může nadávat,“ prohlásil trpce Viridovix. To Videssosana zarazilo a zchladilo to jeho veselí. Oba se pak rozešli zneklidnění touto výměnou názorů.

Cesta napříč přehlednou krajinou, rovnou jak stolní deska, jim umožnila využít plně Tahmaspova talentu. Vždy věděl, která říčka bude vyschlá a která bude mít ještě vodu, která skupinka pastevců s nimi bude ochotná sménit pár kusů dobytka a která před setkáním s nimi s křikem uteče hluboko do pustin.

Měl také neocenitelný odhad na to, na kterých cestách budou Yezdani a které budou volné. Arshaumové museli bojovat jen jednou a to krátce. S Arighovým předvojem se střetla banda Yezdanů a potyčka trvala jen do té doby, než se přiblížila další část armády na pomoc. V tu chvíli náhle nepřátelé ztratili zájem o další setkání a utekli pryč.

Kromě řady dalších neocenitelných schopností dokázal svérázný vůdce karavany brzy plyně nadávat v arshaum-štině. Jeho mocný hlas a chvástavé způsoby vyvolávaly u kočovníků úsměv, ale zanedlouho ho poslouchali stejně ochotně, jako Arigha, který se jen divil a získával k němu stále větší respekt.

„Někdy bych si přál. abych uměl psát jako ty,“ svěřil se jednoho dne Gorgidasovi. „Měl bych si určitě dělat poznámky.“

Přes všechny Tahmaspovy schopnosti však bylo jasné, že v západní provincii beznadějně řadí nájezdníci. Pobořené mosty, vypálené trosky šlechtických statků a nesklizená úroda svědčily samy za sebe. Jednou dokonce Arshaumově dorazili na válečné pole. na kterém byly zřejmé stopy nedávného boje. Obě strany konfliktu byli Yezdani.

Pode svého zvyku pátral Gorgidas po nějakém významu ve všem, co viděl. „Tohle pole ukazuje naději pro Videssos.“ prohlásil, když se večer utábořili. Je přirozenou podstatou zla. že se časem rozdělí a postaví se samo proti sobě. A to je jeho největší slabost. Pomyslete na to. jak se Wulghash a Avshar postavili proti sobě, místo aby bojovali bok po boku proti společnému nepříteli.“

„To je výstižné!“ pravil Lankinos Skylitzes. „V této poslední velké zkoušce bude určitě triumfovat Phos.“

„To jsem netvrdil,“ namítl Gorgidas příkře. Skylitzesovo zevšeobecňování se mu příliš nelíbilo.

Gaius Philippus svou námitkou rozzlobil Řeka i Vides-sosana. „Já bych Wulghashe a Avshara nespojoval dohromady. Vubec si nejsou podobní.“

„A proč ne, když chtějí oba dva zničit císařství?“ namítl Skylitzes ironicky.

„To chtěli loni provést i Namdaleni — a pokusí se o to znovu, jakmile získají příležitost. Wulghash, alespoň podle toho, jak jsem ho poznal, je spíše — nepřítel, ano, ale není špatný kvůli zlu samotnému, jestli mi rozumíte. Avshar...“ Starší centurion se odmlčel a potřásl hlavou. „Avshar je něco úplně jiného.“

Proti tomu nebyl schopen nikdo nic namítnout.

Marcus po chvíli prohlásil: „Myslím, že tvá úvaha má přece jenom nějaké trhlíny, Gorgidasi. Ne jen ten detail o Wulghashově špatnosti — já ho znám stejně dobře jako Gaius.“

„Vysvětlí mi to.“ Možnost živé diskuse Gorgidase přitahovala stejně, jako ho odpuzovala kritika.

Marcus ho vzal za slovo. „Mám pocit, že buřičství a nedůvěra jsou součástí přirozené lidské podstaty, ne jen zla samotného. Jak bys jinak chtěl vysvětlit spory, které Videssos zažil v minulých letech, nebo podobné, které zažil i Řím. ještě než jsme se ocitli tady?“

Když Řek zaváhal, Skylitzes použil své vlastní, jednoduché vysvětlení: „Může za to pochopitelně Skotos, který svádí lidi na špatnou cestu.“

To samolibé „pochopitelně“ rozcílilo Gorgidase natolik, že na okamžik zapomněl na to, jak je Videssosan hluboce věřící. Vykřikl: „To je holý nesmysl! Odpovědnost za zlo záleží na každém člověku, nejsou to nějaké vnější síly. Neexistuje žádné zlo, dokud ho lidé nevytvoří.“

Řekova víra v důležitost lidské osobnosti bylo něco, co

1 Marcus už dávno znal, ale Skylitzesem to otřásl. Viridovix seděl tiše, aniž by se do rozhovoru nějak zapojoval, ale když viděl, že tvář císařského důstojníka nabírá nesmiřitelný výraz, přidal ke sporu jednu ze svých jedovatých poznámek, které se na jeho rty draly samy od sebe: „Dej si pozor, milý

Gorgidasí. Copak nevidíš tu hromadu slámy, která chrání jeho mozek před těmi tvými nesmysly?“

Na stepi by se Skylitzes jen kysele ušklíbl a vzdal by to. Teď ale byl zpět ve své vlasti. Jeho výraz se nezměnil. Diskuse se rozplynula do ztracena. Občas, napadlo Marcuse, jsou obyvatelé císařství skoro stejně nepříjemní jako jejich nepřátelé — vlastně další argument proti prvotní Gorgidaso-vě úvaze.

Ze štěrbiny mezi dvěma skalami prýštil malý pramínek vody. Stružka živě bublala a směřovala k východu. „Věřte tomu nebo ne, tohle je pramen Ithomu,“ pravil Tahmasp. „Odtud ho můžete sledovat až do Amorionu.“

„Ty s námi do města nepůjdeš?“ optal se ho Viridovix zklamaně. Hlučný vůdce karavany mu byl sympatický⁷. „Jaký to má smysl právě teď se s námi rozejít, když jsme už došli tak daleko?“

„Ty bys jako obchodník brzy zkrachoval,“ namítl Tahmasp. „Žádný obchodník, který má všech pět pohromadě, se nevrátí do stejného města dvakrát během jednoho roku. Dodržel jsem dohodu, ke které jste mě donutili. Teď se musím pro změnu starat o svůj zisk. V Doxonu bude brzy pa-negyrís, už za necelé dva týdny. Když si pospíším, dorazíme tam včas.“

Ať ho ostatní sebevíc přemlouvali, nic z toho ho nepřimělo změnit rozhodnutí. Když na něj Arigh, který obdivoval jeho vynalézavost, tvrdě zatlačil, ohradil se: „Další důležitou věcí je fakt, že se chci dostat z dosahu vojáků. Ano, tví nomádi se mnou zacházeli mnohem lépe, než bych předpokládal, ale v Amorionu bude velká armáda a já s ní nechci mít nic společného. Pro obchodníka jsou vojáci horší než banditi, protože za nimi stojí zákon. Proč myslíte, že jsem odešel z Mashizu?“ Na to neuměl Arshaum odpovědět.

Tahmasp plácnul Gaia Philippuse po ramenech. „Jsi dobrý.“ Otočil se k Marcusovi a prohlásil: „A co se týká tebe, jsem rád, že s tebou nemusím obchodovat — vysoká politika je svinstvo! Ale protože se už asi nevidíme, přeji ti hodně štěstí. Mám dojem, že ho budeš potřebovat.“

„Totéž ti přeji i já.“ odpověděl tribun.

Nemyslel si, že by ho Tahmasp příliš vnímal. Vůdce karavany už začal vydávat povely svým strážím a obchodníkům z karavany. Stráže pod schopným vedením Kamytzese a Mu-zaffara rychle zaujaly svá místa. Když se někteří obchodníci opozdili, Tahmasp na ně zakřičel: „Ten poslední bude mým dárkem pro Arshaumy!“ To všechny velmi rychle uvedlo do pohybu. Tahmasp, jehož holá hlava se leskla ve slunci, začal prozpěvovat oplzlou písničku. Jeho karavana se začala vzdalovat od kočovníků, aniž by se ohlédl zpět.

„Je to opravdu svobodný muž,“ prohlásil Gaius Philippus a doprovázel ho pohledem.

„Teď možná ano, ale jak dlouho jím zůstane, jestli Avshar zvítězí? Naším cílem je, aby zůstal svobodný navždy,“ řekl Marcus.

„S tím je spojena spousta nepříjemné práce.“

Arshaumové jeli podle Ithomu směrem na východ. Pramínek postupně sílil, jak se k němu přidávaly další a další přítoky. Na konci prvního dne po odchodu karavany to již byla říčka slušné velikosti a země, kterou projížděli, začínala být Římanům povědomá.

„Při téhle rychlosti dorazíme do Amorionu za několik dní,“ prohodil Marcus, když se večer utábořili na břehu řeky.

„Ano, a Gavras může být zatraceně rád, že nás uvidí,“ prohlásil Gaius Philippus. „Když si představím, jak se tam usadil, už slyším, jak bude tvrdit, že jsme ho pro něj nezískali zpět.“

„Na to jsem sám zvědavý.“ Teď, když byl jejich cíl na dosah, pocítil tribun, že začíná mít trochu strach. Kdyby mu císař slíbil jen povýšení do šlechtického stavu, byl by si jistý, že slovo dodrží. Ale jejich dohoda byla mnohem závažnější... Byl zvědavý, jak se asi daří Alypii.

Viridovix se nijak nesnažil mu pozvednou náladu a uklidnit ho. Místo toho jen řekl: „Může se stát cokoliv, kdo přinutí panovníka plnit sliby, pokud on sám nebude chtít?“, Přesto že věděl od Římanů, že Thorisin odstavil Komittu, sám si nebyl jist přivítáním, jakého se mu od císaře dostane. Nepříjemné obavy tohoto typu mu nedovolovaly myslet na nic jiného.

Ranní šero přivítalo Arshaumy vlezlým, studeným vlhkem, když náhle stráže zahlédly blížící se neznámý oddíl jezdců.

„Bezstarostní troubové,“ poznamenal Gaius Philippus mezi soust> teplé pšeničné placky. „Tyčí se proti jasnému obzoru jako nějaké nevěstky ve svatební družině a stejně tak jsou i nápadní. Kdyby projížděli z jakéhokoliv jiného směru, téměř bychom je neviděli.“

Jezdci se neměli k ústupu, ani když bylo zřejmé, že si jich vojáci všimli. „To jsou ale drzouni, prohlíží si nás tak troufale, že jsem to ještě nezažil,“ prohlásil Viridovix. Pevně si nasadil na hlavu svou galskou helmici. Její hřeben, tvořený bronzovým kolem ze sedmi paprsků, se ve vycházejícím slunci třpytil rudě stejně jako jeho vlasy.

Marcus si zastínil oči před sluneční září a prohlížel si stojící jezdce. „Nemyslím, že to je od nich nějaká drzost,“ prohlásil nakonec. „Podle mě to je odvaha. Mám takový pocit, že mají v zádech silnou armádu, pokud se tedy nemýlím.“

Gorgidas se také díval úkosem proti slunci. Protože viděl poněkud lépe než Marcus, který byl trochu krátkozraký, rozeznal mnohem víc. „Jsou to kočovníci,“ řekl s obavami. „Co ale dělá tak silná jednotka Yezdanů v blízkosti císařské armády?“

Úvahy však musely jít stranou a oni se rozběhli ke svým koním. Většina Arshaumu již byla v sedlech a nadávala jim za jejich zdržení. „Trvá vám to dost dlouho.“ zavrčel Arigh, když byli konečně připraveni. „Pojďme konečně zjistit, co se

tady děje.“

Vedl stovku jezdců proti cizincům. Postupovali v řadě, ne v sevřeném útvaru, ale pohybovali se pomalu, aby to nevypadalo jako útok. Marcus si všiml, jak jezci proti nim sahají přes ramena do toulců pro šípy, ale zatím žádný z nich nezvednul luk. Dva nebo tři z nich měli na sobě brnění z vyčiněné kůže jako většina Arshaumu, ale většina byla oblečena do drátěných košilí.

Zvednutím ruky zastavil Arigh své muže na nejzazším okraji doletu šípu. Dál pokračoval sám. Po několika vteřinách jeden ze skupiny neznámých jezdců jeho gesto napodobil. Když od sebe byli vzdáleni asi osmdesát yardů, zavolal vůdce Arshaumu větu v khamorthštině, kterou se naučil z paměti: „Kdo jste?“ Podle vzhledu mohl být příjízďející jezdec Yezdan nebo jeden z obyvatelů Pardraye.

„Kdo jste vy?“ Odpověď se vrátila ve videssoštině, ovšem s cizím přízvukem.

Marcus ten Was znal. Pobídl svého koně ostruhami a přijel rychlým klusem vedle Arigha. Několik Arshaumu za ním křičelo, ať se vrátí. Jeho výkřik je ale přehlušil: „Haló. Khatri-shan! Kde je Pakhymer!“,

Cizinec položil niku na svůj meč, když se Říman blížil, ale vzápětí ji odtáhl a pozdravil iio: „Je tam. kam patří a nikde jinde.“ zavolal zpět. „Kdo to chce vědět?“ Nejasná odpověď Marcuse nezaskočila. Většina Khatrišhanů se vyjadřovala tímto způsobem.

„Jsou to přátelé,“ řekl Arighovi a pak na Khatrishana vykřikl své jméno.

„Cože, ty prokletý lháři! Ten muž je mrtev!“ „Já že jsem mrtvý?“ Tribun projel kolem Arigha a přijel tak blízko, aby si ho cizinec mohl prohlédnout. Jak předpokládal, muž byl jedním z nižších důstojníků Laona Pakhymera. „Podívej se na mě — Jak jen se jmenoval? Mám to! — prohlédni si mě, Konyosi, a řekni, jestli jsem mrtvý.“

Konyos to opatrně udělal. „No, ať se do země propadnu, jsi to ty,“ konstatoval konečně. „Je ten druhý chlápek stále ještě s tebou?“

„Gaius?“ usmál se Marcus. „Je támhle za mnou.“

„To bych tedy měl,“ řekl Konyos pochmurně. Mávl směrem k Arshaumům. „Kdo jsou ale tihle žebráci? Když jsi s nimi ty, nepředpokládám, že by to byli Yezdani.“

„Ne.“ Když začal Marcus vysvětlovat, Arshaumové i Khatrishané si uvědomili, že dnes se asi bojovat nebude a začali se k sobě už bez strachu přibližovat.

Konyos si zvědavě prohlížel muže ze Shaumkhiilu. Jejich široké, téměř hladké tváře, tupé nosy a šikmé oči pro něj byly něčím úplně novým. „Vypadají dost zvláštně, tihle lotři,“ poznamenal bez nejmenší zlomyslnosti. „Jak bojují?“

„Prošli Pardrayí a Yezdem.“

„Takže bojovat umí.“

Tribun představil Konyose Arighovi a pak se vzmohl na otázku, která ho mučila: „Co dělá Gavras v Amorionu?“

„To bys měl vědět ty,“ odpověděl Khatrishan. „Je to tvoje vina.“

„Cože?“ To byla poslední odpověď, která by tribuna nenapadla ani v nejhorším snu.

„Co jsi čekal jiného? Když Senpat a Nevrat Sviodo oznámili Minuciovi, že jsi byl vyslán do spárů Zemarkhose, co mohli, u všech bohů, dělat jiného, než ti vyrazit na pomoc? Přirozeně si nás Pakhymer vzal s sebou.“

Scaurovo hrdlo se stahovalo i přes Konyosovo zlehčené podání události. Více než cokoliv jiného to svědčilo o skutečnosti, jaký k němu jeho vojáci a také Khatrishané měli vztah. „Legionáři jsou tedy v Amorionu?“

„Právě jsem ti to vysvětlil, nebo snad nedoslýcháš? Všichni pohromadě, když už se ptáš.“

„Hele!“ To byl Gaius Philippus, který se tlačil kolem s Gorgidasem a Viridovixem, aby ani jim nic neuniklo.

Konyos se po nich ohlédl a potom s úsměvem pokračoval:

„Připomíná mi to staré dobré časy, když jsme se pohádali u Arandosy. Pohybovali jsme se tak rychle, že Yavlak dodneška neví, kdo na něj zaútočil.“

Gaius Philippus do Khatrishana šťouchl s lehkou výčitkou: „To byla ta vaše zatracená — tedy naše zatracená armáda — která se celou dobu pohybovala k Amorionu?“

„Samozřejmě. Kdo sis myslel, že by to měl být?“

„To nevadí,“ prohodil veterán. „Ach ta moje bolavá hlava.“ Marcusovi se chtělo smát a plakat zároveň. On a Gaius Philippus utekli na západ s Tahmaspovou karavanou jen proto, že si mysleli, že se jedná o Yezdany. A díky tomu se octli v Mashizu a bloudili tunely pod palácem.

Konyos se obrátil ke Scaurovi. „A ještě jedna věc — Gagik Bagratouni tě hodlá stáhnout z kůže.“

„Mě? Proč mě? Vždyť jsem místo něho zabil Zemarkhose!“

„Právě proto. Chtěl to udělat sám, ovšem po troškách a hodně pomalu. Nedá se ale říci, že bych ho litoval po tom, co jsem slyšel. Když ale zjistil, že ta veš je mrtvá, tak ti to možná pro tentokrát odpustí.“ Khatrishan se na okamžik odmlčel.

„Mysleli jsme, že vy dva jste spadli do díry, ze které už není návratu, tedy spíš že se z ní nevyhrabete. Prohledali jsme Amorion, jak to jen šlo, ale vás jsme nenašli.“ Tvářil se trochu rozhořčeně, když viděl, že přežil.

„Díra, ze které se nikdy nevyhrabeme?“ opáčil Marcus a trochu se zachvěl hrůzou. „Jsi celkem blízko pravdy, skoro to tak dopadlo — jsou mnohem horší místa než Amorion.“

Úhledné řady kožených stanů, každý pro osm mužů, na čtvercovém, palisádou ohrazeném území ostře kontrastovaly s nepořádkem v okolí. Tu se vyjímal hedvábný stan šlechtice, támhle několik jurt. O kus dál celý les náhodně seskupených přístřešků kolem dvou či tří malých, bavlněných stanů, a vedle nich obrovský plátěný přístřešek, který by mohl sloužit snad četě vojáků.

Strážný u ohrazeného vchodu byl silný tmavý muž, oblečený do drátěné košile bez rukávů. Přes velký poloovalný štít sledoval čtyři příjízďející muže oblečené v kožených nomádkých oděvech. Zvedl svůj těžký oštěp a zakřičel: „Stát! V jaké záležitosti pocházíte?“

„Ahoj Pinariusi. Dnes není zrovna dobrý den, co?“ odpověděl Marcus latinsky a pozoroval, jak legionář upustil oštěp.

„Vidíte toho chudáka?“ poznamenal Viridovix a smutně potřásl hlavou. „Když nedokáže poznat většinu z nás, jak můžeme čekat, že dokáže rozlišit přítele od nepřítele?“

Pinarius se už chystal vrazit do tábora, ale když zahlédl Gaia Philippuse, neodvážil se porušit disciplínu tím, že by opustil své místo. Místo toho zvolal: „TJ všech bohů, tribun se vrátil a všichni s ním!“ Zvedl STOJ oštěp, radostně s ním zamával a uvolnil přichozím vstup do tábora.

Disciplína ale stejně utrpěla, když se všichni Římané vyhnuli ze svých stanů, odhodili oštěpy a zbraně a hrnuli se k přichozím. Marcus a jeho přátelé naštěstí sesedli z koní dříve, než je z nich mohl sundat dav. Legionáři se k nim nahrnuli ze všech stran a snažili se každého obejmout, stisknout jim ruce, poplácat je po zádech nebo se jich prostě jen dotknout.

„Ale tenkrát v Galii jste mě tak nadšeně nevíтали,“ posteskl si Viridovix, přestože těžko skrýval radost a dojetí. Římané na něj začali pokřikovat.

Pro Gorgidase, který rád přesně věděl, koho se zrovna dotýká, bylo bouřlivé uvítání hotovým utrpením. Ještě větší šok utrpěl, když se těsně vedle něj najednou objevil Rakio. Yrnido sledoval z povzdálí jejich skupinku už od okamžiku, kdy se oddělila z Arighova tábora. Někdo si povšiml cizince v jejich řadách. „Kdo je to?“

„Přítel,“ odpověděl Rek.

„Dobrá tedy.“ Od toho okamžiku byl Rakio vítán stejně bouřlivě jako všichni ostatní. Na rozdíl od Gorgidase mu to bylo víc než příjemné.

„Uhněte tni! Uvolněte cestu!“ Přicházel Sextus Minucius a razil si cestu mezi legionáři. Postupoval pomalu, protože dav byl příliš hustý, ale nakonec se přece dostal až ke Scaurovi. Měsíce velení způsobily, že z mladého muže se stal skutečný voják. Výraz na jeho pohledné tváři Marcus dosud neznal.

Postavil se do pozoru a precizně zsalutoval. „Vracím Vám velení, pane!“

Marcus potřásl hlavou. „Není moje a nemůžeš mi ho tedy vrátit. Gavras mě ho zbavil ještě než mě vyslal proti Zemarkhosovi.“

Legionáři začali protestovat, nato Minucius řekl: „Víme o tom, pane. Jediné, co k tomu můžu říct je to, že my si vybíráme toho, kdo nás povede, a nikdo jiný.“ Znovu zsalutoval.

Římané začali opět vykřikovat, tentokrát to však znamenalo souhlas. „Zatraceně správně!“ „My se do Gavrasových záležitostí nepleteme! Ať se on nestará o ty naše!“ „Kdyby nebylo nás, stále by ještě seděl ve Videssosu. Prorazili jsme mezi Yezdany cestu, že by se do ní trefil i slepý.“ A nad tím vším zněly hromadné ovace: „Marcus! Marcus! Marcus!“ Tribun neschopen slova všem zsalutoval.

Hluk byl ohlušující. Viridovix dlouh do Gaia Philippuse: „Vší máš si toho, že tebe tak nadšeně nevítají?“ zasmál se.

„Bylo by divné, kdyby se tak chovali,“ odpověděl veterán klidně. „Ode mě se čeká, že budu nevrlý muž v pozadí, který se bude starat o to, aby jeho nadřízený co nejvíc vynikl a hlavně, aby se mu nic nestalo.“

Gal nad tou ironickou odpovědí chvíli váhal: „Něco na tom je,“ řekl a cítil se mnohem lépe poté, co si od staršího centuriona vysloužil další jedovatý pohled.

Legionáři pocházející z místních území se drželi v pozadí a čekali, až se se svým vůdcem přivítají Římané. Brzy se ale také připojili k oslavám. Statní Vaspuralcanové je bezhlavě tiskli ve svých železných objetích a radostně vykřikovali uvítací věty v hrubé latině a téměř stejně obhroublé vides-soštině.

„Takže jste to nakonec přežili,“ vykřikoval Gagik Bagratouni, když -vyloženě dusil tribuna na své hrudi. Svým hrdým zjevem, ostrými rysy, hustými vlnitými vlasy a černým chumáčem vousů připomínal nakharar Scaurovi lva, „I když jsme se snažili ze všech sil, nedorazili jsme sem včas a mysleli jsme si, že vás ten šílený kněz zabil.“

„Pořád se nemohu vzpamatovat, že jste vůbec tady.“ řekl Marcus.

„Správné informace...“ odpověděl Bagratouni samolibě. Otočil se, rozhlédl se kolem a zavolal. „Senpate. Nevrat — ke mně!“

Oba dva se protlačili ke Scaurovi a nakhararovi. Senpat Sviodo byl jediný muž, kterého tribun znal, jež si mohl dovolit nosit tradiční vaspurakánskou pokrývku hlavy — čepici se štápcí. Jeho vzhled a požitkářský charakter mu dovozovaly nosit cokoli si usmyslel. Zadupal okovanými botami a vyrazil ze sebe pívň tóny bojové písně. „Haj, haj, haj! Mysleli jsme, že tě uvidíme dříve, ale raději později než vůbec, jak říká naše přísloví.“

Jeho bujará nálada byla nakažlivá. Marcus cítil, že se i na jeho tváři rozlévá úsměv. Otočil se k Nevrat. Dokonce i když nebyla jeho, zasloužila si pozornost. Pro krásu většiny žen byly vaspurakánské rysy příliš hrubé, ale ona patřila k výjimkám. Stejně jako u Senpata, i v její kráse se zračilo dobré srdce, které nemohla zapřít, i kdyby chtěla.

Nechtěla ani slyšet tribunův obdiv. „To nic nebylo — několik dnů jízdy klidným, spřáteleným územím. To „nestojí za řeč. Co to je ve srovnání s tím, jak jsme bojovali v první občanské válce s Draxem a s jeho muži a ty jsi zabil toho Namdalena, který se na mě sápal.“

„Ale? A pamatuješ si, jak jsi mi to vrátila?“

Několik okolo stojících legionářů začalo rozrušeně hovořit. Něco v Nevratiných očích říkalo, že si pamatovala dobře i jiné věci, ale objevilo se tam i zklamání. „Velmi dobře,“ odpověděla statečně.

„Pojmu to tedy stejně jako tenkrát,“ řekl Marcus. Hluk mezi legionáři po těchto slovech ještě zesílil. Tribun řekl Bagratounimu: „Dobře se dívej, hodlám políbit vdanou ženu.“ Sevřel Nevrat do objetí.

„Jsi v pořádku?“ zašeptala mu do ucha. Na jeho přikývnutí zamumlala, „Tak tedy dobrá,“ a věnovala mu polibek mnohem delší a důkladnější, než si vůbec dokázal představit. Její rty byly pevné a sladké. „Když něco děláš, dělej to pořádně,“ prohodila, když nabrala dech.

„Možná jsme měli raději zůstat ve Videssosu,“ mumlal Senpat, ale úsměvu se neubránil. Malé potřesení hlavou od Nevrat naznačilo Scaurovi, že její manžel zatím nic netuší — ne že by toho na drahou stranu bylo hodně.

Bagratouni šťouchl tribuna loktem do žeber. „Na co jsem se to měl dívat? Tohle jsem uměl, už když mi bylo dvanáct.“

Rozruch v táboře Římanů probral z odpočinku řadu dalších císařských vojáků — Videssosanů. Khatrishanů, Halo-gaiů, Khamorthu a několik Namdalenu. Vylezli na valy, aby viděli, co se vlastně děje, že to uvedlo do varu jindy klidné a disciplinované legionáře. Vojáci si tyto zprávy pak předávali navzájem a komukoli, s kým se setkali.

„Takže takhle to dopadlo, když jsme si mysleli, že náš příjezd zůstane v tajnosti.“ prohlásil Gorgidas.

Marcus rozuměl, co tím myslel a co chtěl říci. „Na tom tolik nezáleží.“ odpověděl. „Protože Goudeles a Skylitzes právě podávají hlášení císaři. Thorisin stejně ví, kdo s Arshaumy přijel.“ Byl si jistý, že zanedlouho mu dorazí obsílka od panovníka.

To se ale nezdálo Viridovixovi. „Ty máš od něj zámky a císařské slovo,“ řekl Marcusovi. „Mě rozemele na kousky a hodí psům za to, že jsem si začal s jeho milenkou.“

Nic z toho, co mu Říman namítal, ho nepřesvědčilo, že Thorisin se tak Komitty Rhangawe nejen zbavil, ale ještě byl rád, že už je konečně pryč. Tribuna zase zajímalo, jak dodrží sliby, kterému Gavras dal. Věděl, že císař je člověk, který plní dané slovo, ale věděl také, v jak velkém pokušení porušit ho právě je.

V tom směru mu nemohl nikdo pomoci. Nezáleželo nakonec na tom, co Thorisin chtěl udělat, protože Avshar měl plány, které měnily záměry všech ostatních. „Musíme co nejdříve zjistit víc o tom, co se tady vlastně děje,“ řekl tribun Gaiu Philippusovi.

„Minucius- a Bagratouni stojí hned vedle tebe,“ připomněl mu veterán. „A už jsem vyslal posla pro Pakhymera.“

„Dobře.“

Minucius je dovedl do velitelského stanu, který se nacházel uprostřed via principalis, hlavní ulice tábora. Ustoupil stranou, aby mohl Marcus projít jako první a řekl: „Zdá se, že si budu muset opět zvyknout na menší pohodlí.“

Vnitřek stanu silně kontrastoval s jeho výrokem. Kromě skládacího polního lůžka, několika rohoží a jeho výstroje byl prázdný. Výstroj byla obyčejná, stejná, jakou měl každý legionář. Minucius povýšil až v několika posledních letech. Viridovix se rozhlédl kolem sebe, potřásl hlavou a prohodil: „Proč se staráš o to, kolik budeš mít místa? Myslím, že bys klidně mohl bydlet v sudu. a ještě by ti nějaké místo zbylo.“

„Nemyslím, že by se to Ereně líbilo,“ namítl Minucius. „Je znovu těhotná.“

„Je doma v Garsavře?“ optal se Marcus.

„Ano. Všechny ženy tam jsou s výjimkou Nevrat, ale ona je případ sám pro sebe. Vyrázili jsme na západ v přílišném spěchu. Nerozehnali jsme Ýezdany. jen jsme si přes ně prorazili cestu. A stejně tak Gavras. Ti prašiví bídáci se stále ještě potulují mezi tímto místem a Garsavrou.“

„To vysvětluje jednu věc,“ řekl Gaius Philippus. „Není to přesně to, co jsem chtěl slyšet, ale tušil jsem to.“

Laon Pakhymer dorazil právě, když si sedali na rohože. I on se uvelebil a kývl na Marcuse a Gaia Philippuse tak nedbale, jako kdyby je viděl naposledy před několika hodinami.

„To byla rychlost,“ řekl váhavě starší centurion. Bylo těžké být si jistý, zda ho více zlobí Pakhymerova nedbalost nebo vnitřní jistota.

Vůdce Khatrishanů dobře věděl, že veterána rozčiluje, a patřičně toho využíval. „Máme své způsoby,“ pronesl lehkomyšlně.

„Mluvil s Konyosem ještě dříve, než k němu dorazil římský posel,“ řekl Gorgidas.

V Pakhymerově tváři se objevil výraz uražené ješitnosti. „Proč já se tu snažím s takovými triky, když ty je vzápětí všem prozradíš?“

„Tak už toho nechejme,“ řekl Marcus. Khatrishan se naklonil vpřed, náhle stejně zaujat)7 jako kdokoliv jiný ve stanu.

Marcus se od něj dozvěděl zhruba totéž, co od ostatních. Legionáři a Khatrishané vyrazili z Garsavry na vlastní pěst a když to začalo vypadat jako úspěšné tažení, Thorisin je se zbytkem sil následoval, a tak se nyní všichni sešli v Amorionu. Nezískal kontrolu nad údolím Arandosy, ale tribun se dozvěděl, že vyslal oddíl vojska na sever do Nakoleie, na pobřeží Videssoského moře. „To bylo velmi rozumné,“ řekl. „Nejsme tu tedy všichni odříznuti od zbytku císařství.“ Pak přišla řada na zprávy o stavu zásob, připravenosti vojáků a Gavrasovy plány. Sextus Minucius prohlásil:

„Především si nemyslím, že by nějaké měl, když nás sem sledoval. Chtěl se jen přesvědčit, že si neobsadíme Amorion pro sebe. Ale teď kolují zprávy, že Avshar k nám postupuje přes Vaspurakan. Jestli je to pravda, pak tohle je nejlepší základna pro boj proti němu.“

Čerství navrátilci si vyměnili pohledy. „Ta zatracená chodící mrtvola se pohybuje na můj vkus příliš rychle,“ prohodil Gaius Philippus, ale byl to jen komentář. Nikdo z nich nepochyboval, že černokněžník se rozhodl rozdrtit Videssos jednou provždy. Viděli jeho přípravy na vlastní oči. Tribun a starší centurion slyšeli jeho vychloubání a výhrůžky na vlastní uši.

Pakhymera namítl: „Jde tady ale o mnohem víc než říkal Minucius, alespoň myslím.“ Počkal, až Scaurus a jeho přátelé sami přijdou na vhodnou odpověď. „Politika?“ zkusil se zeptat Gorgidas. Vůdce Khatrishanů se poškrábal na čele. Jeho verze víry se lišila od videssoské. ale byla nedílnou součástí jejich světa způsobem, jakým Rek. Římané a Viridovix nikdy nebudou. Řekl: „Někdy si myslím, že jste se narodili napůl slepí. Tak se dívejte alespoň nyní. jestli to dokážete. Několik posledních let byl Amorion rebelantem proti Videssosu a jeho kléru, zatímco mě a můj národ a stejně tak i Bagratouniho počítali ke kacírům. Thorisin nemohl věřit nikomu z nás natolik, aby se vydal věci urovnat. Proč by jinak bral s sebou samotného Balsamona, než aby přivedl tohle město rebelů zpět do lůna pravé církve?“

„Opravdu ho vzal s sebou?“ nastražil Marcus uši. „O tom jsem zatím neslyšel.“

„Určitě ano. Ten starý suchar kázal také o boji. Jednou či dvakrát jsem ho sám poslouchal. Má v sobě sílu. Abych řekl pravdu, ještě několik takových, jako je on, a začal bych uvažovat o změně víry podle císařského způsobu.“

„Také jsem ho poslouchal,“ pravil Bagratouni. „Lepší než Zemarkhos? To určitě je. Konvertovat? Nikdy. Příliš mnoho 'princů' se uchýlilo ke zvykům Videssosu, já víru nezměním.“

Porada začala ztrácet po tomto rozhovoru spád. Marcus si nemyslel, že by se třeba i zbožný Skylitzes odvážil hádat s

nakhararem ve věci víří'. A on sám přece ke stoupencům Phose nepatřil. Cítil ale více pochopení pro Pána Videssosu, než všichni jeho kněží dohromady.

Druhý den ráno čekali na Scaura u porta praetoria dva Halogané. Naučili se už něco z legionářských zvyků, pomyslel si, když k nim krácel. Porta praetoria byla k velitelskému stanu ze všech čtyřech bran tábora nejbližší. Snažil se všimnout si takových detailů. Halogané měli pozvání jen pro něj, Gaius Philippus. Gorgidas ani Viridovix pozvání nebyli. Nebyl si jistý, jestli je to dobré znamení.

Severší žoldnéři se ve videssoském horku potili. Byli to velcí, světlolvasí muži. Stejně vysocí jako tribun, a v ramenech dokonce ještě širší. Jeden z nich měl vlasy až na ramena, druhý je měl svázané v tlustém copu, který mu ležel na zádech. Oba měli na opascích zavěšeny meče, ale více spoléhali na své národní zbraně, mohutné válečné sekery s dlouhou násadou.

Kývli na něj, když ho poznali. Ten s copem prohlásil: „Byli jsme vysláni, abychom tě předvedli před císaře.“

Haloganův přízvuk byl těžkopádný, ale tribun mu rozuměl. Stoupl si mezi strážce, které hodily sekery na ramena a provázely ho pryč;

Důstojníci Thorisina Gavrasy měli častokrát působivější stany než on sám. Císař při pobytu v poli netrval na luxusu a vždycky žil jednoduše. Modrý praporek se zlatým císařským znakem vypovídal o jeho statutu vše, co potřeboval.

Před vchodem do jeho stanu hlídala další dvojice Haloganů. Postavili se do ostrážitého ho postoje a čekali, až k nim dorazí Marcus a jeho eskorta. Seveřan melodicky oznámil formálním hlasem: „Toto je kapitán Římanu.“ Strážce ustoupily stranou.

Když zvedal stanové plátno ve vchodu, tvářil se překvapeně. Thorisin mu přece jeho titul odebral. Byl mu snad vrácen? Neměl ale čas na dlouhý údiv. Před ním právě císař netrpělivě prohlašoval: „No dobrá, jdi na to dohlédnout. Mám teď na starost jiné věci.“

„Ano, pane.“ Důstojník, který právě zsalutoval, stál sice k Marcusovi zády, ale ten při zvuku jeho hlasu strnul. A když se Provhos Mourtzouphlos obrátil k odchodu, zarazil se a v jeho pravidelných rysech se zračila nedůvěra a překvapení.

„Ty!“ zvolal a sáhl po meči.

Marcusova ruka -vystřelila k pasu. Jeden z Haloganů skočil mezi Mourtzouphlose a Římana, druhý sevřel Marcusovu ruku železným stiskem. „Zanechej svůj meč odpočívat.“ přikázal a tribunovi nezbylo nic jiného než poslechnout.

Thorisin se ani nehnul zpoza nízkého psacího stolu plného dokumentů, za kterým seděl. „Starej se o příkaz“, které jsi dostal. Provhosi,“ řekl. „Zaručuji ti, že budu s tímto člověkem jednat tak, jak si to zaslouží.“

Tato slova se Marcusovi příliš nezamlouvala, ale ani Mourtzouphlovi.

„Ano, pane.“ zopakoval, ale tentokrát to ze sebe tlačil násilím. Mávl svým pláštěm v aristokratickém gestu znechucení a odkráčel kolem Marcuse. Přitom na něj zavrčel: „Ještě jsem s tebou neskončil, ty bídáku, ty Cizácká štenice.“

Jediné, co Scaurovi zabránilo vrhnout se na Mourtzouphlose, byl neochabující stisk na jeho paži. Jeho vztek ho překvapil a jeho důvod ještě víc. Nezlobil se kvůli tomu, co musel on sám prožít, to už bylo dávno za ním. Ale Mourtzouphlos byl rovněž zodpovědný za to, co v posledních měsících potkalo Alypii, a to mu tribun nehodlal nikdy odpustit. Už toho zažila příliš, než aby musela podstoupit „ještě další utrpení.“

Možná Scaurovi připomněl Alypii pohled na císařovu tvář. Thorisinův oválný obličej byl delší než její a také rozeklanější, jeho oči byly tmavší než její zelené, ale na první pohled na nich bylo vidět, že jsou příbuzní.

„Bjorgolfé. Hareku, vraťte se na svá místa,“ přikázal Gavras Haloganům kolem Marcuse. „Eyvind a Skallagrim jsou venku, takže dohlédnou na to, aby mě tenhle člověk nezabil. Ale toho se nebojím, on mě totiž chce — on mě potřebuje živého. Není to pravda, cizince?“ „Cynicky se na Marcuse podíval.“

Halogani zsalutovali a odešli. Neměli v úmyslu přit se se svým chlebodárcem. Thorisin se obrátil ke sluhovi, který ve stanu leštil pár bot. Hodil muži stříbrník. „To stačí, Gly-kasi. Tak běž a za něco ho utrať.“ S nadšenými díky vycouval Videssosan za vojáky.

Když zmizel, císař si spokojeně oddechl. „Teď už nemáš před kým budit pohoršení, jen přede mnou.“ Marcus zůstal tiše stát. Už Thorisina v takové hravé náladě několikrát viděl. Zneklidňovalo ho to, protože se v něm nevyznal. Gavras pozvedl obočí. „Až se tady přestaneš nafukovat, můžeš se posadit.“

Tribun ho poslechl. Thorisin sepal ruce a prohlížel si ho dobrou minutu, než opět promluvil. „Co s tebou mám udělat. Římane? Jsi jako padělaný měďák. Stále se vracíš.“

Marcusovi se náhle nad jeho přirovnáním udělalo špatně. Gavras byl mnohem přímější, než se stal císařem. Právil: „Zdá se mi, že máte dvě možnosti, buďto dodržet naši dohodu, nebo mě nechat popravit.“

Císař se nepatrně usmál. „Snažíš se mě přemluvit? Už mnohokrát jsem si přál vidět tvou hlavu naraženou na kůlu. Ale já nebudu tím, kdo teď bude určovat tvůj osud.“

„Avshar.“ Nebyla to otázka, ale konstatování

„Ano.“ Vojenské záležitosti přiměly Thorisina zanechat vtípkování. „Tady, podívej se sám.“ Scaurus popotáhl své křeslo vpřed. Gavras obrátil mapu západních videssoských provincií tak, že její pravá strana nyní byla před Římanem. Ukázal na řeku Rhamnos na východním pomezí Vaspurakanu. „Mám zprávy, že yezdanská armáda ji včera překročila severně od Soli.“

Tribun měřil očima vzdálenosti. Černokněžník se pohyboval rychleji, než se zdálo možné. „Takže asi za týden. Možná o den či dva více. Před nimi leží divoká a drsná země, protože směřují k jihovýchodu. Nebo se s nimi chcete utkat někde v půli cesty?“

„Ne. Zamýšlím zvolit obrannou strategii.“ Gavras vycenil zuby ve frustrované grimase. Jeho instinkty mu velely zaútočit. Ale pokračoval: „Po boji u Maraghy, po občanské válce, je tohle poslední armáda, kterou se mi podařilo shromáždit. Pokud ji lehkomyšlně přivedu do záhuby, nezůstane mě ani Videssosu už vůbec nic. A to je další důvod, proč ti nemohu zkrivit ani vlasek. Nemohu si dovolit vzpouru tvých vojáků.“

Marcus přijal touto formou oznámení, že je opět velitelem svých sil. Optal se: „Kolik mužů Avshar má?“ „Já jsem doufal, že mi právě tohle řekneš ty. Je to ale v každém případě větší síla, než je ta moje. Sám ale víš, jakou hodnotu mají výzvědy na velké vzdálenosti. A Yezdani cestují s velkým počtem náhradních koní, takže se zdá, že je jich více než ve skutečnosti. Ale ty jsi byl v Mashizu. Je to Skotosovo peklo, alespoň podle toho, co říkal Goudeles. Prý jsi byl ve Wulghashově trůnním sále, když mu Avshar ukradl trůn přímo pod zadkem. To byla první zpráva o té změně, kterou jsem dostal. Ty bys měl vědět lépe než kdokoliv jiný, co se v Yezdu děje.“ „Jen pokud Vás zajímají dojmy z podzemních chodeb. A mohu Vám říct něco o Avsharovi, jestli to chcete slyšet.“ Thorisin netrpělivě potřásl hlavou. „O tom už vím víc, než je mi milé. Ať už v tom měl prsty on nebo Wulghash, nebo kdo se právě skrýval za titulem Khagan Yezdu, má prsty skoro ve všem, co nás za poslední roky potkalo.“ „Jak jsem poznal Wulghashe, nebyl bych si tím tak jistý,“ namítl tribun. „Je tu něco. co jste se od Goudelese nedozvěděl. Wulghash není mrtvý, ačkoliv si Avshar myslí, že je.“ Vyprávěl, jak se khagan s Římany setkal v hlubinách pod palácem. „Je to pěkná historka, ale co z toho?“ optal se Gavras. „Mrtvý nebo na útěku, je mimo liru a mě chybí ještě mň, pokud je opravdu tak chytrý, jak jsi říkal.“ Marcus pokrčil rameny. „Své zprávy jsem Vám předal. Jestli chcete slyšet o Yezdanech, promluvte si s Arighem. On s nimi bojoval celé léto a viděl, jak se shromažďují kolem Mashizu.“ „Udělám to. Odvedl jsi kus práce. Římane, když jsi ho i s jeho nomády přivedl.“ Císař se odmlčel a pohlédl mrzutě na Marcuse ve zdráhavém respektu. „Možná jsi mizera a bídák, ale udělal jsi tolik užitečných věcí. že by bylo škoda zkrátit tě o hlavu. Pokud to všechno oba přežijeme, možná se pak na něčem dohodneme.“ Tribun přikývl. „Je Alypia v pořádku?“ zeptal se tiše. Thorisin sevřel ústa. „Ty mi to neděláš snadné, co?“ „Možná se teď dozvím to nejhorší. Co mi pomůže, když se Vás na to zeptám zítra a Vv se na mě opět rozzlobí.“ „Hm. Někdy si myslím, že Mavrikios měl tvoji nevychovanost krotit od samého začátku. Ušetřilo by nám to spoustu problémů.“ Císař bubnoval prsty do stonín desky. Konečně odpověděl: „Ano, má se dobře. Polovina mladých šlechticů na ní mohla oči nechat — a všichni byli pěkně ambiciózní — když s ní tančili na mé svatbě. Ne že by si jich ale nějak zvlášť všímala.“ Scaurus se neobával o její věrnost, ale zbytek Gavrasovy věty způsobil, že vyvalil oči jako blázen. „Na Vaší co?“ „Svatbě,“ zopakoval Thorisin. „Však už byl nejvyšší čas. Vaše erotické hrátky mi připomněly, jak moc potřebuji opravdového dědice. A také ho budu mít. Před čtyřmi dny jsem dostal zprávu, že je těhotná.“ „Blahopřeji,“ odvětil Marcus upřímně. Jestli bude mít Thorisin nástupce, možná bude dělat méně problémů Alypii. Tribun zaváhal a pak se přece jen zeptal. „A — kdo je ta šťastná?“ „To je vlastně pravda, ty to nemůžeš vědět. Alania Vourtze — jak vidím, už jsi o té rodině slyšel. Ano, je to typická úřednická rodina. Pomůže mi to udělat si pořádek v táboře, nebo alespoň přehledně rozdělit nepořádek. Je to taková malá, tichá osůbka — to je taky jeden z důvodů, proč jsem si ji vybral. Po těch několika letech, co na mě ječela ta stará semetrika, to je hotový balzám na duši. Drahá Komitta — Phos buď milostiv klášteru, do kterého jsem ji poslal.“ Císař se křivě usmál. „Jsi stále takový zamklý? Já jsem toho dnes napovídál mnohem víc než ty.“ Tribun se chystal protestovat, že Gavras jeho novinky nechtěl slyšet, ale Thorisin jeho protesty zarazil. „Nevadí. Ted' odejdi. A jestli venku čeká některý z mých eparchů, řekni mu, že přišel na řadu.“ Scaurus vyšel z přítmi stanu, mhouřice oči v jasném slunci. Venku před vchodem narazil na úředníka, který neklidně přešlapoval z nohy na nohu. Podržel mu nadzvednutý cíp plachty. Eparcha vešel dovnitř s pozoruhodným nedostatkem nadšení. Marcus uslyšel Thorisinův křik: „Ty mizerný packale, nekompetentní osle. kde je těch padesát vozů pšenice, které sem podle tvých slov měly dorazit už předevčírem?“ „Vidím, že ještě úplně nedozrál.“ zašeptal tribun jednomu ze strážných. Halogan zakoulel očima. Když se Marcus vrátil zpět do římského tábora, zjistil, že tam vše zmátek. Velké skupiny legionářů se shromažďovaly před jedním ze stanů. Na samém čele davu zahlédl Virido-vixe, o hlavu vyššího než byla většina vojáků. „Co se to tu ztráceně děje?“, zeptal se. Legionáři se rozestoupili, aby mu uvolnili cestu. Gal zabodl do země dva stanové kůly a naostřil jejich špičky. Na každém kůlu byla naražená hlava, z obou ještě kapala krev. Na tváři jedné z nich byl dosud výraz vztekklého vzdoru. Výraz druhé hlavy byl nečitelný, protože rána mečem odsekla dobrou polovinu obličeje. „Trofeje?“ zeptal se Scaurus suše. Viridovix vzhledl. „Ach, ahoj, drahý Římane. Ano, jsou to trofeje. Zkus na mě zaútočit jako tihle dva lotři a také z tebe nezůstane moc. A omlouvám se za ten nepořádek kolem, ale bohužel nemám dveře, na které bych je mohl přibít.“ „Ani milník,“ pronesl tribun, když si vzpomněl na poslední rozhovor. Znovu pohlédl na useknuté hlavy. Obě patřily snědým mužům s dlouhými, neupravenými bradkami, nyní zalitými krví. „Yezdani,“ konstatoval. „Myslím, že máš pravdu, i když jsem se jich na to zapomněl zeptat.“ „Jak se dostali do tábora?“ zeptal se Marcus. Neklid sem přilákal i Gaia Philippuse. Otočil se k čumilům. „Ty, ty, ty a ty!“ řekl ostře a ukazoval na jednotlivé vojáky. „Půjdete do bran vystřídat strážu a pošlete je sem. Budou muset odpovědět na několik otázek. Vráti se na své posty hned, jak s nimi skončíme.“ Starší centurion byl zpět pouze jeden den, ale jeho autorita byla neoddiskutovatelná. Legionáři zasalutovali a urychleně odešli. Říman, který do tábora vpustil potenciální vrahy, zíral s hrůzou na Viridovixovo dílo. „Já, já jsem nad tím takto nepřemýšlel,“ koktal odpovědi na Marcusovy otázky. „Ptali se na Vás nebo na Gala. Všichni v táboře věděli, že si Vás zavolal císař, tak jsem jim řekl. kde najdou alespoň Virido-vixe. Myslel jsem. že to jsou přátelé, kteří se s vámi seznámili na cestách.“

„Neni to tvá vina. Vectilianusi,“ ujistil ho Scaurus. Nemusel se ptát, jak je možné, že jeho a Viridovixe sledovali Yezdani stovky mil. ale znovu ho mrzelo, že nepřesvědčil Wulghashe. aby zakryl svým mocným kouzlem i Keltův meč — pak by Avshar už neměl žádnou šanci je sledovat.

„Je to úplně jasné,“ prohlásil Viridovix, utírajíce si zakrvavený meč. „Je o dva lumpy míň, kteří se proti nám postaví v ten osudný den na straně temnoty a myslím, že už to nebude znovu zkoušet s lokaji, když je sám tak blízko.“

„Mnohem blíž, než si myslíme.“ Marcus jim tlumočil, co se dozvěděl od Thorisina.

„Dobrá. Už to tedy brzy bude za námi, ať už to dopadne dobře nebo špatně.“ Še slabým zaskřípěním kovu o kov zasunul Viridovix svůj kouzelný meč do pochvy.

Druhého dne ještě před úsvitem vzbudil Marcuse jeden z vaspurakánských legionářů, který strčil hlavu do jeho stanu.

„Před Porta principalis dextra na Vás čeká posel,“ hlásil voják směsí latiny a videssoštiny. „Po tom, co se stalo včera, jsem ho nechtěl pouštět do tábora.“

„Udělal jsi dobře,“ zamumlal Marcus. Natalii se pro kalhoty a tuniku. Potichu si brumlal: „Alespoň mě Gavras nechal celou noc vyspat.“ Přetáhl si tuniku přes hlavu a šplouchl si vodu do tváře. Mezi dalším reptáním se strážného zeptal:

„Kdo je ten posel?“

„Říká, zeje od hlavního císařského — jak se to říká? — vedoucího kněze.“ Vaspurakan si odplivl. Po zkušenostech se Zemarkhosem neměl důvěru v žádného člena videssoské-ho kléru. „Jestli chcete, můžeme ho nechat čekat navždy.“

Marcus se kolem něj protáhl ven. Předvolání od Balsamona mělo skoro stejnou váhu, jako předvolání od císaře.

Porta principalis dextra dostala své jméno podle svého umístění, jak ji viděli utáboření legionáři. Ale velitelský stan byl na druhém konci Via principalis. Scaurus odbočil vlevo na hlavní cestu tábora a spěchal k bráně.

Poznal modře oděného kněze, který na něj čekal, už z dálky. Neměl z toho ale žádnou radost. Jeho Was zněl jako zavření: „Co ode mne chceš, Saboriosi?“

Balsamonův tajemník měl i přes vyholenou tonzuru vojenské držení těla, protože ve skutečnosti vojákem byl. „Odvést Vás před svého pána, pochopitelně.“ odpovídal rázně. Díval se Scaurovi zpřímá do obličeje. „Schovejte si svou nenávist. Já sloužím především jeho císařské výsosti.“

„Ale.“ zakoktal Marcus, jenže kněz mu svými slovy vzal vítr z plachet. Jeho vlastní silný smysl pro vojenskou službu odpovídal dost přesně Saboriovu.

Když kráčeli k Amorionu, začalo vycházet slunce. Město utrpělo od doby, kdy ho tribun viděl naposledy, značné škody.

Mnoho budov na sobě neslo jizvy bojů, ať už z doby, kdy v jeho ulicích propukly výtržnosti vyvolané Marcusem, nebo z pozdějších časů, kdy legionáři a Khatrišané s profesionální zručností dobýjeli zbytky fanatiků.

Další stavby byly jednoduše opuštěné, jejich obvodové zdi zarůstaly plevellem, vrata do dvorů byla otevřena dokořán, dvorky zívaly zoufalou prázdnotou. Podobně vypadalo i několik měšťanských domů.

„Jejich majitelé asi uprchli už před dlouhou dobou.“ konstatoval Saborios, sledující Marcusův pohled. „Někteří utekli před Vašimi legionáři, jiní ze strachu před Yezdany — nebo před císařskou spravedlností.“

Několik domů bylo opět obydleno, tentokrát černými nájemníky, kteří se sem nastěhovali bez povolení majitelů. Ještě více přichozích se tísnilo na městském tržišti, které bylo již z poloviny zaplněno sbírkou špinavých stanů a chatrčí postavených z bedniček od zboží. „Uprchlíci před něžnou péčí Yezdanů,“ vysvětloval vcelku zbytečně Saborios.

„A před Avsharovou armádou jich přijde ještě víc,“ odhadoval Marcus.

„To vím. Už teď máme problém nakrmit ty, co jsou tady. Samozřejmě, někteří z nich utečou ještě dál a to opět nastolí jistou rovnováhu.“

„Saborios mluvil se sebejistotou muže, který už hodně podobných situací zažil.

Balsamon přechodně přebýval v domku, který dříve patřil Zemarkhosovi a nacházel se poblíž hlavního chrámu Amorionu. Jako většina hlavních svatyní v provinciích to byla menší, neobratně provedená kopie Velkého Phosova chrámu ve Videssosu. Marcus a Saborios vstoupili do jeho stínu a prošli k malé budově stojící v sousedství. Tribun zahlédl na jejich zářivě bílých stěnách zaschlé krvavé slamy.

Sám Balsamon otevřel dveře, aby je pozdravil: „Vítej! Vítej!“ opakoval, usmívaje se na Scaura. „Neočekávaný host je mnohdy lepší než deset očekávaných.“ Na tváři mu zářil výraz, který tribun dobře znal. jako by ho zval ke sdílení malého tajemství.

Ale tenhle pobavený úsměv bylo to jediné, co zůstalo z preláta, jak ho Marcus poznal v hlavním městě. Už tenkrát měl obavy o patriarchovo zdraví. Nyní tento muž očividně ještě více zeslábl. Výrazně zhubl, takže jeho oblíbený ošoupaný oděv na něm visel v mohutných záhybech volně jako hadr. Pokožka na tvářích a bradě se mu nezdravě propadala. Musel se opírat o dveře, aby se udržel na nohou.

Ať už byl nemocný nebo ne, jeho bystrost tím nijak neutrpěla. Zasmál se nad Scaurovým zděšeným výrazem, který se Římanovi nepodařilo ukrýt. „Ještě jsem nezemřel, příteli,“ prohlásil. „Výdržím tak dlouho, jak bude třeba, neboj se. Pojď dál, jen pojď dál. My dva si musíme pohovořit o mnoha věcech.“

Marcus vubec nechápal, co starý kněz myslel slovem 'mnoha', ale přesto vykročil vpřed. Pak se zarazil a obrátil se. Stejně jako dříve se Saborios setkal s tribunovým pohledem, aniž by ucukl. „Císař ví, že jste tady,“ řekl pevně. „Nebudu poslouchat u klíčové dírky, nemusíte se obávat.“

Scaurus se s tím musel spokojit. Patriarcha ustoupil stranou, aby mohl vejít. Balsamon se pomalu a bolestivě došoural k nejbližšímu ze tří malých křesílek. Ta tvořila spolu s jedním stolem celou výbavu místnosti. Asketická prázdnota musela být dědictvím po Zemarkhosovi.

Balsamon se s úlevným povzdechem posadil. Marcus rozhněvaně vykřikl: „Jake právo měl Thorisin k tomu, aby Vás táhnul celou cestu z Videssosu až sem?“

„To nejdůležitější ze všech. Je císařem, Phosovým mís-todržícím na zemi,“ odpověděl patriarcha. Překvapil Scaura tím, jak mluvil naprosto vážně. Pro Videssosany byla císařská moc významná a hmatatelná. Balsamon pokračoval: „Abych

byl zcela přesný, přikázal mi dát zde do pořádku ty nesmysly, které tu Zemarkhos provozoval. Já jsem se toho zúčastnil s radostí — sám jsi nakonec viděl, jakou nenávisť tady kázal.“

„Ano,“ připustil tribun. „Ale proč Vy? Je to běžná praxe, vysílat patriarchu z hlavního města proto, aby se postaral o takové záležitosti?,“

„Poslední z mých předchůdců, který opustil Videssos, byl Pothos, a to před tristapadesáti lety. Byl vyslán do Imbrosu, aby pomohl vykořenit a zlomit kacířství Proportionalit. Balsamonovy unavené oči se na okamžik zavřely. „Myslím, že se mi podařilo rozzlobit svého císaře ještě o trochu víc, než se to povedlo Pothosovi.“

Protože Marcus dobře věděl, co vyvolalo císařův hněv, sklonil rozpačitě hlavu. Balsamon se Masitě rozesmál: „U samotného Phose, povedlo se mi zahanbit muže z kamene.“ To jen vyvolalo v tribunovi další pocit neklidu. Patriarcha pokračoval: „Mimochodem, muži z kamene, mám pro tebe zprávu — předávám ji trochu později, protože jsi přes mé očekávání nebyl v Amorionu v době mého příjezdu, ale doufám, že bude stále ještě aktuální a zajímavá.“

„Pokračujte,“ pravil Scaurus. Věděl, od koho asi ta zpráva bude, ale po Balsamonově lstivém žertování se nechystal dát patriarchovi další důvod k satisfakci tím, že na něm bude znát žádostivost nebo neklid.

Jeho nacvičená sebekontrola preláta očividně překvapila víc, než by ho asi překvapila Scaurova nedočkavost. „Mluvil jsem o kameni, není-li pravda?“ optal se Balsamon v typicky videssoském dvojznačném stylu. „Jedna osoba mi řekla, abych ti vyřídil, že existují jisté kameny, které znáš a které ta dotyčná osoba nosila nepřetržitě od doby, kdy jste se viděli naposledy, a zároveň vzkazuje, že bude i nadále nosit neustále až do chvíle, kdy se zase uvidíte, ať už to bude kdykoliv.“

Ať si z toho Saborios něco vybere, pomyslel si Marcus. Už dříve se přesvědčil, že Balsamonův pobočník má své podivné způsoby, jak se dozvědět, co se děje kolem patriarchy, ať už poslouchal u klíčové dírky nebo ne. Ale tribun se proračným mnichem zabýval jen okamžik. Alypiino zacházení s náhrdelníkem, který jí věnoval, ho zahřálo u srdce. Když Marcus viděl, že se Balsamon chápavě usmívá, prohodil už jen: „Mnohokrát děkuji. Doufám, že budu schopen odpovědět osobně.“

„Stejně tak doufá i osoba, která mi tento vzkaz světila.“ Patriarcha se odmlčel, jako kdyby si nebyl jist, jak změnit téma rozhovoru. Nakonec pronesl: „Cestoval jsi mnohem dál, než jen do Amorionu.“

„Já jsem to tak neplánoval, ani jsem tak nechtěl učinit.“ odpověděl Scaurus, stále ještě zarmoucen tím, že v poslední chvíli odešel s Tahmaspovou karavanou na západ a vlastně tak utekl před svými muži, kteří ho šli zachránit.

„Něčím takovým si nikdy nemůžeš být předem jist,“ namítl Balsamon. „Jedna z věcí, jaké jsem viděl ať už jako kněz, nebo dokonce ještě dříve jako student učící se moudrosti světa je, že pavučina souvislostí je vždycky mnohem rozsáhlejší, než se zdá mouše třepotající se v jednom z jejích rohů.“

„To je velmi pěkné přirovnání.“

„Že ano?“ opáčil patriarcha uhlazeně. Znovu tak podivně zaváhal a po chvíli opět pokračoval, „Podle toho, co mi říkali, jsem pochopil, že jsi měl co dělat se samotnými vůdci Yezdu.“

„Ano.“ Marcus nebyl nijak překvapen, že Balsamon má své vlastní zdroje informací. Jak znal Videssosany, spíše by se musel divit, kdyby je prelát neměl. Řekl mu tedy o svém setkání s Wulghashem. Balsamon zdvořile naslouchal, ale bez velkého zájmu.

Jakmile však Scaurus zmínil Avshara, patriarchův zájem se prudce zvýšil. Jeho oči Římana provrtávaly, jeho výraz se změnil a zvědavost se tak zvýšila, že Marcus i on sám úplně zapomněli na jeho slabost. Vykřikoval na Scaura jednu otázku za druhou, jako kdyby mluvil s nějakým přihlouplým studentem ve třídě na Videssoské akademii.

Když tribun z paměti vydoloval jméno Skopentzana. Balsamon se úplně zhroutil do svého tvrdého, nepohodlného křesla. Pak si teprve Marcus uvědomil, jak starý, nemocný a unavený patriarcha je. Nejvyšší kněz seděl tiše a nehybně tak dlouho, až si Scaurus myslel, že usnul s otevřenými očima. Nakonec ale pravil: „Tímto se mnoho věcí vysvětlilo.“

„Ale ne pro mě,“ odpověděl tribun pádně.

„Ne?“ šukl Balsamon chumáči obočí. „Avshar byl kdysi naším knězem, před dávnými staletími. Proč by si jinak tolik hnusil Videssos a napodoboval každý náš výtvar svým?“

Marcus zvolna přikývl. Dovednost, s jakou černokněžník používal videssoštiny, i jeho archaický přízvuk naznačovaly, že je rodem Videssosan. A když se navíc zamyslel nad Skoto-sovým chrámem v Mashizu a nad rudě oděnými knězi temného boha, Scaurus pochopil, co chtěl patriarcha říct.

„Jak vám to mohlo prozradit jméno Skopentzana?“ zeptal se. „A co to vůbec znamená? Nikdy jsem o tom místě neslyšel s výjimkou okamžiku, kdy se o něm zmínil Avshar.“

„V těchto dnech už Skopentzana nic neznamená.“ konstatoval Balsamon. „Jediné, co po ní zůstalo, jsou ruiny, chatrče a příležitostně — podle období — nomádské stany. Leží v místech, kde je nyní Thatagush. Když ale byl Avshar v normálním lidském věku, provincie se jmenovala Bratzista a Skopentzana bylo třetí největší město císařství, možná dokonce druhé největší. Ze zlatého pískovce postaveno, řeka Algos se zpěvem mířila skrze něj dále do šedého moře; tak nějak o něm mluví staří básníci.“

„A Avshar?“

„Byl v tom městě prelátem. Opravdu tě to tolik překvapuje? Nemělo by. A byl opravdu princem, vzdáleným bratrancem císaře v těch slavných dnech, kdy Videssos vládl od hranic Makuranu až k zamrzlé Haloganské zátocce. Byl vznešeného rodu a mohl očekávat, že se jednoho dne stane patriarchou — a mohl být opravdu velkým mužem.“

„Ruiny, Thatagush —“ Marcusovi to konečně došlo. „To bylo v době, kdy Khamorthové vpadli do císařství, že?“

„Ano, bylo to tenkrát.“ Podle toho, jak se na něj Balsamon díval, by možná jako student nakonec měl nějakou šanci. „Občanská válka oslabilu ostrahu hranic a oni toho využili. Během deseti let zničili civilizaci, která trpělivě vyrůstala třista let. Kromě mnoha menších měst padla i Skopentzana. Svým způsobem měl Avshar štěstí. Přežil to. Vydal se po proudu řeky Algos k moři a nakonec dorazil do Videssosu, hlavního města císařství. Ale hrůzy, které viděl a zažil,

převrátily jeho myšlení novým směrem.“

Tribun si pamatoval, co Avshar řekl toho hrozného dne, kdy v trůnním sále ovládl Mashiz. „Odvrátil se od Phose a dal se ke Skotosovi?“

Opět se svým odhadem strefil, bylo to na patriarchovi vidět. Balsamon pravil: „Přesně tak. Napadlo ho, že ve světě, ve kterém vládne zlo, nemá dobro žádnou šanci a že temný bůh bude jeho pravým pánem. A když dorazil do Videssosu, viděl jako svou povinnost obrátit celou církevní hierarchii na svou stranu.“

Typický Videssosan, pomyslel si Scaurus. Ale nahlas pronesl: „Je to špatná strana. Když Vám shoří dům, budete proto žít do smrti v buši? Mnohem rozumnější je vrátit se a postavit si ho znovu.“

„Tak to říkáš ty a já s tebou plně souhlasím. Ale Skoto-sův kult je jako otrávené víno, sladké a chutné, dokud nenarazíš na kal ukrytý na dně. Nevidíš, že dokud neexistuje dobro, neexistuje ani zlo? Proč nezabít člověka, nebo nepřinutit ženu, aby ti byla po vůli, ať už pro potěšení, nebo pro moc?“

Nejzazší sobectví — to je opravdu opojné víno. Svým způsobem to Marcusovi připomnělo bakelucké rituály, které zapověděli římské senátory dobré století před tím, než se narodil. Ale i při těch nejděsivějších představách byly bakchické rituály záležitostí pouze dočasou, drženou v hranicích reálného světa. Avshar si z nepravosti udělal svůj způsob života.

Tribun to pronesl nahlas a dodal: „Copak si to lidé neuvědomili? Bez vlády a tradic je každý vydán na milost těm nejchytřejším a nejsilnějším.“

„Ke stejnému závěru došel synod, který Avshara odsoudil.“ řekl Balsamon. „Díval jsem se na záznamy z toho jednání. Jsou to ty nejstrašnější věci, jaké jsem kdy četl. Dokonce i poté, co se obrátil ke zlu, byl zářný a omračující ja-ko blesk. Jeho argumenty proti svědectví se dochovaly. Mají zvrácenou jasnost, při které dokonce i dnes tuhne krev v žilách.“

„A jestliže,“ zamyslel se patriarcha, „v utlivém temnot objevil prostředek, jak zachovat sám sebe až do dnešních časů, a celou tu dobu hledal cesty, jak pokořit císařství, které mu nejdříve prokázalo laskavost a později ho ztratilo —“

„Ne pokořit, ale dobýt ho a vládnout mu podle svých pravidel,“ skočil mu do řeči Scaurus.

„To je ještě horší. Ale už je to tak. Hodně z věcí, které se odehrály v minulých staletích dává teď lepší smysl — jen tak na příklad, násilnické chování haloganských žoldnérů, kteří překročili Astris za vlády Anthimose III. před pěti sty lety — i když si stále ještě myslím, že Anthimosevy šaškárný mají hodně společného s jejich úspěchem, který' měli, dokud se trůnu nezmocnil o několik let později Krispos.“

„Obávám se, že mě tato jména nic neříkají,“ přiznal Marcus. Tato myšlenka ho rozesmutnila. I když pobýval ve Videssosu už tak dlouho, nevěděl skoro nic o jeho historii.

Chystal se k tomu ještě něco říct, ale Balsamon mu už nevěnoval pozornost. Patriarchovy oči měly ten nepřítomný, vzdálený výraz, který u něj Scaurus již viděl dříve ve Videssosu. Temeno tribunovy hlavy se tetelilo, jak se jeho vlasy snažily postavit do vzpřímené polohy. Poznal ten lehký trans a věděl také, co znamená.

Zachycen v pasti svého prorockého vidění vypadal Balsamon jako muž, kterého posedla noční můra. „Je to stejné.“ řekl těžkopádným Masem trýzněným protestem. „Je to stále totéž.“

Než přišel k sobě, zopakoval tato slova ještě několikrát. Marcus se nedokázal odhodlat a patriarchy se na jejich význam zeptat. Odešel tak rychle, jak jen mu to slušnost dovozovala. Den byl teplý, ale on se celou cestu zpět do tábora legionářů chvěl. Příliš dobře si pamatoval, co o patriarchových vizích říkala Alypia. Byly prokleté tak, že z budoucnosti viděl jen zkázu. Protože Avshar se každým dnem přibližoval, obával se tribun, že zná směr, ze kterého tato zkáza přichází.

Horisiovi zvědové přinesli až příliš špatné zprávy, pomyslel si Marcus. Podle ohňů blikajících na vzdáleném okraji planiny byla yezdanská armáda mnohem větší než ta, která jim stála v cestě. Západní vánek s sebou k tribunovi přinášel nekonečné hrubé chvalozpěvy: „Avshar! Avshar! Avshar!“ Hluboce znějící bubny duněly nepřestávající doprovod bum—bum, bum—bum, bum—bum.

Byl to zvuk, který každému kdo bojoval u Maraghy přivodil husí kůži. Vyvolával zasuté hrůzné vzpomínky na příšernou noc, kdy Yezdani obklíčili císařské ležení. Gaius Philippus mu ostentativně nevěnoval žádnou pozornost, místo toho si jen pohrdavě oddechl. „Jen ať si bubnují,“ prohlásil. „Spíše tím narušují svůj spánek než můj.“

Scaurus přikývl. „Gavrasovi se možná nelíbí obranný způsob boje, ale když musí, dokáže ho maximálně využít.“ Císař přemístil své jednotky na sever a na západ od Amorionu na místa, která mu nejvíce vyhovovala k boji. Byla to klesající planina, jejíž horní konec obsadili Videssosané. Vytvořili tak jedinou přístupovou cestu, protože zbývající okraje obklopovaly pahorky. Mezery mezi nimi vyplnily menší oddíly a katapulty.

Avshar se přes ně dokonce ani nesnažil probít. Kráčet přímo po přístupové cestě proti císařské armádě. Na rozdíl od Thorisina vyhledával boj.

Ve volném prostoru mezi oběma armádami se už do střetů s nepřáteli dostávali průzkumníci. Sténání poraněných koní přehlušilo monotónní chvalozpěvy Yezdanů.

„Zítřka,“ pravil Gaius Philippus, pohrávající si s lícím chráničem legionářské přilby, kterou si vypůjčil. Když mu konečně padla, otočil se zády k ohni, u kterého stál, a zíral do tmy, pokoušeje se zjistit, kdo v drobných potyčkách zvítězil. Neexistoval způsob, jak to odhadnout.

Obrátil svou pozornost k císařským silám. Po několika okamžicích se opět usadil s rozpačitým výrazem ve tváři. „Podle toho, co jsem viděl, dělá Gavras všechno správně. Proč mám ale pocit, že se mi to nelíbí?“

„Je to asi tím, že tady jen tak nečinně sedíme,“ rozhorlil se okamžitě Viridovix. Jeho temperament, ještě větší než Thorisinův, prahnul po akci.

„To by u spolehlivé armády nemělo vadit,“ namítl Gorgidas nesouhlasně. „S touhle armádou...“ Nechal svůj hlas vyznít do ztracena.

Marcus věděl, co to mělo znamenat. Některé jednotky ve smíšené armádě byly dostatečně spolehlivé. Legionáři, stejně

jako Khatrishané bojující po jejich boku, vždy věnovali boji s Yezdany maximum. Haloganští císařští strážci se nebáli ničeho živého. A pro Arshaumy byli Yezdani jen další Khamorthové, které je třeba pobít a uvolnit tak trochu prostoru ve stepi. Arighovi muži tvořili ve spojenecké armádě velkou část jezdeckva.

Ale Videssosané, kteří tvořili důležitou část Thorisinovy armády, byli velice různorodí. Někteří z nich byli veteráni a byli to dobří profesionálové, stejně jako jejich spojenci. Jiní ale pocházeli z městských vojenských posádek z míst, jako je Serrhes, nebo byli členové domobrany, kteří se octnou v opravdovém boji poprvé. Jak se osvědčí bylo pro všechny velkou neznámou.

A v pozadí, aniž by se o meh mluvilo, ale přece zde byly, se skrývaly otázky, jaké ďábelské pasti na ně Avshar připravil tentokrát. Hlodaly ve všech myslích a podkopávaly ducha jak veteránů, tak nových, nezkušených vojáků.

„Zítřka,“ zamumlal Scaurus a sám dumal, jestli to bylo přání nebo kletba.

Ohně kuchařů zaplály už časně ráno, aby všichni vojáci dostali teplé jídlo ještě před tím, než se odeberou na svá stanoviště. Protože měl výhodu volby místa střetu, připravil císař všechny rozkazy ve velkém předstihu. Sám pak spolu s Halogany z císařské stráže zaujal pozici uprostřed bojové linie. Když seveřané pochodovali vpřed, jejich sekery se krvavě odrážely ve vycházejícím slunci.

Legionáři stáli na pravém křídle, seřazení oddíl vedle oddílu, každý pod vlastní korouhví. Spletené ruce na vrcholku standart byly čerstvě pozlacené a v ranním světle se zářivě blýskaly. Hroty legionářských oštěpů byly při pochodu jako pohybující se les.

Sem a tam měli někteří muži své tradiční národní zbraně, místo aby přebírali typické římské krátké meče a oštěpy.

Viridovix pochopitelně nesl svůj galský meč. A Zeprin Rudý měl na rameni sekeru. Mezi svými soukmenovci, kteří sloužili v císařově gardě, by se určitě neztratil. Ale Halogan se stále ještě nepovažoval za hodného služby po boku císaře a raději bojoval s legionáři.

Zbytek císařské gardy tvořilo několik stovek Namdalenských rytířů, mužů, kteří stále ještě měli Thorisinovu důvěru i přes spor mezi Vévodstvím a Videssosem. Na hlavě měli válcovité helmy s mřížovanou přední částí a na těle drátěné košile, které jim sahaly až ke kolenům. Nesli dlouhá kopí, mohutné meče a jasně malované štíty ve tvaru draka. Silní koně, na kterých jeli, byli rovněž obrněni, navlečení do pokrývky z plachtovin, kůže a kovu.

Rakio ve své plné výstroji vyjel z římského tábora, aby se kním přidal, když se císařská armáda dala do pohybu. „Žádný strach o mě neměj,“ řekl Gorgidasovi. „Mně nejlépe bojovat bude s lidmi kteří jako já bojují.“ Naklonil se v sedle a políbil Řeka na rozloučenou.

Legionáři zavylí. Rakio ztuhl. „Žárlí, většina z nich,“ řekl, což vyvolalo novou vlnu pokřiku. Ty ale Yrmda nijak nevzrušily. Byl spokojený se způsobem života, který se u jejich klanu praktikoval. Zamával a odváhal.

Dříve si Gorgidas přál, aby jeho milenec byl víc otevřený. Ted', když byl zpět mezi legionáři, zjistil, že automaticky upadá do starých zvyků a tajnůstkářství. Ale když se rozhlédl kolem sebe, všiml si, že smějící se Římané nejsou až (ak zlomyslní a škodolibí. v Možná, že se na nich také podepsala Ra-kiova nenucenost. Řek to nevěděl a ani se o lo nestaral. Vděčně tuto skutečnost přijal.

„Potřeboval bych od někoho půjčit brousek, prosím,“ řekl, protože chtěl ještě naposledy nabrousit svůj meč.

Dva či tři legionáři mu ho podali. Jeden z nich se pochech- tával: „Ten horal si myslí, že ho máš ostrý dost.“ Gorgidas cukl, ale bylo to jen trikové kamarádké škádlení, ne ten zlomyslný výsměch, kterému musel před několika lety čelit Quintus Glabrio. Odpověděl mu nemravným gestem. Voják se hlasitě rozesmál.

Laon Pakhymer přiměl svého koně postavit se na zadní, když vedl své Khatrishany po bok legionářů. Marcus smeknul helmici, aby mu na pozdrav odpověděl. „Jsou v pořádku, tato parta, ať už jsou řádně upravení nebo ne,“ pronesl Gaius Philippus, jako kdyby mu četl myšlenky.

Videssoští vojáci, lehce vyzbrojení, ale pohyblivější než vojáci kolem Cavrasy, zaujali svá místa po obou stranách. Někteří z meh byli lučištníci na koních, jiní měli oštěpy nebo šavle. Jeden z jejich důstojníků rovněž přinutil svého koně zatančit na zadních. Scaurus k tomu neviděl jiný důvod než povznesenou náladu. Císařští poddaní tak obvykle nejednali a válku mělo rádo jen několik z nich. Pak ale poznal, že to byl Provhos Mourtzouphlos. Zamračil se. Odmítal si připustit, že jeho nepřítel je schopný a odvážný.

Thorisin umístil nomády na obou křídlech své armády, před řádnými vojáky své armády. Vlevo byli Khamorthové najatí v Pardrayské stepi. Marcus by rád věděl, jestli tihle lidé žili blízko Astrisu, videssoské hraniční řeky, která dělila císařství od stepi, nebo jestli je snad na pomoc císařství vyslal lékařův přítel Batbaian.

Ohledně bojovníků na druhém křídle neměl žádné otázky. Tam byl připraven Arigh, Říman slyšel zvuk bubnu nac-cara, dunícího hlubším a ostřejším tónem než yezdanský buben a mezi píšťalami a rohy, oznamujícími postup císařské armády vpřed, se nijak neztratil.

Avsharova armáda se rovněž pohybovala, vedená vůlí svého pána. Zdálo se, že je celá tvořená jezdcí. Symboly prince— černokněžníka se nacházely v jejím středu, přímo proti videssos-kému zlatému zářícímu slunci na modrém pozadí. Avshar měl dvě velké standarty. Ta menší byla vlajka Yezdu, skákající panter na poli barvy usychající krve. Druhá měla stejný odstín, ale chvíli jim trvalo než zjistili, co na ní je. Když se to spojencům konečně podařilo, mnozí z nich si rychle nad srdcem načrtli ochranný kruh. Byla to dvojice Skotosových blesků.

Kolem prince— černokněžníka byly shromážděny pluky makuranských kopiníků. Jejich výstroj byla směsicí videssos-kého a namdalenského stylu jak v hmotnosti, tak v ochranných schopnostech. Mnoho z nich mělo na špičatých vrcholcích helmic chocholy, aby vypadali vyšší.

Největší síla Avsharovy armády ale ležela přímo v Yezda-nech. Scaurus je již mnohokrát viděl v akci, takže pohrdal jejich smíšeným barbarským duchem a rafinovanou krutostí, kterou pochytili od svého pána. Znaky mnoha klanů — tu zelená standarta, tu vlčí nebo lidská lebka na tyči — byly drženy vysoko nad jejich hlavami a v nepravidelných intervalech byly zvedány výš nebo byly spouštěny níž.

Avshar je do jisté míry naučil poslušnosti. Když se Skoto-sova vlajka třikrát zakývala vpřed a vzad, zastavili se v neuspořádaném útvaru. Obě armády od sebe byly stále ještě vzdáleny na několik dostřelů luku. Protože Thorisin očekával nějakou černokněžnickou léčku, zastavil postup svých sil. Jeho úkolem bylo bránit pozice, ne útočit. Chtěl nechat Avshara, ať k němu přijde.

Ze středu Yezdanů vyrazil jezdec a pomalu jel do středu země nikoho mezi dvěma armádami. Ve středu císařských sil rostl rozčilený šepot. Jak se jezdec blížil, začalo být podle hrozně tváře jisté, že to je sám černokněžník.

Pak použil malého kouzla, takže jeho hlas slyšeli všichni císařští vojáci jako kdyby stáli vedle něho: „Prašiví psi!

Prasata! Poslední obnošené trosky bezvěrců! Jest mezi vámi někdo, jehož krev je natolik žhavá, aby se mohl odvážit postavit se mi v souboji?“

„Já se toho odvážím!“ zahulákal Zeprin Rudý, jehož tvář se do temna zbarvila odstínem, podle kterého dostal své jméno. Vyrazil z řad Římanů s pozdviženou sekerou, jeho drátěná košile na něm cinkala. Vyrazil hřmotně proti objektu své nejvyšší nenávisti, od dob bojů u Maraghy.

„Zastavte ho!“ zavolal Scaurus a několik legionářů se vrhlo za Haloganem. Sám a bez koně neměl proti Avsharovi v čestném boji prakticky žádnou naději a tribun si navíc nemyslel, že by k čestnému boji vůbec došlo.

V každém případě Avshar Zeprina téměř nevnímal. Vi-dessoský jezdec vyrazil proti černokněžníkovi s pokřikem: „Phos se mnou!“ Nasadil na třetivú svého luku šíp a vystřelil.

Se svým ošklivým, zlověstným smíchem udělal Avshar rychlý, výsměšný pohyb. Letící šíp na okamžik vzplanul a vzápětí zmizel. „Zkus přivolat svého prozhaného boha ještě jednou.“ zahrozil princ—černokněžník. „Uvidíme, jak moc pozornosti ti věnuje.“ Ještě jednou zagestikuloval, tentokrát celou sérií složitých pohybů. Z jeho kostnatých prstů—vyrazil paprsek rudo—oranžového světla a zasáhl Videssosana, který byl od něj nyní vzdálen jen několik yardů.

Voják v sedle sebou trhnul a zachvěl se jako můra v plamenech. I se svým koněm bleskově zuhelnatěl a jejich černá těla upadla na zem k nohám Avsharova hřebce, který' delikátně ustoupil stranou. Vzduch byl plný zápachu spáleného masa.

„Ještě někdo má odvalu?“ zavolal Avshar do náhlého ticha. V té chvíli se konečně legionářům podařilo zatahnout Zeprina zpět do svého středu. Pán Yezdu se znovu zachechtal a jeho smích byl plný zkázy.

Viridovix zachytil Scaurův pohled. Tribun přikývl. Pokud se s nimi bude Avshar ochoten utkat, nikdy nebudou mít lepší příležitost. A přinejhorším bude souboj alespoň trochu vyrovnanější než v případě nebohého statečného Videssosana.

„Ještě někdo má odvalu?“ zavolal znovu Avshar. Očividně nečekal žádnou odpověď. Scaurus naplnil plíce vzduchem, aby vykřikl. Ale než tak mohl učinit, uprostřed videssoské armády nastal rozruch. Kruh Haloganů se rozdělil a vypustil jediného jezdce.

Tribunovo hrdlo se ucpalo knedlíkem. Nečekal, že Thorisin bude natolik šílený, aby se odvážil postavit výzvě nepřítele. Byl dobrým vojákem, ale Avsharova moc byla větší než lidská.

Proti černokněžníkovi ale nevyjel císař, nýbrž starý' muž v ošu-mělém modrém šatu, jedoucí na mule s pleskajícíma ušima. Avshar před ním uskočil jak dosud před žádným bojovníkem. „Vrat' se,“ přikázal mu Balsamon. Totéž pomocné kouzlo, které zesilovalo Avsharův hlas, teď šířilo i Was patriarchy Videssosu. „Synod tě odsoudil do věčných temnot už před staletími. Vrat' se do pekla. Ve Videssosu není místo pro tebe, tvé zločiny ani tvé přísluhovače.“

Marcus s úctou zíral na patriarchova záda. Viděl jak Balsamon, tak nedbalý a veselý a soukromí, dovedl okamžitě shromáždit důstojnost, kterou jeho úřad vyžadoval. Tohle se ale vymykalo všemu normálnímu, stejně jako moc jeho protivníka. Balsamon se zdál tak mocný a přísný jako velká mozaika samotného Phose ve Velkém chrámu ve Videssosu. Avshar se ale rychle vzpamatoval. „Ty starý' blázne, jsi slepý, že se přede mnou opovažuješ žvanit o klatbách. I přes svou troufalost budeš do roka mrtev, stejně jako všichni tihle nechápaví čumilové, kteří tak nikdy nespátří pravdu, kterou jim přináším. Přesto jim zde teď stojím tváří v tvář stejně jako tobě. Kdo tedy slouží mocnějšímu bohu?“

„Jednoho dne tvá rozpínavost skončí. Ať už to bude dříve nebo později, co na tom záleží? Budeš předvolán, abys složil účty ze svých špatných skutků, a strávíš věčnost ve Skotosových spárech spolu se zbytkem jeho zrůd.“

Oči prince—černokněžníka plály pohrdáním. „Ukazuješ, že jsi stejně oklamáný, jako tví předkové. Všichni jsme Skotosovými stvořeními, ty, já i ten sebevědomý bambula, který sedí na trůně, jenž po právu náleží mně. Stejně tak jimi jsou i všichni ostatní. Ano, člověk je Skotosovo nejdokonalejší dílo. Ze všech živých tvorů jen on si opravdu uvědomuje zlo takové, jaké je. a zachází s ním podle své svobodné vůle.“

Mluvil, jako by zde s Balsamonem stáli sami, a svým způsobem zde skutečně šanu byli. Oby byli čistým extraktem různých druhů víry a bylo jedno, jak jsou odlišné. Obě vycházely z historie Videssosu. Balsamon odpovídal stejným způsobem a zdálo se, že se pokouší přivést svého bývalého kolegu, který pochybil, zpět do lůna mateřské církve, spíše než čelit smrtelnému nepříteli svého národa a víry.

Pravil: „Je známo, že sebestlepší jídlo značí kousek zkažené ryby. Nebo jsi snad tak slepý, že zapomínáš, že v duši každého člověka je kromě velké dávky dobra i slabost?“

Patriarcha tuto otázku možná myslel rétoricky, ale Marcus si pomyslel, že zasáMa jádro problému. Čím starší je člověk, tím je naplněnější. Avshar nebyl o nic více zlý, než každý jiný člověk. Pak se ale dostal doprostřed invaze Khamorthu a kolapsu Videssosu a pochopil vše jako Skotosův triumf. Od té doby začal uctívat temného boha. Ale díky jeho magii byl schopen žít staletí a postupně svůj hněv a zlobu vypěstovat tak, že teď...

Právě proklínal Balsamona těmi nejhrubšími výrazy, na jaké by se nezmohl žádný z jeho Yezdanů, protože vyvrženci vždy nenávidí hlouběji a zuřivěji, než pouzí nepřátelé. Jeho hlas se stále zvedal až přímo ječel: „Zhyň tedy a uvidíš, jak ti pomůže tvůj bůh!“

Jeho ruce se začaly svíjet stejnou sérií pohybů, jaké dříve použil proti videssoskému jezdcí. Když ohnivé světlo udeřilo do Balsamona. Marcus vykřikl a skočil vpřed po boku Viridovixe. Patriarcha si zasloužil lepší konec, než zemřít

nepomstěn Avsharovou černou magií.

Ale Balsamon neupadl, i když se v sedle zapotácel, jako kdyby na něj náhle někdo vložil velkou tíhu. „Odmítám tebe i celé tvé zlé dílo.“ pravil. Jeho hlas byl přepjatý, ale pádný.

„Dokud žiji, tvá pošetilá magie na tomto bitevním vládnout poli nebude.“

„To říkáš ty.“ Avshar na patriarcha uvalil další kouzlo. Tohle nemělo žádné viditelné efekty, ale Scaurus zaslechl Balsamonovo zasténání. Pak prelát poklesl a zároveň se vytratilo kouzlo, které jejich hlasy šířilo po planině.

Černokněžník na něj vrhal kouzlo za kouzlem. Balsamon nebyl a ani nemohl být čarodějem, jaký by se vyrovnal takovému protivníkovi. Několikrát se zapotácel a jednou málem spadnul ze sedla. Nesnažil se o protiútok. Ale v sebeobraně byla jeho vůle nepřekonatelná. Jako dobrý válečník se snažil svého nepřítele jen udržet co nejdéle na dané pozici. Snašel proto nebo odrážel magii, která by zničila i silnějšího, ale méně cílevědomého mága.

Když videssoská armáda viděla, že ve víru magie přežívá, začala vyvolávat jeho jméno znovu a znovu, dokud ho nezačala přinášet zpět vzdálená ozvěna: „Balsamon! Balsamon! Balsamon!“ A Marcus, který to již dříve zažil, viděl, jak patriarcha od svých stoupenců čerpá sílu. Napřimil se na své mule se široce rozpaženými pažemi, jeho ruce sebou kmitaly sem a tam, jak odrážel každý útok, který Avshar zkoušel na něj nebo na celou císařskou armádu.

„Ach, ten dobrák si ho udržuje pěkně v odstupu,“ zašeptal Viridovix vedle Scaura. Gorgidas, kteří byl od nich pěkně daleko, si zašeptal pro sebe slovo v řečtině: „Enthou-siasmós.“ Znamenalo to v podstatě totéž, co se pokoušel říct Viridovix.

Nakonec tu marnou snahu Avshar se vzteklym výkřikem vzdal, strhnul svého koně zpět a zuřivě ho švihal a poháněl zpět k vlastním řadám. Ze středu císařské armády zazněly posměšky a urážky. Všichni jásavě provolávali slávu, když jeden z Haloganů vyjel, uchopil patriarchovu mulu za uzdu a přivedl ji i s jejím jezdcem zpět do bezpečí. Vyčerpaný, ale nezlomený mával Balsamon na vojáky kolem sebe. Ovšem Marcus zahlédl jeho obličej. Vypadal jako člověk, kterému se podařilo ubránit se, ale ne zvítězit.

Nastalo přechodné uklidnění situace, ticho před bouří. Po obou stranách bitevního pole kázali důstojníci vojákům a snažili se je vybičovat k co největšímu bojovému úsilí. Marcus sám v sobě hledal vhodná inspirující slova. Mnoho jich nenašel. Ať už měl o slávě získané na bitevním poli jakékoliv představy, byly již dávno ztraceny v prachu vybojovaných bitek. Stejně tak tomu bylo i u ostatních legionářů.

Konečně pozvedl hlas a zvolal: „Je to velmi jednoduché. Jestliže prohrájeme tuhle bitvu, prohráli jsme celou válku. Už není co více ztratit. Držte se při sobě a dělejte, co vám nařídí důstojníci a nenechte ty bastardy prorazit. To je myslím všechno.“

Zaslechl několik hlasů, které překládaly jeho stručný projev do hrdelní vaspurakánštiny pro ty 'prince', kteří se dosud nenaučili latinsky. Nedostalo se mu žádného velkého potlesku. Legionáři poslední zbytek svého nadšení věnovali Balsamonovi. Nestaral se o to. Vypadalo to, že jeho muži jsou připraveni a ničeho se nebojí. Kromě toho na ničem jiném nezáleželo.

Scaurovi se zdálo, že z jasné oblohy zaslechl hrom. Přemýšlel, jaké nové kouzlo Avshar chystá. Ve skutečnosti to ale nebyl hrom. „Takže jdeme na to,“ prohlásil Gaius Philippus, když Yezdani popohnali své koně k postavení armády Thorisina Gavrasy. Dusot jejich kopyt byl hluk, který za-pínil celý svět.

Laon Pakhymer zařval rozkaz. Khatrishané vyrazili, aby na svém křídle postavili ochranný štít před pěší částí armády, aby zabránili přímému styku pěších legionářů a Haloganů s Yezdany a kryli je před mrakem šípů. Na takový útok totiž pěchota nemohla odpovědět. Pakhymerovi vojáci si s Yezdany vyměnili první salvu šípů a zpomalili tak jejich rychlý postup. Marcus viděl, že koně a lidé padají na obou stranách.

Khatrishané byli stateční, ale nepřítel je převyšoval počtem. Když udělali maximum toho, co mohli, zamával Pakhymer ve vzduchu svým pověstným kloboukem. Ti z jeho mužů, kteří přežili, zaujali zpět svá místa v liniích císařské armády. „Avshar! Avshar!“ Výkřiky Yezdanů plnily Scaurovy uši. Šípy začaly dopadat i mezi Římany. Někde za tribunem zaznělo zaklení a potom zlnk tření kovu o kov, jak se jeden z legionářů zhroutil k zemi. Další zasténal, protože dostal zásah.

Bum! Do Marcusova štítu narazil šíp. Zavrával a byl rád, že na něm je několik vrstev dřeva, kůže a kovu. Štíla by malým štítem, který měl u sebe, když jel s Arshauny. určitě prošla.

Tlačení vpřed masou lidí za sebou byli první z Yezdanů už velku blízko. „Oštěpy připravit,“ zvolal tribun, odhadující vzdálenost. Zdvihl do výšky pravicí s mečem a zachytil pohled trubačů, kteří pozvedli rohy ke rtům. „Hodit!“ vykřikl. Roh} l zadaly příkaz, kterému všichni legionáři rozuměli.

Stovky těžkých oštěpů letěly jako jeden. Zranění Yezdani křičeli. Výkřiky strachu a zděšení pokračovaly, když běžící koně klopýtali o padlé a vyhazovali své jezdce ze sedel.

Někteří z útočníků zachytili letící legionářské oštěpy svými štíty. To je pro tuto chvíli zachránilo, ale když chtěli nepohodlné zbraně ze štítů uvolnit, zjistili, že násada z měkkého železa se v místě zabodnutí ohýbá, což učinilo nepoužitelnými jak oštěpy, tak štíty, které Yezdani vzápětí se vzteklymi výkřiky odhazovali jako bezcenné.

„Hodit!“ Proti nepřátelům svištěla další smrtonosná dávka. Pak legionáři vytasili své krátké meče. Ať už Yezdani bojovali ze strachu ze svého pána nebo z touhy po krvi, byli to tvrdí válečníci. Vrhli se na Římany.

Prach zvířený jejich koňmi se nad hlavami legionářů převaloval jako dusivý mrak. Marcus kýchnul a zakašlal. Jeho oči slzely, přesto se poslepu vrhnul na prvního jezdce před sebou. Cítil na svém meči slabý odpor, což znamenalo, že zasáhl maso a ne kosti protivníka. Zalila ho teplá sprška. Zaslechl zachroptění. Jestli zasáhl zvíře nebo člověka se už nikdy nedozvěděl.

Otřel si tvář předloktím, aby si vyčistil oči, a rozhlédl se kolem sebe. Tu a tam se Yezdami hluboce vklínili mezi legionáře, ale protrženou linii nikde neviděl. Po četách a oddílech se Římané přesunovali, aby pomohli v místech největšího tlaku. V nejbližším okolí měli výhodu i přes to, že Yezdani byli na koních. Jejich brnění, štíty a disciplína měly větší význam

než dosah a pohyblivost nepřátel, a to i přes možnost útoků shora.

Marcus viděl, jak Titus Pullo s výkřiky a posměchem napadnul Yezdana a svým scutumem odrážel jeden útok za druhým. Zatímco jeho nepřítel nemyslel na nic jiného než na to, jak ho zabít, jeden z vojáků se k Yezdanovi přiblížil nepozorovaně z boku a vrazil meč do břicha jeho koně. Se srdceryvným výkřikem se kůň zhroutil. Pullo pak zabil jeho jezdce.

„To je správné, musíme je dostat dolů z koní,“ zasmál se Lucius Vorenus. Vrhнул se do souboje s opěšalým Yezdanem. Jeho gladius krátce bodal, jak ho lo naučili římscí učitelé šermu. Obvyčejná zuřivost nemohla tomuto chladnému a propracovanému způsobu boje odolat příliš dlouho. Nepřítel zavrával, tápajíc po nějaké opoře. Scaurus ucítil zápach typický pro latríny, což znamenalo, že v Yezdanových vnitřnostech zeje díra.

Pullo již bojoval s dalším jezdcem. On i Vorenus prozatím pohřbili svůj spor, což ale neznamenal, že by za ním chtěl zůstat pozadu.

Jeden z Yezdanů vrhnul svůj oštěp proti Zeprinovi Rudému, který se s pružnou nenuceností, jenž ostře kontrastovala s jeho tloušťkou, pootočil a uhnul. Pak poslal ladným obloukem svou dvoubřitou sekeru přímo mezi oči útočnickova koně. Po okolí se rozstříkl mozek a kůň se zhroutil jako kdyby narazil na kamennou zeď. Další úder si poradil s jeho jezdcem.

Po levé straně legionářů se nepřetržitě zvedaly a padaly sekery. To si Thorisinovi Halogani vybírali svou daň mezi nejlepšími Avsharovými vojáky. Ale Makuranští kopiníci, kteří proti nim stáli, bojovali s elánem a odvahou, která pro ně byla typická, a útočící severané museli hbitě zaplňovat místa po padlých, aby postupovali vpřed.

„Zaberte tam!“ vykřikl Marcus. „Pomozte jim ven!“ Vedl jeden z oddílů doleva tak, aby se ujistil, že se mezi Halogany a jeho muži nevytvoří žádná trhlina. V armádě, jenž byla tvořena různými národnostmi, se to v zápalu boje mohlo lehce přihodit. Draxovi Namdalení ho to u Sanga-riusu naučili dostatečně důrazně.

I když nepodléhal žádným rozkazům, držel se Viridovix poblíž tribuna. Byl rád, že jdou na pomoc Haloganům. Ti byli od přírody ještě zachmuřenější než jeho Keltové, ale připomínali mu je nejvíce ze všech obyvatel tohoto světa.

Makuran se pokusil udeřit ho do hlavy zlomenou násadou od oštěpu. Vyhnul se ráně a vrátil protiúder. Jeho okovaná kazajka Galovu ránu zadržela, zachránila životně důležité orgány a jezdec vzápětí znovu udeřil. Kelt mrštně uskočil.

Oba muži se na sebe na okamžik zahleděli a ztěžka dýchali. Snědý obličej nepřítele v makuranské helmici byl pokrytý potem, i když jeho navoskovaný knír stále ještě držel formu a podobal se rohům. Viridovixův knír byl naopak skleslý a vlhký. Opatrně Gala pozoroval a zhluboka se napil z měchu s vínem. Pak ho pozvedl na pozdrav Viridovixovi. otočil koně a odjel jiným směrem.

„Ať lo vše ve zdraví přežiješ.“ zavolal za ním Viridovix. Nevěděl, jestli ho Makuran slyšel a jestli vůbec rozuměl vi-dessosky.

Nový útok Yezdanů téměř Marcuse i s jeho oddílem přiměl vrátit se k obraně svých pozic a pomoci Gaiu Philippusovi a ostatním legionářům, ale starší centurion a Gagik Bagratouni své pozice uhájili. Bagratouniho Vaspurakanové — lidé vyhnaní ze svých domovů Yezdany — nebojovali s nepřítelem o nic méně zarputile a zápasili s nevšimavostí k okolí, která Gaia Philippuse děsila.

Starší centurion musel dokonce uskočit a pozorovat jednoho z 'princů', jak zápolí s Yezdanem. Oba vzápětí upadli na zem ve smrtelném sevření. „Hlupáci!“ vykřikl, i když Bagratouniho muži nevypadali, že by ho poslouchali. „Neumírejte zbytečně! Jeden za jednoho není ten nejlepší způsob boje s těmi štenicemi!“

„Ty!“ vyštěkl, když zahlédl jednoho z pěšáků, který vypadal, že neví kam patří. Muž se ohlédl. „Ach, to jsi ty!“ prohlásil Gaius Philippus úplně jiným tónem.

Gorgidas neodpověděl. V ten moent se jeden z Římanů zapotácel pod úderem, který se zasekl hluboko do jeho paže a uvolnil krvavý pramen. „Stát!“ vykřikl lékař a legionář, vycvičený k poslušnosti, nehybně ztuhl. Gorgidas utrhnul velký pruh látky z okraje vojákovy tuniky, přitáhl k sobě oba okraje rány a pevně je svázel. „Běž dozadu,“ přikázal. „S tímto už nemůžeš bojovat.“

Když se legionář pokoušel protestovat, Rek ho přemlouval. „Udělej, co ti říkám. V tomto stavu jsi pro nás spíše přítěží a do boje nijak nepřispěješ. Yezdani neproniknou jen proto, že jsi odešel.“ Voják odklopýtal pryč. Gorgidas doufal, že ob vaz zastaví krvácení. Legionářova paže byla proseknutá až na kost.

Vytasil svůj gladius a vykročil vpřed nahradit zraněného vojáka. Pak vylekaně vykřikl, protože někdo sevřel jeho paži.

„Uklidni se,“ pravil Gaius Philippus. „Myslím, že by se mi teď můj meč přece jen hodil.“

„Teď je ten pravý čas,“ pronesl Gorgidas pobouřeně. „A čím se budu bránit já?“

„Tuhle starost nechej na nás,“ odpověděl mu veterán a spokojeně si odfrknul, když se jeho ruka opět sevřela kolem známého jílce jeho starého meče. „Podle toho, co jsem viděl. budeme z tebe mít větší užitek jako z lékaře, než jako z legionáře. Je dobré že víš, jak se bránit, ale člověk má dělat to, čemu rozumí nejlépe ze všeho.“

Řek chvíli zaváhal, pak souhlasně svěsil hlavu a řekl: „Dej mi tedy alespoň ten meč, který jsi dosud měl. Je to lepší než nic.“

Gaius Philippus se od něj už odvrátil. Boj se opět rozbíhal naplno. „Do toho, Minucie!“ vykřikl. „Potřebuji zde další dva oddíly!“

V okamžiku, kdy vykřikl, prorazilo několik Yezdanů obrannou linii legionářů. Centurion zachytil úder šavlí jen díky svému scutumu. Pak nomáda sevřel, strhnul ho ze sedla a mrštil jím o zem. Skočil na druhého bojovníka a vrazil svůj gladius do jeho zad dřívě, než si Yezdan jeho přítomnost vůbec uvědomil.

Ale první Yezdan byl jen slabě omráčen. Vyškrábal se na nohy a skočil na Gaia Philippuse. Gorgidas se do něj zezadu pustil. Uchopil nomádovo zápěstí s mečem a držel je v sevření, zatímco se oba muži váleli po zemi. Jeho houževnatá síla udržela nepřítele pod kontrolou, vdokud Gaius Philippus Yezdanovi se vši opatrností, aby Řeka nezranil, ne-podříznul hrdlo.

„To bylo statečné,“ ocenil starší centurion a pomohl Gorgidasovi na nohy. „Proč jsi ho ale neprobodnul vlastní dýkou?“

„Úplně jsem zapomněl, že ji mám,“ zamumlal Gorgidas slabým hlasem.

„Tihle amatéři,“ zabručel Gaius Philippus a udělal tak ze slova téměř nadávku. „Snaž se, aby ses s tímhle nezabil,“ pronesl a podal Rekovi svůj meč, o který ho před chvílí požádal. Lékař byl ušetřen dalších rozpaků, protože veterán se zabýval přesunem vojáků do oslabených míst, kterými pronikli Yezdani.

Legionáři zaslechli hluboký zvuk válečných rohů, znějících z levého křídla Thorisinovy armády. Jeho Namdaleni dunivě postupovali vpřed a křičeli jediný bojový pokřik, který mohli s Videssosany sdílet: „Phos s námi!“ Zpočátku jim jejich těžké brnění a velcí koně, na kterých jeli, dávali převahu. Byli jako valící se lavina, kterou nelze zastavit. Avsharovi Makurani je zpomalili, ale nedokázali je zastavit. V těžkém boji muže proti muži padali Yezdani na malých konících a v lehkém koženém brnění k zemi jako hrušky.

Kdyby zde bylo Namdalenu ještě víc, možná by bitvu rozhodli. Při jejich malém počtu však kolem nich brzy začali Yezdani kroužit a zasypávat je mračny šípů. Proti jejich smrtelným hrotům je nechránily spolehlivé koňské přehozy ani piátková brnění. Jejich postup se výrazně zpomalil.

Ále díky tomu, že zastavovali postup rytířů, oslabili Yezdani své vlastní řady. Když před sebou Provhos Mourtzouphlos uviděl mezeru v jejich šiku, využil hned příležitosti a dal se do zbrklého útoku. Tehdy si ho Thorisin Gavras poprvé všimnul. Vedl skupinu videssoských jezdců, která bezohlednou střelbou a údery šavlemi čistila yezdanské řady.

Opět bylo jasné, že pokud by zbytek císařských vojáků dosahoval kvalit těchto profesionálů, rozrazili by Yezdany na dvě poloviny a lehce by pak mohli rozdrtit jejich pravé křídlo. Nomádi to dobře věděli. Jejich křik začínal být fanatický. Legionáři zářili radostí, i když přesně nevěděli, co se děje. Ale pro jejich nepřátele to asi bylo něco nepříjemného.

Nicméně i přes křik, i přes Mourtzouphlosovo vychloubání a přísahy ostatní Videssosané ustoupili o několik vteřin dříve. Yezdani přeskupili své řady a mezeru zmizela. Mourtzouphlos zůstal v pasti místo nepřátele.

Obrátil své vojáky přímo proti Avsharovi a jeho pobočníkům. Tahle cesta ale byla důkladně blokována. Bylo zde příliš mnoho Yezdanů i Makuranů a všichni mířili proti němu. Nad bitevním polem se rozezněl jeho hlas: „Zpět k našim, chlapi!“ „Ti, co tak učinili — byla jich necelá polovina — se dostali do mezer ještě než se uzavřela, v okamžiku, kdy mezi Halogany, Namdaleny a Yezdany vypukly znovu boje.

Spolu se zbytkem Gavrasových sil Marcus pochvalně křičel až do ochrapliní, aby oslavil tento hrdinský čin — dokud nepoznal Mourtzouphlose. „Zatraceně,“ zavrčel do prázdna před sebou. „To se tomu hejskovi opravdu povedlo.“

Stejně jako dříve při podobných příležitostech mu tato myšlenka v hlavě nepříjemně skřípala.

V samém srdci yezdanské armády Avshar zuřil. Cítil, že se jeho dlouho připravovaná schémata a plány hrouť jako domek z karet. Už po sté nadával Balsamonovi těmi nejhoršími jmény a vrhal na videssoského patriarchu další kouzlo. Bolelo ho to. Bytostně cítil Balsamonovi bolest. To bylo pro Avshara příjemné, ale nebylo to dostatečné. Kdyby se mu povedlo to pravé kouzlo nebo kdyby vystihl ten správný okamžik, mohl by patriarchu rozbít na kusy jako hliněný hrnec — ale která chvíle byla ta pravá? Za normálních okolností by Balsamon něco takového nemohl vydržet a zhynul by při první zásahu magie. Ale toto bohužel nebyla normální situace. Ve svém zoufalství zřejmě sebral všechny rezervy sil, že zatím dokázal vzdorovat. Dokonce i bez Avsharových útoků by ho úsilí, které, takové soustředění vyžadovalo, zabilo během několika dní, ale prince — černokněžník nemohl čekat tak dlouho.

To, že nemohl účinně používat svou magii, děsilo Avshara jako nic jiného. Bez ní byl jen další z desítek loupeživých rytířů, závislých na svém důvtipu a svých vojácích, aby dosáhl vítězství — nebo aby prohrál. Císařská armáda zatím nevykazovala žádné známky ústupu. Na první pohled vypadali rozhodně odhodlaněji, než jeho naverbovaní barbaři. Yezdani byli dostatečně odvážní, když cítili vítězství, ale stejně rychle jako kteříkoliv jiní nomádi prchali, pokud se museli začít bránit.

Černokněžník vztekle cenil zuby. Málem se sám dostal do centra boje, když jeden z videssoských bláznů rozrazil jeho muže jako nůž máslo. Přál si, aby Mourtzouphlos stanul před ním. I bez pomoci magie by toho ničemu za jeho opovržlivost čekala hořká smrt.

Náhle Avshar pohodil hlavou a rozesmál se. Několik koní kolem něj se splašilo. Nevěnoval tomu pozornost. „Jsem to ale blázen!“ vykřikl. „Jestliže se most zřítí do řeky, není třeba propadat panice, dá se ještě přeplavat.“

Rozhlížel se po řadách vojáků a zkoumal, co je potřeba udělat. Dokonce ani pro něj to nebude jednoduché, ale bylo to v jeho silách. Znovu se zasmál, sáhl po černě opeřeném šípů a napjal luk.

Skučení, které se rozléhalo z řad Videssosanů, bylo tak hlasité a nešťastné, že si Marcus pomyslel, že zahynul císař. Ale Thorisinova standarta stále vlála ve větru a tribun ho pod ní viděl na jeho hnědákovi, jak řídí bitvu a udílí rozkazy. Ve svém nádherném pozlaceném brnění, s koranou na hlavě a rudými botami se nedal s nikým zaměnit.

Halogani se drželi dobře a když už nic jiného, tak levé křídlo stále postupovalo. Kde tedy byl problém? Scaurus se vypnul na špičky a rozhlédl se. Kousek za císařem byl nějaký zmatek. Několik vojáků chytalo mulu bez jezdce.

Tribun si neuvědomil, že hlasitě záupěl, dokud se Viridovix neoptal: „Kam tě zasáhli, člověče?“

„Mě ne,“ odpověděl Marcus netrpělivě. „Balsamonovi se něco stalo.“

„Zatraceně!“

Marcus chytil jednoho z legionářů za paži. „Najdi rychle Gorgidase a zaveď ho tam,“ poručil a ukázal příslušným směrem. Nepochybně se o patriarchu starali už jiní lékaři, ale nechtěl promeškat ani jednu z možností. Legionář odspěchal.

Gorgidas se řítí na pomoc Balsamonovi. Neznal patriarchu tak dobře, jako Scaurus, ale vážil si ho jako náboženského vůdce. Řek nepatřil k vyznavačům Phose, ale jakýkoliv muž s duchovní silou a schopností odrážet Avsharovu magii byl příliš vzácný na to, aby ho jen tak lehce ztratili. A lékař ho za tak významnou osobu rozhodně považoval.

Scaurus správně odhadl, že léčitelé z Videssosu budou dělat pro preláta vše, co je v jejich silách. Když se Gorgidas přihnál, podezírale se na něj dívali. Pak se ale uvolnili, když poznali, že to je jeden z těch, kteří sdílejí jejich schopnosti, i když to je cizinec. „Dobrý bůh ti žehnej za tvé úsilí,“ pravil jeden z nich a načrtnul Phosův kruh nad jeho srdcem, „ale přicházíš příliš pozdě. Bylo by ale pozdě už ve chvíli, kdy byl zasažen.“

„Ukažte, podívám se na něj,“ řekl lékař. Protlačil se mezi Videssosany. Se svým zázračným darem nevěděli o skutečné medicíně téměř nic. I když byly jeho znalosti v tomto světě často předmětem pohrdání, teď se mu možná budou hodit. Ale pivní pohled na Balsamona mu ukázal, že videssoský léčitel měl pravdu. Patriarcha nehybně ležel stočený na boku. Jeho tvář vůbec nenesla překvapený výraz, ale jeho oči byly zcela prázdné. Z koutku úst mu tekly tenké pramínky krve a poskvřnil jeho vousy. Jeho hrud' byla zcela nehybná. Šíp, který ho srazil, byl zabodnutý téměř až po opeření do levé části jeho prsou. Gorgidas poklekl a uchopil ho za zápěstí, aby mu změřil puls, ale předem věděl, že je to zbytečné. Lékař pohlédl k bojové linii. Znal sílu nomádských luků, ale musel by to být zázračný výstřel, aby šíp doletěl tak daleko. Pak si odfrknul. Viridovix o takovém lučištnickém umění vykládal často historky — a šíp měl černé opeření: Každý, kdo by si o Avsharovi myslel, že je jen kouzelník, by udělal smrtelnou chybu. Byl i dobrým válečníkem. Ale čaroděj byl vynikající... a teď je štít chránící císařskou armádu pryč. Gorgidas vyskočil polekaně na nohy a zavolal na Videssosany stojící kolem. „Je některý z vás kromě léčitele také kouzelník?“

Několik z nich přikývlo. Řekovi se ještě podařilo říct, „Pak si dávejte pozor, protože Avshar —“ Že má teď volnou niku už říci nestihnul. Všichni kněží—léčitelé, kteří byli zároveň čaroději, se až na jednoho zapotáceli, jako by je někdo praštil kyjem. Někteří ještě stihli zasténat nebo vyrazit polekané výkřiky. Jiní jednoduše padli s hrůzou vepsanou v tvářích, ústa zkroucená agónií.

Poslední z léčitelů, silnější než jeho přátelé, zůstal stát, jen se dobré dvě minuty trochu potácel jako lvíče, které spatří draka. Po jeho tvářích tekly pramínky slz. Po několika okamžicích se změnil v pramínky krve. Udeřil se pěstí do skrání, jako kdyby chtěl zahnat nesnesitelný tlak v hlavě. Pak se jeho oči zvrátily v sloup a on upadl přes Balsamonovo tělo. Podél celé videssoské linie padal jeden čaroděj za druhým. Všichni se hroutili pod Avsharovým zákeřným útokem. Jen několik nejsilnějších se udrželo při životě a zdravých smyslech, ale to bylo vše, na co jim jejich síly stačily. Ochránit armádu už v jejich moci nebylo.

Gorgidas pocítil, jak se bitva obrací v jejich neprospěch. Náhle byli císařovi vojáci nejistí a vystrašení, zatímco Yez-dani naopak plní přívalu nové energie. Řek vytasil krátký meč, který dostal od Gaia Philippuse a běžel k bitevní linii. Veterán neměl pravdu. Zdálo se, že si nakonec přece jen užije boje.

Kdyby byl Avshar kočkou, předl by blahem. Odložil svůj luk k nohám a pozoroval zděšení, které se šířilo v řadách Vi-dessosanů jako černé mraky na modré obloze nebo inkoust ve vodě. Srazil dalšího čaroděje uprostřed pokusu o kouzlo a pocítil, jak se mužův duch vytrácí a on umírá. Bez Balsamona to bylo snadné. V náhlém záchvatu vděčnosti uchopil opět svůj luk.

„Děkuji ti za Tvůj dar, ó Skotosi,“, zašeptal. Na okamžik se zamyslel, co by měl dělat nyní. Teď by toho pomocí magie mohl tolik získat. Dokud ale musel udržovat tlak na čaroděje na straně nepřítele, kteří mu dosud vzdorovali, mohl dělat jen malá postraní kouzla. Pokud by je ale uvolnil ze svého tlaku, aby si mohl připravit nějaké velké kouzlo, není vyloučeno, že by našli způsob, jak mu ho zmařit. Bojová magie, dokonce i ta jeho, byla velmi choulostivá.

Budou to tedy jen malá kouzla, pomyslel si nakonec. Budou ale určitě stačit na to, aby císařskou armádu vystrašila, protože ta je bude považovat za předzvěst mnohem horší magie. A to by jeho vojákům mělo stačit k tomu, aby v bitvě zvítězili. Už teď postupovali vpřed, protože cítili obavy a strach svých protivníků.

Princ—černokněžník odložil luk a vytáhl svůj dlouhý, rovný meč. Nepochyboval ani na okamžik o tom, kdo zabije Thorisina Gavrasy. Císař — dokonce dva císaři — a patriarcha za-
----- j ----- bití jeho rukou! Videssos pozná, kdo je jeho právoplatným pánem. Krátce zalitoval toho, že nepřiměl Balsamona, aby sloužil jeho bohu u oltáře Velkého chrámu v hlavním městě, ale s tím už se nedalo nic dělat. V jeho očích se zablesklo. Bude dostatek obětí.

Protože byl na samém čele bojové linie, pocítil Marcus, že se jejich výhoda ztrácí ještě dříve, než si to uvědomil Gorgidas. Střed videssoské armády byl zatím stabilní a na pravém křídle drtil Arigh Yezdany, kteří se mu tam postavili. Ale Vi-dessosané začínali váhat, jak se mezi nimi nesla zvěst o Balsamonově smrti. Zdálo se jako kdyby s ním odešla část jejich srdce.

Tribun si přál, aby byl Mourtzouphlos opět tam, kam patří. Díky své vlastní zpupnosti nebyl šlechtic smrti patriarchy nijak poznamenán a mohl svým příkladem inspirovat rozkolísané oddíly. Jeho bezohledný průnik yezdanskou linií způsobil, že se nyní nacházel uprostřed vojáků, kteří žádné povzbuzování nepotřebovali.

Stejně jako u Maraghy se Scaurus divil vytrvalosti Halogana. Spočívala na nich mnohem větší zátěž než na legionářích, protože se na ně a na císaře, kterého chránili, soustředila hlavní síla Avsharových makuranských kopiníků. Stále ještě pevně stáli proti obrněným jezdcům. Jejich sekery metodicky pracovaly, spíše jako kdyby sekaly dřevo než lidi.

Kdykoliv některý z nich padnul, další vykročil vpřed a nahradil ho.

Při boji si zpívali. Byla to pomalá, válečná píseň v jejich rodném jazyce a tribunovi její melodie připomínala kamenitou, větrem bičovanou pláž. Zpěv musel být silný, protože dosahoval až k tribunovi. Byl ve svém brnění napůl upečený, jeho tvář byla pokryta prachem, který na ní tvořil podivnou masku, protkanou pramínky potu. Tahle plochá, vyprahlá planina nikdy nepoznala dotek oceánu a nikdy ho ani nepoznala.

Zahloubán do takových myšlenek byl Marcus téměř roz-seknut yezdanskou šavlí. Strhnul hlavu stranou na největší možnou vzdálenost. Viridovix se rozesmál. „Teď není ten nejvhodnější čas pro čichání ke květinám, drahý Římane.“

„Máš pravdu,“ připustil Marcus. Pak ale přestali bitvě věnovat pozornost oba dva. Druidské runy na jejich mečích se rozzářily téměř současně. „Avshar!“ vykřikl Marcus. Několik set yardů za nimi vykřikl Gorgidas své marné varování. Jak začal černokněžník drtit mágy jako nepohodlné ceny pod svými nohama, zvedaly se mezi císařskou armádou

výkřiky hrůzy. Přes lomoz bitvy zaslechl Scaurus výkřik Thorisina Gavrasy: „Neustupujte! Neustupujte!“ Císař nevypadal vyděšeně, ani rozrušeně. Z jeho Masu nebylo poznat, že to není rozkaz na vojenské přehlídce.

Jeho rozvážnost pomohla armádě vzpamatovat se. Když vojáci viděli, že jejich velitel není vyveden z míru, sebrali znovu odvalu a vrhli se do boje. Jezdci začali opět couvat.

Viridovix pohlédl na svůj meč. Druidské značky stále zářily a jejich doutnání bylo čím dál tím jasnější. Sklíceně potřásl hlavou. „Ať bojují statečně, dokud mohou, chudáci. To nejhorší je teprve čekat.“

Nejdříve si Marcus myslel, že bzukot který plnil jeho hlavu, byl důsledkem vyčerpání. Pak Halogan, který bojoval vedle něj přestal zpívat, zavrčel něco ošklivého a plácnul se do hlavy. O chvíli později udělal totéž jiný, pak jeden z legionářů a potom další Halogan.

Císařský strážce si utřel ruce o tuniku. Všiml si, že se na něj Scaurus dívá. „Zatracené mouchy!“ řekl s trpkým úsměvem. „Někdy si myslím, že jsou horší než šípy.“

Tribun přikývl. Hmyz byl vždycky na bitevním poli hotovým utrpením. Jeho samotného zatím nic nekouslo, ale viděl velké černé roje much, poletující od jedné oběti k druhé.

Jich kousnutí se téměř nedala ignorovat, jak ke své lítosti zjistil jeden z Římanů. Náhle byl nečekaně štípnut do citlivého místa. Nemohl si pomoci a jeho ruka podvědomě k tomuto místu vystřelila. Jezdan, proti kterému právě bojoval a na kterého mrak much neútočily, ho srazil mečem.

Protože Scaura hmyz neobtěžoval, měl možnost si uvědomit, jak nedostatečná je jejich ochrana. Téměř všichni císařští vojáci byli zpocení a všichni bojovali ze všech sil, protože to byla bitva jejich života. A všichni jejich nepřátelé se těšili stejné ochraně před mouchami, jako onen nomád.

Když si to tribun uvědomil, s pochmurnou jistotou pochopil, odkud tento problém pochází. Avshar vytvořil už větší kouzla, ale sotva byly ďábelštější než tohle. Mouchy byly dostatečně nepříjemné na to, aby zvrátily bitvu v Thorisinův neprospěch. Rozptylovaly pozornost jeho vojáků a vydávaly je na pospas Jezdanům. Jeho legionář byl jen prvním z mnoha, kteří zaplatili smrtí za svoji nedobrovolnou chybu.

Ale účinek na zvířata, která s sebou videssoská armáda měla, byl ještě desetkrát horší. Neexistuje způsob, jak vycvičit koně tak, aby vzdorovali bolestivým štípancům útočícím ze všech stran. Zvíře za zvířetem vylekaně ržalo a plašilo se, některá se již dčila na útěk. Jejich jezdců se pak stávali snadnou obětí Jezdanů, kteří své koně ovládali.

Císařská armáda, uvržená do náhlých zmatků, začala opět ustupovat. Tentokrát měl Thorisin problémy s tím, aby své vojáky uklidnil. Jediné, co mohl dělat, bylo držet se ze všech sil v sedle. Jeho hnědák vyhazoval a trhal sebou jako kterékoliv jiné zvíře trýzněné mouchami.

Nenechal se vyhodit ze sedla. Když opět přinutil hřebce, aby se mu podvolil, začal na své muže znovu vykřikovat povzbuzující věty. „Pohněte se, lumpové! To se necháte vyplašit několika mouchami? Škrábat se můžete zítra, dnes se bojujete!“

Jeho pokřik a podobná slova od jeho tvrdohlavých důstojníků rozmístěných po celé bojové linii pomohly, ale vypadalo to, jako kdyby Videssosané bojovali uprostřed písečné bouře, která se jim opírá do tváří. Každý yezdanský úder se jim odrážel hůře a údery jejich nepřátel navíc nabývaly na síle a byly stále častější.

Zanedlouho, pomyslel si Scaurus, když srazil jednoho z nomádů, najdou Jezdani nějakou mezeru v císařské obraně nebo si ji jednoduše vytvoří a to pak bude definitivní konec všeho.

Ale Avshar stále neviděl nic, co by se alespoň vzdáleně podobalo vítězství. Myslel si, že všechno před sebou smete, ale stále se mu to nedařilo. Pravda, císařská armáda na obou křídlech ustupovala, ale ne příliš výrazně, a její střed zůstával stále nedotčen. V této části bitevního pole jeho plán s mouchami selhal. Gavrasova péchota se rozhodla bojovat i přes trýznění hmyzu a koně Namdalenu byli tak důkladně obrnění, že se jim štípance much mohly sotva dostat na kůži.

Černokněžník vztekle zatřásl své špičaté zuby, protože jeho nepřátelé se sebrali k dalšímu útoku. Pracoval na přípravě této zbraně více než půl století. Nemohl dopustit, aby se mu vymkla z rukou. Jeho válka s Videssosem ho stála už příliš mnoho let, příliš mnoho porážek. Další už by nesnesl. Jestliže byla tentokrát jeho magie rozptýlena na několik slabších kouzel, bude muset stačit prostá fyzická síla.

Obrátil se k poslovi za svými zády. „Sežeň mi Nogruse a Kaykause.“ Makuranští generálové se dostavili rychle.

No-gruz, pokud by se za časů jeho dědečka vyvíjely věci jinak, mohl být králem všech Makuranů, ale nyní skláněl svůj hřbet před Avsharem. Byl hrdý, schopný a nemilosrdný, byl dokonce lepším sluhou než Varatesh, pomyslel si černokněžník. Kaykaus se mu téměř vyrovnal.

Avshar ukázal na hrdě vlající císařskou standartu, která označovala pozici Thorisina Gavrasy. „Seberte všechny své muže — támhle vidíte cíl. Otřese je jejich vůdcem.“ Vytasil svůj meč. „Já ten útok povedu osobně.“

Na Nogruzových hubených orlích rysech se pomalu rozlil úsměv. „Budu Vám stát po boku,“ řekl.

„A já po druhém.“ To se ozval Kaykaus, ačkoliv kolem jeho stehna a ramen byly už pevně utaženy obvazy. Vznesená šlechta Makuranů byla už tradičně s Videssosem znepřátelená a jejich nepřátelství bylo ještě starší než Avsharova vendeta. Hodí se všechno, co se nabízí, pomyslel si princ — černokněžník a začal se připravovat.

Halogani posměšně vykřikovali, když se jezdců, se kterými bojovali celý den, začali stahovat, ale byli dostatečně chytří a zkušení na to, aby je nepronásledovali. Pěšák, který honí ustupující jezdectvo, si koleduje o rozsekání na kaši. Místo toho se opřeli o své sekery a odpočívali. Plácali mouchy, popíjeli víno z vaků nebo vodu z lahví, obvažovali si zranění a ovívali se, aby trochu vychladli, než se bitva znovu rozproudí.

Marcus stál u nich, těžce oddychoval a přál si, aby mohl shodit své brnění. Tak, jak se často v těžkých bojích stávalo, posbíral několik lehčích poranění, aniž by o nich věděl. Teď je objevil na tvářích, na pravém předloktí — zde se nový šrám křížil se starou jizvou — a na pravém stehně, těsně nad kolenem. Ve chvíli, kdy je zpozoroval, začaly bolet. Všiml si také, že silně páchne.

Viridovix se díval na nepřítele. „Tahle přestávka je pro nás nepříjemná, ještě jsme je zdaleka neporazili, zdaleka ne,“ povzdychнул si a oťel si pot z obličej. Zár slunce a námaha způsobily, že se podobal Zeprinovi Rudému.

Nabral do dlaní prach, plivnul do nich, opět nabral prach a pak vyzkoušel znovu uchopení svého meče. „Teď už je to mnohem lepší.“

Makurani se seskupili do velkého klínu zaměřeného ostrím přímo do srdce Thorisinovy armády. Bylo jich mnohem víc, než by Scaurus očekával. Když spatřil standartu s dvojitým bleskem, jak se přesunuje do hrotu armády nepřátel, napůl zaklel, napůl se modlil.

Císařova vlajka se také pohnula vpřed a Cavras s ní. Tento boj musí vést osobně v čele své armády. „Kostky jsou vrženy,“ pravil Marcus do prázdna před sebou.

Trubka zakvílela v molové tónině. Makurani vykřikli Avsharovo jméno. Ti, kteří dosud měli nepoškozená kopí, je sklonili do bojové polohy. Ostatní vytasili šavle nebo jen výhrůžně mávali pěstmi.

Halogani a legionáři napjatě očekávali útok. Daleko na pravé straně slyšel Marcus křik a povely Gaia Philippuse a byl opravdu rád, že veterán stále ještě bojuje. Pak truchlivá trumpeta opět zakvílela a Avsharovi jezdci s rachotem vyrazili proti jádru videssoské armády.

Scaurovi vyschlo v ústech. Už několikrát předtím stál proti jezdeckvu a nepřál si to znovu zažít. Největším a nejstrašlivějším rozdílem mezi římským a videssoským stylem boje byly třmeny a jezdeckvo. Tady sloužil kůň jako nástroj bitvy, nějaký prostředek pohybu.

Statečný Laon Pakhymer se pokoušel vést své lehce obrněné Khatrishany v pustošivém útoku proti postupujícímu klínu nepřátel, ale Yezdani, se kterými jeho muži právě bojovali, se nedali jen tak lehce setřást. Pakhymer se musel rychle stáhnout, aby nebyl jeho oddíl nakonec ještě obklíčen.

Protiútok Namdalenu, to bylo něco jiného. Důstojník ostrovanů, statný, hřmotný muž jménem Hovsa, kterého Scaurus sotva znal, rozhodně nezamýšlel se svými rytíři čekat, až k nim Avsharův útok dorazí. Okamžik jejich protiútku byl stejně mocnou zbraní jako hlavice jejich oštěpů. Prorazili Yezdany, kteří jim přechali z cesty, a vrazili z boku do útočného útvaru Makuranu poblíž jeho hrotu.

Rachot vyvolaný srážkou připomínal zemětřesení v železářství. Namdaleni pronikli hluboko do řad nepřátel, sráželi Makurany ze sedel, plašili jejich koně a sekali je dlouhými údery mečů.

Provhos Mourtzouphlos neváhal a vrhnul zbytek svých odvážných vojáků za rytíři z vévodství. Pohrdal jimi a nevěřil jim, ale byl příliš dobrý voják a věděl, co je třeba udělat.

Ostrované a Videssosané rozbili jednu stranu útočného klínu a odsunuli ji vlevo. Ale Makurani byli dobří vojáci bez ohledu na to, komu sloužili. Bojovali zuřivě a používali své přesily aby sevřeli císařské koně. zatímco jejich útočný útvar směřoval stále blíž k legionářům a Haloganům.

Několik prvních řad pěchoty se rozpadlo jako kuželky.

Vojáci byli nabodnuti na oštěp nebo zadupáni do země ma-kuranskými koňmi. Tomuto osudu unikl Marcus jen o vlásek. Okované koňské kopyto udeřilo do země jen několik palců od jeho obličej a vrazilo mu do očí hromadu prachu. Oslepené se škrábal na nohy. Jeho meč se zaryl někomu do těla a málem mu byl vyrván z ruky. Zraněný kůň zakňučel. Jeho jezdec poplašeně vykřikl. Jeho křik se ale hned změnil na bolestný, protože zvíře se na něj svalilo.

Tribun se konečně postavil na nohy a divoce kolem sebe švihl mečem. Nebyl jediný, kdo se v tomhle zmatku pohyboval. Kolem bylo mnoho koní bez jezdců a několik opěšalých kopiníků se pokoušelo postavit na nohy a uhýbat tak, aby nebyli rozdrceni svými vlastními soukmenovci.

Několik stop od něj se pomocí štítu bránil jeden z legionářů před Makurancem. Z posledních sil rozsekl jeden z umírajících Haloganů útočnickovu koni šlachy. Když se Makuran zapotácel, Říman mu pohotově probodl hrdlo svým oštěpem.

Zpět k císařským liniím, kde probíhaly nejtěžší boje, bylo necelých dvacet kroků, ale vypadalo to jako mnoho mil.

Scaurus se spolu s legionářem probíjeli zpět, vzájemně si kryjící záda. Jeden z Makuranu kopnul tribuna okovanou botou s ostruhou. Ten zavrčel a udeřil nepřítele mečem naplocho do tváře, protože byli příliš blízko a nebyl čas meč napřáhnout.

Letící kámen, který snad odskočil od kopyta některého koně, mu ze strany udeřil do helmice. Zapotácel se a téměř upadl, pak ho ale i s jeho společníkem uchopily pevné nice a vtáhly je oba pod ochranu císařských vojsk za zeď štítů.

Ačkoliv byli Římané i Halogani stále zatlačováni dozadu, nepropadali panice. Věděli, že jestli povolí, bude všemu konec. Jejich zbraně se míhaly s dokonalou precizností. Halogani si už nezpívali, ale se svými sekerami a širokými meči sekali ze všech sil, kryjící se kulatými dřevěnými štíty, které se jim teď velice hodily. Tam, kde byly boje nejtěžší, se obě jednotky dokonale promísily a vojáci si proti Maku-ranům vzájemně pomáhali bez ohledu na to, jestli byli blondatí nebo snědí.

Podařilo se jim otupit hrot Avsharova útočného klínu, ale stejně jako Namdaleni a Videssosané ho nedokázali zastavit.

Princ—černokněžník srážel k zemi jednoho vojáka za druhým. Pohled jeho očí, doutnajících ve starobylém obličej ochromoval i ty nejstatečnější a všem tuhla krev v žilách. Stávali se tak jeho snadnou obětí. Avshar by ale byl smrtelně nebezpečný nepřítel i bez hrůzy, kterou kolem sebe šířil. Jeho kůň, zvíře trénované do boje, svými okovanými kopyty rozdupávalo štíty a kosti, zatímco jezdec švihl svým těžkým mečem jako učitel rákoskou.

Jeho muži ho následovali ze strachu, ne z náklonnosti, ale výsledek byl stejný. Vzdálenost mezi zakrvácenou

Sko-tosovou standartou a sluneční vlajkou císaře se zmenšovala. Kousek po kousku směřoval černokněžník svůj útok směrem, ze kterého byly jeho síly už jednou vytlačeny. „Nejprve tvůj bratr, Cavras, pak tvůj patriarcha — a teď ty a s tebou celý Videssos!“, vykřikoval.

Císař vzdorně zamával kopím a popohnal svého koně směrem k Avsharovi. Velký hnědák se ale nemohl dostat přes pevně sevřený bojující dav pěších vojáků, který byl před ním.

Nebyl jediný, kdo se hnál k černokněžníkovi. Marcus se blížil podél bojové linie. Tu se mu podařil jeden krok, tu dokonce dva či tři. Občas se musel i zastavit a bojovat. Křičel neustále Avsharovo jméno, ale jeho hlas se v okolních výkřicích úplně ztrácel.

Viridovix nebyl příliš daleko, i když ho vlna útoku vytlačila pryč od tribuna. Měl svůj vlastní válečný pokřik. Vojákům stojícím kolem něj nedával žádný smysl, on se o to ale nestaral. „Seirem!“ vykřikoval. „Za Seirem!“

Vrhnul se na něj párek Makuranu, kteří přišli o své koně. Odrazil ránu šavlí od jednoho z nich, úder toho druhého odrazil štítem. Makurani se přemísťovali tak, aby na něj mohli zaútočit současně z obou stran. Jeho hlava se točila jako na obrtlíku, když se marně pokoušel najít způsob, jak vyřadit jednoho z nich, aniž by ho ten druhý mezi tím zabil.

Za chvíli se jeden z nich s výkřikem zhroutil s přeseknutou podkolenní šlachou. Viridovix se vrhl na druhého. Střetli se a jejich meče zazvonily. Gal byl silnější a hbitější. Prolomil Makuranovu obranu a zaútočil na něj úderem, který mu téměř usekl hlavu.

Obrátil se, aby měl jistotu, že druhý nepřítel už není nebezpečný, ale tento Makuran byl vyřízen definitivně a voják, který ho zabil, už bojoval s dalším nepřítelem. Ocítl se ale v nepříjemné situaci, protože neměl štít. Viridovix mu přispěchal na pomoc. Společnými silami pak zahnali nepřítele zpět mezi jeho soukmenovce.

„Mockrát ti děkuji,“ řekl Gal. „Sám bych to asi nezvládl.“

„To nic. zapomeň na to.“ odpověděl mu zavalitý muž přibližně jeho věku, jehož vousy už začínaly šedivět. „Jak praví pověsti, ani Herakles nedokázal bojovat se dvěma protivníky!“ současně.

„Ty zatracený Řeku. co tady děláš?“ zvolal, když si svého zachránce pod nánosem prachu konečně poznal. „Koukej se vrátit ke svým zraněným.“

„A kdo jiný by se měl starat o tvou horkou hlavu, když ne ja?“ namítl Gorgidas.

Protože Viridovix nebyl napadla žádná pořádná odpověď, sklonil se k mrtvému Makuranovi a sebral mu štít, který podal Gorgidasovi. Byl to jezdecký štít, malý a kulatý, potažený vyčíněnou kůží — nebyla to ta nejlepší ochrana pro pěšáka, ale pořád lepší než nic. Řek sotva stihl zamumlat své díky, když byli opět vloženi do boje.

Marcus postupující po způsobu kraba se postupně prodral na necelých třicet stop k Avsharovi. Ve zmatku, který tam zavládl, nedával černokněžník znát, že by si jeho přítomnosti všiml. Wulghashovo kouzlo stále ještě jeho meč krylo před odhalením magickou cestou. Všude kolem se v tuto chvíli urputně bojovalo. Kopinici na kratším okraji makuranského klínu patřili k nejlepším vojákům. Dostat se přes ně bylo víc než náročné. Vyžadovalo to jak patřičnou hrubou sílu, tak dostatečné šermířské umění.

Alespoň takovou měl tribun představu. Pak ovšem náhle padlo několik koní k zemi. Makurani po Avsharově levici, na opačné straně, než ze které přicházel Scaurus, začali zmateně křičet. Jejich výkřiky přehlušoval ryk připomínající bouři. Se zuřivostí rozdrážděného býka se probíjovaval mezi muži a smrt se kolem něj šířila jako závoj. Zeprin Rudý se konečně dostal až k Avsharovi.

Mezi ním a černokněžníkem zbyl jen jeden jezdec — šlechtic ve stříbrném brnění s pozlacenou helmici. Ťal po Zeprinovi. Marcus zahlédl, jak rána dopadla, ale Halogan jako by ji ani nezaregistroval. Švihl svou sekerou v blýskavém oblouku. Šlechtic strnul nepopsatelnou hrůzou, když zahlédl krev stříkající z pahýlu zápěstí. Další rána ho zasáhla do kyrsu a on se mrtvý zhroutil ze svého koně.

„Kaykaus!“ vykřikli Makurani. Tribuna napadlo totéž jméno.

Zeprin se o to ale vůbec nestaral. S dalším nesouvislým výkřikem se s rozmáchnutou zakrvácenou sekerou vrhl na Avshara.

Nebyl čas. aby se černokněžník otočil a postavil se mu se vztyčenou zbraní. Avshar byl ale nepochybně největším čarodějem posledních století. Aniž by se vzdal ostatních kouzel, bezchybně vyslal stejné kouzlo, jež zlikvidovalo Vi-dessosana, který se mu na počátku bitvy postavil na odpor. Z jeho prstů opět vytrysklo spalující světlo.

Ale Halogan, i když se zapotácel, neskončil v plamenech. Jeho bojovné naladění a nezměrná touha po pomstě ho částečně chránily proti magii. Brzy se vzpamatoval. Jeho sekera se zvedla a dopadla. Avshar ji v poslední chvíli odrazil ostřím svého meče, ale víc nestihl. Místo aby úder rozrazil černokněžníkovu lebku, dopadl naplocho na hlavu jeho koně.

Zvíře bylo mrtvé dříve, než se skácelo na zem. Když císařská armáda viděla, co se děje, propukla v jásot. „Avshar padl,“ vykřikl Scaurovi do ucha legionář krvácející z rozseknuté tváře.

Tribun také chraptivě vykřikl. Hlas mu ale zamrzl v hrdle, když se černokněžníkovi podařilo vyprostit se z třmenů, odkutálet stranou a postavil se na nohy dříve, než ho mohl Zeprin dobít.

Halogan se za ním vrhnul. Marcus mu přispěchal na pomoc, ale než se stihl dostatečně přiblížit, už spolu bojovali. Zeprinův první zuřivý úder proťal jenom vzduch. Plný šílené síly ťal svou sekerou v dalším neuvěřitelně rychlém oblouku. Avshar ránu odrazil, i když ten nápor mu téměř vyrazil zbraň z ruky.

Přesto měl ještě dost síly: „Když chceš zabít starého slabého člověka,“ posmíval se: „Musíš sekat tak — a tak — a tak!“ Všechny rány byly tak rychlé, že se téměř nedaly sledovat pohledem. Po každé z nich vytryskla krev. Každý z těchto úderů by sám o sobě srazil obyčejného vojáka, obzvláště ten poslední, příšerný úder z boku do Zeprinova krku. Ve své neuvěřitelné nenávisti si toho ale Halogan očividně ani nevšiml. Znovu začal útočit a tentokrát Avshar zařval bolestí a vztekem, protože mu úder sekery odsekl malíček na levé ruce tak čistě, jako kdyby ho měl položený na špalku. Sevřel ruku v pěst. aby omezil krvácení.

Po tomto zásahu už bojoval mlčky, ale se stejnou urputností jako před tím. Každý Zeprinův úder oplatil třemi ranami a většina z nich zasáhla svůj cíl. Halogan přestal myslet na obranu. Jeho paže se napřáhla vzad k dalšímu údem na černokněžníka. Pak se Zeprin v náhlém zmatku zarazil. Z úst a nosu mu začaly vytékat silné proudy krve. Jeho šílené, vypoulené oči se zakalily. Sekera mu vypadla z ruky. S rachotem brnění se zhroutil k zemi.

„Má ještě někdo zájem?“ vykřikl Avshar, pozvedl svůj meč do výšky a jednou nohou se postavil na Zeprinův krk jako

symbol vítězství. Vykročil vpřed, jistý si tím, že nikdo z císařské armády se mu neodvážil postavit. Pak se náhle zarazil a obličej se mu zkřivil vzteky. „Ty?!“ zasyčel.

„Ano, já.“; Udýchaný a s obavami se Scaurus zmohl jen na krátkou odpověď. Byl tak vysílený, že téměř nedokázal pozvednout svůj štít. Na rozdíl od jejich dávného setkání v Sále devatenácti pohovek neměl tentokrát Avshar štít žádný. Tentokrát Říman nedbal na rytířské zvyklosti. Pozvedl svou zbraň: „Dál už ani krok,“ pronesl ostře.

Napadlo ho, že se ho princ—černokněžník pokusí jedinou ranou srazit, ale on místo toho ustoupil zpět a dal tak tribunovi možnost sebrat síly. Samozřejmě, uvědomil si Scaurus — přemýšlí, kde jsem se tady tak najednou vzal. když nepoznal můj kouzelný meč. Zariskoval a otočil hlavu, pátrající po Viridovixovi, ale Gala nikde nespátřil.

Avsharovo váhání netrvalo déle než několik úderů srdce. Když vyrazil proti Římanovi, pohyboval se mnohem opatrněji, než při boji se Zeprinem. Protože už měl s Marcusem své zkušenosti, věděl, že tribun nebyl žádný bezhlavý útočník — a před dlouhým galským mečem měl respekt.

První zařinčení zbraní ukázalo Scaurovi, že situaci přece jen trochu podcenil. Byl na pokraji vyčerpání, zatímco Avshar měl zdánlivě nekonečné zdroje sil. Tribun zachytával svým scutumem jednu ránu za drahou. Avsharův velký meč se zakusoval do bronzových ozdob štítu a štípal dřevo, které se pod nimi ukrývalo. Černokněžník se lehce vyhýbal nebo srážel stranou údery, kterými se Marcus zatím jen bránil.

Bojovali sami dva. Žádný z Makuranu nepřišel Avsharovi na pomoc. Kdyby byl Marcus někým jiným, dlouho by nevydržel. Císařská armáda se totiž černokněžníka bála stejně jako jeho vlastní vojáci. Nikdo z meh neměl odvalu postavit se proti němu po bok Římanovi. Jako kdyby si oba něco vyčítali, bojovali spolu urputněji než kdykoliv jindy. Gorgidasovi, který byl přímo za tribunem. Marcus připadal jako Aias bojující s Hektorem v Iliadě — bojující s přesilou, oslabený, ale příliš tvrdohlavý na to, aby ustoupil o jediný palec. To by raději přišel o život. Řek strčil do Viridovixe.

„U všech bohů, dělej! Nevydrží mu vzdorovat věčně.“

„No to se podívejme,“ odsekl Viridovix, kroutící se jako had, aby unikl makuranským úderům. „Tak takhle se mě snažíš znavit?“ Jeho protiúder zasáhl nepřítele do ramene. Makuran upustil šavli a dal se na útěk. Jeden z Haloganů ho zezadu přesekl téměř napůl.

„Pospěš si!“ naléhal Gorgidas. Zasáhl kopíkem, který se před ním objevil, a probodl i jeho koně. Ukázalo se, že jeho těžká kopyta mohou být stejně nebezpečná jako dlouhý ma-kuranský oštěp. Řek stihl uskočit v poslední chvíli.

Kousek od něj se Marcus stále ještě držel na nohách, ačkoliv sám nechápal, jak je to možné. Avshar si s ním hrál jako kočka s myší. Trápil ho, ale nedal mu tu poslední ránu, která by ho zabila. Zraňoval ho jedním šrámem za druhým a přitom se lstivě šklebil: „Uteč, jestli můžeš!“ posmíval se mu a měl pocit, že se dobře baví. Vychutnával si vítězství nad tribunem tak, jako kdyby to byl Gavras, a nijak nespěchal s tím, aby tento akt ukončil.

Ne všechna krev na jeho šatu a kyrsu pocházela z jeho useknutého malíčku. Dokonce i myš má dráčky. Jeho zranění byla však tak nepatrná, že mu nevadila, zatímco Marcus už krvácel na mnoha místech.

Po zdánlivě nekonečné době černokněžník vykřikl: „Tak tedy ukončíme tu frašku“ a skočil na Scaura. Jeho okované rameno narazilo do Římanova štítu a srazilo ho k zemi.

Tak, jak byl za léta zvyklý, držel Marcus svůj scutum mezi sebou a nepřítelem. Avsharův meč švihl ve smrtícím údem. Tribun cítil, jak se při jeho tvrdém dopadu štít rozpadá na třísky. Jak věděl, další rána bude dovedně mířená, ne aby mu přivodila jen pouhé zranění. Čekal na chladnou ocel, až vstoupí do jeho těla.

Pak uslyšel černokněžníkův vzteklý výkřik, se kterým se obrátil a postavil dalšímu nepříтели. V tentýž okamžik zazářily druidské runy na Marcusově meči tak jasně, že musel přivířít oči. oslněný explozí světla. Někde nad ním vytryskl stejný plamen i z čepele Viridovixova meče. Gal zavolal: „Hej, ty podlý bídáku, používej raději na poctivého člověka svůj meč.“ Vyměnil si s Avsharem sérii rychlých, urputných úderů a odvedl tak černokněžníka pryč od ležícího Scaura. Takhle si to tribun nepředstavoval: „Počkej!“ zavolal, poklekl a pak se dokonce postavil na nohy.

Ale Viridovix neměl čas váhat. Když teď konečně stál proti Avsharovi, posedl ho stejný vztek jako Zeprina. Plány, které si pro tuto chvíli se Scaurem připravil, byly smeteny stranou díky jeho zuřivosti. Zranit, zmrzačit, zabít... to jediné mu znělo hlavou. Kdyby Avshar nebyl ozbrojen, Viridovix by odhodil meč a roztrhal by ho na kusy holýma rukama. Jestliže Gaius Philippus Marcuse něco naučil, bylo to zachovat si při boji zdravý rozum. Vrhel se za Galem, jehož divoké výpady Avshara zatlačily několik kroků zpět. S každým krokem, kterým se k nim blížil, svítily runy na jeho i Galově zbrani stále jasněji. Vypadalo to, že magie zakletá v jeho meči mu dodává novou energii, jako kdyby ho vedla a díky ní do něj proudila větší síla, než si dovede představit.

Těžké údery, kterými Viridovix dorážel na prince—černokněžníka, svědčily o podobném zdroji moci i u něj. Ale Avshar, nezdolný jako hora, už neustupoval. Jeho moc a šer-mířské umění se zcela vyrovnaly Galovu a v koncentraci vůle byl nedosažitelný.

Ani během souboje nepřestala působit jeho kouzla. Stále působil na mágy císařské armády a mrak}’ much stále ještě trápily jeho nepřátele a jejich koně. Kůň Thorisina Gavrasy, šilený ze stovek štípanců, zaryčel, vzepjal se a odmítl se pohnout o jediný krok i přes císařovy kletby a pobízení ostruhami.

Konečně se Avsharovi muži odhodlali jít mu na pomoc. Jeden, který stál poblíž Scaura, solidně stavěný muž, mu sekl po nohách. Pro Marcuse byl jen překážkou, nic víc. Parí-roval a zaútočil také pod pás. Jeho úder otevřel nepřítelovo stehno těsně pod okrajem drátěné košile. Muž zalapal po dechu, upadl a sevřel si rozseknutou nohu. Marcus se však hnál dál.

Avsharovy hněvivé oči se obrátily na tribuna. „Jen pojď. když po tom tak toužíš,“ procedil mezi zuby a nepatrně změnil postoj. „Ani oba najednou se mi nevyrovnáte.“

Marcus se pokusil o krátký výpad, ale byl odražen. Černokněžník ze sebe vyloudil zlověstné zvuky podobající se smíchu, který tribuna zbavoval sil. Přesto opět se svým mečem vyrazil vpřed. Avshar se pohnul, aby ho srazil stranou, ale Scaurus svůj výpad jen naznačil. Místo něho se jeho čepel něžně spojila s Viridovixovou.

Vypadalo to, jako by se samotná podstata tohoto světa napjala do krajnosti. Bušení Marcusova srdce nyní znělo silněji než yezdanské bubny. Nikdy od doby, kdy je spojená moc mečů přenesla do těchto míst, se je neodvážili znovu spojit a využít do nejmenšího kousku kouzelnou moc, která se v nich ukrývala. Viridovixovy oči, zelené jako moře, byly široce rozevřené a udiveně zíraly. Souhlasil se Scaurovým plánem, ale teď ho moc, kterou společně uvolnili, skoro vyděsila. Kdoví, co se může stát, kam je druidské rány přenesou tentokrát?

Stejná myšlenka napadla i Marcuse, ale pokud přemohou Avshara, bylo mu to jedno. Jeho největší obavou bylo, že kouzla, která byla připravena pro ochranu v galských podmínkách, nebudou účinkovat ve Videssosu správně. Císařství teď ale bylo jeho opravdovým domovem a to, že mu Viridovix tak dlouho sloužil, dokazovalo, že ho má také rád.

Doba mezi nadějí a hrůzou byla kratší než všichni vnímali. Avshar se stále ještě pohyboval, aby odrazil jeho klamný úder, když z mečů jeho nepřátel vyrazil zlatý plamen jako dravý proud. Jakmile černokněžník pocítil mocný příval syrové, nespoutané magie, uskočil stranou a odhodil svůj meč, aby se mohl alespoň napřímit. Jeho ústa se tiše pohybovala, protože rychle spřádal kouzlo, kterým by se chránil proti druidské magii.

Scaurus se díval, jak z plamenů vznikl obrovský zářící dóm, stejně jako tomu bylo před čtyřmi lety na krvi promočené galské mytíně — dóm, který obklopí a odnese nejen Avshara a výkvět jeho armády, ale zřejmě i tribuna a Viridovi-xe. Ale tenkrát v Galii proti mečům nepůsobila žádná jiná magická síla. Tady jejich společná uvolněná moc stačila sotva k tomu, aby obestřela vůdce nepřátel. Jejich magický oheň Obkroužil Avshara, ale dál se nešířil.

Prince—černokněžník zavyl jako zvíře chycené do pasti. Před vizí hrozícího konce sebral všechny své magické síly, vrhl proti neznámé moci, která ho svírala, jedno kouzlo za druhým a snažil se osvobodit. Bariéra se pod jeho náporem vzdouvala a vlnila jak vlajka ve větru. Dvakrát či třikrát zpra-svitněla a téměř se rozpadla, ale když se z ní Avshar pokusil ^kročit zpět do svého vlastního světa, zjistil, že nemá možnost.

Muži obou armád nad náhlými nezvyklými jevy strnuli, někteří křičeli hrůzou. Mnozí z nich odvraceli pohled, ať už kvůli oslnivé záři nebo z bázně a strachu z neznámého.

To ale nebyl Gorgidasův případ. Přál si, aby si mohl psát poznámky, když sledoval mihotavý kruh světla, které Avshara čím dál tím silněji obepínalo. Když jedno ze zoufalých kouzel černokněžníka zneviditelnilo, vypadal jako silueta vytvořená svíjející se šedou mlhou. Pak záře vzplála do nesnesitelného jasu, zablikala a zmizela. Když pak Řek zíral do zeleno—fialových mžitků, viděl, že si Avshara odnesla s sebou.

„Zajímalo by mě, kde se teď octne,“ zašeptal si pro sebe a mrzutě pokýval hlavou nad další otázkou, na kterou nikdy nezíská odpověď.

On sám stál vzdálen několik yardů. Scaurus, který vše viděl a vnímal zblízka, o tom nikdy nechtěl hovořit, dokonce ani s Viridovixem. Uvnitř světelné bariéry nebyla, jak se na první pohled zdálo, mlha, ale sníh, hnaný zuřivou vichřicí, a už její zvuk působil tak, aby zmrazil lidské srdce. Nohy prince—černokněžníka uklouzly na ledovém, plochem, tmavém, lesknoucím se povrchu. Marcus si nedokázal vysvětlit, jak ho to napadlo, ale byl si jistý⁷, že led je několik mil tlustý⁷. Avsharův hlas se změnil v hrůzný nářek, jako kdyby poznával, kde je. A v okamžiku, kdy světelný kruh září nejjasněji, se Scaurovi zdálo, že zaslechl další hlas, pomalý, hluboký, věčně hladový, jak začíná hovořit. Děkoval bohu, že toho nepochopil víc.

Jenom si přál, aby si černokněžník užil s pánem, kterého si zvolil.

Uprostřed bitevního pole zavládlo hrobové ticho. Muži na obou stranách stáli se skloněnými zbraněmi, zděšení z toho, co právě viděli. Lomoz bitvy na obou křídlech se zdál nemístný. Marcus a Viridovix na sebe hleděli, vzájemně omámeni silou, kterou vyvolali, a stále nemohli uvěřit tomu, že nebyli odneseni s Avsharem.

Chvilí na to jedna z černokněžníkůvých much štípala Scaura do zátylku. Teď, když už nebyly pod Avsharovou kontrolou, ho jeho meč přeci jejich útoky nechránil. Náhlá bolest a automatické plácnutí rukou ho uvedly do reality a konečně uvěřil, že vítězství je skutečné.

Na druhé straně bitevní linie se začali stejným způsobem chovat i Makuranové. Jeden z nich zachytil tribunův pohled: vychrtlý voják s ostrým nosem, který na svém koni seděl s vrozenou namyšleností! vznešeného šlechtice. Usmál se a přikývl, jako na přítele. „Musíme se toho všichni zbavit,“ pronesl čistou videssoštinou, jen s nepatrným hrdelním přízvukem.

Za Scaurem se ozvaly trubky. Zaregistroval hlas Thorisina Gavrasy: „Na ně, vyřídíte je! Budou se v těch svých brněních trást, protože už nemají toho špinavého čaroděje, který za ně dělal tu nejtěžší práci!“

Tribunova ruka se sevřela kolem jíle meče. Cítil je poslední útok na demoralizovaného nepřítele...

Makuranův úsměv se ještě více rozšířil a ztratil svůj obvyklý půvab. Marcus měl pocit nepříjemné předtuchy. „To si myslíte, že utečeme?“ zeptal se chlapík. „Tomu bůží se nebudeme vyhýbat. Teď budeme bojovat sami za sebe místo za pána, který nám panoval jen díky své magické moci.“

Zakřičel ve svém jazyce na kopíníky. Ti dychtivě odpovídali, plácali si do rukou a zvonili o sebe meči a štíty. Jejich hlasy se změnilly v rostoucí chór: „Nogruz! Nogruz!“

„Myslím, že začíná další kolo krávy,“ podotkl lehce Viridovix.

„Přejděte k nám,“ nabízel jim makuranský šlechtic. „Ani jeden z vás není rodilým císařským poddaným. Nechcete raději patřit vítězům?“

Marcus si nemohl nepovšimnout sebevdomí, které zněj takřka sálal na dálku. Nebylo divu, že tenhle Nogruz byl Av-sharovým nohsledem. Nerozpakoval se využít ničeho, z čeho by mohl mít prospěch. Tribun potřásl hlavou. Viridovix odpověděl pohrdavým zamručením.

„To mě mrzí,“ odvětil Nogruz a vykřikl tak hlasitě, aby ho všichni slyšeli i přes hluk, který dělali jeho muži. „Pak vás tedy zabiji, pokud k tomu budu mít příležitost.“

Popohnal svého koně vpřed. Octl se příliš blízko Římana i Gala na to, aby využil hrozivého momentu zteče, která byla u

těžce obrněných jezdců tak působivá. Se svým kopím ale uměl zacházet tak skvěle, že téměř tribuna přišpendlil. Marcus na poslední chvíli bleskově uskočil stranou. Viridovix udeřil z boku. ale Nogrutz uměl dobře zacházet nejen se svým kopím, ale i se štítem a úder odvrátil. Za svým vůdcem se vrhli další Makurani a bitva se znovu dostala do varu.

„Uhněte! Z cesty!“ volal Thorisin netrpělivě a pobízel svého hnědáka napříč řadami Haloganů. Téměř srazil k zemi Gorgidase, když mu Rek neuskočil dostatečně rychle z cesty 7. Pak konečně stanul tváří v tvář Nogrutzovi. Jeho pozlacené i Makuranovo stříbrné brnění byly už otlučené a špinavé. „Chtěl jsem raději zabít černokněžníka, ale ty mi budeš stačit.“ prohlásil.

Oba byli dobří jezdci a tak se nejdříve pokusili střetnout se v boji na kopí. Thorisin pražil jako první, vyhnul se ráně a popohnal svého statného hřebce proti Nogrutzovi. Odhodil kopí a tasil šavli, kterou vzápětí napřáhl v brutálním útoku. Nogrutz upustil své kopí a zachytil ránu brněním. Jeho ústa se pod navoskovaným knírem zkrivila bolestí, ale získal moment, který potřeboval k tasení vlastního meče, když se vyhýbal císařově dalšímu úderu.

Marcus z jejich zápasu zahlédl jen část, protože sám neustále s někým bojoval. Mohl sledovat jen krátký úsek, když Makuran na Gavruse vyrazil z boku. Jeden z císařových Haloganů zlomil jeho kopí a srazil ho z koně dvěma pádnými údery sekery. O chvíli později seveřana zabil další z Norgu-zových vojáků, ale do vlastního souboje nezasahoval. Šlechtic se opět vyšvihl na koně.

Nogrutzova marná snaha zastavit první císařův útok okovanou rukou, ve které obvykle držel meč, způsobila, že ruka teď byla pomalá a strnulá a šlechtic si musel uvědomit, jaké mu hrozí nebezpečí. Císařovi muži zajásali a Makurani zasténali, když mu meč vypadl z ruky.

Císařova další rána měla ukončit jeho život. Nogrutz uskočil stranou, ale ne dost daleko. Úder přistál na jeho tváři a rozsekl ji tak, že mu byly vidět zuby. Po tomto zranění se zapotácel v sedle. Pak jeho muži vyrazili, aby ho chránili a odvedli pryč, než ho Gavras zcela zničí.

„To už je jejich konec!“ volal Thorisin a zamával svou zakrvavenou šavlí. Popohnal své pěšáky, aby na nepřítele znovu zaútočili. Ale Makurani byli tvrdí válečníci. Bojovali s Videssosem už padesát generací a vůbec nepotřebovali vůdce, aby ve svém zápase mohli pokračovat. Byla to jejich přirozenost.

Marcus se zaposlouchal, aby alespoň odhadl, co se děje po obou stranách středu bitevního pole, který opět kypěl válečnou vřavou. To, co slyšel, se mu příliš nelíbilo. Hluk, který zde nějakou dobu chyběl v důsledku Avsharova zmizení, se opět vrátil a ukazoval, že na levém křídle vítězí Yezdani. I před tím, než Mourtzoughlos vyrazil na svůj dobrodružný výpad, to byla bohužel nejslabší část císařské armády. Vides-sosané soustředění v této části neměli na svou obranu dostatek jezdců, kteří by je bránili před pustošivým ostřelováním šípy nomády, kteří bojovali původně za Avshara.

V místech, odkud se nesly výkřiky, se již pomalu vides-soská obrana hroutila. Pokud se prolomí nebo bude vytlačena z pahorků, které má chránit, budou mít Yezdani volnou cestu do zad císařské armády. Scaurovi z té představy nebylo nejlépe. Kvůli tomu se bitva u Maraghy změnila v katastrofu.

Marcus začal hledat Viridovixe. Když se jim to podařilo jednou, mohlo by se to podařit znovu. Kdyby všichni Makurani zmizeli jako Avshar, bitva by skončila bez zbytečných ztrát...

Ale Gal se nevyskytoval v dohledu. Mezi něj a Marcuse se probíjela skupina Makuranů na koních. Tribun se začal prodírat směrem, kde, jak doufal, Gala nalezne, ale jeho postup byl tak pomalý a obtížný, jako ve chvílích, když se probíjel k Avsharovi.

Po zádech ho náhle plácl nějaký jezdec. Prudce se otočil, protože si myslel, že na něj někdo útočí. Thorisin Gavras si odklopil helmici. Panovníkovi se zračil na tváři zuřivý a kyselý výraz. „Mrzí mě, že jsem ty zatracené Arshaumy neumístil támhle,“ pronesl a ukázal hrotem šavle.

„Pak byste ale měl stejné potíže na druhém křídle.“

„Možná ano, ale vlevo nás asi dostanou a já s tím nemohu nic udělat — všechny zálohy už jsou nasazeny v boji.“ Gavras svíral svou zbraň tak silně, že mu zbělely klouby. Zamračil se: „U Phose, myslel jsem, že se rozutečou, jakmile černokněžník zmizel. A jak tě znám, určitě jsi to měl promyšlené několik týdnů předem.“

Se skromným pokrčením ramen tribun odpověděl: „Proběhlo to lépe, než jsem čekal. Báť jsem se, že půjdeme s ním.“ Dříve, než Thorisin stačil něco říct, dorazil k němu na zpěněném, těžce dýchajícím koni posel. Marcus spolu s jedním Haloganem odrazili nepřátelského kopiníka. Tribun zranil makuranského koně, ale muži se přesto podařilo nějak uniknout. Když Říman opět pohlédl na císaře, byla jeho tvář bílá jako mramor.

„Špatné zprávy?“ optal se Marcus. Stejně jako Nogrutz musel i on hulákat ze všech sil, aby ho bylo přes řinčení bitvy vůbec slyšet. Supění, výkřiky a válečné pokřiky bojujících mužů, dupání okovaných koňských kopyt a jejich občasné zařičení a nářek a výkřiky zraněných spolu s třeskotem zbraní byly ohlušující.

„Tak nějak,“ odpověděl Gavras ponurým hlasem. Ukázal za linii Makuranů. „Pozorovatelé v kopcích spatřili na obzoru zvěřený prach. Podle toho, jak rychle se pohybují, to bude jezdecko. A rozhodně ne naše.“ Podíval se na slunce, které se již počalo sklánět k západu. „Možná udržíme do tmy, která nás skryje. Ted’...“

Marcus si větu domyslel. Pokud přichází Yezdanův a Makuranův posel, všechno je ztracené. Thorisin jim nemohl vzdorovat a nemohl ani ustoupit, aniž by si odkryl boky.

„Ať si to tvrdě vybojují,“ prohlásil tribun.

„Ano. Co jiného můžeme podniknout?“ Z císařových očí stále ještě vyzařovala zarputilá odvaha, ale pod ní se skrývalo zoufalství. „Všechno nebo nic,“ řekl tak tiše, že si to Marcus spíš domýšlel. Yezdani se roztahují ze západu a na tom, co nám zůstává, nás čeká občanská válka... I když jsi ho zapudil, Římane, Avshar asi přesto zvítězí.“

A ještě tišeji dodal: „A Phos chraň Alanii a mé dítě, protože tak neučiní nikdo jiný.“

Mluví, pomyslel si Marcus, jako Cincinnatus nebo některý z dalších hrdinů legendárních dnů První republiky, kteří postavili zájmy státu před svou rodinu. Ale ani vznešený duch žádného z těchto reků nezachránil před zkázou a tribun

nedokázal odhadnout, jak to dopadne tady.

Náročný boj byl ale svým způsobem uklidňující. Vrhel se do něj plnou silou, aby neměl čas myslet na to, co bude. Na okamžik zahlédl Viridovix a hořce se pousmál — octl se tam, kde ještě před chvílí stál tribun. Asi ho hledal stejně, jako on jeho. Vyrazil zpět směrem, kterým přišel, ale cestu mu zablokovalo několik jezdců.

„Sometha?“ zeptal se někdo vedle jeho lokte: „Udříme se?“

Svou odpověď, k vlastnímu údivu, rovněž pronesl v řečtině: „Ou tón — Zatraceně, ne.“

Gorgidas zklamaně dlouze povzdychl. Byl strašně ušpiněný, helmici měl nakloněnou na jednu stranu. Byl zpocený, zaprášený a pokrytý cákanci krve, které třísnily i jeho bradku. Jeho tváře byly poznamenány vyčerpáním. Stít, který mu dal Viridovix, byl rozsekaný na padrť.

Kývl vlevo a přešel do latiny. „Stane se to tam v těch místech, že?“ Hluk z té části bitevního pole byl špatným znamením. Jezdani začínali císařskou armádu vytlačovat z pozic. Věděli, že je čeká vítězství, a projevovali se, jako kdybyr ho již dosáhli.

Ale Marcus musel odpovědět, nemohl mu lhát: „Je to mnohem horší.“ Protože byl o hlavu vyšší než Rek, viděl přes řady Makuranu do dále a sám mohl pozorovat neblahý mrak prachu. Vysvětlil Gorgidasovi, co to pro ně znamená.

Gorgidasovi, který byl příliš vyčerpaný na to, aby byl schopen proklínat osud, poklesla ramena, jako kdyby mu na ně někdo hodil těžký vak plný balvanů. „Náš boj tedy nemá příliš smysl, že?“ řekl. Tato myšlenka ho rozesmutnila ještě víc. Jako lékař a historik hledal ve všem, co se kolem něj dělo, nějaký smysl. Všechny události z posledních let, každá sama o sobě velmi významná, se setkaly na tomto bitevním poli a způsobily Avsharův pád, neočekávaný, ale o to spravedlivější. A teď stačí relativně málo, skupina mužů řítících se ze západu, kteří jen kvůli jejich nevhodně načasovanému příjezdu způsobí porážku císařské armády a výsledek bude v podstatě stejný, jako kdyby ďábelský černokněžník žil. Existuje nějaká spravedlnost? Na tuto otázku nenašel žádnou odpověď.

Výkřiky strachu a zklamání napovídaly, že císařští vojáci podél celé linie zpozorovali blížící se armádu. „Neustupujte!“ rozkazoval Thorisin Gavras naléhavě a před svými vojáky neukázal ani stín beznaděje, jakou u něj zpozoroval Scaurus.

„Utěk nám nepomůže — zabijí vás zezadu!“ Tato moudrá rada byla přesně toho druhu, jakou mohou poddůstojníci bez obav předat mužstvu. Taková rada je účinnější než jakékoli výhrůžky.

Tribun i přes zvržený prach zahlédl yezdanské vlajky. Nepřekvapilo ho to. Dobře věděl, kdo jsou přibližující se vojáci.

Někteří z jejich soukmenovců je rovněž zpozorovali a začali na ně radostně mávat.

Nově přichozí sklonili hroty kopí do bojové polohy a cvałem vyrazili vpřed. Makurani, pomyslel si tribun pochmurně, roztříští císařské linie jako kámen prohozený sklem.

Hluk jejich útoku připomínal svým rachotem konec světa. Nárazy těla o tělo, koně o koně se nesly ze všech stran.

Hřmot a řinčení zbraní, zvuky hrůzy a bolesti. Ale to křičeli nepřatelé, ne císařští vojáci. Prudký útok vpadl přímo do jejich nechráněných zad.

Marcus strnul. Pak se k němu donesl válečný pokřik, sestávající se z jediného slova, a on začal křičet jako posedlý.

Nově přichozí armáda řvala: „Wulghash!“

Gorgidas s nevěřícím úsměvem zvolal: „To sedí! To sedí!“ Objal Scaura, zatančil tři krok) z jednoho obscénního tance a z čiré radosti vyskočil vysoko do vzduchu. Tribun mezi tím zahnal útočníka, který chtěl využít Řekovy radosti a napadnout jej.

Jestliže byl Gorgidasův odhad správný, tihle muži, kteří následovali Avshara, se za několik okamžiků definitivně sesypou. Mezi jejich řadami se při zaslechnutí khaganova jména šířil zmatek. Někteří z nich začali sami křičet. Jiní, jak Yez-dani, tak Makurani, se k černokněžníkovi přidali proto, že mu dávali přednost před Wulghashem — nebo se alespoň báli, že by si to jejich khagan mohl myslet. Proto se postavili proti mužům, kteří byli donedávna jejich spojenci a začali s nimi bojovat, jako by je sami přepadli.

Při této bratrovraždě neměli šanci, že by porazili císařskou armádu. Teď už seji nemohli ani postavit. Když Thorisin Gavras viděl zmatek v řadách nepřátel, zavelel k útoku. Vides-soské trubky a trumpety předávaly jeho rozkazy: „Vpřed, do útoku, tvrdě na ně! Tentokrát je porazíme!“

A skutečně se jim to po chvíli podařilo. Jak bylo u kočovníků běžné, rozprchli se Yezdani do všech stran jako hejno vrabců. Když už se sami rozprášili do všech světových stran, nikdo je příliš horlivě nepronásledoval. Císařští vojáci byli sami dost vyčerpaní a Thorisin měl trochu strach z toho, že by se rozehnaní nomádi mohli opět spojit. Nechal je tedy prchat.

Místo toho soustředil všechny síly proti Nogrúzovým Makuranům. Ti nemohli utéct tak lehce jako Yezdani, takže neměli jinou možnost než bojovat do konce, nebo se vzdát. A přestože byli zčista jasna obklíčeni i zezadu, jen málo z nich by zkusilo tu druhou možnost. Zápasili s bezohledným zoufalstvím a čas od času zatlačili dokonce císařskou „armádu

o několik kroků zpět.

Ale muži vykřikující Wulghashovo jméno bojovali stejně urputně, jako jejich bývalí soukmenovci, nyní nepřatelé, v jejich čele jel sám kliagan. Byl starší než většina jeho bojovníků a tu trochu síly, kterou se svým věkem ztratil, nahrazovala zkušenost. Jeho zlost ho popoháněla tak, že svými nepřáteli projížděl jako nůž máslem.

Nogrúz se s ním střetl uprostřed svých rozpolcených sil. Hlava makuranského šlechtice byla obvázaná, ale byl zpět při smyslech a pravice mu opět sloužila jako drive. Nebylo mu to však nic platné. Wulghash jej ničil sledem rychlých úderů a jeho těžký, šestihranný palcát brzy rozdrtil jeho stít a rozbil i meč v jeho ruce. Poslední rána mu rozdrtila hlavu. Jakmile se Nogrúz svezl z koně, jeho muži pochopili, že prohráli. Zapomněli na svou hrdost a začali se vzdávat; jenom několik z nich si zvolilo boj až do samého konce. Mnoho z nich se raději vzdávalo císařským vojákům, než Wulgha-shovým kočovníkům. Když přijímal kapitulaci od šlechticů, kteří svou nadřazenost nedokázali potlačit dokonce i v této chvíli, pomyslel si Marcus, že kdyby byl na jejich místě, i on by se raději vzdal dlouholetému nepříteli

než vládci, kterého zradil.

Scaurus nezaregistroval nějaké špatné zacházení s vojáky, klen se vzdali Wulghashovi. Vypadalo to, jako kdyby na něj neměl čas. ať už lo bylo z jakéhokoliv důvodu. Slídl sem a tam mezi jejich zničenými šiky, jeho pohled těkal do všech stran.

Byl tak zabraný do svého pozorování, že došel až k řadám císařských vojáků, aniž by to hned zpozoroval. Když zjistil, že stojí proti pěším vojákům, zatvářil se překvapeně. Halogani ani legionáři mu nevěnovali žádnou zvláštní pozornost kromě jednoho, který se ho zeptal, zda se chce vzdát. Rozzlobeně potřásl hlavou.

Scaurus na něj zavolal chraptivým, unaveným hlasem na pozdrav. Wulghashova hlava se obracela na všechny strany. Jeho široký nos se překvapeně nakrčil. „Ty!“ podivil se. „Objevuješ se na těch nejpodivnějších místech.“

„S prominutím, stejně jako Vy. Vaše výsosti.“ Mluvení mu činilo potíže. Tribun sáhl po své láhvi s vodou. K jeho nepříjemnému překvapení v ní už nebyla ani kapka.

Khagan zamružel: „Nebyl problém sebrat muže pro boj proti Avsharovi, ani sledovat jeho stopy, i když jsme se museli rvát jako psi se zbytky jeho — vlastně mojí — armády.“ Wulghashův škleb ještě více potěmňel. „A k čemu to bylo?“ prohlásil zklamaně. „Ano, tady jsme ho porazili, ale co z toho? On opět unikl. Tak či onak se jednoho dne vrátí a všechno vypukne znovu.“

„Tentokrát se to nestane.“ Tak stručně, jak jen to šlo, vysvětlil Marcus khaganovi průběh událostí a řekl mu o černo-kněžnickově zničení. Musel khagana přesvědčit, že Avshar nezmizel jednoduše s pomocí své vlastní magie. Když to Wulghash konečně pochopil, přikročil k němu a objal ho. Jeho předloktí byla vypracovaná jak tomu bývá u zápasníků.

Na pláni teď už probíhalo jen pár ojedinělých soubojů. Většina Nogrúzových mužů byla buďto zajata, nebo pobita.

Tribun se rozhlédl po okolí, aby získal přehled. Zahlédl nedaleko odsud Viridovixe. I když byl stejně jako ostatní pokryt nánosy prachu, jeho zrzavé kadeře stále zářily na dálku. Gal právě obíral zajatce o zlatem tepanou šavli a nůž. Jako odpověď na tribunovo unavené zavolání zamával.

„Kde jsi byl?“ zeptal se ho a jen tak mimochodem dloubl do sklíčeného Makurana vedle sebe. „Myslel jsem si, že budeme opět kouzlit s meči a ty jsi se někam pro jistotu ztratil.“ Lesk v očích naznačoval, že svá slova nemíní vážně. Zvědavě se podíval na Wulghashe: „A kdo je tenhle bídák s kamenným obličejem?“

„Už jsme se setkali.“ řekl khagan odměřeně a prohlížel si ho od hlavy k patě. „Dobře si pamatuji tvůj ostrý jazyk.“

Gal se naježil a pozvedl zbraň svého zajatce. Několik Wulghashových mužů zavrčelo. Jeden na Viridovixe namířil kopí. Wulghash sám se ani nepohnul, ale přesunul těžiště na druhou nohu, aby mohl v případě nutnosti rychle reagovat.

Marcus rychle zasáhl: „Nech toho!“ Vysvětlil Viridovi-xovi, kdo je khagan a Wulghashovi pak Keltův podíl na zničení Avshara. „Bojovali jsme proti stejnému nepříteli. Neměli bychom teď vyvolávat vzájemné spory.“

„Dobrá,“ řekli oba muži zdráhavě. Překvapeně se oba usmáli. Wulghash natáhl ruku. Viridovix zasunul šavli za opasek a přijal ji, i když výsledkem bylo měření síly stisku.

„Dojemné,“ řekl suše Thorisin Gavras. Bez zájmu přijel až k linii Makurana. Před jeho obličejem poletoval roj much.

Úkosem na něj pohlédl a mávnutím ruky je odehnal. „Kněží budou jistě souhlasit s obrácením posledního nepřítele na přítele.“

Nedal se s nikým zaměnit. Zapadající slunce se zlatě odráželo od jeho brnění a zlaté koruny na hlavě. Wulghash si hladově olízl rty. Měl za sebou dostatek svých vojáků... „Když už o tom mluvíme,“ zamumlal, „tím posledním nepřítelem by jsi mohl být ty.“

Císařovo obočí se svrátilo jako bouřkové mraky. „Kdo je tenhle arogantní bastard?“ zeptal se Scaura, nevědomky tak napodobující Viridovixe. Wulghash se na něj rovněž zamračil. Neměl rád, když ho někdo takhle neustále urážel.

Tribun neodpověděl hned. Místo toho pokusně řekl: „Dá mi někdo napít trochu vody?“ Thorisin zamrkal. Viridovix byl se svou lahví nejrychlejší. Bylo v ní ale víno, ne voda. Marcus ji vypil do dna. „Díky.“ oddechl si a opět měl pocit, že vládne svým Masem. Obrátil se zpět k císaři, který sotva dokázal držet svůj temperament na uzdě. „Vaše císařská výsosti, představuji Vám Wulghashe, khagana Yezdu.“

Thorisin se na svém koni napřímil. Halogani za ním všichni najednou zpozorněli. Plácám po ramenech a povídání o těžkém boji bylo zapomenuto. Scaurus mohl číst v císařově mysli. Gavras myslel na to, na co Wulghash před chvílí, na co myslel Marcus v trůnním sále Mashizu — jedna rychlá rána a...

„Bez jeho pomoci byste nezvítězil,“ připomněl mu Scaurus.

„A co to s tím má co dělat?“ odpověděl Thorisin, ale nedal žádné rozkazy.

Wulghash sledoval Gavrasovy myšlenky stejně lehce jako

Říman. Jeho strážce byly stejně loajální jako Thorisinovy. Rozhodly se ho následovat v době, kdy byl uprchlík a následovaly ho tisíce mil, aby mu pomohly obnovit ztracenou vládu. Zvedl svůj palcát ne útočně, ale v naplánovaném varovném gestu. „Zkus na mě zaútočit, ale dlouho si nebudeš užívatí vítězství svého, byť bys řízením sudby náhodou zvítězil,“ řekl císaři.

„Nechej si své archaické průpovídky pro Avshara,“ odpověděl mu Thorisin. Stále ještě měřil pohledem khaganovy jezdce a zvažoval šance.

„Avshar je pryč,“ řekl Marcus. „Bez jeho štvání Yezdu proti Videssosu byste snad mohli najít společnou cestu pro život v míru.“

Wulghash i Gavras se na něj překvapeně podívali. Zdálo se, že tato myšlenka ani jednoho z nich nenapadla. Okamžik vhodný pro násilné řešení situace nenávrtně pominul. Thorisin se chraptivě zasmál. „Divné návrhy nám dává,“ řekl Wulghashovi. „Ale něco na nich možná bude.“

„Možná,“ řekl Wulghash. Obrátil se k Thorisinovi zády, aby mohl nasednout na svého koně. Když už byl v sedle, pokračoval, „Utáboříme se na noc. Pokud nebudeme napadeni, my žádný ozbrojený střet nevyvoláme.“

„Souhlasím,“ řekl náhle Thorisin se vši rozhodností. „Zítř ráno pošlu někoho pod štítem příměří, abychom zjistili, na jakých podmínkách se můžeme dohodnout. Pokud bychom se nedohodli...“ Odměl se. Opět dokázal tribun hravě sledovat jeho myšlenky.

Stejně tak i Wulghash. Kysele se usmál. „Pokusíš se mi rozpárat břicho,“ dokončil za něj.

Thorisin se zasmál. Konečně se našel někdo, kdo mu perfektně rozuměl.

Khagan ukázal na Scaura. „Pošli ale jen jeho. Nikoho jiného. Ne, беру to zpět. Pošli i jeho přítele, toho podsaditého bručouna. Z jeho tváře bych bez problémů dokázal vyčíst úskok, kdyby mě náhodou tenhle uhlažený obličej oklamal.“ Mashiz tedy stále ještě nebyl zapomenut.

„Proč jeho?“ zeptal se císař, kterému se nezamlouvala Wulghashova žádost. „Mám po ruce zkušené diplomaty —“

„Kterí s tebou měli společnou kojnou,“ přerušil ho Wulghash. „Nemám čas poslouchat jejich vytáčky. Kromě toho. tenhle párek vojáků mi zachránil život a nechal mě volně odjet z tábora mých nepřátel, i když dobře věděli, kdo jsem. Tak nějak jim věřím, že se mě nepokusí podvést.“ Změřil si Thorisina pohledem. „Ty to snad necítíš stejně?“

Postavený přímé výzvě Gavras zvolal: „Ať je tedy po tvém.“ Protože byl ale konec konců člověk, dodal: „Když to vezmeme poctivě, slouží Videssosu věrně — stejně jako tento další cizinec.“ Kývl směrem k Viridovixovi. „To, že tento svět zbavili Avshara, je čin, který se nedá s ničím měřit.“

Gal musel být proti své vůli zticha od okamžiku, kdy císař přijel. Nechtěl na sebe přilákat pozornost. Konečně však viděl, že Thorisin proti němu nechová žádnou zášť. Úlevně se rozzářil a řekl: „Vaše výsost je velice uznalá.“

„Zasloužíte si to. Co ale opravdu jsem — jsem pekelně unavený.“ S tím nemohl nikdo v doslechu polemizovat. Thorisin se obrátil ke Scaurovi. „Zastav se u mě ráno pro instrukce. Do té doby musím dospát celý týden.“

„Ano pane,“ řekl tribun a zasalutoval. „S Vaším svolením.“

Když císař přikývl, spolu s Viridovixem odešel. Cestou ještě vyzvedli Gorgidase, který byl unaven dvojnásobně — bojem a léčením. Počkali, až pomohl poslednímu zraněnému Haloganovi, a pak společně vyrazili směrem k jádru legionářských pozic. Občas ho museli podepřít, když únavou klopýtl. Mumlal nesouvislé díky.

„Ach Marcusi, co když je po všech těch bojích Gaius Philippus mrtev?“ zeptal se Viridovix. „Nenaruší to tvé bezvadné plány?“

„U Phose, ano,“ řekl Scaurus a sám byl překvapen, že přísahal, na videssoského Boha. Nedokázal si představit, že by Gaius Philippus zemřel v boji. Veterán se zdál být nezničitelným. Přesto ho začaly trápit předtuchy.

Jeho srdce poskočilo radostí, když uslyšel známý hlas, který chraptivě okřikoval legionáře: „Srovnejte se tam. vy bando zelenáčů! Myslíte si, že to je nějaký piknik jenom proto, že boj na chvíli ustal? Seřadte se a Bůh snad pohlédne milostivým okem na to vaše hudlaření!“

Gorgidas se trochu probral ze své strnulosti. „Některé věci se asi nikdy nezmění,“ řekl.

Pomalů přicházela temnota. Říman, Řek a Gal byli téměř přímo za Gaiem Philippusem, než si jich veterán všiml. Když je poznal, zvolal: „Dobrá, a teď pochvalný pozdrav pro našeho tribuna — sám vlastní nikou porazil Avshara, opravdu!“ Ozval se ohlušující křik. „To se mi líbí,“ řekl Viridovix rozhořčeně. „Je to na mou počest, nebo alespoň doufám, že bylo.“ Marcus mu položil ruku na rameno. „Oba dobře víme, jak to bylo.“

Stejně tak to ale dobře věděl i Gaius Philippus. Přistoupil ke Galovi a rozpačitě řekl: „Chápeš doufám, že to bylo kvůli vojákům. Vim, že bez tvé účasti na našem plánu by se to nepodařilo.“

„Ale! Jenom řeči.“ Viridovix se pokoušel, aby to vyznělo mrzutě, ale bylo vidět, že ho upřímná omluva staršího centuriona poznamenala.

Vypadalo to, jako kdyby legionáři opustili STOJ tábor před mnoha týdny a ne před půl dnem. V jejich řadách zely smutné mezery. Scaurus truchlil pro každý italský obličej, který již nikdy neuvidí. Když byl Vorenius zabit v poli, Titus Pullo se plahočil zpět do římského ležení jako tělo bez duše. Jejich soupeření konečně skončilo. Pinarius, voják, kterého si Marcus dobře pamatoval z Amorionu, byl rovněž mrtev. Jeho bratr padl spolu s mnoha dalšími po jeho boku.

A Sextus Minucius se belhal o holi s pevně převázaným pravým stehnem. Jeho tvář byla bledá ze ztráty krve a svírala se bolestí při každém pohybu. Marcus již viděl mnoho podobných válečných zranění a nebyl si jistý, jestli bude mladý voják ještě někdy normálně chodit. Možná by zde pomohla Gorgidasova léčitelská síla, pomyslel si. Ale stále ještě měl Minucius mnohem větší štěstí než někteří legionáři — jeho Ereně se nestala vdovou.

Jedinou útěchou mu bylo, že Videssosané a Vaspurakané, kteří se postupně k vracejícím se legionářům přidávali, utrpěli mnohem větší ztráty. Neměli totiž takové zkušenosti z pěšího boje. Scaurus pocítil příval viny, když kráčet kolem mrtvého těla Phostise Apokavkose. Pokud by Videssosana nechal tam, kde ho našel, totiž na městské periférii, mohl se z něj stát docela schopný zloděj a stále by byl na živu.

Gagik Bagratouni kulhal kvůli zranění, které se Minuciovu podobalo jako vejce vejci. Další dva „princové“ vlekli jen kousek za ním jeho důstojníka. Mesropa Anhoghina. Ten byl ke svému štěstí v bezvědomí. Přes vrstvu obvazu kolem jeho břicha prosakovala lepkavá červeň.

Bagratouni na Scaura slavnostně kývl. „Porazili jsme je.“ bylo vše. co řekl. Vítězství bylo příliš těsné na to, aby se jásavě radovali.

Když legionáři počali zaplňovat tábor. Laon Pakhymer přivedl k palisádě rozedrané zbytky svých Khatrishanů.

„Můžeme tábořit s vámi?“ zavolal na Marcuse. Podíval se z rozbitého šiku svých mužů na Římany a smutně potřásl hlavou. „Je tu pro nás spousta místa.“

„To je bohužel pravda,“ odpověděl Marcus. „Samozřejmě, pojdte dál.“ Ujistil se, že byly vybrány stráže k hlídání legionářských zajatců. Pak doklopýtl do svého stanu a začal se svlékat z brnění. Byl tak unavený, že tuto činnost ani nedokončil a usnul s rukavicí na ruce.

Když Pikridios Goudeles viděl, že Gaius Philippus nese bílé natřený štít na kopí, pozvedl zatrpklé obočí. „Nejprve si funkci, která náležela mě, uzurpovat Scaurus, a teď i ty?“ řekl.

Veterán zachrochtal. „Klidně to můžeš dělat místo mě. Já nejsem žádný diplomat, ať už mám nebo nemám nějakou ztracenou olivovou ratolest.“

Goudeles se zamračil nad J^ímanovým připodobněním, pak ho ale pochopil. „Může za to ten tvůj poctivý obličej,“ zasmál se. Jeho vlastní rysy vypadaly opět stejně, jako vždycky v hlavním městě. Měl přistřižené vlasy a vousy a tak) vyměnil arshaumské kožené šaty za krátkou zelenou róbu z brokátu. Ale stále u sebe měl šavli a tvářil se hrdě i v těchto šatech, které zakrývaly zranění od šípu, jenž měl na paži — ať už byl úředník nebo ne, předchozího dne tvrdě bojoval.

„Tak jdeme, ať to máme brzy za sebou,“ řekl Marcus a zvedl svůj vlastní štít příměří. Jeho hlava přetékala Thorisinovými příkazy) a tím nejdůležitějším bylo, aby dosáhli co nejrychleji dohody.

Když tribun kráčel kolem císařského tábora, několik Haloganů a Videssosanů mu zasalutovalo. Věděli, jaké má zásluhy. Provhos Mourtzouphlos se k němu ale otočil zády. Marcus si povzdychl: „Je smutné přát si, aby tvůj spojenec v boji padl, ale přesto —“

„Proč?“ zeptal se Gaius Philippus neomaleně. „Je horším nepřítelem, než celý rod Yezdanů.“

Supové a další mrchožrouti se neochotně zvedli do vzduchu, když oba Římané kráčeli místem včerejšího střetu. Divocí psi a lišky jim chvatně uskakovali pod nohama. Mouchy, ty Avsharovy a ještě mnoho dalších, se rojily nad poházenými těly. Ta už pomalu začínala v ostrém slunci pozdního léta natékat a přišerně páchnout.

Makuranské strážce, očividně předem upozorněné, aby Scaura a Gaia Philippuse očekávaly, je oba zavedly k Wulghashovi. Cestou je vedly napříč celým táborem, který byl ještě rozlezejší a více chaotický než ten, ze kterého přišli.

Tribun se ostře nadechl, když minuli poslední roh a blížili se k Wulghashovu stanu. Před ním stála dlouhá řada kůlů s naraženými hlavami. Bylo jich alespoň šedesát až sedmdesát. Některé z nich na sobě ještě stále měly pozlacené nebo postříbřené helmice vysokých důstojníků.

„Nevidím Tabariho,“ řekl Marcus.

„Taky jsi se po něm díval?“ Doufejme, že měl dost smyslu pro sebezáchovu a zůstal v Mashizu.“

Zdálo se, že jedna z hlav se stále pokouší něco říct. Marcus by rád věděl, jestli vědomí pracuje i několik vteřin po ráně sekerou. Tato otázka ho znepokojovala.

Myšlenky Gaia Philippuse se ubíraly jiným směrem. „Zajímalo by mě, proč jsme neviděli žádné zajatce. Asi to ale tuším. Pod pohrůzkou setnutí hlavy se k němu asi většina vzbouřenců přidala.“

Marcus udeřil pěstí do dlaně a zlobil se, že to nedošlo jemu samotnému. Podle toho, co o Wulghashovi věděl, to perfektně souhlasilo. Khagan byl smělý a zároveň nemilosrdný. Když tuto myšlenku logicky sledoval ještě dál, napadlo ho: „Pak se tedy určitě pokusí shromáždit pod svou vlajkou i rozehnané Yezdany.“

Slova mu sotva přešla přes rty, když do tábora vjela velká skupina nomádů sedících na koních po dvou. Když zahlédli římské brnění, zamračili se. Marcus se také zachmuřil. „Myslím, že jsme očekávali, že uvidíme něco jiného.“

„Ano. Přesně tohoto se Gavras obával.“

Tribunovo podezření, že tohle představení bylo naplánováno se ještě prohloubilo, když si jejich průvodci, kteří zmizeli ve Wulghashově stanu, zvolili právě tento okamžik k tomu, aby se vynořili a poslali Římany dovnitř. Jeden z Makuranu podržel cíp plachty, zakrývající vchod, zvednutý, takže mohli pohodlně vstoupit.

Ve stanu nebyla žádná královská paráda. Jeho vybavení bylo nesourodou směsí makuranského ozdobného stylu a yezdanské strohosti. Bylo to vše, co se podařilo narychlo sehnat pomyslel si Marcus. Jedinou výjimkou bylo velké množství čarodějnicích pomůcek — byly zde kodexy, krystal) mžéními, několik zračně zapečetěných džbánů, sbírka různých nožů s rukojetmi, které nepříjemně připomínaly lidské kosti, a další podivné věci — nyní bezstarostně naházené v koutě.

Wulghash si povšiml, že se tribun dívá tím směrem. „Nepotřebné přípravky, jak se ukázalo,“ poznamenal.

„Stejně jako divadlo, které nám bylo venku předvedeno?“ zeptal se Marcus zdvořile.

Khagan tím vůbec nebyl vyveden z konceptu. „Ukázalo se přesně to, co jsem měl v úmyslu. Nejsem tak slabý, jak si Gavras myslí — a hodinu od hodiny jsem ještě silnější.“

„To nepochybně,“ přikývl Gaius Philippus. On i Scaurus se dohodli, že Thorisinovo ultimátum přednese veterán.

„Právě proto Vám císař dává tři dny na to, abyste se začali stahovat zpět do Yezdu. Jakmile příměří skončí, zaútočí na Vás bez varování.“

Neotesanost staršího centuriona způsobila, že se Wulgha-shův široký, masitý nos nakřčil vztekem. „Opravdu? To že udelá?“ vykřikl. „Pokud myslím tím rozhovorem takové výhrůžky, ať přijde už dnes a já s ním budu mluvit jazykem, kterému porozumím.“ Povytáhl napůl svou šavli z pochvy.

„Prohrál byste,“ řekl Marcus. „Udrželi jsme se — přiznávám, že s odřenými ušima, ale udrželi — proti celé Avsharově armádě a Vám z ní nezbylo ani jádro. Rozbili bychom Vás na kusy. Proč byste se neměl vrátit domů? Tohle není Vaše země a nikdy nebyla. Opět jste získal svůj trůn — udělte si ve své zemi pořádek a udržte si ho.“

Khagan se na Marcuse podíval tak ponuře, že se tribun bál, že svůj temperament neudrží na uzdě. Problém byl, jak dobře věděl, že Wulghash toužil dobýt Videssos stejně jako Avshar. Musel uvnitř kvůli své touze doutnat jako žhavé uhlíky. Místo aby jen zničil Avshara, pomohl k vítězství císařské armádě.

Ale už dlouho byl vládcem a získal smysl pro realitu. I přes jeho vztek ho mohl Thorisin rozdrtit, kdykoliv by si zámánil. Ztěžka se nadechl a na dobrou minutu se odmlčel, protože si sám nebyl jistý, zda je schopen normálně mluvit. Nakonec řekl: „Má na mě Gavras ještě nějaké, hm, žádosti?“

Opět to byl Gaius Philippus, kdo odpověděl. „Jeu jednu. Protože všichni nomádi, kteří kdy do Videssosu přicházeli, nejen během poslední invaze, ale i během předchozích let, tak činili bez jeho povolení, příkazuje Vám stáhnout je všechny zpět do Yezdu a tam je od tohoto okamžiku držet navždy.“

Scaurus čekal, že Wulghash znou vybuGhne. Místo toho pohodil hlavou a rozesmál se Římanům přímo do tváří. „Pak

ni muže stejně tak přikázat pochytat do pytle všechny větry vanoucí po obloze. Nomádi ve Videssosu jsou zcela mimo mou kontrolu, stejně jako jeho kterýkoliv jiný obyvatel. Chodí si tam, kde se jim zamane. Nemohu je k ničemu nutit.“ Přestože to bylo přesně lotěz, co si tribun myslel, když mu Thorisin tento rozkaz předával, neměl na to připravenou žádnou vhodnou odpověď. Wulghash pokračoval: „Právě proto bych tyto nomády neshromáždil pod svůj prapor i kdybych mohl. I když jsou stejného rodu jako já, nemám pro ně žádné využití, kromě bojových situací. Viděli jste, na kom stojí moje vláda — na Makuranech. Civilizovaných lidech.“

„Nomádi vyvolávají šponl, kamkoliv se dostanou. Rabují, vraždí, ničí farmy, poškozují obchod, vyprazdňují města a způsobují pokles příjmů do mých truhlic. Když se některý z kmenových náčelníků rozhodl pustošit raději Císařství než Yezd, pomohl jsem mu, jak nejlépe jsem uměl. Podle mě to je nejlepší způsob, jak se jich zbavit. Kdyby všichni z Yezdu odešli, moje vláda by byla desetkrát jednodušší.“

Marcusovi to náhle připomnělo situaci Římanů poté, co dobyli Řecko. Stali se zajatci umění svých zajatců, jejich literatury, luxusu a vůbec celého jejich stylu života. Wulghashovi se stalo téměř totéž. Jeho národ byl národem barbarů, ale podmanil si národ s vyšší kulturou. Makurany, národ horlivých konvertitů.

Khagan měl ještě jeden důvod proč odsuzovat lid, ze kterého pocházel. Jeho ruce se sevřely v pěsti a on se zamračil na rohože na spaní, mezi kterými kráčet sem a tam. „A Yez-dani dali přednost Avsharovi přede mnou, následovali ho, uctívali ho.“ To byla dosud čerstvá rána, pomyslel si Scaurus. „Něbylo to jen kvůli jeho magii. Vyhovovali si navzájem svou dychtivostí po krvi. Takže, protože sloužíte Gavrasovi, vyřídte mu, ať se o ty nomády postará sám. Já je zpět nechci.“

Nezdálo se, že by po jeho výbuchu byl příliš velký prostor pro diskusi. „Budeme Vaše slova tlumočit císaři,“ slíbil Marcus formálním tónem „a řekneme mu také o Vašem rozhodnutí.“

„Nemohu Vám dávat nic za vinu, když se na věci dívám z Vašeho úhlu pohledu.“ dodal Gaius Philippus.

Wulghash ho jemně plácl po rameni na znamení vděčnosti. „Řekl jsem už včera před Gavrasem, že jsi čestný muž.“

„To mi ale nezabrání v tom, abych se do Vás za několik dní pustil mečem, když budu muset.“ odpověděl netečně veterán. „Stejně jako Vaši Makurani i já vím, na které straně stojím.“

„Ať se stane, co se má stát,“ řekl khagan.

„Nechtěl se tedy zavázat k tomu, že nomádi opustí Videssos, co?“ řekl Thorisin.

„Ne,“ odpověděl Scaurus. „Nepatří pod jeho velení. A když už o tom mluvíme, myslím, že je nenávidí ještě víc než Vy.“

A po právu, pokračoval a viděl, že císař nad jeho větou obrací oči v sloup. „Nevidím nic, co by s tím mohl udělat.“

Yavlak a další vůdci klanů jsou pány sami sobě. Nebudou naslouchat jeho příkazům, stejně jako Vaším. A on nemá sílu je k tomu donutit.“

„To vím,“ řekl Gavras klidně. Jestli byl rozezlen nad tím, že Wulghash odmítl jeho příkaz, dobře to skrýval. Vlastně vypadal spokojen sám se sebou jako prohnaná liška. „Chtěl jsem, aby to odmítnutí vyslovil přímo on sám.“

Marcus se zatahal za ucho, protože nestačil sledovat císařovy úvahy. Vedle něho pokrčil téměř neviditelně rameny Gaius Philippus.

„Nevadí,“ řekl Thorisin. „Jen se za mnou nezapomeň zastavit zítra ráno, až k němu zase půjdeš jednat. A teď už jděte.“

Musím ještě dneska jednat s více lidmi, než jen s vámi dvěma.“ Zdá se, že je v dobré náladě, pomyslel si Marcus.

Římané se uklonili a odešli. Scaurus zaslechl Thorisina, jak volá na svého sluhu: „Glykasi! Ztraceně, pojď okamžitě sem, potřebuji tě. Sežeň mi Mourtzouphlose a Arigha, náčelníka Arshamu.“ A po malé odmlce. „Ne, ty líný hlupáku.“

Opravdu nevím, kde jsou. Najdi je, nebo si můžeš rovnou hledat jiné místo.“

Makuranská stráž před vchodem do Wulghashova tábora si odplivla Marcusovi přímo pod nohy. Když se tam druhého dne spolu s Gaiem Philippusem vrátil. Tribun si myslel, že se na ně voják chystá zaútočit i přes štít příměří, který nesli. Připravil se odhodit ho a tasit rychle meč.

„Taky něco čekám.“ řekl Gaius Philippus. I on se připravil zaujmout okamžitě bojovou pozici pro případ napadení. Scaurus přikývl.

Když ale strážný takto vyjádřil city, které k nim choval, obrátil se k nim zády a vedl je do khaganova stanu. Tentokrát přímo tam. Wulghashovi vojáci na ně hrozili pěsti, když procházeli kolem nich. Někdo po nich dokonce hodil sušený koňský trus. Ten zasáhl pozdvižený štít příměří, který držel Gaius Philippus, a udělal na bílé barvě temnou skvrnu.

Wulghash stál před svým stanem a jnluvil se strážemi před vchodem. Jeden z nich ukázal na Římany. Khagan si něco hrdelním hlasem zabručel. Ukázal bradou na umazaný štít Gaia Philippuse. „Odpovídající symbol pro porušené příměří,“ zavrčel.

„Co se týká Thorisina, příměří stále platí,“ řekl Marcus. „Byli jste snad na tomto místě napadeni?“

„Ušetřete mě alespoň té hry na nevinátka,“ řekl Wulghash. „To bych spíš věřil, že je nějaká panna kurva. Víte stejně dobře jako já, co Gavras udělal na sklonku noci — poslal své Videssosany a ty násilníky ze Shaumkhiilu, aby pronásledovali mé válečníky, kteří rozptýleně táboří po okolí. Musely jich zemřít stovky.“

„Opakuji: Byli jste snad na tomto místě napadeni?“

Scaurův monotónní hlas přinutil khagana ostře vzhlednout. „Ne,“ řekl s náhlou ostražitostí v hlase.

„Pak tedy musíte uznat, že příměří mezi Vámi a císařem nebylo porušeno. Včera jste nám řekl, že nemáte žádné použití pro Yezdany, které nemůžete přinutit k poslušnosti, a že o ně nemáte zájem. V tom případě tedy měl Thorisin právo vyříditi si to s nimi tak, jak uzná za vhodné. Nebo je prohlašujete za své spojence jen tehdy, když z toho můžete mít nějaké výhody?“

Wulghash zrudl až po korunu na své hlavě. „Mluvil jsem o Yezdanech, kteří už ve Videssosu byli před našim příchodem,“ řekl upjatě.

„Tak to nebylo,“ řekl Gaius Philippus. „Vy jste si stěžoval, jak se ty vši klaněly Avsharovi místo Vám. Teď je chcete zpět. Dobrá tedy. Podle toho, jak to vidím já, má Gavras právo Vás zastavit, pokud bude moci. Oni nebyli původně

součástí dohody. A k téhle skvrně,“ pohlédli na štít příměří. „Jeden z Vašich vojáků po nás hodil koňským trusem.“ Marcus se do toho vložil: „Thorisin mohl zaútočit na vás místo na Yezdany, ale neučinil tak. Nemá zájem Vás zničit.“ „Protože by ho to přišlo příliš drahé.“

„Možná že ano. Ale Vás by to stálo mnohem víc. Je mnohem silnější, než si myslíte. A protože je silnější, chce Vás vidět odcházet z Videssosu. Varuji Vás, myslí své ultimátum smrtelně vážně. Pokud pozitíř neuvidí, že“ se začínáte stahovat, vrhne na Vás všechny síly, které má. A z Garsavry právě dorazily čerstvé posily.“

Poslední věta byla bluf. ale Thorisin pro něj připravil vhodné zázemí, když nechal večer rozdělat o několik set táborových ohňů navíc. Wulghash se zakousl do rtů a zblízka si prohlédl Gaia Philippuse. Ale starší centurion se neprozradil, protože khagan tohoto muže trochu podcenil. Gaius Philippus by za jiných okolností řekl, co si myslí, ale připravenou lest by z něj nikdo nedostal ani párem volů.

Marcus, který si vzpomněl na to, co jim Wulghash řekl u východu z tunelu nad Mashizem, prohlásil: „I já bych si přál, abychom byli přátelé, tak jako se říká v mém národě — hostující přátelé.“ Wulghash si přebral, co tribun říká; a ten pokračoval: „Jako přítel bych Vám navrhnul nejlepší cestu a ta leží v odchodu. Zde proti Thorisinovi nemůžete uspět a sám potřebujete v Yezdu upevnit své pozice.“

„Nemyslím si, že my dva někdy budeme přátelé, ať už tím rozumíš cokoliv,“ odpověděl khagan pevně. „Teď se ale ke své velké lítosti obávám, že máš pravdu, avšak s Videssosem jsem ještě neskončil. Můžete ho hájit jak chcete, ale už starý a obnošený. Jeden dobře mířený úder a —“

„Slyšel jsem Namdaleny, kteří mluvili úplně stejně, ale jejich útoky jsme přežili.“ Scaurus si opět vzpomněl na re-belanta Draxe a horkokrevného Soterica. Vzpomínka na jeho bratra mu připomněla Helvis a jak jím pohrdala za to, že Videssos nazýval svým domovem. Pokrčil rameny, což přimělo Wulghashe poškrábat se na čele. Byl se svou volbou spokojený. Khagan Yezdu nebyl z těch, kteří by rychle opouštěli téma hovoru. „Pokud to nebudu já, rozdrť Videssos můj syn,“ řekl.

„A jak se vůbec má Khobin?“ zeptal se Marcus, který si vzpomněl na jméno, jenž Wulghash zmínil v paláci v Mas-hizu.

„Podle toho, co jsem slyšel naposled, je živý a má se výborně,“ řekl Wulghash nevrle. Jeho oči se ale zúžily a levé obočí se zvedlo o dobrý palec. Tribun poznal, že zasáhl cíl. Wulghashův smích tomu dodal ponurou pointu. „Najatí vrazi, které Avshar vyslal, svou práci zrušovali. Nebyli to ti nejlepší. Musel asi Khobina hodně podcenit.“

„To jsem rád a potěšilo mě, že se spletl.“

„Já tak,“ řekl khagan. „Je to stále ještě mladík.“

„To je sice pěkné povídání, ale o něčem úplně jiném.“ připomněl jim Gaius Philippus a přivedl je tak zpět k tématu jednání. „Co navrhujete dělat v souvislosti se stažením?“

Wulghash zaprskal, ale příměst Gaia Philippuse ho přiměla říci veteránovi: „Kdyby bylo po mém, já bych bojoval. Ale volba není v mých rukou — ani v Gavrasových, jak se zdá,“ dodal khagan s krivým úsměvem. „Teď se nemohu zmocnit Videssosu, takže... ustupuji.“ Vyplivl to slovo jako kdyby to bylo něco nechutného.

Scaurus nedokázal zakrýt tiché, pomalé a úlevné vydechnutí. „Císař Vám zaručuje, že nebudete napadeni, dokud se budete v míru stahovat.“

„To je od něj šlechetné“ zamumlal Wulghash. Vypadal překvapeně a nepříliš šťastně, že Římany vidí stále před sebou. Musel v nich spatřovat symbol své porážky v této zemi. „Už máte, co jste chtěli. Nebo snad ne? Jestli jste skončili, odejděte.“

Když kráčeli zpět do císařského ležení. Gaius Philippus řekl pochmurně: „Nevím jak ty, ale už toho mám plné zuby a unavuje mě, jak mi všichni říkají odejděte. Příště až to někdo zkusí, tak ho někam pošlu já, to přísahám.“

„Z tebe nikdy nebude vyslanec,“ řekl Marcus.

„To je dobře.“

Toho večera, i když už jejich zprávy slyšel předtím, nesouhlasil Pikridios Goudeles s tribunem. „Měli byste na sebe být hrdí,“ řekl oběma Římanům. „Na amatéry jste si počínali velmi dobře. Thorisin je nešťastný, protože nemohl Wulghashe porazit. Wulghash je znechucený, protože musel odtáhnout s nepořízenou. A nakonec, co je vlastně diplomacie jiného,“ odmlčel se, aby dodal důraz posledním slovům: „Než umění zanechat všechny zúčastněné strany nespokojené?“

Wulghash mrzutě shromáždil své jednotky a vyrazil k západu. Gavras v jeho stopách vyslal skupinku videssoských jezdců, aby se ujistil, že jeho stažení probíhá podle dohody, stejně jako to učinil Shenuta v případě Arshaumu, když procházeli jeho pouštním územím.

O několik dní později, když už bylo zcela jasné, že se khagan opravdu stahuje, vylekal Gaius Philippus Marcuse svou žádostí o udělení volna. „Samozřejmě, máš ho mít,“ řekl tribun okamžitě. „Bude ti vadit, když se zeptám proč?“

Veterán, jindy tak přímý, nyní vypadal neklidně. „Myslel jsem, že bych si mohl od Khatrishanu vypůjčit koně a trochu se projet po okolí. Taková turistika, dalo by se říct.“

„Turistika?“ Gaius Philippus byl ten nejnepravděpodobnější turista, jakého si Scaurus dokázal představit. „Co je. u všech všudy, na této planině tak zajímavého, že to stojí za prohlídku?“

„Místa, na kterých jsme ještě nebyli.“ řekl starší centurion mlhavě. Přeshlápl z nohy na nohu jako malý uličník, který byl přistižen při něčem nekalém. „Možná bych místo toho mohl vyrazit do Aptosu.“

„Proč by měl někdo jezdit do —“ začal Marcus, ale větu nedokončil. Pokud Gaius Philippus konečně sebral odvahu k tomu, aby dal své city Nerse Phorkaině najevo, byla to jeho věc. Marcus tedy jen prohodil: „Dávej na sebe pozor. V okolí se vyskytuje ještě stále dost Yezdanů.“

„Z těch bídáku nemám strach, ale stejnými končinami prošla Avsharova armáda a z toho obavy mám,“ Veterán vyrazil z tábora o několik hodin později. Seděl na vypůjčeném koni naprosto bez elegance, ale řídil ho s tou samou praktičností, kterou se vyznačovala většina jeho činů.

„Jede za svou milovanou, co?“ neubráníl se Viridovix, když zahlédl Římana, jak projíždí kolem zaneprázdněných pohřebních čet.

„Ano, i když si myslím, že ona s tím nepočítá.“

Místo toho, aby se centurionovi vysmál, Viridovix si smutně vzdechl a pravil: „Doufám, že najde svou přítelkyni zdravou a že se spolu vrátí zpět. I takový nádiva jako on si zaslouží nějaké to štěstí, i když raději vrazí obličej do bláta, jen aby to na něm nebylo vidět.“

Gorgidas pronesl něco fecky. Scaurus to Viridovixovi přeložil: „Nelze měřit štěstí člověka před jeho smrtí,“ to jsou Solónova slova Croesusovi, králi Lýdie.“

Lékař zasmušile pokračoval: „Pouhá přítomnost objektu milostného mámení nezaručuje potěšení, to vás mohu ujistit.“ Tribun i Gal zaměřili svou pozornost raději jinam. Rakio se po bitvě do legionářského tábora nevrátil. Objevil se zde jen na pár chvil a odnesl si své věci. Úzce se sprátelil s jedním z namdalenských rytířů a opustil Gorgidase bez jediného slova rozloučení nebo pohledu.

„Nemusíte tu stát a bavit se na můj účet,“ vykřikl podrážděný Řek. „Věděl jsem, že je nevěrný, už když jsme spolu začali. A abych mu nekřivdil, nikdy mi nepředstíral, že je jiný. Moje hrdost není zase tak uražena a mé city jsou v pořádku. Je to rozhodně lepší než věčně trávající zármutek.“

„Ano.“ Toto slovo vyslovili jemně Scaurus i Viridovix současně. Na několik vteřin byli všichni tři muži ponořeni do svých vlastních vzpomínek. Gorgidas myslel na Quinta Glabria. Viridovix na Seirem a Marcus na Alypii i Helvis najednou.

Když už nic jiného, představa, že by se jeho druhá láska mohla vyvíjet stejným způsobem jako ta první, ho téměř přiměla, aby zanechal tlaku na Thorisina ve věci jeho původního slibu. Jeho válečné šrámy se začínaly hojit. Když se ale nečekaně dotkl zranění, které mu způsobila Helvis, bolelo ho stejně, jako kdyby bylo čerstvé. Zanechal raději zkoumání vlastní duše, aby se už víc netrýznil.

„Dobrá, co tedy budeme dělat?“ zeptal se sám sebe rozčileně — schovávat se do konce života pod kamenem, dokud nás nevyplaví nějaký větší déšť?“

Odpověď, která roztříoukla jeho srdce byla tichá, stručná, ale skálopevná.

•Ne.

Strážní Halogané z císařovy gardy již byli zvyklí na situaci, že tribun žádá audienci u jejich panovníka. Zasalutovali mu po svém národním způsobu — přitiskli si na srdce sevřenou pěst. Jeden vešel do císařského stanu, aby zjistil, jak dlouho bude muset Scaunis čekat. „Jen malý okamžik.“ slíbil mu, když vyšel ven.

Okamžik trval téměř půl hodiny. Marcus mezi tím hovořil s Halogany. Vyprávěli si zážitky z bojů a porovnávali jizvy. Dlouhé čekání a nejistota svírala jeho vnitřnosti jako křeče ze špatného jídla.

Sluha Glykas vystrčil hlavu a rozhlédl se kolem. V přímém slunečním světle mhouřil oči. dokud konečně nezalúedl Římana. „Teď Vás přijme.“ řekl. Scaurus vešel dovnitř zdánlivě jistě, i když se mu nohy l třáslly nervozitou.

Thorisin zvedl hlavu od stolu plného pergamenů, kterými tak pohrdal. V této chvíli, když byl nepřítel Videssosu poražen, se musel zase začít věnovat záležitostem kolem běžného chodu císařství. S úlevným povzdechem odstrčil dokumenty stranou. Počkal, až se Marcus ukloní, a jak bylo jeho zvykem, nevnímá tribunovu pokoru. „Co je to tentokrát?“ zeptal se neutrálním hlasem.

„Možná —“ začal Marcus, ale byl tak vyveden z míry, že se mu mluvilo velmi obtížně a další slovo znělo jako za-kuňkání. Uklidnil se a zkusil to znovu: „Možná bude lepší, když si promluvíme pod růží.“ Cavras se zamračil. Tribun /rudl, protože si uvědomil, že přeložil do videssoštiny doslova latinskou frází. Vzápětí císaři vše vysvětlil.

„Takže pod růží, co? To se mi líbí víc.“ prohodil Thorisin. Odeslal Glykase pryč a pak se obrátil zpět ke Scaurovi.

Jeho vnímavost byla stále vyšponovaná na nejvyšší míru. „No a co tedy chceš?“ zeptal se a složil si ruce přes prsa. Dokonce i v obyčejné plátěné tunice a pytlovitých vlněných kalhotách, které na sobě měl, vyzařoval vnitřní jistotu. Měl tři roky na to, aby si přivykl na úřad císaře a očividně mu toto postavení prospívalo.

Marcus cítil jeho autoritu, ačkoliv ji neznal tak dobře jako rodilí Videssosané. Zhluboka se nadechl a pak, jako kdyby chtěl překonat něco velmi nepříjemného, vrhnul se do toho rovnou střemhlav: „Jak jsme se dohodli ve Videssosu, byl bych rád, kdybyste se zamyslel nade mnou jako nad manželem své neteře — pokud s tím Alypia bude souhlasit, pochopitelně.“

Císař si pohrával se svými prsty a nechával Scaura čekat. „Opravdu jsme se dohodli na něčem takovém?“ prohodil nedbale. „Pokud si vzpomínám, nebyli u toho lidé, kteří by to mohli dosvědčit.“

„Velmi dobře víte, že jste mi to slíbil,“ ozval se tribun vyděšeně. Zapření této skutečnosti bylo tou poslední ranou, kterou mohl od Thorisina očekávat. „Phos nám byl svědkem, když už nikdo jiný.“

„Tím, že budeš brát nadarmo jméno našeho dobrého boha, u mě nic nevyhraješ. Víš, že jsi pohan,“ vysmál se mu Thorisin. Přesto ale pomalu pokračoval: „Abych byl přesný, tenhle trik jsi ještě nikdy nezkoušel. Neříkej mi, že takový paličák jako ty, změnil nakonec svou víru?“

Hašteření mezi jednotlivými Phosovými sektami Marcuse vždy rozčilovalo a on stále nevěděl, která víra je ta pravá, pokud některá z nich vůbec byla. Ale po tom co zažil na bitevním poli nemohl už déle náboženství císařství ignorovat.

„Možná to tak bude,“ pronesl po krátkém váhání. To byla ta nejpoctivější odpověď, jaká ho napadla.

„Hm. Většina jiných mužů by na tvém místě za mnou přišla ověšena takovým množstvím svatých symbolů, kolik by jen unesli, nebo by zpívali oslavné modlitby, kdyby to byli schopni zvládnout.“

Tribun pokrčil rameny.

„No,“ zopakoval Thorisin a promnul si vousy. „Neusnadňuješ mi to zrovna, co?“ Krátce se zasmál. „Zajímalo by mě, kolikrát jsem ti už tuhle větu řekl, Římane.“ Tajemně se usmál, jako kdyby byli na konspirativní schůzce.

Marcus opět pokrčil rameny. Císař se dostával do nepochopitelně veselé nálady. Marcus si uvědomoval, že cokoliv

řekne, může celé jednání zkazit. Pátral v duchu po argumentech, které by Gavrase přesvědčily, třeba důkazy typu, že ho rozhodně nemíní ohrozit, ale raději mlčel.

Gavras rázně bouchl pěstími o stůl. Všechny pergameny poskočily a jeden nerozvinutý svitek se dokonce skutálel na zem. Jeho hlas zazněl tlumeně, jak se císař ohnul, aby ho zvedl. „No dobrá, pokračuj tedy a zeptej se přímo jí.“ Povzbuzen náhlým tichem, Marcus bez rozmyšlení zakoktal: „Jako cizinec nebudu pro Váš trůn znamenat žádné riziko, obyvatelé Videssosu by mě nikdy nepřijali —“ Už větu téměř dokončil, než jeho mozek zareagoval na to, co slyšely uši. „Zeptat se?“ nevěřicně zamumlal. Císař ho nevyzval, aby se posadil, ale přesto se takřka sesunul do nej-bližšího volného křesla. Měl volbu mezi ním a podlahou. Jeho kolena mu totiž naprosto vypověděla službu.

Thorisin narovnal svitek a uložil ho zpět na stůl. Toto porušení protokolu nekomentoval. „Vyjádřil jsem se snad jasně, ne? Po všem, co jsi v mých službách vykonal, po Zemarkhosovi, Avsharovi a dokonce jistému příměří s Yezdem, bych něco takového neměl odmítnout. A kromě toho —“ Opět na okamžik zvažněl. „— určitě už o mě něco víš a víš také, že své sliby plním.“

„Pak tedy všechny ty argumenty byly nepravdivé a Vy jste mi od samého počátku chtěl dát souhlas?“

Ironický úsměv se opět rozhostil na Gavrasově tváři. „Třeba ano...“

„Ty ničemný bidáku!“

„Kdo je u tebe bidák, ty nepovedený omyle porodní báby?“ zařval na něj Thorisin. Ted' už se oba smáli, Marcus hlavně úlevou. Císař odněkud vyndal džbán s vínem a zatřásl s ním, aby se přesvědčil, kolik ho zbývá — zjištění jej uspokojilo. Odzátkoval ho, zhluboka se napil, dal zátku zpět a podal ho tribunovi. Když Scaurus upil, pokračoval:

„Musíš uznat, že by tě to sklátilo, kdybych ti dal souhlas rovnou.“

Marcus se chystal něco namítnout, ale zaskočil mu doušek a on se rozkašlal, až víno vyprsklo na všechny strany.

Thorisin ho udeřil do zad. „Díky.“ zachrčel.

Napřiml se a stiskl císaři raku, která byla stejně tvrdá a mozolnatá, jako jeho. „Že by mě to zklátílo?“ „řekl. „Kdyby to skutečně byla pravda, bylo by to poprvé, co byste projevil alespoň nějaký zájem o mé zdraví.“

„Bylo to tak,“ prohlásil Gavras klidně. Nebyl nijak vyveden z míry, že byl z něčeho takového usvědčen. „Cítil by ses lépe, kdybych přiznal, že jsem si skutečně vychutnával každou vteřinu té šarády?“

Marcus se opět zhluboka napil, tentokrát úspěšně. „Žádná věc nemůže způsobit, abych se cítil lépe než teď.“

Císařská armáda začala balit tábor a posléze se řadit do pochodových útvarů, aby se mohla vrátit do hlavního města.

Gaius Philippus se dosud neobjevil. „Nemusíš s námi jezdit,“ nabídl Arigh Scaurovi. „Neměj strach, já a mí vojáci se po něm podíváme.“ Jel v čele skupiny Arshaumu.

„Já bych to nechal spíš na nás,“ opáčil Laon Pakhymer. Za zády měl skupinu svých jezdců. „Duch toho starého vojáka by nás pronásledoval do konce života, pokud bychom pro něj neudělali, co je v našich silách.“ Khatrishan byl ochoten vypravit se pro svého přítele i do sebevětšího nebezpečí.

Scarur ani jednoho z nich příliš nevnímal, ale s patřičnou pečlivostí si připravoval svého koně. Když byl hotov, nasedl, otočil se od jednoho k druhému a pak prohlásil: „Jedeme.“

Vydali se mírným klusem napříč bývalým bitevním polem. Zápach nepohřbených těl koní a Yezdanů se už pomalu začínal vytrácet. Mrchožrouti obrali většinu z nich až na kostru. Hrubé hromádky hlíny kryly masové hroby padlých císařských vojáků. Rozbité zbraně a části postrojů ležící kolem se začínaly pokrývat prachem. Jestli některé z nich měly nějakou cenu, byly už dávno zabaveny.

Za záchrannou výpravou někdo zvolal. Scaurus se obrátil a spatřil Viridovixe, který k nim cválal plnou rychlostí. „Proč jste se nezmínili, že jdete hledat toho šíleného dobrodruha?“ obořil se na Scaura, když je dohnal. V jeho tváři se zračilo patřičné rozčilení. „To ale musí být podívaná — zamilovaný stan,“- blázen. Je to stejně zvláštní jako vlk pěstující zelí, to mi nikdo nevymluví.“

„Možná že ano, ale raději bych se mu s touto myšlenkou nesvěřoval,“ poradil mu Marcus.

„To je fakt.“

Velká území pokrytá stopami kopyt naznačovala, kde Avshar a po něm i Wulghash tábořili. Nedaleko za nimi zakřičel Khatrishan — průzkumník a na něco ukázal. Marcus tím směrem pohlédl, ale jeho oči nebyly tak dobré, aby rozeznaly vzdálenou postavičku jezdce, který mezi tím seskočil na zem a jeho kůň odběhl stranou. Marcusova skupina spěchala muži vstříc, ale protože nemohli zapálit hustý po- rošt kolem cesty ani poslat vpřed psy, nikdo nedokázal zvláštního jezdce, který se někde ukryl, najít.

Ale když zaslechl vykřiknout své jméno, vynořil se Gaius Philippus opatrně z křoví ven. Když poznal Scaura.

Vin-dovixe a potom i Pakhymera, sklonil svůj meč.

„Co to má být za divadlo?“ zamručel. „Tam, odkud přicházím, nevysílají za vlastizrádci tolik vojáků.“

„O téhle tvoji neřesti jsme zatím nevěděli,“ opáčil Laon Pakhymer s upřeným pohledem. Nečinilo mu to žádné problémy, což Gaia Philippuse rozčílilo ještě víc. „A toho koně zaplatíš, jestli se mu něco stane,“ dodal Khatrishan. Tři z jeho mužů a několik Arshaumu se pokoušeli zvíře dostihnout.

Tribun přerušil proud nadávek staršího centuriona a vysvětlil mu, proč se ho vydali hledat. Gaius Philippus se pak trochu uvolnil. „To je od vás hezké, ale dříve nebo později bych se stejně vrátil.“

„O tom nepochybuji,“ řekl Arigh a tím ho znovu nažhavil. Scaurus si nemyslel, že by se veterán hloupě vychloubal.

Pokud vůbec někdo mohl sám cestovat západní pustinou, byl to právě Gaius Philippus.

Když se přival jeho nadávek vyčerpal, zkontroloval svého koně a spolu s ostatními vyrazil zpět. Přitom ale neustále brněl, že zbytečně ztrácí čas. Proto, aby ho trochu rozptýlil, a také ze zvědavosti, se ho Marcus zeptal: „Podařilo se ti dostat až do Aptosu?“

„Tvrdil jsem snad, že jedu někam jinam?“

„No a?“

„Z města toho moc nezůstalo,“ řekl Gaius Philippus zachmuřeně. „Prošel tam Avshar s Yezdany a skoro všechno zničil. Pevnost se ale udržela a Nerse byla schopná zachránit většinu obyvatel. Někteří utekli taky do hor. Pokud se situace uklidní, budou schopni Aptos obnovit.“

„Nerse, říkáš? Tak teď už tomu začínám rozumět.“ zareagoval Viridovix.

Gaius Philippus se vzepjal. Jeho výraz byl v ten moment víc než obezřetný. Marcus měl chuť Kleta nakopnout, ale teď mohl jen bezmocně, byť se zvědavostí, čekat na veteránovu reakci. Právě jen v takových otázkách byl Gaius Philippus zranitelný.

Ale Viridovix, který měl sám v tomto směru jisté zkušenosti, neměl v úmyslu staršího centuriona zranit. Jen se zeptal:

„A budeš potřebovat svědky na svatbě, jako tady Scaurus?“

Dokonce i tato jednoduchá a dobře míněná otázka byla na hranici únosnosti. Gaius Philippus odpověděl hrdelním zavrčením. „Ne.“ Obrátil se k Marcusovi. „Svědky? To jsou mi věci. Doufám, že budu jeden z nich.“

„Určitě, nepochybuji o tom.“ Úsměv Gaia Philippuse byl tak očividně hraný, že tribun neodolal a zeptal se: „Odmítla tě?“

„Cože?“ Veterán se na něj s údivem pohlédl. „Ne. Já jsem se jí na nic takového neptal.“

To už bylo na Viridovixe moc. „Ty ses jí neptal?“ zakřičel a plácl se rukou do čela. „Ty jsi se snad zbláznil. Několik dní se tam řítíš, mohl jsi přijít i o život...“ Odměl se, ale zarputilý výraz Gaia Philippuse nic neprozrazoval. „A jen tak mimochodem ses u ní stavil na pohár vína a poptat se, jak se jí vede, a pak hajdy zpátky?! Chlape, není to mrhání energií a časem? Kdybych byl na tvém místě —“

„Buď ticho,“ okřikl ho starší centurion, nepřičetný z toho, že Gal má vlastně pravdu. „Ano, kdyby jsi tam byl ty.

napovídal bys jí toho tolik, že by tě každou minutu zbožňovala |sic a víc. Já ale nemá jazyk rozeklaný na dvě strany jako ty a nemám jí ani co nabídnout. Je to bohatá šlechtice se spoustou pozemků a co jsem vedle ní já? Voják, který má jen svou zbraň, kroužkovanou košili a ještě něco malého navíc.“ Obrátil se směrem k Pakhymrovi. „Musel jsem si dokonce tady od Laona půjčit koně, abych za ní mohl jet.“

Viridovix to nekomentoval slovy, ale pouze ukázal na Scaura. Gaius Philippus zrudl jako cihla, ale tvrdohlavě prohlásil:

„Já ale nejsem on.“

„No?!“ zabručel Viridovix. Pouze jedovatý pohled Gaia Philippuse mu zabránil v dalším proslovi.

Nejsmutnější je, napadlo Marcuse, že veterán má vlastně pravdu. Dlouho byl po jeho boku a věděl, jak změnit téma, když bylo potřeba. „Dostal jsi se tam a zpět bez problémů a to je v tuhle chvíli to nejpodstatnější.“ Pokynul hlavou na Arigha. „Pojedme nazpět.“

„Už jsme vás doprovodili dost daleko.“ prohlásil Ar-shaum. Stejně jako Pakhymer i on byl napůl podrážděn, napůl znuděn, když spolu Římané a Viridovix hovořili, protože mezi sebou stále ještě používali latinu.

Nějakou dobu pokračovali bez jediného slova. Byli už téměř zpět v táboře, když Gaius Philippus přiznal: „Víš, Kelte, možná že na tvých slovech nakonec přece jen něco bylo. Možná se jednoho dne do Aptosu vrátím a dokážu říct to, co jsem měl říct už teď.“

„To bys určitě měl,“ řekl Viridovix už mírným hlasem a Scaurus v něm rozeznal záchrnu smutku. Gaius Philippus neměl problémy s přípravou velkých plánů v době, kdy byl od cíle daleko. Ovšem splnit je bylo něco jiného.

Thorisin Gavras o existenci této výpravy neměl ponětí. Na opuštěném tábořišti už zůstal jen jeden vojenský útvar, posádka, která měla bránit průsmyk mezi horami proti nájezdníkům z Yezdu. Hlavní část armády ale urazila sotva několik mil. Scaurus v dále stále ještě viděl skupinky mužů a koní, a to i přes zřetelný oblak prachu, který svým pohybem zvířili.

„Rychle za nimi!“ vykřikl Laon Pakhymer a pobídl svého koně do klusu. „První, kdo dorazí k nákladním vozům, dostane od ostatních stříbrník!“ Měl před ostatními náskok, ale ten mu nevydržel dlouho. Arshaum kolem něj proletěl ještě dřív, než větu pořádně dokončil.

Když Marcus cválal v záchvatech smíchu uprostřed pokřikujících jezdců, pochopil, že o své peníze přijde. Ale moc mu to nevadilo. Byli na cestě do Amorionu a za ním leželo město Videssos. Vracel se domů.

14.

Celou noc vydatně pršelo a déšť teď stále ještě stékal z říms a chrčel z okapů, ale bouře nad hlavním městem již ustala.

Den byl jasný a svěží a víc než podzim připomínal jaro.

„Je čas,“ prohlásil Scaurus, když s úlevou pohlédl na jasné slunce a ostré stíny. „Jestli bychom museli vše opět oddalovat, už bych to nesnesl.“

Taso Vones ho poplácal ho po rameni. „Vždyť se dočkáš, už se dočkáš,“ chlácholil ho. „Lidé mají právo na své divadlo. Pozorovat svatební procesí není moc příjemné, když při tom promokneš na kůži.“

Kněz Nepos pohrozil khatrishanskému diplomatovi prstem. „Tvůj pohled na svět je poněkud cynický, příteli Taso.“

Snažil se, jak to jen šlo, aby věta zněla káravě, ale jeho baculatý obličej byl přímo stvořen pro veselý výraz. Nemohl si pomoci i když nechtěl, smích mu vyzařoval alespoň z očí.

„Já? Cynický? No to snad ne, pane. Spíše realistický.“ Vones se napřímil jako nepodařená napodobenina uražené důstojnosti. „Jestli chceš vidět někoho skutečně cynického, podívej se na tohle.“ Ukázal Scaurovým směrem. „Jinak by si nevybral za svědka taky tebe. Potřeboval do své party nějakého Videssosana.“

„Nech už toho. Taso.“ namítl tribun podrážděně. „Vybral jsem si ho, protože je lo můj přítel. Mimo to, účastní se také Goudeles a Lemmokheir. Táhle jsou. A Skylitzes by tam měl být také, tedy jestli to stihne.“ Mimo další četné šrámy si zarputilý císařský důstojník z posledního válečného konfliktu odnesl zraněnou nohu. Zlomil mu ji kůň, který padl, když ho přímo pod ním zabili. Zranění se mu už hojilo, ale zatím ztěžka kulhal, dokonce i když se opíral o dvě hole.

Přesto ale ve Vonesova ironickém popichování bylo zrno pravdy. Téměř všichni lidé, kteří se shromáždili v předpokojí sálu, byli cizinci. Rozmanitost slavnostních oděvů podtrhávala celkový kuriózní pohled.

Gaius Philippus byl v plné vojenské výstroji, od cvočky pobitých caligae až po helmici s chocholem. Z ramen mu splýval šarlatový plášť. Marcuse trochu trápilo, že si nepamatoval všechna slova, jimiž veterán označoval císařské úředníky, kteří se ho pokoušeli navléci do tradičního vides-soskeho ceremoniálního obleku.

Viridovix se navlékl do naleštěného pancíře. Pod ním tvořil pár videssoských pytlovitých kalhot slušnou náhradu tradičních přiléhavých nohavic, kterým jeho národ dával přednost. Jeho hlava byla obnažená, aby co nejvíc vynikly jeho zrzavé kadeře, které si tak dlouho myl vodou s vápnem, až mu stály vzpřímeně jako lví hříva. „Ať se mají děvčata na co dívat,“ sděloval právě Gorgidasovi.

Pro tuto slavnostní chvíli si Rek zvolil tradiční oděv svého národa. Chitón dlouhý po kolena, utkaný z bílé vlny.

Scaurus si myslel, že tento jednoduchý oděv určitě dříve sloužil jako příkrývka.

„Je to určitě lepší než moje holé hubené nohy,“ prohodil Gorgidas k Viridovixovi. Povzdechl si. „Alespoň se člověk nemusí bát nachlazení.“

„S tímhle tenkým prostěradlem bys ve stepi dlouho nevydržel,“ opáčil Arigh. „Všechno by ti omrzlo při první vánici a brzy bys zpíval sopránem jako eunuch.“ Vůdce Arshaumu na sobě měl boty ze syrové kůže, kožené kalhoty, košili z měkkého semiše a vlčí kožich. Marcus byl velmi spokojený, že má Arigha ve svém svatebním doprovodu, ovšem Arigh nebyl až tak nadšený, že je zase ve Videssosu. Doufal, že se spolu se svými muži přeplaví do Pristy a vrátí se zpět do Shaum-khiilu, ale začátek bouřkového období zastavil až do jara veškerou možnost přepravy ve Videssoském mon. Senpat Sviodo vykládal Gagiku Bagratounimu vtip v jejich rodném jazyce. Nakharar zvrátil hlavu a rozesmál se nad pointou. Jeho proutěná helmice, tradiční vaspurakánská pokrývka hlavy, se skutálela na podlahu. Ohnul se, aby ji sebral, ovšem to příliš nesvědčilo jeho zraněné noze. Senpat, jako obvykle, dával přednost třírohému štrapatému klobouku, který na většině jeho soukmenovců vypadal podivně.

Nepos, což bylo celkem pochopitelné, se oblékl do modrého šatu videssoského kléru. Vedle něj stál Laon Pakhymer. Vůdce kavaleristu měl šaty videssoského střihu, ale ne takové, které by ho uspokojily přesně podle jeho vkusu. Z důvodů, které nikdo jiný nechápal, se rozhodl obléci se jako pouliční hejsek s punčocháči posázenými brilianty, žlučovitě zelenou plátnou košili s nezvykle velkými rukávci, pevně přivázanými k zápěstí.

A tak se stalo, že běžné oblečení sahající až po kotníky na sobě měli jen Goudeles, Leimmokheir a Taso Vones. A Tasa by si nikdo díky rozčuchanému velkému vousu s císařským poddaným nespletl. Taron Leimmokheir byl také zarostlý, ale admirálovy husté šedé vlasy a pochmurný vzhled způsobily, že ho ve městě všichni už znali.

Do místnosti vstoupil eunuch: „Pánové, buďte prosím tak laskaví a zaujměte svá místa. Za chvíli začínáme.“

Marcus se postavil do čela řady, která se v místnosti začala tvořit. Jeho vlastní ceremoniální oděv nebyl o nic lehčí než brnění Gaia Philippuse a pohybovalo se v něm mnohem hůř. Kaštanově hnědý samet byl posetý zlatými a stříbrnými výšivkami, límec byl pokryt perlami a drahými kameny. Plášť mu zakrýval prsa a splýval po bocích k zemi. Jeho široký zlatý opasek, posázený dalšími rubíny, safíry, ametysty a uměleckou glazurou vážil víc než opasek s mečem, na který byl zvyklý.

Sluha si netrpělivě povzdechl nad jeho pomalostí a zastavil se, aby se utvrdil v tom, že každý je na svém místě. Otočil se k nim zády a ukázal: „Tudy. Tak, jak jsme si to nacvičili,“ dodal pro jistotu.

Žádný čistokrevný videssoský dvořan, který byl alespoň trochu normální, nenechal nikdy nic náhodě. Tribun znal plán pohybu jejich svatebního průvodu do nejmenšího detailu stejně jako římský rozpis pro cvičení vojáků. Silný samet jeho svátečního roucha mu při chůzi za eunuchem mírně překážel.

Teprve když vyšli ven, začal si váhy svého oděvu cenit. Vítr byl tak silný, že ho lo málem profouklo. Za sebou slyšel cvakání zubů. Arighův smích a Gorgidasovo podrážděné vrčení: „Kdyby ses radši smál sám sobě. Doufám, že ve Velkém chrámu vypustíš duši.“ Arigh se rozesmál na celé kolo.

„Proboha, já tohle nádvoří poznávám,“ řekl Viridovix. „Tady jsme bojovali, aby jsme dosadili Gavrase na trůn a zbavili jej, jak se jen ten bídák jmenoval, mladého Sphrantzese.“

„A zachránili Alypii před Ortaiovým strýcem Vardanesem,“ vybavil si Marcus. „A také vypudili Avshara z města. To už opravdu uplynuly víc než dva roky?“, Měl pocit jako by to bylo včera.

Bronzové dveře Velkého sálu, které byly zdobeny množstvím nádherných reliéfů, se nehlučně otevřely. Byly poškozeny, když je tenkrát legionáři dobývali, ale zruční vides-soští umělci je opravili tak, že by nikdo nic nepoznal. Hned za dveřmi je očekával další eunuch, který měl na starosti rozmíst'ování hostů ve svatebním průvodu. Za ním stál tucet nosičů deštníků, z čehož bylo zřejmé, že císař je už přítomen. Thorisin Gavras se mohl pyšnit ještě oslnivější róbou než Scaurus. Pod jejím bohatě zdobeným a drahokamy posázeným lemem vykukovaly jen špičky červených bot. Na jeho hlavě se blýskala císařská koruna, „nízká kopule posázená nádhernými drahými kameny. Na skvostné nádheře mu ubíral jen pás se zbraní. Jeho šavle byla ta nejotlučenější. jakou kdy Marcus spatřil.

Za Gavrasem postávala početná skupina šlechticů, císařských úředníků a vojáků. Marcus zahlédl Provhose Mourtzouphlose, který se tvářil, jako kdyby právě jedl citrón. Jeho šaty byly tak zelené, že svou září dokonce trumflý Pakhymerova' punčocháče.

Neustále vábily něčí pohled, ovšem většinou spíš udivený. Marcus zaslechl, jak si Gaius Philippus bručí pod nos:

„Teď konečně vím, jakou bami má kocovina.“ Zajímalo ho, jestli si Mourtzouphlos zvolil tuhle příšernou věc záměrně jako výraz mlčenlivého nesouhlasu se svatbou. Jestliže byl nucen omezit se jen na tak směšná gesta, mohli si dovolit jeho nepřátelství přehlížet.

Pod bedlivým dohledem komořího zaujala skupinka kolem císaře předepsaná místa jen několik yardů od Scaura a jeho přátel. Okamžitě na to zapomněl, protože jiný sluha uvedl do průvodu Alypii a její dvorní dámy a dovedl je mezi první dvě skupiny.

Její šat byl z jemného bílého hedvábí, pokrytý stříbrnými výšivkami křížujícími ve spletitých vzorech sněhobílý povrch látky a zdobený na rukávech krajkami. Vypadalo to, jako kdyby byly utkaný z měsíčního svitu. Její hladce učesané

hnědé vlasy krásně malá stříbrná korunka.

Když kráčela kolem Marcuse, usmála se na něj a dotkla se hrdla. Náhrdelník, který měla, byl ze zlata, smaragdů a nádherné perly. K jejím šatům se ovšem nehodil. Oba však věděli, že by ho ani za nic nevyměnili za nějaký jiný, i kdyby vypadal sebelépe.

Opětoval její úsměv a mrzelo ho, že teď nesmí nic říct. Od doby, kdy se vrátili do města, ji spatřil jen jednou či dvakrát a to ještě pod přísným, formálním dohledem. Vše bylo lehčí v dobách, když byli tajní milenci, než teď, kdy byli oficiálně zasnoubeni. Thorisin je důrazně varoval: „Už si nesmíte dovolit žádné skandály,“ a oni cítili, že bude rozumnější brát jeho slova vážně. Už nemuseli dlouho čekat.

„Narovnej si prosím tě límec, Pikridiosi!“ zavřela Gou-delesova manželka Tribonia. Byla to vysoká, kostnatá žena, které vůbec neslušely tmavě modré šaty, které si pro tento okamžik pořídila. Když úředník zatápal rukou, aby vylepšil pomyslný nedostatek, stěžovala si všem, kdo ji byli ochotni naslouchat: „Vidíte, jak o sebe vůbec nedbá? Je to ten nejlinější, nejzanedbanější muž...“ Tribun, který věděl, že Goudeles je vybíravý švihák, dumal nad tím, jestli se s ní jeho přítel oženil pro peníze, nebo kvůli postavení. Určitě to ale nebyl ryzí cit.

Nepřehlédnutelná Nevrat Sviodo legračně pokrčila za Triboniinými zády rameny a pak se na Marcuse triumfálně usmála. Vrátil ji její gesto a byl rád, že jeho osudná chyba, ke které došlo před rokem, neměla na jejich přátelství žádný vliv a nestála ho přítelkyni, nebo spíše rovnou dvě.

Nevrat byla jediná žena z Alypiiny skupiny, která nepocházela z Videssosu. Senpat prozradil: „Některé z urozených dam prý byly zděšené, když šiji princezna vybrala.“

„Jak je ale zřejmé, žádná kvůli tomu neodešla,“ řekl Scaurus.

Čestné strážce Haloganů a Římanů na čele procesí se setkaly. Dovnitř vstoupila další skupina a postavila se do zadní části sálu. Když Thorisinův sluha mohl konstatovat, že jsou konečně všichni připraveni, vyloudil na malé trubce ostrý tón. Výkročil slavnostně vpřed, aby udal ostatním tempo. Působil dojmem, jako kdyby byl tento den určen k oslavě jeho osoby.

Na okrajích širokých cest v královských zahradách postávalo jen pár diváků. Zahradník, kuchař, kameník, jeho žena a děti a oddíl vojáků. Všechno ale vypadalo jinak, když svatební průvod dorazil na náměstí Palamas. Kdyby zvědavé davy neoddělovaly dvě řady vlajek, nedalo by se zástupy lidí, kteří se na náměstí nahrnuli, vůbec projít.

Thorisinův herold, který se mohl pyšnit plícemi jak zvon, volal: „Radujte se ze svatby princezny Alypie Gavry a ypo-sevastose Scaura! Radujte se! Radujte se!“ Heroldův přízvuk způsobil, že Scaurovo jméno znělo jako 'Skavros', což neznělo uším Videssosanů nezvykle. Velkolepý titul, který mu císař udělil — jeho význam ve volném překladu byl přibližně „druhý ministr, což mohlo znamenat cokoliv nebo taky vůbec nic — rovněž způsobil, že už nevypadal jako cizinec.

Jeden ze sluhů mu dal do ruky malý, ale těžký váček. Jak byl předem poučen, začal mezi shromážděné davy rozhazovat zlaté mince, jednou vpravo, jednou vlevo. Císař kráčející před ním dělal totéž. A stejně tak se chovali sluhové, ovšem s tím rozdílem, že jejich váčky byly naplněny stříbrem.

Chodníky po obou stranách Středové ulice byly k prasknutí přeplněny pokřikujícími diváky. Marcus si nenamlouval, že provolávání slávy patří jemu. Obyvatelé města, přelétaví a nestálí, byli vděční za každé divadlo a tohle bylo dvojnásob vítané v očekávání štědrých darů.

„Radujte se! Jásejte!“ Pomalým krokem procházel svatební průvod kolem třípatrové budovy plné vládních kanceláří, postavené z rudé žuly. Marcus na ni pohlédl se vzpomínkou, i když byla velká a nepěkná. Kdyby onoho zimního dne, kdy z ní vycházel, nepotkal Alypii, bylo by všechno jinak.

„Radujte se!“ Herold zaměřil na sever asi čtvrt míle za kancelářským komplexem. Když opustili Středovou ulici, zástupy přihlížejících řídly. S každým jejich dalším krokem se stále majestátněji tyčily nad jejich hlavami věže Phosova Velkého chrámu, který brzy zaelonil celou oblohu. Pozlacené kopule kryjící jeho čtyři štíhlé věže zářily stejně silně jako slunce, které symbolizovaly.

Obezděné nádvoří u Velkého chrámu bylo přeplněné davy stejně jako náměstí Palamas. Palácoví sluhové rozhazovali plné hrsti peněz. Tradice vyžadovala, aby své vaký vyprázdnili. Zkušeni Videssosané to věděli velmi dobře a tlačili se, aby získali co nejvíce.

Na začátku prostorného schodiště, které vedlo do nitra chrámu, se rozestavěla čestná stráž. Na schodech už čekali všichni Římané, kteří přežili poslední bitvu a byli natolik zdraví, aby se sem dnes mohli dostavit. Když se Marcus přiblížil, jejich ruce mu hromadně salutovaly.

Šlechtici a úředníci z Thorisinovy skupinky od císaře odstoupili a zaujali svá místa po stranách na schodech; vytvořili tak uličku, kterou musel projít panovník, nevěsta, ženich a jejich společníci. „Teď našlapujte s patričnou grácií!“ připomínal Scaurovi a jeho přátelům ceremoniář. Tribun spěchal vpřed. Alypia, její dámy a Thorisin čekali, až se připojí. Císař, po jedné straně s Alypii, po druhé s Marcusem, vykročil do schodů. Za nimi, pár po páru, se ubírali ženichovi a nevěstini společníci.

Na konci schodiště stál, obklopený z obou stran nižšími knězi, nový patriarcha Videssosu s rukama pozdvíženými v gestu požehnání. Scaurus pocítil vždycky, když tohoto muže středních let v modrozlatém šatu viděl, určité mrazení. „Je smutné, že tu s námi není Balsamon.“ neubrnil se lito.

Alypia přikývla. „Byl stejnou součástí města jako Stříbrná brána.“

Tenhle Sebeos bude velmi dobrým patriarchou,“ vložil se do jejich rozhovoru Thorisin poněkud podrážděně. Volba Balsamonova následníka byla jeho dílem. Jak tradice vyžadovala, navrhnul tři jména, ze kterých synod nejvyšších duchovních vybral nakonec bývalého preláta z Kypasu, přístavního města na západě císařství.

„Nepochybuji, že je schopný,“ řekla Alypia okamžitě. „Bude ale mít problémy, aby se stal stejně oblíbeným, jako byl Balsamon — ten byl pro celý Videssos jako hodný strýček. A —“ náhle zmlkla. Kdyby řekla, co znamenal Balsamon

pro ni osobně, jen by Thorisinovi oživila vzpomínky na problémy, které již byly za nimi. Takové věci dokázala odhadnout.

Hovořili velmi potichu, protože se už blížili k Velkému chrámu. Když byli dostatečně blízko, uviděl Marcus, že Sebeos rozhodně vypadá poněkud znepokojeně. A také k tomu má důvod, pomyslel si Scaurus. Je ve svém úřadě tak krátkou dobu a už má na starosti tak složitý ceremoniál — navíc ještě před očima samotného císaře. Ne všichni patriarchové vládli svému úřadu tak dlouho jako Balsamon.

Když Sebeos váhal o několik vteřin déle, než to vyžadoval obyčej, jeden z jeho pomocníků se k němu naklonil a zašeptal mu něco do ucha. „Saborios se ve své práci určitě vyzná,“ zabručel si pro sebe Marcus a Thorisin se neubránil úsměvu. Jeho informátor nasazený do Phosova chrámu se hladce usadil zpět na své místo.

Když dostal jasný pokyn, postoupil Sebeos o krok vpřed, aby se střetl se svatební družinou, a pravil: „Ať dobrotivý bůh sešle na tuto skupinu svatebčanů své nejmilostivější požehnání, stejně jako jeho slunce zalévá hřejivými paprsky celý svět.“ Jeho sytý baryton zněl mnohem působivěji než Balsamonův skřípavý tenor.

Marcus spolu s Thorisinem a Alypií zopakovali patriarchovo znamení Phosova slunce. Rituální gesto na něj stále ještě působilo nepřírozeně, ale podařilo se mu to výborně. Dost dlouho to cvičil.

Sebeos se obřadně poklonil, obrátil a uvedl celou společnost do nitra Velkého chrámu. Vnější vzhled budovy byl velmi působivý, všechny zdi byly zdobeny štukaturami, malými okny a masivními soškami, aby zdůraznily význam centrálního dómu a menších svatyní kolem něho. Jeho interiér si Scaurus dobře pamatoval, protože byl stejný jako u svatostánku v Garsavře, který Velký chrám vlastně napodoboval. Jak nespolehlivé mohou být vzpomínky si uvědomil v okamžiku, kdy udělal první krok a vstoupil dovnitř.

Luxus sedátek, která byla seřazena před oltářem v čelní části dómu do každého z významných směrů, jejich leštěné dubové, santálové a ebenové dřevo, blýskající se nádherné perly, nebyl patrný, protože byly obsazeny méně významnými hodnostáři, kteří neměli možnost přidat se ke svatebnímu průvodu, I*ady sloupů zdobené acháty vypadaly úchvatně, ale nebylo to nic proti Velkému sálu s pestře zbarveným mramorem.

Vnitřní stěny symbolizovaly nebesa, východ a západ slunce pomocí velkého množství krevele, rúzenínu a rodochrozu. který vystupoval na pozadí bílého mramoru a tyrkysu, jenž pokrýval jižní a severní stěny až k zemi. Byly svým způsobem také okouzující, ale sloužily hlavně k tomu, aby upřely pozornost návštěvníka k centrální části dómu. A před ní se všechny tyto krásy jevily jako pouhý doplněk.

Mírné paprsky světla pronikající obloukovými okny, která byla umístěna v jeho stěnách, jej zdánlivě oddělovaly od okolí a vytvářely dojem, že se přímo vznášejí vzhůru k věžím Velkého chrámu. Světlo se lámalo přes zlaté a stříbrné fólie, které zářily jako čerstvé mléko a máslo.

Paprsky různě osvětlovaly i zlaté kostky v mozaice dómu samotného. Jiskřičky světla se měnily při každém Scaurově kroku. A zvedající se mlha zlatého přísvitů bylo to jediné, co obklopovalo velkou sochu Phose, který z výšin shlížel na své uctívající a jeho vousatý obličej přísně soudil každého přichozícího. Pod tímto děsným podobenstvím s vševědoucíma očima, které člověku nahlížely až na dno duše, pocítil sílu vides-soské víry a mlu jen doufat, že bude do velké knihy, kterou bůh držel ve své levici, přijat jako vyhovující. Bůh zpodobný v chrámu by ho soudil spravedlivě, ale nemilosrdně.

Asi musel nechtěně poplést kroky, protože Alypia zašeptala: „Na každého tak působí.“ To, jak měl možnost teď vyzkoušet, byla pravda. Dokonce i císařští poddaní, kteří zde svého boha chodili uctívat denně, vzhlíželi k dómu s obezřetnou oddaností, jako kdyby se chtěli ujistit, že Phos je za jejich hříchy nevyžene ze svého stáda.

Sborový zpěv ve vestibulu za severními sedátky se změnil v píseň oslavující Phose, která ho velebila v tak archaickém jazyce, že mu Marcus téměř nerozuměl. Uvědomil si, jak zásadně se lišily vides-soské svatební obřady od těch římských. V Římě byly svatební ceremonie doprovázeny také bohoslužbami, ale co je činilo právoplatnými, bylo svobodné rozhodnutí partnerů. Náboženský obřad sám o sobě nebyl nezbytný. Pro Vides-sosany byl náboženský obřad jediným aktem oddání manželů.

Když Scaurus, Alypia a Thorisin procházeli kolem nejbližší řady sedátek, povstala a připojila se k nim císařovna Alania. Díky svému pokročilému těhotenství s nimi nemohla kráčet celou dobu ve svatebním průvodu, ale byla do chrámu dopravena v krytých nosítkách. Císař nechtěl riskovat její zdraví, i když by v její rozevláté oficiální róbě nebylo její těhotenství téměř vidět. Měla olivově zbarvenou kůži a vlasy černé jako smůlu, podobně jako Komitta Rlian-gawe. ale její tvář byla okrouhlá a milá. Její oči na ní byly to nejhezčí. Byly to temné, klidné studánky. Thorisin, pomyslel si Marcus, si vybral velmi moudře.

Pak už tribun neměl čas na další úvahy, protože svatební průvod došel k oltář před slonovinovým patriarchovým trůnem. Císař a císařovna ustoupili o krok zpět. Tak, jak mu to předepsali, uchopil Marcus Alypiinu pravou ruku svou levicí a položil je na horní část oltáře. Vyleštěné stříbro bylo pod jeho prsty ledově chladné. Alypia něžně jeho ruku stiskla. Jemnější stisk vrátil.

Z druhé strany oltáře začal znít příjemný hlas Sebeose: „Pohlédněte na mne.“, Marcus viděl, že se patriarcha zhluboka nadechuje. Už před tím cítil určité rozechvění, ale teď přes své bušící srdce neslyšel téměř ani slovo.

Sbor utichl. Sebeos přednesl hlavní teze víry, kterými Vides-sosané začínali každou bohoslužbu: „Chvála tobě, Phosi, náš mocný pane se spravedlivou myslí, náš laskavý ochránce, bděle střežící naše cesty tak, aby velká zkouška života mohla být rozhodnuta v náš prospěch.“

Marcus a Alypia společně modlitbu opakovali. Oba odříkávali text bezchybně. Když už se jednou rozhodl uznat víru v Phose, rozhodl se dělat to pořádně.

Velký chrám zašuměl ozvěnou, jak stejné věty opakovali všichni přítomní. Několik vysokých namdalenských důstojníků modlitbu ukončilo svým vlastním kacířským dodatkem: „Na to přísaháme svou vlastní duší.“ Jejich sousedé se nad tou nehorázností pohoršovali.

Sebeos se rovněž zachmuřil, ale pokračoval dál, když mu pohled na císaře napověděl, že něco takového teď nemíni registrovat. Modlitby opět přešly do archaického jazyka, ale Scaurus měl z paměti naučené příslušné odpovědi. Všeobecně tušil, že žádá o Phosovo požehnání pro sebe, pro svou budoucí ženu a pro rodinu, kterou spolu založí. Na všechny otázky odpověděl dobře, i když někdy tak potichu, že ho slyšeli jen ti nejbližší. Její odpovědi byly také krátké a pevné. Obvykle dávala přednost soukromí než veřejnosti, ale dnes musela udělat výjimku. Když Sebeos skončil s modlitbami, vrátil se k současnému jazyku. Začal s kázáním o ctnosti, která přechází do svatého svazku manželského. Byl to tak běžný projev, že Marcus dokázal několik vět předem odhadnout, co bude patriarcha říkat. Úcta, důvěra, cit, tolerance — všechno bylo na svých místech, správně a popořádku. Viridovix hlasitě latinsky zašeptal: „Tehle člověk by mi úplně dokázal vzít veškerou chuť na postel.“ Marcus se musel hodně ovládat, aby se nerozesmál a tvářil se důstojně. Stále ho trochu bolelo, že tu nestojí Balsamon, který by si sice zvolil podobné téma proslovu, ale dokázal by jej tak, že by se mnohem lépe poslouchal. Konečně Sebeos zaregistroval, že císař nervózně podupává nohou na mramorovou podlahu. Urychleně kázání uzavřel: „Tyto přednosti, pokud budou pečlivě dodržovány, jsou zárukou štěstí u domácího krbu.“ Pak jeho hlas získal jiný odstín a on se slavnostním hlasem zeptal Alypie a Saura. „Jste oba připraveni dodržovat tyto ctnosti mezi sebou i každý zvlášť, až do posledních dní svého života?“ Marcus odpověděl důrazně a pevně: „Ano.“ Tentokrát byla Alypiina odpověď jemnější: „Ach. ano.“ Když pronesli tato klíčová slova, přikročil k nim Thorisin a položil myrtový a růžový věnec na tribunovu hlavu, zatímco Alania udělal totéž Alypii. „Zřete koruny manželské,“ zvolal Sebeos. „Sňatek je stvrzen.“ Zatímco přihlížející začali bouřlivě tleskat, Marcus navlékl Alypii na ukazováček levé ruky snubní prstýnek. Tento zvyk byl opět videssoský. Římané navlékali prstýnky na prsteník levé ruky, protože věřili, že nerv, který jím prochází, vede přímo do srdce. Prsten vybral osobně — byl to zlatý kroužek se smaragdovým ornamentem ve střední části kolem nádherné perly. Pro Alypii měl být překvapením. Vše ho objala. „Polib ji, ty trdlo.“ zavrčel za ním Viridovix. To ovšem nebylo součástí obřadu, jak se mu původně naučili. Tribun pohlédl na Thorisina, aby zjistil, jestli ho něco takového nepobouří. Císař se vstřícně usmíval. Marcus to pojal jako souhlas. Provolávání slávy ještě zesílilo. Ozývaly se křičící hlasy s nemravnými radami, podobnými jaké slyšával — a sám také pokřikoval — na svatbách v Mediolanu. Lidé jsou si hodně podobní a jejich podstata se příliš nemění a to co je dobré, napadlo ho. Cítil, jak se Alypia lehce vypjala. Některé z výkřiků zřejmě probudily její vzpomínky, takové, které by raději nechala někde hluboko pohřbené. Potřásla trochu hlavou, ale statečně tomu čelila. „Tohle je jen naše chvíle a tak to zůstane.“ pravila, když seji snažil utěšit. „Teď už je všechno v pořádku.“ Když svatební průvod vyšel z Velkého chrámu, svatebčané si povšimli, že davy lidí již poněkud prořídly. Procesí se vydalo zpět k paláci, do Sálu devatenácti pohovek, kde na ně čekala svatební hostina. Palácové služebnictvo opět naplnilo vak⁷, ze kterých se rozhazovaly peníze, tentokrát ještě mnohem víc než cestou na svatební obřad. Obyvatelé Videssosu ale tentokrát takový zájem neprojevovali, protože vaky obsahovaly nyní jen obyčejné ořechy a fíky. symboly plodnosti. Kruh se uzavřel, napadlo Saura, když procházel bezvadně naleštěnými bronzovými dveřmi Sálu devatenácti pohovek. Právě zde se poprvé setkal s Alypii, při prvním večeru, který Římané ve Videssosu strávili. Byl to zřejmě osud. že ho tu noc Avshar nezabil. Jak kázala tradice, pili spolu s Alypii ze společného poháru vína. Kousek od nich se neustále pohybovala služebná se stříbrným džbánkem, aby bděla nad tím, že jim pohár nikdy nevyschne. Ostatní se o tyto náležitosti starali sami — Gawtruz, tlustý, plešatý velvyslanec z Thataghushe dokázal, že měl jeden plný stříbrný džbán sám pro sebe. „Ha—ha, já přeji hodně vám štěstí,“ volal lámanou videssoštinou. Zjistil, že není špatné hrát opilého barbara, ale ve skutečnosti nebyl žádný hlupák a když chtěl, mohl mluvit císařským jazykem bez zadrhávání a jakéhokoliv cizího přízvuku. Se smaženou krevetou v jedné ruce bušil Thorisin Gavras tou drahou do stolu, dokud k sobě nepřilákal pozornost všech. Ukázal na druhý stůl v rohu poblíž dveří do kuchyně, který byl do výšky zarovnaný svatebními dary. „Teď je řada na mně, abych k nim něco přidal,“ prohlásil. Ozval se krátký, zdvořilý potlesk a několik drsnějších výkřiků ze strany rozjařenějších hostů. Gavras počkal, až se všichni utíší, a pokračoval, „Už jsem ženichovi daroval hodnotu yposevastose. ale hodnoty a úřadu se člověk nenasytí, i když si občas myslím, že tady ve městě jimi všichni dýcháme.“ Císařův Jip byl odměněn bouřlivým smíchem. Thorisin pokračoval: „Abys mohl skutečně slušně žít, daruji ti statky na západě, které propadly naší koruně po zrádci a rebelovi Baanesovi Onomagoulosovi, a povolují ti, abys některé usedlosti a domy věnoval svým lidem, aby i oni měli v budoucnosti dobré důvody bránit Videssos stejně statečně, jako tomu bylo v minulosti.“ Bohužel nejbližší budoucnosti, napadlo Marcuse. Onomagoulosovy pozemky se nacházely poblíž Carsavry, na hranicích s Yezdem, a byly neustále ohroženy útoky kočovníků. Štědný dar, ale velmi nebezpečný — byl to přesně Thorisinův způsob vděku. Ovšem císař mu navíc dal to, co vyžadoval každý římský generál — půdu pro vojáky. Na znamení díky se hluboce uklonil. Zašeptal Alypii: „To poslední jsi mi určitě poradila ty.“ Během studia videssoské historie už viděla, že císařství vždycky začínalo mít potíže, když se na venkově snížila populace farmářů — vojáků. Jeho nařčení odmítla: „Muj strýček se vždycky rozhoduje sám.“ Ovšem záblesk v jejích očích prozrazoval vše. „Mám pocit, že tehle jeho nápad byl velmi dobrý.“ Stejný názor měla většina Videssosanů, když postupně přistupovali k Marcusovi a blahopřáli mu. Snad také proto, aby si oťukali nového mocného muže ve svém středu. Pokud ho podceňovali, protože nebyl rodilým Videssosanem, dokázali to mistrně zakrývat.

Ale Provchos Mourtzouphlos byl dostatečně drzý' na to. aby prohlásil: „Tenhle prokletý cizák si nezaslouží čest, jakou mu vzdáváte!“

Thorisinův výraz náhle ztvrdl: „Až se tvé služby vyrovnají těm, které nám prokazuje on, Provchosi, pak se mě můžeš na něco ptát. Do té doby se nevyjadřuj.“ Namyšlený mladý šlechtic přesně podle svých zásad raději opustil sál.

Tohle byl jediný spor, který narušil slavnostní den, ačkoliv Marcus zažil ještě jeden nepříjemný okamžik, když si ho Thorisin vzal stranou ke stolu se svatebními dary a pravil: „Doufám, že mi můžeš vysvětlit tohle.“

Ono 'tohle' představovala dokonalá slonovinová soška stojícího válečníka, možná stopu vysoká, vyřezaná v květnatém, rokokovém makuranském stylu. Meč, který válečník držel, byl ze zlata. Jeho oči představovaly dva safíry.

„To je od Wulghashe,“ prohlásil tribun nevěřicně.

„To už vím. První zatracený svatební dar doručený pod štítem příměří, to se vsadím.“ Císař vypadal dosti pobaveně a Scaurus přestal mít obavy.

„A tady je jemné hedvábí,“ všiml si Gavras a uznale přejel po roli hladké, třpytivé látky dlouhé jako ruka. která byla obarvena temnou, fialově rudou barvou. „Drahý dar. Mohu se zeptat, do koho to je?“

„Od Tahmaspa,“ odpověděl Marcus.

Thorisin se podívil nad tím exotickým jménem, ale vzápětí si vzpomněl, o koho se jedná. „Ach, ten vůdce karavany, s kterým jsi cestoval. Jak mohl tušit, že strkáš hlavu do chomoutu?“

„To mě samotnému není jasné.“ odpověděl po pravdě Scaurus, ale cokoliv by Tahmasp udělal ho nemohlo příliš zaskočit. Překvapením pro něj ale byl vrhací nůž vedle balíku s látkou. Ten byl od Kamytzese a Marcus si vzpomněl na kapitána stráží, pod kterým v karavaně sloužil, aniž by jen trochu litoval, že ty doby jsou již pryč.

Když ho císař propustil, Marcus se vrátil k Alypii. Spinet na malém, vyvýšeném pódiu vyťukával melodii, doprovázenou flétnami a několika muži, kteří hráli na violy různých velikostí. Hudba působila jemně a nevťiravě.

Tribun, který pro takové věci neměl příliš pochopení, ji téměř nevnímal.

Senpat Sviodo to ale vnímal až příliš. Dal sloužícímu několik měďáků a prozradil mu heslo do kasáren legionářů. aby ho strážé nepovažovaly za zloděje. Muž odběhl pryč a brzy se vrátil s vaspurakánskou bandurou. „No! Výborně,“ zvolal Senpat a znovu mu dal spropitné.

Vyšvihl se na pódium. Udivení muzikanti postupně utichli. „Dost už toho nemastného, neslaného kvílení!“ prohlásil Senpat. „Dámy a pánové, tady je melodie, která se bude k této příležitosti hodit lépe!“ Jeho prsty začaly z nástroje loudit zvonivé tóny. Hlavy se otáčely, jako kdyby byly přitahovány magnetem. Salem se rozléhal jeho čistý, silný tenor a do rytmu si podupával nohou.

Jen někteří z diváků rozuměli slovům, protože píseň byla ve vaspurakánštině, ale nikdo nedokázal při divoké hudbě znějící sálem zůstat lhostejný. Zanedlouho se už svatební hosté pohybovali na parketu v několika sousedních kruzích, které se proti sobě vzájemně otáčely. Zvedali ruce a tleskali do rytmu se Senpatem.

Alypia si také podupávala nohou. „Pojď,“ řekl a strčila do Marcuse. Ten se ale odtáhl, protože neměl do tance chuť a navíc ani tančit příliš neuměl. Pak ale nevydržel její vyčítavý pohled a nechal se zatáhnout do vnějšího kruhu.

„Tak snadno se z toho nevyvlékneš!“ zahulákal Gaius Philippus. Zrádný centurion byl v dalším vnitřním kruhu. Když se otáčel kolem tribuna, natáhl ruku a spolu s Alypií ho vtěsnil dovnitř směrem ke středu.

Další tanečníci, kteří se smáli a tleskali, je postrčili ještě dál, takže se oba nakonec ocitli v prázdném prostoru v samém středu kruhů, kde zatím tančil sám Viridovix. „Tak, a teď je tolúe místo vaše.“ řekl Gal a vklouzl zpět mezi tanečníky ve vnitřním kruhu.

Scaurus se cítil jako kněz. který musel zaujmout místo Balsamona. Viridovixův keltský tanec, který' předváděl opravdu s chutí, k sobě přitáhl pohledy všech mužů a žen. Ničím nepřipomínal tance v císařství, protože horní část těla při něm zůstávala úplně nehybná a ruce byly opřeny stále v bok. Jeho kroky a skoky současně však byly náročné a představovaly takový sportovní výkon, který- zcela jasně hovořil o jeho neuvěřitelné schopnosti a zručnosti.

Marcus se jej snažil alespoň trochu napodobovat, občas do rytmu, ale většinou úplně mimo něj. Dokonce i se stíhlou a grácií Alypii po boku věděl, že na něj musí být příšerný pohled. Ale brzy si uvědomil, že je to vlastně jedno. Protože byl ženich, očekávalo se od něj, že bude ve středu dění. a s tím se musel smířit. O nic dalšího se nikdo nestaral.

Senpat Sviodo završil svou produkci virtuózní fanfárou, vykřikl „Ahoj!“ a za bouřlivého potlesku seskočil z pódia s bandurem vysoko nad hlavou. Marcus, který už sotva oddechoval, využil této příležitosti a vytratil se z parketu.

Senpatův talent a jeho upřímný pohled a temperament k němu přitáhl pozornost mnoha žen. Sice se všemi svými novými obdivovatelkami odvážně laškoval, dál ale nikdy nezašel. Scaurus zahlédl, jak postranně mrknul na svou ženu. Nevrat stála nedaleko a klidně sledovala, jak se baví.

Viridovix, napadlo Marcuse, by si za své vystoupení také zasloužil trochu pozornosti. Gal ale nebyl nikde v dohledu.

Vrátil se postraním dveří za několik chvil, nepříliš diskrétně následovaný šlechticnou, která si ještě upravovala oděv. Tribun se zamračil. Napadlo ho, že to nebylo dnes poprvé, kdy Viridovix takhle zmizel.

Gal musel zaregistrovat jeho výraz přes celý sál. Zamával na něj. „Jasně, máš pravdu,“ řekl latinsky, když se přiblížil. „A já jsem dobytek, to je jasné.“ Teprve teď si Marcus povšiml, jak je opilý.

Viridovixovy oči se zalily slzami. „Moje milovaná Sei-rem je mrtvá a já tady dupu jako králík s Evdoxií a — ach, to je marnost, úplně jsem zapomněl jméno té druhé!“,

„Uklidni se.“ Marcus položil Galovi ruku na rameno.

„Ano, to se ti to mluví, když máš za ženu tak milé stvoření a vůbec. Já, já moc dobře chápu, jak jsi šťastný. Tyhle radovánky jsou krutým lékem, ale jak jinak bych mohl opět najít to, co jsem ztratil?“

„Co se mu stalo?“ zeptala se Alypia. Nerozuměla sice jejich rozhovoru, ale Keltovo hoře bylo jasné i beze slov. S Viridovixovým souhlasem jí to Marcus rychle objasnil.

O jeho větech dlouze přemýšlela, jako kdyby to bylo nějaké historické dilema. Nakonec prohlásila: „Potíž je v rozdílu,

alespoň si to myslím, mezi pravou láskou a tím, čemu se říká dělání lásky nebo milování. Není rychlejší cesty k ženinu srdci než té, která začíná mezi jejími stehny, ale existují i jiné, sice pomalejší způsoby, zato však mnohem jistější.“

„V tom je spousta moudrosti.“ uznal Viridovix po chvíli váhání. Obrátil se k Marcusovi a ve své opilosti řekl smrtelně vážně. „Ona je pravý poklad. Dobře se o ni starej.“

„Mám ho uložit do postele. Marcusi?“ ptal se Gorgidas, který se objevil vedle Scaura. Jako obvykle byl tam, kde ho bylo potřeba.

„Ano, půjdu s tebou.“ nebránil se Viridovix a pak se důstojně uklonil Alypii. „Má paní, já teď odcházím a prosím o odpuštění, že jsem se zachoval tak neomaleně a vnesl soumrak do Vašeho svatebního dne.“

„Hlouposti,“ namítla rázně. „Každý si vždy musí najít nějakou cestu, jak si ulevit od smutku, a přitom to dělá tak málo lidí. Budu si to pamatovat.“ Její hlas zjemněl a v očích se jí objevil nepřítomný pohled. Marcus ji láskyplně objal. Zachvěla se a vrátila se do přítomnosti. „Nedělej si se mnou starosti. Jsem v pořádku, opravdu.“ Mluvila se stejnou rázností, jako s Viridovixem. Když Scaurus přesto vypadal trochu nevěřícně, pokračovala: „Když to musíš slyšet, jedním z důkazů, že k sobě skutečně patříme, je to, že dokážeš vytušit mé myšlenky. A tady je další důkaz.“ Políbila ho, což u hodujících vyvolalo pozdvižení. „Takže. Už mi věříš?“

Nejlepší odpověď, ná jakou se zmohl, bylo to, že jí polibek vrátil. Zdálo se, že to byla správná odpověď.

Někteří z hostů stále rozverně zpívali před vedlejší palácovou budovou, v které císařská rodina bydlela. Marcuse a Alypii dovnitř nikdo nenásledoval, jen Thorisin a Alanía, kteří se však hned odebrali do svých komnat.

Marcus strčil do dveří jejich apartmá, až se široce rozletěly. Tady budou žít do doby, než opustí město a odjedou na panství, které jim císař věnoval. Sloužící již všechno nachystali a odešli jen pár chvil před jejich příchodem. Orosená stříbrná konvice s vínem byla připravená v nádržce s ledem a obvyklý pohár stál hned vedle. Přehozy přes lůžka, hedvábné plachty a měkké kožešiny, byly již odestlány. Na stole vedle lůžka hořela jediná lampa, která v místnosti byla.

Alypia náhle zakřičela „Co to děláš? Hned mě postav na zem!“

Marcus to udělal, ale až v místnosti. S úsměvem namítl: „Po celou svatbu jsem dodržoval videssoské tradice a ceremoniály. Nestěžuji si, také mi nic jiného nezbývalo. Ale tohle byla jedna z mých národních Iradic. Nevěsta by měla být přes práh přenesena v náručí.“

„Aha. No dobrá. Ale mohl jsi mě varovat.“

„Tak se tedy omlouvám“ Vypadal a mluvil tak zkroušeně, že se Alypia musela rozesmát.

Marcus rázně zavřel a zamkl dveře. Začal se také smát.

„Co to má znamenat, můj muži?“ zeptala se Alypia. Použila to slovo s hrdostí, která je pro novomanželky příznačná.

„Nebo bych snad měla říct 'zákonný manžel'?“ zeptala se rozpustile a naznačila, jak ji zvedal.

„Tím to nebylo uzákoněno,“ odpověděl. „Jen jsem myslel na to, že dnes jsem za námi poprvé zamknul dveře, aniž bych se bál, že někdo vtrhne dovnitř a budeme přistiženi.“

„Za což buď Phos pochválen,“ odpověděla ihned Alypia. Její smích byl trochu nejistý. „Určitě sis také všiml, že to jsou bytelné „dveře.“

„To opravdu jsou, i když jsem neměl v plánu rozebírat to celou noc.“

„Ani já ne.“ Podívala se na džbánek s vínem. „Máš chuť se ještě napít? Je to milá pozornost, ale já mám pocit, že po dalším poháru bych okamžitě usnula.“

„V tom případě to mít nemusím,“ odpověděl Marcus rozpačitě. „Taky myslím, že jsem se na hostině napil dost.“

Sundal si voňavý svatební věnec a chtěl ho odhodit stranou. „Nedělej to!“ vykřikla Alypia. „Musí se umístit nad čelo postele, aby nám přinesl štěstí.“ Sebrala jeho věnec a připevnila ho na bližší sloupek lůžka. Pak si sejmula ten svůj a vyšplhala na postel, aby ho zavěsila na druhý iloupek.

Tribun rovněž vylezl na postel a přidal se k ní. Vášnivě ho objala a šeptala: „Marcusi, všechno je to za námi! Velmi tě miluji.“

Měl čas říct jen: „Já tebe také.“ Pak jejich rty splynuly v dlouhý polibek.

Důkladné ceremoniální róby jim překázely při objetí téměř jako brnění, ale tenhle oděv se svlékal naštěstí mnohem rychleji. „Pospěš si.“ řekl Alypii, když začal věnovat pozornost svým vlastním svrškům. „Nebo tu bez tebe umrznu.“

Ale když odhalil ramena, zarazila se. „Tato je nová,“ řekla a přejela prstem po dlouhé jizvě vedoucí přes jeho hrudník.

„Tu jsem získal v Mashizu. Mohlo to být mnohem horší, ale Gorgidas mi hodně pomohl.“

„Ano. Pamatuji si, žeš mi to vyprávěl. Je zepředu, jako každé čestné zranění. Ale překvapuje mě a budu si na něj muset zvyknout.“

„Teď na to máš celý život.“ Přivinul šiji na hrad.

Pevně ho sevřela. „Ano a to je dobře.“

Zhasnul lampu.

Gaius Philippus nechtěně prošel louží na náměstí Palamas.

„Blíží se jaro. Tyhle poslední tři bouře přinesly jen déšť, už žádný sníh.“

Marcus přikývl. Koupil si malou smaženou chobotničku. snědl ji a pak si s chutí olízl prsty. „Přál bych si, abych ses ještě rozhodl a jel s námi na západ.“

„Kolikrát už jsi mě takhle přesvědčoval?“ namítl trpělivě starší centurion. „Ty se chceš odstěhovat a žít na farmě, dobrá, pokračuj. Já, já jsem na jedné z nich vyrostl a utíkal jsem odtamtud jak jen to šlo nejrychleji.“

„Nebude to tak, jak ty si to představuješ,“ protestoval Scaurus. „Měl bys vlastní půdu, se kterou by jsi mohl dělat, co by se ti zlíbilo. Ne nějaký maličký pronajatý pozemek, který tě sotva uživí.“

„Tak bych se raději unudil k smrti. Je to snad lepší? Ne, já jsem spokojený s prací, kterou mi Gavras nabídl. Konečně, jako vedoucí pěchotního výcviku se ve své práci vyznám. Neboj se o mě. Latinský nezapomenu. Část římských mužů tu zůstává se mnou.“ To byla pravda. I když většina legionářů nadšeně přijala farmy na statcích, které císař daroval

Marcusovi, několik tuctů z meh dalo přednost aktivní službě. Thorisin byl rád, že je udržej u sebe, protože mohli cvičit videssos-kou péčotu podle římských zvyklostí.

„Tato práce má pro mě nějaký smysl,“ trval na svém Gaius Philippus. „Spousta z vás tam ztratí cvik, protože budete příliš zaměstnaní poli. domácími zvířaty a dětmi, takže se nebudete nijak starat o výcvik. Nepředáte své vojenské zkušenosti svým synům a ty budou definitivně ztraceny, pokud si je nebudou předávat císařští vojáci tady ve městě. A když je budu vyučovat a trénovat, tak se zachovají. Nejsem pisálek jako Gorgidas. Jakou lepší památku za sebou tedy mohu zanechat?“

„Každý, kdo tvé cvičení přežije, na něj už do smrti nezapomene,“ ujistil ho Marcus. Veterán zachrochtal uspokojením. Scaurus pokračoval: „No budiž, opět jsi mě přesvědčil. Ale my sami určitě nepřestaneme být vojáci, zvláště když máme za sousedy Yezdány. Největším důvodem, proč tě s sebou chci mít, je ale moje sobectví. Budeš mi scházet, když tě nebudu mít při ruce jako vojáka a budeš mi také chybět jako přítel.“

„No. u všech bohu“ — veterán nezískal k Phosovi dosud žádný vztah. — neznamená to, že už se nikdy neuvidíme. Když se vyskytnou nějaké potíže, první věc. kterou Thorisin udělá bude. že opět svolá všechny Římany. A když ty budeš mít problémy s Yezdany, všichni ti z hlavního města přijdeme na pomoc a zatlačíme Yavlaka dále do stepí náhorní planiny.

„Kromě toho, to, že nechci farmu, neznamená, že za tebou nikdy nepřijedu. Budu tam tak často, nalévat do sebe tvé víno a štípat do zadků tvé děvečky, že budeš ještě rád, když uvidíš má záda. A kdo ví? Jednoho dne se možná opět vrátím do Aptosu a tvé panství bude to nejlepší místo, odkud tam vyrazit.“

„Ó tom nepochybuji.“ Celou zimu vzpomínal Gaius Philippus na Nersu Phorkainu. Scaurus nevěřil, že své obavy překoná sám bez cizí pomoci. Mírně se zamračil. Podle přátelského přijetí, jakého se u ní minulou zimu centurionovi dostalo, si myslel, že by o něj mohla mít zájem. Možná že by pomohlo, kdyby jí někdo poslat tajnou zprávu, aby ona pak učinila první krok. Zatím tu myšlenku odložil stranou, ale až přijde čas, ještě se k ní dostane.

Tu a tam na stromech v palácových zahradách začaly rašit zelené lístky a pupeny. První nadějná mladá tráva začala vystrkovat své zelené prsty mrtvým, blatným žlutohnědým kobercem z minulého roku.

Gaius Philippus se odešel dohadovat se zbrojířem o správném vyvážení dýky. Marcus směřoval do soukromé císařské rezidence. Třešně obklopující zděnou budovu byly stále ještě holé. Brzy ale budou obsypané spoustou malých, voňavých růžových kvítků.

Scaurus bezmyšlenkovitě opětoval zaslutování strážím u vchodu. Jeho oči bloudily po bednách, krabicích a balících, které byly naskládány venku. Nábytek a domácí potřeby připravené na transport do jejich nového domova, až bláto na cestách na západ dostatečně opadne. Roky strávené v armádě ho naučily vyjít s velmi malým množstvím věcí.

Představa, že toho najednou vlastní tolik, byla pro něj nepochopitelná.

Na chodbě ucítil kyselé mléko. Porodní báby přivedly na svět Pharose Cavrasy před necelým měsícem, ale byl silný a zdravý, dokonce i když vypadal jako plešatá, růžová vysušená opička. Marcus se přikrčil bolestí, když si s nechutí vybavil kocovinu, kterou měl. když spolu s Thorisinem slavili narození jeho dědice.

Alypiin Mas se podrážděně zvedl: „Co přesně myslíš tím „potom“?“ zeptala se.

„Rozhodně ne to, co v tom vidíš ty. to je jasné!“ Odpověď byla stejně bojovně naladěná.

Tribun nahlédl do pootevřených dveří z pracovny. Stejně jako zbytek apartmá, i tato místnost byla nedokonale vybavená. Vlastně prakticky holá, kromě pohovky a psacího stolu, který stál před ní. Zbytek už byl dávno sbalen.

„Pomalů, pomalů. Vy dva byste měli mít k dispozici nějaké eunuchy, kteří vás budou ochraňovat, nebo spíše jako strážce, které vám zabrání, abyste si šli po krku.“

Alypia a Gorgidas vypadali stejně zahanbeně a vzdorovitě jako přistižené děti. Tajemník, který mezi nimi seděl, vypadal zničeně. Scaurus si všiml, že zatím napsal jen několik řádek, a to ještě většinu z nich seškrtnal. Gorgidas prohlásil: „Teď konečně rozumím té pověsti o Sisyfovi. Kámen, který musel tlačit do kopce, byl překlad a já se jen divím, že ho nerozdrtil, jak mu vždycky vyklouzl a svalil se zpět.“

Pak musel Řek převyprávět Alypii pověst o Sisyfovi a ta si při jeho slovech psala poznámky, které se možná jednoho dne objeví v jí sepsané historii. „Ačkoliv, kdo opravdu může říct, kdy to bude hotové?“ řekla Marcusovi. „To je jen další z důvodů, proč se často vracet do Videssosu — jak bych mohla psát, když nebudu mít k dispozici dokumenty, které bych mohla porovnávat, a nebudou tam ani lidé, kterých bych se mohla ptát?“

Dříve, než stačil něco namítnout, obrátila se zpět ke Gorgidasovi. Marcus na to byl už zvyklý. Dlouhá spolupráce s Řekem na tom, aby přeložila jeho zápisky do jazyka srozumitelného Videssosanům, je oba sblížila. Alypia si povzddechla, „Jdeme po správné cestě. Když budeme příliš doslovní, nebude mít to. co jsi sepsal v mém jazyce, žádný smysl, ale když naopak budeme s textem pracovat příliš volně, ztratíme podstatu toho, co jsi chtěl říct. Eis kórakas,“ dodala: „Do háje s tím,“ což byla řecká kletba, která u Gorgi-dase i Marcuse vyvolala uvolňující smích.

Lékařova popudlivost ztratila na síle: „Čeho bych vlastně dosáhl tím. že budu vrčet? Když jsem začal psát. propadl jsem pocitu, že já sám budu jediný, kterýl kdy bude tuto zprávu číst, možná s výjimkou Marcuse. Kdo jiný by měl zájem, abych to vydal —“

„Zaslouží si to,“ namítla Alypia rozhodně. „Za prvé jako očitě svědectví a za druhé jako zachycení historie tak. jak by se to mělo správně dělat— popisuje odehrávající se události i s jejich příčinami a pozadím“

„Snažím se o to.“ řekl Gorgidas. „To období, které teď probíráme, rozumíš, jsem sám nezažil. Všechny tyto informace pocházejí od Viridovixe. Tady Marcus nám může pomoci.“

Šťouchl do Římana pergamenem. „Jak bys ty přeložil tuhle pasáž do videssoštiny?“

„Já?“ ozval se Marcus vyděšeně. Většina jeho snah v tomto směru se většinou nesetkala s úspěchem. „Kterou část?“

Gorgidas mu ukázal spornou pasáž. Věřil, že si dobře pamatuje, co znamená těch několik řeckých slov, a navrhl: „Což takhle „Některé klany podporovaly Varateshe ne proto, že nenáviděly Targitause, ale spíš z toho důvodu, že se bály

Avshara'7“

„To je dobré,“ ocenil ho Gorgidas. „Udržuje to kontrast, který jsem měl v úmyslu zachytit.“ Alypia si to potichu přeříkala rty a pak pomalu přikývla.

„Zopakujte mi to prosím ještě jednou.“ dožadoval se tajemník a větu si zapsal. '

Gorgidas a Alypia se spojili, aby další Scaurovu větu ještě podrobně rozebrali.

Za chvíli na to, po další hádce, Gorgidas prohlásil: „Tak už dost. Možná to překonáme, když se na to podíváme čerstvě odpočinutí.“ Pokynutí směrem k Alypii připomínalo spíše poklonu sedícího člověka. Rekl jí: „Jestli by sis to přála, budu jenom potěšen, když budu moci vyhledat rukopisy, které by se ti mohly hodit, a zašlu ti je do tvého nového domova. Nemůže to samozřejmě nahradit tvé vlastní výzkumy, ale snad to alespoň trochu pomůže.“

„Souhlasím,“ odpověděla stejně rychle a rozhodně, jak by to řekl Thorisin. Přívětivý úsměv a poděkování však tuto možnou podobu rychle setřel.

Řek se chystal k odchodu. „Budeš mít spoustu práce, když budeš dělat své výzkumy, shromažďovat pro Alypii dokumenty a ještě k tomu léčit.“ poznamenal Marcus, když ho vyprovázel k východu.

„To je úděl lékařů. A co se týká shánění informací pro knihu tvé ženy. to čím ji mohu prospět, je to nejmenší, nemyslíš? Nejen kvůli mým sympatiím, ale hlavně proto, že jsem se toho od ní hodně naučil.“

Scaurus si pomyslel, že Řek to nemohl vyjádřit lépe. ale Gorgidas ho ještě více překvapil svou poznámkou: „Lituji, že nemá žádnou sestru.“ Nad tribunovým výrazem se upřímně zasmál: „Ne všechno co se odehrálo ve stepi jsem zaznamenával. Když na to přijde, dokáží se přizpůsobit, a jednoho dne bych chtěl mít syna.“ Jako znamení osudu se chodbou rozlehl pláč z dětského pokoje.

Jeden ze strážných před vchodem musel asi právě dovyprávět nějakou peprnou historku, protože Scaurus zaslechl smích a Viridovixův hlas. „Nech toho svého chvástání. Jen mi tím připomínáš blechu, která skočila na vlčici a řekla ji 'Doufám, že jsem ti neublížila, má drahá.',“

Zazněl ještě hlasitější smích. Gorgidas stojící vedle tribuna se zatvářil kysele. Strážný se ozval: „Přišel jsi mě tady urážet, nebo k tomu máš nějaký pádný důvod?“

„To je ono!“ zvolal Gal, jako kdyby řal do živého. „Ale ano, jdu za Scaurem, jestli je doma.“

„Jsem tady,“ zavolal na něj Marcus a vykročil ven do vlhkého, slunečného dne.“

„Hleďme, to je on osobně,“ zaradoval se Viridovix. Ukázal na hromadu krabic a truhlic. „Jak se na to tak dívám, musel jsi vybrat celý palác a Velký chrám k tomu. Já bych odnesl všechny své věci na zádech.“

„Pamatuj, že muly toho dokáží uvést neuvěřitelně mnoho,“ poznamenal Gorgidas. „A kdyby ti Thorisin nedal žádnou tvoji vlastní usedlost, polovina šlechticů ve městě by se složila a koupila by ti nějakou, která by byla umístěna co nejdál, jen aby tě rněli z dosahu svých manželů.“

Gal se bezelstně usmál: „A ta druhá půlka se oženila se siirými semetrikami, chudáci.“ Gorgidas pokrčil rameny a neprotestoval. Stráže se rozesmály tak silně, že se muse/ vzájemně podpírat, aby nespadly. Viridovix si nebyl schopen vzít Alypiinu radu k srdci. Jeho zálety byly v celém městě notorický známé. Byl ale od přírody tak dobrý taktik, že se mu nějak dařilo nedělat si smrtelné nepřátele, ať už ženy nebo muže.

Marcus parafrázoval strážného: „Přišel jsi mě tady urážet, nebo k tomu máš nějaký7 poctivý důvod?“

„Ty jsi hrozný člověk. Schováváš se za dveřmi a posloucháš cizí rozhovory. Ale máš pravdu, mám skutečný důvod.“ Ke zklamání strážných přešel do latiny. „Když už o tom tak mluvíme, chtěl jsem ti poděkovat, že jsi promluvil s Cavarasem. Dai mi mou vlastní půdu, ne nějakou almužnu, kterou bych dostal od tebe.“

„Ach, tak to máš na mysli.“ odpověděl Marcus ve stejném jazyce. „Na to zapomeň. Ta druhá cesta by mě uvedla do rozpaku stejně jako tebe. Thorisin nás jen všechny vnímal jako jednotnou skupinu, protože většinou jednal se mnou, tak ho ani teď nenapadlo něco jiného. Ne,“ dodal, „že bys ode mě někdy přijímal příkazy.“

„Nepamatuji se. že by ses mi pokoušel nějaké dávat, a za to ti také chci poděkovat.“ Z Viridovixe vyzařovala hrdost osamělého vlka. „Nakonec, nelituji toho, že jsem sám. Nemohu říct, že by Gaius Philippus byl po celou dobu úplně ideální. A jediný Kelt v tomto světě je římský zajatec.“

„Stále ještě bojuješ tu přehlouplou válku?“ zeptal se Gorgidas znechuceně. „Copak jsi zde nenalezl dostatek nových způsobů, jak uspokojit své barbarské choutky po krvi?“

„Nech ho být,“ krotil ho Marcus. „Všichni si to pamatujeme, jak jen to jde. Pomáhá nám to udržet se pohromadě.',“

„Ano,“ řekl Viridovix. „Vy Římané jste teď na tom dobře. Vás je tady nejvíc. Dokonce i vaši pravnucci si vzpomenu na jedno či dvě latinská slova. A Řek má svoji vědu a historii. Takže já si budu také něco pamatovat a čert vezmi toho, kdo by tvrdil něco jiného.“ Příkře si Gorgidase změřil.

„No dobrá,“ souhlasil lékař neochotně. Několik vteřin v něm opět dřímál hněv, pak se ale křivě usmál. „Vždycky mě rozzlobí, když máš navrch. Tyhle pokleslé zrzavé kníry kupodivu způsobí, že zapomínám na mozek, který- se za nimi skrývá.“ Potřásl hlavou a důstojně se vzdálil.

„Hej, počkej!“ volal za ním Viridovix. „Ještě to trochu rozebereme, ty stopko od hroznů.“ Odklusal za Gorgidasem. Strážní sice nerozuměli jejich řeči, ale dokázali leccos odhadnout podle tónu debaty. „Tak trochu mi připomínají moji kočku a psa,“ prohodil jeden ke Scaurovi.

„To máš pravdu,“ odpověděl tribun.

Vrátil se zpět do císařské rezidence. Prošel kolem starobylého portrétu císaře Laskarise, jehož drsný, obyčejný výraz způsoboval, že vypadal spíše jako nějaký poddůstojník než jako vládce. Krvavá skvrna, špinící jeden z dolních okrajů obrazu, byla jednou z nemnoha vzpomínek na zoufalý boj proti Ónomagoulosovým vrahům před dvěma lety. Většina poškozených byla již v pořádku, ale Laskarisův obraz nešel vyčistit a byl příliš cenný na to. aby se jen tak vyhodil. Ze Scaurových komnat vyšel tajemník. Za ním se nesl Alypiin hlas: „Chci mít zítra řádnou kopii ze všech dnešních poznámek. Artanasi. pokud to ovšem bude v tvých si- lách.“

Artanasova ramena se přikrčila a neznatelně si povzdechl. „Budu dělat, jak to jen půjde. Vaše výsosti.“ Znovu si povzdechl, uklonil se tribunovi a rychle odkráčel pryč, přičemž si zastrčil své pouzdro s pery do tuniky.

„Možná ho trochu přetěžuji.“ řekla Alypia Marcusovi, když vstoupil dovnitř. „Ale chci toho stihnout co nejvíce, než se odstěhujeme na západ.“ Smutně se usmála. „Ne že bych si příliš stěžovala, když jsou tři čtvrtiny mých věcí už sbaleny tak, že se k nim nemohu dostat.“

Tribun už z dřívějška věděl, že si Alypia obvykle stěžuje jen na drobnosti. Nenechala si ale nijak kazit náladu velkými problémy, ke kterým přistupovala s chladnou hlavou a řešila je s neuvěřitelným nadhledem. Protože ji tak dobře znal, mohl teď klidně změnit téma hovoru. Přesto všechno pronesl starostlivě: „Doufám, že pro tebe nebude příliš tíživé odstěhovat se z hlavního města.“

Pohlédla na něj s podivnou směsí laskavosti a vzteku. „Tíživé? Bude to spíš jako návrat domů. Copak jsi zapomněl, že jsem vyrůstala na venkově a dokonce nedaleko od míst, kde teď budeme žít? Nikdy jsem si nemyslela, že uvidím hlavní město, dokud můj otec nevedl povstání, které svrhlo Strobilose Sphrantzese. Ne, nemusíš se o mě vůbec strachovat.“ Měl vztek sám na sebe, že si to neuvědomil. Řekl tedy: „Dobrá“ tak nepřesvědčivě, že se Alypia neudržela a vyprskla smíchy.

„Opravdu, nic se neděje“ ujistila ho. „Tohle je to nejšťastnější ukončení příběhu, jaké by se dalo napsat, takové, jaké se ve skutečném životě neodehrává. Nám se to ale stalo, tobě a mně — porazili jsme ty nejhorší bídáky; ty se slávou, jaká k tomu patří, a teď jsme oba spolu, jak jsme si to oba přáli. Je na tom něco špatného?“

Sám se rozesmál. „Ne,“ odpověděl „obzvláště na tom závěru.“ a políbil ji. V tu chvíli to tak cítil. Jeho předchozí zkušenosti mu připomněly, kolik měl štěstí. Jedním z dobrých znamení byl fakt, že mezi nimi nedocházelo k takovým sporům, které mívával s Helvis. To ale byla jen ta první známka rodinného štěstí. A neposledním důvodem bylo, že se ze svých předchozích chyb poučil.

Hlavně nemohl nevidět Alypiinu úlohu, kterou sehrála na cestě k jejich spokojenosti. Nesnažila se ho za každou cenu předělat, ale nechala ho, ať si sám najde cestu, jak se změnit. Nezavírala se při tom do žádné obranné ulity.

Zkouška jejich úspěšnosti — a možná také zkouška jeho samotného — spočívala v tom, že čím více času uběhlo, tím více se starali jeden o druhého. Nestalo se, že by se jejich štěstí vytratilo po období prvních vášní.

Nedalo se říct, že by se on a Alypia vždy ve všem shodli. Zrovna na jeden rozpor narazili při jejich slovech o šťastném konci. Měl pocit, že to je ovlivněno hlavně videssoským náboženstvím, které kladlo velký důraz na neustálý střet dobra se zlem.

Scaurus si k Phosovi našel svůj vztah, ale stále ještě cítil 'působení výchovy ve stoické škole. Šťastné konce byly určeny pro romance, kdy něbylo nutné starat se o to, co přijde potom. Ve skutečném světě následoval za jedním problémem druhý a neměly konce. Zde existoval jen jeden konec a ten byl předurčen.

Ale vedlo k němu mnoho cest. „Nazývej to raději dobrým začátkem,“ prohlásil. Alypia se s ním nepřela.